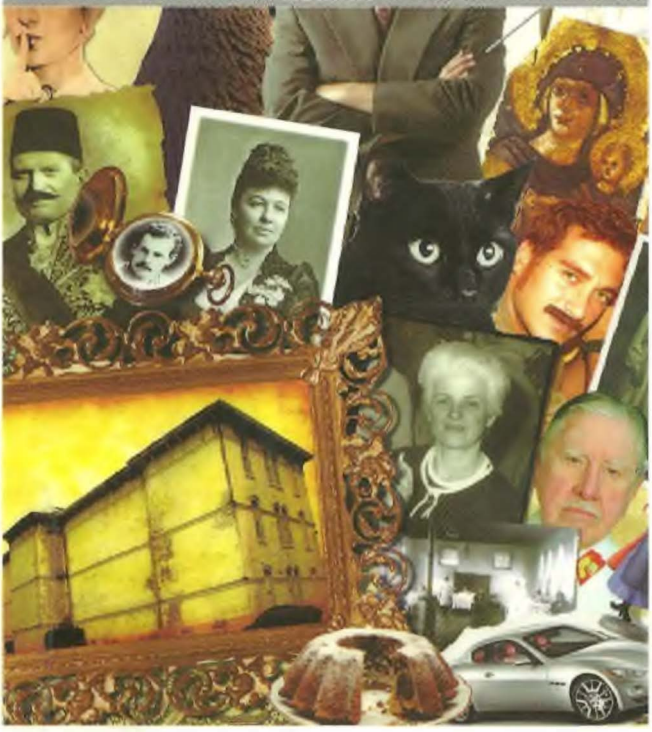
AYFER TUNÇ

BİR DELİLER EVİNİN YALAN YANLIŞ ANLATILAN KISA TARİHİ

CAN

ROMAN

Can Yayınları: 1804

© Can Sanat Yayınları Ltd. Şti., 2009
Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Kapaktaki resimlerin bir kısmı Şahap Erkoç'un izniyle kullanılmıştır.

1. basım: 2009
4. basım: Nisan 2010
Bu kitabın 4. baskısı 2000 adet yapılmıştır.

Yayına hazırlayan: Faruk Duman

Kapak tasarımı: Erkal Yavi
Kapak düzeni: Semih Özcan
Dizgi: Gülay Yıldız
Düzelti: Fulya Tükel

Kapak baskı: Çetin Ofset
İç baskı ve cilt: Şefik Matbaası

ISBN 978-975-07-1024-7

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.
Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 – 252 59 88 – 252 59 89 Fax: 252 72 33
http://www.canyayinlari.com
e-posta: yayinevi@canyayinlari.com

Ayfer Tunç

BİR DELİLER EVİNİN YALAN YANLIŞ ANLATILAN KISA TARİHİ

ROMAN

CAN YAYINLARI

AYFER TUNÇ'UN
CAN YAYINLARI'NDAKİ
DİĞER KİTAPLARI

BİR MÂNİNİZ YOKSA ANNEMLER SİZE GELECEK / *yaşantı*
KAPAK KIZI / *roman*
TAŞ-KÂĞIT-MAKAS / *öykü*
EVVELOTEL / *öykü*
AZİZ BEY HADİSESİ / *öykü*
MAĞARA ARKADAŞLARI / *öykü*
"ÖMÜR DİYORLAR BUNA" / *yaşantı*

Ayfer Tunç, 1964'te Adapazarı'nda doğdu. İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'ni bitirdi. Üniversite yıllarında çeşitli edebiyat ve kültür dergilerine yazılar yazmaya başladı. 1989 yılında *Cumhuriyet* gazetesinin düzenlediği Yunus Nadi Öykü Armağanı'na katıldı, *Saklı* adlı yapıtıyla birincilik ödülü aldı. 1999-2004 arasında Yapı Kredi Yayınları'nda yayın yönetmeni olarak görev yaptı. 2001 yılında yayımlanan ve okurdan büyük bir ilgi gören *Bir Mâniniz Yoksa Annemler Size Gelecek-70'li Yıllarda Hayatımız* adlı yapıtı, 2003 yılında yedi Balkan ülkesinin katılımıyla düzenlenen Uluslararası Balkanika Ödülü'nü kazandı ve altı Balkan diline çevrilmesine karar verildi. Tunç'un 2003 yılında Sait Faik'in öykülerinden hareketle yazdığı *Havada Bulut* adlı senaryosu filme çekildi ve TRT'de gösterildi. Tunç'un *Kapak Kızı* adlı bir romanı, *Saklı, Mağara Arkadaşları, Aziz Bey Hadisesi, Taş-Kâğıt-Makas* ve *Evvelotel* adlı beş öykü kitabı, *"Ömür Diyorlar Buna"* adlı bir yaşantı kitabı, *Harflere Bölünmüş Zaman* adlı bir e-kitabı, *İkiyüzlü Cinsellik* adlı (Oya Ayman'la birlikte yazdığı) bir inceleme kitabı var.

Ayfer Tunç'un internet adresi:
www.ayfertunc.com

Karadeniz şehirlerinden birinde, denize sırtını dönmüş biçimde inşa edildiği için görenlerin içinde anlamsız bir küslük duygusu yaratan bir Ruh Sağlığı Hastanesi'nin en üst katındaki konferans salonunda, **konuk konuşmacı Ülkü Birinci** 14 Şubat Sevgililer Günü nedeniyle, ***Aşk: Özveri mi? Benliği korumak mı?*** başlıklı bir konferans veriyordu.

Nietzsche'den aparttığı bir cümleyi konu başlığı olarak seçen Ülkü Bey psikoloji doçentiydi, İstanbul'da uyduruk bir özel üniversitede görevliydi. Çoğunluğu mankafa olan öğrencilerine ders anlatırken kullandığı yüksek tansiyonlu üslubuyla konuşuyordu kürsüde. Avuçlarını dayadığı kürsü adi formikayla kaplıydı, bir ayağı da kısa olduğu için, sallandıkça konsantrasyonu bozuluyordu adamın. Gece hiç uyumadığı ve çok gergin bir sabah geçirdiği için sinirliydi. *Şu siktiğimin kürsüsü yüzünden konuşmama fokuslanamıyorum!* diye küfrediyordu içinden.

Fokuslanmak sözcüğünü yeni yeni kullanmaya başlamıştı. Eskiden *odaklanmak* derdi. ABD'de yürüttüğü psikoterapi çalışmalarını İngilizce yazdığı, beş para etmez bir kitapla taçlandırıp yurda dönen **Profesör Altay Çamur**'un ikide bir *fokuslanmak* dediğini fark edince, hemen benimsedi bu sözcüğü; o da yerli yersiz *fokuslanmak* demeye başladı.

Severdi böyle yeni sözcükler kapmayı, zengin bir dağarcığı vardı. Ama herkes yalan yanlış kullanıyor diye dağarcığından sözcük ya da deyim sildiği de olurdu. Bir akşamüstü, üç kuruş maaşıyla yurtdışı tatillerine nasıl gidebildiğine akıl sır erdiremediği **Fakülte Sekreteri Şenay**

Hanım'ın, *Çok keyif alıyorum şu bisküvilerden,* dediğini duyunca, tiksindi bu *keyif almak* deyiminden, kimin ağzından duysa batmaya başladı.

Ucuz kolejlerden yarım yamalak İngilizce'yle mezun olmuş öğrencilerle içli dışlı olmayı çok seven Şenay Hanım'ın konuşması baştan başa yanlıştı aslında. Ne kadar dil yanlışı varsa yapıyordu kadın. İşin kötüsü, bunun havalı bir konuşma tarzı olduğunu sanıyordu. Mesela, kendisiyle dalgasına flört eden kolejli piçlerin etkisiyle, İngilizce *feel* sözcüğünü Türkçe'ye birebir uyarlamıştı. Bayılıyordu onlar gibi *Nasıl hissettin?* diye sormaya. Ülkü Bey bir gün kantinci kızla konuşmasına kulak misafiri oldu. Kadının dekandan bahsederken, *Bana kötü hissettirdi!* dediğini duyunca, *Şuna bir çaksam!* dedi içinden.

Çakmadı elbette, o kadar değil, ama gene de büyük bir yanlış yaptı. Özel üniversite kantininin şımarık öğrencilerine sonsuz bir çeşitlilik sunan kantinde, *Ne yesem.. ne yesem..* diye düşünen kadına, gayet üstü kapalı bir biçimde, saçları jöleli erkek öğrencilerin fakülteyle ilgili bürokratik işlerini kolayca halletmek için kendisiyle flört eder gibi yaptıklarını, bunun bir çıkar ilişkisi olduğunu söyledi. Cinsel içerikli ihsasları yanlış anlamakta Şenay Hanım'ın üstüne yoktu, yakışıklı doçentin kendisine asıldığını sandı.

Tamamen gereksiz bir konuşmaydı. Ülkü Bey odasına dönüp neden böyle saçma sapan şeyler söyleme gereği duyduğunu düşündüğünde, kadının dekandan azar işitmiş olmasına rağmen çevreye saçtığı mutluluğun sinirine dokunduğunu tespit etti.

Bu gereksiz konuşmanın Ülkü Bey'in kariyeri değil ama, aşk hayatı açısından olumsuz sonuçları oldu. Kimin kiminle yatmasının uygun olacağı konusunda sınırları sürekli genişleten bu özel üniversite camiasında, genellikle düzgün fizikli ve mümkünse seçkin kadınlarla ilişki kurduğu bilinen Ülkü Bey'in imajı zamansız bir yara aldı.

Tam da bölüme yeni gelen ve yakışıklı son sınıf öğrencileri arasında, adı kısa sürede **verecen Selcen**'e çıkan, genç araştırma görevlisi Selcen Akbaş'ı yemeğe çıkara-

caktı. İstanbul'un en moda restoranında yer ayırtmış; kıza ***facebook***'ta şampanya, çiçek filan göndermiş; yatacaklarına garanti gözüyle baktığı için, temizlikçi kadından sadece bu tür özel gecelerde kullanmaya kıyabildiği, o çok pahalı çarşaflarını sermesini istemişti.

Hangisiyle yatsam kariyerime daha yararlı olur? diye düşünen araştırma görevlisi güzel kız, seçkin bir doçent sandığı Ülkü Bey'in önüne gelenle yatan bir kart zampara olduğuna hükmetti; adamın günlerdir beklediği buluşmayı sudan bir sebeple iptal etti. Tek gecelik partnerlerini seçerken pek de ince eleyip sık dokumadığı halde, Şenay Hanım'ın Ülkü Birinci konulu şen kahkahasına tanık olunca, kendini bu obez kadınla aynı seviyeye düşüren adamdan bir anda soğumuştu. Fakültedeki iktidarı açısından daha kuvvetli olmakla birlikte, Ülkü Bey kadar çekici olmayan, hatta hiç çekici olmayan Altay Çamur'la yatmayı tercih etti.

Ülkesine görünmeyen bir taçla döndüğünden emin olan Altay Çamur, bu tacın kendisine meslektaşlarına tepeden bakma hakkı verdiğini düşünüyordu. Amerika'dan döndüğünden beri, akademik açıdan değersiz bulduğu kişilerin selamlarını almaz olmuştu. Ama hak ettiği halde profesörlük mertebesine bir türlü erişemeyen Ülkü Bey'in değerinden pek emin olamamıştı, ona selam vermekle vermemek arasında kararsız kalıyordu. Sonunda duruma göre, sanki Ülkü Bey'e değil de arkasındakine ya da arkasındakine değil de ona selam veriyormuş gibi yapmak türünden, bayağı beceri isteyen bir çözüm buldu. Ülkü Bey her defasında Altay Bey'in selamına karşılık veriyor, ama sonra bu kendini beğenmiş profesörün kendisine değil, arkasındakine selam vermiş olduğu duygusuna kapılıp rahatsız oluyordu.

Yurtdışı yazışmalarında ve mail adresinde soyadını *Chamur* biçiminde yazan Altay Bey biricik kitabının anadiline çevrilmesiyle meşguldü. Her öğle yemeğinde ya dekanla ya rektör yardımcısıyla bir araya gelmeyi başarıyor, onlara uzun uzun ülkemizin çevirmen ve redaktör sıkıntılarından söz ediyordu.

Ülkü Bey ise *fokuslanmak* sözcüğünü ABD'de taçlanmış bu *chamur* profesörden kaptığını bir fark eden olur da alay ederler korkusuyla –ki pek de gereksiz bir korku değildi, öğrencilerin adama *Fokus Altay* diye isim takıp alay ettiklerini kendi kulaklarıyla duymuştu– bu sözcüğü dilinin ucuna gelse bile kendi ortamında kullanmıyor, ama seyahatlerinde acısını çıkarıyordu.

Ülkü Birinci çok gezen bir adamdı, ama hep yurtiçinde. Yurtdışına çıktığı çok nadirdi. En son iki yıl önce Arnavutluk'a, Tiran Üniversitesi'nde bir sempozyuma davet edilince sevinçten uçmuştu. Gitmesine üç gün kala, acilen hemoroit ameliyatı olması gerekti, gidemedi. Şenay Hanım ise Dubai'den Mexico City'ye, Saint Petersburg'dan Venedik'e kadar gitmedik yer bırakmadı. Ülkü Bey şaşıyordu buna. Güzel bir kadın olsa anlayacak, *Bir götüreni var herhalde,* diye düşünecekti. Kadını yüzüne bakılır cinsten bulmuyordu. Yarım pansiyon kalınan otellerin açık büfe sabah kahvaltılarından araklayıp gün boyunca yemek için peçetelere sardığı salamlı tereyağlı sandviçleri geniş bel çantasına doldursun, tombul dizlerini örtmeyen XXL şortlar giysin, hasır şapkalar takıp mütemadiyen fotoğraf çeksin diye Şenay Hanım'a tüketici kredisi vermiş bankaların, haciz işlemlerini başlatmasının an meselesi olduğunu öğrense rahatlardı, ama bilmiyordu.

Aklı tıklım tıklım dolu bir adamdı Ülkü Bey. Gerçi zihinsel birikiminin çoğunluğunun çerçöp olduğunun farkındaydı. Sığ düşüncelerini çok kıymetli bulacak kadar aptal biri değildi. Ama epeydir bundan rahatsızlık duymaz olmuştu. Çalıştığı pinti üniversiteden aldığı maaşla geçinemediği için, ücret karşılığı yaptığı rutin konuşmalarda, bayatın bayatı görüşlerinin yepyeni şeylermiş gibi coşkulu bir karşılık bulmasına başlarda o da çok şaşıyordu, sonra sonra alıştı.

Sadece alıştı ama. Bayat düşünceleri coşkulu bir karşılık buluyor diye kendine hayran olmuş değildi. Neydi, ne oldu, nereye varmak istiyordu, nerede kaldı, her şeyin farkındaydı. Yine de bu coşkulu karşılıklar ona aklına esti-

ği gibi düşünme, herhangi bir mantık silsilesi takip etmeyen düşüncelerini konuşmalarında pervasızca ortaya koyma cesareti kazandırdı.

Artık hiç kimse, dinlediği konuşmalarda mantık silsilesi aramadığı, bulacak olsa da takip etmeye üşendiği için; renkli anlatımlarla, küçük anekdotlarla, internetten indirilmiş basit resimlerle süslediği konuşmaları geniş ilgi görüyor, böylece Ülkü Bey de şehir şehir gezip ücret karşılığı konferans vermeye devam edebiliyordu. Bu konferansları vermek zorundaydı. Aksi takdirde daha nikâh masasına oturduğu anda evlendiğine pişman olduğu, ama *Aman çocuk oldu.. aman boşanmanın zamanı değil.. aman kariyerim zarar görmesin..* diye diye on beş yıl birlikte yaşadığı, boşanırken ciğerini söken karısına ve annesinin avukatı kesilen kızına nafakalarını her ay, çatır çatır ödeyemezdi.

Kürsü yine zangırdadı. Ülkü Bey'in mavi uçlu, stabilo kalemi tıngır tıngır yuvarlanıp yere düştü. Kendini tutmasa bir tekme savuracaktı uyduruk kürsüye. Giderek daha çabuk sinirlenen bir adam olmuştu. Ama epeydir dolu dolu öfkelenmiyor, kendine zarar verecek sınıra geldiğinde durmayı biliyordu.

En son üç yıl önce, artık yakın gözlüğü kullanmaktan kaçamayacağını öğrendiği gün çok öfkelenmişti. O sinirle kırmızı ışıkta duramadı, öndeki taksiye çarptı. Suç kendisinde olduğu halde, çarptığı taksinin şoförüne saldırdı, adamın gözünü morartınca karakolluk oldular. *Öfkenin bedeli!* diye düşündü; komiser, gırtlak gırtlağa geldiği, öğle yemeğinde soğanlı fasulye piyazı yemiş şoförle kendisini zorla öpüştürüp barıştırırken.

Aslında yaşlanıyor olmaktan duyduğu aczi örtmek için öfkelenmişti, yoksa gözlüklere düşman olduğundan değil. Kapıldığı yaşlanma korkusunun nedeni, *Yarın başlayacağım, yakında yapacağım, daha zaman var, bugün, yarın..* diye diye ertelediği şeylerin hiçbirini yapamamış, hayallerinin birçoğu için zamanın geçmiş olduğunu, sanki zihninde bir şimşek çakmış gibi birdenbire ve kesinlikle anladığı halde, inkâr etmiş olmasıydı.

Yeni çıkan, antioksidan içerikli bir vitaminin prospektüsünü gözünden ne kadar uzaklaştırsa da okuyamayıp astigmatının maalesef ilerlediğine kendini inandırarak doktora gittiği ve böylece zihninde o şimşeğin çaktığı gün yaşlanmıştı asıl, ama bunu kabul etmek istemiyordu.

Muayenehanesinin duvarlarına, Hacettepe Tıp'tan mezun olduğunu gösteren nal gibi diplomasının, uzmanlık belgesinin ve *West Virginia University's School of Medicine*'den aldığı çeşit çeşit sertifikaların büyütülmüş renkli fotokopilerini asmış olan **Oftalmolog Berkay Özberk**'e *Yakın gözlüğü kullanmanızın zamanı gelmiş de geçiyor bile,* dediği için çok kızmıştı. Genç doktor bu cümleyi astigmat şikâyetiyle gelen hastasına müstehzi bir ifadeyle kurmamış olsa, *Zamanı gelmiş de geçiyor bile,* demek yerine, nazikçe *Çok şart değil ama.. yine de bir yakın gözlüğü kullanmayı düşünmez misiniz?* dese sorun etmeyecekti. Ama ifadesi cilalı bu genç doktorun yaşlanıyor olduğunu alaycı bir tavırla anıştırmasına bozulmuştu.

Göz Doktoru Berkay Özberk'in hastalarını gıcık etmek gibi bir âdeti yoktu. Ama kırları şakaklarındaki üç beş telden ibaret olan gür saçlarını aslan yelesi gibi dalgalandıran Ülkü Bey, dudağının ucunda müstehzi bir gülüşle dazlaklık modasından bahsedince, doktorun birden tepesi atmıştı. Gerçi Ülkü Bey'in de kötü bir niyeti yoktu, duvardaki bir poster dikkatini çekmiş, sık sık yaptığı gibi yersiz bir söz etmişti sadece. Bütün gerginlik de böyle başladı.

Devasa boyutlarda büyütülerek poster haline getirilmiş fotoğrafta, yeni açılan bu şık ve pahalı hastanenin oftalmoloji servisinin, tesadüfen tümü erkek olan ve kılık kıyafetleri, duruşları, bakışları birbirine benzeyen doktorları omuz omuza sıralanmışlar, sağlam dişlerini ışıldatan gülümsemelerle poz vermişlerdi. Hepsi birbirinden yakışıklıydı, zımba gibiydiler, her birinin yüzünden buram buram özgüven okunuyordu. Ama yine bir tesadüf sonucu, hepsinin kafaları kazınmıştı. Kimisi saçları erken kırlaştığı, kimisi de tepesi açıldığı için çözümü kafayı kazıtmakta bulan bu genç doktorların dazlak kafalarının sıralanma-

sıyla oluşan poster rahatsız edici bir otorite, bir üstsınıfsallık sezdiriyordu.

Bir süredir kendini yetersiz, aciz hisseden, yaşlanıyor olduğunu inkâr eden Ülkü Bey'in postere bakıp özgüvenden çatlayacak hale gelmiş bu genç doktorların kellik kompleksleri olduğunu aklından geçirerek güleceği tuttu, aynı anda elini gür saçlarının arasından geçirdi. Berkay Özberk de bu müstehzi gülüşü ve aklından geçeni belli eden hareketi anında gördü.

Ülkü Bey genç doktorun soran bakışlarına cevap verme gereği duymasa gerginlik büyümeyecekti. Ama haftanın en az üç sabahını spor salonunda geçirdiği kalın boyun kaslarından belli olan yakışıklı adama ezilmek istemedi. *Dazlaklık modası yaygınlaştığından beri kim kel, kim değil anlaşılmıyor,* dedi, müstehzi gülüşünü gizleme gereği duymadan. Ailesinin bütün erkekleri kellikten mustarip olan genç doktor bu hamleyi karşılıksız bırakmadı, müstehzilikte hiç de aşağı kalmayarak Ülkü Bey'e gençliğinin çoktan geçtiğini hissettirdi.

Çok gergin bir muayene oldu. Tıp fakültesini kazanamamış, hadi ondan geçti, en uyduruk üniversitede, üç aylık sıradan bir seminer programına bile razı olduğu halde, bütün girişimlerine rağmen Amerika kıtasına ayak basamamış olan Ülkü Bey genç, sportmen ve boy boy sertifikalı doktora; doktor da onun aslan yelesi saçlarına ve hak edilmemiş kibrine sinir oldular.

İlaç firmalarının talebiyle verdiği konferanslarına öyle uzun uzadıya hazırlanmıyordu artık. Sanki çok anlamlı ve bilgi dolu şeyler söylüyormuş izlenimi verecek, ilaç firmasını memnun edecek kadar bir şeyler anlatmak yeterli geliyordu. Oysa eskiden gerçekten anlamlı bir şeyler söyleyebilmek için günlerce çalışırdı, hayallerinin taze olduğu zamanlarda. Ama uzunca bir süredir boş vermişti, sadece parasına bakıyordu. Bir taşra şehrinde eli yüzü düzgün bir konuşma yapmasının hiç de şart olmadığını düşünüyordu. Dinleyicinin ilgisini canlı tutmak yetiyordu ona, zaten daha fazlasını talep eden de yoktu. Bu nedenle ma-

kalelerine kadın bacakları, uçları görünmeyen iri göğüsler gibi taşra için cesur sayılabilecek, ama muhafazakârları da galeyana getirmeyecek resimler yerleştiriyordu.

Şimdi de, ne zaman elindeki ışıklı çubukla, perdeye yansıttığı resimdeki kadın göğsünü işaret etse, şehrin öbür ucundaki tıp fakültesinden hocalarının zoruyla gelmiş tıp öğrencileri ve uyumak için konferans salonunu keşfetmiş, muayene sırası bekleyen nöropsikiyatri hastaları gözlerini açıyorlardı. Ülkü Bey dinleyicinin kaybolan ilgisini diriltmenin yolunun cinsellikten geçtiğini biliyordu ve bu bilgiyi yerli yerinde kullanıyordu.

Bu Karadeniz şehrinin uzun bir tarihe sahip Ruh Sağlığı Hastanesi'nin konferans salonunda bulunan bir bacağı kısa kürsü, sahnenin sağ tarafına, hafif yan duracak biçimde yerleştirilmişti. Böylece hem dinleyicileri, hem de arkadaki duvarı boydan boya kaplayan, **salonun bakım ve temizliğinden sorumlu hademe Kulaksız Ziya**'nın her konferans günü açıp toplamaktan nefret ettiği beyaz perdeyi rahatlıkla görebiliyordu.

Perde Ülkü Birinci için çok önemliydi. Çünkü *comic sans* karakteriyle ve iyice basite indirgemek amacıyla maddeler halinde yazdığı, zaten basit makalesini ve konuyla doğrudan ilgisi olmayan resimleri *power point* aracılığıyla bu perdeye yansıtıyordu. Makalelerinin madde başlarına en klişe işaretleri koymak da âdetiydi. Gizemli *chat* odalarında yazıştığı, bol bol erotik cümleler sarf etmekten müthiş zevk aldığı, manidar *nick name*'ler kullanan, cinsiyetlerinden asla emin olamadığı kişilere göz kırpması, öpücük türünden basit *smile*'ler göndermeye de bayılıyordu. *Chat* dilini tümüyle kapmış durumdaydı. Birçok tuhaf internet grubuna üyeydi. Elbette sahte bir fotoğraf gönderdiği, alabildiğine erotik *nick name*'li bu *chat* arkadaşları, *Reelde de buluşalım*, diye ısrar ediyorlardı.

Karısından boşandığından beri, bu buluşma tekliflerinin hiç değilse bir-ikisine evet demek aklından geçmiyor değildi. Gerçi, Selcen Akbaş'ı kıl payıyla kaçırmış olsa da, yakın çevresinde bulunan, çağları geçmek üzere olan yor-

gun kadınların ilgisi üstünden hiç eksilmiyordu. Gizemli internet dünyasının ne idüğü belirsiz cinsel karakterlerine ihtiyacı yoktu. Ama yine de çevresindeki kadınların ilgisi, içine ne zaman girdiğini bilemediği fantezi şeytanını yatıştıramaz olmuştu. Ekran başına geçtiğinde içinde uyanan şeytan onu sürekli kışkırtsa da, gerçekliğe adım atmaya çekiniyor, geceleri saatlerce ve sınırsızca, kendi tahayyül gücüne hayret ederek sohbet ettiği bu kişilerin sanal âlemde kalmasını tercih ediyordu.

Ülkü Bey için, pek de yaratıcı olmayan, ama kendini dolaysızca ortaya koymasını sağlayan ***zebb*** sözcüğünü *nick name* olarak seçtiği sanal âlem, ruhsal bir yalnızlığın pençesinde kıvrandığı gecelerde (yani sık sık) girdiği ve kendi varlığından fersah fersah uzaklaşıp bastırılmış arzularının derinliklerinde kaybolduğu, orada yeni bir Ülkü bulduğu gizemli ülkeydi. Bazen gün içinde, hem de çok ciddi kişilerle bir arada olduğu sıralarda bu gece âlemlerini hatırlıyor, *chat* odalarında seviyesiz erotik sohbetler yapmış olmaktan duyduğu utancın yüzüne yansıdığını sanıyor, eli ayağı titriyordu. Bu sabah da benzer bir şey yaşamış, sırtından aşağı ter akmış, gömleği sırılsıklam olmuştu.

Korkuyordu çünkü. Gönderdikleri resimlerin kendilerine ait olmadığından emin olduğu, kim olabileceklerini tahmin bile edemediği bu profesyonel *chat*'çi arkadaşlarının *Reel* dedikleri gerçek dünyada, onlarla yüz yüze gelecek olursa bastırdığı arzularını çıktıkları yere tıkıştıramamaktan; bir daha gerçek varlığına, ciddi, akademisyen, güvenilir kişi kimliğine dönememekten deli gibi korkuyordu.

Sallanan kürsüden başka, eski tozlu bir hoparlör ile denize bakan tek bir penceresi olmayan bu hastanenin dura dura kararmış flamasının, yerel sponsor firmaların bez afişlerinin ve yıkanmaktan yıpranmış Türk bayrağının bulunduğu sahne, salonun büyüklüğüne oranla çok fazla dar olan kapıdan girince tam karşıdaydı. Yer yer çürümüş zemin tahtaları, budaklı parke desenli adi bir mu-

şambayla kaplıydı. Çürük tahtaların kırılan uçları muşambayı delmeye başlamıştı artık, zemin pütür pütür olmuştu.

Hademe Kulaksız Ziya, zemin tahtalarını değiştirmenin pahalı olacağı anlaşılınca, **Başhekim Demir Demir**'in talimatıyla döşenen bu muşambaları silmekten nefret ediyordu. Hep konferansa beş dakika kala silmesi gerektiğini hatırladığı muşambalardaki deterjanlı su bir türlü kurumuyor, Başhekim'in ve konuk konuşmacıların düşme tehlikesi geçirdiği oluyordu. Hatta şehrin yerel televizyonları her etkinliği kayda almaya başladığından beri, bu konferanslara hamilik etmek konusunda yarışan **Büyükşehir Belediye Başkanı Tacettin Başusta** ile **Vali Muavini Hikmet Keleşoğlu**'nun kayıp düşme tehlikesi geçirdiği, birkaç kişinin de düştüğü oldu.

Bir keresinde konuk konuşmacı **Başhekim'in yatakhane arkadaşı Erdem Bakırcıoğlu**'ydu. Galatasaray Lisesi'nde okudukları yıllarda, aynı yatakhanede, ranzada altlı üstlü yatarlar, geceleri okuldan kaçıp Beyoğlu'nun altını üstüne getirirlermiş. Başhekim Demir Demir ne zaman o yıllardan söz edecek olsa, *Beyoğlu'na şapkasız çıkılmazdı*, klişesini kullanmadan edemiyordu. İstanbul'un yüzlerce kilometre uzağındaki bu şehirde, Başhekim'in gençlik anılarını dinlemiş herkes; o yıllarda Beyoğlu'na şapkasız çıkılmadığını, ikisi de birbirinden meşhur Löbon ve Markiz pastanelerinde dönemin kültür sanat hayatına yön vermiş önemli kişilerin sanat sohbetleri yaptıklarını, hatta bir keresinde Başhekim'in Markiz Pastanesi'nde üstat **Yahya Kemal**'in elini sıkma şerefine eriştiğini, aynı gün **Sait Faik**'i Elhamra Sineması'ndan çıkarken gördüğünü, bir başka gün cadde boyunca yürürken adım adım takip ettiği **Ayhan Işık**'ın hakikaten çok *janti* bir adam olduğunu biliyordu artık, ama bu bilgiler kimse için bir şey ifade etmiyordu.

Zaten doğru da değildi, uydurmuştu Başhekim. Gerçi Ayhan Işık'ı şöyle bir uzaktan gördüğü doğruydu. Ama Galatasaray'da talebe olduğu yıllarda, Sait Faik veya Yahya Kemal'in edebiyat tarihindeki yeri hakkında bir şey bil-

diği yoktu. Her ikisinin de yakın zamanlara kadar yaşadığını zanneden Başhekim, Sait Faik'le Yahya Kemal'in Beyoğlu'nda boy gösterdikleri yıllarda, *Anteke* dediği Antakya'da ilkokulu okuyordu.

Başhekim'in yatakhane arkadaşı Erdem Bey uzun yıllar TCDD Genel Müdürlüğü yapmış, emekli bir bürokrattı. ***Tren Yolculuklarının Ruh Sağlığına Faydaları*** gibi saçma sapan bir konu hakkında konuşmak için, bizzat Başhekim tarafından davet edilmişti. Başhekim Demir Bey tren yolculuklarının ruh sağlığına faydalı olabileceğini aklından bile geçirmiş değildi, ama arkadaşına bu konuyu öneren bizzat kendisi oldu. Çünkü sık sık arayıp soran, ne zaman İstanbul'a yolu düşse mükemmel bir ev sahipliği yapan, her yılbaşında kart atmayı ihmal etmeyen bu vefalı yatakhane arkadaşına, *Ne günlerdi azizim, Beyoğlu'na şapkasız çıkılmazdı!* cümlesiyle eski günleri yad etsinler diye, masrafları hastanenin döner sermayesinden karşılanmak üzere jest yapmak istemişti. Bir konferans konusu bulması gerekince, aklına bir demiryolcunun Ruh Sağlığı Hastanesi'nde anlatabileceği başka bir konu gelmedi.

Başhekim Demir Demir hastanenin döner sermayesine tenezzül etmeyip yatakhane arkadaşını ve değerli eşini doğrudan evine de davet edebilirdi elbette, ama **karısı Sevim Demir** evde yatılı misafir istemiyordu. Daha hemşirelik yüksek okulunda talebeyken Demir Bey'le evlenip mesleğini başlamadan bırakan Sevim Hanım, obsesif kompülsif kişilik bozukluğundan mustaripti. Evde yabancıların dokunduğu her yeri, Ankaralı olduğu için *Ozonlu su* dediği çamaşır suyuyla silmeden rahat edemiyor, bu nedenle yalnızca yatılı misafir değil, gündüzlü misafir de istemiyordu. Ama gerek Başhekim'in mevkii, gerek Sevim Hanım'ın geniş eş dost çevresi nedeniyle sık sık misafir ağırlamak zorunda kalıyorlardı. O zaman şehrin geleneklerine, örf ve âdetlere tümüyle aykırı olduğunu bile bile, ağır misafirlerini sahildeki beş yıldızlı **Elmas Otel**'in medarı iftiharı **Sultan Restaurant**'ta, hafifleri sahil boyunca uzanan Atatürk Bulvarı'nın en şık mekânı olan, üstü-

ne gülsuyu ve hindistancevizi serpilerek servis edilen sumuhallebisiyle meşhur **Üçkardeşler Pastanesi**'nde ağırlıyorlardı.

Sevim Hanım'ın durumu vahimdi, temizlik saplantısı giderek ilerlemişti. Başhekim her akşam evine geldiğinde, daha antrede üstünü başını çıkarıyor, çamaşırlarıyla kalıp doğru banyoya gidiyordu. Buna öyle alışmıştı ki, karısının evde olmadığı zamanlarda bile, bu alışkanlık ona engel oluyor; üstü başıyla değil yatak odasına girmek, soyunmadan içeriye bir adım bile atamıyordu. Durumun ciddiyetinin ne yazık ki o da farkında değildi. Her ne kadar dışarıdayken temizlikle ilgili bir sorun yaşamasa da, evine adım attığı anda, tıpkı karısı gibi davranıyordu. Ama bunu bir sorun olarak görmediği için, karısına tedavi falan önerdiği yoktu.

Birkaç yıl önce, ülkenin az sayıdaki ruh sağlığı hastanelerinden birinin en üst düzey yöneticisi olarak, eşiyle birlikte, İstanbul'da düzenlenen bir psikiyatri kongresine katıldı. Üç günlük kongre süresi içinde, İstanbul kazan oldu, Sevim Hanım kepçe. Elinden kolonyalı mendil düşmeyen kadının gitmediği ne Kapalıçarşı kaldı ne Ulus Pazarı. Sevim Hanım dokunduğu her nesneden sonra ellerini yıkamak için dayanılmaz bir arzu duymuş olsa da, alışveriş tutkusu benliğini ele geçirmişti, eve döndüğünde her birini parmak ucuyla tutarak makineye atıp yıkadığı bir yığın giysi, hevesini aldıktan sonra sağa sola dağıttığı ayakkabı, çanta, kemer, incik boncuk vesaire satın aldı. Başhekim Demir Bey ise oturumlarda uyukladı, aralarda eski dostlarla sohbet etti, böyle böyle oyalandı. Kongrenin, Sevim Hanım'ın Pangaltı İnci Pasajı'ndaki bir dükkândan *Louis Vuitton* taklidi çanta almaya gitmeyi tercih ettiği üçüncü gününü yatakhane arkadaşı Erdem Bey'e ayırdı.

Erdem Bey Başhekim'i Lütfi Kırdar Kongre Merkezi'nin kapısından aldı, eşi sağlık sorunları nedeniyle onlara katılamadığı için özür diledi, yürüye yürüye Hilton Oteli'nin şık restoranlarından birine gittiler. Kendisini her zaman olduğu gibi çok iyi ağırlayan emekli bürokratın otel-

de gördüğü itibar Başhekim'in dikkatinden kaçmamıştı. Bu nedenle arkadaşına biraz da kendi forsunu ve inceliğini göstermek istemiş; sıradan bir odayla arasındaki fiyat farkını cebinden ödeyerek Elmas Otel'de bir süit ayırtmış; o tarihlerde elektronik bilet henüz yaygınlaşmamış olduğu için bir seyahat acentesinden aldırdığı, gidiş-dönüş uçak biletine, siyah mürekkepli dolmakalemiyle *Aziz dostuma, sabırsızlıkla beklediğimi bildirerek,* cümlesini yazdığı bir notu iliştirip göndermişti.

Erdem Bakırcıoğlu'nun karısı Bedia Hanım davet edildiği halde gelememişti. Çok yaşlıydı kadın, kocasından on altı yaş büyüktü, yetmiş beş yaşındaydı ve en büyük korkusu yollarda ölmekti. Bu nedenle yirmi küsur senedir oturdukları Tarabya'dan kalkıp karşıya geçemez, çocukluğunu yaşadığı o cânım Kanlıca'ya veya ömrünün en dramatik anlarını geçirdiği, kapısını saran olağanüstü sarmaşık gülü nedeniyle **Sarmaşık Güllü Yalı** diye bilinen, Bülbülderesi'ndeki yalıya bile gidemez olmuştu. Çok nadir dışarı çıkıyordu. Bu nedenle eşine refakat edemedi, *Başhekim Demir Bey'e ve zarif eşi Sevim Hanım'a selamlarını sevgilerini* iletmekle ve *kabul buyurmaları ricasıyla* bir hediye göndermekle yetindi.

Başhekim odacısına gıcır gıcır yıkattığı makam arabasıyla arkadaşını havaalanından aldı, oteline götürüp yerleştirdi. Emekli bürokrat, Sultan Restaurant'ta yenen ve faturası tabii ki döner sermayeye kesilen akşam yemeği sırasında, karısının gönderdiği hediyeyi Sevim Hanım'a takdim etti. Hediyenin ebadını görünce içinden gümüş bir resim çerçevesi çıkacağını sanan Sevim Hanım, sevinçle açtığı paketten solgun renkli, çerçevesiz bir ***Kucağında Bebek İsa'yı Taşıyan Meryem Ana*** ikonası çıkınca hiç de memnun olmadı, ama nezaketinden bir şey belli etmedi.

Başhekim'in değerli eşine bu incelikli hediyeyi gönderen Bedia Hanım antikaya çok düşkün bir kadındı, evlerine düzenli olarak müzayede katalogları gelirdi. Antikalar ve yalılar hakkında ilmek ilmek ördüğü geniş bir kültürü vardı. Bu kültürü küçük yaşlarda edinmeye başlamış-

tı. Babası **Kanlıca'nın meşhur yoğurtçularından Mandıracı Hulki**'ydi.

Kanlıca sırtlarında on beş inekten oluşan bir ahırı, denize inen sokaklardan birinde yoğurt ve peynir imalathanesi bulunan Mandıracı Hulki, bu işe daha çocuk sayılacak bir yaştayken, İngiliz işgali sırasında başlamıştı. Anadolu'nun ateş içinde yandığı zamanlarda bile, Osmanlı'nın burnu yere düşse katiyen almaz ailelerinin süt, yoğurt, peynir ihtiyacını eksiksiz karşılamış; hatırı sayılır miktarda para kazanmış; **Varlık Vergisi** sırasında devlete borcunu ödeyemeyince malları haraç mezat satılan azınlıklardan, **Sirkeci Nemlizade Han**'da, tek göz bir odada, damla sakızından kapı menteşesine, tarım ilacından dantel kukasına kadar her türlü dikkat çekmez malın ithalatını yapan **Sefarad Yahudisi Rıfat Mustaki**'nin ufak ama şirin yalısını kapmayı başarmıştı.

Bay Mustaki tutumlu bir adamdı, hatta cimri bile denilebilirdi. Çevre halkının **Kostak Yalı** dediği yapı, kalorifer tesisatı bulunan nadir yalılardandı. Ama kışın diz boyu kar olsa bile, kullanılmayan odalar lüzumsuz yere ısınıyor diye kaloriferi yakmaz; beş kişilik aile odun sobası kurulan küçücük bir odada koca kışı geçirir; yazın yalının önündeki minicik taşlık ezkaza deniz suyuyla değil de musluk suyuyla, şöyle bir sulanacak olsa, kıyameti koparırdı. Vergi borcunu ödeyemeyecek durumda değildi. Ama atalarından kalan kadim bir alışkanlıkla kuruş kuruş biriktirdiği parasını düzenli olarak yurtdışına çıkarıyor, elinin altında pek az nakit bulunduruyordu.

Adına Varlık Vergisi denen bu vahim ve adaletsiz vergiden vazgeçileceğine, yanlıştan kesinlikle dönüleceğine inandığı için tedbir almamış, son ana kadar beklemişti. Ama son gün gelip çatınca acilen bir çözüm bulması gerekti. Ya Aşkale'ye demiryolu inşaatında çalışmaya gidecek ya da n'apıp yapıp borcunu ödeyecekti.

Parasını kısa süre içinde yurtdışından getirtmesi mümkün olmayınca, yalısını geri almak şartıyla Bedia Hanım'ın babasına sattı. Yaptıkları anlaşmaya göre Bay Mustaki ai-

lesiyle birlikte yalıda yaşamaya devam edecek, karşılığında Mandıracı Hulki'ye her ay makul bir kira, yalıyı geri alınca da hatırı sayılır bir miktar faiz bedeli ödeyecekti.

Birkaç ay sonra en güvenilir İsviçre bankasında kuzu kuzu yatan parasını getirtti. Ama Mandıracı Hulki yalıyı geri vermeye yanaşmadığı gibi, eğer bir ay içinde binayı tahliye etmezse mahkemeye gitmekle tehdit edince, adamcağız neye uğradığını şaşırdı.

Mustaki ailesi gözyaşları içinde, apar topar yalıyı terk etti. Peynir imalathanesinin hemen arkasında, iki katlı kâgir bir evde oturan Hulki karısını çocuklarını toplayıp hızla yalıya taşındı. Rıfat Mustaki bunca yıllık yoğurtçusunun kendisini fena halde tongaya bastırmış olmasını hazmedemedi. Neyi var neyi yoksa satıp savdı, çoluk çocuğunu kaptığı gibi, Hayfa'ya, akrabalarının yanına göç etti.

Bedia dokuz yaşındaydı. İlk geceyi bundan böyle bir yalıda yaşayacağına inanamayarak geçirdi. Derken yalıya da, yalı hayatına da alıştı. Hatta öyle alıştı ki, lodoslu havalarda camlarına deniz serpintileri vuran bu küçük ama kostak yalıda değil; her adım atışlarında inim inim inleyen, pencere kenarlarına gaz tenekesi çakılmış, kağşamış bir ahşap evde doğduğunu, altı yaşındayken taşındıkları iki katlı kâgir evi saray zannettiğini hatırlamaz oldu.

Ama durumları tuhaftı. Yalıda oturmalarına rağmen, babası her akşam eve ekşi ekşi peynir kokarak geliyor; genç cumhuriyetin başkenti Ankara'da yükselen yeni hayata rağmen, siyasette de, iktisatta da, sosyal hayatta da İstanbul dükalığını kaygısızca ve kuvvetle sürdüren konaklara, yalılara süt-yoğurt dağıtmaya, erkek çocuğu olmadığı için, kızını gönderiyordu. Henüz yalılarda yaşayanlar sınıfına mensup olmadığını bilen Bedia, tatlı dili ve keskin zekâsıyla üst sınıftan arkadaşlar edindi; onlardan nezaket, adap ve incelik; kendini yerden yere atmak suretiyle, babasını ikna ederek gittiği Notre Dame de Sion Lisesi'nde de Fransızca öğrendi.

Güzel kızdı, çok alımlıydı. Edebiyat Fakültesi'nde Fransız Filolojisi okurken, bir yandan dönemin ünlü terzilerinin

defilelerinde mankenlik yapıyordu. **Hilton Oteli**'nde yapılan bir defile sonrasında **defter imalatçısı ve kırtasiyeci Tarık Bey**'le tanıştı. Adam Bedia'dan yirmi yaş büyüktü, ama çok karizmatik biriydi, yakışıklıydı, tam bir salon adamıydı. Zevk sahibi olduğunu ortaya koyan hali tavrı ve bilhassa bakanı mıknatıs gibi kendine çeken siyah gözleri ile dönem sosyetesinin kadınlarının gözdesiydi. Tarık Bey'in, güzel olan her şeye düşkünlüğü hemen anlaşılan Bedia'yı tavlaması uzun sürmedi, birkaç ay içinde evlendiler.

Ama genç kadın evlendiklerinin daha haftasında büyük bir şok geçirdi. Tarık Bey'in ikide bir çoluk çocuk yalıya gelen, gelince de gitmek bilmeyen kız kardeşlerinden, kocasının altı yaşında bir oğlu olduğunu öğrenmiş; bu yetmiyormuş gibi, Hilaliahmer Caddesi'ndeki kırtasiye mağazasıyla Piyalepaşa'daki defter imalathanesinin büyük patronu değil, küçük hisseli ortağı olduğu meydana çıkmıştı. En kötüsü, Bülbülderesi'nde, kapısını saran sarmaşık gülüne bayıldığı Sarmaşık Güllü Yalı'da da kiracıydı.

Balayı dönüşü şiddetli bir kavga ettiler. Tarık Bey oğlunun varlığını gizlemek gibi bir niyeti olmadığını, ilk karısının ayrıldıklarından beri oğlunu göstermediğini, bu nedenle kendini baba gibi hissetmediğini iddia ediyor, oturdukları yalı için de *Sana yalıda oturuyorum dedim, yalı kendi mülküm demedim ki!* diyordu.

Gece boyunca süren kavga sonunda Bedia, Tarık Bey'in oğlundan bahsetmemesine çok kızmakla birlikte, adamın kendisine tek kelime yalan söylememiş olduğunu, bütün bu servetin varlığını kendisinin vehmettiğini anladı; durumun kendi kabahati olduğunu kabul etti. Zaten adama zil zurna âşıktı, hadiseleri büyütmedi; bu sefa pezevengi, yakışıklı kocayla hayatın tadını çıkarmaya karar verdi. Zaten aynen iddia ettiği gibi oluyor, oğlu ve ilk karısı hayatlarının kenarından bile geçmiyordu. Tarık Bey oğlunun yüzünü görmüyor, bir kere daha baba olmayı hiç istemiyordu. Bu nedenle Bedia sözü çocuğa getirecek diye ödü kopuyordu.

Ama çok sürmedi, Bedia kesin bir kararla çocuk iste-

mediği belirtti, Tarık Bey çok rahatladı. Tatlı tatlı gülen, nurtopu gibi bebekleri gördüğü zaman kadının içinde bir yarım saat kadar annelik içgüdüsü uyanıyorsa da, hamilelik denen durumdan nefret ettiği için anne olmayı hiç istemiyordu. Ayrıca hayatları da şahaneydi. Tamam, yalı Tarık Bey'in kendi mülkü değildi, ama adam çok şükür iyi kazanıyordu. Arzuları ve yaşama keyifleri birbirlerine denkti. Vur patlasın çal oynasın bir hayat yaşamaya başladılar. İstanbul'un en kalburüstü mekânlarında geçen mutlu beraberlikleri yirmi yıla yakın sürdü. Sonrasında çok acı şeyler yaşandı, derken hiç beklenmedik bir şekilde ayrıldılar. Bu evlilikten Bedia Hanım'a beş kuruş para kalmasa da, göz kamaştıran bir burjuva yaşam tarzı kaldı.

Antika bilgisi hayret uyandıran bu zarif hanımefendi Başhekim'in eşine gönderilecek iyi bir hediye ararken kataloglardan birinde *Kucağında Bebek İsa'yı Taşıyan Meryem Ana* ikonasını görmüş ve sırf kocasının değerli dostu Başhekim'in hatırına, taksiye binip ta **Nişantaşı Bronz Sokak**'a gitmişti. Erdem Bakırcıoğlu karısının gönderdiği bu incelikli hediyeyi takdim ettikten sonra, ikona hakkında konuştular. Sevim Hanım söze hiç karışmadı, ama Başhekim Bedia Hanım'ın ince zevkini hayranlıkla övdü. Geceyi tam da Başhekim'in istediği gibi *Ne günlerdi azizim, Beyoğlu'na şapkasız çıkılmazdı!* diyerek, birbirlerine yatakhane anılarını hatırlatarak geçirdiler.

İkonanın mikrop kaynadığını düşünen Sevim Hanım'ın içi içini yiyordu. Gece geç saatte eve döndüklerinde, ikonayı çamaşır suyu ile defalarca sildi. Hediyeyi ne yapacağını bilmiyordu. O duvara koydu olmadı, bu duvara koydu hiç olmadı. Bir köşeye bıraktı. Ertesi sabah alelacele kahvaltı sofrasını hazırlarken porselen nihaleyi yere düşürüp kırınca, elindeki sıcak çaydanlığı ikonanın üstüne koyuverdi. Meryem Ana'nın yüzünün ve kucağındaki Bebek İsa'nın tam üstünde sıcak çaydanlığın izi çıktı, resim daire şeklinde soldu. Meryem Ana'nın ve İsa'nın başlarındaki haleler bu geniş yanık izinin altında kayboldu. O andan sonra Sevim Hanım cânım ikonayı nihale olarak

kullandı. Sıcak tencereleri üstüne her koyuşunda binlerce mikrobun daha öldüğünü düşünüyor, mutlu oluyordu.

Başhekim'in talimatı üzerine, hastane çalışanlarının büyük bir kısmı salon boş kalmasın, Başhekim arkadaşına rezil olmasın diye salonda yerini almıştı. Herkes sıkıntıyla bu kıymetli gençlik arkadaşının konuşmasını bekliyordu. Emekli bürokrat, Başhekim'in duygulu takdiminden sonra, tren yolculuklarının ruh sağlığına faydalarından çok, *Bir demiryolcunun anıları* denebilecek konuşmasını yapmak üzere sahneye çıktı.

İstanbul'un ünlü erkek terzilerinden birine diktirilmiş, füme rengi, çok şık bir takım elbise giymiş olan emekli bürokrat sahneye çıkıp bir-iki adım atmıştı ki, tam erimemiş bir deterjan birikintisine bastığı gibi, muşamba kaplı sahnenin bir ucundan öbür ucuna kadar kıçının üstünde kaydı; kayarken, kılıç gibi ütülenmiş pantolonunun paçaları dizlerine kadar sıyrıldı; dinleyiciler Başhekim'in yatakhane arkadaşının sahne boyunca kaymasına değil, adamın ipekli çoraplarını tutan **çorap jartiyerleri**ne hayretle baktılar.

Bu garip aksesuarı ilk kez görüyorlardı. Dinleyicilerden bazıları emekli bürokratı sakat, jartiyeri de bir tür tıbbi cihaz zannetti. Buna, **ihtiyar Hekim Nurettin Kozanlı**'nın, görünen tuhaf şeyin, kaval kemiklerinin eğriliğini düzeltmek için kullanılan, yeni icat edilmiş bir ortopedik cihaz olduğunu söylemesi neden oldu. **Rahmetli karısı Ebe Mualla Kozanlı'**nın kısaca *Norttin* diye hitap ettiği Nurettin Bey çok samimiydi, dalga geçmiyordu. Sadece okuma yazma bilenlerin düzeyine hitap edebilen günlük gazetelerden birinde, *Artık çarpık bacaklara mahkûm değilsiniz* türünden bir haber başlığı okuduğunu hayal meyal hatırlamış, *Gazetenin yazdığı alet bu herhalde*, diye geçirmişti aklından.

Altmışını aşan Nurettin Bey enteresan bir adamdı. Yüzü yaradılıştan dokunaklıydı. Kaşlarının uçları aşağıya, dudaklarının uçları ise yukarıya bakıyordu. Kıvrık dudakların fazlasıyla masum ve çocuksu bir ifade kazandırdığı

bu ihtiyar yüze, kadere yenilmiş hissi uyandıran hüzünlü kaşlar dayanılmaz bir eziklik veriyor, hüzün ile gülümsemenin birleşerek içli bir manzara oluşturduğu bu buruk ifade Başhekim'in içini eziyordu.

Öyle aman aman yufka yürekli biri olmayan Başhekim, bu buruk ve hüzünlü ifadenin sahibi Nurettin Bey'i elinde olmadan, içi acıyarak sever, sevmekle kalmayıp başarısız hekim için samimiyetle üzülür, sağlık sorunlarının çok ciddi olmadığını düşündüğü hastaları ona gönderirdi. Adamın hekimliğine güvense ciddi olanları da gönderirdi, ama Nurettin Bey basit bir anjine veya bağırsak enfeksiyonuna bile teşhis koymaktan acizdi. İhtiyar hekim, yıllardır Başhekim'in tavsiyesiyle gelen, sosyal seviyesi düşük hastalar sayesinde muayenehanesini ayakta tutabiliyordu.

Nurettin Bey ne yazık ki Başhekim'in dostu değildi artık. Çok fena papaz olmuşlardı. Başhekim'in yatakhane arkadaşının kayıp düşmesine rağmen yaptığı konuşmadan dört beş ay önce, Sevim Hanım'ın dışarı çıkıp hava almak yerine, kahvaltıda yumurtalı ekmek kızarttıkları için yağlanan mutfak fayanslarını ovmayı tercih ettiği bir pazar günü **Millet Çay Bahçesi**'nde karşılaştılar.

Başhekim'le birkaç arkadaşı oturmuşlar, tatlı bir sonbahar esintisi altında pişti oynuyorlardı. Nurettin Bey'in geldiğini görünce, Başhekim'in içinde önleyemediği o acıma hissi yine uyandı, adamı içtenlikle masaya davet etti. Nurettin Bey teklifi ikiletmedi, hemen oturdu, oyunun son elini izledi. Sonra havadan sudan, son yıllarda sık sık yaşanan sel felaketleri sonrası çöken ve bir şeridi denize karışan sahil yolundan konuştular.

Derken söz, karısı **Asiye Tibuk** tarafından, şehrin göbeğindeki bir otelde, bir yetmiş sekiz boyunda, **hakiki sarışın Moldovalı Anya**'yla basıldığı; Asiye Hanım peşine taktığı televizyoncularla birlikte Anya'yı otelin koridorlarında kovaladığı; nihayet yarı çıplak kızı saçlarından yakalayıp yerlerde sürüklediği; bu büyük rezalet günlerce yerel bir televizyon olan **Kanal SS**'de gösterildiği halde, görevinden istifa etmeye yanaşmayan **Belediye Meclis Üyesi Latif Tibuk**'a geldi.

Olayın üstünden yaklaşık yirmi gün geçmiş olmasına rağmen, şehir halkı hâlâ, yüzü daire içine alınmış görüntülerde ayan beyan ortada olduğu halde, *O şahıs ben değilim!* diyebilen meclis üyesini konuşuyor, rezalet dillerden düşmek bilmiyordu. Latif Tibuk sonunda *O şahıs* olduğunu kabul etmek zorunda kalmış, ama bir süre de, *Bu olay siyasi hasımlarımın bana kurduğu bir komplodur,* teziyle kamuoyunu oyalamıştı.

Kendi kocalarının da birer Anya'sı olduğundan şüphelenen kadınlar Asiye'den ilham almış durumdaydılar. Kimseye bir zararı olmayan diğer Rus kadınlarına her an saldıracakmış gibi yaşıyorlar, kocalarının bir falsosunu yakalamak için fırsat kolluyorlardı. Kendilerinin de birer Anya'sı, Tanya'sı, Nataşa'sı, Vera, Elena, Olga, Luba veya Tatyana'sı olan Karadenizli kocalar ise yakalanmayacaklarından, yakalansalar bile karılarının Asiye Tibuk kadar dişli çıkmayacağından emin; Latif Tibuk'un nasıl olup da tongaya bastığını kendi aralarında konuşuyorlar; sözlerini gevrek gevrek gülerek, *Karda yürüyecesun, izini belli etmeyecesun,* diye noktalıyorlardı.

Henüz on sekiz yaşındaki Anya çok pişkin çıkmış; Asiye'ye saçlarını kaptırmadan önce, otel koridorlarında köşe kapmaca oynarken peşine düşen kameralara el sallamış, öpücük göndermişti. Kameramanlardan biri kızın boyu bir metreyi bulan bacaklarına takmıştı. Sanki bu Karadeniz şehrinin erkekleri yeterince güzel sarışın görmüyorlarmış gibi, bir de yarı çıplak vücudunu çekebilmek için kendini paralamış; ama beceriksizliği nedeniyle, ekranı ya otel görevlilerinin görüntü almasını istemeyen elleri ya da Asiye'nin yapılı vücudunu örten ayrı ayrı desenli uzun eteğiyle bluzu doldurmuştu.

Şehrin meşhur çiçekçisi Önder'in teyzesinin oğlu olan **uyanık kameraman Tolga** ise akıllılık etmiş; Moldovalı Anya'nın peşine düşeceğine; göğüs kılları bembeyaz olmuş, göbeğini götüremeyen, ellisini aşmış meclis üyesini berbat otel odasındaki küçücük dolaba saklanmaya çalışırken görüntülemişti. Hem suçlu hem güçlü Latif Ti-

buk, çekime engel olmak için, kendisini dolapta yakalayan Tolga'nın apış arasına bir tekme atmış, Tolga acıyla bağırarak yere düşmüştü. Televizyonlar canı yanan çocuğun bağırtılarını da, yere düşen kameranın çekmeye devam ettiği, alelacele pantolonunu giymeye çalışan Latif Tibuk'un şaşırtıcı şekilde kılsız bacaklarının görüntüsünü de günlerce verdi. Zaman içinde konuşulacak ana olaylar bittikten sonra, sıra meclis üyesinin bacaklarına geldi, adamın bacaklarının süt gibi beyaz ve ağda çekilmiş gibi kılsız oluşu bir dolaşım hastalığına yoruldu.

Bir elli iki boyunda, yetmiş dört kilo ağırlığında, kırk yedi yaşında, biri kız dört çocuk annesi Asiye Tibuk, kilosuna rağmen, yılın bir bölümünü Rize Kalkandere'deki bahçelerinden çay, dik yamaçlardaki ağaçlarından fındık toplayarak geçirmenin mükâfatını görmüş, sütun bacaklı Anya'yı otel koridorlarında kovalarken bir kez bile nefesi kesilmemişti. Anya tam kameraya zafer işareti yapacaktı ki, kızın uzun sarı saçlarına yapışmayı başardı, yıktığı gibi çeke çeke yerlerde sürükledi. Otel görevlileri Anya'yı Asiye'nin elinden zor aldılar.

Bu rezalet, sahibi **Soner Sarıkaya**'nın adının baş harfleri nedeniyle adı *Kanal SS* olan ve *Kanal Se Se* diye okunması gerektiği halde, basın yayın öğrencisi, güzel kızlar arasından seçilmiş DJ bozmalarının ısrarla *Kanal Es Es* dediği yerel televizyonda, görüntülerin üstüne soluk renkli iki S harfi konarak günlerce yayınlandı. Şehirdeki hemen her kahvede, işyerinde, evde bu konu yankılandı. Fuhuş yaptığı ve ülkede kaçak olarak bulunduğu belirlenen Anya sınırdışı edildi. Meclis üyesini dolaba saklanmaya çalışırken görüntüleyen ve apış arasına tekme yiyen İstanbullu kameraman Tolga'nın da işine son verildi.

Mahalle bakkallığından marketçiliğe terfi ettikten sonra, konjonktürün yardımıyla bu alanda hızla ilerleyen, akıl veren akrabalarının da desteklemesiyle bir televizyon kanalı kuran ve konuşmalarına sık sık *Vizyon sahibi bir işadamı olarak..* diye başlayan kanal sahibi Soner Sarıkaya, dolaba saklanan belediye meclis üyesinin kılsız bacak-

larını görüntülediği için Tolga'yı önce baş tacı etmiş, bir süre sonra da kovmuştu.

Soner Sarıkaya'nın televizyonu para kazanacağına oluk oluk para yiyor, üç otuz paraya yayımladığı yerel reklamlar durumu kurtarmasına yetmiyordu. Vizyon ve iddia sahibi Soner iyi bir işadamı değil, sınır tanımayan bir ahlaksız olduğunu bu vesile ile ispat etti. Aleyhindeki yayınları durdurmak için pazarlık masasına davet ettiği Latif Tibuk'a düpedüz şantaj yaptı. Babasından kalan bir yerel gazeteyi ite kaka yürüten Latif Tibuk, aleyhindeki bu yayınların durdurulması karşılığında okkalı bir sermaye koyarak kanala ortak olunca, ilk işi Tolga'yı kovdurmak oldu.

Bu şehre sırf askerlik için geldiği halde, teyze oğlunun ısrarıyla yerleşen ve Kanal SS'de iş bulup çalışmaya başlayan Tolga, kovulmasını fırsata dönüştüreceğinden o kadar emindi ki, olayın kendisi için kopyaladığı kasetini koltuğunun altına aldığı gibi İstanbul'a gitti. Elinde yeteneğini ispat eden sağlam bir referans vardı, bununla ulusal kanallarda yayınlanan sayısız paparazzi programlarından birinde iş bulmasının hiç zor olmadığını sanıyordu.

Ama bu klana girmek zor değil, imkânsızdı. İstanbul paparazzilerin ağababalarıyla kaynıyordu, orada Tolga'ya yer yoktu. İstanbul'un gece hayatı ve magazin figürlerinin marifetleri hakkında fazla şey bilmeyen Tolga boyunun ölçüsünü aldı, kovulduğu şehre geri döndü. Hâlâ kameramandı, ama bu kez televizyonda çalışmayı düşünmüyordu.

Teyze oğlu çiçekçi Önder'le kafa kafaya verdiler. *Ne yapalım.. ne yapalım..* diye düşündüler. Kendini zekâ küpü zanneden Önder dükkânıyla yetinemiyor, fark yaratacak bir hamle yapmak istiyordu. *Fark yaratmak* sözünü dilinden düşürmeyen çiçekçi, Tolga'nın düğün, doğum günü, cemiyet toplantıları dışında ne çekebileceğini düşünüyordu ki, tam bir Karadenizli olduğunu ispat eden, akıllıca bir fikir buldu. Şehir düğün videocularıyla kaynarken, Tolga cenazeleri videoya çekebilirdi.

Önder'i bu buluşa iten cenazelerin ve düğünlerin iki

ortak noktası, gelen kalabalıkla övünme ve çiçek gönderme âdetiydi. Her ne kadar cenazelerde eğitim ve çevre konulu vakıflara bağış yapmak âdeti hızla yaygınlaşıyorsa da –ki bu durum Önder'in çok sinirine dokunuyordu– gene de çiçek çelenk gönderen, şehrin ekâbirlerinin cenazelerinde boy göstermekten hoşlanan kişi sayısı az değildi.

Hemen kolları sıvadılar. Önder kuzeninin cenaze videocusu olduğunu herkese ilan etti. İlk etapta başarılı bir sonuç aldılar. Şehrin, cenazelerine gelen kalabalıkla övünen ileri gelenleri Tolga'nın kapısında kuyruk olmaya başladı. O kadar ki, Tolga rahat çekim yapsın diye cenazelerini bir-iki gün bekletenlere bile rastlanır oldu. Önder ve Tolga ikilisi bununla da yetinmediler. *Allahtan Rahmet Dileriz* adıyla bir internet sitesi kurdular. Sitede cenaze görüntülerinin yanı sıra, ölüm ilanları da yayınlamaya, reklam almaya başladılar.

Ama iş umdukları gibi yürümedi, cenazede video çektirmek bir gelenek olarak yerleşmedi. Kadınlar cenazelerde ağlarken hiç de iyi görünmediklerini fark etmişler ve o haldeyken görüntülenmeyi istememişlerdi. Şehrin aklı başında kişileri de cenazeleri aracılığıyla bir sosyal sınıf farkı yaratmaya kalkanları şiddetle eleştirince, Tolga'yla Önder'in işleri yavaş yavaş tavsadı, bir süre sonra cenazelerine onları çağıran kalmadı. Ama uyanık ikili, kısa süren bu saltanat sırasında iyi bir çevre yapmış, cenazeden düğüne sıçramayı başarmıştı.

İnkâr ve komplo teorilerini kamuoyuna da, karısına da yutturamayan Latif Bey *Şeytana uydum,* tarzı bir-iki demeçle paçayı kurtarmış, evine dönmüştü. Kızgınlığı hâlâ yüzünden okunan, çatık kaşlı karısı Asiye ve çocuklarıyla birlikte mutlu aile pozları verdi, ardından Soner Sarıkaya'nın şantajına boyun eğip Kanal SS'ye ortak oldu.

Şehrin en büyük Aygaz, Arçelik ve İstikbal Mobilya bayii olan Latif Bey medyaya uzak biri değildi. Babasından miras kalan ve her gün on iki sayfa çıkan, şehirde ve civar ilçelerde toplam altı yüz adet satan, renkli, ofset baskı ***Halktan Haber*** gazetesinin sahibiydi. Gazetenin imla ha-

talarıyla, ifade bozukluklarıyla dolu, ipe sapa gelmez siyasi başyazılarını da o yazıyordu. Televizyon kanalının ortağı olunca *anchorman*'lik yapmaya kalktı, ama metnini cihaz aracılığıyla okumayı beceremeyince bir gecede vazgeçti.

Başhekim'le Nurettin Bey Moldovalı Anya'yla basıldıktan sonra yazılarında, kendi kabahatini örtmek ister gibi, fazlasıyla saldırgan bir üslup kullanmaya başlayan meclis üyesinin son yazısını konuşmaya başlamışlardı. Aralarında birdenbire gereksiz bir tartışma çıktı. Başhekim, Latif Tibuk'un hepsi bu şehrin çocuğu olan siyasi rakiplerinden *Kan emiciler,* diye söz etmesini fazla ağır ve yakışıksız bulduğunu söyledi. Nurettin Bey de dik dik bakarak *Değiller mi?* diye sordu. Başhekim bu yersiz soruyu geçiştirmek istedi. Ama ihtiyar hekim ısrarla ve hiddetle cevap istiyor, Başhekim'i arkadaşlarının önünde zor duruma düşürüyordu. Tartışma iyice sert bir zemine kaydı. İnsanın içini ezen, buruk gülümsemeli yüze bu tartışmanın hiddeti hiç yakışmadı.

Başhekim, ilk kez Nurettin Bey'in ifadesinden acıklı bir hüzün değil, sinir bozucu bir saldırganlık hissi aldığı için sustu. O susunca Nurettin Bey tartışmayı kazandığını sandı, daha da yüklendi, Latif Tibuk'un siyasi hasımlarını yerden yere vurmaya, arada Başhekim'e de laf dokundurmaya devam etti. Yüklendikçe, buruk ve hüzünlü ifadesi Başhekim'in gözünde daha da çirkinleşiyor, Nurettin Bey'in uçları yukarı bakan dudaklarının arasından görünen kirli alt dişleri sanki sivriliyormuş gibi geliyordu.

Nurettin Kozanlı tartışmayı daha da azdırmaya gönüllü olduğu halde, Başhekim uzatmadı; hayal kırıklığı içinde, diğer arkadaşlarına *Müsaadenizle!* deyip çıktı gitti. Açık havada geniş geniş yürüyerek evine giderken, duyduğu hayal kırıklığı yerini bir iç hafiflemesine bıraktı. Bu buruk yüzün verdiği, içini ezen sevgiden tümüyle kurtulduğunu, artık ihtiyar hekim için üzülmesine gerek kalmadığını anladı, kendini çok rahatlamış hissetti. Nurettin Bey ise yıllardır tanıdığı Başhekim'i ilk kez böylesine alt edebildiği için çok mutluydu.

Oysa Başhekim'in merhametli sevgisine şiddetle muhtaçtı. En son 1965 yazında, tıp fakültesinden mezun olduğu sıralarda bilimsel bir makale okumuş, onu da pek anlamamıştı. Mezuniyetini izleyen beş yıl boyunca ihtisas için ders çalışacak gücü kendinde bulamayınca pratisyen kaldı, sonraki yıllarda da kaderine razı oldu.

Baldızının oğlu, **ilaç röprezantı İlhami**'nin her uğradığında bıraktığı broşürlerden başka, bilimin hiç değilse kıyısından geçen tek satır okuduğu yoktu. Onları da kapısını hiçbir hastanın çalmadığı günlerde, hafif gazeteleri okumayı bitirdikten, bulmacaları çözdükten, el aynasını pencereye dayayıp pansuman makasıyla burun kıllarını kestikten sonra, artık yapacak hiçbir şey bulamazsa şöyle bir karıştırıyordu.

İlhami de tıpkı Başhekim gibi, yüzünün ifadesi içini sızlatan eniştesi için üzülüyor, sık sık uğrayıp hastalarına bedava vererek gözlerini boyasın diye ağrı kesici, vitamin, antibiyotik numuneleri, bloknot, vinileks çanta gibi eşantiyonlar bırakıyor, sonra mutlaka saçkıranlarını gösterip yakınıyordu. İlhami'de yıllardır saçkıran vardı. Başının arka kısmı para para açılıyordu. İşi gereği düzenli ziyaret ettiği cildiyeciler buna henüz bir çare bulmuş değildi. Gerçi cildiyecilerin hiçbiri de *Aman İlhami'nin saçkıranına bir çare bulayım,* diye kendini paralamıyordu. İlhami eniştesine her uğradığında, bir-iki ay içinde bir ilaç deposuna ortak olacağı müjdesini veriyordu, ama yıllardır bir gelişme olduğu yoktu.

Yalnız yaşıyordu Nurettin Bey. Dört yıl önce karısı Ebe Mualla Hanım'a araba çarpmış, kadıncağız o anda ölmüştü. Zavallı pazardan geliyordu, eli kolu doluydu. Poşetlerdeki portakallar, marullar, yarım yağlı beyazpeynir, bir buçuk kilo ayıklanmış hamsi, hepsi yerlere saçıldı.

Nurettin Bey'le Mualla Hanım'ın tek kızları Nergis Şeker, bir eczacının karısıyla zina yapan **kocası Astsubay Talat Şeker**'den ayrılıp baba evine dönmüştü. Ebanım çok dertliydi. Erzurum Oltu'da oturdukları lojmanlarda, adını karizmatik bir İttihat ve Terakki paşasından alan, ama

evinde bacak kadar çocuklarına bile söz geçiremeyen sapı silik Talat Şeker'in zamparanın teki olduğu hakkında bir dedikodu dalgası yayılmış, ama kocasının mıymıntı ve pısırık halinden daima şikâyetçi olan Nergis Şeker bu dedikodulara gülüp geçmişti. Geçmese iyi ederdi. Çünkü esmerinden sarışınına, kızılından kahvesine bir düzine kadın, karşısında aynı anda soyunsa gözünü ancak aralar sandığı kocasının bayağı hararetli bir gece hayatı vardı.

Yandaki dükkânı da alarak eczanesini genişletecek ve tıklım tıklım malla doldurmasını sağlayacak parayı yurda kaçak sokulan faturasız ilaç, yakın il ve ilçelerdeki hapçılara reçetesiz psikotrop satmaya borçlu olan **Oltulu Eczacı Ruhi** de karısının hafifmeşrepliğine ilişkin, giderek ağırlaşan dedikoduları duymuştu. Nöbetçi olduğu bir gece eczanesini kapatıp ansızın evine geldi.

Ruhi'nin hafifmeşrep karısı Marmarisli Nilgün, önüne gelenle rahat rahat kırıştırdığı Marmaris'ten sonra kadınların kapı dışarı çıkmadığı, çıksalar da neredeyse gözlerine kadar kapalı giyindikleri bu küçük ilçede iyice bunalmıştı. Bütün gününü eczanede, röfleli saçlarını savura savura, kahve içip sigara tüttürerek ve müşterilerle gevezelik ederek geçiriyor, kocası iş için şehir dışına çıktığında, kaşla göz arasında bir askeri, bir polisi veya ilçeye dışarıdan gelmiş bir devlet memurunu baştan çıkarmayı beceriyordu. Astsubay Talat Şeker'i eve aldığı gece, sevişmelerinin daha başında, merdivenlerde ayak sesleri işitince, kocasının baskına geldiğini anlamış, paniğe kapılmasa da epeyce telaşlanmıştı.

Kapı tıkırtısını duyan Talat Şeker yataktan apar topar kalktı, donunu zor giyip giysilerini koltuğunun altına sıkıştırdığı gibi, ayakkabılarını da eline alarak, pencereden bitişikteki evin balkonuna çıktı, oradan yan apartmanın çatısına, oradan da başka bir dama atlayarak kaçtı.

Dışarısı eksi yirmi dereceydi. Eve gelinceye kadar Ruhi'nin bıyıkları bile donmuştu. Böyle bir havada yatak odasının penceresini açık, karısını yatakta çıplak gören eczacı tabancasını çektiği gibi Talat Şeker'in peşine düştü, damdan dama kovaladı, ama yakalayamadı.

Ruhi'nin rastgele ateşlediği tabancanın sesi bütün Oltu'yu uykudan kaldırdı o gece. Talat bir köşecikte giyinip, nefes nefese evine dönmüştü. Nergis nöbette sandığı kocasının ansızın eve gelişine ve bir ayağının çorapsız oluşuna bir anlam veremedi. Ama ertesi gün ilçe bu olayla çalkalanınca, evine varana kadar soğuktan buz kesmiş, iki yorganın altında hâlâ dişleri takırdayan sünepe kocası hakkındaki dedikoduların doğru olduğunu anladı, çocuklarını kaptığı gibi soluğu babasının evinde aldı.

Eczacı Ruhi ise hafifmeşrep karısı Nilgün'ü öldürmeyi göze alamayınca, karısının dostunu değil, eve giren hırsızı kovaladığını iddia etti. Oysa karısının taktığı boynuzlar canına yetmişti ve Nilgün'ü bu sefer vurmaya kesinlikle kararlıydı. Dedikoduları göğüslemek için ne kadar çırpınsa da etkisi altında kalıyor, hemen hemen ayda bir karısının beynini dağıtmaya niyetleniyordu.

Ama ne oluyorsa oluyor, kocasının niyetini hisseden Nilgün içli içli ağlamaya başlıyor; Ruhi iki yıl önce, gençlik arkadaşlarıyla gittiği çadırlı bir Marmaris tatilinde, belinin çukurundan yanağının gamzesine kadar her şeyine aşık olduğu Nilgün'ün ağlamasına dayanamıyor, tabancasını karısına doğrultmayı başarmasıyla başlayan her öldürme girişimi, uzun bir sevişme ile noktalanıyordu.

Gecenin karanlığına sıktığı mermilerle ortalığı ayağa kaldıran Eczacı Ruhi, aklı başına gelince hırsız bahanesini buldu. Sözde grip olan karısına ilaç getirmek için evine geldiğinde salonda hırsızı görmüş, peşinden çatıya çıkmışsa da yakalayamamıştı. Etrafa karşı inandırıcı olmak amacıyla polis çağırıp şikâyette bulunmadan önce, *Aha burdan girmiş,* diyebilmek için, ayakkabısının topuğuyla balkon kapısının camını kırdı. Eczacılık Fakültesi'ndeki hocalarının akademisyen olacağına kesin gözüyle baktıkları, ama kariyer yapmak yerine bir an önce para kazanmayı seçerek hocalarını hayal kırıklığına uğratan Ruhi, farmakoloji konusunda derya olsa da, kriminoloji hakkında tek kelime bilmediği için hata yapmış, camı dışarıdan kıracağına, içerden kırmıştı.

Polis gelene kadar *Çalındı,* diyeceği malların listesi yaptı. Hırsız güya portatif müzik setini, fotoğraf makinesini ve bir ipek halıyı çalmış; yatak odasına girmeye fırsat bulamadığı için Nilgün'ün tektaşını, cep telefonunu ve cüzdanını alamamıştı. Evlerinde ipek halı filan yoktu aslında. Ruhi bunu birdenbire ekleyivermişti. Tam işe gidecekken beklenmedik bir sabah seksi yaşayınca karısına aşkı kabaran Ruhi, kadının bir ara sözünü ettiği lacivertli, morlu ipek halıyı almaya karar vermişti. Ama eczanesinin kepenklerini kaldırırken, dükkân komşularının kendisine bakarak fısıldaştıklarını gördü, karısı hakkında konuştuklarını anlayarak yersiz bir cesaretle üstlerine gitti.

Komşuları, çevre tarafından pek sevilen bu genç adamı galeyana getirmemek için açık konuşmaktan çekindiler, usturuplu bir biçimde, *Yahu Ruhi, senin hanım biraz hareketlerine dikkat etse, malum burası küçük yer...* filan deyip sustular; ama mana akan bakışlarla ne demek istediklerini gayet güzel anlattılar. Böylece Ruhi'nin içinde yaşayan ve ikide bir kendini hatırlatan kuşku canavarı yine başını kaldırdı. Dertli eczacı, o gece nöbetçi olduğunu hatırladı, karısını cürmümeşhut halinde basmaya karar verdi.

Gün boyunca, boynuzlandığını unutmayı başararak, vızır vızır işleyen eczaneyi gayet güzel idare etmiş, ama garip bir şekilde, karısına almak istediği o güzelim ipek halıyı aklından çıkaramamıştı. En olmadık anlarda halının şahane deseni gözünün önüne geliyor, ardından Nilgün'ü bağrına batan bir bıçak gibi hatırlıyordu. Bu nedenle uydurduğu listeye farkında olmaksızın halıyı da ekleyivermiş, sonra da polislerin gözünde çok inandırıcı olacağını düşünerek silmekten vazgeçmişti. Ne de olsa varlıklı bir adamdı, akıllı bir hırsız da kolayca taşıyabileceği bir ipek halıyı almadan gitmezdi.

Bu sözde hırsızlık vakasına müdahale etmek üzere gelen polislerin arasında Nilgün'ün geniş ve heyecan verici bir ünü; içlerinden birinin de, Ruhi'nin yine nöbetçi olduğu bir gece bu eve gelmişliği, Nilgün'le unutulmaz saatler

geçirmişliği vardı. Olay karakola intikal edince, cayır cayır yanan kömür sobasının başında oturmuş, **arkadaşlarına yarısı uydurma seks hikâyeleri anlatan Düzceli genç Polis Şenol,** söz konusu evin, tadını hâlâ damağında hissettiği Nilgün'ün evi olduğunu anladı, parkasını kaptığı gibi ekibe katıldı.

Ama siyah iç çamaşırlarıyla Şenol'a harika bir gece yaşatan Nilgün hiç de hatırladığı gibi değildi. Dizleri çıkmış, bozarık bir eşofman altı ve kolları sarkmış eski kazagıyla pek çekici görünmüyordu. Üstelik ağlamaktan helak olmuş, o güzelim gözleri yumruk gibi şişmişti.

Nilgün karşısında Şenol'u görünce bir an irkildiyse de hiç renk vermedi. Hatta hararetle hırsız hikâyesi anlatan kocasına çaktırmadan, buğulu bakışlarıyla o unutulmaz geceyi hatırlatmayı bile başardı. Şenol ilk anda pespaye haliyle çok itici bulduğu kadını yeniden şiddetle istediğini hissederek şaşırdı ve dudağının ucuna bütün kadınların bayıldığı o hafif çarpık gülümsemesini yerleştirdi. Yaptığı kaçamak sırasında görme fırsatı bulamadığı salonu dikkatle incelemeye başladı. Olmayan hırsızın taşımayı göze alamadığı için götürmediği son model müzik setini, hoparlörleri, devasa televizyonu, pahalı takımları fark etti; eczacının cukkasının çok sağlam olduğunu, peynir ekmek gibi kaçak ilaç satan bu godoşun kendilerini yeterince görmediğini düşündü, çok öfkelendi.

Memleketi Düzce'ye ısrarla *Düsçe* diyen Şenol, yakışıklı olduğu kadar sinirli bir polisti. Ne zaman eczaneden pahalı bir kozmetiği parasız almaya kalksa, vermemek için bin dereden su getiren bu pinti kavatı karakola çekip eşek sudan gelinceye kadar dövmek için bir sebep aradı. Ama Nilgün'le geçirdiği gecenin bütün ayrıntılarını önüne gelene anlattığı bu evde olay çıkarırsa, faturanın kendisine de kesileceğini düşünerek vazgeçti. Zaten çapkınlık konusunda sabıkalıydı, Ruhi'yle hesabını görmeyi belirsiz bir zamana erteledi. Çok yakında bir yolunu bulup Nilgün'ü kandıracak, yakın bir arkadaşının Trabzon'daki üçüncü sınıf oteline kapatacaktı.

Ruhi hikâyesini inandırıcı kılmak için düşüncesizce camı kırdığından, içerisi buz gibi olmuştu. Atıştıran kar kırık camdan içeri giriyor, halıya düşüp eriyordu. Kocasını bu sefer de yola getirdiği için rahatlayan Nilgün, genç polise istekli bakışlar fırlatırken, kadınla geçirdiği geceden sonra evine dönerken iliklerine kadar donduğunu hatırlayan *Düzceli* Şenol soğuktan titreyen parmaklarını hohluyor, *Sıcak soğuktan iyiymiş be!* diye mırıldanıyordu.

Oltu'ya tayin olmadan önce, geçici görevle gittiği Mardin'de gölgede bile otuz beşin altına inmeyen sıcaklıkta beyni pişmişti. Koca bir yaz boyunca, herhangi bir nedenle karakola düşen Kürtlerin analarını ağlatmaktan artakalan zamanını, karakolun bahçesindeki kel ağacın altında oturup sıcaktan şikâyet etmekle geçirmiş; yollu kadınlara sarkmış, olmayanlara yollu muamelesi yapmış, uçkurunu bile isteye tutmadığını her fırsatta ilan etmeye doymayınca da amirinden sıkı bir fırça yemişti.

Mesele uçkurunu tutup tutmaması değil, anlatmanın tadını kaçırmasıydı. Dağda asker PKK ile çatıştığı için vali, emniyet müdürü ve komutanlar evlerinin yolunu unutacak kadar yoğun günler geçirirlerken Şenol'un kel ağacın altına topladığı polislere birbirinden bayağı kadın hikâyeleri anlatması hiç de yakışık almıyordu. Askerle polis arasında, kıçına yılan kaçmış gibi koşuşan, her dakika bir o müdüre bir bu komutana rapor veren **Konyalı Rıfat Başkomiser** Şenol'un gevrek gevrek gülerek gene aynı hikâyeleri anlattığını duyunca, çok fena sinirlendi bir gün. *Biz bilmiyo muyuz lan siktiğimiz karıları anlatmayı? Davar!* diye bağırarak Şenol'un mesai arkadaşları arasındaki itibarını iki paralık etti.

Mersin-Antakya arasında sıralanan, TIR şoförlerinin uğrak yeri yol üstü kerhanelerde, derme çatma helalarda veya çıkma kamyon lastiklerinin yığıldığı benzinlik depolarında; temiz pak kadınlarla değil, çürük dişli, sarkık memeli, yaşlı kadınlarla, ayakta sevişmeye bayılan Rıfat Başkomiser, çok sevimli bulduğu için hafiften kayırdığı, zamparalığını da içten içe takdir ettiği Şenol'un yüz verdi

diye astar istediğini, işin bokunu çıkardığını düşünüyordu. *Seni bi daha nöbette geyik yaparken yakalarsam ağzına sıçarım haberin olsun!* dedi. Şenol da derhal kendine çekidüzen verdi.

Sonunda, kanun ve yönetmeliklere uymadığı, Mardin'de yaşayan Kürt kökenlilere kötü davrandığı, işkence ettiği için filan değil, -amirlerinin arasında bunları pek dikkate alan yoktu- meclise düzenli milletvekili veren, Kürt aşiretlerinden birine mensup genç bir kızla amcaoğlunu üfürükten bir nedenle karakola çektiği için başı derde girdi.

Bir süredir gerginliğin had safhaya vardığı şehirde, hassas dengeleri gözetmekten yorgun düşen Rıfat Başkomiser'in Ankara'yla yaptığı kısa bir telefon konuşmasından sonra, kızın dayısının milletvekili, yakınlarının da köy korucusu olduğu ortaya çıkmıştı. Kürt delikanlı haksız yere karakola getirildikleri için diklenince, Başkomiser'inin sözünü tutup zamparalığa ara veren acemi Polis Şenol, çocuğa şiddetli bir tokat attı. Kürt delikanlının sendelediğini gören Rıfat Başkomiser'in beti benzi soldu. Şenol'u içeri çekip ayağının altına aldı.

Kürt delikanlının arkası kuvvetli olmasa Şenol'un çaktığı tokat umurunda bile olmaz, hatta takdir ederdi. Ama Ankara'nın yüksek makamlarıyla herhangi bir bağlantısı olan kişilere, hele böyle gergin bir zamanda yapılan kötü muamelenin olası sonuçları konusunda geniş bir tecrübesi vardı. Olayı büyümeden yatıştırmak için çok çabaladı, Kürt delikanlıya saatlerce dil döktü, Şenol'u ensesinden tutup getirerek özür diletti. Ama yararı olmadı. Kürt delikanlının öfkesi dinmiyordu. Akşam, boynuna koyduğu ıslak havluyla serinlemeye çalışırken, Ankara'dan, hem de meclis telefonundan üç kere aranınca, yapması gerekeni yaptı, böylece Düzceli Şenol'a Oltu yolları göründü.

Şenol, Oltu'da *Saçak altından yürüme sakın*, diyenlere kulak vermeyip kafasına göre takılırken, çatının birinden düşen bavul büyüklüğünde bir buz parçası ensesini yalayarak yerde parçalanınca korkudan ölmüş; her sa-

bah, donan polis aracını çalıştırabilmek için motorun altında mazot yakmak zorunda kalması iyice keyfini kaçırmıştı. Kendine bir eğlence arıyordu, çabuk buldu. Soğuktan çatlayan dudaklarına sürecek bir şey almak için uğradığı eczanede Ruhi'nin karısıyla tanışan yakışıklı polis, röfleli saçlarını savura savura sigara içen Nilgün'ün hafifmeşrep ruhunu bir bakışta tanımış, kadının koynuna girebilmek için harcadığı zamana hiç acımamış, sonunda da başarmıştı.

Eczacı Ruhi hiç utanmadan eve giren hırsız hikâyesini anlatırken, Nilgün'ün davetkâr bakışlarının tümünü yakalamış olan Şenol, mağdurun yanında yer alan vazifeşinas polis kimliğine bürünerek, Nilgün'e, *Bacım hırsızı gördünse tarif et bi zahmet,* dedi. Nilgün *Ben içerde uyuyodum, kimseyi görmedim,* derken, süzgün gözlerle karısına bakan Ruhi'ye gözü ilişti. Boynuzlu pezevenk karısına nasıl da melül melül bakıyordu. Diğer polisler de müstehzi ifadelerini gizlemekte zorlanıyorlardı. Camın içerden kırıldığını görünce hırsız hikâyesinin düzmece olduğunu, adamın karısının dostunun peşine düştüğünü anlamışlar, ama *N'olur n'olmaz.. herif arıza yapar belki,* diye Ruhi'yi yüzlememişlerdi. Usulden bir tutanak tuttular, *Size bilgi veririz,* deyip gittiler, bir daha da ne aradılar ne sordular.

Durum, Ruhi ve Nilgün açısından böyle sürüp gitmedi elbette. Polislerin gitmesinin ve Nilgün'ün pırıltılı gözyaşlarıyla süslediği sonsuz yemin billahlarının ardından, hararetli bir sevişmeyle sonlanan bu olaydan kısa bir süre sonra; Oltu'nun kara kışına da, geçmek bilmeyen günlere de, Ruhi'nin sıkıcı muhabbetine de dayanacak gücü kalmayan Nilgün kocasını terk etti.

Buna biraz da Düzceli Şenol sebep oldu aslında. Nilgün ilçede adının tümden orospuya çıktığını anlar gibi olmuştu, çok canı sıkkındı. Karşı komşusu bile onu görünce kapıyı küt diye yüzüne kapatıyor, hiç kimse selam vermiyordu. Ruhi'nin Tercan'a, buzda düşüp kolunu kıran annesini ziyarete gittiği bir cuma günü, Şenol resmi giysileriyle eczaneye uğradı. Çok havalı, çok edalıydı, çarpık

çarpık gülümsüyor, arada eli beylik tabancasının kabzasına gidiyordu. *Kocana bi yalan uydur da, seni Trabzon'a, denize sıfır şahane bi otele götüreyim,* dedi. Bir yandan da eczanenin optik bölümünün tezgâhında duran bir el aynasını almış, kendini inceliyordu. Karşı konulmaz bir erkek olduğundan zerrece kuşkusu yoktu. Şenol'un ilk gördüğü andan itibaren bayıldığı çarpık gülüşü, Nilgün'ün bu kez fena halde sinirine dokundu. Aksiliği de üstündeydi, polisi *Ne oteli be? Bi kere yattık diye beni orospu mu zannettin?* diye tersledi.

Şenol Nilgün'ün nazlandığını sanıyordu. İkide bir çevreye göz atıp kadının orasını burasını okşuyor, elini eteğinin altına sokmaya çalışıyor, tatlı tatlı ısrar ediyordu. Nilgün'ün nazı kabak tadı verince sinirlendi. *Ulan o gece gözlerinle veriyodun ya, n'oldu?* dedi sertçe. Nilgün *Sana öyle gelmiş canım! Hadi, ikile!* dedi. Şenol aldırmadı, gene üsteledi, Nilgün daha da çirkefleşti, derken tartışma iyice büyüdü.

Isrardan iyice bunalan Nilgün *İyi, tamam.. bakarız,* deyip Şenol'u oyalayacak yerde, *Hiçbi yere gitmem! Git kendine sikçek orospu bul!* diye bağırınca, kadının yatağına tekrar gireceği anı deli gibi bekleyen polis sahiden delirdi. *Gebertirim ulan seni!* diyerek tabancasını çektiği gibi Nilgün'ün şakağına dayadı. Şenol'un hiddetten dışarı fırlayan gözlerini görünce kadının ödü koptu. Şenol, kendisine bir daha hayır diyecek olursa anasından emdiği sütü burnundan getirmekle, uyuşturucu hap satan kocasının ipliğini pazara çıkarmakla, fuhuş yapıyor diye evini bastırtmakla, aklına gelen ne kadar suç varsa hepsiyle tehdit etti. Bu hafta sonu Trabzon'a gitmek üzere hazır olmasını emretti, çıkıp gitti. Yakışıklı polisin bir anda manyaklaştığını gören ve dediğini yapacağından korkan Nilgün, artık bu ilçede yaşamasının mümkün olmadığını anladı.

Hemen o gece Ruhi'ye, Marmaris'in burnunda tüttüğünü, gidip biraz kalmak istediğini söyledi. Ruhi'nin hiç keyfi yoktu. Annesinin kolunun kırığı bir türlü iyileşmeyince doktor ameliyattan başka çare olmadığını söylemiş-

ti. Tam *Hastaneden çıkınca alıp getireyim, iyileşinceye kadar bizde kalsın,* diye düşünürken karısının Marmaris'e gitmek istemesi canını sıktı. Annesi, **bir gelinin kalitesini hamaratlığıyla ölçen Emeti Hanım** Nilgün'ün *Kaynanam hasta, gelsin bize bakayım,* diyecek yerde Marmaris'e gittiğini duyarsa kıyameti koparır, Ruhi'yi doğduğuna pişman ederdi. Bir de üstüne karısının yokluğunda evi bok götürecek, ayağına giyecek pantolon bulamayacaktı. Nilgün hafifmeşrep olsa da iyi bir ev kadınıydı, hamarattı, nefis yemek yapar, evini daima bal dök yala derecesinde temiz tutar, Ruhi'yi jilet gibi giydirirdi. Ruhi ne zaman karısı hakkında hafif bir dedikodu duyup *Kendine bi çekidüzen ver,* diyecek olsa, etlisinden sütlüsüne dört dörtlük donanmış sofranın başında geçtiği an her şeyi unutur, ertesi gün sanki kulağına öyle bir şey gelmemiş gibi davranırdı.

Annesinin muhtemel ameliyatının yarattığı sıkıntıyla sert koca havasına girip *Yazın gidersin, otur oturduğun yerde!* diyecek oldu. Ama daha cümlesini bitirmeden, Şenol'un yapacaklarından ödü kopan Nilgün, *Hayatımdan bıktım artık!* diye çığlıklar atıp kendini duvardan duvara vurarak ağlamaya başladı. Şenol gözünü öyle bir korkutmuştu ki, göğsünü bağrını yırtıyor, bağırmaktan nefesi kesiliyordu. Karısının bu halini görünce, kafayı üşütmesinden korkan Ruhi *Tamam git,* demekle kalmadı, Erzurum'dan Dalaman'a Ankara aktarmalı bir uçakla göndereceğine de söz verdi.

Nilgün bir-iki ay Marmaris'te kalmaya niyetliydi. Bu süre içinde Şenol yatışır, millet dedikodu yapmaya doyar, kaynanasının ameliyat tantanası biter, o da dönüp evine gelirdi. Ama reçetesiz uyuşturucu hap satmaktan bok gibi para kazanan Ruhi, karısına uçak bileti yerine dandik bir firmadan orta sıra otobüs bileti alınca; aslen İzmirli olan Nilgün'ün asfalyaları attı. Yükte hafif pahada ağır nesi varsa, düğünde takılan takılar da dahil, hepsini topladığı gibi Marmaris'e döndü. Bu sıkıcı ve tutucu ilçe Ruhi'ye olan aşkını da öldürmüştü zaten. *Niye hâlâ bu herifle evliyim ki?* diye düşünmüş, tek bir sebep bulamamıştı. Ruhi'nin de

Nilgün hakkındaki dedikoduları göğüsleyecek gücü kalmamıştı artık; karısını vazgeçirmeye çalışmak bir yana, *Cehenneme kadar yolun var!* diye kestirip attı.

Kestirip attı ama Nilgünsüz yaşamak hiç de kolay olmadı. Kendisini defalarca boynuzlayan karısını unutmak için çok çırpındı. Onsuz da pekâlâ yaşayabileceğine inanmak istiyordu. Bir kalfa bulup oturttuğu eczanesine günlerce uğramayıp oraya buraya gezmeye mi gitmedi, işhanlarının bodrum katlarına gizlenmiş pavyonlarda küfeyle para mı yemedi, kusuncaya kadar rakı mı içmedi, hatta millete el altından sattığı ilaçları mı kullanmadı. Nilgün'ün buğulu bakışlarını aklından çıkarmak için ne gerekiyorsa yaptı, ama olmadı, olmadı, olmadı.

Tam da tahmin ettiği gibi, Nilgün gidince bok götüren evinde uzun geceler geçirmeye dayanamıyor, bekâr arkadaşlarını toplayıp içki masaları kuruyor, adamakıllı sarhoş olup bir otobüs bileti yüzünden kendisini terk ettiğini söylediği Nilgün'le evlenerek hayatının en büyük yanlışını yaptığını anlatıyor *Adını ağzıma alırsam beni belediye meydanında siksinler!* diye bas bas bağırıyor, daha bin türlü küfürle kendisine ve Nilgün'e söverek ortalığı ayağa kaldırıyordu. Öyle inandırıcı, öyle öfkeliydi ki, arkadaşları bu işin gerçekten bittiğine inandılar. Ruhi'ye uygun, bu kez kesinlikle çok namuslu bir kız aramaya başladılar.

Muhasebeci Dilaver, Ruhi'yle **baldızı Fulya**'nın arasını yapmayı kafaya koymuştu. Arkadaşının iyiliğini değil, kendi çıkarını düşündüğü için müthiş gayrete gelmiş durumdaydı. İlçeye büyükçe bir süpermarket açılmasıyla birer birer kapanmaya başlayan bakkal-kasap türünden küçük esnafın defterlerini tutan muhasebecinin işleri iyi gitmiyordu. Bacanak olurlarsa, kirasını zor öder hale geldiği büroyu kapatıp Ruhi'nin yakında açacağı ikinci eczaneye kapağı atabilir, kalfalık etmek ayağına bütün gün sıcacık dükkânda oturup her aybaşı tıkır tıkır maaşını alabilirdi.

Karısına böyle söylüyordu, ama Dilaver'in asıl derdi Nilgün'dü. Ruhi'nin kendini beğenmiş karısından nefret ediyordu. Bu derin nefret Ruhi'nin açmayı düşündü-

ğü ikinci eczane için malzeme bakmaya Erzurum'a gittiği bir gün başladı. Ruhi'nin dükkânda olmadığını bilen Dilaver, **Kuyumcu Müfit**'ten taksitle bir altın bileklik alıp, eczanenin yolunu tutmuştu. Arkadaşının karısıyla aşk yaşamak için altın almanın hiç zamanı değildi aslında, gırtlağına kadar borçluydu. Ama Nilgün'ün başını sağa sola çevirdikçe hafif titreşen gıdığına, soğuk nedeniyle kat kat giyinmesine rağmen iriliği belli olan göğüslerine kafayı takmıştı bir kere.

Dilaver için başlangıçta şiddetli bir cinsel arzudan ibaret olan Nilgün giderek aşk öznesine dönüşmüş; zavallı muhasebeci, gece gündüz Nilgün'ü düşünür olmuştu. Hülyalı hali, dalıp dalıp gitmeleri karısının dikkatini çekti. **Köyişleri ilçe müdürlüğünde çalışan üç kadından biri olan Feriha** cin gibiydi, dairede, her şeyin altından tek başına kalkıyordu. Sabahtan akşama kadar ona buna laf yetiştiren, işleri toparlayan becerikli kadın akşamları da evini çekip çeviriyor; lise sonda okuyan oğlunu, ilçenin tek ve aslında gayet başarısız olan üniversiteye hazırlık kursuna gönderebilmek için eve giren parayı kuruş kuruş harcıyor, uğraşıyor, didiniyor, pişiriyor, kotarıyor; kısacası hayatları yolunda gitsin diye elinden geleni yapıyordu. Dilaver karısının dikkatini çeken dalgınlığını, iştahsız ve mutsuz oluşunu işlerin kötülüğüne bağlayıp, *Sikeyim böyle hayatı.. Ayakkabıcı Topbaş da dükkânı kapattı, gitti mi sana bi defter daha?* diye ağlak yapınca, cin olduğu kadar temiz kalpli de olan Feriha bu yalana inanmakla kalmamış, bir de niyeti bozduğunu bilmediği kocasını *Üzülme düzelir*, diyerek teselli etmişti.

Kuyumcu Müfit dükkânı daha bismillah yeni açmışken Dilaver'i karşısında görünce, adamın gene *Ver bana defterlerini, seni bi ayda devletten alacaklı çıkarmazsam şerefsizim!* diye tutturacağını sandı, canı sıkıldı. Kuyumcunun muhasebecisinden bir şikâyeti yoktu, ama Dilaver laftan anlamıyordu. Adam defter meselesine girmeyip doğrudan şık bir altın bilekliğin fiyatını sorunca çok şaşırdı. Meteliğe kurşun atan muhasebecinin onca para-

yı kimin için gözden çıkardığını merak etti. Dilaver de az değildi, ilçedeki kuşların bile kiminle ne haltlar karıştırdığından haberdar olan kuyumcunun meraklı sorularına muhatap olacağını bildiğinden, çalacağı minarenin kılıfını daha gelmeden hazırlamıştı.

Fedakâr, vefakâr ve çilekeş karıcığına bugüne kadar iğne bile almamış bir öküzdü o. Oysa aile hayatının kıymetini bilmek, arada bir ufak bir şeyle bile olsa hanımın gönlünü hoş etmek lazımdı. Yaş ilerleyince anlıyordu insan. Mutluluk öyle gökten zembille inmiyor, itina istiyordu. Müfit, kaçak et kesme olaylarına girdiğini hiç duymadığı Dilaver'e hemen inandı, evlilik hakkında sıraladığı altın öğütleri can kulağıyla dinledi. Çulsuz muhasebeci de, karısının maaşının dörtte birini bir kalemde bayıldığı bileklik cebine koyup gitti.

Ama bu pahalı hediye denyo Dilaver'in işine yaramadı. Nilgün'e önce hafiften, sonra açıkça asılmış, nihayet paketi uzatmış, kadın üstünde koskocaman *Özkoçak Kuyumcusu* yazan kutuya göz ucuyla bile bakmaya tenezzül etmeyince bayağı bozulmuştu. Nilgün'ün hediyeyi hafif bulduğunu sanıyor, *Ulan altın olduğu belli işte, aç bi bak!* diye söyleniyordu içinden. Nilgün bir de üstüne üstlük parmağının ucuyla hediyesini ittirince, iyice kötü oldu; günlerdir ruh gibi gezmesine yol açan aşkı balon gibi söndü; kırılan gururu nedeniyle kırgından çok kızgın çıkan bir sesle *Ellere var da bize yok mu yani?* dedi.

Nilgün irkilmedi bile, pişkindi, rahattı. Şenol'la yeni yeni kesişmeye başlamıştı, çarpık gülüşlü polisten başka kimseyi gözü görmüyordu. Kızgınlığını örtmek için sırıtmaya çabalayan bu çirkin yüze cevap vermek yerine, gözlüklerin bulunduğu tezgâhtaki el aynasını alıp Dilaver'in yüzüne tuttu. Sırıtması yüzünde donan Dilaver, o andan itibaren Nilgün'e diş bilemeye başladı.

Dilaver Nilgün tarafından fena halde aşağılanmakla kalmamıştı o gün. Müfit denen o kuyumcu pezevenk de yememiş içmemiş, paraya bayılıp altın bileklik aldığını karısına yetiştirmişti. Bir de bu yüzden karısıyla kapıştı-

lar. Feriha aynı gün öğle tatilinde, daireden bir arkadaşın yeni doğan bebeğine takmak için çeyrek altın fiyatı sormaya uğradığında; üstüne vazifeymiş gibi, *Yenge, Dilaver abi sana bi bileklik aldı, görme, bayılırsın.. Ama benden duymuş olma,* demiş; böylece Dilaver'in *Hanım beğenmedi,* diyerek geri vermeyi düşündüğü bileklik, evde gecenin meselesi haline gelmişti. Daha eve adım atar atmaz sözde cin Feriha açtı ağzını yumdu gözünü. *Ayağımıza giyecek donumuz yok, çocukların üstü başı dökülüyo, bayram değil seyran değil, bana altın bileklik almak da nerden çıktı?* diye kıyameti koparttı.

Eve girdiğinde Feriha'nın yüzünden düşenin bin parça olduğunu görünce ödü kopan Dilaver, karısının bu iyi niyetli, hatta safça sözlerini duyduğu an derin bir nefes almıştı. Tam *Haklısın hanım, eşşeklik işte..* diye söze girecekti ki, birden sinirlendi. Gerçekten ona almış olsa Feriha kıymet bilmek yerine, kocasına böyle şarlayacaktı demek. *Ulan bi gün de sana yaranayım be! Yaranayım!* diyerek kavga çıkardı, âdet yerini bulsun diye bir de tokat attı. Feriha'da altta kalacak göz yoktu, o da kızının matematik kitabını kaptığı gibi kocasının kafasına fırlattı, biraz itiştiler. Oğulları *Kesin kavgayı ya, ders çalışıyoruz burda!* diye bağırdı, kazık kadar olduğu halde, hâlâ bir odası olmadığı için söylendi, kız korkup ağladı filan.. derken herkes yatıştı.

Dilaver, kendisini yatak odasına almayan Feriha'ya kapının arkasından epeyce yalakalık etti, sonunda koynuna girmeyi başardı. Ertesi gün bilekliği kuyumcu Müfit'e iade etti, çenesini tutamadığı için teessüf etmeyi de unutmadı. Böylece Dilaver'in Nilgün macerası aile içinde fazla hasara yol açmadan sona erdi.

Ama muhasebecinin ruhunda açılan yara tamir olmamıştı. Nilgün'ün *Önce tipine bi bak, sonra bana asıl,* demek isteyerek, yüzüne ayna tutmasıyla aşkı sönen Dilaver, fena halde aşağılandığı bu durumun bedelini ödetmek için yanıp tutuşur olmuştu. O güne kadar Nilgün hakkında tek kelime kötü konuşmazken, önüne gelene karının

orospuluğundan dem vurmaya, hatta eski defterleri karıştırıp Ruhi'yi ufak ufak karısı aleyhine doldurmaya başladı.

Nilgün'ün kocasını terk edip Marmaris'e gittiğini öğrenince çok sevinmiş, gerçek bir arkadaş pozuyla Ruhi'yi içmeye götürmüş, sözü oradan buradan dolaştırmış, sonunda, *Bugüne kadar yanlış anlarsın diye korkumdan ağzımı açmadım.. ama senin karı bana bile iş attı Ruhi.. yalanım varsa aha şu nimet çarpsın*, diyerek ekmeği öpmüştü.

Ruhi o kadar ezik, o kadar zavallı bir durumdaydı ki, daha fazla utanamayacağını anlayarak, karısının aleyhinde o da atıp tutmaya başladı. Boşanmaya kararlıydı, dava açmak için avukat avukat geziyordu. Ama ilçede hiç kimse boynuzlu eczacının karısını boşayacağına inanmıyordu. Yüzü çok yumuşaktı, kevaşe bir karının elinde maymun olmuştu. Nilgün eve dönüp bir-iki ağlayacak olsa, her şeyi unutup Allahın orospusunu gene bağrına basardı.

Bu nedenle Ruhi'yi yeniden başgöz etmedikçe Dilaver'in içi rahat etmeyecekti. Nilgün tehlikeli karıydı, sağı solu hiç belli olmazdı. Altın vermeye kalktığı gün, eczaneyi kös kös terk ederken öyle bir bakış bakmıştı ki, Dilaver *Ya Ruhi'ye söylerse?* diye günlerce uyku uyumamıştı. Nilgün kocasından ayrılmaktan vazgeçer de dönüp gelirse, Ruhi muhakkak hesap soracak, *Dilaver'e bile iş atmışın,* diyecekti. Nilgün altta kalmazdı. *Asıl o bana asıldı! Utanmadan altın alıp gelmiş, inanmıyosan git Müfit'e sor!* demeyeceği ne malumdu? Dilaver istediği kadar inkâr etsin, Ruhi illa ki karısına inanırdı. Olay bu kadarla da kalmazdı. Nilgün'ün geri gelmesi halinde, altın bileklik hikâyesi dönüp dolaşıp Feriha'nın kulağına kadar gidebilirdi. Ruhi karısının yalanlarını yutardı, ama Feriha kendisininkileri yutmaz, o zaman da pirincin taşını ayıklamak mümkün olmazdı.

Yanında anası, karısı veya kız kardeşi olmadan, yabancı bir erkeği evine sokmak âdeti olmadığı halde; bir akşam baldızı Fulya'yla tanışsınlar, görüşsünler diye, Feriha'ya köfteli ayran aşı yaptırdı, Nilgün'ü solda sıfır bı-

rakacak kalibrede bir eş aramaya çıkan eczacıyı evine yemeye çağırdı. Konu evde açık açık konuşulmuş, Fulya'nın Ruhi ile evlenmesinin aileye sağlayacağı total fayda karı koca arasında uzun uzun müzakere edilmişti.

Feriha ilk ağızda bu fikre şiddetle karşı çıkmış, sülün gibi kız kardeşine dul bir adamı layık gördüğü için kocasına kızmıştı. Ama Dilaver çok mantıklı bir konuşma yaptı. Çocuğu olmadıktan sonra ha dul olmuş ha bekâr ne fark ederdi? Adam varlıklıydı, tahsilliydi, eli yüzü düzgündü, *Yakışıklı bile hem,* dedi, ki bu doğruydu, Dilaver'in yanında Ruhi, **Brad Pitt** sayılırdı. Fulya'nın Ruhi'nin eczanesine girip çıkmışlığı varsa da adamı pek tanımıyordu. Evli barklı diye alıcı gözle bakmamıştı hiç, yüzü gözünün önüne gelmiyordu bir türlü. Ablasının *Bundan iyisini nerden bulacan? Adam zengin, elini sıcak sudan soğuk suya sokturmaz,* diyerek övdüğü Ruhi ile evlenme fikrine *Evet,* demedi, ama itiraz da etmedi.

Ruhi mazbut bir eş istiyor diye giyim kuşamını değiştirmeye hiç niyetli olmayan ve yalnız gelen erkek misafiri ayağında blucin pantolon, sırtında el örgüsü, dapdaracık, kırmızı bir kazakla karşılayan baldız Fulya, güzellikte Nilgün'ü aratmıyordu. Boyu biraz kısa olmakla birlikte, kum saati tabir edilen cinsten, ince belli, kara gözlü, doğuştan cilveli bir kızdı. Yemek sırasında birbirlerini alıcı gözle incelediler. Ruhi kıza bayıldı. Endamı, sıcakkanlılığı çok hoşuna gitmişti. Fulya da baktıkça beğendiği Ruhi'den daha iyisini bulamayacağına karar verdi. Sert Erzurum şekeri ağızlarda kıtlanarak çaylar içilirken aralarındaki muhabbet iyice koyulaşmıştı. Dilaver bu işe oldu gözüyle baktı. Ruhi eve döner dönmez Fulya'ya mesaj çekti, anında da cilveli bir cevap aldı. O gece mesajlaşmaktan kızın telefonunda kontör kalmadı. Ertesi gün Dilaver'in bürosunda tesadüfen karşılaşmışlar gibi buluştular, derken zaman içinde iş iyice ilerledi. Sıra söz kesmeye geldi.

Ruhi'nin annesi Emeti Hanım oğlunun bal dök yala evini, sakız gibi çamaşırlarını gördükçe, benim diyen ev kadınının Nilgün'ün eline su dökemeyeceğini iddia eder;

eşe dosta *Bi de baklava açıyor ki.. kırk katı da ayrı ayrı ağzınızda dağılır!* diyerek geliniyle iftihar ederdi. Oğlunun kucağına bir torun vermek yerine böylesine becerikli, hamarat, güzeller güzeli, kısacası dört dörtlük bir eşten boşanmak istemesini aklı almamış; şiddetle karşı çıkmıştı. Ama Ruhi ısrarlıydı. Annesini geçinemediklerine inandırmak için birbirini tutmayan bir yığın uydurma olay anlattı. Nilgün'ün huysuz, geçimsiz olduğunu, çok para harcadığını söyledi. Ama ardı ardına yalan atarken, birden Nilgün'ün özleminden burnunun direği sızladı, gözleri doldu.

Emeti Hanım gelininin hamaratlığını çok takdir etse de, başından beri, halinde tavrında buralara göre olmayan bir hafiflik buluyor; ama hareketlerini kızın düşüklüğüne değil, Ege'de doğup büyümüş olmasına yoruyordu. Ruhi'nin bakışlarını kaçırmasıyla, birden meseleye uyandı. Oğlu misafir odasına serdiği yatakta, ağır yün yorganı başına çekip gözyaşları içinde uyumaya çalışırken, birkaç telefon edip Oltu'da yaşayan ahbaplarının ağzını aradı. Hepsi sözbirliği yapmış gibi, gayet usturuplu bir biçimde, Nilgün'ün adının orospuya çıktığını ima edince kadın fenalık geçirdi. Bir daha da şereflerini lekeleyen gelinin adını bile duymak istemedi.

Ruhi Fulya'yla işi ilerletip evlenmek istediğini bildirdiğinde, kadıncağız kolları sıvamış, oğlu aynı hatayı bir daha yapmasın diye muhasebecinin baldızı hakkında geniş bir malumat toplamıştı. Özellikle gelin adayının ablası için Feriha hakkında *Ağırbaşlıdır, namusuna düşkün kadındır,* gibi olumlu sözler işitince çok memnun oldu.

Oğlu daha iyisini bulabilirdi elbette. Ama Emeti Hanım da aynı Dilaver gibi Ruhi'nin bir an önce başını bağlamak istiyordu. Neme lazım, boşanmış bile olsalar, Nilgün dönüp gelmeye kalkar, rezalet çıkarırdı. Geçirdiği iki ameliyata rağmen kırığı düzelmeyen ve tekrar alçıya alınan kolunun acısına aldırmadan, yakın akrabalarını topladı, Tercan'dan kalkıp Fulya'yı istemeye geldiler. Gelini için pırlantalı bir söz yüzüğünün yanı sıra, Nilgün'e al-

dığından iki kat daha uzun, daha kalın bir altın zincir almış, bir de adak adamıştı. Yeni gelinin hamilelik haberini aldığı gün iki koç kurban edecek, etlerini fakir fukaraya dağıtacaktı.

Büyük dayı, iki hala, anne ve Ruhi Fulya'yı istemeye gidecekler, bir de söz için gelip gitme olmasın diye, gitmişken sözü de keseceklerdi. Ruhi çikolatayı yaptırmış, tüpçünün önüne park ettiği arabasında söz çiçeğinin hazırlanmasını bekliyordu. Çikolatanın süslü püslü paketine gözü ilişince, Nilgün'ü istemeye ta Marmaris'e gittikleri gün geldi aklına. Yol öyle uzundu ki, erir diye çikolatayı Aydın'dan almaya karar vermişlerdi. Ama Emeti Hanım Selçuk civarında, yol üstünde bir lokantada yediği çöpşişten zehirlenince, akıllarında ne çikolata kalmıştı ne çiçek. Ruhi annesini Selçuk'ta bir özel hastaneye yatırmış, koluna serum takılan kadıncağızın bir gece yatması gerektiği için, dünür evine gecikmeli varmışlardı. Evde çok sıcak karşılanmışlar, annesi Nilgün'ü görür görmez beğenmiş, iki dünür hemen kaynaşmıştı. Bunları hatırlayınca Ruhi'nin burnunun direği sızladı. Ne yaparsa yapsın Nilgün'ü unutamıyordu. Bir anda annesine, evde söz hazırlığı yapan akrabalarına, kendisini bekleyen yeni evliliğe, Fulya'ya, işe güce, her şeye boş verdi; kontağı çevirdiği gibi soluğu Marmaris'te almak üzere yola çıktı.

Evdekiler hazırlanmış Ruhi'yi bekliyorlardı. **Halasının huysuz kocası Şevket Enişte** çok sabırsızdı. *On dakkaya geldi geldi.. gelmedi, atlarım arabama, dönerim Tercan'a!* diye gürlüyordu. Emeti Hanım *Nerde kaldı bu çocuk..* diye korkmaya başlamıştı ki, Ruhi aradı. Bir çırpıda, *Ben Marmaris'e Nilgün'e gidiyorum. Onu unutamadım. Beni beklemeyin. Fulya'ya da söyleyin, beni affetsin..* deyip çat diye telefonu kapattı. Emeti Hanım düştü bayıldı.

Nilgün'ün ailesinin begonvillerin arasından zar zor görünen kapısını çaldığında, gözleri uykusuzluktan kan çanağına dönmüştü. Başı dönüyor, ayakta duramıyordu. Karnı açtı, leş gibi kokuyor, berbat görünüyordu. Karısının ayaklarına kapanıp *Sensiz olmuyo Nilgün!* diye ağla-

maya başladı. Tekrar bir araya gelmek, çocuk yapıp mutlu olmak için öyle uzun boylu dil dökmesine gerek kalmadı. Ruhi'yi göz çukurları kapkara olmuş, iğne ipliğe dönmüş bir halde, ayaklarına kapanmış ağlarken gören Nilgün'ün yüreği ilk kez samimi bir aşkla doldu, kocasını defalarca aldattığına pişman oldu.

Ruhi, adı orospuya çıkan karısıyla birlikte Oltu'ya dönüp yaşamayı göze alamadı. Ailesinden kimse yüzüne bakmazdı bir kere. **Sözde şeytana pabucunu ters giydiren kayınbiraderi Kubilay**'a vekâlet verip ilçeye gönderdi; eczanesini, oturdukları evi, iki dükkânını, tapusu kendisine ait olan ne varsa hepsini alelacele sattırdı. Niyeti mesleğine Marmaris'te devam etmekti. Ama ruhsattır, şudur budur diye aylarca koşturup sapa da olsa ilçe içinde bir yerde eczane açmayı beceremeyince, başta Kubilay olmak üzere, Nilgün'ün turizm sektöründe kaşar olmuş kardeşleri kanına girdiler, eczacıyı bu sektöre çektiler. Ruhi de parayı bastırdı, mütemadiyen bira içen holigan İngiliz turistlerin tercih ettiği boktan bir barı devraldı, orada fıçılarca biranın yanı sıra, gene el altından uyuşturucu ilaç satmaya başladı. Kısa zamanda büyük paralar kazandı, bu yasadışı işi hızla büyüttü.

Oltu'dan Marmaris'e kadar uykusuz, aç biilaç araba kullanan Ruhi, iki dakika içinde karısıyla arasını düzeltince açlığını hatırlamış, Nilgün de yepyeni bir aşkla sevdiği kocasına bir tencere kıymalı makarna yedirmişti. Ardından soluğu yatak odasında aldılar. Evlilikleri sırasında n'olur n'olmaz diyerek gizlice doğum kontrol hapı kullanan Nilgün hazırlıksız yakalandı, hemen o sevişmeden hamile kaldı.

Ruhi'yi son boynuzladığı kişi olan Talat Şeker'in Manisa Kırkağaç'a tayin olduğu ve kocasıyla barışıp yuvasına dönen Nergis Şeker'in makrameden resme, İngilizce'den pastaya bir yığın kursta kendini kaybettiği sıralarda, Nilgün büyük bir talihsizlik yaşıyordu. **Hık demiş burnundan düşmüş denecek kadar Ruhi'ye benzeyen kızı Dila'yı** güçbela doğururken, yeni mezun pratisyen doktor yan-

lış bir kası kesmiş, düzelteyim derken başka hatalar yapmış, sonunda ne olmuşsa olmuş, Nilgün kakasını tutamaz hale gelmişti.

Kocasına duyduğu ikinci aşk daha küllenmeden gözü yine dışarıya kaymaya başlayan Nilgün'ün, bu büyük talihsizlikten sonra Ruhi'yi aldatacak hali kalmamıştı. Derdine çare aramaya başladı. Dokuz Eylül'de, Ege Tıp'ta, onlar yetmeyince Antalya'nın üniversite hastanelerinde sayısız cerraha, jinekologa göründü, ama hiçbiri Nilgün'ü tedavi edemedi. Tuvalet meselesi yüzünden öyle sık rezil oluyordu ki, bağırsakları çalışmasın, olur olmaz zamanlarda altına etmesin diye yemez içmez olmuş, o duru su gibi güzelliğinden geriye kadidi çıkmış bir vücutla sinir küpüne dönen bir bünye kalmıştı. Ama derdi sadece hastalığı olsa çoktan razıydı, artık daha büyük bir derdi vardı.

Nilgün'ün aşkını elde ettikten sonra özgüveni tazelenen ve turizm sektöründe aradığını fazla fazla bulan Ruhi, eski Ruhi olmaktan çıkmıştı. Oltu'dayken, her sabah Nilgün'ün manikür makasıyla düzelttiği bıyıklarını tamamen kesmekle başladığı dış görünüş değişikliğini giyim kuşamını da zamana uydurarak iyice geliştirmiş, ama asıl büyük değişiklik karakterinde olmuştu. Karısının tıbbi sorunuyla ilgilenmeyi kayınbiraderine, kızının bakımını da kayınvalidesine havale etti, kendini dışarı vurdu. Marmaris plajlarını dolduran fıstık gibi İskandinav turist kızlarla gününü gün ediyor; karısı, çocuğu ne halde, sağlar mı öldüler mi merak bile etmiyor; on gün boyunca eve uğramadığı oluyordu. Ne kadar ağlayıp yalvarsa da kocasını eve bağlayamayan Nilgün, tam *Bunun başına bir gelecek var,* diye düşünüyordu ki, dediği çıktı.

Ruhi'nin on dört yaşında İsveçli bir kızı hamile bıraktığı anlaşıldı. **Malmölü Astrid Edström** hamileliğini Malmö-Kopenhag arasındaki tren hattında kondüktör olarak çalışan babası **Gunnar Edström**'den ve iki yıl önce kocasından ayrılıp Berlin'e yerleşen **Alman asıllı annesi Sibylle Promberger**'den gizleyemez olduğunda, beş buçuk aylık hamileydi ve bu tür tatil kazalarına alışık olan

İsveçli jinekologlar, Astrid'in doğurmasından başka yol olmadığını bildirdiler.

Marmaris'te geçirdikleri her şey dahil süper tatil sırasında, geçkin İngiliz dullarla ve karayağız garsonlarla halvet olmaktan kızını merak etmeye fırsat bulamayan Gunnar Edström konsolosluk aracılığıyla ortalığı ayağa kaldırmakla yetinmedi, yanına bir avukat ordusu alarak Marmaris'e geldi. Olay patlayınca şoke olan Ruhi, kendini savunmak için çırpınıyordu. Gerçi Astrid'in bakire olmasına bir anlam verememiş, ama rahat on sekiz gösterdiği için reşit olduğundan zerrece kuşkulanmadığı kızın *İlk erkeğim senin gibi biri olsun diye bekledim,* türünden bayat cümleleri gururunu okşayınca hiç üstünde durmamıştı.

Hem İsveç hem Türk gazetelerinde *Sübyancı* ibaresiyle boy boy resimleri çıkan Ruhi tutuklanarak cezaevine kondu. Muğla Kapalı Cezaevi'nde kesilecek cezasını beklerken, Malmö'ye döneli bir seneyi geçen Astrid, ilerde babası Türkçe'de *Yakup* diyebilsin diye adını **Jacop** koyduğu bir oğlan doğurdu. Bütün Marmaris'e rezil olan Nilgün'ün günleri de hapishane ile tıp fakülteleri arasında mekik dokumakla geçmeye başladı.

Nilgün her hafta, Ruhi'yi görmeye cezaevine gidiyordu. Başta efendi efendi konuşuyorlardı. Nilgün en son gittiği doktorun söylediklerini dertli dertli anlatıyor, Ruhi de Dila'yı *Aman da miniş kızım benim.. ne kadar da büyümüş,* diye diye seviyordu. Ama bazen Ruhi'nin sözü Astrid'e getireceği tutunca Nilgün deliriyor, *Asfalyalarımı attırma benim gene!* diye bağırmaya başlıyordu. Karısına olan aşkı tekrar elde ettiği anda biten Ruhi *Başlatma lan asfalyalarından!* diye karşılık verince çıkan tartışma gardiyanların araya girmesini gerektirecek kadar büyümeden, Nilgün, *Seni tanıdığım güne nalet olsun! Allah senin gibi kocanın belasını versin!* diyerek ağlaya ağlaya çekip gidiyor, ama bir hafta sonra gene temiz çamaşırla cezaevinin yolunu tutuyordu.

Ruhi hapse girince barın başına geçen Kubilay dükkânı birkaç ayda batırmış, uçan kuşa da borçlandığı için

kaçmıştı. Dolayısıyla Nilgün, **Ruhi'nin ortağı Ercan**'ın himmetine muhtaçtı. Ercan'a uğrayıp harçlığını almasa açlıktan sürünürlerdi.

Ruhi hapse düşmeden önce bir balık lokantasına ortak olmuştu. Ortağı Ercan çok hayırlı çıktı. Kayınbiraderinin yaptığı gibi yapmadı, hapse düşer düşmez hissesinin üstüne oturmadı. O da reşit olmayan bir turist kız davasından yakasını güçbela kurtardığı için Ruhi'nin halini çok iyi anlıyor, ortağını hiç ihmal etmiyordu. Rüşvet verip içeri bir cep telefonu soktu. Ruhi'nin yattığı süre boyunca *mail*'lerine de baktı, Astrid Jacob'un yeni bir fotoğrafını göndermişse çıkış alıp Ruhi'ye getirdi.

Hapisteki eczacı Astrid'i garip bir şekilde özlediğini hissediyordu. Kırmızı burunlu babası Gunnar Edström Ruhi'yle iletişim kurmasını kesinlikle yasakladığı halde, Malmö'de yaşayan bir Kürt arkadaşı sayesinde edindiği, TÖMER'in *Yabancılar İçin Türkçe* kitabından Türkçe öğrenmeye çalışan Astrid, Ruhi'nin cep telefonuna SMS atıp kırık dökük bir Türkçe'yle *e-mail*'ine oğullarının yeni bir resmini gönderdiğini yazıyordu. Ruhi bazen, sırf Nilgün'ü delirtmek için sözü Astrid'e veya kızı Dila'nın kardeşi Jacob'a getiriyor, böylece sanki boynuzlanarak geçen günlerinin intikamını alıyordu.

Nilgün her hapishane dönüşünde, kocasını son aldattığı kişi olan Astsubay Talat Şeker'in karısını hatırlar, *Kadının ahı tuttu*, derdi. Ruhi'nin sağa sola kurşun yağdırdığı, pis manyak Şenol'un tekrar musallat olduğu o geceden sonra, karısının Talat'ı terk ettiğini duymuş, gülüp geçmişti. Ama şimdi yuvalarını yıkarak işlediği günahın bedelini ödediğini düşünüp kahroluyordu.

Oysa yuva yıktı diye kahrolmasına gerek yoktu. Nergis'in kocasını terk etmesinde payı vardı elbette. Ama Talat öyle pis bir zamparaydı ki, Nilgün'le olmasa başka bir kadınla yine yapacağını yapacak, Nergis onu er geç terk edecekti.

Gurur yapıp kocasını terk eden Nergis babası Nuretin Kozanlı'nın nohut oda bakla sofa evinde *Talat bana*

bunu nasıl yaptı? diye hüngür hüngür ağlarken, annesi Ebe Mualla Hanım pazardan dönüyor, geçim sıkıntıları had safhaya varmışken, kara kara başlarına gelen bu felaketi düşünüyordu. Nergis'in hali perişandı, Ebanım'ın hali daha da perişandı.

Devir değişmiş, artık evde doğum yapan kalmamıştı çünkü. Ebanım kırk yılda bir, bir köye doğuma çağrılıyor, oradan da iki canlı tavuk veya bir kavanoz bal, bazen bir sepet sebze meyveyle dönüyor, ama aybaşı geldiğinde ev sahibi kirayı, bakkal kasap veresiye defterinde yazan borcu tiko istiyordu. Kırk yılın başı bir iğne vurmakla, yataklık hastaların tansiyonlarını ölçüp serum takmakla medarı maişet işlemiyordu artık. Nurettin Bey'in doğru dürüst hastası kalmamıştı. Başhekim'in gönderdikleri de olmasa, muayenehanenin kirasını bile ödemeleri mümkün değildi. Ev Ebanım'ın emekli maaşına bakıyordu. Yaşlı karı koca kendi boğazlarını doyuramazlarken, bir de her gördüklerini isteyen iki torunla, gözünün yaşı durmayan kızı kalmıştı başlarına. Kadıncağız kara kara düşünceler içinde karşıdan karşıya geçerken sağa sola bakmamış, gelen siyah Mercedes'i görmemişti. Arabanın çarpmasıyla yere yüzükoyun kapaklandı, anında öldü. Ambulans gelene kadar başından akan koyu kan ve beyin parçaları poşetinden dağılan yiyeceklere bulaştı.

Ebanım'ın ölümüne yol açan arabayı, şehir eşrafının en yaşlısı, **Türkiye'nin ilk kadın hâkimlerinden Türkân Kaymakoğlu**'nun şoförü kullanıyordu. Namazında niyazında, boyunca evlat sahibi, bugüne kadar karıncayı incitmemiş, hayatı boyunca en ufak bir kaza yapmayan, **uzun yol şoförlüğünden emekli Hamdi Tutuş** içine şeytan girmiş gibi sürat yapmıştı o gün. Birine çarptığını anlayınca kırk elli metre kadar gidip sağa çekmiş, zavallı Ebanım'ın beynini dağıttığını anlayınca, kafayı oynatmıştı.

Allahtan Türkân Hanım arabada değildi. Şoförünü **19. yüzyıl sonunda Karadeniz'de yaşamış Ermeni fotoğrafçı Karnik Sabuncuyan** tarafından çekilen, ***Karlı bir günde Saat Kulesi ve şehir*** konulu panoramik fotoğrafı alması

için, kıymetli bir dostuna yollamıştı. Yıllardır şehrin tarihine ilişkin arşiv malzemesi biriktiren Türkân Hanım'ın **kız enstitüsü emekli müdürlerinden Huma İpekören**'e bizzat gitmek yerine, şoförünü yollamak gibi bir nezaketsizlik yapmak âdeti değildi. Ama bir gün önce Üçkardeşler Pastanesi'nin bahçesinde fazlaca oturduğu için şifayı kapmıştı, burnu akıyor, göğsü hırıldıyordu. Kaza sırasında, bahçesindeki yenidünya ağacı kendisinden daha meşhur olan **Kaymakoğlu Konağı**'nda ballı ıhlamur içiyor; şoförünün, efsane fotoğrafçının çektiği resmi getirmesini bekliyordu. Arabada olsaydı bu korkunç manzara mazallah yüreğine inebilir, bir ayağı nicedir çukurda olan yaşlı kadının olayı unutması mümkün olmayabilirdi.

Polisler hemen olay yerine ulaştılar. Ama Hamdi'yi ne olay yerinde ne de karakolda teskin edebildiler. Adam tuhaf hareketler yapıyor, sürekli *Allaaaah! Allaaaah!* diye bağırıyor, sakinleşir gibi olduğunda olmadık dini hikâyeler anlatıyor, can kulağıyla dinlenmediğini fark edince hüngür hüngür ağlıyordu. Karakoldaki polisler, olaya şahit olan vatandaşlar Hamdi'nin bu halini olayın şokuna yordular. Ama şoförün tuhaflığı çıkarıldığı mahkemede de devam edince, Türkân Hanım'ın *Sağolasın Hamdi Bey*, kadar basit bir cümlesine bile, en az yirmi cümlelik temennalarla mukabele eden Hamdi Tutuş'un, akli dengesinin yerinde olup olmadığının anlaşılması için Ruh Sağlığı Hastanesi'ne gönderilmesine karar verildi.

Şehirde bir müddet bu dişli ve çok yaşlı cumhuriyet kadınının forsunu kullanıp şoförünü hapishane yerine akıl hastanesine gönderdiği konuşuldu. Oysa Hamdi Tutuş gerçekten hastaydı. **Ruh Sağlığı Hastanesi'nin kıdemli psikiyatrı Âlim Kâhkeci,** ilk muayenesinde ***nevrotik suçluluk duygusu*** sendromundan şüphelendiği şoförün bir süre müşahede altında tutulmasını istemiş; Hamdi Tutuş o gece ayakkabısının bağcıklarını birbirine bağlayıp intihara yeltenince, durumdan emin olmuştu. Hamdi Tutuş'un önüne gelene boyun eğmesinin, sürekli iyi dileklerde bulunmasının, çevresinin sinirini bozan ezikliğinin

altında, kökleri çocukluğuna kadar uzanan ağır suçluluk duyguları kaynıyordu. Öyle kolay kolay tedavi olacak gibi görünmeyince, hastanenin gediklisi oluverdi.

Öte yandan kazada kusurun sekizde dört Ebanım'da olduğu tespit edildi. Eğer Hamdi Tutuş tamamen suçlu olsaydı, senelerce ülkenin dört bir tarafında hâkimlik yapan Türkân Hanım şoförünü kendi eliyle adalete teslim etmekten çekinmezdi. Zaten Nurettin Bey'in kaybına çok üzülmüş; hukuken de, insani olarak da hiçbir mecburiyeti olmadığı halde, ihtiyar hekime tazminat adı altında, hatırı sayılır bir para ödemişti. Hiç gocunmadı bundan. Çoluğu çocuğu yoktu, malı mülkü, parası çoktu. Ne zaman karşılaşsalar hüzünlü ifadesi içini ezen ihtiyar hekime parayı gözü kapalı verdi.

Her ne kadar yıllardır evde doğum yapacak gebe bulamasa da, Mualla Hanım çok iyi bir ebeydi. İyilik meleği gibiydi, yoksul hastalara ücretsiz iğne yapar, başları sıkıştığında konu komşunun çocuklarına bakardı. Dolayısıyla, kocasının üzüntüsünü herkes paylaşmıştı. Uzun bir süre eve her akşam yemek gönderildi, ihtiyar hekimin, kızının ve torunlarının karınları doyuruldu. Bir işe girip çalışmak gibi bir niyeti olmayan Nergis'in akıttığı gözyaşı, annesinin ölümüyle ikiye katlanmıştı. Kocasına ah ediyor, annesine içi yanıyor, hayatı kendine de çocuklarına da zehir ediyordu. Nurettin Bey tam sıfırı tüketecekti, Türkân Hanım'ın ödediği hatırı sayılır para geldi. İhtiyar hekim idareli kullanmayı bilseydi, bu parayla ömrünün sonuna kadar, *Yarın ne yiyeceğiz?* diye düşünmeden yaşayabilirdi.

Ama tutumlu olacağına hovarda kesildi. Babalarına her istediklerini yaptırmaya alışmış haylaz torunlarına, sırf sussunlar diye, gak dediklerinde bisiklet, guk dediklerinde *atari* aldı; sofrayı yenmeyip ziyan olan yiyeceklerle doldurup taşırdı; ihanete uğramanın acısıyla solup sararan kızına, yüzü gülsün diye para yağdırdı. O kadar bol keseden harcıyordu ki; bir cumartesi sabahı, basit bir oyuncak için kavga eden torunlarını oyalamak amacıyla *Hadi sizi Anıtkabir'e götüreyim,* dedi. Yaşlı adam kapı-

nın önünden bir taksi çevirince otogara gideceklerini sanan Nergis, babasının taksiciye, *Ankara'ya çek!* demesiyle kendine gelmiş, ama manasızca para harcamasına engel olamamıştı. Hakikaten de Ankara'ya taksiyle gittiler. Ama bu sınırsız hovardalık orada kalmadı. Yol boyunca sohbet ettiği taksiciyi pek seven Nurettin Bey adamı bırakmamış, üç gün kaldıkları otelde bir oda da taksiciye tutmuştu. Anıtkabir'e, Etnografya Müzesi'ne, Kaleiçi'ne hep aynı taksiciyle gittiler.

Hovardalığa dağ dayanmıyordu, sonunda paralar suyunu çekti. Çocuklar dedelerinin daracık evinde birbirlerini yemeye başladılar. Nurettin Bey her dakika çocuklara bağırır oldu, Nergis de bunaldıkça bunaldı. Nihayet, Türkân Hanım'ın ödediği tazminattan haberi olunca eteğinde dolanmaya başlayan, ama paranın dibinin göründüğünü bilmeyen Talat'la barıştı. Elini beylik tabancasının üstüne koyup bir daha zamparalık yapmayacağına şerefi üstüne yemin eden astsubay onca paradan bir kuruş kalmadığını anlayınca burulmuştu; ama yine de karısını, çocuklarını yanında istiyordu. Sözünden dönmedi, ailesini alıp götürdü.

Terfi edip bir pırpır kazanan Talat'ın tayini Manisa Kırkağaç'a, jandarma er eğitim tugayına çıkmıştı. Ailecek lojmanlarına yerleştiler. Talat Şeker'in gözü yine dışarıdaydı, ama çok temkinliydi artık; karda yürüyor, izini Nergis'e belli etmiyor; *Karıcım, güzelim benim!* diye çevresinde dört dönüyordu. Nergis yemiyordu tabii Talat'ın bu hallerini. Ama babasının karanlık bir sokağa bakan, iki odalı, böcekli, havasız evinde çektiği sıkıntıyı hatırladıkça, Talat'ın hâlâ zamparalık peşinde olduğunu anlasa da anlamazlıktan geliyordu.

Ne mal olduğunu bildiği halde kocasına dönmeye mecbur kalınca depresyonu artmıştı gerçi. Eşi dostu *Kendine bir meşgale bul*, diye akıl verince, kurslara yazıldı. Üşenmiyor, her gün minibüse binip Halk Eğitim'in kurslarına gidiyordu. Yaz kış pencere açık yatan, sıcağa hiç gelemeyen Nurettin Bey ise şiddetli para sıkıntısı çekse de,

hayatından çok memnundu. Kızıyla torunları gittiğinden beri, evinde eskisi gibi çamaşırlarıyla dolaşıyor, rahat rahat yelleniyordu.

Sabahları güne, düzenli temizlik görmeyen, nohut oda bakla sofa evinde, zifir gibi demli bir çay ve sigara içmekle başlıyor; günün büyük kısmını da vakit öldürerek geçiriyordu. Son on yıldır uzman doktor olamamışlığına üzülmekten de vazgeçmiş, daha doğrusu yıllar boyunca hep aynı şeye üzülmekten bıkmıştı. Bazen aklına geliyordu hayat boyu süren başarısızlığı. Suçu kadere yükleyip duygulanıyordu. Böyle anlarda kendini iyice yaşlanmış bulurdu. **Musa Eroğlu**'ndan *Geçtim dünya üzerinden / Ömür bir nefes derinden / Bak feleğin çemberinden / Yolun sonu görünüyor* türküsünü dertli dertli mırıldanıp hüzünlenirdi.

Hiçbir işin ucundan doğru dürüst tutamamış bir adamdı Nurettin Bey. Tıbbiyeyi nasıl bitirdiğine kendi de hâlâ şaşıyordu. Öte yandan, defalarca pire için yorgan yakmışlığı vardı. Meslek hayatının başlarındayken Kastamonu Azdavay'da hükümet tabipliği yapıyordu mesela, mis gibi devlet memuruydu, aybaşında tıkır tıkır maaşını alıyordu. Ama muayene olmadan reçete yazdırmak isteyen forslu birine sinirlendi, istifa etti. Bir ara fabrika doktoru oldu; bodrum katta, güneş görmeyen bir oda verdiler diye olay çıkardı, işi bıraktı.

Yaradılıştan hüzünlü yüzünün uyandırdığı merhametli sevgi nedeniyle Başhekim'in kendisine yakınlık göstermiş olduğunu hiç anlamamıştı. Aynaya baktığında çok doğal, hatta sevimli bir yüz görüyordu. Ne zaman Başhekim'le vakit geçirse, adamın ilgisini makam sahibi, uzman bir meslektaşın kibirli dostluğuna yoruyor, evine döndüğünde içi içini yiyordu. Millet Çay Bahçesi'nden çıkıp giden Başhekim'in ardından bakarken, o da bu eşitsiz dostluk sona erdiği için çok hafiflemişti. Ama ertesi gün beş katlı, asansörsüz, merdiven basamakları sigara izmaritleri ve tükürük lekeleriyle dolu Pekerler İşhanı'nın en üst katında bulunan; yetmişli yıllardan kalma ba-

sit tıbbi cihazlardan ibaret, tek odalı muayenehanesine Başhekim'in tavsiyesiyle gelen hastaların artık kapısını çalmayacaklarını düşününce; adamın derhal gönlünü alması gerektiği kafasına dank etti.

Önce aracılarla selam gönderdi, cevabi bir selam alamadı. Telefon edip sekreterinden randevu istedi, Başhekim vermedi. Artık Nurettin Bey'i görmek istemiyordu Başhekim. O yersiz tartışma sırasında, ihtiyar hekimin yüzünde gördüğü, sevmek için uzanan eli ısırmaya hazırlanan köpek ifadesinin silinmiş, içini acıtan o ezik halin geri gelmiş olmasından ve adamı gene acıyarak sevmek gibi ağır bir yükün altına girmekten korkuyordu. Nurettin Bey çok uğraştı, yoluna çıkmalara, kapısında beklemelere kalktı, Başhekim'le konuşup gönlünü alma fırsatını elde edemedi.

En sonunda ***Karadeniz'in Sesi*** gazetesinin parasız yayımladığı konferans ilanlarından birinde, kıymetli Başhekim'in yüksek makamlarda senelerce vazife yapmış arkadaşı Erdem Bakırcıoğlu'nun *Tren Yolculuklarının Ruh Sağlığına Faydaları konulu bir konuşma yapmak üzere hastanemizi teşrif* edeceğini öğrenince, konferansta tesadüfen karşılaşmışlar gibi yapmaya, Başhekim'in koluna girip *Yakışmıyor bize böyle küs kalmak hocam!* demeye, o da olmadı, adamın ayaklarına kapanmaya karar verdi. Küstüklerinden beri, beş katı tırmanıp da Nurettin Bey'e muayene olmayı göze alan hasta sayısı bir elin parmaklarını geçmemişti. Muayenehanesini kapatıp hastaneye gitti. Salonda, önden üçüncü sıranın tam ortasında yerini aldı. Başhekim'in gözüne çarpmak için en öne oturmayı planlamıştı, ama o göze çarpmak, hatta girmek isteyenler öyle çoktu ki, ilk ve ikinci sırayı doldurmuşlardı.

Emekli bürokratın çorap jartiyerleri göründüğünde, salonda tek gülmeyen oydu. Gazete haberini hatırlayarak ve Başhekim'in duymasını ümit ederek, yanındakileri, *Gülecek ne var? Eğri kaval kemiklerini düzeltmek için kullanılan, tıbbi bir cihaz bu!* diye azarladı. Nurettin Bey'in okuduğu gazetede, aynen hatırladığı gibi, *Artık çarpık ba-*

caklara mahkûm değilsiniz başlıklı bir haber yer almıştı. Fakat ihtiyar hekim sadece fikir yürütmekle yetinmiş, haberin tamamını okuma zahmetine katlanmamıştı. Katlansaydı, söz konusu haberde anlatılan şeyin tıbbi bir cihaz olmadığını, çarpık bacaklara *liposuction* ve *silikon enjeksiyonu* yönteminin birlikte kullanılmasıyla yapılan bir şekil verme işlemi olduğunu öğrenecekti.

Başhekim'e duyurabilmek için epeyce yüksek bir sesle söylediği bu cümle, eski dostunun gözüne girmesine değil, cehaletinin ayan beyan ortaya çıkmasına neden oldu. Başhekim bu aksesuarın ne işe yaradığını gayet iyi biliyordu, hatta bir-iki kere karısının ısrarıyla kendisi de takmış, kullanışlı bulmadığı için bırakmıştı, zaten ipekli çorap da giymezdi. *Bu nasıl bir cahilliktir yarabbi, adam çorap jartiyeri görmemiş!* diye yüksek sesle söylenerek, bu vahim yanlışı derhal düzeltti.

Nurettin Bey'le barışmaya da kesinlikle yanaşmadı. Koridorda burun buruna geldikleri halde görmezlikten geldi. Sadakatsiz bir köpeğin sebepsiz saldırganlığını andıran ifadenin bütün kuvvetiyle yerinde durduğunu görmüş, ferahlamıştı. Ferahlamakla kalmadı, Nurettin Bey'i yıllardır nasıl sebepsiz yere sevdiyse, şimdi de sebepsiz yere nefret eder oldu. İhtiyar hekim ise fazlasıyla hayal kırıklığına uğramıştı. Başhekim'i artık çok fazla, çok çok fazla kibirli, kendini beğenmiş ve gaddar buluyordu. Basit bir tartışmada alt edildiği için kendisine düşman olduğundan en ufak bir kuşkusu yoktu. *Yazık, çok yazık..* diye mırıldanıyordu. Kaç yıllık arkadaşına bir selamı bile çok görüp uzaklaşan kinci Başhekim'in arkasından bakarken ifadesi yine öyle acıklıydı ki, yanından gelip geçenler ona bakıp üzülmekten kendilerini alamadılar.

Bu çorap jartiyeri meselesi hastane personeli arasında günlerce konuşuldu, hastanenin sınırlarını aşıp şehre taştı. Öyle ki, civar köylerde yaşayanların çeyiz ve düğün alışverişi için tercih ettiği **Pasajlı Çarşı**'nın laubali esnafı, merdiven altından bozma küçük dükkânında standart çamaşırların yanı sıra, **seksi iç çamaşırları da satan Kız**

İsmet'e *Bize bi jartiyer göstersene lan, aynalısından olsun!* diye takılmaya başladı.

Kız İsmet çorap jartiyerinin eşcinsellerin kullandığı bir aksesuar olmadığını anlatamadı. Gerçi pek de emin değildi, ama başka bir şey olduğunu düşünüyordu. Dükkân komşuları İsmet'in bu konularda cahil olduğunu ima ettiler, biraz da *Kız* olan lakabını anıştırarak, manalı manalı güldüler. İsmet kızdığını belli etmemek için çok uğraşarak, *Hayır sandığınız gibi bir şey değil*, diye ezik ezik ısrar etti. Sonunda, önüne gelen her kadınla yattığı için sürekli hastalık kapan, Devlet Hastanesi **Bevliye Kliniği'nin gediklisi Şemsiyeci Remzi** *Var mısın lan iddiaya?* dedi. İsmet o öfkeyle kabul etti. Çorap jartiyeri, İsmet'in dediği gibi sadece erkeklerin taktığı bir *şey* çıkarsa, şemsiyeci Remzi kadın donu giyip pasajda tur atacak, yok şemsiyecinin dediği gibi *İbne donu* çıkarsa, jartiyerle tur atan İsmet olacaktı. İsmet mal aldığı toptancıların birinden bir adet çorap jartiyeri göndermesini istedi. Toptancı Kız İsmet'in ne istediğini hiç anlamadı. Birkaç gün sonra, kenarları kırmızı tüylü, siyah dantelli bir kadın jartiyeri gönderince, ikisi de bahsi kazanamamış oldu. Çorap jartiyerinin eşcinsellere özgü bir aksesuar olup olmadığı hâlâ belli değildi.

Şemsiyeci bir-iki ısrar edecek oldu, ama İsmet pantolonunun üstüne jartiyeri giyip pasajda tur atmayı kabul etmedi. *Hayır!* derken kıpkırmızı kesilmiş, gözleri dolmuştu, neredeyse düşüp bayılacaktı. Hali öyle acıklıydı ki, koyu bir kötücüllükle üstüne giden şemsiyeciyi vicdan sahibi bir-iki esnaf durdurdu. Kırmızı tüylü jartiyer dükkânın önünde toplanmış gülüşenlerin arasında elden ele dolaştı. Sonunda, her bevliye muayenesini, erkekliğini bütün pasaja ilan ve ispat fırsatı olarak gören Remzi, erkekliğinden zerrece kuşkusu olmadığını göstermek istercesine, jartiyeri başına takıp **Huysuz Virjin** taklidi yaptı, bütün komşuları gülmekten geberdiler, cep telefonlarını çıkarıp Remzi'nin resimlerini çektiler.

Dükkân komşuları, bir-ikisi dışında, o kadar laubaliydiler ki; kendi halinde, ağzı var dili yok çamaşırcıya yü-

züne karşı *Kız İsmet* demekten çekinmezlerdi. Ama mahzun çocukcağız fazlasıyla alınır, tası tarağı toplayıp pasajdan gider, eğlencesiz kalırlar diye, uzun kıvır kıvır saçları ve kadınlarınki gibi biçimli, beyaz elleri nedeniyle böyle dediklerini iddia ederler, hatta doğru söylediklerine inandırmak için *Kestir oğlum şu saçlarını.. erkek adama karı gibi saç yakışır mı?* diye takılırlardı.

Ama yarı maço yarı dost bu tavırlarında hiç samimi değillerdi. Fırsat buldukça çocuğu yoklamaktan geri kalmıyorlar; İsmet hiçbirine, özellikle Nataşalar alışveriş için pasaja geldiğinde, sattığı şemsiyelerden birini önünde penis gibi tutarak komşularını gülmekten kırıp geçiren Remzi'ye pas vermedikçe akılları karışıyor, pasajda tuvalet olmadığı için yakındaki caminin helâsında, alaturka taşa işerlerken, *Nasıl ibne lan bu? Kimseye vermiyo!* diye dedikodusunu yapıyorlardı.

İsmet durduk yere malı olan kırmızı tüylü jartiyeri Nataşalardan birine satmak umuduyla vitrine koydu. Akşam tam dükkânı kapatıyordu ki, Ruh Sağlığı Hastanesi'nin kendini *Emergency Room-ER* dizisinde oynayan **George Clooney**'ye benzeten, hakikaten de biraz andıran **çocuk psikiyatrı yakışıklı Doktor Faik Abacı**, kısa gelen banyo paspasını değiştirmek için pasajdaki çeyizciye giderken, gözü jartiyere ilişti. Ortalıkta kimse yoktu. Dükkâna daldı, birileri tarafından görünmekten çekinerek, *Şey mi bu?* diye sordu. Bir iki manidar sorudan sonra, yakışıklı doktorun jartiyeri gizli bir sevgili için değil, geçen yaz anlı şanlı bir düğünle evlendiği **mahcup ifadeli karısı Gülümser** için aldığını anlayınca, dünya Kız İsmet'in başına yıkıldı.

İsmet, kadın çamaşırı satmasına rağmen, kadınların karşısında kıpkırmızı kesilir, avuçlarından şakır şakır ter akardı. Müşterilerinin asla doğrudan yüzlerine bakmaz, yaşı kaç olursa olsun hepsine *Ablacım* diye hitap ederdi. Kadınlar lakabı *Kız* olan bu adamın dükkânından alışveriş etmekte hiçbir beis görmedikleri gibi, üç kişinin zor sığdığı merdiven altında, kocalarının erken boşalmasından kısır fantezilerine kadar birçok cinsel konudan rahat rahat

söz ederler, yenilebilen donlar, kokulu sutyenler hakkında edepsizce soru sorarlar, Kız İsmet de sabırla ve edeple hepsine cevap verirdi.

Tıpkı dükkân komşuları gibi kadın müşterileri de İsmet'in eşcinsel olduğundan kuşku duymuyorlardı. Hatta bu durum bir tür rahatlık ve eğlence duygusu veriyordu kadınlara. Sırf eşcinsel adam nasıl bir şey diye merak ettikleri için, İsmet'i görmeye gelenler bile vardı. Oysa zayıf bedeninin gücüne güvenemediği ve yaşı otuza yaklaştığı halde, henüz fahişe dahil hiçbir kadınla yatmamış olduğu için erkeksi bir varlık gösteremeyen İsmet, kırılgan görünüşü nedeniyle eşcinsel olduğu sanılsa da, aslında sadece kadınlardan hoşlanıyordu ve Doktor Faik Abacı'nın genç karısı Gülümser'e de hastaydı. Mahcup yüzlü, daima başı önde yürüyen Gülümsercik, dükkânına girmeyi aklından bile geçirmeden İsmet'in önünden geçip çeyizci, züccaciyeci ve kuyumcu vitrinlerine bakarken, İsmet aşkından sulanan gözleriyle onu izler, kadının kemik rengi, uzun, bol pardösüsünün içinde iyice belirsizleşen hoş hatlarına, başı önde haline baktıkça içi giderdi.

Gülümser'den çok hoşlandığı için, jartiyeri süslü bir paket yaparken elleri titriyor, kocasıyla sevişiğini aklına bile getirmek istemediği, böyle bir şeyi asla yakıştıramadığı platonik aşkını bu jartiyerle hayal edince, kan beynine sıçrıyordu. Hadi tamam, Gülümser'in kocasıyla yattığını kabul edebilirdi, nihayetinde adam helaliydi, ama böyle jartiyerli fanteziler de ne oluyordu?

O öfkeyle beş kat fiyat söyledi. *Yuh! Ne bu be? Altın mı alıyoruz?* diye itiraz etmesini beklediği doktora, *Alma o zaman!* deyip jartiyeri tekrar vitrine kaldırmayı umuyordu. Ama yakışıklı doktor fahiş fiyata hiç itiraz etmedi, kırmızı tüylü siyah dantel jartiyeri alıp gitti.

Müşterilerinin alışveriş tercihleri konusunda kafasını kessen tek kelime etmeyen İsmet Faik Abacı'ya öyle kızmıştı ki, ertesi gün Şemsiyeci Remzi'ye, jartiyeri doktora sattığını, adamın kendine sütun bacaklı bir Rus kızdan sevgili yaptığını, ikisini kerhaneye dönmüş bir otele

girerken gördüğünü söyledi. Gülümser'i karalamaya içi elvermemişti. Remzi bu haberi çeyizciye, çeyizci kuyumcuya, kuyumcu ona buna yetiştirdi. Hepsi *Vay be, helal olsun doktora!* dediler. Bu kısa ömürlü dedikodu Faik Abacı'nın erkekler dünyasında itibarını artırdı, ama evinde hiçbir yankısı olmadı. Üstelik mahcup Gülümser *Giymem de giymem!* diye tutturmuş, jartiyeri bir köşeye atıvermiş, doktorun fantezi ateşi daha yanmadan sönmüştü.

Emekli bürokrat Erdem Bey'in, Pasajlı Çarşı'nın bile eğlence konusu olan çorap jartiyeri günlerce dillerden düşmedi. Başhekim arkadaşının dönüşünden kısa bir süre sonra, 14 Mart Tıp Bayramı münasebetiyle Elmas Otel'in balo salonunda düzenlenen geleneksel yemekteki sohbet sırasında, çorap jartiyeri kullanmanın fazlasıyla gülünç bulunduğunu anlayınca; kendisinin de bir-iki kez denediğini söylemek bir yana, yatakhane arkadaşını savunmaya kalkışmadığı gibi, masadakilere uydu, bu saçma aksesuarla dalga geçti.

Oysa aynı dakikalarda, yatakhane arkadaşı Erdem Bey, yaşlı karısı Bedia Hanım'a, alt katlarında bulunan tavernanın sabahlara kadar süren gürültüsü nedeniyle bağıra bağıra, misafirperverliğinden çok mütehassis olduğu kadim dostu Başhekim'in kendisi için ayırttığı, çiçeklerle süslü süit odanın balkonundan görünen deniz manzarasının güzelliğini -sanki kendi evleri deniz görmüyormuş gibi- tekrar anlatmaya koyulmuştu.

Emekli bürokrat karısına göre çok daha genç ve dinçti. Yaşlılık triplerine girmeyip eskiden olduğu gibi, tiril tiril keten gömlekler, insanın dokunmaya kıyamayacağı kaşmir kazaklar giyse, enerjik adımlarıyla Boğaz'da bir yürüyüşe çıksa; değil yaşıtı kadınları, genç kızları bile kendine baktıracak kadar çekiciydi. Ama birkaç yıldır iyice elden ayaktan düşen karısına uyabilmek için hayatını alabildiğine yavaşlatmış, onunla birlikte eve kapanmış, en kötüsü, hiç gerekmediği halde yaşlılığı kabullenmişti. Karısına hâlâ derin bir aşkla bağlıydı, aralarındaki ciddi yaş farkından kaynaklanan böyle bir uyuşmazlığın doğmasına asla izin veremezdi.

Bedia Hanım dışarı çıkmakta zorlanır olduğundan beri öyle kendi hallerinde, öyle yavan bir ömür sürüyorlar, öylesine birbirini tekrar eden günler yaşıyorlardı ki; haftalar geçiyor, ama aralarında sohbet konusu olacak bir şey yaşamıyorlardı. Erdem Bey son ayların en kayda değer olayı olan bu ziyareti, Başhekim'in kendisini havaalanında kucaklayarak karşılamasından itibaren tekrar anlatmaya niyetliydi. Unuttuğu ayrıntılar vardı, konuşacak da başka bir şey yoktu. Ama yine bitirmeye muvaffak olamadı.

Oturdukları apartmanın giriş katında bulunan tavernanın, o saate kadar eğlenceleri uğultu halinde duyulan müşterileri takır takır tabak kırmaya, sirtaki yapmaya başladılar. Giderek azan güruhun ayak sesleri emekli bürokratın beyninde güm güm yankılandı. Her gece aynı saatlerde başlayan bu dayanılmaz gürültü, Boğaz'ın sularının titreştiğini gören muhteşem dairenin camlarını zangırdatmaya başlayınca, Bedia Hanım on gündür dinlediği hikâyeye daha fazla kulak vermedi; işitme cihazını kapatıp yatmaya gitti.

Güneş doğarken tavernanın müşterileri dağılıyor; yaşlı kadın, ortopedik bir yatakla değiştirmeyi katiyen düşünmediği kuştüyü yatağında gerine gerine uyanıp işitme cihazını kulağına takıyor ve Boğaz'a karşı köpüklü bir Türk kahvesi sefasıyla güne başlıyordu. Ama Erdem Bey karısı kadar şanslı değildi, o yaşına göre fazla iyi işitiyordu.

Bedia Hanım çocukken, Kanlıca'daki Kostak Yalı'ya taşındıkları kış üşütüp şiddetli bir ortakulak iltihabı geçirmişti. Babası Mandıracı Hulki hiçbir suçluluk hissetmeden el koyduğu kaloriferli yalıyı ısıtmaya para yetiştiremeyince oturma odasına soba kurmuş, odun yakmaya başlamışlardı. Aile, tıpkı yalının esas sahipleri Mustakiler gibi, tek odaya tıkışmıştı. Aksi gibi kış da çok sert geçiyor, saçaklardan sarkan bir metrelik buzlar erimek bilmiyordu. Yalının diğer tarafları buz gibiydi. Bir sıcağa bir soğuğa girip çıkan küçük Bedia'nın kulağı ağrımaya başladı. Zavallı çocuk elini sızım sızım sızlayan kulağının üstüne koyup dolaşıyor, ağrıdan gözüne uyku girmiyordu.

Mandıracı Hulki *Çocuktur geçer*, demiş, üstünde durmamıştı. Ama bir hafta sonra Bedia'nın ateşi kırka çıktı. Soluğu Numune Hastanesi'nde aldılar. Saçları bembeyaz, aksi bir doktor Hulki'yi *Bu vakte kadar nerdeydiniz?* diye şiddetle azarladı. Bedia onlarca iğne yedi, şişelerce hap içti, ama sol kulağı işitme duyusunu büyük oranda kaybetti.

Mandıracı Hulki'nin yalıyı hileyle ele geçirdiğini bildiği için kahrolan ve haramdan da çok korkan karısı, küçük kızının bir kulağının tamamen sağır olduğu ortaya çıkınca paniğe kapılmış; zavallıların ahını aldıklarını, haram yediklerini söyleyerek, Mustakileri bulup yalıyı geri vermesi için kocasına yalvarmıştı. *İşimi büyüteyim*, derken borcu hızla artan mandıracı *Ne haramı be kadın?* diye karısını terslemiş, ama haram kurdu içini kemirmeye başladığı için durduk yere iki rekât namaz kılıp tövbe etmekten de geri durmamıştı.

Sirtaki başlayınca, faydası olmadığını bile bile kulak tıkaçlarını taktı Erdem Bey. Rasgele bir kitap açtı, gözleri satırları takip ederken, gürültüden delirecek hale geldiğini düşünüyordu. Tavernanın tahliye edilmesi davasından kaç senedir bir sonuç çıkmıyor, mahkeme kapılarında sürünüyordu. Ufak yollu tehdit de almaya başlamıştı artık. Altmış bin avro değerinde olduğu halde, *İki yüz bin öyro saydım!* diyerek sağa sola hava bastığı, ikinci el Maserati marka arabası nedeniyle **Maserati Reşat diye anılan**; kuaföründen kuruyemişçisine, manavından televizyon tamircisine, mahallenin tüm esnafının himayesi altına girmek için çırpındığı, **taverna sahibi Reşat Özyılmazel**'le karşılaştıklarında; adam, keyfi yerindeyse pis pis gülüyor, *Müdürüm, nasıl gidiyo dava?* diye dalga geçiyor; keyfi yerinde değilse, ceketini şöyle bir aralayıp beline soktuğu silahının kabzasını gösteriyordu. Başhekim'in yatakhane arkadaşı, alt katına taverna açılmadan önce manzarası nedeniyle değer biçilemeyen bu lebiderya daireyi ehven bir fiyata satmak istiyor; ama işitme cihazını kapatınca duvar gibi sağır olan karısı, gündüzleri çıt çıkmayan bu evden taşınmaya kesinlikle yanaşmıyordu.

Bedia Hanım, muhteşem manzarası dışında kayda değer hiçbir özelliği olmayan bu apartman dairesini, yirmi yıl sefasını sürdüğü Bülbülderesi'ndeki Sarmaşık Güllü Yalı'dan daha çok seviyordu. Oysa hayatına Erdem Bey girmeden önce, her mayıs ayında kapısındaki sarmaşıkta pembe pembe yüzlerce kokulu gül açan bu harikulade evden başka bir yerde yaşayamayacağını düşünür; misafirlerine, tepenin eteğindeki koruda yuva yapmış binlerce bülbülden oluşan muhteşem koronun ötüşlerini dinlesinler diye işaret eder; kendisi de, sanki işitebiliyormuş gibi elini kulağına götürürdü.

Evlenmeden önce kocasının mülkü olduğunu sandığı, olmadığını öğrenince kriz geçirdiği yalıda yirmi yıl kiracı olarak oturdular. Mal sahibi ölüp oğulları yalıyı satılığa çıkarınca, Tarık Bey'e *Ben başka yerde yaşamam, n'olur biz alalım,* diye günlerce yalvarmış; iyi bir tüccarın mülk sahibi olmasını gereksiz para bağlamak olarak gören adam karısına hiç kulak vermemişti. Yalıyı satıp parasını derhal bölüşmek isteyen, ama düşük fiyata da razı olmayan mirasçılar başlangıçta fiyatı bir kuruş aşağı indirmediler. Ama aylar geçip de o fiyata alıcı çıkmayacağı anlaşılınca, dan diye piyasanın bile altına indiler. Tarık Bey'in beklediği de buydu. Ama sanki fiyatı düşürtmek gibi bir derdi yokmuş da, karısının yalvarmalarına dayanamamış gibi, *Madem bu kadar seviyosun burayı, alalım!* dedi.

Kocasının *Son anda küçük bir indirim daha yaptırır mıyım?* diye mirasçılarla pazarlığa giriştiği gün, Bedia Hanım'ın Sarmaşık Güllü Yalı'da yaşadığı mutluluğun sonu geldi. Acı olaylar, o güzelim yalının hatırasındaki yerini kararttı. Günahın azabıyla aşkın lezzetinin, bir elmanın iki yarısı gibi çakıştığı mekânın Bülbülderesi'ndeki yalı olması ironikti. Bedia Hanım da, Erdem Bey de orada bir kez öldüler ve orada yeniden doğdular.

Tarık Bey'in tıpkı kendisininkiler gibi simsiyah ve adeta mıknatıslı gözlere sahip oğlu Erdem Bakırcıoğlu, babasının yüzünü görmeden büyümüş, çocukluğundan beri, bülbül seslerinin bahçesine kadar uzandığı pembe güller

içinde bir cennet bahçesini andıran yalıya ayak basmamıştı. Liseyi bitirince gazetelerin cemiyet haberlerindeki fotoğraflarından tanıdığı, kendine herhangi bir yabancı kadar uzak hissettiği bu adamla karşılaşma ihtimalini en aza indirmek için Ankara Siyasal'a yazılmış, fakülteden sonra da geleceği parlak, nitelikli bir memur olarak Ankara'da yaşamaya devam etmişti.

Ama bu şehri seçmesinin asıl nedeni babasından kaçmak değil, annesinden kurtulmaktı. Bunu bir yaz gecesi, terasta otururlarken, ilk bakışta âşık olduğu üvey annesi Bedia Hanım'a aşktan ve şaraptan zil zurna sarhoş bir halde anlattı. Hikâye bittiğinde, ikisini de derin bir suskunluk sarmıştı.

Bedia Hanım ile Erdem Bey yeni evlenmişlerdi. Tarık Bey de servetini son kuruşuna kadar yemeye ve oğluna iğne bile bırakmamaya yemin ederek İstanbul'u terk edip İsviçre'ye, çok ciddi miktardaki nakit parasının bankalarında bulunduğu ülkeye gitmişti. Mandıracı Hulki'nin Rüfat Mustaki'den hileyle aldığı, defalarca ipotek edildiği için bir yığın hissedarı olan Kostak Yalı daha satılmamış, parası Bedia Hanım ve ablaları arasında pay edilmemiş, Tarabya'da Boğaz'ın sularının titreştiğini gören apartmanın temeli bile atılmamıştı. Boğaz hattından vazgeçemeyen taze karı koca Vaniköy sırtlarında, terası kendinden daha büyük, sıcacık, sevimli bir dairede aşk ve hafif bir vicdan azabı içinde yaşıyorlardı. Üvey oğluyla aşk yaşadığı ortaya çıkınca kocasından yediği korkunç bir tokat sonucu sağ kulak zarı da patlayan ve böylece iki kulağı birden sağır olan Bedia Hanım, uğradığı ihanetten sonra kendisinden Bedia değil, *Beddua* diye söz eden kocası ile üvey oğlunun arasındaki sonsuz düşmanlığın nedenini o gece öğrendi.

Gerçi Erdem Bey'in, onlarca işitme cihazı deneyen, ama fısıltıları da duymasını sağlayacak kadar mükemmelini henüz bulamamış olan eski üvey annesi-yeni karısına, cümlelerini ikide bir tekrarlayarak, bağıra bağıra anlatması bu trajik hikâyeyi inanılmaz ölçüde gülünçleştiri-

yor, cihazın neden olduğu uğultudan şikâyet eden Bedia Hanım'la Erdem Bey arasında, *Neyzen mi?.. Hayır teyzem, teyzem!.. Kazmış mı?.. Basmış Bedia, basmış, ne kazması?* şeklinde gelişen konuşma, Erdem Bey'in hayatının özü olan hikâyenin bütün sihrini uçuruyordu.

Ne zaman *İlk karınla niye ayrıldınız?* diye sorsa, Tarık Bey *Geçinemedik.. yürütemedik..* türünden, bir anlam ifade etmeyen, sıradan cevaplar vermiş; Bedia kocasının geçmişinde, içeriğini bir türlü öğrenemediği trajik bir olayın yattığını hissetmişti. Hikâyeyi öğrendikten sonra, adamın öz oğluyla aşk yaşamasının bedelini tümüyle sağır olarak ödemesini de bu trajedinin cilası olarak görmüyor değildi. Sık sık *Acaba ilahi adalet mi?* diye kendine sormuş, ama Tarık Bey'in günahı ile kendininkini karşılaştırdığında, kendi günahının zemininde büyük bir aşk olduğunu görmek içini rahatlatmış, benliğini ara ara yoklayan vicdan azabını çekmekten vazgeçerek hayatına devam etmişti.

Geçmiş tahmin ettiğinden daha trajikti. **Erdem Bey'in annesi Aydanur Hanım** sosyete salonlarının majör figürü olan kocasını, sandık odasında hizmetçiyle veya temizlikçiyle, hatta bir kadın arkadaşıyla her an basmaya hazırdı. Tarık Bey'e bir damla bile güveni yoktu. Ama **kız kardeşi Yurdanur**'la, hem de Yurdanur'un yatak odasında sevişirken yakalayınca, zaten başında olmayan aklı tümüyle gitti.

Ablasına ve yeğeni Erdem'e yakın olmak istediği için karşılarındaki daireyi tutan, bir aylık evli Yurdanur kocasını iş seyahatine göndermiş; karısını Atlıspor Kulübü'nün lokalinde oyun oynuyor zanneden Tarık Bey, iş yemeğinde olacağını söyleyerek soluğu baldızının yatak odasında almıştı.

Kocasının kız kardeşiyle ilişkisi olabileceği aklının köşesinden geçmeyen Aydanur Hanım gerçekten de kulüpteydi. Haftada bir-iki gece Erdem'i bakıcısına emanet eder, Üsküdar Amerikan'dan arkadaşlarıyla sabahın üçüne kadar oyun oynardı. O gece daha bir el bile dönmemişlerdi ki, oyun arkadaşlarından biri babasının kalp krizi ge-

çıktığını öğrendi. Kadına destek olmak isteyen Aydanur Hanım arkadaşıyla birlikte, oturduğu evin iki sokak arkasında bulunan Amerikan Hastanesi'ne gitti. Ortada kaygılanacak bir durum yoktu. Söz konusu baba kalp krizi değil, akşam yemeğinde yediği üç tabak mantı ve on iki adet bulumba tatlısı nedeniyle spazm geçirmiş, onlar hastaneye varana kadar da düzelmişti.

Aydanur Hanım evinin yakınına kadar gelmişken kulübe dönmek için onca yolu tekrar gitmeye üşendi. Kocasını daha o sabah Amerika'ya iş gezisine yollayan kardeşine uğrayıp çene çalmak istedi. Daire kapısının önüne geldiğinde şeytan dürttü. Zili çalacağına, kardeşinin verdiği anahtarla kapıyı açtı. Açar açmaz da, Tarık Bey'in benzersiz parfümünün kokusunu tanıdı. Tütünlü, defneli buram buram kokuya rağmen kardeşine de, kocasına da böyle bir ihaneti kondurmuyordu. Önce *Yurdanuuur!* diye seslenecek oldu, vazgeçti. Belli belirsiz sesler gelen yatak odasına gitti. Az önce kendisini dürten, şimdi de ısrarla *Aç şu kapıyı!* diyen şeytanla birkaç saniye mücadele eden kadın, dönüp giderse, bu şüphenin ömrü boyunca kendisini kemireceğinden korkarak kapıyı açtı ve böylece son nefesine kadar ağır bir ihanetle zehirlenmiş oldu. Kocası ve kız kardeşi çırılçıplak yataktaydılar. Yatağın kenarına, tuvalet masasının üstüne sıralanan bir yığın mumun alevi iki çıplak bedenin üstünde titreşiyordu.

İhanetin bu kadarına tahammül etmesi mümkün olmayan Aydanur Hanım bir saat içinde oğlunu alıp evini terk etmiş, sonsuza kadar iki elini yakasından indirmeyeceği kocasının yüzünü bir daha görmemiş, oğluna da göstermemişti. Acıdan çok dayanılmaz bir utanç duyuyordu. Evini terk etmesinin gerçek nedenini, sadece aklı erecek yaşa geldiğinde oğluna söyledi, başkalarına *Ruhen anlaşamadık*, demekle yetindi. Olay zavallı kadına öyle utanç verici gelmişti ki, yaşadığı skandalın öznesi olduğu anlaşılmasın diye Yurdanur'la görüşmeyi sürdürüyor, ama ne zaman baş başa kalsalar, ciğerinden koptukça yüreğini ferahlatan beddualarla kız kardeşinin hayatını zehirliyordu.

Ama Yurdanur'a ağız dolusu beddua ederek işkence yapmaktan aldığı zevk fazla uzun sürmedi. Kocasıyla arası bozulan, eniştesi Tarık Bey'den de umduğu desteği göremeyen, ruh sağlığını hızla kaybeden Yurdanur'un ablasına dayanacak gücü kalmadı. Yine böyle zehirli bir anda kendini pencereden atarak intihar etti. Aydanur Hanım mahvoldu. Gözünün önünde meydana gelen bu intihardan sonra bir daha kendine gelemedi. Hem kurban hem suçluydu, iki ruh hali arasında gidip gelmekten kafayı üşüttü.

Aydanur Hanım uğradığı ihanetten daha büyük bir günah düşünemiyordu. Bedelini oğlunu babasına düşman ederek ödetmek istemiş, yıllarca Erdem'in beynini yıkamıştı. Ama hastalıklı zihninin geliştirdiği aşırı ve tehlikeli çaba ters tepti. Erdem Bey, başlangıcı bebekliğine kadar giden bu derin nefreti taşıyamaz hale gelince, yıllarca arızalarının çilesini çektiği annesinden uzaklaşmaya başladı.

Nihayet yetişkin bir adam oldu, dedesinden yüklü bir servet kaldı, annesini doktorlar ve bakıcılardan oluşan bir hizmetli ordusunun eline bıraktı. Bütün cesaretini topladı, babasıyla hesaplaşmak için Bülbülderesi'ndeki Sarmaşık Güllü Yalı'nın kapısını çaldı. Kapıyı Bedia Hanım açtı ve açtığı an Erdem Bey için bitmeyen aşk başladı.

Vaniköy'deki evin sardunyalarla donanmış terasında babasıyla teyzesi arasındaki ilişkiyi karısına anlatmayı başardıktan sonra, uzun bir süre suçluluk hissiyle susmuştu. Huzursuzdu, karşılıksız mutluluk olmayacağına inanıyor; hayatın, üvey annesini babasının elinden almasının bedelini er geç ödetmesinden korkuyordu. Büyük ve çok acı bir olay olacak, hayat Bedia'yı mutlaka elinden alacaktı. Ama aradan yıllar geçti, korktuğu başına gelmedi.

Aslına bakılırsa, Erdem Bey, Tarık Bey'in cezasının ta kendisiydi, varlığının evrendeki en büyük anlamı buydu. İlahi adalet Erdem Bey dışında herkesi cezalandırmıştı. Baldızıyla yatan Tarık Bey karısıyla oğlunun aşk yaşadıklarını öğrenince, çekip gittiği İsviçre'de barınamadı, Fransa'ya geçti. Orada yanında götürdüğü parasının büyük bölümünü genç bir Fransız kızına kaptırdı. Kalanını

da Riviera sahillerinde kumar masalarında tanıştığı Türklere yedirdi. Sonunda beş parasız kaldı, sokaklarda sürünerek, huzur bulamadan öldü. Kendinden on altı yaş küçük üvey oğluna âşık olan Bedia Hanım kocasının tokadıyla büsbütün sağır kaldı, yılları doktor doktor dolaşarak, her yıl yeni bir cihaz deneyerek geçti. Enistesini baştan çıkaran Yurdanur Hanım genç yaşta intihar etti. Oğluna bebekliğinden itibaren taşınmaz bir nefret yükleyen Aydanur Hanım kız kardeşinin intiharına yol açmış olmasının vicdan azabından kurtulamadı, kullandığı sinir ilaçları nedeniyle bağışıklık sistemi çöktüğü için yakalandığı basit bir gripten öldü. Oysa Erdem Bakırcıoğlu, belli belirsiz bir vicdan azabı çekse de, muhteşem bir kadın olduğuna inanmaktan bir an bile vazgeçmediği annesi yaşındaki karısıyla en derin aşkı tattı. Ruh Sağlığı Hastanesi'nin konferans salonunda kayıp düştüğünde, aklından geçen yüzlerce şey arasında, ilahi adaletin onu bir anlamda ödüllendirmiş olduğu da vardı.

Şehirde dilden dile yayılan kayıp düşme hadisesi, jartiyerle sınırlı kalmamıştı. Tıpkı babası gibi, bulunduğu ortamlarda zarafeti ve mıknatıslı gözleriyle daima ilgiyi üzerinde toplayan Erdem Bakırcıoğlu kıçının üstünde sahne boyunca kayarken, rugan ayakkabılı ayağı Başhekim'in arkadaşına hoş geldin jesti olarak gönderdiği, pörsümüş karanfiller, açmayacak glayöller ve birtakım manasız otlardan oluşan, bir gün önce bir söz kesme merasimi için ısmarlanmış; ancak vakti geldiği halde teslim alınmayınca, düğünlerin dağılma saatlerinde salonları dolaşıp sattığı çelenkleri tekrar toplaması ve ertesi gün başkalarına okutmasıyla ünlü çiçekçi Önder'in hiç utanmadan Başhekim'e kakaladığı, toprak saksılı aranjmana çarpmış; dingildek durduğu yerden fırlayan aranjman, şişen ayaklarını rahatlatmak için düz ökçeli pabuçlarını çıkarmış, topuklarını yere dayamış, bacaklarını hafif aralamış biçimde, en önde oturarak, Başhekim'in yakın arkadaşı konuşmacıyı dikkatle dinleyen, nöropsikiyatrın sağ ayak serçeparmağının üstüne düşüp parçalanmıştı.

Sahnede yaşandığı için bir tür gösteriye dönüşen bu küçük kaza, hastanede büyük bir krize yol açtı. Sinirsel zayıflığı nedeniyle **en olmayacak zamanlarda ağlamayı huy edinen arızalı Nöropsikiyatr Nebahat Özdamar,** darmadağın olan solgun çiçek ve yaprak yığınının arasından çıkardığı ayağını havaya dikerek bağıra bağıra ağlamaya başladı, çok geçmeden de bayıldı.

O sırada, neye uğradığına şaşırmış bir halde sahnede oturakalan Erdem Bey'in gözü, Nebahat Hanım'ın aralanmış bacaklarının arasından görünen minik papatya desenli paçalı donuna takıldı; biri elini tutup kaldırıncaya kadar, aklından böyle paçalı bir don giymiş halini tahayyül bile edemediği karısına duyduğu aşk, kadın iç çamaşırları ve daha bir yığın şey geçti.

Karısı bildi bileli gümüş, gülkurusu veya fildişi renkli, dantelli çamaşırlar giyer, artık katılaşmış birer deri parçasına dönüşen memelerine içi doldurulmuş sutyenlerini takmadan sokağa çıkmaz, evde bile yüksek topuklu ayakkabılarla dolaşırdı. Bedia Hanım bu yaşında bile bacak bacak üstüne atarken, zarif hareketlerle, daha otuzlarında genç bir kadınmış gibi eteğini bir örtüp bir açıyordu. Erdem Bey yaşlı karısına hâlâ derin bir aşkla bağlı olmasını hiç tuhaf bulmuyordu, ama gözü ön sırada oturan **Psikolog Gülnazmiye Görgün**'ün haddinden fazla iri memelerine ilişince, karısına karşı hâlâ cinsel arzu duyuyor olmasını gerçekten tuhaf buldu, aklı karmakarışık oldu.

O arada görevliler yetiştiler, kriz geçirerek bayılan Nöropsikiyatr Nebahat Hanım'ı Devlet Hastanesi'nin acil servisine götürdüler. Çekilen röntgende serçeparmağında çatlak tespit edildi, alçıya alınmasına gerek görülmediyse de ayak sıkıca sarıldı, bir çift de koltuk değneği temin edildi. Hasar büyük değildi, ama kadın zaten ağlayacak yer arıyordu, başına gelen bu kaza nedeniyle saatlerce hüngür hüngür ağladı.

Başhekim, kıçının üstünde kayarak, çoğunluğu hastane personeli yetmiş-seksen kadar dinleyiciye rezil olan arkadaşının, yaşadığı talihsizliğe ve allak bullak olmuş ka-

fasına rağmen yaptığı, iç bayıltacak derecede sıkıcı konuşmadan sonra, geçmiş olsun demek için Nebahat Hanım'ın odasına gitti. Ağlamaktan yorgun düşüp az önce susan kadın, Başhekim'i karşısında görünce tekrar başladı, o ağladıkça Başhekim delirecek gibi oldu. Bu kadına hiç tahammül edemiyordu, ama olay daha fazla büyümesin diye katlandı.

Nebahat Hanım'ın ağlama krizlerine yol açan sinir sorunu **kocası Radyolog Kahraman İnal** kendisini bırakıp gidince başlamış, giderek ilerlemişti. Kadın boşandıktan sonra hiç beklenmedik bir şey yapmış, günde iki buçuk paket içtiği kırmızı *Winston*'u bir anda bırakmıştı. Her ne kadar davranışlarında eskiden beri genel bir tuhaflık seziliyorduysa da, buraya kadar iyiydi, hatta Başhekim, hastanede birlikte çalıştıkları yıllar boyunca her şeyden sürekli şikâyetçi olan, çekilmez karakter Kahraman İnal'ın, sadece Nebahat Hanım'ın değil, tüm hastanenin hayatından çıkmasına çok memnun olmuştu.

Ama kadın bir sabah hastaneye geldiğinde, personelin yanı sıra, kendilerine zarar vermesinler diye ancak kuvvetli ilaçlarla kontrol altında tutulabilen ağır delilerin bile ödü koptu. Bodur nöropsikiyatr boyamayı çoktan bıraktığı saçlarını üç numaraya vurdurmuştu.

Vaktiyle hatırı sayılır derecede güzel yüzlü bir kadın olan Nebahat Hanım, uzun yıllardır güler yüzlü bir kadın değildi. Terk edilmeden önce de her an sapıtmaya hazır ruh hali ifadesine yansır, şeklini kaybetmiş çene kemikleri tık tık tık oynar, durduk yerde seğirmeye başlayan yüz kasları doktor hanımı ne yapacağı belli olmaz bir karaktere dönüştürürdü. Ama bütün bu anormal hallerin üstüne, saçlarını da üç numaraya vurunca iyice öcüye dönmüştü. Hastaneye olur olmaz saatlerde gelmek, hatta bazen birkaç gün ve geceyi kesintisiz, uyumadan hastanede geçirmek, nöbetçi olmadığı halde, gece boyunca tehlikeli hastaların koğuşlarında dolaşmak gibi tuhaf huylar edindi. Kapalı bölümde kalan hastaların, sadece görevlilerde bulunan kapı kollarından birini uzun bir zincirle bileğine bağ-

lamıştı. Sorumsuzca odalarına girip çıkıyor, bu bölümde yatan hastaların kapılarını mutlaka kilitlemesi gerektiği halde açık bırakıyor, hemşireler arkasından odaları dolaşıp kapıları kilitlemek zorunda kalıyorlardı.

Vaziyet vahim bir hal alınca Başhekim bayağı endişelendi. Psikiyatr Âlim Kâhkeci ile bu konuyu konuştu, doktordan kadına göz kulak olmasını rica etti. Âlim Bey karşısına aldığı Nebahat Hanım'a sıkıntılarını içinde tutmamasını, konuşup deşarj olmasını, özellikle de maneviyatını güçlendirmesini söyledi. Sağlam bir maneviyat bütün ruhsal sorunlarının ilacı olabilirdi. Bunların yanı sıra, laf olsun diye, mesleğinin dışında da bir yan uğraş bulmasını tavsiye etti, bir yığın ilaçla birlikte ciddi bir antidepresan dayamayı da ihmal etmedi.

Nebahat Hanım'ın kendisini dinlemiş olduğundan hiç emin değildi. Ama kadını pek tehlikeli de bulmuyordu, zavallının bütün zararı kendineydi. Başhekim'e kadının suyuna gidilirse iyi olacağını belirtti. Kadıncağız boşanma gibi büyük bir kayıp yaşıyordu, bu tür durumlarda görülmesi normal olan yas süresi biraz uzamıştı. Anlayışlı olmak, yanında olduğunu hissettirmek iyi gelirdi. Aksi takdirde bunca yıllık meslektaşlarını mazallah çalıştığı hastaneye yatırmak zorunda kalabilirlerdi. Âlim Bey'in uyarıları üzerine Başhekim, kardeşi gibi sevdiği kadını kollar oldu, diğer doktorların daha büyük oda taleplerini asla dikkate almadığı halde, Nebahat Hanım'ın birinci katta, daha büyük ve ferah bir odaya taşınmak isteğini yerine getirdi.

Neyse ki nöropsikiyatrın ruhi arızası Başhekim'in korktuğu gibi gelişmedi. Nebahat Hanım başarılı bir doktor olarak görevini yapıyordu. Zaman içinde arızalarında bir artış hissedilir olduysa da, kimseye zararı olmadığı için üstünde durulmuyordu.

Bir gün duvarlarını kiremit kırmızısına boyattığı odasına parasını kendi cebinden ödeyerek bir dolap yaptırmak istedi ve hastanenin işlerini yapan, **bir gözü mavi bir gözü ela olduğu için Alacagöz Sipahi diye çağrılan marangoz**a sipariş verdi. Parasını peşin aldığı ve *Hiç merak*

etme doktor hanım, on gün içinde teslim ederim, dediği dolabı, üç buçuk ay sonra, üstelik yarım yamalak teslim eden Alacagöz Sipahi, basit bir dolap için Nebahat Hanım'a üç buçuk ay boyunca kan kusturmanın bedelini, atölyesindeki planya makinesini temizlerken kesilen elinin yeterince uyuşturulmadan dikilmesi sırasında çektiği acıyla, bağıra bağıra ödedi.

Marangoz baş ve işaretparmağı arasındaki derince kesikten oluk gibi kan fışkırdığını görünce gömleğini eline sarmış, soluğu atölyesine iki sokak uzaktaki Ruh Sağlığı Hastanesi'nde almıştı. O sırada müstahdemler sucuklu pide söylemişler, pek sevdikleri alçakgönüllü Doktor Faik Abacı'yı da davet etmişlerdi. En olmadık zamanlarda ayrıkotu gibi burunlarının dibinde biten Nebahat Hanım'ın müstahdemlere damla çikolatalı kek getireceği tutmasa keyiflerine diyecek yoktu. Kadın mis gibi çikolatalı kek yerine sucuk yiyerek ortalığı leş gibi kokuttuklarını söylüyor, aralıksız konuşarak yemeklerini zehir ediyordu.

Alacagöz Sipahi iki gözü yaş içinde soluk soluğa hastaneye geldi, *Gitti elim! Gitti elim!* diye ağlayarak, pideye girişmiş Faik Bey'den yardım istedi. Faik Abacı marangozun eline sardığı gömleğin kıpkırmızı olduğunu görünce, *Dur ben dikiverirm şimdi,* dedi. Lokmasını ağzına tıktı, ellerini kolonyalı mendille silerek kalktı. Müstahdemler cık cık ederek elini nasıl kestiğini sorarlarken, Nebahat Hanım'ın yüzünde beliren *Oh olsun!* ifadesi Alacagöz'ün dikkatinden kaçmamıştı. Yakışıklı doktor marangozu odasına götürdü, adamın elini biraz da bağırta bağırta dikti, bir de ağrı kesici verip evine gönderdi.

Ama Alacagöz Sipahi gece boyunca elinin sızısından uyuyamadı. Evdeki zulasında esrar kalmamıştı. Sabah kalkınca ilk işi eş dosttan mal bulup kafayı dumanlamak; ardından da doktorları, hastanenin danışma bankosunun arkasındaki duvarda asılı duran, her gelişinde okumaktan kendini alamadığı, *Mesleğimi dürüstlük ve onurla yapacağıma namusum ve şerefim üstüne yemin ederim,* cümlesiyle biten ve nedense bu cümlesinden çok etkilendiği Hi-

pokrat yeminine sadık kalmamakla suçlamak oldu. Kafası çok güzeldi, dolabını biraz geciktirdi diye kendisinden intikam almak isteyen bodur nöropsikiyatrın Doktor Faik Abacı'yla bir olup kendisine dayanılmaz acılar çektirdiğini iddia ediyor, bunu yanlarına bırakmayacağını, dava açacağını söylüyordu.

Ama marangozun elini Devlet Hastanesi'ne gidene kadar kan kaybetmesin diye, üstelik hiç de görevi olmadığı halde dikiveren Faik Abacı altta kalmadı. Alacagöz'e elini yeterince uyuşturduğunu, ama hapçı ve esrarkeş olduğu için lokal anestezinin etki etmediğini, bu durumu Başhekim'e bildirecek olursa, hastanenin marangozluk işlerini bir daha rüyasında göreceğini söyleyince Alacagöz sesini kesti.

Israr etmeye kalkarsa adamın canına okumaya niyetliydi Faik Bey. Karadeniz'in azgın dalgalarının bembeyaz köpürdüğü kayalıklara bakan yeni evinin tadilat işlerini bir türlü bitirmeyip hâlâ kirada oturmasına ve mahcup yüzlü karısı Gülümser'in kendinden beklenmeyecek bir ısrar ve söylenmeyle, bıt bıt ederek başının etini yemesine neden olan Alacagöz'e zaten gıcığı vardı.

Kocası tarafından terk edildiğinden beri saçlarını uzatmayan nöropsikiyatr, üç buçuk ay sonra güçbela kavuştuğu dolabını basit bir su ısıtıcısı, bir kavanoz Türk kahvesi ve birkaç çeşit poşet çayla doldurdu. Hastane personeline hizmet vermeye zayıf bir içerikle başlayan çay-kahve dolabı giderek gelişti, zamanla semaver görünümlü çay makinesi, filtre kahve ve Türk kahvesi makinelerinin yanı sıra, portakal aromalısından yeşiline tüm çay, kafeinsizden espressoya tüm kahve çeşitlerinin bulunduğu, tam donanımlı bir çay-kahve dolabı haline geldi.

Nebahat Hanım'ın gani gönlünden kopanlar çay kahveyle sınırlı değildi. Doktor Âlim Kâhkeci'nin maneviyatını güçlendirmesi konulu öğüdüne kulak asmamışsa da, kendine bir uğraş bulması yollu tavsiyesi aklına yatmıştı. O günden sonra hemen her gece, şehrin yeni yapılan kooperatif bloklarından birinde bulunan dairesinin küçücük

mutfağında pişirdiği çeşit çeşit kekleri hastaneye getiren nöropsikiyatr. başta Âlim Kâhkeci olmak üzere hastane personelini her fırsatta odasına çay kahve içmeye ve yaptığı keklerden tatmaya davet ediyor, gelmezlerse ayaklarına kadar götürüyordu. Odasına gelenler nefis bir kahve veya çay içip ağızda dağılan o şahane kekleri tadarlarken, arızası bitmek bilmeyen doktor hanımdan, yıllardır anlata anlata bitiremediği, kocasının kendisini terk ediş hikâyesini bir kez daha dinlemek zorunda kalıyorlardı.

Hikâyenin orijinal bir tarafı olsa razıydılar. Binlerce örneği görülmüş bir hikâyeydi bu. Hain koca on dört yıllık evliliğe iki düşük, bir dış gebelik sığdıran karısını beş yıldır ilişkide olduğu başka bir kadın için bırakmış, çekmiş gitmişti. Gidip sevgilisiyle evlenmişti ve de çok mutluydu. Bu kadar. Tahmin edilebileceği gibi, Nebahat Hanım'ın bunda zinhar suçu yoktu, bütün suç kocadaydı.

Nöropsikiyatrın benzersiz olduğunu sandığı terk ediliş hikâyesinin tek enteresan tarafı, Kahraman Bey'in evli ve üç çocuklu bir kadınla beş yıl boyunca, üstelik de hastanede yürüttüğü gizli ilişkinin, hiç kimse tarafından fark edilmemiş olmasıydı. **Hastanenin Muhasebe Şefi Hercai Sekban** Kahraman Bey'le kırıştırmaya başladığında otuz dört yaşındaydı, daha o zaman bile aşağı yukarı yirmi kilo fazlası vardı ve **kocası Şaban Sekban** henüz zabıta müdür yardımcısı olmamıştı.

İlişkileri Nebahat Hanım'ın dış gebelik ameliyatından hemen sonra, Kahraman Bey'in evin cehennem olmasından yakınmasıyla başladı. Evlendiklerinden beri huysuzluk etmediği tek bir gün olmayan Nebahat Hanım yine kıldan tüyden sorunlar çıkarıyor, *Anan hasta gelinine bir tas çorba yapsa eline mi yapışırdı?* veya *Kız kardeşin bir gece refakatçi kalsa günaha mı girerdi?* türünden, her zaman olduğu gibi yine kocasının ailesini hedef alan ve bitmek bilmeyen söylenmelerle, sabah akşam adamın beynini yiyordu.

Kahraman Bey hastanede denk geldiklerinde ayaküstü sohbet ederlerken, dayanılmaz bir şekilde, Hercai'nin

geniş ve beyaz sinesine başını dayayıp dinlenmek arzusu duymaya başladı. Radyolojinin, kimsenin uğramadığı, kapıları kurukafa resimli, radyasyon saçan odalarında başını o beyaz sineye dayayıp *dinlenme* fırsatı bulunca hayatı da, hayata bakışı da değişti. Kâh sabahın erken saatlerinde, personel daha poğaçalarını yerken, kâh öğle tatili sırasında, kâh mesai bitmeden hemen önce, iki arada bir derede hızla seviştikten sonra toparlanırlarken, Hercai Hanım *Beş dakkada Beşiktaş!* diye kıkırdıyor; Kahraman Bey *Bu iş böyle devam edemez Hercai, ya biz ayrılalım ya da kocandan ayrıl,* diye tutturuyordu.

Birlikte kaçmak için önce eşlerinden ayrılmaya gerek görmediler. Her ikisi de kısa birer mektup yazıp soluğu İstanbul'da aldılar. Hercai Hanım kocasına mektup yazarken epeyce suçluluk hissedip biraz ağlamış, *Artık aramızda sevgi saygı kalmadı Şaban, sen de görüyosun, hem başkasını seviyom ben, çocuklarımızın hatırına beni affet..* filan demişti. Ama Kahraman Bey öyle uzun uzun açıklama yapmaya, sebep bulmaya çalışmadı. *Şahsi eşyalarımı aldım, kalan her şey senin olsun. Bir ay içinde boşanma davasını açarım. Zorluk çıkarma!* demeyi yeterli buldu.

Birlikte yaşamaları için her şey hazırdı. Kahraman Bey kongre, seminer gibi bahanelerle sık sık İstanbul'a gitmiş, birkaç hastaneyle iş görüşmesi yapmış, Bakırköy Zuhuratbaba'da bulunan küçük bir özel hastaneyle anlaşmış, Halkalı Konutları'nda dubleks bir daire tutmuş, parayı bastırıp yeni evlerini eksiksiz döşemişti. Salon kapısı çim kaplı geniş bir bahçeye açılan dubleks ev, günlerdir yeni sahiplerini bekliyordu.

Seçimler yaklaşmıştı, cuma günü başbakanın mitingi vardı. Bu nedenle belediye alarma geçmişti. Aslında ağzına vur lokmasını al bir adam olan, ama zabıta müdür yardımcısı oldu olalı üstüne bir efelik gelen Şaban Sekban evinin yolunu nerdeyse unutmuştu. Kahraman Bey perşembeyi cumaya bağlayan gece, bir özel hastanede parasıyla nöbet tutacağını söyleyerek eve gitmedi, Millet Çay Bahçesi'nin arkasına çektiği arabasında oturup el ayağın

ortalıktan çekilmesini bekledi. Şehir halkı uykuya dalınca, Hercai Hanım'ın kapısına dayandı, çoluk çocuk arabaya doluşup İstanbul'a doğru yola çıktılar. Bagaj ağzına kadar Hercai Hanım'ın ve çocuklarının eşyalarıyla doluydu. Kahraman Bey ise tatile gider gibi hazırlanmış, yanına küçük bir valiz almakla yetinmişti.

Radyologla kaçan muhasebe şefi, biri kız üç çocuğunu da yanında götürüyordu. Oğlan olan üçüncünün Kahraman'dan mı, Şaban'dan mı olduğundan emin değildi. Her ne kadar kocasıyla pek sık yatmamışsa da, bir-iki kere ayaküstü ilişkide bulunduklarını hatırlıyordu. Hamile kaldığını anlayınca kocasına hiç renk vermemiş, hatta kız olursa kayınvalidesinin adını koymaları için ısrar etmişti. Gerçi karısının üçüncüye hamile kaldığını öğrendiğinde Şaban'ın biraz canı sıkılmıştı. Zabıta müdür yardımcılığına terfi ettiğinden beri işi başından aşkındı, karısıyla değil yatmak, doğru dürüst karşılaştığı bile yoktu. Ne vakit bu işi hallettiğini hatırlayamamış, ama çok da üstünde durmamıştı. Günler o kadar yoğun geçiyordu ki, akşam ne yediğini unutuyordu.

Ertesi gün, kocasının gece sessizce uğrayıp yemek masasına bıraktığı mektubu okuyan Nebahat Hanım deliye döndü. Kahraman'ın kiminle kaçtığını bilmemek iyice aklını oynatmasına yol açmıştı. Doğruca hastaneye gitti, öfkeden nefesi kesilerek durumu anlattı, ayılıp bayıldı. Öğlen olduğu halde Muhasebe Şefi Hercai Hanım'ın işe gelmemesi dikkati çekmemişti. Ekâbir muhasebe şefi çocukların okuludur, bebeğin doktorudur, şudur budur diye sık sık geç gelirdi. Şaban Bey ise durumdan haberli bile değildi. İşini ciddiye almanın bokunu çıkarmış, elini sıkmayı heyecanla beklediği başbakan gelecek diye, gündüz yaptığı gövde gösterisi yetmiyormuş gibi, gece boyunca şehirde denetlenmedik lokanta, pavyon, fırın, pastane bırakmamış, geceyi ekibinin burnundan getirmişti.

Nebahat Hanım hastanede ayılıp bayılırken başbakan şehre geldi. Lüzumsuz mitingini yaptı, belediye başkanının odasında biraz oturdu, kuşbaşılı Karadeniz pide-

si yiyip ayran içti, hiçbir yeri denetlemeden gitti. Protokol öyle kalabalıktı ki, zabıta müdür yardımcısı elini sıkmak şerefine nail olmak bir yana, başbakanı yakından görmeyi bile başaramadı.

Karısının çocukları, altınları, evde değerli ve taşınabilir ne varsa hepsini alıp kaçtığını anladığında, olayın üstünden saatler geçmişti. O başından aşağı kaynar sular dökülmesine yol açan mektubu okurken, yeni evlerine yerleşip bavullarını açan Kahraman ve Hercai, çiçeklerle dolu bahçelerinde mangal yakma ve yeni hayatlarını kutlama hazırlığı içindeydiler.

Terk edilenlerin her ikisi de eşlerinin kiminle kaçtığını bilmiyordu. Biri *Kocam beni terk etti,* diye kriz geçiriyor; diğeri çaktırmadan karısının ailesini arayıp nereye gitmiş olabileceğini öğrenmeye çalışıyor, namusunu kurtarmanın yollarını arıyordu.

Nihayet, muhasebe şefinin üç gün üst üste işe gelmemesi hastane personelinin dikkatini çekti. Karısının kaçtığını söyleyemeyen Şaban Bey'in şeflerini merak eden memureleri geçiştirmesi, kafalarda *Bu ikisi birlikte mi kaçtılar acaba?* diye bir soru işaretinin belirmesine neden olduysa da, hiç kimse dış görünüş itibarıyla kadınlıktan çıkalı yıllar olmuş Hercai Hanım ile dalyan gibi Kahraman Bey'i birbirlerine yakıştıramadığından bu ihtimalin üstünde fazla durulmadı.

Ama Nebahat Hanım meseleye uyanır gibi oldu, odasına koştuğu gibi belediyeyi aradı, Şaban Bey'i bağlattı ve onun karısının da aynı saatlerde bir mektup bırakarak, üstelik çocuklarını da alıp kaçmış olduğunu öğrenince durum anlaşıldı.

Nebahat Hanım adamı daha telefonda tahrik etmeyi başarmıştı. Apar topar hastaneye gelmekten başka yapacak bir şey bulamayan zavallı koca *İkisini de alınlarının çatından vurup gebertmezsem anam avradım olsun!* diye bağıra çağıra yeminler ederken, iyice arızaya bağlayan nöropsikiyatr hararetle *Evet gebert, evet evet!* diyor, çene kemikleri durmaksızın takırdıyordu.

Karısının kaçmasından çok, başka bir adamla ve çocuklarıyla birlikte kaçmasını hazmedemeyen Şaban, bir süre öfkeli görünmeyi başardı. Sandalyelere tekme atıp sehpayı devirdi, duvarları yumrukladı. Sonunda, devlet memurluğuna yakışmayacak hareketlerde bulunan doktor ile muhasebe şefi hakkında ne gibi bir işlem yapması gerektiğini öğrenmek için yönetmeliği okuyan Başhekim'in odasında, **genç Psikiyatr Aydemir Güzeldere**'nin boynunda hüngür hüngür ağladı. Genç psikiyatr neye uğradığını şaşırmış, bu sarmaş dolaş halden rahatsız olmuştu. Zabıta müdür yardımcısının boynuna dolanan kollarını çözmeye çalışırken eniştesiyle göz göze geldi. Başhekim *Teselli et işte, ne var?* der gibi bakınca, elini pat pat sırtına vurup adamı teselli etti.

Aydemir Güzeldere Başhekim'in karısı Sevim Hanım'ın ikinci dereceden kuzeniydi. Alkol ve madde bağımlılığı konusunda akademik kariyer yapmak istiyordu ve son yazdığı makaleyi göstermek için eniştesinin odasına gelmişti. Şaban Bey kollarında ağlayınca haline gerçekten çok üzüldü, *Ya onları vuracam ya kendimi! Başka yolu yok, yoook!* diye haykıran adamı akıllıca sözler ederek bir çılgınlık yapmaktan vazgeçirdi.

Şaban Sekban böylece Aydemir Bey'in hastası oldu. Alkol ve madde bağımlılığı üstüne çalışmayı düşünürken, kendini terapist bulan ve yıllarca Şaban Bey'in ruh durumunu yakından izleyen psikiyatr, bu deneyimi çok iyi kullandı. Hem kendine hem Şaban'a yararı oldu, adamın en azından katil olmasını veya intihar etmesini önledi. Yeterince tecrübesi olmadığı halde Şaban Bey'le terapiye başlayınca bu alanı çok sevmiş, akademik kariyerden vazgeçmişti.

Radyologla muhasebe şefinin işi pişirip sırra kadem basmaları şehirde aylarca süren dedikodulara yol açtı. Bu arada Kahraman Bey kendine sıkı bir avukat tutmuş, uyduruk bir adres vererek boşanma davası açmış, Nebahat Hanım'ın direnmesi nedeniyle biraz uzun sürse de karısından kurtulmayı başarmıştı. Nebahat Hanım boşandık-

ları gün, sonraki yıllarda giderek artacak olan sinir krizlerinin en görkemlisini yaşadı. Epilepsiyi andıran titremelerle yerlerde mi yuvarlanmadı, **mutfak işçisi Hacer Abla**'nın kollarında mı bayılmadı, kafasını duvarlara mı vurmadı, yapmadığı şov kalmadı. Böylece herkesin durumuna içtenlikle üzülmesini, Kahraman Bey'e lanet okumasını sağladı.

Kendisi de kocası tarafından terk edildiği için, *Başka bir kadın uğruna terk edilen kadın* hikâyeleriyle özdeşleşmekten kendini alamayan Hacer Abla, ilk gecesini yalnız geçirmesin diye Nebahat Hanım'a eşlik ederek evine gelmişti. Kocasından *Adam* diye bahseden kadın, ömrünü işyeri mutfaklarında soğan doğrayıp patates soyarak, devasa kazanlar yıkayıp tepsiler ovarak geçirdiği halde hâlâ güzel, hâlâ alımlı, kadın gibi kadındı ve böyle olduğunun da farkındaydı. Dolayısıyla konuya doğrudan güzellikten girdi. Anlamadığı şey terk edilmek değil, daha çirkin bir kadın için terk edilmekti. Eve gelişlerinin beşinci dakikasında teselli etmesi gereken doktorun o gün boşandığını unuttu ve yirmi yıldır her gün en az bir kere sözünü ettiği adamının *Kara kuru, kaknem bir karının peşinden* gitmesini, en ince ayrıntılarına kadar ve en canhıraş cümlelerle anlattı. Kara kuru, kaknem bir karıyla girdiği yarışı kaybetmesi içinde öyle bir yer etmişti ki; Nebahat Hanım anlatacak, o dinleyecek yerde, kadının ağzını açmasına fırsat bile vermedi.

Adamı sanki karşısındaymış gibi, *Adaaam adam, sakalın teneşirde sabunlana adaaam! Daşşağını çıyanlar yiye adaaam!* diye beddua ederken bir yandan da Nebahat Hanım'ın yeni açtığı Winston paketinin yarısını tüttürmüş, burnundan baca gibi çıkardığı dumanla kadını sigaradan tiksindirmişti. Nebahat Hanım o gece ne huzur buldu ne teselli oldu; ama sigarayı kesinlikle bıraktı.

Olayın heyecanının geçmesinden bir süre sonra kafasını üç numaraya vurduran nöropsikiyatr, terk edilişi gündemde kaldıkça ve fena halde mağdur olduğu dilden dile dolaştıkça kendini daha iyi hissettiğini fark etti. Konu so-

geyecek olursa yeni bir sinir kriziyle kocasının yaptığı ahlaksızlığı tekrar gündeme getiriyor, hayatını mahveden bu olayın personelin hafızasından silinmesine izin vermiyordu. İlk iki yıl boyunca Kahraman Bey'in köpekler gibi pişman ve mutsuz olduğundan, bir gün sürünerek dönüp ayaklarına kapanacağından kuşku duymadı. Ama zamanla umudu soldu, zayıfladı, sonunda tümüyle kayboldu. Kadıncağız kontrolsüz bir hayatın içinde yavaş yavaş kendini kaybetti.

Hastane personeli, iki sevgiliyi birbirine yakıştırmakta güçlük çektiği için, bu işin içinde bir iş olduğunu düşünüyordu. Oysa fiziksel görünüm olarak gerçekten uyumsuz olan bu ikili çok mutluydu. Birbirlerinin ruhunu okuyorlardı. Hercai'nin dırdırı yoktu bir kere, hem eğlenmeyi de çok seviyordu kadın. Hiçbir şeyi dert etmiyor, Kahraman'ı bunaltmıyor, adamın hayatın tadını çıkarmasını sağlıyordu. Kahraman'ın, yaşına başına bakmadan kaldırmaya yeltendiği halterin başına düşmesiyle beyin kanamasından ölen babasından kalan mirasla, kiracı olarak girdikleri dubleks evi satın almışlar, mobilyasını baştan aşağıya değiştirmişler, çocukları özel okullara yazdırmışlardı. Kahraman'dan olduğuna ikisinin de emin olduğu dördüncü çocuk doğunca, Hercai Ayamama Deresi'ni zehirlediği için ikide bir çevre müdürlüğünün ceza kestiği boya fabrikasındaki işinden ayrıldı, kendini çocuklarına ve kocasına adadı. Kahraman iyimser, neşeli, gamsız karısıyla üvey olsun, öz olsun bütün çocuklarını çok seviyordu.

Nebahat Özdamar defalarca tahrik etmeyi denemiş olsa da, Aydemir Güzeldere'nin samimi ve yararlı terapisi sayesinde, onurunu kaybetmiş olmakla birlikte ruh sağlığını kazanan Şaban Sekban karısının açtığı boşanma davasında zorluk çıkarmamış; hatta eski karısına mutluluklar dileyip sık sık görmek şartıyla çocukların velayetini vermeyi seve seve kabul etmişti. Aydemir Güzeldere'ye çok şey borçluydu. Başarılı psikiyatr, seçimlerden sonra başkan değişince zabıta biriminden alınarak park ve bahçeler müdürlüğünde kızağa çekilmesini gururuna yedire-

meyip belediyeden istifa eden ve tutkal fabrikasında çalışmaya başlayan Şaban'ın ruhunu da egosunu da tamir etmiş; adamın, karısının yeni hayatını kabullenmesini sağlamıştı.

Hercai-Kahraman İnal çifti çok mutluydular. Ama bir yandan da anlaşılması kolay olmayan bir hayat yaşıyorlardı. Hercai'den sonra bir daha evlenmeyi düşünmeyen ve haftada bir içini terapistine dökmezse rahat edemeyen Şaban Sekban, her yaz İstanbul'a, Kahramanlara gidiyor; on beş gün evlerinde kalıyor, çocuklarıyla hasret gideriyordu. Genel anlayışa uygun görünmese de, bu durumdan rahatsız olan yoktu. Kahraman Bey sanki karısının ilk kocası değil, eski bir arkadaşı, hatta kardeşi misafirliğe gelmiş gibi davranıyor; işten eve eli kolu dolu geliyor; tümünü kendisininmiş gibi bağrına bastığı çocuklardan ikisinin kesin, birinin muhtemel babasını iyi ağırlamak için her gece bahçede mangal yakıyordu.

Hercai, ev sahibine yük olmamak için çırpınan bu terbiyeli misafirle bir zamanlar evli olduğunu düşünemiyordu bile. Dördüncü çocuk bir ablasıyla iki abisinin baba dediği Şaban Amca'ya bazen amca, bazen baba diyor; çoğu zaman şaşırıp kalıyor; çocuğun haline hep birlikte gülüyorlardı. Kadın, eski koca, yeni koca, çocuklar, bir tür aile oluyorlar; on beş gün boyunca İstanbul'da gezip tozuyorlar, tatil bitince, Kahraman Bey karısının eski kocasını arabasıyla otogara götürüyor, sarılıp öpüşerek yolcu ediyordu. Hatta son ziyarette durum öyle tuhaf bir hal almıştı ki, radyolog gelecek sene hep birlikte bir tatil köyüne gitmelerini teklif etmiş, Hercai de alkışlarla kabul etmişti.

İnal ailesinin mutluluğu yerindeydi de, Şaban'ın bir süredir keyfi yoktu. Terapisti Aydemir Güzeldere hastanedeki işinden istifa edip İstanbul'da muayenehane açtığından beri tadı tuzu kalmamıştı. Başhekim'in tavsiyesiyle gitmeye başladığı **Psikoterapist Gamze Berberoğlu**'nun muayenehanesi de aksi gibi şehrin en işlek yerindeydi. Şaban yıllardır *deli doktoru*na gittiğini arkadaşlarından sakladığı için yakalanmaktan korkuyor, randevu saatin-

den once, bir süre çarşıda dolanıp dükkân vitrinlerine bakarak, o civarda bulunmasına sıradan bir gezinti süsü veriyor, bu gereksiz hareket de yorulmasına, sinirlerinin bozulmasına yol açıyordu. Oysa boşuna harap ediyordu kendini. Eski zabıta müdürünün deli doktoruna gittiğini bilmeyen yoktu, ama umursayan da yoktu. Aslında ne acıdır ki, Şaban'ı umursayan yoktu.

Gamze Hanım derdinin ne olduğunu anlayamamıştı başlan. Ama birkaç seans sonra, Şaban'ın ciddi ruhsal sorunları olduğundan değil, terapi bağımlısı olduğu için psikiyatra ihtiyaç duyduğuna karar verdi, canı sıkıldı. Hiç de sevmezdi böyle rahat battığı için terapiye gidenleri. Tam bu sevimsiz hastayı başka bir meslektaşına devrederek kurtulmaya karar vermişti ki; Şaban'ın boşandıklarından beri eski karısı ve ailesiyle, üstelik onların evinde tatil geçirdiğini öğrenince, durum gözünde birdenbire ilginç bir vaka haline geldi.

Çocuklarınızı yanınıza getirtmek yerine, onların yanına gitmek sizin tercihiniz miydi? gibi kurcalayıcı sorular sordu. *Yani.. Şimdi, tercih diye bişey yok..* dedi Şaban. O kadar da eşşek değildi, ilk gidişinde tabii ki otelde kalmıştı. Ama *Kaaraman Abi* o ucuz ve belalı otelde rahat edemediğini anlayınca, *Gel bizde kal ya, n'olucak!* demiş, böyle böyle onlarda kalmaya başlamıştı. *Yanmış bişey yok yani..* diye ekledi doktorunun hayret dolu bakışlarını görünce.

Hakikaten de öküz altında buzağı aramayı gerektirecek bir şey yoktu. Kahraman Bey eski kocanın ahı gitmiş vahı kalmış bir zavallı olduğunu, ailesine bir zarar gelmeyeceğini çabucak anlamış; karısını ve çocuklarını elinden alıp yapayalnız bıraktığı için biraz vicdan azabı duyduğu adama acımıştı sadece, bu azabı hafifletmek için de yapmacık bir yakınlık göstermişti. Ama yarım saat içinde sahiden sevdi Şaban'ı.

Çoluk çocuk Bakırköy sahilinde bir kebapçıda yemek yiyorlardı. Hercai salataları tabaklara pay etti. Şaban'ın tabağına da koydu. Sessizce oturan adam, dokuz sene evli kaldığı eski karısına ezik ezik *Sağol yenge..* deyince,

Kahraman'ın birden içi sızladı. Şaban'ın yeni durumu çaresizce kabullenmiş olmasından duyduğu üzüntü bütün gün peşini bırakmadı. Zavallının maddi durumu da iyi değildi, karısıyla konuştular, *Otele vereceği parayı kendine harçlık yapsın, yazık..* dediler. Böylece Şaban çocuklarının öz babaları pozisyonundan çok daha rahat ettiği bir nevi amca pozisyonuna geçti.

Şaban eski karısının yeni kocasıyla bu kadar samimi olmasının eş dost, akrabalar tarafından hoş karşılanmayacağının farkındaydı, bu nedenle görüştüklerini kimseye söylemiyordu, doktor hanımdan da aralarında kalmasını rica etmişti. Gamze Hanım Şaban Bey'in durumunu çocuklarını görmek istemesi nedeniyle az çok anlaşılır bulsa da, Kahraman Bey'inkinin vahim olduğuna hükmetti. Nasıl bir koca karısının ilk kocasına bu kadar kucak açardı ki? Birçok teori üretti, sorularıyla doğrulamaya çalıştı, ama bu garip ilişkinin altında yattığını sandığı psikolojik nedenlere ulaşamadı. Yine de, boşanma durumlarında, eski eşin yeni ailesiyle kurulması önerilen medeni ilişkilerin bu kadarının da çok fazla olduğunu vurgulamadan edemedi.

Bu kadar medeniyet azmış, çokmuş, çocuklarıyla daha farklı ilişkiler kurmalıymış, aksi halde babaları olduğunu asla kabul ettiremeyecekmiş, falan filan.. Bunlar Şaban'ın umurunda değildi. Bu fazla medeniyet sayesinde çocuklarını görebilmek için para harcaması gerekmiyor, *Kaaraman* Abisi çok iyi davranıyor, bu da ona yetiyordu. Gamze Hanım bu tıkır tıkır işleyen düzene taş koymaya kalkınca kadına gitmeyi bıraktı. Bir yılbaşı tatilinde yine *Kaaraman* Abisinin daveti üzerine İstanbul'a gittiğinde, -otobüs biletinin parasını bile çekmişti, böyle biri için *görüşme!* diyordu kadın, manyak mıydı neydi..- eski terapisti, minnettar olduğu Aydemir Güzeldere'yi aradı, ama bulamadı. Acemiliğini Şaban'ın üstünde attıktan sonra İstanbul'a gidip oranın en ünlü psikiyatrları arasına katılan, seansının saatine bilmem kaç dolar ücret alıp zengin olan adam yurtdışında yılbaşı tatilindeydi. Sekreterinin

küçümseyici tavırları çok ağırına giden Şaban neredeyse kamalıma girecekti. Neyse ki, dönüşünde iyi bir iş teklifi aldı. Tutkal fabrikasındaki güvenlik kulübesinden çıkıp sülfürik asit fabrikasında idare amirliği koltuğuna oturdu, gururu epeyce okşandı.

Eski zabıta müdür yardımcısı terapisti Aydemir Bey'in sayesinde ruh sağlığını kazanırken, aynı kaderi paylaştığı Nebahat Hanım tümüyle kaybetti.

Ayak serçeparmağının çatlamasıyla sonuçlanan hadiseyi fazla büyütmüş, mağdur rolünden çok hoşlandığı için, gerekmediği halde, bir ay boyunca koltuk değnekleriyle dolaştıktan sonra, ayağı hâlâ sargılı olduğu gerekçesiyle terlik giymeye başlamıştı. Terliğin gevşekliği, rahatlığı, istediği an ayağından çıkarıp atıvermesi çok hoşuna gidince, hastane içindeyken ayağından çıkarmaz olmuştu. Bamun, tıpkı **Ömer Seyfettin**'in *Yüksek Ökçeler* öyküsünde olduğu gibi, personele büyük faydası oldu. Hastane çalışanları, Nebahat Hanım'ın terlikli ayaklarını sürümesinden çıkan hışırtılı sesi her işittiklerinde arazi olup kadının sonsuz hayat şikâyetlerine maruz kalmaktan kurtuldular.

Jartiyer olayındaki mağdur rolüyle yetinmeyen Nebahat Hanım, sahnenin temizliğini layıkıyla yapmadığı için yaralanmasına yol açan Hademe Ziya hakkında soruşturma açılmasını istemiş, Başhekim'e çıkıp *Cezasını verin!* diye tepine tepine ağlamıştı. Kadının bu saçma tutturukluğu nedeniyle kabak Ziya'nın başında patlayacak gibi göründüyse de, görevi ihmal konulu, dostlar alışverişte görsün soruşturmasından bir sonuç çıkmadı. Nebahat Hanım direnip direnip ısrar edecek oldu, ama yıllardır gösterdiği sabrın sonuna gelen Başhekim nöropsikiyatrı şiddetle azarlayınca, olay kapandı. Kulaksız Ziya da, kesik kulağının yerini kaşıya kaşıya işine devam etti.

Hademe Ziya kulak kepçesini on iki-on üç yaşlarındayken kaybetmişti. Yabani arıların bal kovanlarını toplamak için, o zamanlar yaşadığı köyün sırtını verdiği sarp dağa çıkan Ziya, yosun tutmuş oynak bir kayaya basınca beş metre aşağıdaki dereye uçmuş, bu sırada sol kulak

kepçesi kayalara sürtülerek ve çalılara takılarak parçalanmıştı. Kulağından kan aka aka kaldırıldığı devlet hastanesinde, ömrü *Ben buralarda çürüyecek adam mıydım, heba oldum,* diye sızlanarak geçen **İstanbullu operatör Doktor Hilmi Ziya Ötüken,** Ziya'nın annesine, çocuğun yırtıklarını kurdele gibi sallanan kulak kepçesinin toparlanmasının mümkün olmadığını üzüntüyle bildirmiş ve küçük adaşının kulak kepçesini kökünden kesmişti.

Aramayı bile reddettiği için kendine bir hayat arkadaşı bulamamış olan yalnız ve yorgun cerrah, ne zaman bu tür geri dönüşsüz operasyonları yapmak zorunda kalsa, periyodik *kadere lanet* konulu bunalımlarından birine girerdi. Kapısında yazan koskoca devlet ibaresine rağmen, devlet tarafından sürekli ihmal edilen; talepleri gerekçeli-gerekçesiz geri çevrilen hastanede yaşanan araç, gereç, ilaç eksikliğinin kendisini bu operasyonlara çok sık mecbur ettiğini söylese de, sık sık girdiği bunalımlar ve yaptığı ameliyatlar hakkında rivayet muhtelifti. İyimserler, cerrahın kurtarılabilecek organları malzeme yokluğu ve tıbbi donanım eksikliği nedeniyle kurtaramadığı için bunalıma girdiğini söylüyorlar; kötümserler ise cerrahın yine bunalıma girdiği için kol, bacak veya kulak kepçesi kestiğini, bu organların çoğunun kurtarılabilecek durumda olduğunu iddia ediyorlardı.

İthalatın problemli, tıbbi malzemenin kısıtlı olduğu çok zor yıllardı. Ödenekler öyle yetersizdi ki, değil tıbbi eksikleri tamamlamak, kış aylarında hastaneyi sıcak tutmak bile kolay olmuyordu. Böyle bir ortamda iki görüş çarpışıp duruyor, hiç kimse Hilmi Ziya Bey'in ruhsal bunalımları hakkında kesin bir karara varamıyordu.

Aslında her iki görüşün de, tavuk mu yumurtadan, yumurta mı tavuktan çıktı türünden çelişkili bir haklılık payı vardı. Gerçek şuydu: Takıntısı nedeniyle ölene kadar mutsuz kalacak insanlardan olan Hilmi Ziya Bey, bunalıma girmek için yer arayan biriydi. Ama asla kurtarılacak durumdaki bir organı kesip atmamış, hiçbir zaman hastalarına bile isteye zarar vermemişti. İnsanlarını derman-

suz, çaresiz, ilaçsız bırakan bir ülkede miyadını yıllar önce doldurmuş aletlerle kangren olmuş bir kolu, tromboflebitli bir bacağı kesmek zorunda kalması bunalıma girmesini tetikliyor; hayata dayanabilmek için çok çaba sarf eden adam, yine bir hastasını organsız bırakınca, kendini bunalımın kollarına atıveriyordu.

Böyle zamanlarda kadere lanet eder, bağırır, çağırır, rapor alıp evine çekilirdi. Evde pijamalarını giyip içine kapanır, raporlu olduğu süre boyunca dışarı çıkmaz, doğru dürüst yemez içmez, hızla kilo verir, teyp ve kaset devrine çoktan geçildiği halde ısrarla kullandığı portatif pikabının iki kırkbeşlik plaktan sabah akşam aynı şarkıyı dinlerdi: **Seçil Heper**'den *Nur salkımısın, gül ki bahar bahtına yanan / Sen başka ziya, başka hayal, başka zamansın.*

Bu şarkının içli sözlerinde gerçekleştiremediği kendini buluyor; kader gülmüş olsa başka bir Ziya olacağına, ama ne yazık ki hayatın ona ufacık bir mutluluğu bile çok gördüğüne bütün varlığıyla inanıyordu.

Küçük Ziya'yı kulak kepçesiz bıraktıktan sonra gene bunalıma girmiş, gene asabiyecinin kapısına dayanmıştı. **Hastanedekilerin Çolakoğlu dediği asabiyeci Doktor Adnan Bey** de kötümserlik konusunda Hilmi Ziya Bey'den aşağı kalan biri değildi. *Bas imzayı gitsin,* diyenlerdendi, böyle gelmiş böyle giderciydi, sağlık hizmetlerinde herhangi bir düzelme olabileceği ihtimaline inanmıyor, rapor isteyen arkadaşlarına hiç zorluk çıkarmıyordu. Yılda birkaç organ kesip atan Hilmi Ziya Bey hakkında olumlu ya da olumsuz bir fikri de yoktu. Talihine küsü uzun yıllar olan operatör kapısına her dayandığında; Cerrahpaşa Tıbbı birincilikle bitiren, büyük ümitlerle hayata başlayan, ama giderek yükseleceğine, küçük bir şehrin devlet hastanesine düşen, orta yaşın sonuna dayanmış bu kederli doktorun sızlanmalarını dinlemek yerine, bir an önce başından gitsin diye on günlük rapora imzayı çaktığı gibi adamı evine gönderiyordu.

Ömrü boyunca ailesinin üstündeki lanetin kendisine de sirayet etmesinden ve kötü kaderin yakasını bırak-

mamasından yakınan Hilmi Ziya Ötüken'in anne tarafından büyük büyük dedesi, **Padişah Abdülaziz**'in kıymetli paşalarından **Kalemkâri Köse Kasım Paşa**'ydı. Sakalsız, seyrek bıyıklı, ayna gibi parlak yüzündeki yumuşaklığı ateş saçan bakışları, geniş güçlü omuzları ve gür sesiyle katbekat örten, çevresinde korkutucu bir saygı uyandıran Paşa'nın en önemli kişilik özelliği, sarsılmaz sadakatiydi. Öyle ki, ölümüne bağlı olduğu sevgili padişahı Abdülaziz'in bilekleri kesilmek suretiyle ölü bulunması üzerine, sarayda yaşadığı bir hafta boyunca ağzına lokma koymamış, beş okka zayıflamış, sarayda bir odaya kapanmış, kendi başına hatim indirip padişahının yedisini okuduktan sonra kendi konağına döndüğünde, ev halkı tarafından güçlükle tanınabilmişti.

O sıralarda kalemişi sanatına henüz gönül vermiş olmadığı için sadece Köse Kasım diye anılan Paşa, hekimlerin *İntihar etti* dediği sevgili padişahının taht kavgası nedeniyle güreşçiler tarafından öldürüldüğünü düşünenlerin başında geliyordu. Ama düşündüğünü söylemenin, hele bu coğrafyada, hiç de akıllıca bir şey olmadığını hızla görüp öğrenecek kadar zeki bir adamdı. Kısa sürede acısını kalbine gömdü, içindeki sarsılmaz sadakat duygusunu yeni padişahına yöneltti ve ikbal merdivenlerindeki tırmanışını sürdürdü.

Çengelköy'de, 1894 depremi olduğu sırada, yanmakta olan hamam külhanının yıkılması nedeniyle çıkan yangında kül olan, dillere destan ahşap konağının selamlık duvarlarını kendi elleriyle yaptığı kalemişleriyle süsleyen, böylece adının başına *Kalemkâri* lakabı eklenen Paşa mahareti dikkat çekince, devlet adamı olduğunu kısa süreler için seve seve unutarak, eşinin dostunun konaklarında da muhteşem kalemişi eserler bırakmış; hatta sefir olarak görev yaptığı Budapeşte'de, maiyetiyle oturduğu konağın tonoz ve tavanlarını da ihmal etmemişti.

Tuna Nehri'nin böldüğü, iki yakalı bu şehrin bilhassa Peşte bölümünde, yoksullara dil, din, ırk ve cinsiyet ayırımı gözetmeden, tamamen kendi kesesinden yaptığı yar-

dımlar nedeniyle büyük bir ün bırakan, ölümünden uzun yıllar sonra bile hayırla anılan adam sefirlik görevinin sona ermesine bir hafta kala, tarihi 14. yüzyıla kadar uzanan ünlü bir kaplıcanın otelinde, kendini beylik tabancasıyla kalbinden vurarak intihar edince gerek ailesi, gerek Hariciye Vekâleti derinden sarsıldı.

İntihar sebebi resmen açıklanmadıysa da, kocasına kapris yapmak isteyerek Budapeşte'ye gitmeyi kabul etmeyen ve kalemişleriyle süslü konaklarında kendisinden hiç hazzetmeyen emektarlarla yaşamaya devam eden **üçüncü karısı muhteris Hürmüz Hanım**'ın ve önceki karılarından olma beş kızıyla damatlarının kulağına resmi kanallardan ulaşan asıllı-asılsız haberlerde, Paşa'nın Budapeşte'nin ileri gelen zenginlerinden biriyle evli bir Macar kadınına duyduğu imkânsız aşk yüzünden kendini öldürdüğü söyleniyordu. Bu söylentide doğruluk payı vardı. Paşa gerçekten de imkânsız bir aşk nedeniyle kendini vurmuştu. Ama bir Macar kadınına değil, mermer gibi beyaz ve pürüzsüz bacaklarıyla maruf, on yedi yaşındaki **altın saçlı Zoltan**'a duyduğu büyük aşk, Paşa'yı ölüme götürdü.

Çocukluğundan beri, biri mutlaka cuma olmak üzere, haftanın üç günü hamama giden titiz Paşa, Budapeşte'ye gelmeden önce, bu şehirde bu kadar çok kaplıca olduğunu bilmiyor, İstanbul'da en sevdiği yer olan Çinili Hamam'ı çok özleyeceğini sanıyordu. Ama bu Orta Avrupa şehrinde hamamın feriştahını bulmakla kalmadı, bir de *altın saçlı* diye tanınan Zoltan'a vuruldu. Büyük bir aşk yaşadılar. Daha doğrusu Paşa yaşadı. En güzel kızdan daha güzel olan Zoltan ise Paşa'nın dudak uçuklatan cömertliğini, adamdan titizlikle gizlediği sevgilisi **Demirci Sandor**'la paylaştı.

Paşa, göreve başladıktan sonra şehrin ünlü kaplıcalarını gezmiş, her birinde biraz vakit geçirmiş, Zoltan'ı gördüğü an bu tarihi kaplıcada karar kılmıştı. Cömertti, nazikti ve Osmanlı'ydı. Kısa sürede bu seçkin mekânın müdavimleri arasında girdi, altın saçlarının gölgesi bulut ma-

visi gözlerine düşen delikanlıyı da bu vesileyle yakından tanıdı.

Kaplıca müdürü tarafından derhal Paşa'nın hizmetine verilen Zoltan, her hamam sefasından sonra adamı havlulara sarar, odasına çıkarıp yayla gibi kuştüyü yatağa uzanmasına yardım eder, ardından, köse olmasına rağmen çevresine buram buram erkeklik yayan bu adamın güçlü vücudunu kokulu yağlarla ovar ve onunla uykusuz bir gece geçirdikten sonra, kızıl bıyıklarına bayıldığı sevgilisi Sandor'un koynuna dönerdi.

Zoltan yedi yaşından beri çevresinden cinsel ilgi görmeye alışıktı. Ama her gün yepyeni aşk vaatleriyle karşılaşsa da, bir kölenin efendisine koşulsuz bağlılığını andıran tutkulu ve marazi bir aşkla Sandor'a bağlıydı. Üç yıldır bu kaba saba demircinin ayağının türabı, kapısının köpeği olmuştu. Oysa Sandor'un hayırsız bir kocadan farkı yoktu. Gerçi demir dövmekten demire dönmüş pazuları gömleğinin altında bile ben burdayım diyen, kızıl bıyıklarında güneş ışıklarının oynaştığı yakışıklı adam Zoltan'ı deli gibi sevip kıskanıyordu; ama her fırsatta ağlatıp incitmekten de geri kalmıyordu.

Hiç kolay bir aşk değildi. Sandor bazen Zoltan üzerindeki etkisinin azalıp azalmadığını kontrol etmek için, bazen de düpedüz kıskançlıktan olay çıkarır; sevgilisini hırpalamaya, kırıcı sözler edip ağlatmaya, hatta hızını alamayıp kemerle dövmeye bayılırdı. Zoltan da bundan hoşlanmıyor değildi. Hoşlanmasa, yüksek mevkilerde oturan sayısız hayranlarından birine evet der, dediği anda da Sandor doğduğuna pişman olurdu. İşin doğrusu Sandor'un Zoltan'ı hırpalamaktan zevk alması kadar, Zoltan'ın da bu kriz anlarından sonra Sandor'un pişmanlıktan kahrolmasına, kendisini ihtirasla kucaklamasına, ıslak gözlerini öpücüklere boğmasına, ardından gelen sert ve şehvetli sevişmeye, kısacası bu yoğun aşkın her anına bayılmasıydı.

Sandor'u, Paşa'yla yaşadığı ilişkinin işinin bir gereği olduğuna ikna etmesi çok zor olmuştu. Annesi Avusturya asıllı olan ve kuşaktan kuşağa aktarılan korkutucu Os-

manlı hikâyeleri nedeniyle Paşa'nın adını duymaya bile tahammül edemeyen Sandor'la en büyük kavgalarını bu yüzden ettiler. Zoltan bu kez aşk cilvesi olmayan, gerçek gözyaşları içinde bir Osmanlı paşasına kimin hayır diyebilecek gücü olduğunu sormuş, Sandor cevap vermek yerine Zoltan'ın da Paşa'nın da yedi sülalesine sövmüştü.

Ama Zoltan'ın kaplıca otelinden her dönüşünde yanında getirdiği ve Bohemya'da çiftlik alıp at yetiştirme konulu büyük hayallerine giden yolu süratle kısaltan kese kese altınlar aralarındaki gerilimi yumuşattı, Sandor da zamanla sevgilisinin Paşa'yla yaşadığı ilişkiye aldırmaz oldu.

Zoltan sevgisinde olduğu kadar sevişmesinde de şefkatli olan Paşa'yı hoş bulduğunu, çok güzel kokmasından, çat pat Macarca konuşmasından zevk aldığını sık sık hissettirse de, adama âşık değildi. Ama Paşa hiç de öyle düşünmüyor, zarif parmaklarını çocuğun kürekkemiklerinde gezdirdikçe teninin ürpermesinin aşktan kaynaklandığını sanıyordu.

Kıyamet, Paşa'nın İstanbul'a dönme zamanı gelince koptu. Paşa her hamam sefasından sonra, odaya çekildiklerinde entarisinden pabucuna, çorabından içeteğine kadar Macar kadınları gibi giyinmesini, sonra da soyunmasını istediği Zoltan'ı İstanbul'a gelmesi için zorluyordu. Ancak adamın tüllü kadifeli fantezilerinden de, şefkatten çıkıp yapışkanlığa varan sevgisinden de ikrah etmeye başlayan Zoltan'ın Sandor'u terk edip İstanbul'da bir konağa kapanmaya hiç niyeti yoktu.

Kapkaranlık, fırtınalı bir geceydi. Dolunay kalın bulutların arkasında kaybolmuştu. Yağmur tüm şiddetiyle Budapeşte'nin bomboş sokaklarını dövüyor, rüzgâr açık kalmış kepenkleri birbirine çarpıp duruyordu. Kaplıca otelinin en şık ve en geniş odasındaydılar. Zoltan bu ilişkinin çığırından çıktığının farkındaydı. Bordo rengi, altın işlemeli, ağır kadife bir elbise giymiş, tüllü geniş bir şapka takmıştı. Niyeti Paşa'yı bu gece de memnun edip altın kesesini cebine indirdikten sonra doğru Sandor'a koş-

mak, bir daha da adamın semtine bile uğramamaktı. Oysa Paşa yarım Macarcası ve gür sesiyle Zoltan'a, İstanbul'da emrine bir konak, bir kayık, dört atlı bir araba ve sayısız hizmetkâr vereceğini; bir eli yağda bir eli balda müthiş bir hayat yaşatacağını anlatıyordu. Fırtınanın uğultusu Paşa'nın gür sesini bastırmıştı, bütün gün kaplıcanın sıcak ve şifalı suyuyla yumuşamış otel sakinleri, derin uykudaydılar.

Zoltan İstanbul'a gitmeyi reddetti, böylece felaket yaklaşmaya başladı. Neredeyse sabah oluyordu. Paşa hâlâ Macarca yalvarıyor, Osmanlıca aşk beyitleri okuyor, akıcı Fransızcasıyla gökyüzünü yere indirmekten, dünyanın bütün mücevherlerini Zoltan'ın ayaklarına sermekten söz ediyor, İstanbul'da ona yaşatacağı hayata dair Türkçe vaatlerinin sonu gelmek bilmiyor; altın saçlı, bulut gözlü çocuk bütün bu sözcük sağanağının içinden sadece Macarca yalvarışları anlıyordu.

Odadan çıkıp gitmek istediğinde, Paşa görkemli vücudunu kapıya siper etti, ardından Zoltan'ın pahalı kadın ayakkabıları giydirdiği ayaklarına kapandı. Zoltan tepiniyor, ayaklarını ellerinden kurtarmaya çalışıyor, Paşa'yı bu aşkın bittiğine inandırmak için kıvranıyordu. Nihayet bir sevgilisi olduğunu söyledi. Paşa kısa bir an duraksadı, sonra birden silahına davrandı. Zoltan çok korkmuştu. Yarım Macarcasından ve akıcı Fransızcasından ümidi kesen Paşa, çocuğun gözlerinin ta dibine bakarak, *Gidersen kendimi öldürürüm!* dedi, Türkçe. Paşa'yla iki uzun yıl geçirmiş olan Zoltan adama biraz Macarca öğretmiş, ama tek kelime Türkçe öğrenmemişti. Tabancayı görünce Paşa tarafından öldürüleceğini sandı, kapıyı açıp dışarı fırlamasıyla, silahın patlaması bir oldu.

Can korkusuyla soluğu sokakta aldığında, üstünde bordo kadife elbise ve başında iki kat tülü yüzünü örten gülkurusu şapka vardı. Yağmur daha da şiddetlenmiş, ıslanan tül yüzüne yapışmış, zaten ağır olan kadife elbisesi iyice ağırlaşmıştı. Ayakkabısının teki olmadığı için sekiyor, koşmakta zorlanıyordu. Karanlık pis bir sokakta aya-

gındaki teki de fırlatıp attı, yalınayak koşmaya devam etti. Ödü kopmuştu. Paşa'yı onun vurduğunu sanmalarından korkuyor, Budapeşte'nin hiç görmediği kötü ünlü zindanlarını aklından geçiriyor, narin bedeninin küflü mahzenlere bir hafta bile dayanamayacağını düşünüyordu. Bir an önce Sandor'un kızıl tüylü, sıcak göğsüne kavuşmak, yaşadığı bu korkunç geceyi kollarında ağlayarak unutmak isteyen Zoltan karanlık sokaklara dalıp kayboldu.

Bu kadar korkmasına ve telaşlanmasına hiç gerek yoktu aslında. Kimse ondan kuşkulanmamıştı. Fırtınaya rağmen silah sesini duyan bazı müşteriler bordo elbiseli şık bir kadının koridorda sekerek uzaklaştığını görmüşler, ama ne olduğunu anlamadıkları için peşinden gitmemişlerdi. Odaya giren otel görevlileri yerde kanlar içinde yatan Paşa'nın tabancasını elinde buldular, işaretparmağı tetiği hâlâ sıkı sıkı tutuyordu, başucunda da bir kadın ayakkabısı teki vardı.

Ayakkabı pahalıydı, yeniydi. Paşa'yı sık sık evinde misafir eden bir Macar tüccarın, bu mütehakkim ve yakışıklı adama **âşık olduğu dikkatlerden kaçmayan güzel karısı Helen'in** giydiklerine benziyordu. Zoltan'ın alma fırsatı bulamadığı giysilerine rağmen herkes, Paşa'yı ölüme götüren şeyin, porselen beyazlığındaki yüzünde iri dudakları taze bir meyve gibi arzu uyandıran Helen'le yaşanan tutkulu bir aşk hikâyesi olduğuna hükmetti. Paşa hakkında, evli bir Macar kadınına duyduğu ümitsiz aşk dedikodusu böyle çıktı.

Paşa'nın genç karısı Hürmüz ölüm haberini alınca, hamile kalamadan kocasını kaybettiği için adeta çıldırdı. El üstünde tutulmasını sağlayacak bir oğul doğuramadan dul kalmak ihtiraslı kadının bütün gelecek hayallerini yıkmıştı. Kıldan tüyden bahaneler uydurarak Budapeşte'ye gitmeyi kabul etmediğinde, Paşa'nın yalvarıp yakaracağını; ikna etmek için bir yalı, bir konak, hadi bunlar olmadı, en azından görkemli birkaç mücevher hediye edeceğini sanmış; ama o sırada devlet işleriyle çok meşgul olan ve değil konağa gelip karısıyla yüz yüze konuşmak, başı-

nı kaşıyacak vakti olmayan Paşa oralı olmayıp *Kendi bilir,* diye haber gönderince, sözünden geri dönemeyen kadın Paşa'yı parmağında oynatmasının hiç de kolay olmadığını görmüştü. Gençliğine, güzelliğine, cilvesine fazla güvenmekle yanlış yaptığını anlayan Hürmüz hararetle kocasının dönüşünü bekliyor; bir an önce bir oğlan doğurup valide mertebesine ulaşmak ve Paşa'nın önceki karılarından olma kendini beğenmiş kızlarına hadlerini bildirmek için sabırsızlanıyordu.

Hayalleri yıkılan kadın, geleceğini garantiye almak için bütün çirkefliğini kullanmaya kararlıydı. Cenazeden sonra, haremi selamlığa bağlayan odada, Paşa'nın yaşını başını almış damatlarıyla bağıra çağıra pazarlığa tutuştu. Bağırdıkça yırtılan sesi, konağın kalemişleriyle bezenmiş tavanlarında yankılanıyor; edepsizce ettiği sözler bir koldan hareme, bir koldan selamlığa ulaşıyor; Paşa'nın yakınları kulaklarına kadar kızarıyorlardı. Konak başsağlığına gelen misafirlerle doluydu. Acılarının tazeliği yüzlerinden okunan kızlar, damatlar, yetişkin torunlar bu çirkef cicianneninin tutumu karşısında dehşete kapıldılar. Dipsiz ihtiras kuyusu Hürmüz, yalı başta olmak üzere, yalnız kendisini değil yedi sülalesini geçindirecek kadar mal mülk istiyor; haysiyet ve mevki sahibi damatları, ele güne karşı *Kazayla vuruldu,* denilen Paşa hakkındaki gerçeği dünya âleme yaymakla tehdit ediyordu. Tehdidini gerçekleştirmesine gerek kalmadı. Konakta sessizce kahvelerini içen misafirler Hürmüz'ün bütün söylediklerini duydular, Paşa'nın aslında intihar ettiğini ve gerçekle ilişkisi olmayan aşk hikâyesini öğrendiler, akşama kalmadan da bütün payitaht öğrendi.

O gün ciyak ciyak bağırarak hakkını isteyen Hürmüz'ün ağzını yırtmamak için kendilerine güçbela hâkim olan ve bu konuyu sonra konuşacaklarına söz vererek haris kadını susturmakla yetinen damatlar; kayınpederlerinin yedi mevlidini Aksaray Valide Camii'nde okuttuktan, misafirlere dört başı mamur bir yemek verip yatılı misa-

firleri memleketlerine yolcu ettikten sonra, Hürmüz'ü kolundan tuttukları gibi, beş parasız sokağa attılar.

Kalemkâri Köse Kasım Paşa gibi bir şahsiyetin kızlarından ve damatlarından bunu hiç beklemeyen Hürmüz gafil avlanmış, bohçasını alıp giderken, yalıdan, ***Cosmi Sébah'ın çektiği Kalemkâri Köse Kasım Paşa portresi***yle, yine Paşa'ya ait ***yakut taşlı bir yüzük*** aşırabilmişti ancak. Köseliğine rağmen tek tük çıkan bıyıkları fotoğrafçı tarafından boyanarak belirgin hale getirilen Paşa, ardında nasıl bir lanet bıraktığından habersiz, çatık kaşlarıyla baktığı resimden hâlâ ürkütücü bir otorite yayıyordu. Hürmüz bu karizmatik fotoğrafı Paşa'nın gerdek gecesi hediye ettiği bir ***tezhipli elyazması Kuran***'ın arasına koydu.

Payitahtı sarsan bu intihardan sonra aile sanki lanetlendi. Önce Hürmüz'e yâr olmayan cânım konak yanıp kül oldu, damatlardan biri siyasi komplo kurmakla suçlanarak sürgüne gönderildi, aileye çeşit çeşit hastalık girdi. Hilmi Ziya Ötüken'in doğumundan uzun yıllar önce, annesinin dayısı ve iki teyzesi arka arkaya ölmüşlerdi. Hayatta kalanların çocuklarının bazılarında zekâ geriliği, diyabet, hatta manik depresif psikoz çıktı. Annesinin diyabetli bir kuzeni kör oldu, bir başka kuzeni Antalya falezlerinden atlayarak intihar etti. Paşa'nın emektarları hesap kitap tutmayı beceremeyen aile üyelerini dolandırdılar. Daha İstiklal Savaşı kazanılıp cumhuriyet ilan edilmeden Paşa'nın ardında bıraktığı servet çarçur olup gitti.

Annesi, zamanın geleneklerine ve teamüllere aykırı olarak babasından boşandığı için, baba tarafından da beş kuruş yardım görmeyen Hilmi Ziya eğitim hayatına başladığında, o debdebeli servetten kalan; Fatih Nişanca'da dört katlı, daracık cepheli bir apartmanda bulunan küçük bir daire, üç beş parça gelir getirmeyen mülk ve vaktiyle Kalemkâri Köse Kasım Paşa hatırına devlet memurluğuna alınmış olan dedesinden annesine intikal eden cüzi maaştı.

Hilmi Ziya Bey elini bir gün bile bol tutamadan ihtisasını yaptıktan sonra, ABD'den önemli bir burs kazanın-

ca nesiller boyunca, ağızdan ağıza aktarılarak gençliğine damgasını vuran bu laneti yendiğini, kötü kaderden kurtulduğunu sandı. Aslında kader, ailesine çok attıysa da, Hilmi Ziya Bey'e o güne kadar kazık atmış değildi. Ciddi maddi sıkıntı çekiyor olmakla birlikte, her işi yolunda gidiyordu. Fakülteyi üstün başarıyla hiç zorlanmadan bitirmiş, sınıf arkadaşlarından, hem güzel, hem akıllı bir kızla nişanlanmıştı.

Kader kazık atmamış, aksine, ailede herkese bulaştığı halde onu kayırmıştı. Ama Hilmi Ziya Bey lanet gölgesi altında yaşamayı seven insanlardandı. Kendisini **güzel nişanlısı Nesteren** ile birlikte ABD'ye götürecek uçağı kaçırmasıyla, o güne kadar pusuya yatmış olan lanetli kaderinin gerçek yüzünü gösterdiğine inanmayı tercih etti.

Ailenin son gayrimenkulünü de satıp parasını ABD'de harçlık yapmak, böylece babası savaş sırasında karaborsadan büyük vurgun vurduğu için parayı su gibi harcamaya alışan Nesteren'e mahcup olmamak için Bursa'ya gitmişti.

Hilmi Ziya, kendisi için tam bir sürpriz olan mülkün varlığından çok geç haberdar oldu. Yüz küsur hissedarlı verimli araziyi satın alarak, üstünde modern metotlarla çalışan bir iplik fabrikası kurmak isteyen bir ipek imalatçısının avukatı yıllardır aradığı bütün mirasçıları tek tek bulmuş, bir tek Hilmi Ziya Bey'in annesi kalmıştı. Nihayet ona da ulaşıp durumu bildirdiğinde, yeni mezun doktorun ABD'ye uçmasına sadece üç gün vardı.

Gitme vakti yaklaştıkça, parasızlık nedeniyle *Nişanlıma Amerika'da rezil olacağım,* diye karalar bağlayan Hilmi Ziya Bey sevinçten havalara uçtu, soluğu Bursa'da aldı. Ancak tapuda iş hiç kolay olmadı, bir sürü aksilik çıktı, satış uzadıkça uzadı. Bütün bunlar yetmiyormuş gibi, işi nihayet hallettikten sonra dönüş için bindiği, gar gar öten, burunlu otobüs gecenin bir vaktinde, Yalova civarında bozuldu. O saatte başka vasıta bulamayınca göz göre göre uçağını kaçırdı.

Ertesi gün kendisini İstanbul'a götürecek eski püskü bir otobüs bulup yola çıktığında, Nesteren, savaş zen-

gını babasının Teşvikiye Camii'nin karşısında yaptırttığı apartmanın salonu çifte kapılı, uçsuz bucaksız dairesinde, ayna gibi cilalanmış meşe parkeleri gıcırdatarak sinir içinde bir aşağı bir yukarı yürüyor; *Hilmi Ziya gelmeden gitmem!* diye tutturdukça, uçak biletine bayıldığı paranın derdine düşen babası öfkeleniyor; gözünü saatten alamayan annesi *Gitmezsen biletin yanacak. Sen git, Hilmi Ziya arkadan gelir,* diye ısrar ediyordu.

Uçağın kalkmasına birkaç saat kala Nesteren nihayet ikna oldu. Gıcır gıcır deriden, devasa valizleri babasının son model siyah Packard'ına yüklendi, güzel nişanlısı son anda uçağa yetişti. Ama keşke yetişemeseydi. Bindiği uçak Atlas Okyanusu'na düştü, yolculardan da, mürettebattan da kurtulan olmadı.

Hilmi Ziya Bey'in dünyası bu kazayla yıkıldı. Büyük üzüntüsü anlaşılır bir şeydi. Ama acısını doya doya yaşayıp, sonrasında, *Kader beni kayırdı, kurtuldum,* diye sevineceğine karalar bağladı; aile lanetinin nihayet yüzünü gösterdiğine, kötü kaderin canından çok sevdiği güzel nişanlısını, biricik Nesteren'ini elinden alarak işe başladığına inandı. Oysa ne kadar yanıldığını bilmiyordu. Kader hiç de kötü değildi ve kesinlikle Hilmi Ziya'dan yanaydı.

Nesteren, Tanrı'nın dikkat çekici bir güzellik vermekle kalmayıp bir de bol keseden zekâyla donattığı şanslı kullardandı. Fakülte arkadaşları, Nesteren'i kaptığı için Hilmi Ziya'ya gıpta ederler; çok başarılı bir doktor olacağına kesin gözüyle bakılan, hem güzel, hem zeki, hem de babası zengin bu genç kızı Hilmi Ziya'nın elinden almak için umutsuzca hayal kurarlardı. Oysa Nesteren'in güzel olduğu kadar hırslı, zeki olduğu kadar kötücül biri olduğunu, insan ezmekten, eziyet etmekten nasıl hoşlandığını bilseler, Hilmi Ziya'yı kıskanacaklarına zavallıya acırlardı.

Merhamet hissi nedir bilmeyen, kaşının üstünde gözü var diye ona buna düşman olup sonsuzca kin tutabilen Nesteren, fakültenin son sınıfına kadar bir türlü kendine layık bir koca adayı bulamamıştı. Bir gün, önemli bir Osmanlı paşasının torunu olduğunu herkesin bildiği **biyo-**

kimya Profesörü Zafer Uzunköprülü ile Hilmi Ziya'nın sohbetlerine tanık oldu, aklı durdu.

Rumelihisarı'nın en güzel yerinde bulunan, bahçesinde birkaç tavşan beslendiği için ***Tavşanlı Yalı*** diye bilinen Silahtarağa Yalısı'nda, yurtdışında okuyan çocukları ve yeğenleri geldiğinde nüfusu yirmiyi bulan kalabalık ailesiyle, sayısız hizmetkârla ve Osmanlı'nın hâlâ hüküm sürdüğünü zannettiği için her bayram Çırağan Sarayı'nın önüne gidip *Padişahım çok yaşa!* diye bağırmak isteyen doksan dokuz yaşındaki zenci halayığıyla yaşayan, ayrımcı aristokratın teki olan Zafer Hoca odasının kapısını kolay kolay kimseye açmaz, yakınına sokulacak kişilerde azami görgü, belli bir asalet arardı.

Nesteren bütün şirinliğini takınmasına, zekâsının parlaklığını gösterecek ne kadar numarası varsa sergilemesine rağmen küçük dağları yaratan Zafer Hoca'nın yakın ilgisine mazhar olamazken, Hilmi Ziya'nın hocanın karşısında bacak bacak üstüne atmış bir vaziyette oturduğunu, sanki eşitiymiş gibi gülerek sohbet ettiğini, üstelik hem kahve hem sigara içtiğini görmüş; Hilmi Ziya'da bir hikmet olduğunu derhal anlamıştı. Kısa bir araştırmadan sonra, o güne dek talebe olarak başarılı bulduğu, ama pek de alıcı gözle bakmadığı sınıf arkadaşının Kalemkâri Köse Kasım Paşa denilen önemli birinin soyundan geldiğini öğrendi. O an Hilmi Ziya'ya göz koyan Nesteren, kendinde ve ailesinde eksik olduğunu zannettiği tek şeyi, soyluluğu, bir paşa torunuyla evlenerek tamamlamaya karar verdi.

Hilmi Ziya Ötüken Nesteren'le evlenmiş olsaydı gün yüzü görmeyecek, kızın haris kötücüllüğü nedeniyle tek bir arkadaşı kalmayacak, hayatı zehir olacak, ömrü yakasını bu belalı eşten kurtarmaya çalışmakla geçecekti. Kader güzel nişanlısını elinden alarak Hilmi Ziya'ya büyük iyilik etmişti aslında. Ama genç doktor, zekâsını sürekli kötüye kullanan Nesteren'in, yakın arkadaşlarını bile çevresinden uzaklaştırdığını görmemekte direnmiş, kurduğu safça hayallere kapılmayı tercih etmişti.

Ailesini mahveden lanetin yakasını bırakmayaca-

[illegible]dan kuşku duymayarak, bursu veren kurum anlayışlı davrandığı, nişanlısının yasını tutması için kendisine fazla fazla zaman tanıdığı halde, ABD'ye gitmekten vazgeçti. Giderek yaşama sevincini kaybetti, derken hayatın ucunu da bırakıverdi. Hangi ıstıraplar ve melankolik ruh halleri içinde geçtiğini anlamadığı uzun senelerden sonra, kendini küçücük bir Karadeniz şehrinin devlet hastanesinde buldu ve kaderinden şikâyet etmeyi huy edindi. Kulak kepçesini kesmiş olsa da, gayet güzel tedavi ettiği, en ufak bir enfeksiyon kaptırmadığı hastası Ziya, sineklerin uçuştuğu, kuburların sık sık taştığı bu hastanede, ayağında takunyalarla koğuş koğuş dolaşıp taburcu olmayı beklerken; Hilmi Ziya Bey asabiyeci Çolakoğlu Adnan'dan raporunu alıp çoktan evine çekilmişti.

Ziya bir süre kulağı sargı beziyle kapalı dolaştı. Bir müddet sonra iyileşeceğini ve kesilen kulağının yerine yenisinin çıkacağını umuyordu, çıkmadı. Dört-beş ay sonra artık kirden meşine dönmüş sargıyı çıkardılar ve köyün çocukları hemen o gün, Ziya'ya *Kulaksız kulaksız!* diyerek saldırmaya başladılar. Ona *Kulaksız* diye seslendiklerinde, Ziya'nın, adı genç kızlığında sadece deli Emine iken, evlenip üst üste üç etek giymeye başlayınca **Üç Etekli Deli Emine**'ye çıkan annesi hakikaten deliriyor, odunu kaptığı gibi çocukların peşlerinden koşuyor, yakaladıklarını Allah yaratttı demeden odunla dövüyordu. Birkaç çocuğun başını yarmış, bir-ikisinin ön dişlerini kırmıştı. Deli olduğu için kimse Emine'nin üstüne gitmedi, gitmeye kalksalar, alimallah öldürürdü de.

Emine deli meli değildi aslında, gayet de akıllıydı. Ama öz babası **Hayırsız Bolat**'ı bir akşam yemeği sırasında, ocaktaki ateşten çektiği, ucu kor odunla adamakıllı dövmesinden sonra adı deliye çıkmıştı. On beş yaşında bir kızın dağ gibi babasını devirmesi, Hayırsız Bolat'tan nefret eden, ama **Bolat'ın amcası Mamşırek**'i daima hayırla, sevgiyle anan köylülerde büyük bir şaşkınlık yarattı.

Emine'nin kendisinin de akıl erdiremediği bir güç ve öfkeyle saldırıp kor odunla dövdüğü, her sabah fındık

yağı sürüp burduğu bıyıklarını ve kırlaşmış saçlarını alev alev yaktığı babasının tam adı Dzambolat'tı, daha bir yaşındayken anası **Hıristiyan Alla**'nın koynunda Osetya'dan gelmişti. Dzambolat'a zamanla sadece Bolat dendi. Hayırsız Bolat denmeye başlaması, anasını ölüm döşeğinde bırakıp komşu vilayete, bir arkadaşının üç gün üç gece süren düğününe gitmesiyle oldu.

Hayırsız Bolat düğünde tahta çalıp Kafkas dansları yaparken, Müslüman amcası Mamşırek köy halkıyla birlikte Hıristiyan Alla'ya son nefesini vermeden kelime-i şahadet getirtmeye uğraşıyor, eriyip kaşık kadar kalmış kadıncağızın niç değilse Müslüman olarak ölüp cennete gitmesi için uğraşıyordu. Bolat, annesi yarım yamalak da olsa kelime-i şahadet getirip öldükten ve köy halkı tarafından gönül rahatlığıyla Müslümanların arasına defnedildikten sonra, buram buram tüten yağız doru atının üstünde, ayakları parmak uçlarında dans etmekten yara olmuş, yorgunluktan bitap düşmüş bir halde çıktı geldi. Anasının öldüğünü öğrenince ilk yaptığı iş, gözlerinden ateş çıkan amcası Mamşırek'e ve konu komşuya karşı taze mezarı ziyaret etmek, *Düğünü batsın, ayağım kırılaydı da gidemeyeydim, anacığımın öleceğini bilseydim hiç gider miydim?* diye ağlayıp zırlayarak rol kesmek, sonra da annesinin kendisinden tırım tırım sakladığı altınları aramak oldu.

Bolat'ın ailesi, **Enver Paşa**'nın meşhur ve hazin Sarıkamış Harekâtı sırasında, Osetya'nın, Gizeldon Irmağı kıyısında, yemyeşil, verimli bir köyü olan Tli'den gelmişti. Nüfusu Hıristiyan olan ülkenin az sayıdaki Müslüman boylarından birine mensuptular. **Mamşırek'in karısı Agunde** de Alla gibi Hıristiyan'dı. Ama daha Tli'deyken, Mamşırek'e tutulmuş, evlendikten hemen sonra da kelime-i şahadet getirerek Müslüman olmuştu. Bolat yetimdi. Babası **üç telli, yaylı bir Oset çalgısı olan *fendır* çok güzel çalmasıyla civarda ün yapmış olan Elbeg,** göçten az önce, dolamadan ölmüştü. Dağda odun keserken tırnak dibine batan kıymığı önemsememiş, yara enfeksiyon kapmış, önce parmağı simsiyah olmuş, şişmiş, sonra siyahlık

eline, koluna yürümüş, derken dağ gibi adam kanı zehirlenerek, inleye inleye son nefesini vermişti.

Çaldığı fendırın güzel sesiyle köyünün Müslüman veya Hıristiyan tüm kızlarının kalbini, yardımseverliği ve iyi kalpliliğiyle herkesin sevgisini kazanan Elbeg'in ölümünden sonra amcası ve anası, köy halkından başkaları, Bolat'ın bilmediği, hiç de merak etmediği bir nedenle yurtlarını bırakmışlardı. Mamşırek aralarına karıştığı, çalışkanlığı ve dürüstlüğüyle kendini çok sevdirdiği köylülere *Husumet* demişti sadece. Bu yurda gelişleri çok karanlık zamanlara rastlıyordu, Hıristiyan çoğunluğun arasında karşılaştıkları husumet kuvvetli olmuş, Osmanlı'nın dört bir tarafta savaşmasının yarattığı düşmanlık, birçok Müslüman aile gibi, onları da yurtlarından etmişti.

Tek oğlu Dzambolat'ı sırtına bağlayan Alla, atının yem heybelerine, peynir bastığı tulumların diplerine, içdonunun gizli ceplerine doldurduğu altınlar, ufak tefek ev eşyası ve *Kucağında Bebek İsa'yı Taşıyan Meryem Ana* ikonasıyla, kayınbiraderi Mamşırek, eltisi Agunde, Mamşırek'in üçü de yeşil gözlü, ipek saçlı, güzel kızları **Setena**, **Balseg**, **Arvıraşugd** ve köyden birkaç Müslüman komşularıyla beraber Tli'den kalkıp yola düşmüşler, aylar süren eziyetli bir yolculuktan sonra, memnuniyetle kabul edildikleri bu köye yerleşmişlerdi.

Mamşırek buralı olduktan sonra, taze cumhuriyet herkese nüfus kâğıtları verirken, kızlarının adlarını **Seten, Balkız** ve **Asude** olarak değiştirdi. Alla ise, nüfusa adı Bolat, dini İslam yazılan oğluna son nefesine kadar Dzambolat demeye, Paskalya Bayramı'nda kırmızı soğan kabuğuyla yumurta boyamaya, ramazanlarda kendince büyük perhizini yapmaya, birkaç küçükbaş hayvanla başlayan ve yıllar içinde köyün sırtını verdiği sarp tepenin yamacına yayılacak kadar büyüyen sürüsünü beslemeye devam etti.

Sürüsünü en son, Bolat'ın *Düğüne gidecem de gidecem!* diye tutturmasından önceki sabah beslemiş, ardından yatağa düşmüş, bir daha da kalkamamıştı. Kafası fazla basmayan, ama iyi niyetli bir kadın olan eltisi Agunde'nin

tersine, Türkçe'yi hemen söken, güler yüzlü, şirin ve akıllı kadın Alla, ne ikinciye evlenmeyi ne de kayınbiraderinin bütün ısrarlarına rağmen Müslüman olmayı kabul etmişti. Yanında getirdiği *Kucağında Bebek İsa'yı Taşıyan Meryem Ana* ikonası yatağının başucunda asılı durur, her gece yatmadan önce önünde diz çöküp uzun uzun dua ederdi.

Alla, kendisini yıllar boyunca koruyup kolladığı için minnettar olduğu kayınbiraderi Mamşırek'in ısrarıyla, son nefesinde kelime-i şahadet getirip öldükten sonra, Mamşırek ikonayı duvardan almış, öpüp başına koymuş ve çekmeceye kilitlemişti. Alla'nın hatırasını, Bolat'a vermeyi düşünüyordu. Ama köylüler Bolat'a anasını ölüm döşeğinde bırakıp düğüne gittiği için *Hayırsız* demeye başlayınca, oğlanın bunu hak etmediğini düşünüp vazgeçti. Bolat anasının hatırasıyla o kadar ilgilenmiyordu ki, ikonaya ne olduğunu sormak aklına bile gelmedi.

Oysa Rusya'da basılan birtakım sanat ansiklopedilerinde, Josef Stalin'in asıl adı İoseb Çugaşvili olduğu için, adı yanlış bir biçimde Guram Çugaşvili olarak yazılan ve bu isim benzerliği nedeniyle, Stalin'in büyükbabasının kuzeni olduğu iddia edilen, 19. yüzyılda Tiflis'te yaşamış, paraya asla tamah etmemiş, dönemin soylu ailelerinin yağlıboya portrelerini yapmayı reddettiği için rahat yüzü göremeden, **doğru dürüst tanınamadan ölmüş Gürcü ressam Guram Çaliaşvili**'nin cıvalı boyalarla yaptığı, *Kucağında Bebek İsa'yı Taşıyan Meryem Ana* ikonasının bir avuç altından daha değerli olduğunu bilse, iki gözü iki çeşme ağlayarak, anasının hatırasını kendisine vermesi için amcasına yalvarırdı. Ama Bolat'ın değerden anladığı tek şey, çil çil altınlardı.

Mamşırek'in büyük kızı Seten, Meryem Ana hayranıydı. Müslüman bir babanın kızı olmasına rağmen, bedeninde, annesi Agunde kanalıyla bir o kadar da Hıristiyan kanı dolaştığını hisseder, bu histen korkar, yine de ne zaman Bebek İsa'yı kucağında tutan bu kutsal anneye baksa, gözleri dolardı. Bunda Seten'in yüreğindeki Meryem

Ana sevgisi kadar, ikonanın uyumlu, canlı renklerinin ve göz alıcı bir eser olmasının da etkisi vardı.

Seten, hayatını oturdukları köye at arabasıyla beş saat giden bir kasabada tavuk yemi, göztaşı, gübre gibi zirai malzeme satarak ve eşraf mevlitlerinde yanık sesiyle Kuran okuyarak kazanan **kekeme Hafız Süleyman**'la evlenip gelin giderken; babası Mamşirek ikonayı Seten'e hediye etti.

İkona Seten'den kızı **Kınalı Meryem**'e kaldı. AmaMeryem, annesi Seten'in aksine koyu Müslüman bir kadındı, anneanne tarafındaki atalarının kanalıyla Hıristiyan kanı da taşıdığını düşünmek bile istemezdi. Meryem'in, konuşurken ne dediği anlaşılmayan, ama Kuran okurken kekelediği işitilmemiş hafız babası Süleyman, kadınların el ve ayaklarının görünmesinin günah olmadığını bir türlü anlatamadığı için, olabildiğince örtmesine rağmen, gene de teninin göründüğünü düşündüğü el ve ayaklarına, bileklerinin üstüne kadar siyaha yakın koyulukta kına yakar, böylece günaha girmediğine inanırdı. Dindar Meryem adaşına annesi Seten gibi düşkün değildi, babasının kekeleye kekeleye *Kız-ca-ğı-zım-Mer-yem Ana bi-zim-di-ni-miz-ce-de mü-ba-rek bir ka-dın-dır* demesine rağmen ikonayı çeyiz sandığının dibine koydu, orada da unuttu.

Aradan uzun yıllar geçti. Meryem'in, evin duvarlarına kömürle resim yaptığı için her Allahın günü sopayla dövdüğü, yine de tasvir çizmekten vazgeçiremediği, adını **Halife Hazreti Ömer**'den alan küçük oğlu büyüdü, Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümü'nü kazandı. Meryem oğlunun okulda tasvir yapacağını öğrenince fenalık geçirdi, *Bu mektepte okursun hakkımı helal etmem,* dedi, ama oğlu hiç oralı olmadı, İstanbul'a okumaya gitti.

Sınıfında iki Ömer Çakır vardı, arkadaşları ayırt etmek için ona **Küpeli Ömer Çakır** diyorlardı. Kulağına küpe takan erkeklerin henüz hor görüldüğü bir dönemde bu cesareti gösteren Ömer, iyi bir ressam olacak kadar yetenekli olmadığını çabucak anladı. İlgisini sanat or-

ganizasyonuna yöneltmesiyle birlikte, yeni yeni palazlanan Çukurcuma semtini ve geçmiş zamanın estetik nesnelerine düşkün kitlenin, kendisi için bir zenginlik kaynağı olabileceğini keşfetti. Daha fakültede okurken bir antika galerisinde çalışmaya başlamış; kısa sürede *Antika nedir, ne işe yarar?* sorusunun cevabını öğrenmekle kalmamış, *Zengin müşterilerin nabzına göre şerbet nasıl verilir?* onu da öğrenmişti. Çok geçmeden de kafayı zamanla sosyetenin gözbebeği olacağını hayal ettiği antika galerisini açmaya taktı.

İstanbul'a kapağı attığından beri doğru dürüst uğramadığı, *Dipte köşede dükkâna koyacak bişeyler bulurum,* umuduyla altını üstüne getirdiği baba evinde hayal kırıklığına uğramıştı. Ömer'in yıllardır şehirde yaşayan annesi Meryem, evde eskiye ait hiçbir şey bırakmamış; bakırlarını önce alüminyumla, sonra çelikle çoktan değiş tokuş etmiş; o cânım işlemeli bakır ibriklerin yerini naylon zımbırtılar, el dokuması kilimlerin yerini makine halıları, kenarları camaltı şahane aynaların yerini pazar işi dökümtüler almıştı.

Üniversitede üç beş ders görüp bilgili bir antikacının yanında da çalışınca kendini *Estet oldum,* zanneden Ömer Çakır yılmadı. Şehrin tek tük kalmış konaklarında yaşayan aileleri, yolu izi olmayan dağ köylerini dolaşıp evlerin kapılarını tek tek çaldı. Çaldığı oyma ahşap kapıların bazıları başta olmak üzere, inek çanından gazocağına, kulpları kehribar semaverden ahşap tavan göbeğine, dökme demir kapı kilidinden, porselen tırabzan başına varana kadar, sigara tabakaları, köstekli saatler, peştamallar, yağlıklar, albüm, kartpostal, eski fotoğraf, taşplak, harmani, bindallı, eski zaman gelinlikleri, çeşit çeşit cam sürahiler ve bardaklar, kullanılmış parfüm şişeleri.. ne bulursa yok pahasına topladı, Çukurcuma'nın Galatasaray'la birleştiği sokakta, bir bodrum katında açtığı dükkâna doldurdu.

Yaşı yetmişe dayandığı halde, el ve ayaklarına kına yakmaktan vazgeçmeyen annesinin çeyiz sandığını karıştırmayı akıl etseydi asıl hazineyi bulacak, belki de eskici

değil antikacı olmak fırsatını yakalayabilecekti. Ama evde, antikacı süsü verdiği eskici dükkânına konabilecek iğne bile bulamamış; son umudu olan, gül ağacından yontulmuş, kilitleri dövme bakır, o cânım çeyiz sandığının yerini adi bir formikanın aldığını görünce, bu çirkin kutunun kapağını bile açmaya tenezzül etmeyerek fırsatı kaçırmıştı.

Kınalı Meryem bir gün, dip bucak temizlik yaparken sakladığı yerde unuttuğu ikonayı buldu. Çoktan toprak olmuş anasını hatırlayıp duygulandı, ağladı mağladı.. ama yine de bu Hıristiyan tasvirini daha fazla saklamak için bir neden bulamadı. İkona öyle güzeldi ki, atmaya da kıyamıyordu. Her gün öğlene doğru sokaktan geçen, bozuk televizyondan banyo kazanına, eski gazeteden bakır kabloya kadar, **hurda ya da sağlam ne bulursa toplayan Eskici Zülfü**'ye sattı.

Zülfü sıkı pazarlıkçıydı. Meryem'e ikona karşılığında altı kişilik melamin yemek takımı, bir tahta fırçası, iki çamaşır leğeni, kadın hâlâ ikna olmayınca otuz altı adet de tahta mandal vermek istemiş; ama Meryem *Para isterim!* diye tutturunca, başa çıkamamıştı. Meryem Eskici Zülfü'den söke söke kopardığı parayla daha ilkokul çağındaki torununa, çeyizi için aldığı buharlı ütünün ilk taksitini ödedi. Torunu evlenme çağına geldiğinde ütünün çok daha gelişmiş yeni modellerinin çıkacağı aklına bile gelmedi.

O sıralarda SSCB yıkılmış, Sarp sınır kapısı açılmış, Karadeniz'de vızır vızır yolcu gemileri işlemeye başlamıştı. Ülkenin dört bir tarafındaki şehirler gibi, denize sırtını dönen Ruh Sağlığı Hastanesi'nin bulunduğu bu şehre de Ruslar akın ediyordu. Yanlarında getirdikleri içinden odun parçaları çıkan Rus sigarası, son kullanma tarihi geçeli yıllar olmuş konserve havyar, taşına toplaya etiketleri yıpranmış votka, alkolü uçmuş kolonya, Matruşka bebek, tadı margarine benzeyen bayat çikolata, Kızıl Ordu kasketi, kürk kalpak, matkap ucu, suterazisi, askeri dürbün, yıldız tornavida, kargaburnu, fotoğraf makinelerinin kalaşnikofu diye bilinen Zenith marka fotoğraf makinesi, çe-

şit çeşit objektif gibi malları limanda açtıkları tezgâhlarda satıyorlardı.

Tezgâhlar zaman içinde genişleyip limanın az kullanılan tarafı bir tür açık pazara dönüşünce Eskici Zülfü pazarcılıktan geri kalmamış, bir tezgâh da o kapmıştı. İkonayı üstüne mor kadife bir örtü serdiği tezgâhına, Rus yapımı çaydanlıkların, tavaların, emaye kovaların, eski dolmakalemlerin, ne işe yaradığı bilinmeyen küçük kutuların, buhurdanlıkların yanına koydu.

Genel olarak Ruslar diye nitelenen eski SSCB vatandaşlarının önlenemez akını hakkında gecikmiş bir haber yapmak amacıyla şehre gelen ve yakında bütün işlevlerini kaybedip bitkisel hayata girecek olan gazeteciler sendikasından ayrılması için **kendisine şiddetle baskı yapan gazetesinden nefret eden Gazeteci Berrak Armağan**; sınırları belirsiz, geniş bir coğrafyadan iyi bildikleri bir denizin hiç bilmedikleri öte tarafına gelip, açtıkları tezgâhların başında bir tür imparatorluk bakiyesi olmanın hüznüyle dikilen, aralarında kendi dillerini konuşurlarken yüzleri kısa bir an için aydınlanan, sonra yine ketum bir ifadeyle kaplanan, aynı anda hem mağrur hem tekinsiz görünebilen bu insanları konuşturup onları denizin bu yakasına sürükleyen ekonomik ve sosyal nedenleri deşeceğine, gün boyunca açık pazarı dolaştı, alışveriş yaptı.

Çoğunluğu Soçi, Batum, Odessa gibi Karadeniz şehirlerinden deniz yoluyla gelen, birkaç ay içinde dertlerini anlatabilecek kadar Türkçe öğrenmiş, hüzünlü olduğu kadar gergin görünen bu satıcılardan sekiz adet orakçekiçli CCCP rozeti, bir adet Kızıl Ordu tarafından şanlı askerlere verildiği kanaatine vardığı bronz şeref madalyası, bir yığın Kızıl Meydan, Kremlin, Lenin ve Stalin kartpostalı, eski SSCB'yi oluşturan Tacikistan, Kırgızistan, Ermenistan gibi ülkelerin her birinin halk müziğinden örneklere yer veren, *Troika* adlı, çiftli bir *longplay* ve **muhalif yazar Soljenitsin**'le olan dostluğu nedeniyle gözden düşünce yurttaşlıktan çıkarılan, **ünlü Rus orkestra şefi Rostropoviç**'in 60'lı yılların sonunda Bakü Devlet Filar-

moni Orkestrası'yla birlikte Bakü'de doldurduğu bir *long-play* aldı.

Bedeli, çarşı içinde bir esnaf lokantasında yediği mıhlama ve hamsi tavaya ödediği para kadar bile tutmayan bu nesneler Berrak Armağan'ı çok hüzünlendirmişti. Plaklar yıpranmış, rozetler kararmış, şeref madalyasının kutusu tozlanmıştı. Pazardaki tezgâhlarda binlerce rozet, onlarca madalya satılmayı bekliyordu. Hangi ellerden geçtiğini, hangi göğüslere takıldığını, hangi umutları uyandırdığını asla bilemeyeceği bu gurur ve iftihar nesneleri, tarihin en acıtıcı devalüasyonlarından birine uğramıştı. Tarihte bir şey olmuş, bir şeyler aniden gümbürdemiş, tarih sanki yarılmış, Soğuk Savaş çağında, dünyanın bu yakasında gurur ve iftiharla taşınmış olması muhtemel bu madalya, komşu ülkenin bir şehrinde, bir tabak mıhlama ve bir tava hamsiden daha ucuz hale gelmişti.

Her bir nesneye adeta gözleriyle okşayarak bakan Berrak Armağan tam *Bu kadar hüzün yeter,* diyerek pazardan çıkıyordu ki, Eskici Zülfü'nün tezgâhında, *Kucağında Bebek İsa'yı Taşıyan Meryem Ana*'yı gördü.

Eskici, Meryem'den güçbela aldığı ikonayı kendince biçtiği değerin altında okutmaya niyetli değildi. Ama günlerdir tezgâhta duran ikonaya kimse göz ucuyla bile bakmayınca, Müslüman şehrinde ikona satmanın, salyangoz satmaktan farksız olduğunu anlamıştı. İstanbullu gazeteci kadın ikonayla ilgilenince, yeni bir alıcı çıkmasının aylar alacağını kestirerek, ilk koyduğu fiyatın dörtte birini söyleyiverdi, böylece tezgâhta yer tutan ikonadan kurtulmuş oldu.

Batik elbiseler, Bodrum sandaletleri ve çam mobilyanın yanı sıra; Türkiye'nin, yıllarca kendine yetmesi, tutumlu olması gerektiği öğretilmiş insanlarına, *Excuse me, yanlış biliyormuşuz meğer,* deme çağıydı. Basın dördüncü kuvvet olmaktan çıkıyor; yabancı sermaye teşvik ediliyor; çılgınca büyümek isteyen firmalar, yeni hayata ayak uydurup ustalarından miras kalan ilkeleri gömmeye teşne gazetecileri, birbiri ardına yayımlanan *life style* dergilerinin

kafayı güzellikle bozmuş, uzun bacaklı, genç, yeni nesil editörlerini sınırsız promosyon gezilerine götürüyorlardı.

İlkelerinden ödün vermemekte direnen Berrak bu gezilere itibar etmiyor, sendikadan da ayrılmıyordu. Müdürleri ilkeli gazeteciyi önce taltif etmeyi denediler. Avrupalı sosyal demokratların bir toplantısını izlemesi için Viyana'ya gönderdiler. Dönüşünde, sendikadan ayrılması halinde terfi edeceğini, böylece *Avrupalı sosyal demokratlar nerde, Berrak orda!* olabileceğini, dünyanın dört bir tarafını, saygın bir gazeteci olarak gezebileceğini –açık açık söyleyecek kadar da yüzsüz değillerdi– anıştırmakla yetindiler. Berrak o kadar düz bir kadındı ki, ne demek istediklerini anlamadı bile. Ne zaman ki dış haberler servisinden alındı, o sayfadan bu sayfaya gezdirilmeye başladı, o zaman hafiften ayılır gibi oldu.

Üç gün boyunca Avrupalı sosyal demokratlarla yatıp kalkan, gazetesine ayrıntılı haberler geçen Berrak dördüncü günü kendine ayırmış; adı büyük kendi küçük Viyana'yı birkaç saatte keşfetmiş, sonra da Leopold Museum'u gezmişti. Çıkarken paraya kıydı, kendine çok iyi basılmış bir **Egon Schiele** reprodüksiyonu aldı. Çam mobilyalı, kaktüslü, ıncık cıncık dolu evinin salonuna *Egon Schiele'nin çıplak otoportresiyle*, Gürcü ressam Guram Çaliaşvili'nin tamamen dinsel duygularla yaptığı *Kucağında Bebek İsa'yı Taşıyan Meryem Ana* ikonasını yan yana astı.

Schiele, cinsel organlarını tümüyle açıkta resmettiği, bacakları ayak bileklerinden kesik otoportresinde bir koluyla yüzünü örtmüş, görünen tek gözünü de kırmıza boyamıştı. Keskin ve acıtan çizgilerle ifade edilmiş bu sıska vücuttan yayılan koyu hüzün ile kucağında tanrının tombalak oğlunu tutan kutsal anne arasındaki müthiş uyumsuzluk, Berrak'ın duvarında garip bir gerilim yarattı.

Bu gerilim **Berrak'ın birlikte yaşadığı erkek arkadaşı Ferhat**'ı fazlasıyla rahatsız etti. Ferhat'ın her iki resme de itirazı vardı. Dinle, dindarlıkla hiç alakası olmayan Ferhat'ın *Ne bu Hıristiyan yalakalığı ya!..* demesiyle başlayan şiddetli kavganın öznesi kısa sürede ikona olmaktan

çıktı; genç gazeteci öfkesini Schiele'nin reprodüksiyonuna yöneltip *Bu sanat mı şimdi? Daltaşak meydanda!* diyerek, evi terk etmesiyle sonuçlanacak kavganın iyice büyümesine yol açtı.

Küslükleri çok sürmedi gerçi, barıştılar. Ferhat Egon Schiele'nin çıplak otoportresine, evlerine gelmesi muhtemel akrabalarının görmesinden çekindiği için itiraz ettiğini kabul ederek Berrak'a geri döndü. Öte yandan dinsiz birinin duvarına ikona asmasının gösterişten başka bir şey olmadığı konusunda fikrini değiştirmiş değildi. Sonunda uzlaştılar, daha doğrusu Ferhat kazandı. Egon Schiele'nin çıplak otoportresi duvardan indirilip çekmeceye kaldırıldı, Meryem Ana da salon yerine, Berrak'ın çalışma masasının bir köşesinden hüzünlü hüzünlü bakmaya başladı.

Yeterince ünlenmeye fırsat bulamayan Gürcü ressam Guram Çaliaşvili doğduğu köyün kilisesi için yaptığı ikonayı bitirir bitirmez ölünce, kilise yerine rehinciye giden ve elden ele geçerek Alla'ya ulaşan ikona, Berrak Armağan'ın çalışma odasında uzun süre kaldı. ***Kutsal ile Çıplak*** konusunda uzlaşma yolu bulan Berrak-Ferhat ikilisi, birlikteliklerini sürdürmenin yolunu bulamayınca ayrıldılar. Ferhat stajyer kızlarla yaşadığı, *Ya aşkla falan alakası yok, bi gecelik bişeydi,* cümlesiyle nitelediği ilişkilerine son vermeyince, evden gitmek zorunda kaldı. Ama ayrılık acısı çekmeye fırsatı olmadı. Gazete patronlarının göz yaşartıcı bir birlik sergilediği tensikatlar sırasında işten çıkarılınca, Kürt meselesini gündeminden indirmeyen siyasi bir derginin yazı işleri müdürü oldu. İşi başından aşkındı, eski sevgilisinin ardından ağlayacak hali yoktu.

Ferhat'ın gitmesiyle birlikte, *Kutsal ile Çıplak*'ı tekrar yan yana asan Berrak Armağan direnmekten vazgeçip gazeteciler sendikasından kendi rızasıyla ayrılınca ödüllendirildi, maaşı iki katına çıkarıldı. Çalıştığı gazete de epeyce hafiflemiş, Avrupalı sosyal demokratları izlemekten vazgeçmişti. Sanki siyasi ve ekonomik durumu kaostan hallice bir ülkede değil de, eğitimi sağlığına denk, güllük gülistanlık bir ülkede çıkarılıyormuş gibi, sayfalarının çoğu

vur patlasın, çal oynasın'a ayrılıyor; yeni düzene çabuk alışan Berrak da yaptığı renkli söyleşilerle gazetesinin topluma önerdiği yeni hayata destek veriyordu.

Bir gün *Sayıları giderek artan müzayede evleri* konulu bir söyleşi yapmak için **Antikacı Haymon Yener**'in Nişantaşı Bronz Sokak'ta yeni açtığı antika galerisine gitti. Galerinin değerli parçalarından olan ve Bay Haymon'un bazılarını yakında satışa çıkarmayı planladığı ikona koleksiyonunu görünce, Eskici Zülfü'den aldığı ikonadan bahsetti, Meryem'in bakışlarındaki hüzünden, İsa'nın resmedilmesindeki meleksi halden nasıl etkilendiğini anlattı.

Gerçekten de Meryem'i hüzünlü, İsa'yı meleksi buluyordu. Ama asıl maksadı, satılan en ucuz parçanın bile maaşını birkaç kat aştığı bu ağır aristokrat galerinin sahibi Haymon Yener'in küçümseyici bakışlarının altında ezilmemek ve adama görgü bilgi açısından sandığı kadar Karamürsel sepeti olmadığını göstermekti. İkona konusunda Türkiye'de tek otorite olmayı düşleyen Haymon Yener, Berrak'ın doğru bir terminolojiyle ortaya koyduğu kültür yelpazesinin genişliğinden hiç etkilenmedi, ama *Kucağında Bebek İsa'yı Taşıyan Meryem Ana*'yı görmek istedi.

Berrak, yıllarca savunduğu ilkelerini kendi rızasıyla çiğnemesinin karşılığı olarak maaşına zam yapılınca, ikide bir yolda kalan, 1982 model, şampanya rengi Murat 131'ini satmış, gözünü karartıp her türlü banka kredisi yoluyla deli gibi tüketmek arzusuna kapılan ücretliler kervanına katılarak, gök mavisi bir Skoda almıştı. Kolayca ödeyeceğini sandığı taksitler o kadar da kolay ödenmiyor, enflasyon canavarı iki katına çıkmış maaşını bile kemiriyordu. Antikacının ikonayı görmek istemesi aklını çeldi. *Kutsal ile Çıplak*'ı yan yana görmeye de doymuştu zaten, ertesi gün ikonasını kendi elleriyle getirip işinin kompetanı adama verdi. Haymon Yener ikonaya bayıldığını hiç belli etmedi. *Pek bi değeri yok. İsterseniz bırakın, bi ilgilenen olursa satarız..* diye başlayan, karışık cümleler kurarak ikonayı Berrak'ın gönlünden geçenin çok altında bir fiyata satın aldı.

Haymon Yener *Kucağında Bebek İsa'yı Taşıyan Meryem Ana*'yı yeni açtığı galeride yaptığı ilk müzayedeye koydu. Antikacı olmak isterken eskici olan ve öyle de kalan küpeli Ömer, müzayede katalogunda ikonayı gördü. Gözü bir yerden ısırdı, ama üstünde durmadı. O müzayedede, ressamı tespit edilemeyen ikonayla ilgilenen kimse çıkmadı.

Alla'nın ikonası yıllarca Haymon Yener'in galerisinde alıcı bekledi. Antikacı ikonayı eksperlere gösterdi, yığınla ikona ressamının kataloglarında bulunan örneklerle karşılaştırdı, ama bir sonuç alamadı. Zamanını aşağı yukarı tespit edebildiyse de, ressamını belirleyemedi. Sonunda ikona hakkında hayal kurmaktan vazgeçti, *Ressamı belirsiz* ibaresiyle ve epeyce düşük bir açılış fiyatıyla daha harcıâlem bir müzayedeye koydu.

Kalburüstü müşterilerinden Bedia Hanım Başhekim'in değerli eşine gönderecek hediye bakmak için katalogu karıştırırken ikonayı görmüş, çok beğenmişti. Müzayedede alıcı çıkmadığını öğrenince, taksiye binip galeriye gitti. Gitmişken yeni gelen malları inceledi, bir sade Türk kahvesi içti, gözü bir **Refik Epikman** tablosuna takıldı, severdi bu *müstakiller*den olan ressamı, onu da satın alıp evine döndü.

Bay Haymon envanterinden çıktığı halde, aklından çıkmayan ikonanın profesyonelce bulduğu fırça darbelerine dayanarak, önemli bir ressamın yapıtı olduğuna inanıyor, hâlâ *Keşke satmasaydım*, dediği oluyordu. Oysa yanılıyordu. Tiflis'te yeni basılan *19. Yüzyılda Yaşamış Gürcü Ressamlar* katalogunda, biyografisi sadece birkaç satır tutan Guram Çaliaşvili hakkında, küçümseyen bir dille, naif resmin önde gelen isimlerinden, **dünyaca ünlü Gürcü ressam Niko Pirosmanaşvili**'nin sayısız taklitçilerinden biri olduğu yazıyordu sadece. Kısacası Alla'nın ikonasının sanatsal açıdan pek değeri yoktu. Ama maddi değerinin ne olabileceğini bir gün bile düşünmeyen Mamşirek için, kardeşinin emaneti zavallı Alla'nın tek hatırasıydı.

Hayırsız Bolat, amcasının ikonayı sakladığının farkı-

na bile varmadı, aklı annesinin bir yere sakladığını bildiği altınlardaydı. Mamşırek Amca'sının eviyle aynı bahçe içinde bulunan, Alla'nın dişiyle tırnağıyla didinerek yaptığı küçük evin her bir tahtasını söktü, dolapların diplerinden, yün yatakların içlerine kadar, her yerde altınları aradı. Amcası huylanmasın diye bu işi geceleri yapıyor, iğne deliklerine varıncaya kadar evin altını üstüne getiriyordu. Ama bir tekini bile bulamadı. Sonunda umudunu kesti, çocukluğundan hayal meyal hatırladığı bu servetin annesi tarafından bozdurulup harcanmış olduğuna hükmetti.

Hayırsız olduğu kadar, ahlaksız bir gençti Bolat. Her anlamda ahlaksızdı, açgözlüydü, yalancıydı, onun bunun kızına sarkıntılık ettiği bile olurdu. Köyün kızları Mamşırek Amca üzülüp kahırlanmasın diye Bolat'ın terbiyesizliklerinden sadece Agunde'ye yakınırlar, yıllar sonra nihayet Türkçe konuşur hale gelen Agunde, bu şikâyetleri kocasına söylemeye çekinir, bir kenara çektiği Bolat'a *Evladım yapma, bak bir gün başına iş açacaksın,* demekle yetinirdi. Bolat'ın sarkıntılık etmekle kalmadığı sonradan anlaşıldı.

Erkek evladı olmayan Mamşırek, biricik kardeşi Elbeg'in yegâne hatırası Bolat'ı, cibilliyetsizin teki olduğunu gayet iyi bildiği halde, öz oğlu gibi sevmekten kendini alamazdı. Gerçi adam olmasından ümidini çoktan kesmişti. Bu nedenle Bolat'ın sırtından sopayı eksik etmiyor, sopa yetmezse, haftada bir itinayla söküp taktığı silahını, sanki vuracakmış gibi, alnına dayamaktan çekinmiyordu. Bolat alnına dayanan silahın patlamayacağından emin olsa, bir an bile düşünmeden amcasına karşı gelirdi. Ama biliyordu ki, Tli'de uçan kuşu kanadının teleğinden vurmasıyla meşhur amcasının gözünü bir döndürürse, beynini yerden toplarlar.

Bir gün Mamşırek yine Bolat'ın alnına silahını dayadı. Ama bu kez öyle kızgındı ki, adamın zangır zangır titreyen eli yanlışlıkla tetiğe dokunacak diye hayırsızın ödü koptu. Mamşırek *Kirlettiğin kızı alacaksın!* dedi.

Sözünü ettiği kız **öksüz yetim Suna**'ydı. Ana babasını

altı yaşındayken anlaşılamayan bir hastalık nedeniyle bir hafta arayla kaybeden Suna, on iki yaşına kadar, bir asrı geride bıraktığı için **Yüzlük Sediye Hatun** denen bir kadının yanında kalmıştı. Keskin, cam gibi gözleri olan Sediye Hatun zayıflıktan ve yaşlılıktan iskelet halini almıştı. Yaz kış, elinde bir değnek, çıplak ayakla gezer, hiç boş durmazdı. İki ineği, beş koyunu, sayısız tavuğu, arı kovanları ve bir köpeği olan yaşlı kadın, sanki antik çağlarda yaşıyormuş gibi çoğu zaman para kullanmıyor, günlük ihtiyaçlarını süt, peynir ve yumurtayla değiş tokuş ediyordu. Para nedir bilmiyor değildi aslında, tüccara verdiği peynir tekerleklerinin bedelini altına çevirip üstünde taşıyordu.

Öksüz yetim Suna, Sediye Hatun'un kulübesinde yaşıyor, her Allahın günü alacakaranlıkta kalkıp inek sağıyor, süt kaynatıyor, peynir mayalıyor, evin işini görüyor, yüz yaşını geçtiği söylenen bu canlı cenazenin hiç ölmeyeceğini sanıyordu. Köy halkı tarafından bir tür efsaneye dönüştürülen yaşlı kadın, uzun ömrü boyunca öksüz yetim kalmış birçok kız çocuğunu yanına almış, büyütüp, evlendirmişti. Ara sıra büyüttüğü kızlar ziyaretine gelirdi. Sediye Hatun onlara ne sevgi ve ilgi gösterir ne de sıkıntı ya da rahatsızlık hissettirirdi. Ne iyi ne kötü bir kadındı. Sadece yaşıyordu. Suna'yı aç açık bırakmadı, bol bol yedirdi, hasta olduğunda baktı. Ama çocuktur, küçüktür demedi, daha oyun çağındaki kızın beş dakika bile aylaklık etmesine müsaade etmedi.

Kadın, rivayete göre yüz yedi yaşına girecekken ölünce Suna ortada kaldı. Üç kızını da evlendirip ağzı var dili yok karısı Agunde ile baş başa kalan, evde bir can şenliği isteyen Mamşırek Amca Suna'yı yanlarına aldı. Karı koca zavallı kızcağızı bağırlarına bastılar, öz evlatlarıymış gibi davrandılar, geride kalan çocukluğunu yaşamasını sağladılar.

Ancak birkaç yıl sonra, Suna'ya bir hal olduğunu fark ettiler. Kızın gözünün yaşı durmuyor, eli karnında dolaşıp duruyordu. Agunde huylandı, kızı sıkıştırıp söyletti. Suna Bolat'tan, Kulaksız Ziya'nın anası Deli Emine'ye ge-

beydi. Böylece, amcası Mamşırek'in alnına dayadığı silahın patlamasından korkan Bolat, Suna'yla evlenmek zorunda kaldı.

Kendi sürüsünden yedi koyunu gözünü bile kırpmadan kesen Mamşırek Amca, hayırsız yeğenine büyük, gösterişli bir düğün kurmuş, öz oğlunu evlendiriyormuşçasına mutlu göründüğü coşkulu eğlentide, parmak uçlarında Kafkas dansları yapmış, tahtalara bıçak atmıştı. Suna'nın ömründe görüp göreceği en güzel günler, düğününün yapıldığı bu üç gün oldu.

Mamşırek Amca Alla'nın ölümünden sonra epeyce yaşadı. Alla'nın gecesini gündüzüne katıp büyüttüğü sürüyü kollamaya devam etti, gerektikçe Bolat'ın alnına silahını dayamaktan da vazgeçmedi. Mamşırek de öldüğünde, artık evli barklı bir adam olan Bolat'ın en büyüğü Emine olmak üzere üç kızı vardı. Ama Bolat aynı Hayırsız Bolat'tı.

Bir gün evin, çukuru doldukça yenisi kazılarak bahçede başka yere taşınan helası taştı, yeni bir çukur kazılması gerekti. Bolat işin başında durmuş, kan ter içindeki ameleyi azarlayıp duruyordu. Daha yarım metre kazılmamıştı ki, amelenin kazması Alla'nın yıllar önce gömdüğü küpü parçaladı, altınlar ortaya çıktı. Define ilk ağızda köyde büyük bir heyecana neden olduysa da, ortada bir servet olmaması heyecan dalgasını çabucak yatıştırdı. Küpte zavallı Alla'nın kıymetli sandığı bir sürü değersiz incik boncuk, bir de ufak bir kâseyi dolduracak kadar altın vardı. Altın çok azdı, ama Bolat'ın evi barkı iyice boşlamasına yetti.

Hayırsız evlatlıktan hayırsız babalığa çoktan geçen Bolat anası Alla'nın kara gün için senelerce sakladığı bir avuç altını birkaç ay içinde komşu kasabaların meşhur orospularıyla yaptığı, içkili çalgılı âlemlerde yiyip bitirdi, sıra sürüye geldi. Birkaç kör topal inekle, uyuz koyundan ibaret bıraktığı sürünün bugün bir ineğini, yarın bir koyununu yok pahasına satıp yine orospularına gitti. Sürüden de geriye hasta oldukları için kimsenin almaya yanaşmadığı iki üç cılız koyun kalınca arazileri satışa çıkardı.

Huysuzluğu başına vurdukça çoluk çocuğunu burun-

larından kan getirene kadar döven Bolat, bir akşam paralar suyunu çektiği için eğlenceye gidememişti, evdeydi. Daha doğduğu gün kaderine boyun eğmiş olan karısı Suna'nın maltızda dört saat boyunca çevire çevire pişirdiği arpacık soğanlı kuzu kebabını, tuzu fazla kaçmış diye, yeni kalaylanmış bakır tenceresiyle birlikte dışarı fırlattı.

Pencerenin camları şangır şangır aşağı indiği anda, Emine'nin kulağında deli edici bir çınlama başladı. Sanki kafasının içinde bir tel kopmuştu, titriyordu. Çoluk çocuğunun aç sefil kalmasına aldırmayıp ailesinin üç kuruşunu bile orospulara, giyim kuşama harcamaktan çekinmeyen, üstüne üstlük, sanki eve para getirirmiş gibi, *Soğanlı kuzu kebabı yap bana!* diye tutturan Bolat tencereyi dışarı fırlatmakla kalmamış, *N'aptın?* dedi diye, karısının kafasını duvara vurmaya başlamıştı.

Annesinin bembeyaz tülbendinin kana bulandığını görünce, Emine'nin gözleri karardı, kulağındaki çınlama beynini çatlatacak raddeye geldi. Ocaktan, ucu kıpkırmızı kor olmuş bir odun parçasını kaptığı gibi, babasının üstüne yürüdü. Annesinin yarılan kaşından fışkıran kanla eli yüzü kıpkırmızı kesilen babasını köy meydanına kadar kovaladı, herkesin gözü önünde kor odunla evire çevire dövdü.

Ertesi gün köy bu olayla çalkalandığında, Emine bedeninde nerden bulduğunu anlamadığı büyük bir güç ve kulağında deli edici bir çınlamadan başka bir şey hatırlamadığını fark etti. Oysa o gece babasını dövüp gönderdikten sonra, aralıksız ağlayan anasının kaşına tütün basıp bağlamış, eğrilmiş kalaylı tencereyi bahçeden almış, bir güzel yıkayıp yerine koymuş, yemeksiz kalan kardeşlerine kaygana pişirmiş, sonra da hiçbir şey olmamış gibi yatmıştı.

Huysuz, yalancı, kavgacı Bolat köyde o kadar sevilmiyordu ki, öz kızı ucu alev alev yanan odunu sırtına indirirken köy halkından hiç kimse Emine'ye engel olmaya kalkışmadığı gibi, kaçmaya yeltendiğinde Bolat'ın yolunu kesenler bile oldu. Bolat köy halkının önünde, on beş yaşındaki kızından yediği bu ağır ve ateşli dayaktan sonra

köyü terk etti; bir daha da kendisini gören, hakkında bir şey duyan olmadı. Birkaç yıl sonra sapa bir yolun kenarındaki hendekte bulunan, etleri çürüyüp dökülmüş, bir tutam saçla bir yığın kemikten ibaret kalmış bir cesedin ona ait olduğu iddia edildiyse de, bir Allahın kulu bile iskeletle ilgilenmedi, hatta bazıları ölünün arkasından konuşulmaması geleneğine uymayarak, *İnşallah odur, sürüne sürüne gebermiştir!* dediler.

Genç kızın öz babasını ucu kor odunla dövmesi, köyün bekâr erkeklerini çok korkuttu. Emine, ince belli Kafkas güzeli babaannesi Alla'nın birkaç beden büyük ve çok daha güçlü bir kopyasıydı. Evlisinden bekârına, gencinden yaşlısına köyün bütün erkeklerinin ona baktıkça içleri gidiyor olsa da, bekârların hiçbiri bu deliyle evlenmeye cesaret edemedi. Bir tek komşu köyün çobanı, **tembeller şahı Memnun** Emine'ye talip oldu.

Ne zaman sürüyü dağa çıkarsa, güttüğü hayvanlardan bir-ikisini kurda kuşa yem eden, sonra da hiçbir şey olmamış gibi, otuz iki dişi meydanda köye dönen, akılca biraz geri kalmış Memnun'un işe güce el sürmeden yaşamaktan ve ölünceye kadar dolgun bir kadınla sevişmekten başka arzusu yoktu. Köye her uğradığında Emine'ye alıcı gözle bakıyor, kızın eteğinin altından bile güçlü olduğu anlaşılan uzun bacaklarından gözünü alamıyordu. Ayrıca kız dağ gibi babasının hakkından gelebildiyse, işlerin hakkından haydi haydi gelirdi.

Emine de Memnun'u beğeniyordu. Adamın tembeller şahı diye adı çıkmıştı, ama Emine işini gücünü kocası bile olsa, başkasının eline bırakacak bir kız değildi. Ayrıca yüzü güneş yanığı, güleç ve gamsız Memnun'a baktıkça, bu geniş omuzlardan uzanan güçlü kolların kemiklerini çıtırdatacağını hissediyor, içi bir hoş oluyordu. Memnun'un isteğini ikiletmedi, evlendiler. Memnun Deli Emine'nin anası ve kardeşleriyle oturduğu eve yerleşti.

Hayatta bir dikili ağacı olmayan Memnun her konuda haklı çıktı. Emine kolları sıvamış, babasının kökünü kuruttuğu sürüden kalan iki-üç hasta koyunu bakıma almış,

fındık bahçesine girişmiş, mendil kadar kalan tarlayı sekilemiş, taş taşımış, arklar açmış, babaannesi Alla'nın her bir taşına emek verdiği evinin damını aktarmış, sağını solunu derlemiş, arka tarafa bir mutfak eklemiş, kardeşlerine göz kulak olmuş, vaziyeti kısa zamanda toparlamıştı. Sofraya her öğün yemek koydu, evin bacasını daima tüttürdü, çalıştı, çabaladı, kendi çapında bir servet yaptı. Çekişe çekişe sattığı fındıkların, hayvanların parasını her birine gizli cepler dikip üst üste giydiği üç eteğinde sakladı. Böylece genç kızlığında sadece *Deli* olan lakabı *Üç Etekli Deli*'ye çıktı. İkisi kırkı çıkmadan, biri on yedi aylıkken ölen beş oğul doğurdu. Beşincisi Ziya'ydı.

Ziya'nın doğumundan sonra âdetten kesilen Emine, bir gün bile ağlayıp da tepesinin tasını attırmamış, koyduğu yerde sessiz sedasız oturarak büyümüş Ziya'yı, hayatta kalan diğer oğlu, **düz duvara tırmanan Barhun'**dan azıcık daha fazla sevdi.

Memnun tam dilediği gibi, elini hiçbir işe sürmeden, kışları Emine'nin gün doğmadan kalkıp yaktığı ocağın başında, yazları ön bahçedeki armut ağacının dibinde yan gelip yattıktan, Emine'yle sabah akşam seviştikten sonra; bir yaz sabahı, gusül aptesi almak için dereye giderken küt diye düştü, kalpten öldü. Emine iki oğluyla kaldı. Adamının ölümüne çok üzüldü, ama kocasızlıktan şikâyetçi olmadı. Memnun'un gece gündüz üstüne çıkması artık yaşlanan kadına fazla gelmeye başlamıştı.

Emine'nin büyük oğlu Barhun zehir gibi akıllıydı. Köyün bir an önce buralardan kaçıp gitmek isteyen öğretmeni çocuktan yaka silkmişti. Barhun bütün gün dağda bayırda dolaşır, taş, odun, kemik, ne bulursa toplar, her şeyi merak eder, usandırıncaya kadar sorular sorardı. Emine Barhun'un zekâ olduğunu bilmediği, kabına sığmayan hareketliliğinden bunaldıkça, bıraktığı yerde alık alık bakan Ziya'sını kucaklar; sezgileri Barhun'un hayatı yoluna koymayı başarabileceğini, ama yaşadığı müddetçe Ziya'ya kol kanat germesi gerektiğini söylerdi.

Barhun'dan yaka silken öğretmen, uzun süreceği bel-

li olan kıştan da korkarak rapor alıp tüydüğü için, yeni tayin olduğu bu sarp dağ köyünde **bütün sınıfları tek başına okutmak zorunda kalan Adıge kökenli Zahit Öğretmen**'in, ***Asetin Halk Destanı*** kitabından da bildiği *Barhun* adı hemen dikkatini çekti. Emine'yle yaptığı kısa bir sohbetten sonra, Barhun'un atalarıyla komşu topraklardan geldiklerini öğrendi.

Sadece Adıgeler değil, tüm Kafkas halkları üstüne araştırma yapabilmek için kendi kendine Kiril alfabesi ve Rusça öğrenmeye çalışan Zahit Öğretmen, dolaşıma girmesine daha uzun yıllar olan *etnisite* kavramının bir tür kültürel zenginlik olduğuna samimiyetle inanmakla beraber, köklerine de çok düşkün bir gençti. Atalarının dilini ve geleneklerini yaşatmak için, fırsat buldukça, yeni yeni boy gösteren, ama seksen darbesiyle birlikte kapatılacak olan Kafkas kültür derneklerinin çıkardığı dergilere yazılar yazıyor, bölge halklarının tarihi ve kültürüyle ilgili yayınlar topluyordu.

Etnik köken kavramının içini demokratik bir anlayışla doldurup kültürel çeşitliliğin tüm gücüyle kendini hissettirdiği özgür ve mutlu toplumlar hayali kuran Zahit Öğretmen, yıllar sonra tarihte bir şey olup da, kapılar açılınca atalarının doğduğu topraklara ayak bastı. Artık orta yaşlı bir araştırmacıydı; tarih ve zaman üstüne, ulusların doğası üstüne çok şey okumuş öğrenmişti. Bütün zihinsel hazırlığına rağmen, tahayyül ettiği topluluk ile karşılaştığı gerçekler arasındaki derin fark nedeniyle biraz buruldu. Bu topraklarda yaşayan insanların, aile büyüklerinden bir rüya âlemi gibi dinlediği, bereketli bir geçmiş zamanı değil, takvimlerin gösterdiği gerçek zamanı yaşıyor olmalarına pek şaşırmadı. Ama bu gerçek zamana yoğun bir yoksulluğun, karamsarlık ve ümitsizliğin egemen olduğunu kabullenmekte güçlük çekti. Kafkasya'da geçirdiği süre içinde kimi filolog, kimi tıp doktoru olan uzak akrabalarını bulup tanışmış, misafirleri olmuştu. Adıge dilini köyde, sadece doğayla bütünleşmiş bir halde yaşayan akrabalarının arasında duyup çat pat konuşmaya öyle alışmıştı ki;

Göçi veya Maykop'taki dükkânlarda, otobüslerde, lokantalarda bu dilin gürül gürül kulağına çalınmasından, beş yaşındaki çocukların bile Adıgece veya akraba diller konuşuyor olmasından, şaşkınlıkla karışık bir sevinç duydu.

Barhun'un şaşırtıcı zekâsı, daha ilk gün Zahit Öğretmen'in dikkatini çekmişti. Çocuk yerinde duramıyor, leb demeden leblebiyi anlıyor, diğer çocuklar tebeşiri cızırdata cızırdata tahtaya yazdığı aritmetik işlemlerine boş gözlerle bakarlarken, sonucu kalem kâğıt kullanmadan kafadan hesaplamış olan Barhun'un sıkıntıdan patladığı parlak gözlerinden okunuyordu. Genç ve idealist öğretmen, geleceğin alaylı etnik antropoloji araştırmacısı, Emine'nin Osetyalı atalarının anısına adını Barhun koyduğu oğluna özel ilgi göstermeye karar verdi. Kolları sıvadı, çocuğu eşek gibi çalıştırdı ve devlet parasız yatılı okulları sınavlarını kazanmasını sağladı.

Taşlara, madenlere, doğanın unsurlarına çocukluğundan beri çok meraklı olan Barhun yatılı okuduğu ortaokulun ardından fen lisesini, sonra da ODTÜ Maden Mühendisliği'ni dereceyle kazandı, gazetelerde resimleri bile çıktı. Okuma-yazması olmayan Emine, gazete kesiklerini yumurta akıyla oturma odasının duvarına yapıştırdı, evine çağırdığı komşularına oğlunun resimlerini göstererek ağladı.

Dünyanın ünlü üniversitelerinin bünyelerine dahil olmak için teklif üstüne teklifte bulunduğu Barhun, aldığı burslar sayesinde, annesinin sürüsünün, fındıklığının, ekip biçtiği sebze bahçesinin gelirlerine hiç muhtaç olmadı. Ama yıllar içinde yuvasından koptu, okyanusları aştı; yalnız annesi ve kardeşiyle değil, doğduğu köyün, hatta ait olduğu ülkenin insanlarıyla da aynı dili konuşmaz oldu. Babası kadar tembel ve babası kadar akılsız kardeşi Ziya'nın Ruh Sağlığı Hastanesi'ne ancak hademe olarak kapağı atmasını, annesinin ölene kadar rahat ve huzur içinde yaşamasını sağlayacak parayı pulu temin ettikten sonra, Yeni Dünya'nın göz kamaştıran üniversite kampüslerinde izini kaybettirdi.

Ziya, kendisi için artık hayali bir karaktere dönüşen abisiyle sahiden gurur duyuyordu, ama onu görmek, arayıp sormak gibi bir arzusu da yoktu. Abisinin yaşadığını bilmek yetiyordu ona. Barhun ise arada bir kardeşinin alık alık bakan yüzünü, dibinden kesildiğini öğrendiğinde hüngür hüngür ağladığı kulak kepçesini hatırlıyor, birden gözleri doluyordu. Tam ona mektup yazacak, para gönderecek oluyor; ama ya telefonu çalıyor ya yeni bir araştırma için *mail box*'ına yepyeni bilgiler geliyor veya bir laboratuvar sonucu kendisine ulaşıyordu. Öyle heyecanlanıyordu ki, anında unutuyordu kardeşini.

Ama **Barhun'un Melbourne doğumlu karısı, genetik mühendisi Angela** çok iyi yürekli bir kadındı. Barhun unutsa da, o unutmuyordu Ziya'yı, **Ziya'nın ismiyle müsemma karısı Munise**'yi ve çocuklarını.

Türkiye'ye en son yedi yıl önce, *kas distrofisi hastalıklarında genetiğin rolü* hakkında araştırmalar yürüten bir ekipte Angela'yla birlikte çalışan, **Koreli arkadaşları Key-Chong Woon** ile birlikte geldiler. Üçü, yirmi gün boyunca Ölüdeniz'den Göcek'e, Patara'dan Olympos'a şahane bir tatil yaptılar.

Tatillerinin bitmesine iki gün kalmıştı. Batan güneşin denizi kan gibi boyadığı bir akşam, suyun içine konup üstüne bembeyaz bir örtü serilmiş, onlarca meze ve deniz ürünüyle donatılmış bir masada yemeğe oturdular. Key-Chong deniz börülcesiyle cacığa yumulmuş, hızlıca rakı içiyor, denizin içinde serinleyen ayaklarıyla ufak taşları yuvarlıyordu.

Derken güneş battı, müthiş bir dolunay çıktı, rakının herkesi bülbül gibi konuşturduğu saatler geldi. Key-Chong birden, biri Seul'de, diğerleri uçsuz bucaksız Amerikan ülkesinin dört bir tarafında yaşayan, on iki senedir hiçbirini görmediği beş kardeşini hatırlayıp duygulandı, dokunaklı çocukluk hikâyeleri anlatmaya başladı.

Key-Chong'un bu duygusallığı üç kadeh rakıyı arka arkaya yuvarlamış olan Barhun'a da sirayet etti. Yıllardır tümüyle kendine ait yapmaya çalıştığı, iç dünyasını asla

dışarıya aksettirmeyen, dış görünüşü sınıfsal standartlara tamamen uygun kimliği en ince yerinden, çocukluk bölümünden yırtıldı, Barhun döküldü. Doğduğu yoksul evden, koyun sırtını verdiği sarp dağda topladığı taşlara, okuma-yazması olmayan annesinin *Üç Etekli Deli* olan lakabından Zahit Öğretmen'in zoruyla girdiği parasız yatılı sınavına varana kadar; hayatta kazandığı başarının, katettiği yolun büyüklüğünü ispat ettiği için hatırlamaktan hoşlandığı, ama karısına bile anlatmaktan kaçındığı bir yığın ayrıntıdan söz etti.

Masadaki yetmişlik rakı dibini bulmuştu. Key-Chong devasa bir kayık tabakta gelen lahos buğulamanın limonlu suyuna ekmek banıyor, şaibeli bir uluslararası vakfın sponsorluğunda, radyoaktif mineraller hakkında yapılan önemli bir araştırmanın başkanlığını yürüten bilim adamı Barhun, hüngür hüngür ağlayarak kardeşinin kesilen kulak kepçesini anlatıyordu.

Angela *Aileni görelim*, diye tutturunca, Barhun sonradan edindiği kimliğin fena halde yırtıldığını anladı, bir bahane uydurarak karısını vazgeçirmeye çalıştı, ama ikna etmesi mümkün olmadı. Rakıyla başı hoş olmayan Angela, dolunay daha dağların ardında kaybolmadan, kiraladıkları arabanın direksiyonuna geçmiş; Ziya'nın yoksul ama sevecen evinin kapısını çaldıklarında, güneş çoktan tepeye çıkmıştı.

Ziya, abisini yanında kızıl saçlı bir kadın ve çekik gözlü bir adamla birlikte karşısında görünce çok şaşırdı. Emine kataraktlı gözleriyle oğlunu ve hiç tanımadığı gelinini seçmeye çalışıyor, Ziya'nın çocukları minik parmaklarıyla Key-Chong'un her iki kolunun üst tarafındaki dövmelere dokunmaya çalışıyorlardı.

Toparlanıp sedire oturduğunda, bir sarman kediyi andıran, ufacık tefecik Munisecik ayağındaki şalvarı çekiştire çekiştire, kaynıyla eltisi geldi diye içi sevinçten pır pır ederek tavuk haşlarken, fırsat buldukça Key-Chong'un yüzüne baktı; televizyonda gördüğü bu çekik gözlerin nasıl bir şey olduğunu komşularına anlatmak için sabırsız-

landı. Ziya kendi ağzına koymadığı halde, misafirperverlikte kusur etmemek için, bir koşu bakkala gidip misafirleri için üç şişe bira aldı.

Şehre girerlerken Elmas Otel'in tabelasını gören Barhun, *Akşam yemeğini yedikten sonra kalkarız, biraz şehri dolaşırız, gece de bu otelde kalırız,* diye düşünmüştü. Ama görür görmez gözyaşlarının boşanmasına neden olan annesinin boynuna sarılıp kokusunu duyunca, yıllardır özlemini çektiğini birdenbire anladığı bu kucağın yakında toprak olacağını, bir daha annesinin bağrına başını koyamayacağını acıyla hissetti; otelin sözünü bile etmedi. Geceyi Ziya'nın iki odadan ibaret küçücük evinde, Key-Chong için sedire, karısı ve kendisi için yere serilen yataklarda geçirdiler.

Ziyaretlerini tamamlayıp önce İstanbul'a, oradan da Wisconsin'e gitmek üzere yola çıktıklarında, Key-Chong, dünyada bir daha ayak basması için herhangi bir neden bulunmayan bu küçük Karadeniz şehrini görmüş, Türkiye'de onca gün geçirdiği halde daha önce içmeyi akıl etmediği Türk çayını içmiş, gece boyunca kendi kendine çalışan televizyonda dansözler göbek atarken, hasret gideren ana oğul ve kardeşlere uyarak çekirdek çitlemiş olmaktan duyduğu sevinci hâlâ bastıramadığı bir şaşkınlıkla anlatıyor; Angela birbirlerinden geceyle gündüz kadar farklı bu iki kardeşin anneleri Emine'nin güzel yüzüne duyduğu hayranlıktan, ömrü birilerine iyilik yapmak için çırpınmakla geçen Munise'nin kendisini yolcu ederken sarılıp yanaklarından öpmesinden içten bir sevgiyle söz ediyordu.

Direksiyonunda Barhun'un bulunduğu kiralık Toyota, üçlünün hiç alışmadıkları duygularla dolmuş bir haldeydi. Klimasız arabanın açık camlarından içeri dolan tozlu rüzgâr Barhun'un başını ağrıtıyor, karısıyla arkadaşının sürekli ailesinden söz etmesi içini acıtıyordu. Bu aşırı duygulanma halinde, mırıldanır gibi konuşan Munise'nin ve abisinden daha yaşlı görünen Ziya'nın samimiyetinden

bir an bile şüphe etmedikleri sevgileri kadar, Angela'nın iyi yürekli ve iyimser bir kadın oluşunun da etkisi vardı.

Son kez gördüğünden emin olduğu annesi çok geride kalıp Atatürk Havalimanı'nda pasaport kontrolünden geçerlerken, yıllardır Amerikan vatandaşı olan Barhun, kimliğinin yırtığını tamir etmişti. Hiçbir zaman tüm benliğiyle ait olamayacağını bildiği ikinci ülkesine doğru yola çıkarken; içinden, doğduğu topraklara bir daha ayak basmayacağına, ağzına rakı sürmeyeceğine ve çocukluğunu artık böylesine duygulanarak hatırlamayacağına yemin etti. Yeni Dünya'nın acımasız cangılında böyle yaralı bir kimlikle yaşamasının mümkün olmadığını biliyordu.

Key-Chong gibi kökleri başka kıtalara uzanan ve böylece Amerika'yı Amerika yapan birkaç dostları dışında, Wisconsin'de oturdukları şık semtin ve çalıştığı üniversitenin aşırı mesafeli sakinleriyle kurduğu ilişkiler bir türlü merhaba/merhaba'dan öteye gidemeyen dindar Katolik Angela, içten bir sevgi duyduğu ve yoksulluklarından çok etkilendiği Ziyalara doğrudan para göndermenin ayıp olacağını düşünüyordu. Bu nedenle her Noel'de içi çikolata, kahve, oyuncak, en iyisinden birkaç şişe Kaliforniya şarabı dolu hediye sepetleri gönderiyordu ta Wisconsin'den Karadeniz kıyısındaki bu şehrin kenar mahallesine. Barhun'un genellikle bundan haberi olmuyordu. Çocuklar oyuncaklara ve çikolataya çok seviniyorlar, Munise'nin ilk işi, yılbaşı sepetinden çıkan kahveyle komşularına sütlü kahve yapıp hava atmak oluyordu. Ziya Avustralyalı yengesinden gelen şarabı kasıla kasıla Başhekim'e hediye ediyordu. Başhekim, bu kulaksızın abisinin önemli bir bilim adamı olduğunu biliyor, ama babası gibi tembeller şahı olan, kıt akıllı Ziya'ya baktıkça hiç inanası gelmiyordu.

Çocukluğunda, adı deliye çıkmış annesi nedeniyle kimsenin açıktan açığa *Kulaksız* diyerek dalga geçemediği Ziya, bu lakabını askerde kabullenmek zorunda kaldı. On yedi aylıkken ölen abisinin nüfus kâğıdını taşıdığı için, asker olduğunda daha on dokuzunu bile doldurmamıştı. Zaten Barhun'un aksine ufak tefekti, yüzü çocuk gibiydi.

Ama bir Allahın kulu da *Bu daha çocuk,* demedi, bıyıkları bile terlememiş olan Ziya'nın gerçek yaşını merak etmedi.

Kulaksız olduğu, asker ocağına ilk adımını attığında fark edildi elbette, öyle saklanacak bir şey değildi. İstanbullu operatör Hilmi Ziya Ötüken, kulak kepçesini gayet düzgün kesmiş, hiçbir pürüz bırakmamış olduğu halde, sanki orada kabuğu düşmek üzere olan bir yara varmış da kaşınıyormuş gibi mütemadiyen parmaklarıyla kesik kulağının yerini kaşır dururdu.

Şişmanlıktan bacakları bitişmeyen, beline iki palaskayı uç uca ekleyip takan **Üstçavuş Mamoş,** daha ilk gün *Lan kulaksız ibne, sövdürme anana efradına!* diye bağırarak, Kulaksız lakabının, bir de ibne ilavesiyle hemen yerleşmesine yol açtı. Bu ağır hakareti işittiği anda Ziya'nın içi annesinin özlemiyle doldu, zaten çocuk yaştaydı, gözünün yaşı ip gibi aktı. Gözyaşının aktığını gören Mamoş, daha dokunmadan ağladığı için, çok ağır sözler, küfürler ve kahkahalarla aşağıladığı çocuğu asker ocağında dayakla tanıştırırken; Ziya, annesinin, şimdi burada olsa, Mamoş'un fırlak, aralıklı dişlerini odunla nasıl da kıracağını hayal ediyordu.

Bu küçük düşürücü lakap ve Üstçavuş Mamoş'un gelgitli ruh hali nedeniyle ilk bir-iki ay gözünün yaşı hiç durmadı. Gerçi iyi bir insan olduğu, herkesin yardımına koşup başkalarının işlerini de gördüğü için, asker arkadaşları utandılar, ayıp oluyor diye lakabın ibne kısmından zamanla vazgeçtiler. Ama *Kulaksız* çok tuttu, yerleşti kaldı. Bir tek Mamoş *Kulaksız İbne* demeye devam etti, onu da ciddiye alan olmadı.

Ziya'nın askerliği televizyonun yaygınlaştığı yıllara denk gelmişti, kışlanın kantininde de bir televizyon vardı. Kütahya'nın dondurucu ayazında, gün boyunca önüne gelen askeri gözünün üstünde kaşın var diye döven Mamoş, *Kökler* dizisi başlamadan önce illa ki Ziya'yı yanına çağırır; kendi kölesi *Kunta Kinte* Ziya'yı yanında ayakta durup izlemeye zorlar; dizi boyunca Mamoş'a çay, su, kahve taşımaktan, sigarasını sarmaktan ve yakmaktan bitap dü-

yen Ziya Kunta Kinte'nin çektiği eziyete ağlamazsa kızar, çocuğu duygusuzlukla suçlayıp bir de bunun için döverdi. Arkadaşları Ziya'nın haddinden fazla dayak yemesine çok üzülüyorlardı, ama ellerinden gelen bir şey yoktu.

Ziya'nın terhisine altmış sekiz gün vardı. Bir gece yine Kunta Kinte'nin çektiği eziyete sümükleri akana kadar ağlayan Mamoş, ekranda dizi jeneriği aktığı sırada, Ziya'nın bir arkadaşıyla gülüştüğünü gördü, çocuğun neşesi sinirine dokundu. Yapacak bir işi yoktu, akşamları gideceği bir ailesi yoktu, canı sıkılıyordu. Ziya'yı yanına çağırdı. Mütebessim bir yüzle, *İçişleri bakanı kim? Maoristan'ın başkenti neresi,* gibi abuk sabuk genel kültür soruları sordu. Ziya bilemedikçe çocuğa bir tane daha çakıyor, tokatlarının şiddetini giderek artırıyordu. Ziya'yı aklamakıllı dövdükten sonra, *Git bana bol sucuklu bi tost yaptır bakalım şimdi!* diyerek kantine gönderdi. Ziya kadar olmasa da Mamoş'un sadistliğinden payına düşeni sık sık alan kantinci er, yediği dayaktan dudakları titreyen Ziya'nın perişan halini gördü, Mamoş'a yürek dolusu bela okudu, sucuklarını kalın kalın keserken üstçavuşun parmaklarını kestiğini hayal ettiği kocaman bir tost yaptı.

Mamoş o gece kışladaki odasında sucuklu tost yerken uyuyakaldı. Uykusu da derindi, sucuğun boğazına kaçtığını fark etmedi, boğularak öldü. Cesedi sabaha karşı bulunduğunda, ısınsın diye elektrik sobasına uzattığı ayaklarındaki postalların tabanı eriyip ayaklarına yapışmış, odayı pis bir lastik kokusu doldurmuştu.

Ziya, askerliğin başlangıcında çok ağırına giden, sonra sonra alıştığı *Kulaksız* lakabını, hastanede çalışmaya başladıktan sonra neredeyse bir hususiyet olarak görmeye başlamıştı. Kulaksızlığının doktor ve hemşirelerin dikkatini çektiğini, bu eksikliği nedeniyle kendisine acıdıklarını, sıcaklık gösterdiklerini fark edince yaz kış giydiği, kesik kulak dibini örten sarı-lacivert bereyi çıkarıp atmakla kalması; tek kulaklı olduğu iyice ortaya çıksın diye, saçlarını da hâlâ askerdeymiş gibi üç numaraya vurdurmuştu.

Sahnenin muşambalarıyla baş edemediği için eski Başhekim'in yatakhane arkadaşının kayıp düşmesine,

Nöropsikiyatr Nebahat Özdamar'ın ayak serçeparmağının çatlamasına yol açan olaydan sonra açılan soruşturmadan hiç korkmadı. Yeterince akıllı olmasa da güvencesiz, yarınsız bir sözleşmeli personel olmadığını gayet iyi biliyordu. 657 sayılı, taş gibi Devlet Memurları Kanunu'na tabiydi, bu nedenle işten atılma endişesi yoktu. Hatta soruşturma uzun sürsün, böylece biraz yan gelip yatsın istiyordu, ama Başhekim meseleyi büyütmeyip dosyayı kapatınca işinin başına dönmek zorunda kaldı.

Hep aynı şey oluyor, alelacele sildiği muşamba bir türlü kurumak bilmiyordu. Ziya içine bir avuç deterjan atarak köpürttüğü suyla sahneyi gelişigüzel sildikten sonra, bir de kuru paspas yapmadığı için Başhekim'den azar işitiyordu hep. Gerçi muşambalar artık yıpranmaya başlamıştı, ıslak bile olsa eskisi kadar kaymıyordu. Ama Başhekim Ziya'yı azarlamayı alışkanlık haline getirmişti. Bütün vaktini emekli olmayı hayal ederek geçiren, çalışması gereken süre sanki bir asırmış gibi gözünde büyüyen Ziya, budaklı parke desenli bu muşambaları silmekten nefret ediyordu. Başhekim konferans salonunu iptal etse öyle hoşuna gidecekti ki.

Çalışmak olmasa hastanede bulunmayı seviyordu aslında. Fırsat buldukça, kör cephenin önündeki avluda sırtını duvara dayayıp çömelerek sigara tüttürmeyi, denize bakmayı, kendi gibi sigara içmek için kaçmış hemşirelerle havadan sudan sohbet etmeyi, psikolog Gülnazmiye Görgün'ün bir numara küçük sutyenlerle küçültmeye çalıştığı memelerini göz ucuyla dikizlemeyi çok seviyordu. Bazen bütün hastaların taburcu edildiğini, boş odalara güneş ışığı vurduğunu, sevdiği doktorlar ve personelle birlikte hastane bahçesine yayılıp sohbet ettiklerini hayal ederdi.

Kulaksız Ziya hastaneyi bazen seviyor, bazen sevmiyordu; ama Başhekim Demir Demir her zaman seviyordu. Denize sırtını dönmüş, planı bir labirent kadar karışık bu binanın dışında yaşayamazmış gibi geliyordu ona. Başhekim olmaktan, bu büyük meşguliyetten çok memnundu.

Öte yandan yoğunluktan sızlanıyor gibi görünmekten de hoşlanıyordu. Üstlendiği sorumluluğun büyüklüğünü, görevinin önemini her fırsatta vurgulamazsa, işlerin çok kolay yürüdüğünün sanılmasından, varlığının anlam kaybına uğramasından korkuyordu.

Gerçi bazen yüz kırk ikisi kapalıda yatan, üç yüz küsur hasta, sayıları elliyi bulan madde bağımlıları, yirminin altına düşmeyen ve özel güvenlik gerektiren mahkûmlar, kimileri ayakta tedaviye, kimileri hukuki işlemler için *Akıl dengesi yerindedir* raporu almaya gelen sayısız kişi bir yana, her biri ayrı bir dertle kapısına dayanan iki yüze yakın personelle uğraşmaktan gına geldiğinde, emekli olmak aklından geçmiyor değildi. Ama bir an hastaneye gitmeyip evde oturduğunu, şehirde boş boş gezdiğini düşünecek oluyor, kendini öylesine hayatın dışında kalmış hissediyordu ki, sanki gerçekten hastaneden kovulmuş gibi kalbi kırılıyordu. Bir daha sızlanmayacağına dair kendine söz veriyor, sözünü tutamıyordu.

Bir keresinde, neyse ki çok ucuz atlattıkları bir yangından sonra, emekli olmayı ciddi ciddi düşünmüştü. Ama her şey yoluna girdi. Zaten hastanenin tarihini anlatan bir kitap yazmak sevdasına da tutulmuştu, artık yıllardır başhekimliğini yaptığı ve adeta evi gibi benimsediği hastanenin dört başı mamur tarihini yazmadan emekliye ayrılmayı katiyen düşünmüyordu.

Kitap yazma fikrini, ilk yangından önce, **Matbaacı Kamer**'in yazıhanesinde tanıştığı Vali Muavini Hikmet Beleşoğlu sokmuştu aklına. Arada bir gevşeyip görevlerini ihmal eden personeline dağıtmak üzere tatlı-sert bir üslupla kaleme aldığı gayri resmi bir kurallar listesi hazırlamış, yazıcıdan çıkış almak çok pahalıya geleceği için bastırmaya karar vermişti. Matbaacı Kamer **semantik paranoyazi hastası kız kardeşi Maviş**'in tedavisini sürdüren Başhekim'den bu iş için para filan da istemiyor, *Hastanemize bi faydam olsun Başhekimim, bi ihtiyaç söyle de yapayım,* diye ısrar ediyordu. Özene bezene temize çektiği kurallar listesini bassın diye Kamer'e gönderme işini, ida-

ri personelin Nemişo dediği sekreteri Nemika'ya yaptıracaktı, ama sözlendiğinden beri aklı bir karış havada olan kızın nişan hazırlığı yapmak için izne çıktığını unuttu. Hemşirelerden mutfak çalışanlarına, sosyal hizmet uzmanlarından hastabakıcılara kadar, *herkesin muhakkak surette riayet etmesi*ni istediği listeyi, Kamer'e bizzat kendisi götürdü.

Başhekim bu listeyi yapmaya, bir sabah yedi buçukta gelip hastaneyi kim kime dum duma bulduğunda karar vermişti. Mesaiye bu kadar erken başlamak âdeti değildi, genellikle ona doğru gelir, ama akşamları da sekizden önce çıkmazdı. O gün erken uyandı. Karısı Sevim Hanım Ankara'ya gittiği için yalnızdı. *Hastanede bişeyler atıştırırım artık*, diyerek erkenden evden çıktı. Kendi başına kahvaltı hazırlamaya, daha doğrusu kahvaltıdan sonra masayı toplayıp bulaşıkları yıkamaya üşenmişti. Bulaşık makineleri vardı elbette, ama Sevim Hanım makinede bile olsa bulaşıkların kirli durması fikrine tahammül edemez, iki tabak bir çanak için makineyi çalıştırmayı da israf olarak görür, bir ton su harcayarak, elinde, gıcır gıcır yıkayıverirdi. Dolayısıyla, Başhekim kullanmaya alışık olmadığı makinenin nasıl çalıştırıldığını bile bilmiyordu.

Hastanenin zıvanadan çıkmak üzere olan hali daha kapıda, güvenlik kulübesinde başlıyordu. Bekçilerin arazi olduğu kulübede Türkân Kaymakoğlu'nun eski şoförü, Ebanım'a çarparak ölümüne neden olunca kafayı sıyıran Hamdi Tutuş bir sandalyeye oturmuş; ayakkabılarını, çoraplarını çıkarmış; kullanılmış bir jiletle ayak parmağındaki nasırları kesiyordu. Adam nasırlarına öyle dalmıştı ki, Başhekim'in geldiğinin farkında bile olmadı. Başhekim'in sinirleri, daha pis jileti Hamdi Tutuş'un elinden alırken oynamıştı. Kimi çıplak ayaklı, kimi terlikli, üstleri başları dökülen hastaların bahçede kafalarına göre gezindiklerini görünce iyice tepesi attı.

Bekçilerle hemşirelerin bir kısmını ikinci kattaki faaliyet salonunda buldu. Hastaların gözlem altında tavla, okey filan oynadıkları masaları birleştirmişler, üstüne ga-

zete kâğıtları yaymışlar, Hemşin çam balından Vakfıkebir tereyağına, otlu peynirden yeşil zeytine, pastırmadan helvaya kadar çeşit çeşit kahvaltılığı sıralamışlar, dumanı tüten Trabzon ekmeğiyle, neşe içinde kahvaltı yapıyorlardı. Hastalar alıp başlarını gittiler mi, düz duvara mı tırmandılar, haberleri yoktu. Başhekim'i görünce hepsi korkuyla ayağa fırladı.

Personeli adamakıllı azarlayacak, *Tehlikeli bir hastanın eline nasıl jilet geçer?* diye hesap soracaktı, ama sıcacık ekmeğin içinde eriyen tereyağına gözü ilişince, gülümseyen bir yüzle *Ziyade olsun,* dedi. Başhekim'i o saatte hastanede görmeye alışık olmayan şaşkın hemşireler hemen sofraya buyur ettiler. Adamcağız akşam da doğru düzgün bir şey yememişti, açlıktan içi kazınıyordu. Kâğıdına yağı çıkmış eski kaşara, zeytinyağında pırıl pırıl parlayan yeşil zeytinlere, mevsimin son domateslerine, hâlâ çıtır çıtır biberlere, vişne reçeline, hele hele Nebahat Hanım'ın iri cevizleri altın gibi göz alan kekine dayanamadı; personele bir güzel zılgıt çekecek yerde, oturup onlarla birlikte tıka basa kahvaltı etti.

Bu beklenmedik samimiyet personelden bazılarının gevşemesine yol açtı. Hele bir-ikisi aynı sofraya oturdular diye, neredeyse enseye tokat haline geleceklerdi. Başhekim böyle yakınlaştıkları bir andan sonra personele sert çıkmayı biraz ikiyüzlülük olacak gibi hissetti; dağıtıp herkese görevlerini hatırlatacağı bir *temel kurallar listesi* yapmaya, böylece kurallara bir tür yarı resmiyet kazandırmaya karar verdi.

Birkaç gün sonra, bölgedeki birçok fabrikanın ve işletmenin her türlü basım işlerini yapan Kamer'e gitti. Her patron gibi daima işlerin *Bu aralar çok durgun* olmasından yakınan Kamer'in matbaası o gün çok sessizdi. Sadece bir bıçak makinesi çalışıyor, düzenli takırtısı ondülin kaplı yüksek tavanda yankılanıyordu. Başhekim adamın bu kez haklı olabileceğini düşündü. Tam da ihtiyaç duyduğu bir zamanda Kamer durgunluktan yakınacak, basım işini matbaada görmekte gönülsüz davranacak diye canı sıkıldı. Yine

de şansını denemek istedi, asma kattaki yazıhaneye çıktı. Kamer Başhekim'i görünce ağzı kulaklarına varana kadar gülüp, adamı *Alasmarladık!* diyerek karşıladı.

Önündeki sehpaya formalarını yaydığı dördüncü şiir kitabının prova baskılarını kontrol etmekte olan Vali Muavini Hikmet Keleşoğlu, Kamer'in anlamsızca gülen halini ve gelen misafirini *Alasmarladık!* diyerek karşılamasını çok tuhaf buldu, kafasını kaldırıp baktı.

Neşe ile keder arasında sarkaç gibi gidip gelen, her iki ruh halinde de aşırı bir şeyler olan Kamer, Hikmet Bey'in soran bakışlarını görünce, dokuz yaşındaki kardeşi Maviş'in *semantik parafazi* hastası olduğunu; asıl söylemek istediği kelimenin yerine yakın anlamı olan başka bir kelime kullandığını, mesela bardak yerine tabak, yatak yerine masa dediğini, ama sağolsun Başhekim'in gayretleriyle büyük ilerleme kaydettiğini, en azından ne demek istediğini anladıklarını bir çırpıda anlatmakla kalmadı; parafazinin türleri hakkında Başhekim'den öğrendiği ne varsa, *semantik, neologistik, fonemik*, hepsini, aşırı bir neşeyle aktardı. Kardeşi Maviş'in hiç kimseyle kuramadığı iletişimin yarattığı üzüntü Kamer'de acıklı bir neşe haline geliyor, başlangıçta eğlendirici olan bu hal bir süre sonra iç burkuyor, Kamer'in abartılı neşesi de yanıp biten bir kibrit gibi sönüyordu.

Matbaacı yazıhanesini şereflendiren ağır misafirlerine birer sade kahve söylemişti ki, bıçak makinesinin sözlerine gizli bir metronom gibi eşlik eden düzenli takırtıları ansızın kesildi. Çok geçmeden işçilerden biri kapıda göründü, *Kamer Abi bıçak gene bozuldu*, dedi.

Kardeşinin vahim hastalığını sanki piyangodan büyük ikramiye kazanmış gibi arızalı bir iyimserlikle anlatan Kamer anında değişti; bu kez sanki evinin yandığını haber almış gibi abartılı bir panikle matbaaya koştu. Ayak sesleri güm güm yankılanıyor, hızla indiği metal basamakların yaydığı titreşim Başhekim'le Vali Muavini'nin ayaklarına kadar ulaşıyordu. Kahveci çırağı kahvelerini getirdiğinde, Kamer'in tanıştırmaya fırsat bulamadığı Vali Mua-

vini ile Başhekim kendi kendilerine tanıştılar. Kahvelerini içerlerken sanki kırk yıldır tanışıyorlarmış gibi sohbete koyuldular.

Birkaç ay önce atandığı bu şehre yerleşir yerleşmez, ilk iş olarak, yeni şiir kitabını bastıracağı bir matbaa bulan Vali Muavini, bir-iki nüshasını muhakkak yanında taşıdığı eski kitaplarının her birinden birer tane imzalayıp Başhekim'e hediye etti. Böylece aralarında pek derin olmayan, ama sohbeti bol bir dostluk başladı. Sık sık Millet Çay Bahçesi'nde buluşup hayat üstüne, akıl ve ruh üstüne konuşur oldular.

İlk zamanlarda her konuda ılımlı bir görüntü sergileyen Hikmet Bey dünya görüşünü giderek mevcut iktidarın görüşüne uyarlar olunca, dostluklarında bir tavsama eğilimi görüldü. Vali Muavini vilayetteki memurların cuma namazına gidip gitmediklerini kontrol etmeyi neredeyse görev tanımına dahil etmeye, günahtan, sevaptan, namazın faydalarından fazlaca söz etmeye, yaşça kendinden büyük Başhekim'e ısrarla, hatta hafif bir küçümsemeyle çeşitli dini kitaplar tavsiye etmeye başlamış; aralarına elle tutulur bir soğukluk girmişti. Eskisi gibi görüşmez oldular. Başhekim Vali Muavini'nin her şeyi dinsel bir pencereden görür olmasından çok, adamın yaşına başına bakmadan kendine bir nevi ağabeylik, kibirli bir mürşitlik taslamasından rahatsız olduğu için uzaklaştı.

Sonrasında çok daha mesafeli bir ilişki yaşadılar. Ara sıra karşılaşıyorlar, görüşüyorlardı elbette. Hikmet Bey hastanenin konferans salonunda yapılan bilimsel panellerde boy göstermekten vazgeçmiş değildi, hastaneye geldikçe Başhekim'e uğramadan, halini hatırını sormadan gitmiyordu. Ama dostlukları bu kısa hatır sormalarla ve Vali Muavini'nin kandil geceleriyle dini bayramlarda cep telefonunda kayıtlı bulunan herkese yolladığı standart SMS mesajlarıyla sınırlıydı artık. Başhekim bu mesajlara nazikçe karşılık vermekle yetiniyordu.

Bir süre önce vilayet kütüphanesine bağışlanan kitapları bizzat inceleyip uygun bulmadıklarını yakarak imha

etmesinin basına yansıması üzerine başı fena halde derde girdi Hikmet Bey'in. Gazeteler kocaman manşetler atarak bir Vali Muavini'nin bu sansür yetkisini hangi kanundan aldığını, vilayetin bahçesinde cayır cayır yaktırdığı kitapların uygunsuz olduğuna neye dayanarak karar verdiğini sordular; kül olan kitapların çarşaf çarşaf listesini yayımladılar. Listede çocuk kitaplarından sıradan aşk romanlarına, siyasetten tarihe kadar her türden kitap vardı. Bunların bazıları gerçekten Hikmet Bey'in sakıncalı bulduğu için yaktırdığı kitaplardı, ama listenin esaslı bir kısmını kütüphaneden yürütülmüş veya alınıp geri verilmemiş kitaplar oluşturuyordu.

Birkaç kez haksızyere azar işittiği için **Vali Muavini'ne gıcığı olan kütüphane memuru Zeynel Canpolat**, –ki o da tarikat mensubuydu ve uygun bulmadığı kitapların sayısı Hikmet Bey'in yaktırdıklarından kat kat fazlaydı– sorumluluğu kendisine ait olan ve ne yazık ki artık raflarda bulunmayan kitapları da ekleyerek listeyi genişletmiş, bunu basına sızdırmakla kalmamış, cep telefonuyla çaktırmadan çektiği otuz saniyelik bir video görüntüsünü de internet yoluyla basına dağıtmıştı.

Hikmet Bey önceleri bu haberleri önemsemedi, bir şey çıkmayacağını düşündü. Ama kitap yakma hadisesi yerel basına, derken büyük gazetelere, ardından Zeynel'in çektiği otuz saniyelik görüntü aracılığıyla ***youtube***'a ve ulusal TV kanallarına da yansıyınca, bir basın toplantısı yaparak durumu açıklamak, kendini savunmak zorunda kaldı.

Pek de inandırıcı olmayan açıklamasına göre, Vali Muavini kitapları siyasi veya ahlaki açıdan sakıncalı bulduğundan değil, halkın sağlığına zararlı oldukları için yaktırmıştı. *Kitap mukaddestir, yaktırmak gibi bir şeyi aklımdan bile geçirmem,* dedi. Gazeteciler kitapların nasıl olup da halkın sağlığına zararlı olabildiğini sordular. Onu da açıkladı. Hatırlanacağı gibi, kısa bir süre önce, içinde vilayet kütüphanesinin de yer aldığı binanın kanalizasyon borusu patlamış, bodrum katı dize kadar lağım suyu basmış-

ti. Söz konusu kitaplar da kütüphanenin yeniden düzenlenmesine işi henüz bitmediği için, bodrumda tasnif edilmeyi bekliyordu. Halk sağlığını her şeyden üstün tutan Vali Muavini lağım suyuna maruz kalmış olması muhtemel bu kitapları, *Evet, halk sağlığını tehdit etmesinler diye* yaktırmış, bu sayede *kütüphaneden faydalanan yavrularımızın mikroplarla temas etmesini* önlemişti.

Bu süreçte, olayın bu kadar büyüyeceğini tahmin edemeyen ve kabağın dönüp dolaşıp başına patlamasından korkan Kütüphane Memuru Zeynel, Vali Muavini'nin baş şahidi oldu. Sağda solda, patlayan kanalizasyon borusu nedeniyle sadece birtakım kitapların değil, arşivin bir kısmının da mahvolduğunu, kitaplarla birlikte yaktırılan mikroplu kâğıtların çok da önemli olmayan, bu nedenle bodrumda bulunan arşiv malzemesinden oluştuğunu söyledi. Lağım borusunun patladığını ispat etmesi için birtakım resmi damgalı kâğıtları, tesisatçı ve malzeme faturalarını Vali Muavini'ne bizzat ulaştırmak için gayret etti. Ama Vali Muavini bunu zaten akıl etmiş, Zeynel mal bulmuş mağribi gibi makbuzları sallaya sallaya getirirken, sekreteri her türlü belgeyi gazetecilere çoktan fakslamıştı.

Ulusal kanallara yansıyan görüntülerde yakılan nesnelerin kitap oldukları belli oluyor, ama ıslak veya kirli olup olmadıkları anlaşılmıyordu. Gazeteciler Vali Muavini'ni sorularıyla sıkıştırmak istediler. Madem bu kitaplar mikroplu lağım suyuna maruz kalmışlardı, nasıl bu kadar kolayca yanabilmişlerdi? Islak nesneler öyle kolayca yanmazdı. Oysa izledikleri görüntüde alevler neredeyse gökyüzüne yükseliyordu. Hikmet Bey kitapların hepsinin ıslak olmadığını, sadece bir bölümünün kirli suya maruz kaldığını, ama kütüphane görevlisi başta olmak üzere, çalışanların dikkatsizlik ederek temizlerle mikropluları bir araya yığdıklarını, kuru görünenleri kütüphane raflarına geri koyarak kamu sağlığını tehlikeye atma riskini göze alamadığını söyledi. Yok etmek gibi hunharca bir düşünceyi asla aklından geçirmediği kitapları ne kadar sevdiğini ispat etmek için de, yakılanların yerine alınan yeni nüsha-

ların oluşturduğu yığını gösterdi; hatta gazetecilerin önünde içlerinden okumayı asla düşünmediği sekiz on tanesini seçti, bunları evine götüreceğini ve okuyacağını söyledi.

Gazeteler bu açıklamayı hiç de ikna edici bulmayıp Vali Muavini aleyhinde yayınlarını sürdürünce, İçişleri Bakanlığı istekli olmamakla birlikte, usulden bir soruşturma açtırdı. Müfettişler geldi gitti, sonuçta kârlı çıkan Hikmet Bey ve kütüphane oldu. Müfettişler, Hikmet Bey'in kesinlikle halkın sağlığını gözettiğine karar verdiler, adamı neredeyse bir de takdirnameyle ödüllendireceklerdi. Vilayet bütçesiyle yenileri alınan kitaplar sayesinde de kütüphane epeyce genişledi. Olayın heyecanını yitirmesiyle birlikte, ilk günlerde harıl harıl yayın yapan gazeteler konuyu unuttu, birçok benzeri olayda olduğu gibi, bu kitap yakma hadisesi de toplum hafızasının kara deliğinde kaybolup gitti.

Vali Muavini'nin gönüllü tanığı olmasına rağmen kabak, tam da korktuğu gibi, olayların başlatıcısı Kütüphane Memuru Zeynel Canpolat'ın başında patladı. Müfettişler soruşturmaya başlayınca ceza kesmeden gitmek istememişler, günah keçisi aramışlardı. Zeynel görevini ihmal ettiği gerekçesiyle kınama cezası aldı. Savunmasına canla başla yardımcı olduğu Vali Muavini'nin, günah keçisi olmasına seyirci kalmakla yetinmeyip bir de sorumlu olarak onu işaret etmesi Zeynel'i çok kızdırdı, zaten gıcık olduğu adama bir de kin duymaya başladı. Ama sıradan bir kütüphane memurunun duyduğu kin, Vali Muavini'nin hayatını hiç etkilemedi.

Hikmet Bey tam başını ağrıtan bu soruşturmayı başarıyla atlatmış, derin bir nefes almıştı ki, İstanbul'da, **dini değerleri önemsemeyi çok abartan bir okulda yatılı okuyan oğlu Muharrem** okuldan kaçıp dayısının yanına gitti. Böylece adamın hayatında yine bir kriz dönemi başladı. Dayısının yanında yirmi gün kalan, on üç yaşındaki zeki ve haylaz çocuk okula dönmeyi kesinlikle istemiyordu.

Muharrem, anne babasının yıllardır görüşmedikleri **bilgisayar yazılımcısı ve basgitarcı Tümay** Dayısı ile çok

mutluydu. Gündüzleri takım elbise giyip kravat takarak küçük ama önemli bir şirkette müdür statüsünde çalışan, cuma ve cumartesi akşamları Suadiye'de nezih bir barda, grubuyla müzik yapan Tümay, gelişkin teknoloji ve ses sistemleriyle donattığı stüdyo-evindeki bilgisayarda piyanodan tambura, kemandan neye bütün müzik aletlerini çalıyor; Muharrem çoğunu ilk kez duyduğu bu sesleri büyülenmiş gibi dinliyordu.

Besteleri internette dolaşan, ilk albümü için stüdyoya girmeye hazırlanan Tümay, yeğenini seviyordu sevmesine; çocuğun kendisini bu kadar yakın hissedip yanına gelmesinden çok da hoşnut oldu. Ama Vali Muavini eniştesi ile papaz olmak hiç istediği bir şey değildi. Muharrem'i anneannesiyle dedesine götürmek istedi, ama ergenlik bunalımında olduğu anlaşılan çocuk dayısında kalmak istiyor, ağlayıp yalvarıyordu.

Muharrem dayısına önce *facebook*'ta rastlamıştı, bir fırsatını bulup gittiği internet kafenin bilgisayarında. Profilini sadece arkadaşlarının görmesine izin veren Tümay dayısına bir *mail* attı, ama cevap gelmedi. Tümay yeğeninden *mail* alınca çok şaşırmıştı. *Cevap vereyim mi, vermeyeyim mi? Verirsem ablamla birbirimize girer miyiz?* diye düşünüyordu. Ablası, eniştesi ve yeğenleriyle yıllardır görüşmüyorlardı çünkü. Ama cevap yazmasına fırsat kalmadı, dayısını ***google***'da tarayan Muharrem çalıştığı şirketi buldu, geldi.

Dayı yeğen Bağdat Caddesi'nde bir kafede öğle yemeği yerlerken, Muharrem o okula gitmek istemediğini söyledi. Akıllı akıllı konuşuyor, ne istediğini biliyor gibi davranıyordu. Ama Tümay çok telaşlandı, çocuğun sorumluluğunu almak istemedi, **beş yıl önce tesettüre giren ablası Tülay**'ı aradı.

Oğlunun kaçtığını kardeşinden önce okuldan haber almasıyla, panik içinde vilayet binasına gelen Tülay Hanım, durumu kocasına iki gözü iki çeşme anlatıyordu ki, yıllardır sesini duymadığı kardeşi cep telefonundan aradı. Tümay yeğenini zorlamış, eğer annesinin cebini vermez-

se vilayetten babasını arayacağını söyleyince, *Beni okula geri gönderme!* diye ağlayan çocuk, annesinin numarasını vermek zorunda kalmıştı.

Abla kardeş arasındaki telefon konuşması çok kısa sürdü. Tümay *Muharrem benim yanımda, merak etmeyin,* diyebildi sadece. Sonra da *Gelin alın diycem ama, çocuğu istemediğimi sanma. Muharrem'i ne kadar çok sevdiğimi bilirsin*, diye ekledi. Kardeşinin uzak, hafif küs, ama yine de sevgi ve özlem dolu sesini duyunca Tülay Hanım'ın burnunun direği sızladı. Güzel gözlü kardeşini nasıl da özlemişti. Birden hüngür hüngür ağlamaya başladı.

Hikmet Bey oğlunun gündüzleri adam, geceleri serseri dayısının yanına gitmesine çok kızmıştı. Tümay hakkında ileri geri konuşacaktı, ama sinirlerinin korkudan boşandığını sandığı karısının haline üzülerek sustu. Tülay Hanım ağladı ağladı, sonra elini yüzünü yıkayıp geldi. Karı koca durumu değerlendirdiler, çocuklarını ürkütmemeleri gerektiğine karar verdiler.

Hikmet Bey'le on dört yıl önce, bir arkadaşları vasıtasıyla tanışan Tülay Hanım, bir gün kapanmak isteyeceğini hiç düşünmemişti. Hikmet Bey de bir gün karısına *Kapan,* diyeceğini düşünmemişti. Demedi de zaten. Gerçi dindar ve kapalı bir aileden geliyordu, ailesinde tesettürlü kadınlar çoğunluktaydı. Ama açık olanlar da vardı, kendi kız kardeşlerinden biri açıktı mesela. Karısının tesettürlü olması gönlünden geçiyor, ama bu konuda ısrar etmeyi en azından yakın zamanda uygun bulmuyordu.

Hikmet Bey ailesiyle birlikte Tülay'ı istemeye geldiğinde, Keleşoğlu ailesinin kadınlarının genellikle kapalı olduğu, **hesap uzmanlığından emekli Turgut Bey**'le **doğma büyüme Pendikli Berat Hanım**'ın dikkatlerini çekmiş, kızlarını bu konuda uyarmışlardı. Ama Tülay şiddetli bir tepki gösterdi, anne babasını peşin hükümlü olmakla suçladı. Mesele aile içinde epeyce büyüdü, amcalar halalar da karıştılar. Sonunda, Hikmet Bey Tülay'a istemediği bir şeyi yaptırmayacağına dair söz verdi, yeminler etti, Tülay da çok ısrar edince anne baba *Peki* dedi, evlendiler.

Hikmet Bey'in mesleği gereği içinde bulundukları çevrenin kimi zaman hafif, kimi zaman açık baskısı Tülay Hanım'a örtünme kararı aldırdı. Ama tek etken bu değildi. Çocukluğundan beri dine eğilim duyan kadının Anadolu'nun küçücük ilçelerinde yaşarlarken boşluktan boşluğa düşmesi sırasında, sık sık içine girdiği dinsel atmosferden etkilenmesi de kapanmasını tetikledi.

Aslında tesettüre girme kararı almadan önce de kapalı sayılırdı. Görüştüğü kadınların büyük çoğunluğu başörtülüydü, hemen hepsi kocasının iş arkadaşlarının eşleriydi. Onların arasında kendini yabancı hissetmemek için başını kendiliğinden örtmeye başlamış, birkaç yıl öncesine kadar giydiği dar pantolonlarını, diz altı eteklerini bozup *patchwork* örtüler yapmış, sokakta başörtülü kadınlarla karşılaştığında, tanımasa bile selam verir olmuştu. Zamanla bu dindar çevrede bir tür aidiyet buldu. Bir akşam tesettüre girme kararı aldığını kocasına açıkladı, Hikmet Bey'in sevinçten gözleri doldu.

Kapandıktan sonra kendi ailesiyle çoktandır iyi gitmeyen ilişkileri iyice gerilen Tülay Hanım, her şeye rağmen anne babasıyla görüşmeyi tercih etmemiş, *Ya beni böyle kabul edersiniz ya da defterden silersiniz,* diye kestirip atmıştı. Bu, her ne kadar beklenmedik bir karar değilse de, kızlarındaki değişimi görmemekte ısrar eden ailede adeta deprem oldu.

Turgut Bey'le Berat Hanım, örtülü-açık ayrımı nedeniyle, elli yıldır oturdukları Pendik'ten Bostancı'ya yeni taşınmışlardı. Bu mesele günlerdir ellerini ayaklarını titretiyordu. Öz yurtları kabul ettikleri semtlerinde başlarına geleni hâlâ sindirmeye çalışırlarken kızlarının kararı yaşlı karı koca üstünde soğuk duş etkisi yaptı.

Evlerinin karşısındaki tekel bayiinin kapandığını, mahalledeki marketin içki satışını kaldırdığını, ruhsatları içkiliden içkisize dönen bazı sahil lokantalarının içki servisini gizli gizli yaptıklarını, semtte başörtülü kadınların hızla arttığını çoktandır fark ediyorlar, ama pek de üstünde durmuyorlardı. Örtülü/açık veya laik/dindar ayrımının

bireysel haklarını tehdit eder hale geldiğini düşünmeye başlamaları, Turgut Bey'in sadece cumartesi pazar günleri aldığı *Cumhuriyet* gazetesini bulmakta zorlanması ile başladı. Adam gazetenin kendisinden çok *Bilim-Teknik* ekine ve pazar günleri yayımladığı ödüllü bulmacaya meraklıydı. Bakkala *Cumhuriyet* gelmemeye veya gelen az sayıdaki nüsha bitmeye başlamıştı. Adamcağız tren istasyonundaki bayie kadar yürümek zorunda kalıyor; kendisine selam veren esnafın giderek azalmasını da kötüye yormamaya çalışıp duruma sinirlenmekle yetiniyordu. Ama karısı bir gün Pendik Pazarı'nda alışveriş yaparken, *gözü toprağa baktığı halde, hâlâ başı açık gezdiği* için, bir grup kara çarşaflı kadının sözlü tacizine uğrayınca paniğe kapıldılar.

Hayatı boyunca hakkını savunmakta en ufak bir zaaf göstermemiş olan Berat Hanım o gün paralize olmuş, ağzını açamamış, tansiyonu yirmiye fırlamıştı. Pazardan eve döndüğünde, bembeyaz kesildiğini gören kocasının sorularına cevap veremiyor, sadece *Bu da mı gelecekti başıma?* diye tekrar edip duruyordu.

Ziyaretlerine gelen Tümay'a durumu anlattılar. Yerlisi oldukları bu semtten taşınmak akıllarından bile geçmiyordu. Ama Tümay derhal taşınmalarını istedi. Turgut Bey laik mücadeleden söz etmeye kalkınca, yaşları yetmişi bulan anne babası için çok korkan Tümay *Başlarım sizin laik mücadelenizden!* diye kıyameti kopardı; anne babasını hızla, Bostancı'da, on dört katlı bir apartmanın sekizinci katında, deniz gören ferah bir daireye taşıdı.

Tümay'ın anne babası için güzel bir daire aradığı sırada, Pendik Pazarı'ndaki olaydan haberdar olmayan Tülay, kocasını ve en küçüğü henüz bir yaşında olan üç oğlunu alarak ailesini ziyarete geldi. Amacı tesettüre girdiğini ve bu konuda herhangi bir tartışmayı kabul etmeyeceğini bildirmekti. Berat Hanım bu sonucu beklese de kulaklarına inanamadı. Turgut Bey gün ortasında kızıyla damadını salonda bırakıp yatak odasına çekildi, kapısını sıkı sıkı kapattı. Bu hareketin *Gidin* anlamına geldiğini düşünen damat çok alındı, karı koca daha iki saat oturmadan çocuklarını alıp gittiler.

İki taraf da geri adım atmayınca telefonla bile görüşmez oldular. Tülay beş senedir görmediği babasını ve dört senedir görmediği kardeşini çok özlediği halde bağrına taş basıyordu. Ama her laik mitingde ağrıyan dizlerine rağmen bayrağını kaptığı gibi meydanlara koşan Berat Hanım, kızının hasretine dayanamadığı için nadiren de olsa görüşüyorlardı. Karşılıklı üzülen anne-kız önce telefonlaşmaya başladılar. Derken Tülay İstanbul'a geldiği zamanlarda, bardaklarına içki değmediğinden emin olduğu bir lokantada, kocasının bilgisi dahilinde, ama babasından gizli, annesiyle buluşur oldu.

Her defasında özlem ve kavuşma gözyaşlarıyla, uzun kucaklaşmalarla başlayan bu buluşmalar, Berat Hanım'ın sözü tam elli yıl yaşadığı o güzelim Pendik'te uğradığı tacize getirmesiyle tartışmaya dönüşüyor, ana kız daha yemeklerini bitirmeden birbirlerine giriyorlar ve her ikisi de bir daha görüşmemeye yemin ederek ayrılıyorlardı.

Muharrem'in okuldan kaçıp dayısının yanına gitmesinden sonra da durum değişmedi. Ama o gün, karısının gözyaşlarının oğlu için endişelenmesinden çok, kardeşinin özleminden kaynaklandığını anlayınca Hikmet Bey'in tepesi attı, biraz tartıştılar.

Vali Muavini arabaya atladığı gibi İstanbul'a gideceğini, oğlunu kayınbiraderinin yanından söke söke alacağını söyledi. Bu *söke söke* almak sözü Tülay Hanım'ın çok ağrına gitti. Hikmet Bey'in hiç beklemediği bir sertlikle, Tümay'ın Muharrem'i yanında alıkoymaya niyeti olsa telefon etmeyeceğini; çocuklarına sahip çıktığı, kendilerine hemen haber verdiği için kardeşine minnettar olacak yerde, böyle *Söke söke alıcam!* filan demesinin nankörlük olduğunu söyledi.

Karı koca ilk kez Tülay Hanım'ın ailesi nedeniyle tartıştılar. Hikmet Bey'in aklından bir an karısının ailesinden tümüyle kopmasının mümkün olmadığı geçti. Tam bu konunun üstüne gidecek, *Ne zaman kardeşinin avukatı kesildin başımıza?* diyecekti ki, Tümay ablasını tekrar aradı. *Muharrem'in küçükken sosise alerjisi vardı, hâlâ var*

mı? diye sordu. Çocuk sosisli sandviç yemek istemiş, dayısı yıllardır görmediği yeğeninin alerjisini hatırlamış, çocuk *Yok*, dediği halde ikna olmamıştı. Bu sevecen ve hassas sorudan sonra Hikmet Bey konunun üstüne gidemedi, tartışmayı kestiler. Zaten emniyet müdürlüğünde bir toplantıya yetişmesi gerekiyordu, bu meseleyi evde konuşmaya karar verdiler.

Tülay Hanım akşam evde çok ağladı. Muharrem ergenlik çağına girmişti, zorla eve getirmeye ya da okula götürmeye kalkarlarsa tekrar kaçmayacağı ne malumdu? Hikmet Bey'in gün boyunca parlamasına yol açan öfkesinin yerini oğlunun geleceğine ilişkin derin bir korku almıştı, karısına hak verdi. Muharrem'i tatlılıkla ikna etmeye, dayısının yanında biraz zaman geçirmesine müsaade etmeye karar verdiler.

Tülay Hanım Muharrem'in dayısının yanında kaldığı yirmi gün içinde, birçok kez Tümay'ı aradı. Her arayışında abla kardeş arasında bir an bir sevgi kıvılcımı parlıyor, ama ikisinden biri duygularına dair bir şeyler söyleyemediği için sönüp gidiyor, seslerine fazladan bir sertlik, bir soğukluk geliyordu. Her defasında, ikisi de sevecenlikle konuşmak istedikleri halde, sanki kardeş değillermiş gibi, gayet mesafeli konuştular.

Bu aramaların amacı Tülay Hanım'ın oğluyla konuşmak istemesiydi. Oğlunun güvende olduğunu bilse de içi rahat etmiyor, gözüne uyku girmiyordu. Hikmet Bey ise oğluna verdiği eğitimin bozulmasından, çocuğun belirlediği yoldan çıkmasından korkuyor, karısını ikide bir araması için sıkıştırıyordu. Muharrem ilk on gün boyunca ne annesiyle ne babasıyla konuşmayı kabul etti, Tümay da üstüne gitmedi.

Ama bir süre sonra, bunun ablasıyla arasındaki pamuk ipliğini de koparacağını düşünen Tümay Muharrem'i hafiften azarladı, hatta böyle giderse okuluna geri götürmek zorunda kalacağını hissettirdi. Bunun üzerine Muharrem annesiyle konuşmayı kabul etti. Oğlunun sesini duyan Tülay Hanım kendini tutamadı, hıçkıra hıçkıra ağlayarak zaafını hissettirdi.

Hikmet Bey karısının zaafını oğluna belli etmesini anlayışla karşıladı, ama Muharrem'in kontrolünü kaybetmelerine neden olmasından korktu, bu açığı oğluyla bir parça sert ve kararlı konuşarak giderdi. Muharrem babasının sesini duyunca buz gibi olmuştu. Dayısıyla o gece neden anne babasını sevmesi gerektiği hakkında uzun uzun konuştular. Muharrem hayatında ilk kez sabahın üçüne kadar oturdu, kendisine büyük adam muamelesi yapan biriyle konuştu.

Vali Muavini ve eşi *Ne yapalım, çocuğa nasıl davranalım?* diye sormaya Başhekim'e geldiler. Başhekim bir zamanlar uzun sohbetler yaptığı Hikmet Bey'e surat filan yapmadı, gayet nazik karşıladı. Ama ergen psikiyatrisi uzmanlık alanı değildi, çocuk psikiyatrı yakışıklı Doktor Faik Abacı'yı tavsiye etti.

Karı koca Faik Bey'in Gazi Caddesi'ndeki muayenehanesine gittiler, durumu anlattılar. Dünya görüşü Hikmet Bey'den pek de farklı olmayan psikiyatr, çocuğu şimdilik yatılı okuldan almalarının, bir süre kardeşleriyle kalmasının iyi olacağını söyledi. Biraz toparlanıp yoluna girdiğinde tekrar gönderebilirlerdi. Hikmet Bey okul müdürüne, kendi çevresine durumu nasıl açıklayacağını bilemediği için itiraz edecek oldu, Tülay Hanım yine ağlamaya başlayınca kabul etmek zorunda kaldı.

Muharrem'in dayısıyla yeterince kaldığına karar verince İstanbul'a gittiler. Dayısından ayrılmak istemeyen, ama beklediği kadar da yüz bulamayan Muharrem'le tam da Faik Bey'in tavsiye ettiği gibi yumuşak tavırlarla, tatlı sözlerle konuştular.

Bağdat Caddesi'nde, Tümay'ın işyerine yakın bir köfteciде buluşmuşlardı. Tülay Hanım kardeşiyle karşılaştığında, telefonda sesini duyduğu an olduğu gibi, içinin özlemle yanacağını zannetmişti, hiç öyle olmadı. Ama yine de, kocası yanında olmasa, kardeşiyle arasında başka türlü bir yakınlığın kendiliğinden kurulabileceğini hissedince biraz içi burkuldu. Basgitarcının köfteciye adım atmasıyla Hikmet Bey'in yüzünde sabit, gergin ve pek de seve-

cen olmayan bir ifade belirmiş, aynı ruh hali beş dakika içinde Tülay Hanım'a da sirayet etmişti.

Tümay'ın duyguları da ablasından farklı değildi. İki kardeş özlemlerini ve çocukluk hatıralarını birbirlerine hissettirecek kadar bile göz göze gelmediler. Muharrem her ne kadar yüz bulamadığı için dayısına karşı biraz buruksa da, kızgın ya da küs değildi. Sabahın üçüne kadar yaptıkları derin konuşma dayısına iyice bağlanmasına yol açmış, ama anne babasıyla gitmesi gerektiğine de ikna olmuştu. Eve gidince cezalandırılacağından korkarak ekmekten küçük küçük parçalar koparıp yiyor, anne babasının dayısıyla konuşmalarını yüzlerine bakmaya çekinerek dinliyordu.

Yemek boyunca üçü, birbirlerine karşı gayet saygılı, ama sevgi barındırmayan ifadelerle tamamen havadan sudan konuştular. Birbirlerinin hassas noktalarının yakınından bile geçmediler. Yalnız bir ara Tümay konuya başlamak ister gibi çatalını bıraktı, *Muharrem'e ceza filan..* dedi, sustu. Tülay Hanım o an kardeşiyle göz göze gelmiş, sözlerine devam etmesini istemediğini hissettirmişti. Dayısı çocuğu cezalandıracaklarını düşünseydi müdahale eder, hatta olay çıkarmaktan çekinmezdi. Ama Hikmet Bey'in oğluna sevecen bakışlarını görmüş, çocuğun canına okumayacaklarını anlayıp rahatlamıştı. Yemek bir gerginlik yaşanmadan bitti, kalktılar.

Hikmet Bey oğlunu misafir ettiği için kayınbiraderine soğukça teşekkür etti. Tümay da görevi olduğunu söyledi. Saatlerce konuşmuş olmalarına rağmen, o an Muharrem'in kendisine kırılmak üzere olduğunu hissetti yalnız. Çocuk bu konuşmalar sırasında dayısının kendisinden kurtulmak istediği hissine kapılmıştı, sarı sarı kirpiklerini kırpıştırıyor, dudakları titriyordu. Tümay çok içten, çok sıcak gülümsedi, başını sevecenlikle okşadı. Bu hareket de Muharrem'in dayısına tekrar sıcaklık duymasına ve ona daima güvenebileceğini bilmesine yetti.

Basgitarcı Tümay'la Vali Muavini ayrılırken öpüşmediler, el sıkıştılar sadece. Tülay Hanım kardeşini yanaklarından şöyle bir öptü. Tümay onlardan önce ayrıldı köfte-

erden. Tülay Hanım boylu boslu, yakışıklı kardeşinin arkasından bakarken hiç beklemediği bir anda, telefonda olan şey yine oldu, içi birden acıyla, özlemle yandı. Eli boğ tüsüne gitti. Kardeşiyle aralarına giren, sevgilerini birbirlerine söylemelerine engel olan şey *Bu mu?* diye sordu kendine. O kadar basit olmadığını bilecek kadar akıllı bir kadındı. Ama nasıl olmuştu da aynı ana babadan doğmuş, aynı evde, aynı şartlar altında büyümüş iki kardeş bu kadar ayrı yönlere savrulmuştu? Hadi savrulmuşlardı, böyle mi gidecekti kardeşlikleri? Birbirlerine duydukları sevgiyi söylemenin yolunu nasıl bulacaklardı?

Bu ve benzer sorular aklını kurcalasa, yüreğini acıtsa da daha fazla düşünmek istemedi. Düşündükçe içi daha fena yanıyordu. Gözlerinin yaşardığını kocasından sakladı, Muharrem'in elini sıkı sıkı tuttu. Hikmet Bey ise Tümay'ın bir kulağındaki halka küpesine takmıştı, içinden ağağılayıcı sözler mırıldanıyordu. Ansızın dönüp delinmiş mi diye Muharrem'in kulak memelerine baktı. *Olur olur,* diye düşündü. *Oğlan tutturmuştur ben de takıcam diye..* Yoktu Allahtan.

Hemen o gün uçakla döndüler. Muharrem cezalandırılmadı. Çok özlediği kardeşlerine kavuştu, yeni bir okula başladı. Babası haftada bir Faik Bey'e gitmesi şartıyla eve internet bağlatacağına söz, ara sıra dayısıyla *chat* yapmasına izin verdi.

Vali Muavini, Faik Bey'in kontrolü altına giren Muharrem'in dersleri ve davranışları düzelince, Üçkardeşler Pastanesi'nde rastladığı Başhekim'e Faik Bey'i tavsiye ettiği için teşekkür etti. Başhekim masaya buyur etti artık valilik bekleyen adamı. Hikmet Bey kuru kuru teşekkür etmekle kalmamak için masaya oturdu, o kadar işin arasında bile yazıp bastırmayı ihmal etmediği beşinci şiir kitabını imzaladı. Verirken *Siz başladınız mı kitabınızı yazmaya?* diye sordu. Herkes gibi o da duymuştu Başhekim'in hastanenin tarihini anlatan bir kitap yazdığını. *Henüz belge topluyorum,* dedi Başhekim. Fazla ayrıntı vermedi. Gerçi verebileceği bir ayrıntı da yoktu.

Kamer'in matbaasında tanıştıkları gün, uzun uzun

edebiyattan, şiirden konuşmuşlardı. Daha doğrusu Hikmet Bey konuşmuş, Başhekim dinlemişti. Başhekim'in şiirle edebiyatla filan başı hoş değildi, ama kendisinden en az on yaş genç olan bu adamın üç kitap bastırmış, dördüncüsünü de bastıracak olmasından çok etkilenmişti o gün.

Kamer bıçak makinesini çalıştırıp yanlarına döndüğünde, *Ben de sizin gibi eserler bırakmayı çok isterdim,* deyivermişti içtenlikle. Hikmet Bey tam bir şeyler söyleyecekti ki, Kamer makinedeki basit arıza sanki iş hayatını en az bir yıl etkilemiş gibi dert yanmaya başlayınca ikisinin de dikkati dağılmıştı.

O gün, işini bitirip matbaadan çıkınca, hemen hastaneye dönmemiş, sonbaharın son güneşinin tadını çıkarmak için Millet Çay Bahçesi'ne gitmişti. Bir soğuk gazoz içerken *Ne kitabı yazabilirim?* diye düşünmeye başladı. Son günlerde eline geçen kitapları hatırladı. Şöyle bir karıştırıp bıraktığı tarih kitapları, kendisine gönderilen bilimsel çalışmalar, yeni yeni moda olmaya başlayan kişisel gelişim kitapları vesaire. Bir kitap yazmalıydı da, ne hakkında olmalıydı? Bilemedi. Şimdi başlarsa emekli olmadan önce, yıllarca hizmet verdiği hastanesine bir hediye bırakabilirdi. Emekliliği falan düşündüğü yoktu, son nefesine kadar çalışacak insanlardandı.

Ama bir başka gün, aynı çay bahçesinde oturup birkaç saat boyunca ciddi ciddi emekli olmayı düşündü. Bunda, hastanede çıkan yangının yarattığı sıkıntının payı vardı kuşkusuz. Ama asıl *Kadın Sağlığında Hijyenin Yeri* konulu, sade suya tirit bir konuşma için Doğum Hastanesi'nden gelen ve sözlerine *Bir kadın anne olunca ruhunda çiçekler açar,* cümlesiyle gayet lirik bir giriş yapan **tavşandudaklı jinekolog Ayşe Nuran Serbest**'in yarattığı gerilim neden oldu.

Başhekim konferanstan sonra –bu boş konuşmaya ne kadar konferans denebilirse artık– iki paket çikolata kremalı bisküvi aldırmış, bütün konuklarına yaptığı gibi jinekologu da nezaketen makamında çay içmeye davet etmişti. Her hastanenin yaşadığı personel ve malzeme sıkıntı-

larından söz ederek sohbete başladılar. Derken Başhekim, gözlerini Ayşe Nuran'ın tavşandudaklarına dikerek ve işaretparmağını şakağına dayayarak, *Size nasıl gıpta ettiğimi bilemezsiniz Nuran Hanım. Sizin işiniz kadınlarla, bizim gibi muvazenesi bozuk kişilerle değil,* dedi. Demesiyle birlikte, odada buz gibi bir hava esti. Evhamlı jinekolog Başhekim'in sözlerini ve dudaklarında kilitlenen bakışlarını tümüyle yanlış anladı, adamın kendisine bir şeyler ima ettiğini zannetti.

Jinekolog Ayşe Nuran Serbest tavşandudaklı bir kadındı, kızdı daha doğrusu, henüz eline erkek eli değmiş değildi, bu gidişle değeceği de yoktu. Yüzündeki bu kusurun erkeklere vajinasını hatırlattığını sanıyordu. Doğduğu yıl açılan Gevher Nesibe Tıp Fakültesi'ne lise birincileri kontenjanından yararlanarak giren, otuz dokuz yaşındaki Kayseri Tomarzalı Ayşe Nuran, tıbba başlayıncaya kadar, resimlerde bile kadın ya da erkek cinsel organını görmüş değildi, nasıl bir şey oldukları hakkında hiçbir fikri yoktu. Bacaklarını açmış, muayene olmayı bekleyen bir kadının vajinasını gördüğü gün düşüp bayılacaktı neredeyse. Bir de üstüne birkaç arkadaşının gülüşerek kendisine baktıklarını fark edince, şok geçirdi, çok sarsıldı. Okulu bırakmayı bile düşündü bu yüzden. Ama hayattan **kızının doktor çıktığını görmekten başka bir şey istemeyen annesi Faika Serbest** üzüntüden kahrolup *Hakkımı helal etmem!* dediği için devam etti. Kusurunu her ne kadar fikri sabit haline getirmişse de uzaktan bakıldığında gayet normal bir hayat yaşıyordu. İyi bir doktordu, çaklanmıyor, kusurunu gizlemeye çalışmıyor, hatta toplulukk karşısına çıkmaktan çekinmiyordu.

Fakültenin beşinci sınıfındayken, kızı konuşturup dilini çözerek, yüzündeki bu kusur ile vajinayı eşleştirdiğini fark eden bir kadın hoca, kızı bir psikiyatra göndereceği yerde, bunu aşması için jinekoloji ihtisası yapmasını tavsiye etmiş; zekâca arkadaşlarından üstün bir tarafı olmayan, hatta bir parça aşağıda sayılabilen, ama kafasını ders kitaplarından kaldırmadığı için sınıflarını takır takır ge-

çen Ayşe Nuran azmetmiş; gece gündüz çalışıp meraklısı çok olan bu ihtisası kazanmıştı.

Ama jinekoloji bu saplantının geçmesine değil, zaman içinde daha beter azmasına neden oldu. Meslek hayatı boyunca binlerce vajina gören Ayşe Nuran Hanım bir süredir ne zaman aynaya baksa ağlayacak gibi oluyordu. Başlarda bunun çok saçma bir saplantı olduğunun farkındaydı, ama saplantısı giderek ilerlemiş, zihnini oymaya başlamıştı. Kusurunun yüzüne bakan herkesin aklına vajinayı getirdiğini düşünmekten kendini alamıyor, birinin bakışları yüzünde sabitlenecek olursa olay çıkarıyordu.

Karşılıklı çay içerlerken Başhekim'in parmağını şakağına dayayarak, müstehzi bir gülümsemeyle ve üstelik tavşandudaklarına bakarak *Sizin işiniz kadınlarla,* demesi aklının başından gitmesine yetti. Oysa vajinasını hayal etmek bir yana, cinsiyetinin bile farkında olmadığı bu geçkin kıza kusurunu ima etmek Başhekim'in aklından geçmiş değildi, onun derdi başkaydı.

Bir gece önce, açık serviste yatan hastalardan **şizofren Barış Bakış** *Karımın üstünde beni aldattığı yatak bu!* diyerek kolonyayı döküp kibriti çaktığı gibi, pencereye bitişik yatağını yakmış, sünger yatağın birden parlamasıyla yangın başlamış, alevler başka yataklara sıçramış, derken pencere pervazları tutuşmuş, yangının başka koğuşlara sıçramasına ramak kalmıştı. Adamcağız açılması muhtemel soruşturmayı düşünüyordu.

Yangını gecenin bir yarısında telefonla haber verdiler. Karısı Sevim Hanım'ın çarşaflarını her sabah değiştirdiği, sıcacık, yumuşacık yataktan çıktı; apar topar giyinip hastaneye koştu; bahçeden söndürme çalışmalarını izledi. Allahtan yangın hiçbir yere sıçramadan çabucak söndürüldü, Barış Bakış'ın koğuşuyla sınırlı kaldı.

Soğutma çalışmalarını bitiren itfaiyenin toparlanıp gitmesinden, görevlilerin yanan odayı toparlamaya koyulmasından sonra, sabaha karşı eve döndüğünde, her zamanki gibi daha antrede soyunup hızlı bir duş alması Sevim Hanım'a yetmedi. Kadın *Zehirli dumanlar saçına ba-*

şma sinmiştir, ağzına burnuna dolmuştur, diye tutturduğu için, uzun uzun yıkanmak, antiseptik sıvıyla gargara yapmak zorunda kaldı. Tekrar yatağa girdiğinde, her gün birkaç kere çalışmaktan bitap düşen çamaşır makinesinin gürültüsü sabah ezanını bastırıyor, ağır ağır şafak sökülüyordu.

Sabah yangının tantanasıyla geçmiş, telefonlar susmak bilmemiş, Başhekim herkesin haberdar olduğu yangın hakkında yüz kişiyle konuşmaktan yorgun düşmüştü. Neyse ki öğleden sonra ortalık sakinleşmiş, konferans salonu uzun zamandan beri ilk kez ağzına kadar dolmuştu. Gerçi kadın sağlığında hijyenin yerini öğrensinler diye topluca getirilmiş, ama konferansla zerre kadar ilgilenmeyen, öğretmenlerinin bütün uyarılarına rağmen kıkırdayarak sevgililerine mesaj çeken kız meslek lisesi öğrencilerini doldurmuştu salonu. Ama yine de konferansın gördüğü ilgi adamı mutlu etmeye yetmişti.

Moldovalı Anya hadisesinden sonra Belediye Meclis Üyesi Latif Tibuk'un ortak olduğu yerel televizyon Kanal SS'nin akşam haberlerinde konferans salonunun tıklım tıklım dolu olduğu görülecek; Başhekim böylece personel eğitimi seminerleri için salondan yararlanmak isteyen firmalara nazlanabilecek; hastane için masa, sandalye, televizyon, artık ne denk gelirse koparabilecekti. Devletin verdiği ödenek hastanenin dişinin kovuğunda kalıyor, döner sermaye gelirleri de kimsesiz hastaların sabunudur, diş macunudur, kadın pedidir, şudur budur gibi ekstra ihtiyaçları gidermeye yetişmiyordu. Bu nedenle, hastaların kozmetik ihtiyaçlarını lüks değil, gerçek bir ihtiyaç olarak gören ve çok önemseyen Başhekim şehrin işadamlarıyla içli dışlı olmak, kimsesiz hastalar için sürekli bu türden taleplerde bulunmak zorunda kalıyordu.

Konferanstan sonra odasında çay ve bisküviyle ağırladığı Ayşe Nuran Hanım'a, sırf yarenlik olsun diye yangın hadisesini anlatacak, *Allahtan kimse zarar görmedi,* diyecekti ki, tavşandudaklı jinekolog bardağının dibinde kalan çayı Başhekim'in yüzüne fırlattı, hakaret dolu, bir yı-

ğın cümle sarf ettikten sonra çıktı gitti. Başhekim ne olduğunu anlamadı bile, peşinden gidip *Bişey mi oldu?* diye soracak oldu, *Kadın daha da delirirse..* diye çekinip vazgeçti. Bir süre ne yapacağını bilemeden odasında dolandıktan sonra, hırsını durduk yerde başına dert açan torpilli kundakçı Barış Bakış'tan almak istedi.

İkindi vaktiydi. Telefona çıkan servis hemşiresi, Barış'ın doktoru Âlim Kâhkeci'nin mescitte olduğunu, hastayı en son yarım saat önce açık koğuşun koridorlarında, koltuğunun altında bir kitapla gezinirken gördüğünü söyledi. Başhekim bütün gecesini ve sabahını zehir eden hastanın hiçbir şey olmamış gibi gezinmesine inanamadı, *Derhal tespit edin!* diye bağırarak ortalığı ayağa kaldırdı.

Güllabici kılıklı görevliler Barış Bakış sanki uzun namlulu bir silahla bütün hastaneyi tedhiş edecekmiş gibi alarma geçtiler. İkinci kattaki faaliyet salonunda bulduklarında, genç adam **Feyyaz Kayacan**'ın ***Bir Deli Değilin Defterleri*** adlı öyküsünü belki birinci kez okuyordu. Geceleri tıpkı okuduğu öykünün karakteri gibi günlük tutan, karışık kafasında olup bitenleri ***Hastane Günlüğü*** adını verdiği bir deftere yazan Barış çok sakindi. Güllabiciler *Tamam ya, çekiştirmeyin, gideriz,* diyen genç adamı tespit gömleğini giydirdikleri gibi alıp götürdüler.

Barış Bakış problemli bir hasta değildi aslında. Çıkardığı yangın sayılmazsa, kimseye bir zararı olmamıştı. Genç adam sol elini reddediyor, kendi elinin başkasına ait bir varlık, hatta bizzat bir insan olduğunu düşünüyordu. Gerçi bununla kalmıyordu. Karısının kendisini sol eliyle aldattığına inanıyordu. Oysa henüz çok gençti, evli değildi. Öte yandan, doktoru Âlim Kâhkeci'nin ve hastayla ilgilenmesi gereken diğer görevlilerin Barış Bakış'ın kendini özdeşleştirdiği hikâye karakterinden haberleri yoktu. Oysa bütün ipuçlarını vermişti Barış Bakış, adı bile yeterince manidar olan öykünün yer aldığı kitap elinden düşmüyordu.

Yeşil gözlü, fena halde yakışıklı genç adam, dokuz ay

önce, annesi tarafından hastaneye getirilmiş ve yine annesinin ısrarıyla kapalıya yatırılmıştı. Ama bir hafta müşahede altında tutulduktan sonra, kapalıda kalması için bir neden bulunamadı. Böylece biri tıklım tıklım kitapla dolu, birbirinden şık iki valizini alıp hastaların kilitli kapılar ardında tutulmadığı açık kata geçti.

Barış Bakış'ın annesinin üst düzey bir dostu tarafından nezaketle aranıp hastanın iyi tedavi edileceğinden ve *azami özenin gösterileceğinden kuşku duyulmadığı* kendisine münasip bir dille söylenen Başhekim'in ve doktoru Âlim Kâhkeci'nin görüşüne göre, genç adamın değil kapalı kata alınmasına, hastaneye yatırılmasına bile gerek yoktu. İlaç tedavisi pekâlâ dışarıda da devam edebilirdi. Ama **Dışişleri Bakanlığı'nda Avrupa Birliği müzakereleri için oluşturulan bir çalışma grubunda siyasi başuzman olan Veda Alkan**, oğlunu dışarıda kontrol edemediği, tedavisini sürdürmesini sağlayamadığı gerekçesiyle, hastaneye yatırılması için çok ısrarcı oldu.

Başhekim anneye, *Neden Ankara'da bir hastaneye yatırmıyorsunuz?* diye sordu doğal olarak. Ankara'da seçkin bir çevre sahibi olan kadının, hastalığıyla itibarına zarar veren oğlunu bu çevrenin gözlerinden uzak tutmak istediğini anlamamıştı. Platin rengi saçları, tatlı bronz teni ve tam dudak ucundaki beniyle, geçkin yaşına rağmen gayet çekici bir kadın olan Veda Hanım, *Özel nedenlerimi anlatmayı uygun bulmuyorum!* diye sert ve bulanık bir cevap verdi.

Konuşurken mütemadiyen, kemik rengi ipek bluzunun cömert dekoltesini dönüş biletiyle yelleyen, yelledikçe baş döndürücü bir parfüm kokusunu odaya dolduran Veda Hanım'ın acelesi vardı. Tekrar Ankara'ya uçacak, Dışişleri Bakanlığı'nda çok önemli bir toplantıya yetişecekti. Bu nedenle Barış Bakış'ın yatış işlemleri süratle yapıldı. Kadın oğlunu öptü, kokladı, Başhekim'e GSM dahil bütün telefon numaralarını bıraktı ve gidiş o gidiş. Bronz dekolteli siyasi başuzman işi gereği sürekli seyahat etmek zorundaydı. Ama Allah için oğlunu ihmal etmiyor, dünyanın

dört bir tarafından telefonla arayıp en torpilli hasta muamelesi görmesini sağlıyordu.

Veda Hanım'ın timsah falan değil, hakiki gözyaşlarıyla vedalaştığı oğlu Barış Bakış'ın su yeşili gözlerinin derinliği, alnına düşen siyah kâküllerinin gölgesi, elmacık kemiklerinin güzelliği ve dinleyene sular çağlıyor hissi veren tatlı sesi, bilhassa kadın milletinin hemen dikkatini çekti tabii, genç adam meleksi güzelliğiyle hastanenin ilgi odağı oldu. Ama Ankara Dil-Tarih'ten yeni mezun, birkaç ay önce bu şehre gelip göreve başlayan, biraz şaşkın bir genç kız olan Psikolog Gülnazmiye Görgün'ün dikkatini çekmekle kalmadı; kızcağız her saat başı bu şahane surata bakmazsa nefes alamaz hale geldi.

Yeni mezun psikolog, Gülnazmiye olan adını avam bulduğunu kimseye söyleyemediği için, aslında Gül ve Nazmiye şeklinde iki adı olduğunu, ama nüfus memurunun yanlışlıkla bitişik yazdığını iddia edip kendisine sadece Gül denmesini rica ediyordu. Oysa yaşı kırkı geçmiş erkek personel arasında, iri ve tartışmasız güzel göğüsleri nedeniyle **Melek Görgün** diye anılan genç kız, yetmişli yıllarda *Fırçana Bayıldım Boyacı, Rejisörün Yatak Odası, Hamamcı Şevket* gibi erotik filmlerde oynayarak Yeşilçam'm seks ilahelerinden biri haline gelen Melek Görgün'ün adını bile duymamıştı. Yaşı kırkın altında olan erkek personelin arasında ise adı *Taşmeme*'ydi. Bir zamanlar erkek dünyasında ortalığı sallayan Melek Görgün'ün çağına yetişememiş olan genç kuşak çok daha fütursuzdu ve genç kızın kendisine taşmeme dediklerini duymasından çekindikleri yoktu.

Melek Görgün adı kulağına çalındığında hiç ilgilenmeyen, ama fısıltılar arasında *taşmeme* sözcüğünü seçtiğinde kendisinden bahsedildiğini anlayan kızcağız bir numara küçük sutyen giyerek göğüslerini küçülmeye çalışıyordu. Barış'ın su yeşili gözlerinde kendini kaybedince sıktığı göğüslerini serbest bıraktı. Önceleri hoşlanmakla yetindiği Barış Bakış'a, yaptıkları uzun bir sohbetten sonra âşık olmuştu. Öyle böyle âşık olmak değil ama, deli gibi.

Hastanenin denize bakan arka tarafında, dolup taşan çöp konteynerleriyle kalorifer kömürü dağları arasında, ortalık iyice çöplüğe döndüğü için civardaki tamirhanelerden birinin bir minibüsten söküp gönül rahatlığıyla attığı bir ***dörtlü arka koltuk hurdası*** duruyordu. Gülnazmiye Görgün kırmızı suni deri kılıfları patlamış, içinden süngerleri fırlamış dörtlü koltuğun ucuna oturmuştu. Başhekim'in hararetli bir sigara düşmanı olduğunu öğrendiğinden beri sigara içmek için sık sık buraya kaçıyordu. Annesinin mühim bir şahıs olduğunun herkes tarafından anlaşılmasıyla, hastanede istediği gibi dolaşmasına göz yumulan; hatta içine kapanmasın, dünyayla iletişimi kopmasın diye kafasına göre takılması desteklenen, ama başını alıp gitmemesi için çok dikkatli olunan Barış Bakış, elinde yine aynı kitapla *Bir Deli Değilin Defterleri* ile geldi ve dörtlü koltuk hurdasının öteki ucuna da o oturdu.

Deniz o gün nasıl da güzel görünüyordu. Gökyüzünde biriken karanlık bulutlar rengini yeşilimsi bir koyu maviye dönüştürmüştü, nazlı dalgaların uçları bembeyaz köpürüyordu. Gülnazmiye bakışlarını denizden alamıyor, bir yandan da şehrin en eski hastanesinin denize bakan cephesinde neden bir tek pencere bile olmadığını düşünüyordu. Barış Bakış'ın geldiğini görünce heyecandan eli ayağına dolandı. Kalbi duracaktı neredeyse, ne yapacağını, ellerini nereye koyacağını bilemedi.

Nefes kesecek kadar yakışıklı bu genç adamın su yeşili gözlerini gözlerine dikip genç psikologa değer verdiğini hissettirecek biçimde, *Oturdum ama, rahatsız etmiyorum umarım..* demesiyle başlayan sohbetin özellikle son bölümü, kelimesi kelimesine kızın aklında kaldı.

İki tür narsisist var Gül Hanım, demişti Barış Bakış, kızın adını ve hastanedeki görevini öğrendikten sonra. Gülnazmiye sözün narsisizme nasıl geldiğini hiç hatırlamıyordu, oysa çok basitti. Barış Bakış doktoru Âlim Kâhkeci'den uzun uzun yakınmış; kimi zaman şaşılacak kadar düzgün, kimi zaman başsız sonsuz cümlelerle, araya başka konularla ilgili tuhaf sözler de karıştırarak, ada-

mın narsisist bir kişiliğe sahip olduğu için kimseyi dinleme zahmetine katlanmadığından söz etmişti.

Aslında zaman zaman tehdit olarak görse de, Barış'ın Âlim Kâhkeci'yi umursadığı yoktu. İstediği gibi kitap okuduğu, gizli bir günlük tuttuğu, kafasına göre dolaştığı, dışarı çıkmamak kaydıyla canı ne isterse yaptığı bu hastanede kalmaktan hoşnuttu. Sadece arada bir birkaç kelime sohbet etmek istiyordu. Ama ne zaman karşılıklı oturup konuşsalar, -ki tedavisi gereği sık sık konuşmaları gerekiyordu- Âlim Kâhkeci genç adamın kitaplar hakkında anlattıklarını dinlemiyor, konuyu ille de Barış'ın muhayyel karısına getiriyor, genç adamı fena halde sinirlendiriyor, boş bulunup sırrını verdiği için bin pişman olmasına neden oluyordu.

Sırtını dayadığı dörtlü koltuk hurdasının kırmızısı çocuğun gözlerinin yeşilini iyice belirginleştirmişti. Gülnazmiye az önce denizden alamadığı bakışlarını bu kez Barış'ın gözlerinden alamıyordu. Barış *Birinci tür narsisistler bütün dünyanın kendilerine âşık olduğunu sanırlar,* dedi alabildiğine elektrikli bir esten sonra. Cümle içinde âşık sözcüğünün geçmesiyle Gülnazmiye söz aşka gelecek diye ürperdi. Ama o yeşil gözlerin sahibi, *Egoları zarar görmesin diye sadece kendilerinden aşağı seviyedeki kişilerle iletişim kurarlar,* diye devam edince içi cız etti. Barış Bakış'ın havalı edalı annesi Veda Alkan hastaneden rüzgâr gibi geçmiş, geçerken de arkasında, şahane bir parfümle birlikte, şiddetli bir yüksek sınıf kokusu bırakmıştı.

Yeşil bakışların altında erimekte olan Gülnazmiye kendini o kadar değersiz, o kadar aşağı seviyede buldu ki, Barış Bakış *İkinci tür narsisistler ise kendilerini çok değerli bulurlar. O değerli tene dokunacak el, o eşsiz dudakları öpecek dudak, o derin gözlere bakma hakkına sahip göz henüz yaratılmamıştır,* dediğinde yıkıldı, üzüntüyle başını eğdi. O anda uğrunda ölecek kadar kuvvetli bir hoşlanma hissettiği bu genç adam, *Ben yeşil gözlü bir narsisistim, gözlerime bakmaya hakkın yok mu demek istiyor?* diye düşünmeden edemedi. Ama kazanamayacağını dü-

şündüğü aşk savaşından dövüşerek çekilmek istedi, kendinin de şaştığı bir cesaretle *Siz hangi türdensiniz?* diye sordu. *Birinci mi, ikinci mi?*

Barış Bakış'ın bembeyaz dişlerinin ışıldadığı an, Gülnazmiye Görgün'ün de bittiği an oldu. O dörtlü arka koltuk hurdasının dili olsaydı da anlatsaydı, kızcağızın terden sırılsıklam olan ellerinin kırmızı suni deriye nasıl yapıştığını, aşktan nasıl boğulayazdığını.

Barış Bakış tam deli değildi, tam akıllı da değildi. Zaten akıllı delinin karşıtı değildi. Deli ya da akıllı olması da Gülnazmiye'nin Barış'a âşık olmasına engel değildi. Aslına bakılacak olursa, **dünya tatlısı küfürbaz Zerrin Hemşire**'nin de dediği gibi, *Zaten şu geçmişi boklu dünyada kim akıllı kim deli, hiç belli değil*'di.

Boşanmış bir çiftin çocuğu olmanın getirdiği, *bi annanede, bi babannede* geçen hayat, Âlim Bey'in deyişiyle, *Çocuğun muvazenesini bozmuş*tu. Gerçi baba tarafında, Barış'a genetik miras olması muhtemel ağır şizofreni vakaları vardı. Barış'ın annesi, teyzeleri filan mutlu mutlu yaşayıp giderken birdenbire evini barkını terk edip Datça'ya yerleşen ve orada **anneannesi Rana Hanım**'ın deyişiyle *Manisa Tarzanı* gibi yaşamayı seçen babasını, yıllarca Barış'ın hastalığından sorumlu tuttular. Oysa adamın yaptığı gayet aklı başında, bilinçli bir seçimdi, şizofreniyle filan alakası yoktu.

Barış'ın, Dışişleri Bakanlığı'nda geleceği göz kamaştıran bir memur olarak çalışırken **birdenbire çevreci olup doğal hayatı seçen babası Menderes Bakış**, bir gün karısından ve işinden ayrılıp Datça'ya yerleşmeye karar vererek çekip gitti. Veda Hanım şoke oldu. Uzun süre, kocasının İzmit Körfezi'ndeki kimyasal kirliliğin önlenmesiyle ilgili bir projede birlikte çalıştığı **Avusturyalı çevreci Karolin Pichler**'i bu ayrılıktan sorumlu tuttu.

Veda Hanım'a göre, Avrupa Birliği'nin çevrecilere saçtığı parayla dünyanın dört bir tarafını dolaşıp gerçekleşmesi imkânsız projelerle milleti oyalayan, Salzburglu yeşilci Karolin, -arkadaşlarının deyişiyle Karo- dünyanın

geleceğini tehdit eden tehlikelerle mücadele etmek bir yana, su gibi benzin yakan *Grand cherokee*'siyle Ankara caddelerini fethetmeye bayılan kocasının aklına girmiş; adamın yuvasıyla, gül gibi kariyeriyle oynamıştı.

Karo'yu yeterince tanımayanlar bu iddiaya büyük bir iştahla inandılar. Kadınlar sallapati giyiminin ve bakımsız halinin bile gözlerden saklayamadığı mevzun bacaklarıyla, en resmi ortamlarda bile saklamaya gerek görmediği şahane göğüsleri nedeniyle Karo'nun; erkekler de yine aynı nedenlerle Menderes'in yerinde olmaya can atıyorlardı. Karo'nun yay gibi vücuduyla Menderes Bakış'ın aklını aldığı kulaktan kulağa dolaştı; bu asılsız dedikodu, tam da Veda Hanım'ın istediği gibi, Ankara'nın diplomatik ve bürokratik ortamında hızla yayıldı.

Söylentiler Karo'nun cephesinde de, diplomasi dünyasında da herhangi bir soruna yol açmadı. Aksine, erkekler tarafından sadece Karo değil, çarpıcı bir seksapele sahip karısı Veda nedeniyle de *Şanslı adam* olarak nitelenen Menderes Bakış, şaraplı *carpaccio*'lu uzun öğle yemeklerinin en yoğun konuşma konusu oldu. Öte yandan Veda Hanım da hızla mazlum makamına oturmayı başardı. Birçok diplomat veya üst düzey devlet görevlisi Veda Hanım'ı teselli etme girişiminde bulundu. Kocasının alıp başını gitmesiyle dünyası yıkılan güzel ve mağdur kadını teselli etmeyi başaranlar da oldu.

Oysa ortada böyle bir ilişki olmadığını Veda Hanım pekâlâ biliyordu. Karo her ne kadar güzelliğiyle birçok erkeğin aklını başından alsa da, çevre hareketine kendini adamış, işinde gücünde bir kadındı; Salzburg'da, Menderes Bakış'ı cebinden çıkartacak kadar yakışıklı bir sevgilisi vardı. *Gönüllere gireyim, milletin yuvasını altüst edeyim, aman hiç tatmadım, gelmişken bir Türk'le dörtnala aşk yaşayayım,* diye bir derdi yoktu. Zaten söz konusu projede kısa süre çalışıp dünyanın öbür ucuna, Pekin'e gitmiş, Menderes'le görüşmeleri de birkaç toplantı ve öğle yemeğinden ibaret kalmıştı.

Veda Hanım kadın-erkek ilişkileri konusunda gayet

duyarlıydı ayrıca. Yalnız kocasına değil, çevresindeki erkeklerden herhangi birine ilgi duyan bir kadını gözünün bebeğinden tespit edebilecek kadar gönül işlerinde tecrübesi vardı. Ama evliliğinin dağılmasından, güzelliği ve fazlasıyla rahat hali tavrı ile herkesi kuşkulandıran Karo'yu sorumlu tutmak kolayına gelmiş; böylece kocasını mutlu edemediği, evliliklerinin zaten sorunlu olduğu iddialarını daha iddia edilmeden önlemişti.

Oysa Karo'nun bütün suçu, Menderes'i Türkiye'de de giderek ilgi çekmeye başlayan çevreci hareketten birkaç arkadaşıyla tanıştırmak oldu. Bu tanışmalardan yepyeni bir aşk doğmadı, ama Menderes için yepyeni bir hayat fikri doğdu. Birçok başkent gibi Ankara'ya da egemen olan ruhsuz ve resmi atmosferden bıkan, mesleği icabı farklı nabızlara farklı şerbetler vermekten ikrah eden Menderes Bakış, artık karısını sevmediğinden de emin olunca; bu şehirde, bu kadınla, bu mesleğe devam ederek yaşayamayacağını anlamış ve hayatını kökten değiştirmesi gerektiğine karar vermişti.

Veda Hanım, o sırada Romanya Elçiliği'nde resmi bir toplantıda, yıllar sonra tekrar karşılaşacağı, **diplomasi dünyasında henüz dikkate değer bir titr sahibi olmayan Emil Pavulescu** ile tanışmakla meşguldü. Oğlu Barış çoğu zaman olduğu gibi yine anneannesi Rana Hanım'ın evindeydi, tavuklu şehriye çorbasını içmiş, kadının geniş ceviz karyolasında uyuyakalmıştı. Menderes Bakış eve geldi. Çok zor geçen bir günün stresini atmak için kendine bir içki koyuyordu ki, ansızın bu evde bir dakika daha kalırsa boğulacağını hissetti.

Birkaç parça çok gerekli eşyasıyla, hafta sonları Nallıhan'ın Hoşebe ormanlarında veya Beypazarı'nın İnözü Vadisi'nde spor olsun diye bindiği bisikletini alıp jipine atladığı gibi, otogara gitti. Büyük bir hevesle aldığı ve sabaha karşı, herkesin derin uykuda olduğu saatlerde, Ankara'nın bomboş caddelerinde akıl almaz bir hızla sürdüğü arabasına son binişiydi. Otobüse bindi ve doğru Datça'ya, babasının vaktiyle üç otuz paraya satın alıp unut-

tuğu, okaliptüs ve keçiboynuzu ağaçlarıyla dolu, neredeyse uçsuz bucaksız, denize sıfır harika araziye gitti.

Uzun süren resmi toplantıdan sonra, içkinin de sayesinde samimiyetleri artan, aralarında Emil Pavulescu'nun da bulunduğu yabancı misafirlerine Ankara'nın sıkıcı gece hayatını gösteren –o zamanki soyadıyla– Veda Bakış, sabaha karşı eve döndüğünde kocasını bulamadı. Öyle yorgundu ki, nerede olduğunu merak edecek hali yoktu, hemen yattı. Ertesi gün Menderes Bakış karısını arayarak kendisini terk ettiğini bildirdi. Otoparka bıraktığı arabasının anahtarı üstündeydi, çalınmadan ordan alsa iyi olurdu. Kendisinin bir daha araba kullanmaya niyeti yoktu, ama ödedikleri ciddi paranın heba olmasını Veda herhalde istemezdi. Sesi sertti, geri dönmeye hiç niyeti olmadığını belli ediyordu. Veda Hanım bağırdı, çağırdı, öfkelendi, ama kocasının yepyeni bir hayat seçmiş olduğuna hiç inanmadı. Birkaç gün sonra durumun vahametini anladığında iş işten geçmiş, kocası yeni hayatını kurmak için kollarını sıvamıştı.

Kadın, kocasının mutluluktan ölmediğini, kendisini sık sık aldattığını biliyordu. Gerçi kendisi de sütten çıkmış ak kaşık değildi, onun da zina listesi epeyce kabarıktı. Menderes'le daha önce de birkaç kez ayrılmanın eşiğine gelmişlerdi. Ama son aylarda her şey yolunda gidiyordu. Aşklarını tazelemişler, hatta yüzünü yeterince görmeseler de, sevgisini kalplerinde içtenlikle taşıdıkları oğullarına *belki bir kardeş* düşünmeye bile başlamışlardı. Menderes Bakış'a Cenevre'de veya Strazburg'da bir yurtdışı görevi çıkması ihtimali belirmiş, bu değişiklik her ikisini de sevindirmişti.

Dolayısıyla, Veda Hanım kocasının erken başlayan bir kırk yaş bunalımı yaşadığını, birkaç ay içinde bu çevreci hayattan hevesini alıp döneceğini zannetti; devlette yüksek mevkilere tırmanmak isteyen her gencin ağzının suyunu akıtan görevinden istifa etmesini önlemek için elinden geleni yaptı. Oysa Menderes Bakış'ın bu kararının evliliğinde mutlu olup olmamasıyla da, dört yıl sonra kırkına

başacak olmasıyla da ilgisi yoktu. Bir anlık bir delirmenin ya da ani bir aşkın sonucu da değildi. Adam genel olarak mutsuzdu ve hayatını gerçekten değiştirmek istiyordu.

Veda Hanım teselli bulduğu kollarda kocasının aklının başına gelmesini ve dönmesini beklerken, Menderes Bey boşanma davasını çoktan açmıştı. Yolu olmadığı için arabayla ulaşılamayan arazisine doğal malzeme kullanarak, elleriyle yaptığı kulübede, zamansız bir *Robinson Crusoe* gibi yaşamaya başladı. Sentetik maddeler kullanmıyor, kendi kazdığı kuyudan su çekiyor, elektriğe ihtiyaç duymuyor, yetiştirdiği sebze ve meyveyle, yakın köylerden aldığı ekmek, süt ve yumurtayla besleniyordu. Çağdaş dünyadan kendi doğal dünyasına kabul ettiği tek şey kitaplar ve dergilerdi. Haftada birkaç gün bisikletle kırk kilometre yol yaparak Datça'ya gidiyor, doğal hayat ve çevre odaklı yabancı dergiler için İngilizce ve Fransızca yazdığı yazıları postalıyor, ısmarladığı yayınları alıyor, kulübesine dönüyordu. Çevre ve doğal hayat felsefesi üstüne yazdığı yazılar giderek ilgi görmeye, ziyaretçileri artmaya başlamıştı. Veda Hanım direnmesinin bir anlamı olmayacağını anlayarak boşanmayı kabul etti, velayetini aldığı oğlunu bir zamanlar Ankara'nın bürokrat takımını parmağında oynatmış olan annesi Rana Hanım'ın ellerine teslim etti.

Menderes Bey yıllar içinde bir tür *doğal hayat gurusu* kıvamına gelmişti. Ekolojistler, *greenpeace*'çiler ve benzeri oluşumlar içinde giderek yaygınlaşan ünü ve çok hareketli bir hale gelen hayatı, katı çevreci ilkelerinden ödün vermesini gerektirdi. Datça'ya yerleştiği ilk zamanlarda gecelerini ocak ateşi veya zeytinyağı kandiliyle aydınlatan, yazılarını eski püskü bir daktiloyla yazan adam; zamanla, kulübelikten çıkan evine elektrik bağlatmak, dizüstü bilgisayar kullanmak, seminerler vermek ve etkinliklere katılabilmek için benzin yakan araçlarla seyahat etmek zorunda kaldı. Ama ölçüsünü kaçırmadı, her zaman bir denge tutturmayı başardı. Zaten savunduğu görüşler dünyanın işleyişini olanaksız kılacak türden ütopik görüşler değildi. Akılcılığı elden bırakmıyor, bu nedenle yazıla-

rı yalnızca yeşil hareketin sert ve ödünsüz üyelerinin değil, çevreyi önemseyen birçok aklı başında kişinin de ilgisini çekiyordu.

Menderes Bakış iyi ve akıllı bir çevreciydi, aşıların birçoğuna ve sentetik ilaçların tümüne kesinlikle karşıydı. Ama talihsiz bir biçimde ölmesine kendi ihmali neden oldu.

Altı aydır birlikte olduğu, ama ilişkiyi yıpratıyor gerekçesiyle aynı evde yaşamadığı son sevgilisi, **belgesel yönetmeni Çiğdem Taşpınar**'la ormanda bağıra çağıra kavga ederlerken bir konserve kutusuna basmış; kutunun paslı tırtıkları çıplak ayağına gömülmüştü. Öyle kızgındı ki, Çiğdem'in bir sağlık ocağına gidip yarasına baktırması ve tetanos aşısı olması önerisini büyük bir öfkeyle reddetti. Acıdan gözleri yaşardığı halde, etine gömülmüş kutuyu eliyle söktü ve sevgilisini ormanda tek başına bırakıp yaralı ayakla dokuz kilometre bisiklet sürdü.

Kavgalarının nedeni kesinlikle ölmeye değmezdi. Ama Menderes Bakış ruh hali bir anda değişebilen, pire için düşünmeden yorgan yakan bir adamdı. Çiğdem Fransız ve Macar ortaklı bir şirket için, Bosna'da devam eden savaşın en büyük mağdurları kadınlar hakkında ***Bosna'nın Ağlayan Kadınları*** adını verdiği bir belgesel film çekecekti. Saraybosna'ya gitmeden önce Menderes'i görmeye gelmişti. Harika bir üç gün geçirdiler. Çiğdem saçı sakalı bırakarak iyice eksantrik olan, ama bu kez de daha bir yakışıklı haline gelen Menderes'in sayısız fotoğrafını çekti, son yazılarını heyecan ve takdirle okudu. Öyle mutluydular ki, zavallı bir virane olmaktan çıkıp eklentileriyle iyice genişleyen, neredeyse kâşane halini alan evin mutfağında Menderes'in bahçeden toplayıp kuruttuğu meyvelerle, pekmez ve has un kullanarak kurabiye bile pişirdiler. Genç sevgililer gibiydiler, çılgınca mutluydular. Daha doğrusu öyle görünüyorlardı. Aslında Çiğdem'in içi içini yiyordu.

Menderes Bakış, **Çiğdem'in filminin yapım koordi-**

natörlüğünü üstlenen Vincent Barratier ile fena halde kavgalıydı. Eften püften projelerle kültür kurumlarından, uluslararası organizasyonlardan para koparark veya her türlü sosyal projeye bir şekilde dahil olmayı başararak yaşayan bu ikiyüzlü asalağın adını duymaya bile tahammülü yoktu. Adam para yatırılacağını hissettiği her projeye burnunu sokuyor, ilişkilerini kullanıp musluğun başına geçiyor, kendine bir çıkar sağlayamayacağını hissederse işin gerçekleşmesini engellemek için elinden geleni yapıyordu.

Menderes'in nesli tükenen hayvanlar arasında bulunan *Silifke kirpifaresi* hakkındaki belgesel projesini hayata geçirmek için başvurduğu, çokuluslu şirketlerden sponsorluk alan bir organizasyonda tanışmışlardı. Vincent projenin yürütücü yapımcılığına talipti. Menderes yarım saatin içinde Vincent'ın iyi niyetli bir adam olmadığını, onu burnu sömürerek geçinmenin yolunu bulduğunu anlamış; bu asalağın projeye dahil olma isteğini kesinlikle reddetmişti. Aralarında o zaman başlayan gerginlik daha sonra karşılaştıkları ortamlarda arttı, giderek ikisi de birbirlerinden nefret eder hale geldiler. Menderes, belgeselini çekebilmek için yaptığı son başvurunun reddedilmesinde yine Vincent'ın parmağı olduğunu anlayınca iyice delirdi. O günden beri adamın ipliğini pazara çıkarmaya uğraşıyor, tanıdığı herkesi bu adama karşı dikkatli olmaları konusunda uyarıyordu.

Çiğdem de Vincent'ın pek dürüst ve güvenilir biri olmadığının farkındaydı, ama tam bir asalak veya tümüyle kötü niyetli bir kişi olduğu kanısında değildi. Ayrıca kırk memlekette kırk kolu olan bu adamla iyi geçinmesinin ona birçok kapı açacağını düşünüyor, bu nedenle Menderes'le sevgili olduğunu bilmeyen Vincent'la ters düşmemeye özen gösteriyordu.

Çekmeye hazırlandığı filmin koordinatörlüğünü Vincent'ın üstlendiğini Menderes'ten uzun süre gizlemişti, ormanda dolaşırlarken alıştıra alıştıra söylemek niyetindeydi. Tam *Lafın arasına nasıl karıştırırım?* diye düşünür-

ken, dereye soktuğu ayaklarıyla yosun tutmuş kayaları ittiren Menderes koordinatörün kim olduğunu belki onuncu kez sordu. Önceki soruları *Daha belli değil*, diyerek geçiştirmeyi başaran Çiğdem bu kez boş bulunup fazlaca sessiz kalınca, durumdan zaten huylanmış olan Menderes, adı bir türlü telaffuz edilemeyen kişinin Vincent olduğunu anladı, delirdi. Çiğdem'in bir anlık sinire kapılıp *Evet Vincent! N'olmuş? Zaten bence fazla abartıyorsun!* demesiyle iki sevgili birbirlerine girdiler. O öfkeyle teneke kutuya basan Menderes çığlığını boğazında boğdu, Çiğdem'in yardım için uzanan elini öfkeyle geri çevirdi.

Vincent'dan çok, *O orospu çocuğuyla işbirliği yapan* sevgilisine kızmıştı, kendini ihanete uğramış hissediyordu. Evine giderken *Allah bilir bu herifle yatmıştır da bu karı!* diye düşünüyor, öfkeden boyun damarları şişiyordu. Ayağından akıp bisikletinin pedalını vıcık vıcık yapan kan yol boyunca yere damladı. Kendi kendine küfredip bağırırken yarasının sızısını hissetmedi. Eve gittiğinde ayağını temizleyip pansuman yapacağına güzel bir *joint* sardı, vurup kafayı yattı.

Çiğdem ormanın ortasında bir başına bırakıldığı için müthiş kızgındı. Menderes'i derhal terk etmeye karar vermişti. Adamın bu hareketiyle onu zaten terk etmiş olduğunu kabul etmeye yanaşmıyordu. Daha sabah güle oynaya kahvaltı yaptıkları eve gitti, sırtını kapıya dönmüş, yatar halde bulduğu adama ağız dolusu hakaret etti. Ne zavallılığını, ne kıskançlığını, ne kifayetsiz muhterisliğini bırakta. Yatakta horul horul uyuyan adam sağ yanından sol yanına bile dönmedi.

Hırslı kadın Menderes'in Vincent'la arasındaki problemin kendisini hiç ilgilendirmediği kanısındaydı, kendini son derece haklı görüyordu. Menderes'e bu öfkesinin bedelini ödetmek istedi. Sabah çektiği fotoğrafların filmlerini makineden çıkarıp attı; yazılarının, dergilerinin, gözü gibi baktığı kitaplarının ve henüz yeni yeni satın alınabilir hale gelen ve Menderes'in daha bir ay önce dünyanın parasını verip aldığı dizüstü bilgisayarının üstüne zevkle şa-

tıp döktü, telefonunun kablosunu kopardı. *Başka ne zarar verebilirim?* diye bakındı, yaptıklarını yeterli buldu. Eşyalarını toplayıp Datça'ya, filme başlamadan önce kısa bir tatil yapmaya gelen asistanının ve birkaç arkadaşının kaldığı otele gitti. Olup biteni gözlerinden yaş fışkırarak anlattı.

O günlerde av yasağı başlamıştı. Başta **Atçalı Köyü muhtarı Nezir Dayı** olmak üzere bir grup avcı, yasağa uymayan ve hileli av gereçleri kullanarak avcılığın kamuoyunda kötü bir izlenim bırakmasına neden olan kişilere *Temiz avcılık istiyoruz!* sloganıyla savaş açmışlardı. Bu izci gibi disiplinli avcılar yasağı çok ciddiye alıyor, kaçak avcılar hakkında gelen ihbarları mutlaka değerlendiriyorlardı.

Nezir Dayı Datça'da işlerini görmüş, köye dönüyordu. Yolda her tarafı dökülen Murat 124'ünün lastiği patladı. Kan ter içinde, oflaya puflaya lastik değiştirirken, yerdeki kan izleri dikkatini çekti. Elini sürüp baktı, daha yeni kurumuştu. İzler ormandan geliyor, asfalt yola ulaşıyor ve bir süre devam ediyordu. Merak etti. Damlaları önce gözleriyle, sonra yürüyerek takip etti.

İzler ilkeli avcılar hakkında ileri geri konuşan, **avcılığın yüzkarası Kel Hüseyin**'in gizli bir ahırının bulunduğundan şüphelendiği patikaya kadar devam ediyor, sonra tekrar toprağa karışıyordu. Hiç düşünmeden bunların Kel Hüseyin'in kaçak vurduğu yabandomuzlarının kanı olduğuna hükmetti. Kel Hüseyin'in kaçak domuz avı yaptığına dair şayialar kulağına geliyor, ama bir türlü ispat edemiyordu. Murat 124'üne yeni taktırdığı telsiziyle jandarmayı, avcılık il müdürünü ve diğer yetkilileri aradı.

Hemen o gün Kel Hüseyin'e baskın yapıldı. Orman içindeki arazisinde, çevresine çalı çırpı, kuru ot balyası silifleyerek gizlediği ahırında kaçak avladığı ve sağlıksız koşullarda parçaladığı yabandomuzlarını el altından otellere satan Hüseyin ile hijyen koşullarına uymayan bu etleri satın alan bir otel sahibi, yüzülmüş domuzların başında pazarlık yaparken suçüstü yakalandılar. Domuzların bir işe yaramayan derilerini, sakatatlarını görmek için

çukur kazılmış, yağlarından iri parçalar doğranıp küpe basılmak üzere bir kenara ayrılmış, etleri pembe pembe parlayan, kafaları kesilmiş altı domuz, parçalanmak üzere bacaklarından çengellere asılmıştı. Vurduğu domuzları orman içindeki yoldan ahıra getiren Kel Hüseyin Nezir Dayı'ya kızgın gözlerle bakıyor, *Bırak bu kan izleri palavrasını Nezir. Söyle! Beni kim ihbar etti*? diye soruyordu.

Nezir Dayı domuzları asfalt yola hiç çıkarmadığını söyleyen adama kulak vermedi. Oysa kan izlerini ilk gördüğü anda, içinden *Yaktım seni Hüseyin!* diye geçirerek telsizine asılacağı yerde, izleri biraz daha takip etseydi sadece beş altı adım sonra, büyük yassı bir taşın üstünde Menderes'in kırk dört numara ayağının kanlı izini bulacak, belki de adamın hayatını kurtaracaktı. Onca yolu yarasına rağmen bisikletle kateden Menderes evine varmasına üç-dört yüz metre kala öfkeden ve yorgunluktan bitap düşmüş; bisikletinden inerek bir taşa basmış; ayağının açık, net, kanlı izini bırakmıştı. Nezir Dayı bunların domuz kanı olduğundan bu kadar emin olmasaydı, Menderes'e muhakkak ulaşır; ulaştığında da, evinin ahşap merdivenlerinde, evin içini boydan boyda kaplayan hasır yaygının üstünde kanlı ayak izlerini görebilir ve içtiği kallavi *joint* nedeniyle kendinden geçmiş yatan adamı doğruca hastaneye kaldırırdı.

İlkeli avcı, kooperatiflerine destek olan, akıl veren, sağlıklı tohum elde etmelerini, biyolojik tarım ilacı bulmalarını sağlayan, üstlerine ölü toprağı serpilmiş tarım ve hayvancılık müdürlüğü yetkililerini her fırsatta harekete geçiren, köye de köylüye de daima yararı dokunan Menderes Bakış'ın hayatını kurtarma fırsatını kaçırdığını hiçbir zaman bilemedi. Üstünden yıllar geçtikten sonra bile, kan izlerinin domuzlardan kaynaklandığından asla kuşku duymadı.

Yüzülmüş domuzların başında yakalandıktan sonra mahkemeye sevk edilen ve hatırı sayılır bir para cezası ödemenin yanı sıra, ahırı ve kendisi deşifre olduğu için bir daha yabandomuzu vurup satamayan Kel Hüseyin ise,

birinin ihbarı olmadan yakalanmasının mümkün olmadığını düşünüyordu. İşini gücünü bıraktı, kendisini kimin ihbar ettiğine kafayı taktı. Olmadık kişileri suçladı, köyde küsmedik insan bırakmadı, Nezir Dayı'yla da bir daha konuşmadı.

Birbirlerine o kadar küstüler ki, Kel Hüseyin'in oğlu ile Nezir Dayı'nın kızı birbirlerine vazgeçirilmesi imkânsız bir şekilde âşık olunca, evde *Ölürüm de kızımı o hainin oğluna vermem!* veya *Ölürüm de o müzevir muhtarın kızını oğluma almam!* şeklinde birbirleri hakkında verip veriştirdiyseler de, her ikisinin de karıları gayet aklı başında kadınlardı. Bu saçma sapan küslüğün gençlerin mutluluğunu engellemesine izin vermediler. Kel Hüseyin mecburen kızı istemeye gittiğinde bile Nezir Dayı'yla konuşmadı. *Allahın emri peygamberin kavliyle* demek karısına düştü.

İki dünür çocuklarının düğünlerinde yan yana masalarda, ama birbirleriyle tek kelime konuşmadan oturdular. Düğün boyunca her ikisi de, *Söyle o Nezir denen ibliise, şunu şunu şöyle yapsın,* veya *Söyle o utanmaz kele bunu bunu böyle yapsın,* diyerek, eşleri aracılığıyla konuştular. Kocalarının küslüğünü zerre kadar umursamayan kaynanalar birbirlerinin evlerinden çıkmazlarken, adı Küs Hüseyin'e çıkan Kel Hüseyin ile adı İnatçı Nezir Dayı'ya çıkan Atçalı Nezir Dayı birbirleriyle karşılaşmamak için köy kahvesine bile farklı saatlerde gidiyorlardı.

Ormanda çıplak ayakla dolaşan Menderes'in paslı teneke ye basmasının ve büyük bir kavgayla ayrılmalarının üstünden on beş gün geçmişti ki, Çiğdem iş hayatındaki en büyük kazığı Vincent'dan yediğini ve Menderes'in ne kadar haklı olduğunu anladı. Önce durumdan huylanmaya başlamıştı. Bütün varlığını adadığı *Bosna'nın Ağlayan Kadınları*'nın çalışmaları ilerlemiyor; şirketten beklenen para, ilgi, bilgi bir türlü gelmiyor; filme başlamayı bekleyen ekip giderek huysuzlanıyordu. Çiğdem her gün şirketin Budapeşte'deki merkezini arıyor, ama yetkili biriyle konuşmayı başaramıyordu. Nihayet birine ulaştı. Ka-

dın *Beş dakika sonra arayacağım*, dediği halde bir hafta aramadı.

Sonunda uçağa atlayıp Budapeşte'ye gitti. Orada soğuk bir *Üzgünüz!* cevabı aldı. Şirket yetkilisi Bosna'daki güvenlik sorunları nedeniyle filmi çekmekten vazgeçtiklerini, başka projelerde çalışacaklarını ümit ettiğini söyledi. Çiğdem başlangıçta bu güvenlik gerekçesine inanmıştı, gerçekten de Bosna Hersek ve Hırvatistan'da süren savaş herkesi korkutuyordu. Ama şeytan dürttü, meseleyi biraz kurcalayınca bu işte Vincent'ın parmağı olduğunu gördü. Herif bir Fransız arkadaşının aynı savaşı konu alan ve senaryosunda kendisinin de katkısının bulunduğu projesini firmaya önermiş ve çok daha verimli olacağı konusunda yetkilileri ikna etmişti.

Çiğdem üzüntü ve hayal kırıklığı içinde Datça'ya döndü. Hemen bir motosiklet kiralayıp özür dilemek, ayaklarına kapanmak, yalvarmak ve yaptıklarını Vincent'a nasıl ödetebileceklerini konuşmak üzere Menderes'e gitti. Kariyerinde parlak bir sayfa olmasını umduğu filmi uğruna, hainin biriyle işbirliği yaparak bir kalemde harcadığı sevgilisini üstü başı, yatağı terden sırılsıklam, kasları taş kesilmiş, yutkunamaz, konuşamaz halde buldu. Menderes'in bilinci kapanmak üzereydi, yarası iğrenç görünüyordu.

Telefonun kablosunu bizzat kendi kopardığı ve cep telefonları henüz yaygınlaşmadığı için motosikletle köye gidip yardım çağırmak zorunda kalan Çiğdem, köye vardığında Nezir Dayı kahvenin önündeki söğüt ağacının altına oturmuş, taze ezilmiş karadut şurubu içiyor, hâlâ Kel Hüseyin'i nasıl yakalattığını bire bin katarak anlatıyordu. Kel Hüseyin o sırada hapisteydi, mahkemeye çıkmayı bekliyor ve ziyaretine gelen herkese ihbarcının kim olduğunu soruyordu.

Çiğdem nefes nefese ve panik içinde Menderes'in durumu anlattı, Nezir Dayı hemen harekete geçti. Datça Devlet Hastanesi'nden ambulans çağırdılar, ayağındaki iğrenç yaraya sinekler üşüşen Menderes'i hastaneye kaldırdılar. Çiğdem yol boyunca gözyaşı dökerek sevgilisinden özür

diledi. Ama Menderes bilincini kaybetmişti, nabzı çok düşüktü, samimi itiraflarını ve özürlerini duyup Çiğdem'i affetmesi mümkün değildi. Hastaneye vardıklarında iş işten geçmiş, tedavi için çok geç kalınmıştı.

Menderes Bakış bütün çabalara rağmen tetanostan öldüğünde, Barış on yaşındaydı ve o yaz başında kendini ***Mary Poppins*** zannederek, anneannesi Rana Hanım'ın süslü balkonundan aşağıya atlamıştı. Varını yoğunu çevre hareketine yatıran Menderes Bakış'ın geleceğin ekolojistleri için bir yaz okulu kurmayı hayal ettiği arazisi tek varisi olan Barış Bakış'a kaldı. Ama Barış reşit değildi, olduğunda da annesi akli dengesinin yerinde olmadığı gerekçesiyle oğlunun velayetini almıştı, arazinin üstünde hak sahibiydi.

Veda Hanım yıllar içinde bir doğa harikası haline gelen, ama kolay kolay alıcı çıkmayan canım araziyi yok pahasına elden çıkarmak istemedi. On yıla yakın bir süre bekledikten sonra sabrı taştı, karşılığında dört villa almak üzere bir inşaat şirketine sattı. Cennetten bir köşe olan araziye şirketin dozerleri girdi; okaliptüsleri, keçiboynuzlarını, fıstıkçamlarını, zeytinleri, Menderes Bakış'ın ekolojik meyve üretimi için diktiği, yıllar içinde yabani birer ağaç haline gelen badem, portakal, kiraz, şeftali ağaçlarını çatır çatır söküp üstün bir planlamayla tümünün denizi görmesi sağlanan otuz sekiz yazlık villa yaptı. Villaların tamamını daha temel aşamasında, peynir ekmek gibi sattı.

Barış babasını son gördüğünde dokuz yaşındaydı. Yaşlı babaannesi ölmüştü. Ankara'da Kocatepe Camii'ni hıncahınç dolduran cenaze kalabalığının arasında elinden tutulup yanına götürüldüğü, saçları omuzlarına, sakalları göğsüne gelen, geniş omuzlu, heybetli adamın babası değil, defalarca okuyup resimlerine baktığı *Çocuklar İçin Mitoloji* adlı kitapta anlatılan tanrıların tanrısı *Zeus* olduğuna hükmetti.

Barış'ın babasını yabancıladığı kadar, babası da Barış'ı yabancılamıştı. Yıllardır görmediği oğluna pek de derin bir duygu hissetmeden bakıyor, gözleri kocaman iki

zümrüt gibi parlayan bu çocuğun babası olduğuna inanası gelmiyordu. Barış ise Ege'de büyük bir arazide tek başına yaşadığını öğrendiği babasını dikkatle inceliyordu. Bir süre sessizce bakıştılar, ama birbirleri hakkında düşünceleri çabucak dağıldı. Sonunda, Menderes oğluyla daha fazla iletişim kurmadan Datça'ya, okaliptüs ve meyve ağaçlarına döndü. Barış da yalnız ve hezeyanlı dünyasında oyalanmaya kaldığı yerden devam etti.

Annesinin yine çok yoğun olduğu, teyzelerinden birinin yurtdışına mastır yapmaya gittiği, diğerinin evlendiği ve anneannesi Rana Hanım'la baş başa kaldığı bir dönemdi. Davranışlarındaki bozukluklar kimsenin dikkatini çekmiyordu. Oysa çocukluğundan beri dikkatle izlenseydi, kendini bir zamanlar ***Heidi***'nin *Peter*'iyle, ***Kediler Kralı Karbonel***'le, ***Moby Dick***'le ve daha birçok karakterle özdeşleştirmiş olduğu görülebilirdi. Gerçi görüldü, görülmedi değil, ama çocukluğuna yoruldu. Hatta kendini *Mary Poppins* zannedip elinde anneannesinin şemsiyesiyle ikinci kat balkonundan atladığında, yaşlı kadının yüreğine iniyordu neredeyse. Allahtan sadece ayak bileği burkuldu, olay da anneanneyle torun arasında sır olarak kaldı.

Sonraları kendini *Philip Pirrip, Jean Valjean, Raskolnikov, Oblomov, Martin Eden,* hatta *Josef K.* ile özdeşleştirdi. ***Buddenbrook Ailesi***'nin onca üyesinin içinden özdeşleşmek için *kalbi kırık, ince ruhlu Hanno*'yu seçmiş olması da ruh sağlığındaki arızayı anlamak açısından önemli bir göstergeydi. O dönemde adını soranlara *Hanno* diye cevap veriyor, geceleri odasında Hanno'nun halası Antonie ile konuşuyordu.

Annesi Viyana'dan Cidde'ye, Moskova'dan Washington'a uçup durduğu, her gelişinde oğlunu öpüp koklayıp, hediyelere boğup gittiği için, var olmayan hala Antonie ile konuşması da sadece anneannesinin dikkatini çekti. Ama iyice yaşlanan Rana Hanım çok şirin bulduğu bu oyunu, o sıralarda lise öğrencisi olan torununun zekâsına, entelektüel birikimine yordu.

Barış'ın okuma alanları giderek genişlemiş, çağdaş edebiyatın seçkin örneklerine geldiğinde, ikincil karak-

terler daha fazla ilgisini çeker olmuştu. Okuduğu her kitabın kişilerinden biri veya birkaçıyla özdeşleşiyor, onlar gibi davranıyor, aralıksız konuşuyordu. Kendi kendine yaptığı bu konuşmalarda giderek artan abuk sabukluk, öğretmenlerinin dikkatini çekince, durumunun vahim olduğu anlaşıldı.

Ruh Sağlığı Hastanesi'ne yatırılmadan bir yıl önce Türk edebiyatı okumaya başlayan Barış, bir süredir *Feyyaz Kayacan*'ın *Bir Deli Değilin Defterleri* adlı öyküsünün ana karakteriyle özdeşleşmiş, hatta daha ileri giderek yan karakterlerle ciddi ciddi kavga eder hale gelmişti. Tıpkı öyküdeki gibi doktorlara takmış durumdaydı ve doktoru Alim Kâhkeci'ye açık vermemek için müthiş gayret ediyor; geceleri odalarda ışıklar söndürülmediği için, diğer hastalar görmesin diye *Hastane Günlüğü*'nü tuvalette, çömeldiği yerde, karanlıkta yazıyordu.

Barış o gün, dörtlü arka koltuk hurdasının iki ucunda otururlarken, genç psikologun *Siz hangi türdensiniz?* sorusuna, kızın gözlerinin kamaşmasına yol açan gülüşüyle, şaşılacak kadar aklı başında bir biçimde, *Ben narsisistlerden söz ediyorum, benden ya da sizden değil,* diye cevap vermişti. Derdi Gülnazmiye'yi tavlamak filan değildi. Birden başka bir gerçekliğin içine kaymış, kendisi olmaktan tümüyle çıkarak, kızla illüzyonu andırır türden bir iletişim kurmuştu. Barış'ın *Sizden* demesiyle birlikte Gülnazmiye'nin içi eridi o gün, bu genç adam için canını vermeye hazır olduğunu iliklerine kadar hissetti.

Hayattan, edebiyattan, şiirden öyle uzun konuşmuşlardı ki, -daha doğrusu Barış konuşmuş, sözlerinden pek bir şey anlamayan Gülnazmiye içi eriye eriye dinlemişti- genç adamın yokluğu fark edilip aramaya çıkıldığında, mesai saati bitmiş, genç kız şehrin uzak bir mahallesine giden otobüsünü kaçırmıştı. Görevliler tırım tırım aradıkları Barış Bakış'ı bulunca derin bir nefes aldılar, tatlı tatlı yaklaşıp küçük bir çocukla konuşur gibi *Hadi canım, içeri girelim artık,* diyerek Gülnazmiye'nin büyük aşkını alıp götürdüler.

Genç kız uslu uslu giden Barış Bakış'ın ardından baktı ve bu uzun şiirli sohbet sırasında hayatının aşkının gözlerini bir kez bile dikkat çekmesinden oldum olası utandığı göğüs nahiyesine indirmemiş olduğunu fark etti. Hayatında ilk kez buruldu bundan.

Genç psikolog, gözlerinin yeşilinde kendini kaybettiği genç adamın sözlerinden yalnız duygusal değil, bilimsel anlamda da çok etkilenmişti. Hemen o gece, bir çırpıda yazdığı ***Narsisist Kişiliklerde İlişki Şekilleri*** başlıklı, *İki tür narsisist vardır,* cümlesiyle başlayan, Barış'ın sözlerini bire bir aktardığı, içine aşk şiirlerinden dizeler serpiştirdiği saçma sapan makalesini bir grup psikologun yayımladığı, hakemli dergi ***Bungun***'a gönderdi. Makale tabii ki reddedildi.

Yayın kurulu üyelerinin çoğu Gülnazmiye'nin basit şiirlerle süslü, duygusal makalesinin ilk sayfasını bile bitirememişti. Ama derginin hemen her sayısında, henüz kıytırık bir İngilizce kitabından başka yayımlanmış bir tek kitabı bile olmamasına rağmen, kendini alanının duayeni zannederek üstten bir tavırla kaleme aldığı yazılarında, yakında Türkçe'de de çıkacak olan eserinin müjdesini vermeyi ihmal etmeyen yayın kurulu üyesi Profesör Altay Çamur –ya da tercih ettiği yazılışıyla *Chamur*– Gülnazmiye'nin makalesini sonuna kadar okumuştu. Çamur yazının bilimsellikten fersah fersah uzak olmakla birlikte, genç psikologun yaşamakta olduğu bir gönül macerasını yansıttığını isabetle tespit etmiş ve derginin bir sonraki sayısında *Genç Psikologlara Öğütler* başlıklı bir yazı yazmıştı.

Çamur'un yazısı gayet yumuşak, tatlı bir dille başlıyor ve ruhsal deneyimlerin psikoloji bilimi açısından elbette çok kıymetli olduğundan dem vuruyor, bizzat kendi başından geçtiği halde, *Bir arkadaşımın başına gelen..* diyerek çeşitli olaylardan örnekler veriyor, genç psikologlara kendi deneyimlerini psikoterapik bir yaklaşımla çözümlemelerini öneriyordu. Hayatın her alanında engin bilgi sahibi olduğundan kuşku duymayacak kadar kendine güvenen

Altay Çamur yazısına *Hazır yeri gelmişken,* diye devam etmiş; Gülnazmiye'nin makalesine sıkıştırdığı dizelerden hareketle şiir ve edebiyata geçerek **Shakespeare**'in *Dünya bir sahnedir* cümlesine atıfta bulunmuş; insanların hayatta kendilerine biçilen rolleri oynadıkları hakkında, 16. yüzyıldan beri konuşulan görüşleri ilk kez kendi söylüyormuş gibi sıralamıştı.

Bu konuya ayırdığı satırlar bütün bayatlığına rağmen, edebiyat ve sanata bir saygı duruşu sanılacakken, sözü adını açık açık yazmadan yine Gülnazmiye'ye getiren psikoterapist profesör, *Genç arkadaşım, bilimin dikenli yollarının daha başındasın. Meslekten emekli olduğunda roman okuyacak çok vaktin olacak. Sen zamanını bilimsel kitaplara ayır, benim Psikoterapide Yeni Yaklaşımlar isimli kitabım yayımlanmak üzere..* diyerek, hem romanı emeklilikte vakit geçirmeye yarayan basit bir eğlenceliğe indirgemiş, hem de hâlâ çıkmamış kitabının bir kez daha reklamını yapma fırsatını bulmuştu. Yazı, genç psikologlara bilimsel bir makale kaleme almanın incelikleri üzerine, herkes tarafından bilinen sırlarla devam ediyor, babacan üsluplu ukala profesör yazısını kendince bir alçakgönüllülükle bitiriyordu.

Gülnazmiye Görgün bir ay sonra, bu yazının yer aldığı sayıyı sipariş ettiği *Cadde Kitabevi*'ne gitti. Dergisi henüz gelmemişti. Genç kız *Ama bugün gelecek demiştiniz! Ta nerden kalktım geldim..* diye bıt bıt bıt sızlanmaya başladı. Kızın sözünü kesen **sinirli kitapçı Özcan Durna**, paketleri beklediğini, istediği derginin büyük ihtimalle öğlene doğru gelmiş olacağını söyleyerek *Daha sonra bi uğrayıver,* dedi, işine döndü.

Âşık genç kız o kadar heyecanlıydı ki, dükkânda beklemeye karar verdi. Sağa sola bakındı, oturacak bir yer bulamayınca sırtını bir rafa dayadı. Dayamasıyla bir gümbürtü koptu, bir yığın kitap yere yuvarlandı. Raf sandığı şey Özcan'ın sabahtan beri uğraşıp biri ileri biri geri duracak şekilde dizdiği, ***Harry Potter*** serisinin son çıkan kitabından oluşan bir kuleydi. Siniri her daim burnunun ucunda

olan Özcan, sabahtan beri dikmeye uğraştığı kule yıkıldığı için köpürdü, mahcup olan Gülnazmiye kitapları yerden toplayayım derken, koca çantası raflarında eğreti bir biçimde duran **Sezen Aksu** CD'lerine çarptı. Haydi, bu sefer CD'ler yere saçıldı, kimi açıldı, kiminin uyduruk kapakları kırıldı, Özcan iyice çileden çıktı. Gülnazmiye'nin bir dakika daha kalması halinde dükkânın savaş alanına dönmesinden korkan sinirli kitapçı *Yıktın dükkânı kardeşim! Daha gelmedi diyoruz laftan anlamıyo musun? Telefon et, geldiyse geldi deriz! Allallaaa!* diyerek Gülnazmiye'yi kovdu.

Kovulmaya aldırmayan genç kızın o güne dair hayalleri vardı. Tadını çıkara çıkara yazısını okuyacak, sonra da bir yolunu bulup dergiyi yazısının bulunduğu sayfa açık kalacak şekilde Barış Bakış'ın önüne bırakacak, elinden kitap düşmeyen sevgilisi bu yazıyı okuyunca kendisinden nasıl da aşkla bahsettiğini anlayacaktı.

Öğlene kadar belki beş kez telefon edip *Geldi mi?* diye sordu. Sinirli kitapçı Özcan kızdan kurtulmasının tek yolunun dergisini vermek olduğunu anlayınca *Ne acelesi var.. açarız bi ara,* diye düşünerek el sürmediği koliyi açtı, dergiyi buldu, Gülnazmiye'yi arayıp *Geldi.. gel al,* dedi. Gülnazmiye fırladığı gibi kitapçıya gitti, heyecanla beklediği dergiyi alıp hastaneye döndü. Yolda açıp bakmaya cesaret edemiyor, odasını paylaştığı psikolog kızlar yemekten dönmeden, yalnızken okumak istiyordu.

Burun buruna çalıştığı üç psikologdan ikisinin yemekhaneye gitmeyeceği tutmuştu o gün. Kızlar, yemekte mercimek olduğunu öğrenince, dışardan Kayseri mantısı ısmarlamışlar, beklerken birbirlerine dün gece izledikleri bir televizyon dizisini anlatıyorlardı. Nefes nefese gelen Gülnazmiye'yi görünce, *İstersen sana da mantı söyleyelim,* dediler. Barış'la dörtlü arka koltuk hurdasının üstünde yaptıkları sohbetten beri boğazından lokma geçmeyen Gülnazmiye hiçbir şey istemedi, çantasını sıkı sıkı göğsüne bastırıp **Başhemşire Servinaz Ceviz**'in odasına gitti, kadının gayet temiz ve düzenli geniş masasına kuruldu.

İki yıl öncesine kadar alt kademe personelin önünde

tir tir titrediği Başhemşire Servinaz Ceviz, kocası ani bir kalp durması nedeniyle öldüğünden beri tadından yenmez bir kadın olmuştu. Onun astığı astık kestiği kestik hallerini bilmeyen Gülnazmiye, *Korkunç Servinaz* hakkında anlatılan hikâyelere inanmıyor, hepsinin kötü niyetli, tembel hemşireler tarafından uydurulduğunu düşünüyordu.

Oysa anlatılanların hepsi doğruydu. Servinaz Ceviz yıllar boyunca kocasından eziyet gördüğünü belli etmemek için hastanede esmiş gürlemiş, altında çalışanların en ufak bir hatalarını bile burunlarından getirmişti. Yönetmelikmiş, genelgeymiş, ikazmış, şikâyetmiş hiçbir şey dinlemezdi. Kırklı yaşlara başlamanın tadını çıkaracak kadar güzel, kaşlı gözlü, gösterişli bir kadın olmasına rağmen, özellikle genç hemşirelerle uğraşır da uğraşırdı. Yüz kere şikâyet edildiği, onun yüzünden hastaneye sözleşmeli personel dayanmadığı halde, Başhemşire'nin hastanenin tıkır tıkır işlemesini sağlayan otoritesinden son derece memnun olan Başhekim, personelin şikâyetlerini sumen altı etmiş, soruşturmaları sürüncemede bırakıtırmış, arada bir yarım ağızla uyarmakla yetinmişti.

Servinaz'ın sapık kocası Ekrem Ceviz'in, kadının yüzüne vurmak gibi bir âdeti yoktu, ama arkadaşları zavallı kadının vücudunun bazı kısımlarını görecek olsalar, adamın cinsel sapıklığının bıraktığı izlerden dehşete düşerlerdi. Servinaz, manyaklığa yavaş yavaş, üstelik rızasını alarak başlayan ve yıllar içinde tam bir sadist kesilen adamın sevişirken dövmesine, sigarayla cinsel organını yakmasına, bıçakla kanatmasına, parmağına sürdüğü kanını zorla yalatmasına, şuna buna katlanabiliyor, ama yüzüstü yatırıp akla hayale gelmedik nesneleri arkasına sokmasının yarattığı utanca dayanamıyordu.

Başlangıçta seksin heyecanıyla küçük sapıklıklara izin veren kadının kocası giderek kontrolden çıkmıştı. Servinaz utancından ağzını açamıyordu. Birilerine söylemeye kalksa *Bunca yıldır aklın nerdeydi?* derler veya kendisine değil, herkesin iyilik meleği, çocuklarının biricik babası sandığı Ekrem'e inanırlar diye korkuyor, yalvarıp

yakarmaları kâr etmiyor, adamı dehşet verici seks oyunlarından vazgeçiremiyordu.

Kocasını bir kere terk etti. On üç yaşına yeni giren kızıyla, dokuz yaşındaki oğlunu alıp babasının evine gitti. Yaşadıklarını ailesine anlatmasına imkân yoktu. Ekrem'le yıllardır geçinemediklerini söylemiş, ama kimseyi ikna edememişti. Caminin altındaki çarşıda, küçük bir dükkânda askerler için kalın iç çamaşırı, ayakkabı boyası, ayna, tarak, deodorant, hacılar için ihram, tespih, seccade gibi ufak tefek şeyler satan ama maişeti bir türlü döndüremeyen **babası Selman Emice**'in suratı bir karıştı. Dara düştüğünde Hızır gibi yetişen, hiçbir isteğini ikiletmeyen damadından hem dünyada hem ahrette razı olan adam Servinaz'a yüz vermiyor, bu ayrılığı katiyen tasvip etmediğini açık açık söylüyordu. Servinaz ailesi tarafından aşağılanmaya, itilip kakılmaya razıydı, yeter ki kocasına dönmesin. Babasının giderek ağırlaşan sözlerini duymazlıktan geliyor, maaşını kuruş kuruş eline sayacağını ihsas ediyor, bir saniye bile yerinde oturmayarak annesinin elini sıcak sudan soğuk suya sokturmuyor, ama ikisinin de yüzlerini güldüremiyordu.

Evi terk ettikten bir hafta sonra kocası çıktı geldi. Planlı bir gelişti. Selman Emice askerlere kolonya, abuk sabuk şehir hatırası, uzun paçalı don gibi birkaç parça şey satabildiği dükkânını ikindiden sonra kapatmış; Ekrem'in çalıştığı vergi dairesine uğramış; *Bu gece gel, sizi barıştırayım da, karını çocuklarını al götür,* demişti. Ekrem gözleri yerde, yumuşak yumuşak sızlanıyor, *Nesini eksik ettim baba? Evime ekmek mi götürmedim? Çocuklarımı ihmal mi ettim? Başka gül mü kokladım? Ne yaptım?* türünden, kayınpederin yüreğini pelteye çeviren eziklenmelerini bir bir sıralıyor, Servinaz dudakları mühürlü bir vaziyette oturuyordu. Kocasının o bakışını görmeseydi, eve dönmeye katiyen niyeti yoktu. Ama manyak koca dizlerine oturttuğu, ergenlik çağına daha yeni girmiş kızının uzun saçlarını okşarken karısına öyle bir bakış baktı ki, Servinaz bu

bakışın *Sen dönmezsen bu! Bugün olmazsa yarın!* anlamına geldiğini dehşet içinde anladı, kuzu kuzu evine döndü.

Bütün sapıklıklarından sonra, sabahları erkenden kalkıp öpe okşaya uyandırdığı Servinaz'a kahvaltı hazırlayan, çocuklarını sütlerinden yumurtalarına kadar hiçbir şeylerini eksik etmeden yedirip okullarına yollayan adam, bir gece yine böyle bir sadist eylem hazırlığı sırasında ani kalp durmasından öldü. Servinaz kendini yerden yere atarak, göğsünü bağrını yırtarak hayatının rolünü oynadı.

Kızının saç fırçasını kocasının elinde görünce, üç gündür rahat duran adamın gene azacağını hissetmiş, bir süredir düşündüğü şeyin zamanının geldiğini korkunç bir acıyla anlamıştı. Kızının ertesi gün, kocasının muhtemelen üstüne boşalacağı ve çöpe atmasına izin vermeyeceği için hüngür hüngür ağlayarak yıkayıp çamaşır suyuna koyacağı fırçayla saçlarını tarayacağını düşündükçe gözleri kararıyor, sıranın kendinden sonra kızına geleceğini aklına getirmek istemiyordu.

Birkaç ay önce servisin ilaç dolabından aşırdığı, ama kendisine akıl almaz eziyetler etse de bir insanı öldürmek fikrini içine sindiremediği için bir türlü kullanamadığı, ***tiyoridazin*** içeren nöroleptik ilacın yüklü bir miktarını buz gibi limonatanın içinde kocasına verdi. Bir süredir kalbiyle ilgili sorunları olan, kardiyologların kapısını aşındırmaya başlamış sapık koca limonatayı bir dikişte içmiş, karısının bu beklenmedik ikramından hiç şüphelenmemişti.

Tiyoridazinin ani kalp durmasına yol açtığına ilişkin şüpheler vardı. Hastanede, bu maddeyi içeren ilacın verildiği bir hastanın ölümü üzerine konu hararetle konuşulmuş, raporlar yazılmış, soruşturmalar açılmış, ilaç firması yetkililerinin ve Sağlık Bakanlığı müfettişlerinin biri gelip biri gitmişti. Servinaz kimseye sezdirmeden kitaplar devirerek, ilaç broşürlerini satır satır okuyarak madde hakkında nerdeyse bir farmakolog kadar bilgi sahibi olmuştu.

Ekrem o gece, bir süredir elinde gezdirerek Servinaz'a niyetini hissettirdiği saç fırçasını kullanma fırsatını bulamadı. Kocasına limonatayı içirdiğinden beri içi pır pır

eden, gözünün yaşı dinmeyen Servinaz, yine adamın istediği gibi yatağa yüzükoyun yatmış, başına gelecekleri bekliyordu. Ekrem birden sendeledi, küt diye yere düştü. Göğsündeki şiddetli ağrı sırtına vuruyor, acıdan bütün vücudu kasılıyordu. Ne olduğunu anlamamıştı. Gözleri ölüm korkusuyla dışarıya uğramış, dişleri kilitlenmişti. Yalvarır gibi karısına bakıyor, *Ölüyorum, beni hastaneye götür..* demeye çalışıyor, ama ağzından hırıltıdan başka bir şey çıkmıyordu.

Servinaz kocasını öldürmek üzere olduğunun farkındaydı, sinirleri altüst olmuştu. Sürekli *Katil oluyorum! Katil oluyorum!* diye mırıldanıyordu. Nerdeyse yumuşayacak, kocasını öldürmek istediğinin ortaya çıkmasını, hapse girmeyi, sürünmeyi göze alıp ambulans çağıracaktı ki, Ekrem'in elinde hâlâ sıkı sıkı tuttuğu saç fırçasına gözü ilişti. Hayatının mahvolması umurunda değildi. Ama kocası ölmez de iyileşirse, biricik kızını sapık bir babanın kucağına atmış olacaktı. Kızının kum rengi saçları, berrak yüzünü düşündü, birden gözlerinden yaş fışkırdı.

Ekrem, başucunda çırılçıplak dikilmiş sessizce ağlayan karısının ambulans çağırmayacağını, kendisini ölüme terk edeceğini anlayınca dehşete kapıldı. Yattığı yerde kıvranıyor, Servinaz'ın ayak bileklerini tutmaya, öpmeye, yalvarmaya çalışıyordu. Yerde debelenip kendini yorması ölümünü hızlandırdı.

Servinaz severek evlendiği, on beş yıl aynı yastığa baş koyduğu, beraberliklerinin ilk yıllarında çok da mutlu olduğu kocasının ölümünü izlerken, gözlerinden sel gibi yaş dökerek parmaklarını vücudundaki işkence izlerinde gezdiriyor, Ekrem'e bu ölümü hak ettiğini anlatmak istiyordu. Ekrem son nefesini verdiğinde, evde derin bir sessizlik vardı. Çocukları mışıl mışıl uyuyordu. Servinaz yerde ölmüş yatan kocasına, kendi çıplak ve yaralı vücuduna baktı. Toparlanması gerekiyordu. Hızla çamaşırlarını, uzun kollu pazen geceliğini giydi, derin bir nefes aldıktan sonra, çığlık atarak hayatının rolünü oynamaya başladı.

Kalp krizi sebebiyle ölüm konulu raporla defnedilen

Ekrem'in ardından, herhangi bir soruşturmaya uğramadan bir ay kadar yas tuttu. Çevresindekilere iyi koca masalı anlatıyor, ruh sağlıklarının bozulmasından korktuğu iki çocuğuna babalarının harika bir adam olduğunu söylüyor, onu unutmamaları için telkinde bulunuyor, ama geceleri yatak odasında kendiyle baş başa kaldığında kızının saç fırçasına bakarak işlediği cinayet nedeniyle sızlayan vicdanını tamir etmeye çalışıyordu.

Vicdanını ve ruhunu tamir etmesi çok da uzun sürmedi. Bir gece yine saç fırçasına bakarken, artık ne üzüntü ne vicdan azabı, hiçbir şey hissetmediğini, müthiş rahatlamış olduğunu fark etti. Fırçayı çöpe attı, yatağa girip sabaha kadar deliksiz uyudu. Sabah uyandığında Ekrem ve çektiği acılar asırlar öncesinde kalmış gibi huzurluydu.

Bu travmayı atlattıktan sonra giderek yumuşayan, şeker gibi bir kadın olan Servinaz odasının kapısını ardına kadar açık tutmaya, önceleri ezip geçtiği personelin derdini dinlemeye, yardımcı olmak için çırpınmaya başlamıştı. Herkese sınırsız bir sevecenlik gösteriyordu. O kadar iyi, neşeli, mutlu, o kadar anlayışlıydı ki, hastane çalışanları akıllarına en ufak bir şey gelmeden, *Servinaz dulluğu çok sevdi. Bütün kabahat o nursuz donyağının teki kocadaymış meğer.. Hah hah ha!* diyerek, kendi aralarında gülüp şakalaşıyorlardı.

Bir zamanlar doktorların bile önünde titrediği Başhemşire, kocasının ölümünden beri herkese açtığı kapısını Gülnazmiye'ye de açmıştı. Ailesinden uzakta, tek başına hayat mücadelesi verdiğini düşündüğü, bu şehre yeni geldiği için pek arkadaşı da olmayan kızcağıza dostça davranıyor, odasının kalabalık olduğunu bildiği için, *Çekinme Gülüm, istediğin zaman gel, benim odamda çalış,* diyordu.

Tenis raketi hadisesi'nin olduğu gün, Gülnazmiye bu samimiyetin verdiği rahatlıkla kadının masasına kurulmuş, hatta heyecandan zangır zangır titrediği için elektrik sobasını yakmıştı. Dergi masada duruyor, ama heyecandan bir türlü açıp bakamıyordu. Gözü bir gelen olur diye kapıdaydı. Gelen kişi dergiyi görürse *Ben de bakıcam!* diye

tutturur, yazısını okur, Barış Bakış'a âşık olduğunu anlar, durum üstlerinin kulağına gider, hakkında soruşturma açılır diye ödü kopuyor; işini kaybetme ihtimalinden değil, işini kaybederse Barış'ı bir daha göremeyeceğinden korkuyordu. Zincirleme gelişen kaygıları aklını iyice dağıtmıştı. Dergiyi açmadan önce *O'nu sevmekten asla ama asla vazgeçmiycem!* diye mırıldandı ve gözlerini yumup Barış'ı hayal ederek dergiyi açtı. Daha yarısına bile bakmamıştı ki, bir tıkırtı duydu.

Günlerden cumaydı. Oturduğu yerden Barış'ın doktoru Âlim Kâhkeci'nin oda kapısı görülüyordu. Âlim Bey cuma namazına gitmek üzere odasından çıktığı sırada, Gülnazmiye'nin gözü hasta dosyalarının bulunduğu dolaba ilişti. Bir anda, kapı aralığından gördüğü bu dolabı karıştırması halinde, Barış Bakış'ın dosyasına ulaşabileceği aklına geldi, tepeden tırnağa sarsıldı.

Barış, annesi ve annesinin Rumen sevgilisi Emil Pavulescu hakkında bir yığın şey anlatmıştı. Barış'ın cadı annesinin sevgilisiyle birlik olup Barış'ı hastaneye kapattıklarından hiç kuşkusu yoktu. Ama sevgilisinin anlattıklarından daha fazlasını ancak dosyasından öğrenebilirdi. Bakalım o orospu cadı Veda Hanım Barış'ın doktoruna neler anlatmıştı?

Hastalık öyküsünü ve ayrıntılarını okursa, çoktan taburcu olması gerektiği halde, annesinin ısrarıyla yatışı uzattıkça uzatılan sevgilisini bu Karadeniz şehrindeki Ruh Sağlığı Hastanesi'ne sürükleyen, düzmece olduğundan kuşku duymadığı olayları öğrenebilir, Barış'ın bile bilmediği sırlara vâkıf olabilir, içini aşkla titreten genç adamı bu cehennemden kurtarmanın bir yolunu bulabilirdi. Vakit namazlarını genellikle hastanenin mescidinde kılıveren, ama cumaları muhakkak şehrin en büyük camisinde, cemaatle birlikte kılan doktor kapısını kilitleyecek mi diye dikkat kesildi.

Kilidin dili düşmüştü. Âlim Kâhkeci, Alacagöz Sipahi'ye hiç söylemediyse on kere kapıyı tamir etmesini söylemiş, ama esrarkeş marangoz her seferinde *Bugün halle-*

diyorum Doktor Bey, yeminle! demiş, elini bile sürmemişti. Alacagöz'den ümidini kesen Âlim Bey kapıyı dikkatle çekti, ama kilidi oturtmadı. Alimallah düşmüş dil bir de sıkışırsa açılması için kapıyı kırmak gerekirdi. Doktor namazdan sonra eve gidip yarım saat kestirmeyi aklından geçirerek koridorda kayboldu.

Gülnazmiye sağa sola bakındı, ortalıkta kimsecikler yoktu. Barış'ın dosyasına bakmak için harika bir fırsattı. Hemşireler ilaç zamanı gelen hastalarla meşguldüler, en az bir saat ortalıkta görünmezlerdi. Hastalara ilaçlarını yutturmak ciddi bir meseleydi çünkü, çok zaman alıyordu. Öldürülecekleri paranoyası başta olmak üzere, çeşitli nedenlerle ilaçlarını içmemekte direnen hastalar hapları dillerinin altında saklıyorlar, zorlanmadıkça yutmuyorlardı. Aralarında ilacı damağına yapıştırmak, neredeyse gırtlağına gizlemek, hatta küçük parçalara ayırıp düşmüş diş dolgularına sıkıştırmak, sonra da tek tek tükürmek gibi akıl almaz yöntemler geliştirenler vardı.

Kısa bir süre öncesine kadar kimin ilaçlarını düzenli aldığı, kimin almadığı belli değildi. Özellikle genç hemşireler, temizlik konusunda zaten ciddi sorunları olan hastaların ağzına bakmaktan iğrendikleri için, kontrol etmeyi unutmuş gibi yapmayı âdet haline getirmişlerdi, hastanede hastalara ilaç yutturma konusunda bir başıbozukluktur gidiyordu.

Ama bir gün, bir olaydan sonra, öfkeden eli ayağı titreyen Başhekim bütün hemşireleri yemekhaneye topladı, bangır bangır bağırarak hepsini şiddetle azarladı, görevlerini layıkıyla yerine getirmeyenler hakkında gereğinin yapılacağını üstüne basa basa söyledi. Bu konudaki esas sorumluluğun da Başhemşire Servinaz Ceviz'de olduğunu çok sert bir ifadeyle hatırlattı.

Buna, Kırşehir'in Çiçekdağı kazasına bağlı bir köyde yaşayan, orta halli bir çiftçinin kızı, **bipolar affektif bozukluk tanısıyla yatan, yirmi iki yaşındaki Leyla Böğrü**'nün Başhekim'in kapısının önünde *Amanın Leyla* türküsünü söyleyerek, anadan doğma soyunması neden oldu.

Beş yıl içinde altı kez hastaneye yatırılan, her yatırılışında aşağı yukarı üç ay kalan Leyla Böğrü'nün hastalığı, dört günlük gelinken artık gizlenemez bir şekilde ortaya çıkmıştı. Konu komşunun henüz farkına varmadığı, ağılda koyun sağarken çırılçıplak soyunmak, maaile televizyon izlenirken ekranın önüne geçip şalvarını çıkarmaya kalkmak gibi taşkın ve uygunsuz hareketleri cinsel azgınlığına yorulan, bu nedenle her defasında anasından bayılıncaya kadar dayak yiyen Leyla Böğrü; bu gidişle ailenin başını derde sokacağı, adını lekeleyeceği korkusuyla **ilk talibi Mustafa Keklik**'e verildiğinde on yedi yaşındaydı.

Kızın uzun saçlarının güzelliğinden ve bebek gibi yüzünden başı dönen, henüz on sekiz yaşındaki Mustafa Keklik anne babasının *Hele bir askere git gel,* yollu öğütlerine kulak asmamış, *Bu kızı alacam!* diye tutturmuştu. Kızının talibinin çıkması **Koyuncu Abdıraman**'ın canına minnetti. Her kız babasından beklenen nazlanmayı göstermek şöyle dursun, *İki bayram arası düğün olmaz,* bile demedi, bir an evvel kızının başı bağlansın diye ısrarcı oldu. Leyla'yı eksiksiz bir çeyizle gelin etmek için, ağılındaki elli baş koyunun onunu, yarı fiyatına celebe sattı, gıkı bile çıkmadı.

Leyla'nın annesi Nazife o kadar verimkâr değildi. Arada bir alıp başını giden, döndüğünde, yokluğuna *Deredeydim.. tarladaydım.. değirmene gittim..* diye saçma sapan bahaneler bulan kızının taşkın hareketleri nedeniyle içi içini yiyordu. Söz kesildikten sonra gene bir gün ortadan kaybolan, saatler sonra eve dönen kızına *Nerdeydin?* diye sordu. Leyla yine her zamanki cevaplarından birini verince, iyice huylanan Nazife Leyla'yı bir kenara çekti. *Gerdekten sonra seni bozuk çıktı diye geri getirirlerse, evladım falan demem, Kuran çarpsın ellerimle boğarım.. bana şimdi doğruyu söyle, kızoğlankız mısın?* diye sordu. Leyla annesinin sorusunun ciddiyetinin farkında olmayarak boş boş baktı, konudan konuya sıçrayarak *Düğüne kırmızı ruj isterim.. Niyazigillerin koyunu kurt boğmuş..* gibi abuk sabuk şeyler söyledi. Nazife kızının ağzından doğru

dürüst bir cevap almayı başaramayınca *Kaderde varsa çekeriz,* deyip düğün hazırlıklarına girişti.

MustafaKeklik'inanne babası, KoyuncuAbdıraman'ın kızını gelin etme konusundaki bu aşırı hevesli tavrını pek hoş karşılamamışlardı. Durumdan çok huylandılar, yol yakınken bu işten caymak istediler. Ama oğlanın aşktan gözü kör olmuştu. *Bana Leyla'yı almazsanız kendimi vururum, yeminle vururum!* diye bağırıp kriz geçirince korktular. Oğullarının da sağı solu pek belli olmuyordu. *Yapar mı yapar!* diye düşündüler, kaderlerine razı oldular.

Leyla, annesi köşeye çekip sıkıştırdığında ağlayıp zırlasaydı, *Kız değilim, beni filanca bozdu,* deseydi, Nazife kızını öldürecek değildi. Kahrolurdu kahrolmasına, ama saçını başını yolmakla, gene bayıltıncaya kadar dövmekle, odaya kapatmakla yetinirdi. Kadın bir rezalet kokusu alıyordu, çok huzursuzdu. Kızlarının bozuk olduğunu daha baştan bilirlerse, hiç değilse dünürlere haber gönderip *Bu işin oluru yok,* derler, işi bozarlar, çıkacak muhtemel talipleri de *Kızımız daha çok ufak*, diyerek geri çevirirler; böylece kimseye rezil olmadan, kızlarını kim bozduysa onunla meseleyi halletmeye çalışırlardı.

Ama o oldu bu oldu, aileler gençleri evlendirmekle caymak arasında gitti geldi, sonunda düğün zamanı geldi çattı.

Düğün gecesi, arada atıştıran kara rağmen bahçede kurulan upuzun sofrada davetlilere kazanlar dolusu etli pilav, üzüm hoşafı ve yoğurt ikram edildi. Her iki tarafın da akraba kızları, genç gelinleri, damadın elini bol tutup aldığı kınayla elleri kınalanmış, tiril tiril elbiseler giymiş köy kızları Mustafaların evinin üst katında tepsi ve kaşık çalıp türkü söylediler, yoruluncaya kadar *Üç oğlan, Yürü güzel* oynadılar, *Kıvrak halayı* çektiler.

Mevsim yaz olsa, bahçede kızlarla karşılıklı *Hasan Dağı sekmesi* oynayacak olan, ama ortalık buz kestiği için eve kapanan delikanlıların bazıları, düğüne gelmeden önce afyon çekmekle yetinmeyip üzüm hoşafına gizlice kattıkları votkayla kafayı iyice bulmuşlardı. Onlar da ait kat-

ta doyasıya eğlendiler. Davul zurna kâh alt katta, kâh üst katta, genellikle de bahçede susmak bilmedi. O kadar ki, damadın ailesine küs olduğu için düğüne gelmeyen bir yakın komşu, muhtarın evine gidip gürültüden şikâyet etmek istedi. Ama muhtar da düğündeydi, adam aşka gelmiş, boyuna havaya mermi sıkıyordu. Davul zurnanın sesinden kafaları kazan olan ihtiyarlarla çocuklu aileler evlerine döndükten sonra, körkütük sarhoş olmuş gençler bahçeye çıktılar, kar altında davulcuyla zurnacıyı oynatırlarken birdenbire sudan bir sebeple kudurup birbirlerine tekme tokat giriştiler, hatta bir-iki kere silah bile patladı. Kızlar çığlık çığlığa bağırdılar, erkek tarafının aklı başında büyükleri gençlerin iyice azmışlarını düğünden uzaklaştırdılar. Ortalık yatıştı. Nihayet saat ilerleyip bütün misafirler gittikten sonra, yakın arkadaşları damadı sırtına vura vura gerdek odasına soktular. Mustafa Keklik de böylece muradına erdi.

Ertesi sabah korkudan tir tir titreyen Nazife'ye müjde verildi. Leyla kızoğlankızdı. Kanlı çarşafı görünce Nazife sevincinden hüngür hüngür ağladı.

Bayram sabahıydı, tantanası hâlâ konuşulan düğünün üstünden henüz dört gün geçmişti. Boynuzlarına kırmızı kurdeleler bağlanmış, biri damadın adağı iki kınalı koç dualarla kesilmiş, kanı yeni evlilerin alnına sürülmüştü. Leyla'nın mutluluktan sarhoş bir halde bastığı yeri bilmeyen kocası Mustafa'yla, kayınpederi ve kayınbiraderleri hayvanları yüzmüş, parçalamışlardı, dağıtılacak etleri tartıp ayırıyorlardı. Kaynanası ise kurbanların ciğerlerini, böbreklerini, etlerin çabucak pişecek taraflarını doğramış, bahçede devasa bir bakır tencerede kavuruyordu.

Kurban işi bittikten sonra alt katta yer sofrası hazırlandı, kavurma sıcak sıcak ortaya kondu, eltilerin kerpiç fırında bayram için pişirdiği ekmekler elle koparıldı. Çoluk çocuk, o sırada evde kim varsa, herkes yemeğe oturdu.

Kayınpederi tam *Bismillah* deyip ilk lokmasını ağzına atmıştı ki Leyla Böğrü kocasının erkekliğinin olmadığını, hem de en ağza alınmayacak kelimelerle söyleyiver-

miş, bununla da yetinmeyip kahkahalarla gülerek ayıp hareketler yapmaya, göğsünü bağrını açmaya başlamış, sofra başındakilerin nutku tutulmuştu.

Mustafa yerinden fırladığı gibi Leyla'nın üstüne atladı, ağzını kapatmaya çalıştı. Kız üstünü başını yırtmaya kalkıp ayıp sözler söylemeye devam edince, Mustafa'nın anne babası dört günlük gelinlerinin hiç de normal olmadığını anladılar ve *Düğünü bayramdan sonra yapalım,* dedikleri halde, Abdıraman'ın niye *Bir an evvel olsun,* diye ısrar ettiğini, niye bu kadar verimkâr olduğunu da çözmüş oldular.

Leyla, bir taraftan soyunup bir taraftan da yemeklerini zehir ettiği aile bireyleriyle bahçede, kar altında kovalamaca oynadıktan, Mustafa'nın ve kayınbiraderlerinin eline her geçtiğinde adamakıllı dayak yedikten sonra bitkin düştü. Bayılacak hale gelmiş kızı kolundan tutup Abdıraman'ın evine götürdüler, ağır hakaretlerle adamın başına attılar.

Nazife aşırı hareketten ve dayaktan bitip tükenmiş kızını bir de kendisi dövmek için soba maşasını kaptı. Leyla hâlâ Mustafa hakkında olmadık şeyler söylüyor, kahkahayla gülüp duruyordu. Nazife *Gidinin orospusu!* diye üstüne yürüdüğü anda, Abdıraman karısının önüne geçti, maşayı elinden zar zor aldı. Nazife *Seni doğuracağıma taş doğuraydım!* diye ayılıp bayılırken düğünden beri gözüne uyku girmeyen ve bayram günü yediği dayağın acısını yeni yeni hissetmeye başlayan Leyla genç kızlık odasına gitmiş, yüklükten yorganını çıkardığı gibi üstüne örtmüş, vurup kafayı yatmıştı.

Nazife ile Abdıraman fena kapıştılar. Nazife kızını elinden aldığı için kocasına saldırdı, Abdıraman da karısına bağırdı, çağırdı. Adam ilkokul üçten ayrılmaydı, doğru dürüst eğitimi yoktu, ama akıllı biriydi. Kahvede buldukça gazete okur, iyi kötü televizyon izlerdi. Akıl hastalığı diye bir şey olduğunun farkındaydı; Leyla'yı dayakla, sopayla zapt etmelerinin mümkün olmadığını anlamıştı. Önce Kırşehir Devlet Hastanesi'ne götürülen Leyla'nın derhal yatı-

rılması gerektiği ortaya çıktı. Böylece dört günlük geline Ruh Sağlığı Hastanesi'nin yolu göründü.

Leyla'nın eltileri çenelerini tutmayıp durumu bütün köye, hatta civar köylere bire bin katarak yaydıkları, yayarken Mustafa'nın kıza duhul edememiş olduğunu belirtmeyi ihmal etmedikleri için, Mustafa insan içine çıkamaz, kendi ailesinin bile yüzüne bakamaz hale gelmişti. Eltiler sınırlı hayal güçlerini de kullanmışlar; kanlı çarşafı açıklayabilmek için Mustafa'nın odun keserken yarıldığını pekâlâ bildikleri parmağına dikkat çekmişler; ailenin en küçük, en sevilen, en şeytan çekici oğlunu hırpalamak için ellerinden geleni yapmışlardı. Mustafa bir anda bu alışılmadık hikâyeyle sarhoş olan köylülerin ağzında *kuşu ötmeyen Mustafa*'ya dönüştü. Oysa bu söylentilerin hiçbiri doğru değildi. On beş yaşından beri Kırşehir'in gizli kerhanelerinde namı yürüyen Mustafa, yalnız gerdek gecesi değil, dört gece boyunca sabaha kadar uyumamış, Leyla'yı da uyutmamıştı. Ama bu gerçeğin ona bir faydası olmadı. Herkes inanmak istediği şeye, kızların içinin gittiği bu dalyan gibi delikanlının işe yaramaz bir erkek olduğuna inanıyordu.

Mustafa'da şeytantüyü olması kadar Leyla'nın güzelliğini de içlerine sindirememiş olan yengelerinin dilden dile taşıdıkları iktidarsızlık ithamı, on sekiz yaşındaki genç çok ağır geldi. Babasının tarım kredisi almak için Kırşehir'e, Ziraat Bankası'na gittiği gün, ailenin en bol süt veren ineğini komşu köyden bir adama sattı; dört gün evli kalabildiği karısını vurmak için ikinci el bir Kırıkkale tabanca aldı. Babası dönüp ineğin satıldığını öğrenince kıyameti koparmış, ama o sırada Mustafa Keklik çoktan Ruh Sağlığı Hastanesi'nin yolunu tutmuştu.

Hastaneye vardığında çok sakindi, danışmadaki görevliye Leyla Keklik ile görüşeceğini söyledi. *Öyle bir hasta yok*, cevabını alınca, Leyla'nın hâlâ kızlık soyadının yazılı olduğu nüfus cüzdanıyla yatırıldığını akıl etti. *Nesisin, kimisin?* sorularına hiç kuşku uyandırmayan cevaplar verdikten sonra, içeri alındı, kızın yattığı kata kadar ulaştı.

Başhemşire Servinaz'ın en sert, kocası Ekrem'in en sapık zamanlarıydı. hastaların ilaçları asla ihmal edilmiyordu. Mustafa Keklik kendisini dünya âleme rezil eden, erkeklik gururuyla oynayan karısını nihayet karşısında gördüğünde, Leyla aldığı ilaçlar nedeniyle sersem haldeydi, ayakta duracak hali yoktu. Mustafa bir an bile düşünmedi, Kırıkkale'sini çektiği gibi karısına doğrulttu, tetiğe bastı. Ama tutukluk yapan tabanca patlamadı. Mustafa niye tutukluk yaptığını anlamak için tabancayı kurcalarken kendini baldırından vurduğunda, kocasını bile tanıyamayacak kadar ağır ilaçlar almış olan Leyla odasına dönmüş, içinden zorlukla çıktığı yatağına girmişti.

Silah sesine koşuşan görevliler Mustafa Keklik'i yerde kanlar içinde buldular. Zavallı çocuk hem hırsından, hem acısından hüngür hüngür ağlıyordu. Derhal devlet hastanesine sevk edilen Mustafa Keklik tedavisi yapıldıktan sonra, adam öldürmeye tam teşebbüs, ruhsatsız silah taşımak ve ateş etmek başta olmak üzere, halkı galeyana getirmek, kamunun huzurunu bozmak gibi ilgili ilgisiz birçok suçtan tutuklanıp hapse kondu. Ruhsatsız silah taşımaktan suçlu bulundu, diğerlerinden delil yetersizliği nedeniyle beraat etti. Cezası kesinleştikten sonra topu topu iki ay on gün yattı, çıktı. Köye dönmeye yüzü yoktu, düştüğü durumdan çok utanıyordu. Hemen askere gitti.

İlaçlarını alınca düzelip evine gönderilen, sonra yine taşkınlık yaptığı için geri getirilen Leyla, aynı hastaneye dördüncü kez yatırıldığında, askerliğini bitiren ve ekmeğini İstanbul'da aramaya karar veren Mustafa Keklik, birçok iş değiştirdikten sonra, çevresinde Maserati Reşat diye bilinen, Kumarhaneci Reşat Özyılmazel'in Etiler'deki restoranında garson olarak çalışmaya başlamıştı.

Boylu poslu, yakışıklı bir gençti. Her ne kadar karısına ve yengelerine sökmediyse de kadınları etkileyen doğal bir karizması vardı. Genç yaşında başına gelen yüz kızartıcı olay, hapishane ve askerlik yılları Mustafa'yı çok sertleştirmişti. Hem heybeti, hem de arıza çıkaran müşterilere fütursuzca diklenmesi Maserati Reşat'ın dikkatini çekin-

ce, çocuğu yanına aldı. Mustafa böylece garsonluktan yarı şoför-yarı *bodyguard*'lığa terfî etti ve haftasında Reşat'tan ilk görevini aldı. Tarabya'daki tavernanın üst katında oturan ve Reşat'ın başına bela olan emekli müdürle ihtiyar karısını şöyle hafîf tertip korkutacaktı.

Reşat Abisinin cömertliği sayesinde sırtına lacileri çeken, *Glock* marka tabancayla bir de cep telefonu edinen Mustafa Keklik, Başhekim'in yatakhane arkadaşı Erdem Bakırcıoğlu'nun Tarabya'da Maserati Reşat'ın tavernasının üst katında bulunan evinin kapısını çaldığı sırada, emekli bürokrat evinden kilometrelerce uzakta, denize sırtını dönen Ruh Sağlığı Hastanesi'nin konferans salonunda kıçının üstünde kayıyor, o sırada görünen çorap jartiyerleri bütün salonun dikkatini çekiyordu.

Kapıyı birkaç ay önce Bedia Hanım'ın yanında çalışmaya başlayan **temizlikçi Kübra** açmıştı. Açmasıyla iki genç arasında ilk bakışta aşk denen şey oldu. Mustafa'nın yakışıklılığı karşısında Kübra'nın dili tutuldu. Bir süre filmlerdeki gibi bakıştılar. Kübra da az güzel değildi, Mustafa'ya bakarken ince uzun esmer parmaklarıyla ince hatlı çenesini tutmuş, siyah kirpiklerini kırpıştırıp duruyordu. Yakışıklı *bodyguard* da Kübra'yı tepeden tırnağa beğeniyle süzmeden edemedi.

Bedia Hanım salonda, Boğaz'ın sularının titreştiğini gören pencerenin önündeki çay masasına oturmak üzereydi. Mustafa bir kâğıt parçasını pırıltılı taşlarla süslü kot ceketinin cebine sokan Kübra'ya *Evin beyiyle konuşucam,* dedi. Sesi hiç de önceden prova ettiği gibi sert çıkmamıştı, o anda bu esmer ve güzel kıza kot ceketin çok yakışmış olduğunu düşünüyordu.

Kübra, lacileri çekmiş, yukardan yukardan bakan Mustafa'ya tatlı bir sesle *Bey evde değil, yarın dönecek, ama hanım evde,* dedi. Kapıyı ardına kadar açıp **Özcan Deniz**'in *Asmalı Konak* dizisindeki haline benzettiği çocuğu sorgusuz sualsiz salona buyur etti.

İçi gitmişti. Evde kalıp çocukla bakışmak, onunla vakit geçirmek için can atıyordu, ama acelesi vardı. Çay ma-

sasına oturmuş, *Royal Worcester* damgalı, porselen tabaklardaki pötiförlerden birini ağzına atmak üzere olan Bedia Hanım'a *Bu bey sizinle konuşmaya gelmiş,* dedi, yakışıklı Mustafa'ya bir daha bakıp gözü arkada kalarak gitti.

Mustafa'nın yasadışı meslekteki ilk göreviydi, bu tür tehdit konuşmalarının nasıl yapılacağı hakkında bir bilgisi yoktu. Kübra'nın güzelliği de elini ayağını birbirine dolaştırmıştı. Sert bir ifade takınmak için epeyce zorlandı. Baktı olmuyor, hiç girizgâh filan yapmadan *Bu taverna burada duracak, beğenmiyorsanız çekip gidin!* dedi.

O sabah işitme cihazının pili biten ve markasını modelini yazdığı bir kâğıdı eline tutuşturup Kübra'yı Şişli'ye, tıbbi cihazlar satan bir dükkâna gönderen Bedia Hanım, yakışıklılığı gözünden kaçmayan Mustafa'yı çay masasına davet etti. Çocuğu kendisine hayat ve sağlık sigortası satmak için randevu almış olan sigortacı zannetmişti.

Mustafa, her ne kadar sesi sert çıkmasa da, içeriği çok ağır olan cümlesine karşılık çay daveti alınca şaşırdı, süngüsü düştü. *Bu işler böyle oluyo herhalde,* diye düşünerek masaya oturdu ve Bedia Hanım'la aralarında gerçek bir sağırlar diyalogu başladı.

Mıknatıslı siyah gözlerine deli gibi âşık olduğu üvey oğluyla evlenebilmek için aile faciasına yol açmaktan bile çekinmeyen, ömrünü her türlü güzelliğe adamış Bedia Hanım çevresinde çirkin insan görmeye tahammül edemezdi. Alışveriş yaparken bile güzel tezgâhtarları seçer, duraktan taksi çağırırken en yakışıklı şoförü bilhassa rica ederdi. Evinde çalışmak için başvuran Kübra'yı da becerikli veya iyi huylu olduğu için değil, güzel olduğu için işe almıştı. Kocasının kendisine duyduğu büyük aşktan ve adamın üstündeki etkisinden de öyle emindi ki, çevresinde güzel kadınlar bulunmasından hiç korkmazdı.

Vahşi denebilecek bir güzelliğe sahip Mustafa'ya bakarken, artık çok yaşlı bir kadın olmanın verdiği buruk acıyı ilk kez bu kadar derinden tadıyor, fakat ne gariptir ki bundan büyük bir haz alıyordu. Hayatın her anını dolu dolu yaşamış, her türlü güzelliğe doymuş olduğunu his-

setmekten hoşlandı; Mustafa'ya benliğinin en değerli unsuru olan kadınlığından ve çevresinin kraliçesi olarak geçirdiği geçmişinden beklenmeyecek bir şekilde, bilgece bir tavırla *Güzel oğlum ben yetmiş beş yaşındayım,* dedi. *Yaşayacak daha kaç günüm kaldı sanıyorsun? Son günlerimde Boğaz'ın titreşen sularına bakmaktan başka bir arzum yok artık.*

Bedia Hanım güzelliğini ve zarafetini korumak için çok çaba harcamıştı, ama ömrünü uzatmak için fazla bir şey yapmamıştı. Artık ölüme yakınlaştığını hissediyordu. Bu nedenle hayat sigortasına da sağlık sigortasına da ihtiyacı kalmadığının bilincindeydi. Poliçe satmak için geldiğini zannettiği çocuğu buralara kadar yorarak ayıp ettiğini düşünüyordu. Bu esmer ve güzel erkek yüzüyle biraz daha zaman geçirebilmek için incecik limon dilimleriyle dolu tabağı uzattı. Gülüşünde, yıllarca milletin aklını başından aldığı o şaşırtıcı cazibe değil, hiç tatmadığı anneliğin mutlu sevecenliği vardı. Dünyada hakkında konuşulacak bunca güzellik varken sigorta, poliçe, hastane gibi konulardan bahsetmek istemedi. Boğaz'ın güzelliğine İstanbul'un büyüsüne ilişkin hüzünlü cümleler kurdu. Mustafa sessizce dinledi. Zaten karşılık verse de Bedia Hanım işitemezdi.

Çayına kopacak kadar ince bir gümüş çatalla limon dilimi atarken, Mustafa'nın içi çok fena sızladı. *Kadıncağız bu kadar ihtiyarsa kocası kaç yaşında Allah bilir..* diye düşündü. Şu zavallı insanları ömürlerinin son günlerinde evlerinden çıkarmak gibi büyük bir vicdansızlığa ortak olamayacaktı. Zarif ve iyi yürekli yaşlı kadınla birlikte limonlu bir çay içtikten sonra saygılarını sunarak çıktı gitti.

Bedia Hanım uçsuz bucaksız salonunda doyulmaz bir taravet, bir gençlik kokusu bırakıp giden Mustafa'nın ardından bakarken, ikinci kocasına âşık olduğu anı hatırladı. Erdem Bakırcıoğlu da aynı böyle, gençliğinin bütün güzelliğini, enerjisini, heyecanını kuşanarak Bülbülderesi'ndeki Sarmaşık Güllü Yalı'nın kapısını çalmış, o sırada dışarı çıkmaya hazırlanan Bedia Hanım genç adamın, daha önce hiç görmediği üvey oğlu olduğunu, siyah gözlerinin mıknatısından anlamıştı. Aşkları daha o gece başladı.

Tarık Bey ilk zorlu anları geçirdikten sonra oğluna Aydanur'u sormuş, Şişli'deki Fransız akıl hastanesi La Paix'de yattığını öğrenince müthiş bir vicdan azabı çekmişti. Ama Erdem'in annesi hakkında anlattığı ve kendi suçu olmayan şeyleri duyunca biraz ferahladı. Erdem, annesini teyzesiyle aldattığı için babasını suçluyor, ama sonrasında annesinin çok ileri gittiğini düşünüyordu.

Yalının salonunda dört dörtlük hazırlanmış yemek masasında oturuyorlardı. Üçü de önlerindeki şarap kadehleriyle oynuyor, birbirlerine bakmıyorlardı. Erdem babasına yumuşak ve üstü kapalı cümlelerle hesap sordu. Babasının teyzesiyle yatmış olduğunu telaffuz etmiyor; *Annemi mahvettiğini biliyorsun herhalde,* demekle yetiniyor; baba-oğulun konuşmalarına karışmadan, sessizce oturan Bedia da, Aydanur Hanım'ın ihanet yüzünden kocasından ayrılmış olduğunu tahmin edebiliyordu. Gece yatak odasına çekildiklerinde meseleyi kocasına açık açık sordu, ama yine doyurucu bir cevap alamadı. Tarık Bey Bedia Hanım'a baldızıyla yattığını söylememiş, *Aydanur'u aldatıyordum evet! Ama çok mutsuzdum!* demekle yetinmişti.

Erdem o gece tamamen duygusal sözler söyledi, kendisini berbat bir hayata mahkûm ettiği için babasına usturupluca teessüf etti. Gerçi çok daha sert, çok daha acımasızca konuşmayı planlamıştı. Ama birbirlerine rest çeker hale gelmekten korktu. Bir daha bu eve ayak basamayacak olursa, masada sessizce oturduğu halde, varlığını iliklerine kadar hissettiği üvey annesi Bedia'yı görememek ihtimali dilini sımsıkı bağlamıştı.

Her ikisinin de bütün dikkatlerine rağmen bir yükselip bir alçalan konuşmaları, babanın oğlunu gözyaşları içinde kucaklamasıyla sona erdi. Böylece Erdem Bakırcıoğlu o gün hem İstanbul'a, hem de yalıya yerleşmiş oldu. Bedia Hanım ile aralarında daha ilk andan başlayan aşk hızla gelişti. Ama bu meselede çok namusluca davrandılar. Birkaç ay sonra, aşklarını birbirlerine itiraf ettikleri halde, parmak uçları bile birbirine değmemişti. Sonunda Tarık Bey'e durumu anlattılar ve kızılca kıyamet koptu.

Çok zor bir andı. Her ikisi de gündüz ne diyeceklerini planlamışlar, gitmek üzere valizlerini hazırlamışlar, endişe içinde Tarık Bey'in gelmesini bekliyorlardı. Hiçbir şey söylemeden de gidebilirlerdi elbette. Hatta Erdem Bey böyle olması için ısrar etmiş, ama Bedia Hanım habersizce çekip gitmeyi kendine yedirememişti.

Olacakların ürküntüsüyle zangır zangır titrediği halde, Erdem Bey'in elini tutmasına bile izin vermiyor, *Tarık'a her şeyi anlatmadan sakın bana dokunma!* diye fısıldıyordu. Tarık Bey geldi, kapının önündeki valizleri ve karısıyla oğlunun mahcup gözlerle yere baktıklarını görünce durumu hemen anladı, şoke oldu. Böyle bir ihaneti hiç beklemeyen adamın nutku tutulmuş, natıkası bağlanmıştı. Çenesi titriyor, işaretparmağıyla valizleri ve ikisini gösterip duruyordu. Bedia Hanım Erdem Bey'den daha cesur çıktı, *Biz birbirimize âşık olduk Tarık..* diyebildi ancak. Demesiyle de Tarık Bey'in korkunç tokadı kulağında patladı.

Bedia Hanım üvey oğlu iken ikinci kocası olan Erdem Bey'in gümüş çerçeveler içine konup konsola sıralanmış gençlik resimlerine bakarken, Mustafa, Reşat Abisinin bu zavallı ihtiyarlardan ne istediğini düşünüyor, böyle bir kötülüğe aracı olduğu için kendine kızıyordu. Ama gece gündüz çifte tabancayla gezen, bahçesinde ağızları köpüklü iki pitbull besleyen adama itiraz edecek kadar da cesur değildi, ne yapacağını bilemiyordu.

Akşam Çatalca'ya, kumarhaneye giderken Reşat Abisi durumu sordu. Mustafa kritik bir karar verdi. Bedia Hanım'a sert görünmeyi beceremeyen yüzü, Maserati Reşat'ın karşısında mükemmel bir renk aldı. Rolünü başarıyla oynadı. *O iş tamam abi,* dedi, *ihtiyar kadınla konuştum, ödü koptu.. bir ay içinde çıkacaklar.* Reşat Mustafa'yı bu ilk başarısı nedeniyle çok takdir etti. Kumarhaneye geldiklerinde, araba kullanmayı sevdiğini bildiği çocuğa ödül olsun diye, *Git biraz dolaş, ben arayınca gelirsin,* dedi.

Mustafa, iki yüz bin avro olduğunu sandığı ikinci el Maserati'yle biraz bastı, gereksiz yere Çatalca'dan Çer-

kezköy'e gidip geldi, sonra arabayı yolun kıyısına çekip indi. Aklı Bedia Hanım'a, oradan Kübra'nın güzelliğine gitti. İçine düştüğü durumun sıkıntısını gidermek için tabancasını çekti, otoyoldaki ücretli geçiş tabelasına ateş etmeye başladı.

Ateş etmek Mustafa'ya iyi geldi, zihni tümüyle boşalmıştı. Son yıllarda ekmek peynir gibi satılan Glock'un bir kere bile tutukluk yapmamasına hayret etti. İlk tabancası, çakaralmaz Kırıkkale'sini hatırlayıp sinirlendi. Aldığı herif Mustafa'yı çok fena kazıklamıştı. Sattığı ineğin parasıyla değil bir adet elden düşme Kırıkkale, üç adet gıcır gıcır Glock alınabildiğini öğrendiğinde öyle kızmıştı ki, köye girebilecek yüzü olsa adamı bulup alnının çatından vurabilirdi.

Mustafa o gece, yarım saat boyunca ateş edip Kırıkkale'sini hatırladığı halde, Leyla'yı bir kez bile hatırlamadı. Sanki o kazıklandığı tabancayla Leyla'ya ateş edeyim derken kendini vurmamış, onca zaman hapiste yatmamış, evini barkını, köyünü terk etmek zorunda kalmamış gibi zihni de, hatıraları da tertemizdi.

Aradan epeyce zaman geçtiği halde emekli bürokratla karısı evden çıkmayınca, Reşat Mustafa tarafından idare edildiğini anladı, çok öfkelendi. Bu süre içinde Mustafa Kübra'yla işi pişirmiş, kızla evlenmeye karar vermiş, biraz da sevgilisinin hatırına Bedia Hanımların her işine koşar olmuştu. Ama Reşat Abisi bu iki ihtiyarı korkutacak yerde, onlara hizmet ettiğini er geç farkına varacaktı. Zaten bu *bodyguard*'lık işinden de memnun değildi. İyi yürekli biriydi, insanları korkutmaktan, tehdit etmekten hoşlanmıyor, doğru dürüst de beceremiyordu. Kübra'yla baş başa verdiler, bir çözüm aradılar. **Kübra'nın erkek kardeşi Yıldırım**, Mersin Anamur'da devren kiralık bir bar bulmuş, Mustafa'yla nişanlanmaya hazırlanan kardeşine birlikte işletmeyi teklif etmişti. Bedia Hanım'ın cömertliği sayesinde biriktirdikleri parayla Anamur'a kaçmayı, orada evlenip yeni bir hayata başlamayı kararlaştırdılar.

İki sevgili Anamur otobüsüne binerken, Reşat Özyıl-

mazel Mustafa'nın ihtiyarların nerdeyse manevi evladı olduğunu anlamış, dersini vermek üzere çocuğu aramaya koyulmuştu. Kübra ile Mustafa otobüsün mola verdiği bir tesiste devren kiralık bar için mal sahibiyle görüşen Yıldırım'ı aradılar, yolda olduklarını bildirdiler ve Mustafa, Reşat Abisi ikide bir kendisini arayamasın diye cep telefonunun simkartını kırdı attı.

Maserati Reşat çocuğa telefonla da ulaşamaz olunca delirdi. *Gebertmezsem şerefsizim!* diye bağırarak bütün kumarhaneyi terörize etti. Mustafa'nın izini bir süre sürdü. Önce İzmir'e gitti diye duydu. Orada soruşturdu, bir şey elde edemedi. Sonra yavaş yavaş öfkesi geçti, birkaç ay sonra çocuğu tümüyle unuttu.

Bindikleri Mersin Seyahat otobüsü Akdeniz'e yaklaşırken, esmer güzeli Kübra Mustafa'nın omzunda uyuyor; aynı saatlerde, Mustafa'nın ilk aşkı Leyla Böğrü, Karadeniz'e, sırtını dönmüş Ruh Sağlığı Hastanesi'nin altıncı kez yatırıldığı loş koğuşunda, yutmayıp biriktirdiği haplarıyla, yatağının üstünde beş taş oynuyordu.

Ekrem Ceviz'in ölmesiyle birlikte Başhemşire Servinaz Ceviz'in hayata katılıp işi gücü boşladığı, hastalarla ilgilenecek yerde hemşirelerle gülüp söyleyip fıkralar anlattığı zamandı. yakası açılmadık küfürler bilen, seks maceralarını anlatan Zerrin Hemşire'yle iyice içli dışlı olmuştu. Hastaların ilaçlarını aldıklarından emin olmaları gereken genç hemşireleri denetlemeyi ihmal ediyordu. İki sevgilinin Yıldırım'la birlikte Anamur sahilinde tantuni yiyip devren kiraladıkları bar hakkında hayaller kurdukları saatlerde, ilaçlarının bir tekini bile içmemiş olan Leyla Böğrü çığırından çıktı.

Başhekim'in tam da *Karadeniz'in Sesi* gazetesinden gelen muhabire demeç verdiği ve hastanenin tarihini anlatan bir kitap yazmayı düşündüğünü ağzından kaçırdığı sırada, Leyla Başhekimliğin bulunduğu kata varmış ve anadan doğma soyunmuştu. Bağıra bağıra türkü söylüyor, birbirini izleyen külot, sutyen, fanila, çorap, etek, kazak, hırka ve terliklerin oluşturduğu düzgün dizi odasına

varıyordu. Ağzı bozuk Zerrin Hemşire *Ne bağırıyon kız, yırtık amın feryadı gibi..* diye söylenerek üst kata çıktığında, çırılçıplak türkü söyleyip oynayan Leyla'yı gördüğü için değil, küfürlü konuşurken Başhekim'e yakalandığı için dondu kaldı.

***Karadeniz'in Sesi* muhabiri Fahrettin Daşçı**'nın gözleri önünde cereyan etmiş olmasa, Başhekim olayı bu kadar büyütmezdi. Görevliler ellerinde tespit gömleği ve battaniyeyle gelip Leyla'yı güçbela tespit ederler ve ite kaka, psikiyatri biliminin geldiği ileri noktaya rağmen, hâlâ zaman zaman kullanılan, duvarları sünger kaplı *yumuşak oda*ya götürürlerken, Daşçı'yı gördüklerini yazmaması konusunda söz alıp uğurlayan Başhekim tamamen çileden çıkmış, bütün hemşireleri yemekhaneye toplamıştı.

Hepsini ağır bir şekilde azarladıktan sonra Servinaz Ceviz'i odasına çağırdı ve *O eli maşalı Servinaz nereye gitti? Ne oldu kızım sana böyle?* diye sordu. Servinaz'ın bu kadar gevşemesini menopoza girmiş olmasına bağlıyor, sinirli sinirli söyleniyordu. Servinaz ilaç kontrollerini sıkı tutacağına dair Başhekim'e söz verdi ve hemen odasına gidip bilgisayarda kırk sekiz puntoyla *bold* olarak yazdığı, *İlacını verdikten sonra hastanın ağzını kontrol ettin mi?* cümlesinin sayısız kâğıt çıkışını almak için yazıcının başına geçti.

Ama yazıcı gene takılmıştı. **Bilgisayarcı çocuk *ükela* Emrah**'ı çağırmak zorunda kaldı. Sanki çok büyük bir iş halledecekmiş gibi, kırmızı Marlboro paketini afili bir hareketle masaya fırlatan ve kadının *Burada sigara içemezsin!* demesini, yanmayan sigarasını taktığı dudağını bükerek cevaplayan Emrah yazıcıdan çıkış alırken, muhabir Fahrettin Daşçı Leyla Böğrü'nün anadan doğma soyunmasını gazetedeki mesai arkadaşlarına çoktan anlatmıştı, şimdi de en yakın kahvede tekrarlamaya gidiyordu.

Kahvelerde, meyhanelerde, birahanelerde, bilardo salonlarında ağızdan ağza, tükürükler saçılarak aktarılan bu olay sonrasında, hastanenin ziyaretçi sayısında şaşırtı-

cı bir artış oldu. Kapıdaki görevliler, rasgele bir hastanın adını söyleyip içeriye dalan bu sözde ziyaretçilerin, Leyla Böğrü olayının tekrarlanmasını ümit eden salaklar olduğunu anlayıp işi sıkı tutmaya başladılar. Ama fazla zahmet etmelerine gerek kalmadı. Ziyaretçi bölümünde onca saat bekledikleri, çaktırmadan katları dolaştıkları halde, kimsenin soyunmaması ve hastaların gayet sakin oluşu bu sözde ziyaretçilerin ayağını çabucak kesti.

Leyla Böğrü olayından sonra yediği ağır zılgıt nedeniyle Başhekim'den çok çekinen Servinaz, istemese de ilaç saatlerinde genç hemşirelerin başında dikiliyor, hastaların ilaçlarını yutup yutmadıklarını bizzat kontrol ediyordu. Birçok hastaya günde birkaç kez ilaç verilmesi gerektiği için odasında keyif çatmak imkânı da bulamıyordu artık. Bu nedenle dört kişinin paylaştığı sıkış tıkış odada rahat edemediğini fark ettiği Gülnazmiye'ye odasının kapılarını açmıştı. Zaten odasında durduğu da yoktu. Vaktinin çoğu hastalarla, kalanı da birbirlerine kek tarifi verdikleri Nöropsikiyatr Nebahat Özdamar'ın odasında geçiyordu. Kadının, hain koca temalı, evlilik sırlarını en ince ayrıntılarına kadar sayıp döktüğü, satır satır bildiği hikâyesini dinlememenin yolunu da bulmuştu. Kekini yerken kadının gözlerine bakıyor, *Hı hı..* diye başını sallıyor; o arada maaşını, borçlarını, çocukların okulunu, kocasının ölüm yıldönümünde okutacağı mevlidi, bin türlü hayat gailesini düşünüyordu.

Başhemşire neşelenip hayata katılınca iyice samimileştiği, dert ortağı haline geldiği, ama ne kadar ısrar etse de saçlarını üç numaraya vurdurmaktan vazgeçiremediği doktorun son halinden çok korkmuştu ama. Kadın kırılmış kahve çekirdekleriyle dolu, iştah açıcı bir kek dilimi uzatırken *Bil bakalım içinde ne var?* demişti. Servinaz kahve taneciklerini bir bakışta tanıyıp bilgiç bilgiç *Kahveee?* dedi, dediği anda da nöropsikiyatrın kastının başka, üstelik de gizemli, hatta tehlikeli bir şey olduğunu anladı.

Isırdığı lokmayı yutamadan, çörekotu, anason, keten tohumu, yeşil çay gibi hiç alakasız bir yığın şey söyledi.

Nöropsikiyatr Servinaz'ın ödünü patlatırcasına gözlerini açarak *Ot!* dedi. *Ot*? Servinaz hiçbir şey anlamamıştı başlan, ama kadının manyak gülüşünü görünce, ottan kastının ne olduğunu anladı, paniğe kapıldı. Kadın kendisine resmen ***otlu kek*** yediriyordu! Kalbi duracak gibi oldu. Kadına otu nerden bulduğunu soramadı. Sorsa da kafayı giderek sıyıran doktor, esrarın kaynağını madde bağımlılarının yattığı katta bulduğunu söyleyecek değildi.

Nebahat Hanım artık pek normal olmadığı için Başhekim ona nöbet yazılmasını istemiyordu. Ama bazı geceler bodur doktor kendi kendine nöbetçi olduğuna karar veriyor, gün boyunca kimseye yediremediği kekleri üçer beşer gruplar halinde oturmuş televizyon izleyen hastalara dağıtıyordu. Böyle gecelerden birinde, elinde kekle, çoktan beri kontrolden çıkmış olan madde bağımlıları katında, rasgele bir odaya girdi.

Esrarı bırakmaya hiç niyeti olmadığı halde, sırf yeni evli olduğu karısı *Denemedin!* demesin diye hastaneye yatan, **Ballıca sigara fabrikasında güvenlik görevlisi Gececi Tahir** kucağına bir ayakkabı kutusu koymuş, ikinci cigaralığını sarıyordu. On beş yaşında esrara başlayan, yirmi yedi yaşındaki keş, kafası dumanlı olsa da tedbiri elden bırakmamıştı, doktorun kapıyı açmasıyla kutuyu yatağın altına atması bir oldu.

Nebahat Hanım kafayı yemişti, ama aptal veya cahil değildi. Odayı kokladı, Gececi Tahir'in esrarlı cigara sardığını hemen anladı. Çiçek çocukları dönemine yetişememişse de, onun da İstanbul'da Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'ndeki öğrencilik yıllarında ot denemişliği vardı. Gerçi pek sarmamıştı, ama yine de arkadaş evlerinde rastladıkça birkaç nefes çeker, fakülteyi bitirir bitirmez evleneceği sevgilisi, ota elini bile sürmeyen Kahraman İnal sinirlenip arıza çıkarırdı. İhtisasının son yılında bu arkadaş evlerinden biri narkotik tarafından basılınca Nebahat Hanım'ın ödü koptu, bir daha da katiyen denemedi.

Odaya girip keşin karşısına oturan doktor manalı manalı bakarak keki uzattı, *Birazdan canın nasıl da tatlı is-*

ter senin, al şundan birkaç dilim, dedi. Tahir içeri girince havayı koklayarak odadaki esrar kokusunu alan doktorun, durumu dert etmediğini fark edince çok şaşırdı. Nebahat Hanım *Mevzuyu çaktım, ama keyfine bak,* der gibi gülümsüyordu. Bir süre karşılıklı güldüler. Kek yiyerek sohbete başladılar. Nebahat Hanım *Bir de labne peynirli yapıyorum, en güzel o oluyo,* diyerek kek tarifleri verdi. Tahir dumanlı kafayla bile kadının kayışı koparmış olduğunu anladı, çok rahatladı. Fazla direnemedi, yatağın altından kutuyu tekrar çıkardı, cigaralığını sardı, bir nefes çekip Nebahat Hanım'a uzattı. Kadın sigarayı bırakmıştı, yıllardır içmiyordu, duraksadı.

Gecenin bir vaktinde hastane odasında karşılıklı yataklarda oturmuş birbirlerine bakan keşle nöropsikiyatr arasında, kendiliğinden tuhaf bir samimiyet, saçma bir kankalık oluştu. Nebahat Hanım gözünü cigaralıktan ayırmayarak *Bi nefes çekmekle sigaraya başlayacak değilim ya,* diye düşündü, cigaralığı aldı, derin bir nefes çekti. Duman vücudunda dolaştıkça başı hafiften dönmeye başlayan kadın gevşedi, yatağa iyice yerleşip sırtını duvara dayadı. Haline bir memnuniyet, uzun zamandır tatmadığı bir neşe geldi.

O gece sabaha kadar sohbet ettiler. Bağımlıların kimileri horul horul uyur, kimileri koridor boyunca bir ileri bir geri yürürken, kimsenin rahatsız etmediği iki yeni arkadaş kafaları epeyce dumanladılar, yârenlik ettiler. Nebahat Hanım kocasının yediği haltları anlattı. Tahir kadının anlattıklarını dinlerken, ikide bir *Vay pezevenk.. puşt.. orospu çocuğu..* diyerek, hiç tanımadığı Kahraman İnal hakkında yorumlar yaptı. Yeni ahbabı eski kocasına küfür ettikçe Nebahat Hanım'ın içi ferahladı, ferahladıkça gülme krizine girdi.

Tahir de uzun uzun karısının ailesinden dert yandı. Kayınpederi bok gibi zengindi. Yenimahalle'de koca bir apartman dikmişti, ama kızıyla damadına bir dairesini verip de *Gelin burda oturun,* dememişti. Tahir'in kocasına ettiği küfürlere karşılık, Nebahat Hanım da altta kal-

madı, yeni arkadaşının kayınpederi için *Eşşoğlueşşek, kefenin cebi var sanki!* diye görüş belirtti. O gece dumanı çekip çekip dertlendiler, dertlenmekten usanınca *Amaaan!* dediler. Hayatta kimseden kimseye bir fayda olmadığını anlamışlardı.

Nebahat Hanım güneşin ilk ışıkları göründüğü sırada güçbela kalkıp giderken, Tahir *İçerken beni anarsın Doktor Hanım..* diyerek, külah yaptığı sigara kâğıdının içinde biraz ot verdi. Nebahat Hanım sırf duman için tekrar sigaraya başlamak istemedi, otu bir kenara bıraktı. Ama ertesi gece kek tariflerinin tümünü tükettiğini fark etti. *Bu sefer neli kek yapsam?* diye düşünürken, aklına kahve çekirdeklerini ezdiği pirinç havana biraz ot katmak geldi.

Kekin içinde esrar olduğunu öğrenince Servinaz'ın ödü kopmuştu, ağzındaki lokmayı yutamadı. Hayretle doktorun yüzüne baktı. Madde bağımlıları bölümünde hiç çalışmamış olsa da, esrarın olumsuz etkilerine çok tanık olmuştu. *Bu şimdi bi de bana saldırır mı?* diye geçti aklından. Kadını ürkütmeden çekip gitmenin yolunu arıyordu. Allahtan o sırada Başhekim'in sesi duyuldu. Koridorda *Servinaaaz!* diye ünlüyordu. Apar topar kendini dışarı atarken ağzındaki lokmayı avucuna tükürdü.

O zamandan beri Nebahat Hanım'ın *psycho* gibi bakan gözleri, ara sıra gözünün önüne geliyordu. Üstünden uzun bir zaman geçtiği halde, kadının kendisine otlu kek yedirdiğini Başhekim'e söylesin mi, söylemesin mi, karar verebilmiş değildi. Söylerse neler olacağını, Başhekim'in Nebahat Özdamar'ı sorguya çekmesi halinde kadının nasıl bir tepki vereceğini kestiremiyordu. Başhekim Nebahat Hanım'ın esrarı nereden bulduğunu ortaya çıkarmaya kalkarsa, uyuyan yılan olduğunu tahmin etmesinin hiç de güç olmadığı madde bağımlıları servisini uyandırabileceklerinden, hastanedeki düzenin altüst olmasından ve hiç beklemediği şekilde kendisine de fatura çıkarılmasından korktuğu için bu konuyu unutmaya karar verdi. Ama personeli *Aman ha.. kadın deli, zehir mehir katar, sakın verdiği kekleri yemeyin!* diye sıkı sıkı uyardı.

Nebahat Hanım Servinaz'dan başka kimseye yedirmeyi başaramadığı otlu kekle güzel kafa yapmıştı o gün. Bu tutkusunun devamını getirecekti de, ama fırsat olmadı. Gececi Tahir birkaç gün sonra taburcu oldu, Nebahat Hanım'ın otlu kekle kafa yapma hevesi kursağında kaldı.

Konuk konuşmacı Ülkü Birinci'nin sevgililer günü vesilesiyle aşk konulu bir konuşma yaptığı sırada nöropsikiyatrın kafası gene güzeldi. Kafası güzel olan sadece o değildi gerçi. Yine Tahir'in hediyesini kattığı bir kek yapmış, bu kez pek çok kişiye yedirmeyi başarmıştı.

Otlu kafa hevesi yarım kalan kadın, Sevgililer Günü'nden bir gün önce Tahir'in gene aynı servise yattığını duyunca, hemen ziyaretine gitmiş, taburcu olduktan sonra hiç uğramadı diye sitem etmişti. Tahir özürler diledi. *Bi türlü olmadı Doktor Hanım, iş güç işte..* filan dedi. *Elim boş gelmedim ama,* diye de manalı manalı ekledi, gülüştüler. Gündüz vaktiydi, herkes ayakta olduğu için ortam karşılıklı oturup kafaları dumanlamaya müsait değildi. Nebahat Hanım hediyesini aldı, eve gidince bu kez içine kahve değil çikolata parçaları ve iri iri cevizler kattığı bir otlu kek yaptı.

Ruh Sağlığı Hastanesi'nin en başıboş servisi, madde bağımlıları bölümüydü. Başhekim hastanenin tarihini anlatan bir kitap yazma sevdasına tutulduğundan beri, dikkatini hastaneye veremiyor, o kendi hevesine daldıkça, geceleri cigaralıklar, çiftkâğıtlar elden ele geziyordu. Bilgisayarcı çocuk Emrah ile birkaç hademe, çok sessiz, çok dikkatli, şıkır şıkır işleyen bir düzen kurmuş durumdaydılar. Maddeden kurtulmaya niyetli olmayan, tahlilleri, tetkikleri düzenli de yapılmayan, hastaneye sırf yakınlarının ısrarıyla yatan madde bağımlılarının keyifleri yerindeydi. İsteklerini neredeyse tek bir hareketle anlatıyorlar, hademeler ve Emrah malı temin ediyorlar, tık diye avuçlarına bırakıyorlardı.

Aslında bu durumun Başhekim'in dikkatini çekmesi gerekirdi. Taburcu olan madde bağımlısı kısa süre içinde geri geliyordu. Hasta yakınları tedavinin bir işe yarama-

masından şikâyetçi oluyorlardı olmasına, ama Başhekim madde bağımlılığından kurtulmanın neredeyse imkânsız olduğuna inandığı için, kendisine ulaşabilen şikâyetleri pek ciddiye almıyordu.

Otlu kek yediği günden beri Nebahat Hanım'ı görünce yolunu değiştiren Başhemşire Servinaz'ın odasına yayılan genç Psikolog Gülnazmiye Görgün'ün ottan kökten haberi yoktu. O başka bir bağımlılığın pençesindeydi. Servinaz bir eliyle, ilaçlarını ağzında saklamak konusunda yüksek bir yetenek geliştiren ve çırılçıplak soyunarak Başhekim'den sıkı bir azar işitmesine neden olan Leyla Böğrü'nün alt çenesini tutup kürdanın ucuyla kızın diş aralarını yoklarken, Gülnazmiye, dergiyi hâlâ elinde tutmakta olduğunu fark etmeden, cuma namazına giden Âlim Kâhkeci'nin odasına süzülmüştü.

Hasta dosyalarını karıştırırken birilerine görünmekten çekindiği için kapıyı hızla çekip kapattı. Kilidin dilinin düşmüş olduğunu bilmiyordu, dil sıkıştı. O anda sevgilisinin gelmişini geçmişini öğrenme heyecanına kapılan kız, odada kilitli kaldığını anlamadı. Elinde hâlâ tuttuğunu fark ettiği dergiyi Âlim Kâhkeci'nin tertemiz ve düzenli masasına bırakıp hızla çekmeceleri çekerek, Barış Bakış'ın dosyasını aramaya koyuldu.

Bulması epeyce sürdü. Çekmeceleri rasgele açıyor, bir düzen tutturamadığı için bir baktığına bir daha bakıyordu. Nihayet buldu, şansına son açtığı çekmecede çıkmıştı. Barış Bakış'ın yatış formu kopyasını, reçeteleri, şunu bunu atlamış, tam Âlim Kâhkeci'nin *Hastanın Öyküsü* başlıklı notlarını okuyacaktı ki, Alacagöz Sipahi'nin *Tut! Kaldır! Çek! Vur!* diyen sesiyle yerinden sıçradı.

Marangoz eline çekici almış, bir yandan çırağına bağırıyor, bir yandan da güm güm kapının kilidine vuruyordu. Gülnazmiye bir satırını bile okumaya muvaffak olamadığı dosyayı hızla yerine koyup çekmeceyi ittiği anda, kapı kırıldı. Alacagöz'ün, akneli çırağının içeri girip alet çantasını orta yere bırakmasıyla, Gülnazmiye'nin doktorun duvara dayalı duran tenis raketini eline alması bir oldu.

Şehrin, modern bir yaşama tarzı ile Müslümanlığı bağdaştırmak isteyen, az sayıdaki ***neodindar***'ları arasında öncü bir rol oynayan, ancak bu adlandırmayı yüksek sesle dillendirmeyen Âlim Kâhkeci, internetten satın aldığı ve o sabah kargo şirketi tarafından teslim edilen raketini kılıfından çıkarmış, uzun uzun, zevkle incelemiş, parmağıyla gergin filesine hafif hafif vurmuş, sonra namaz vaktinin geldiğini görünce duvara dayamıştı.

Özellikle sinema konulu forumların aktif bir üyesi olan ve kendi *blog*'una hemen her akşam bir yazı yazan Âlim Bey teknoloji ve sinemayla yakından ilgili bir adamdı. Yazılarında dinsel ve siyasal konuların yanı sıra, seçkin sinema filmlerinden oluşan, çoğu korsan, bini aşkın DVD koleksiyonundan seçtiği filmler hakkındaki görüşlerine de yer veriyordu. Değindiği filmler arasında, belli bir sınırı aşmamak kaydıyla erotik sahneler içerenler de vardı. Özellikle bağımsız Amerikan sinemasının ve *ölümsüz sit-com* ***Seinfeld***'in hastası olan Kâhkeci, tenise yeni başlamıştı. Yaz sonundan beri, hafta sonları Tenis İhtisas Kulübü'nde tenis oynuyordu.

O gün, aklı *Wilson* marka, *fusion* serisi yepyeni tenis raketindeydi. Tam hastaneden çıkıyordu ki, Alacagöz Sipahi'yi, çırağıyla birlikte, Anadol pikabından çekmeceli bir dolap indirirken gördü. Başhekim yazacağı kitap için gerekli olduğunu düşündüğü evrakın fotokopilerini dolaplarına sığdıramayınca Alacagöz'e sipariş vermiş, gelirinin büyük kısmını hastaneden elde eden marangoz, Başhekim'in isteğini bir hafta içinde, mükemmelen yerine getirmişti.

Âlim Bey ile Alacagöz Sipahi göz göze geldiler. Doktor, marangozun dili düşen kapı meselesini hiç hatırlamıyormuş gibi sırıtmasına çok sinirlendi. Selam vermeden yanından geçecekti. Ama alacagöz geniş geniş sırıtmaya devam ederek yolunu kesti, doktordan bir ricada bulundu. Yeşil kartlı kız kardeşi doğum yapacaktı. **Âlim Bey'in Doğum Hastanesi'nde çalışan jinekolog karısı Tuğba Hanım**, acaba kız kardeşini hastaneye yatırabilir miydi?

Âlim Bey meselenin hastaneye yatırılmak değil, yüzlerce hastanın üst üste yattığı hastanede ayrıcalıklı bir muamele görmek olduğunun farkındaydı. *Sen önce benim kapımı yap, sonra gel ricada bulun!* dedi, utanmaz marangoza. Alacagöz alet çantasını derhal çırağının eline tutuşturdu, doktorun koluna girdi, *Hemen halledelim Doktor Bey*, dedi. Âlim Kâhkeci *Cumaya gidiyorum şimdi, başka zaman..* filan diye itiraz ettiyse de, Alacagöz dinlemedi. *Sen bi göster kapıya n'olduğunu, sonra gidersin*, diyerek doktoru içeri sürükledi. Âlim Bey saatine baktı, *Yetişirim nasılsa*, diye düşündü. Ama tenis raketinin başına gelenler nedeniyle, o gün hayatında ikinci kez cumayı kaçırdı.

Gülnazmiye Görgün raketi akneli çırağın kafasına geçirecekmiş gibi havaya kaldırmıştı. Çırağın ve esrarkeş marangozun ardından odaya dalan Âlim Kâhkeci, daha o sabah aldığı cânım raketi Gülnazmiye'nin elinde görünce, öfkeyle ve haklı olarak *N'apıyorsun sen?* diye bağırdı. Genç kızın odasında ne işi olduğunu sormayı akıl etmemiş, dünyanın parasını verdiği raketinin derdine düşmüştü. Doktorun öfkesinden gözü korkan Gülnazmiye'nin *Sevgilimin dosyasını okuyordum*, diyecek hali yoktu. *Vallahi de billahi de bir şey karıştırmadım Doktor Bey, fareyi kovalıyordum*, deyiverdi.

Gülnazmiye'nin düşüncesizce attığı bu yalan, birden ortalığın karışmasına neden oldu. Otlu kek yedirerek küstürdüğü Servinaz'ı bu kez mango kurusu ve badem koyduğu yeni bir kekle ziyarete gelen kaçık nöropsikiyatr, gıcık olduğu alacagözü elinde çekiçle görünce ne yaptığını merak etmiş, kırık kapıdan başını uzatmıştı. Gülnazmiye'nin *Fareyi kovalıyordum*, dediğini duymasıyla, elindeki keki fırlattığı gibi *Fare var! Fare var!* diye çığlık atarak koşmaya başlaması bir oldu.

Karşısına ilk çıkan, **emekli edebiyat öğretmeni Zarife Gülercan**'dı. Başhekim'in uzaktan akrabası olan kadıncağız **o yıl liseyi bitiren oğlu Cem**'in denizde boğularak öldüğünü öğrenince geçirdiği şoktan kısa bir süre sonra katıla katıla gülmeye başlamış, yakınları kadının oğlu-

nun acısına dayanamayarak aklını oynattığını sanmışlardı. Zarife Hoca'nın gülme krizi geçmemiş, hatta o güne kadar *Hıyar* demeden önce bile *Affedersiniz!* diyecek kadar nazik olan kadın ahlaki kontrolünü tamamen yitirmiş; önüne gelene *Orospu, pezevenk,* demekle yetinmeyip misafirlerini *Amına koduklarım, siktirin gidin evimden!* gibi çok ağır küfürlerle kovunca, yakınları kadını hastaneye yatırmışlardı.

İlk psikiyatrik muayenesinden bir sonuç çıkmayan Zarife Hocanım hastanede fare olduğunu duyunca başlayan kahkahalarını durduramayarak, kadın hastaların örgü ördükleri, hamurdan çiçek yaptıkları faaliyet salonuna gitti. Ellilik, ama hâlâ çıtı pıtı kadın iki büklüm katılarak gülerken gözünden yaş geliyordu. Niye güldüğünü soranlara güçbela, *Doktorun odasında fare görmüşler*, diyebildi.

İsteri dalgası hızla yayıldı. Önce nöropsikiyatrın, sonra emekli edebiyat öğretmeninin neden olduğu kriz bir anda hastaların odalarına kadar ulaştı; ruh durumları bir alçalıp bir yükselen hastaların kimileri masalara çıkmaya, kimileri kendilerini aşağı atmak için pencerelerin demir parmaklıklarını zorlamaya başladılar. Erkek hastaların çoğunluğu ne olduğu anlamamıştı. Ama kendilerini yataktan yatağa atmak, kafalarını duvara vurmak için bu dalgalanmayı fırsat bildiler. Onca hemşire ve hastabakıcı hastaları zapt edemez olunca, olay Başhekim'e intikal etti.

Bu Ruh Sağlığı Hastanesi'nde de, her hastanede olduğu kadar, hatta belki daha az fare vardı. Düzenli ilaçlanan hastanenin fareleri, normalden çok daha kısa olan ömürleri boyunca bodrumdan dışarı çıkmayı başaramıyorlar, başarsalar da arka bahçede yemek artıklarıyla beslenen eşşek gibi kedilere yem oluyorlardı. Fareden yılana, yılandan akrebe uzanan söylenti yayıldıkça yayıldı. Başhekim işe el koydu. Bir türlü kontrol altına alınamayan hastalar ilaçlarla sakinleştirildiler. Derken ortalık yavaş yavaş yatıştı. İsteriye kapılıp başını duvara vuran bir hastanın alnına dikiş atıldı, üstünü başını yırtan birkaçı yeniden giydirildi. Akşam yemeği saati geldiğinde çoğunluğu uyuyor, uyanık olanlar da sessizce televizyon izliyorlardı.

Ama Başhekim'in gayet mantıklı açıklamaları ve hastanenin düzenli ilaçlandığını ispat etmek için fare zehri paketlerini göstermesi nöropsikiyatrın isteri krizini durdurmaya yetmedi. Kadın ikna olmak için ille de söz konusu farenin yakalanmasını istiyordu.

Sonunda Başhekim dâhiyane bir çözüm buldu. Bir süre önce, Leyla Böğrü'yü çırılçıplak görenler arasında bulunan ve **Başhemşire Servinaz Ceviz'in kafasında saksı kırdığı taksici-hademe Cumali**'yi bodruma inip herhangi bir fare ölüsü bulmakla görevlendirdi. Geceleri bacanağının taksisinde çalıştığı herkesçe bilindiği için taksici-hademe denen Cumali'nin, olay sırasında, çırılçıplak soyunmuş vaziyette yerlerde debelenen Leyla'ya gözlerini dikerek sırıtması Servinaz'ın gözünden kaçmamıştı. Sırıtmakla kalmayıp mani krizi geçiren kızcağızı örtmeleri gerektiğinde ağırdan almış, bir de üstüne tespit gömleği giydirmeye çalışırlarken orasına burasına dokunmaya yeltenmişti.

Bu hareketi, o sıralarda hastanedeki otoritesini iyice boşlamış durumda olan Başhemşire Servinaz'ın bam telini fena halde titretti. Sapık kocasının yıllar boyunca kendisine yaptıklarını hatırlayan kadının bir anda gözü döndü, eline geçen bir saksı çiçeği Cumali'nin kafasına geçirdi. Diğer hemşirelerle görevliler yerlerde debelenen Leyla'ya tespit gömleği giydirmeye uğraşırlarken; Başhekim, *Gebertirim ulan seni, ırz düşmanı!* diye bağırarak kırık bir saksı parçasını adamın gözüne saplamaya çalışan kadını *Öldüreceksin adamı Servinaz! Bırak!* diyerek tutmaya çalıştı. Cumali Leyla'ya dokunmak istemediğini, yanlışlıkla olduğunu söylemeye çalışıyor, ama sözleri Servinaz'ın saldırısının altında kaybolup gidiyordu.

Karadeniz'in Sesi gazetesinin muhabiri Fahrettin Daşçı, Leyla'nın soyunmasının yanı sıra bu manzaraya da tanık olmuştu. O da olayın heyecanına kapıldı, ahlaksızlığa derhal müdahale eden ve hademeyi paralamaya kalkan Servinaz'ı çok takdir etti. Gerçi o gün hastanede gördükleri vahim bir otorite boşluğuna işaret ediyordu. Bu da iyi

bir haber konusuydu, ama yazması halinde Başhekim'le arasının bozulmasından çekindi. Orada burada günlerce anlattığı Leyla hikâyesine, cesur Başhemşire'nin sapık hademeye nasıl saldırdığını da eklemişti.

Başhekim'in *Öldüreceksin!* demesiyle sinirleri boşalan Servinaz hüngür hüngür ağlayarak yere çökmüştü. Kocasının can çekişen hali ile kendisine ettiği eziyetlerin görüntüleri birbirine giriyor, kadın bir türlü kendine gelemiyordu. O arada Leyla yumuşak odaya götürülmüş, ortalık nispeten sakinleşmişti. Epeydir işini boşladığını fark ettiği, ama kardeşi gibi sevdiği için yüzleyemediği Servinaz'ın tekrar aslan kesildiğini düşünerek sevinen, ama kriz geçiren halinden de korkan Başhekim kadına birkaç gün kafa izni vermek istedi. Servinaz şiddetle itiraz etti. Bir an için kendini kaybetmiş olabilirdi, ama izne çıkmasını gerektirecek bir şey yoktu.

O gün, bir süre için eskiden olduğu gibi *korkunç Servinaz* olan kadın, koridorda sıkıştırdığı Cumali'nin canına okumuştu. Bir daha kadın hastalara değil dokunmak, yan gözle bile bakacak olursa gözlerini oyacağına yemin etti. Kafasında kırılan saksının acısıyla inleyen Cumali bir daha birine yan gözle bile bakacak olursa, kadının dediğini yapacağından kuşku duymadı, yerinde sapasağlam duran gözleri oyulmuş gibi sızladı.

Bodruma inip fare ölüsü bulmasını isteyen Başhekim'e itiraz etmeye kalkmışsa da Servinaz'dan tırsmış, kuzu kuzu bodruma inmişti. Aksi gibi bodrum da yeni temizlenmişti, ortalıkta tek bir fare ölüsü yoktu. Bütün öğleden sonrayı köşe bucakta fare aramakla geçiren Cumali, nihayet kalorifer dairesinde iğrenç, pis bir borunun arkasında minik bir fare ölüsü buldu. Sıkıştığı yerden süpürgeyle çekiştirip çıkardığı hayvan öleli epeyce olmuştu. Bir poşete koydu, Başhekim'e götürdü. Başhekim iğrenç kokan bu leşi delirmiş doktora gösterdi. Nebahat Hanım farenin çoktan ölmüş olduğunu anlamadı. Ama leşi gördüğü anda krizi bıçakla kesilmiş gibi durdu.

Cumali fare ölüsü aramaya gittiğinde, cumayı kaçıran

Âlim Kâhkeci, Gülnazmiye Görgün'ü sorguya çekiyor, kızın odasında ne aradığını değil onca para verdiği, daha hiç kullanmadığı raketinin fareye değip değmediğini öğrenmeye çalışıyordu. Değdiyse mundar olmuş raketi atacaktı. Gülnazmiye raketin var olmayan fareye *Vallahi de billahi de* değmediğini söylediyse de ikna olmadı. Rasgele konularak, delicesine düzenli masasının simetrisini bozan *Bugun* dergisini kıvırdığı gibi raketin sapını tuttu, hiçbir yere değdirmeden götürüp hastanenin arkasında iğrenç çöplerle dolu konteynerlerden birinin üstüne attı. Dönüp raketini mundar ettiği için Gülnazmiye'yi azarlamayı ve verdiği paranın n'olacağını sormayı da ihmal etmedi. Sevgilisinin dosyasını okurken yakalanmadığına, başının derde girmediğine şükreden Gülnazmiye, gözyaşları içinde *Parası neyse öderim Doktor Bey,* diyor, Âlim Kâhkeci'nin aklından üç kuruş maaş alan kızdan para almasının doğru olmayacağı geçiyor, ama yine de mundar olan raketine yanmaktan kendini alamıyordu.

O gün biraz denize bakmak için hastanenin arka tarafına giden Barış, konteynerin üstünde duran dergiyi gördü, aldı. Buruşuklarını eliyle düzeltti, dörtlü arka koltuk hurdasına oturup karıştırdı. Profesör Altay Çamur'un yazısında Shakespeare'in adının geçtiğini görünce ilgilendi, yazıyı okumaya başladı. Daha bitirmeden, mahallenin piçlerinden ikisi duvardan atlayıp bahçeye girdiler, tıbbi atık olarak ayrılması ihmal edilen çöpleri karıştırmaya başladılar. Çocukların gelişiyle yazıya ilgisi dağılan Barış Bakış ne aradıklarını sordu, serum hortumu aradıklarını öğrendi. Çocuklar *En iyi sapan ondan oluyo!* dediler. Barış çocuklarla birlikte çöpleri karıştırdı, ama ne bir serum şişesi ne hortumu ne de işe yarar başka bir şey buldular.

Çöpte eşelenirlerken, çocuklara kuşlar, uçurtmalar, bulutlar hakkında bir yığın şey anlattı. ***Balonla Beş Hafta****'yı okudunuz mu?* diye sordu. Çocuklar kısaca *Cık!* dediler. Sonra karşısında vahşi bir ülke gibi uzanan, sert rüzgârla dalgaları kabaran Karadeniz'e gözü ilişti, korsan ve deniz hikâyelerine geçti, ***Define Adası****'*nı, *Moby Dick*'i

birbirine karıştırarak anlattı. Çocuklar Barış'ın oradan oraya sıçrayan muhabbetinden hiçbir şey anlamamışlar, yağmur gibi kelimelerinden, anlatırken karakterleri eliyle koluyla büyük hareketler yaparak, sesini değiştirerek canlandırmasından çok korkmuşlardı, gitmek istediler. Barış bu kez de nasıl şeytan uçurtması yapıldığını göstermeye kalktı. Derginin yapraklarını koparıp uçurtma yapmaya başladı. En son kuyruğunu da taktı. *Bi makara bağlayıp uçurun, hadi bakalım..* diyerek çocuklara verdi. Çocuklar uyduruk uçurtmayı *Sağol abi,* diyerek aldıkları gibi tüydüler. Barış odasına döndü, yatağına uzandı. Uçurtmalar üstüne düşünmeye, sol eliyle konuşmaya başladı.

Çocuklar hastane bahçesinden çıkıp karşıya geçer geçmez uçurtmayı yere attılar. Gülnazmiye'nin dergisinin üstünden arabalar geçti, ezildi, dağıldı, hayatın çöpüne karıştı. Gülnazmiye sinirli kitapçı Özcan Durna'ya dergiyi tekrar sipariş etti. Bulup getirinceye kadar da adama dünyayı dar etti. Yazısının basılmamış olduğunu görünce yıkıldı. Derhal dergiye telefon etti. Sekreter kız herkes için geçerli olan klasik cevabı verdi. Dergiye gelen yazı sayısı çok fazlaydı, yayımlamak için sıraya koyuyorlardı. Gülnazmiye'nin yazısı da muhakkak basılacaktı, ama ne zaman, bilmiyordu. Sabırlı olmasını tavsiye etti, Gülnazmiye hemen yumuşadı.

Tenis raketi hadisesi yüzünden yoğun ve korku dolu bir gün geçiren Gülnazmiye, o gece rüyasında Barış Bakış'ı gördü. Uzun, her şeye rağmen güzel ve çok net bir rüyaydı. Barış dev bir tenis raketinin gergin filesine, sanki hapisteymiş gibi, parmaklarını geçirmişti; su yeşili gözlerinden sel gibi yaş akıyordu. Gülnazmiye sevgilisinin kalem gibi ince parmaklarının üstüne elini koymuş, aşkının tüm gücüyle sıkıyor, aralarına giren ve kalplerinin kavuşmasını engelleyen bu fileyi er geç yok edeceğine yemin ediyordu. Uykusunda epeyce bir ağlayıp aşkını fısıldadı, sevgilisinin parmaklarını sıktı. Acıyla uyandığında, Barış'ın kalem parmakları yerine yastığını sıkmakta olduğunu fark etti, hayal kırıklığına uğradı. Yastığı nasıl sıkmışsa, parmakları tutulmuştu.

O geceden beri Barış'la mutlu olduğunu gördüğü rüyaları bitmek bilmiyordu. Bundan hiç şikâyet etmese de ufak ufak burulmaya başlamıştı. Rüyalarda değil, sevgilisinin kollarında mutlu olmak istiyordu artık, ama aşkları bir türlü ilerlemiyor, Barış onu kollarına almıyordu. Zaten hastanede baş başa kalmalarına da olanak yoktu. O da şimdilik rüyalarıyla idare ediyordu. Rüyaları da bir tuhaftı. Sevgilisi her gece farklı bir kompozisyonda kıza ellerini uzatıyor, aşk sözleri söylüyor, ama mutlaka acı çekiyordu. Çoğunlukla annesinden şikâyet ediyor ya da aralarına giren engeller nedeniyle ağlıyor, su yeşili gözlerinin tüm derinliğiyle bakarak Gülnazmiye'den yardım istiyordu. Kızcağız Barış'ın kendisine yalvardığını gördüğü her rüyadan sonra sevgilisini bu hastaneden kurtaracağına yemin ediyordu.

Tenis raketi olayından birkaç hafta sonra, Barış'ın kolonyayı döküp kibriti çaktığı gibi yatağını ateşe verdiği saatlerde panikle uyandı. Buz gibi bir esinti yüzünü yalıyor, gördüğü rüyada, hastane bahçesine usul usul yağan karın altında, güçlü kollarıyla belden yukarısı çıplak bedenini saran Barış Bakış çeneleri titreyerek *Gül, ısıt beni, çok üşüyorum!* diye yalvarıyordu.

Her zamankinden daha doğal ve daha basit bir rüya görüyordu aslında. Gerçi kurcalansa, Barış'ın çıplaklığı ve güçlü kolları ile kızın bu yakışıklı genç adama duyduğu şehvet arasında kolayca ilişki kurulabilirdi. Ama tıpkı uykusunda çişi gelmiş birinin kendini uçurumun kenarında görmesi, altına kaçırmayı uçuruma düşmekle özdeşleştirmesi veya çok susamış birinin rüyasında su kaynağına bir türlü ulaşamaması gibi, Gülnazmiye de rüyasında Barış'ı gördüğü sırada iki yorganın altında tir tir titriyordu.

Çünkü odası buz gibiydi. Oturduğu mahallenin azgın veletleri, Gülnazmiye'nin penceresinin önündeki ağaçta kümelenen kuşlara taş atarlarken, yatak odasının camını kırıp kaçmışlardı. Kızcağız zaten yalnız yaşadığı için tedirgin edildiği bu mahallede, komşularına bağırıp çağıracak, *Camımı kim kırdı?* diye ortalığı ayağa kaldıracak bir

yapıda olmadığı ve maaşı da suyunu çektiği için, aybaşına kadar idare etmek üzere pencereye eski bir battaniye germiş, uçlarından pervaza çivilemişti. Ama çok soğuk bir geceydi, şiddetli karayel battaniyenin iki ucunu çivilerinden söküp odaya dolmuş, temkinli davranıp katalitik sobasını söndürerek yatan kızın odasını buzhaneye çevirmişti.

Gördüğü rüyanın etkisinden çıkamayan Gülnazmiye, sabah olunca ilk iş, hastane yerine Pasajlı Çarşı'ya gitti. Kız İsmet'in dükkânından, dikkatli kullanmaya çok özen gösterdiği kredi kartıyla, üşüyüp hasta olmasından korktuğu Barış için uzun kollu yün fanila ve uzun içdonu alacaktı.

Trajik bir gece yaşamış olan Kız İsmet o gün dükkânını açmamıştı. Gülnazmiye yarım saat kadar pasajdaki dükkânların vitrinlerine bakıp bekledi. Ama boşuna bekliyordu. Zavallı İsmet dükkânını bir daha açamayacaktı.

Pasajlı Çarşı'daki arkadaş çevresinin eşcinsel olduğu imalarını uzun süre anlamazlıktan gelen İsmet, erkekliğine ilişkin tahriklere dayanamamış, nihayet aralarında Şemsiyeci Remzi'nin de bulunduğu bir grup adamla âlem yapmayı kabul etmişti. Dükkânını kapattıktan sonra, her tarafı dökülen siyah bir Ford'a bindiler, akşam karanlığında yola çıktılar. Her vites değiştirdiğinde takır takır ses çıkaran arabayı **patlak gözlü, Komisyoncu Hidayet** kullanıyordu. Altı ay önce Pasajlı Çarşı'da bir yazıhane tutan Hidayet, oto alım-satım işlemleri, emlak komisyonculuğu, vergi beyannamesi doldurma gibi üfürükten işler yapıyor, Ali'nin külahını Veli'ye, Veli'ninkini Ali'ye giydirerek geçiniyordu. Geçinemiyordu daha doğrusu. Evliydi, dört çocuğu vardı, yazıhanesinin kirasını bile zor ödüyordu. Ama gece hayatı konusunda, nasıl oluyorsa, deryaydı. Kadınlara bugüne kadar bir apartman parası yedirdiğini iddia eden Hidayet arada bir ortadan kaybolur, beş-on gün sonra ağzı kulaklarında çıkıp gelir, *Oğlum var ya, kaptım bi karıyı Konya'da, kapattım bi bağ evine, tam on gün ver allahım ver!* gibi tahrik edici cümlelerle başladığı, her seferinde bambaşka fantezilerle süslediği, yüzde dok-

sanı yalan kadın hikâyeleri anlatır; pasajın, böylesine ağız sulandırıcı maceralar yaşama imkânını bulamayan, ancak ucuz pavyonlara, sıradan kerhanelere yolları düşen erkeklerinin hayranlığını kazanırdı.

Şemsiyeci Remzi öne oturmuş, kolunu yakın arkadaşı Hidayet'in koltuğunun arkasına atmıştı. İsmet'in yanında, daha yemek yemeden geğirmeye başlayan, yol boyunca yaptığı telefon konuşmalarından kabzımal olduğunu anladığı bir adam oturuyor, takır takır öttükçe *Elimde kalacak lan bu araba!* diye söylenen Hidayet'e, gidecekleri yazlık evin yolunu tarif ediyordu. Dört adam yolda muhabbeti koyulaştırmadan önce, şehrin dış mahallelerinden birinde durdular. Bir markete girip rakı, sigara, et, ekmek, mangal kömürü vesaire aldılar. İsmet de masrafa katılmak istedi, ama Remzi *Sen bu gece bizim misafirimizsin, bi dahakine!* diyerek elini cebine sokturmadı.

Yolculuk çok neşeli geçiyor, İsmet'ten başka herkes bir şeyler anlatıyordu. İsmet bir yandan araba kullanıp bir yandan eliyle koluyla işaretler yaparak renkli hikâyeler anlatan Hidayet'i dinlemekten hoşlanmıştı. Komisyoncu şehrin gece hayatında ünlenen kadınların muamelelerine dair güldürücü hikâyeler anlatıyor, unutamadığı fahişeleri *Ah ulan bee, ne karıydı!* diyerek sitayişle anıyordu. **Geğiren kabzımal** yol boyunca telefonla konuşmaktan bir şeyler anlatmaya fırsat bulamamıştı. Tam *Ben de bi keresinde..* diye başlayıp bir şeyler anlatacakken yine telefonu çalıyor, sözü yarım kalıyor, Remzi Hidayet'inkinden pek de aşağı kalmayan bir hikâyeye başlıyordu.

Remzi bir ara Moldovalı kızlardan bıktığını, bu akşam Özbek kızlarının geleceğini söyledi. Özbek kızlarının hafif çekik gözleri ve yuvarlak hatlı yüzleriyle, alışılmadık cinsel oyunlar arasında saçma sapan ilişkiler kurdu. İlk kez bir cinsel deneyim yaşayacak olmanın verdiği gerginlikle nabzının yükseldiğini hisseden İsmet bir ara çekine çekine *Kızlar doğrudan eve mi gelecekler?* diye soruyordu ki, Remzi Hidayet'e döndü, sigarasının külünü bir parmak araladığı camdan dışarı silkerek, *Şu Feza Pavyon'daki to-*

pal dansözün taklidini yapıcan di mi bu gece? diye sordu. Söz konusu topal dansözü tanıyan üç adam kahkahalarla gülmeye başladılar. Sorduğu sorunun havada kalmasıyla İsmet'in tedirginliği iyice arttı.

Şehrin yetmiş kilometre dışında, denize tepeden bakan, rutubetten boyaları kabarmış bir yazlık eve gittiler. Hava buz gibi soğuktu. Evin önünde durup arabadan indiklerinde İsmet'in içi ürperdi. Bulutların arasından arada bir görünen ayın ışığı gökyüzünü soğuk bir maviye boyamıştı. Birbirine çok yakın yapılmış, pencerelerinde ışık yanmayan yedi sekiz yazlık evin kapkara silueti bir korku filmi dekorunu andırıyor, azmış denizin dev dalgalarının uğultusu havayı kaplıyordu.

Cinsel bir deneyim barındırmayan geçmişinden korkan İsmet, şansına anlayışlı bir Özbek kızının düşmesini umut ediyor; biri şömineyi, biri mangalı yakan, biri daha içeri adım atar atmaz rakıyı başına diken adamların arasında, korkusunu gizleyip kendini salakça bir ifadeyle gülümsemeye zorlayarak dolanıp duruyordu.

Çok geçmeden beklenen kızlar ve bir-iki adam daha geldi. Kızlar Özbek veya Moldovalı falan olmadıkları gibi, İsmet'in beklediğinden daha yaşlı, daha kaşardılar. Üç laflarından biri küfür olan bu geçkin fahişeler bir onun bir bunun kucağına oturup adamların oralarını buralarını avuçladıkça İsmet kıpkırmızı kesiliyor, utançtan kulakları uğulduyordu.

Ortamdan tiksinmişti. Yağlı saçlarının boyası gelmiş kadınların bozuk ağızlarından, kalınlaşmış seslerinden, kabzımal geğirdikçe yayılan kokudan, Hidayet'in veremli topal dansöz taklidi yapmasından, yeni gelen adamlardan birinin ellerinden akan tavuk kanadı yağlarından, havadan, sudan, kendinden, her şeyden tiksinmişti. Ama çekip gidecek durumda değildi. Vakit geç olmuştu, ev dağ başındaydı, ıssız yoldan kamyon bile geçmiyordu. Bir ara soğuğu göze alıp yürüyerek anayola çıkmayı düşündü. Orada nasılsa bir araba bulur, şehre dönerdi. Ama gitmeye cesaret edemedi. Erkekliği zaten arkadaşlarının diline

düşmüştü, bir de çekip giderse iyice pasajın alay konusu olurdu. Mecburen eğlenceye katıldı.

Koca koca kütüklerin yandığı şöminenin önüne portatif bir rakı masası kurulmuş, sigara dumanından odada göz gözü görmez olmuştu. İsmet de masaya oturdu, çekine çekine yemek yemeye başladı. Hidayet'in taklitlerine gülüyor, yanında oturan Şemsiyeci Remzi'nin gülerken üstüne üstüne yıkılmasına katlanıyor, kadınların kirden kararmış sutyen askılarına bakarken iğrendiğini belli etmemeye çalışıyordu.

Az sonra masaya, Remzi'nin *At iki tane, bak nasıl dünyan şaşacak!* diyerek uzattığı haplar eşlik etmeye başladı. Doğru dürüst rakı bile içemeyen İsmet haplardan iki tane attı, epeyce keyiflendi, gülüp durdu, bir saat sonra iki tane daha attı, gerisini hatırlamıyordu.

Ertesi sabah Gülnazmiye, Pasajlı Çarşı'da, kapısının önüne çömelip dükkânı açmasını beklerken, İsmet gözünü araladı; yanında, gece boyunca kocaman vücuduyla ikide bir kucağına oturarak nefesini kesen, durmadan orasını burasını mıncıklayarak gülen, çürük dişlerinden gelen ağır kokunun midesini kaldırdığı **Küçükbakkalköylü Emriye**'nin değil, Şemsiyeci Remzi'nin horlamakta olduğunu gördü. Çırılçıplaktı, her yanı ağrıyordu. Birden her şeyi anladı.

Eşyası geniş lekelerle dolu eski bir yatak, kılıfsız bir yorgan ve içinde ne olduğu belirsiz kolilerden ibaret olan rutubetli odadan çıkıp salona geldiğinde, Emriye ağzında sigara, çay demliyordu. İsmet'e *Nasıl geçti kız gecen?* dedi. İsmet'in buz gibi baktığını görünce, çocuğun tuzağa düştüğünü anladı, *Hayvanın önde gidenidir bu Remzi,* diye ekledi. Ama İsmet'e acıması ancak otuz saniye sürdü. Meslek hayatı boyunca öyle tuzaklar görmüş, öyle acılara tanık olmuştu ki, İsmet'in halini daha fazla üzülmeye değecek kadar vahim bulmamıştı.

Zavallı İsmet kaskatı kesilmişti. Remzi'yi yanında horlar görünce giysilerini kaptığı gibi odadan fırlamış, kapı önünde utançtan ve soğuktan titreyerek giyinmişti. Em-

riye şöminedeki korların üstünde kızarttığı ekmeği geceden kalma haydariye batırıp ağzına atarak karnını doyururken, İsmet'in artık bu yolun yolcusu olacağından emindi. *Buralarda yazık olur sana,* diye öğüt vermeye başladı. Remzi'yle takılmaya devam ederse kendisini bekleyen vahim bir gelecek haritası çizdi, kendi hayatından örnekler verdi. İstanbul'un kenar mahalle pavyonlarından yol üstü kerhanelerine uzanan hayat hikâyesini anlatırken, kendisini dikkatle dinlediğini sandığı İsmet çoktan çıkmış, hafif hafif atıştıran karın altında anayola doğru yürüyor; aklından, kendini Karadeniz'in azgın dalgalarının kucağına atmayı geçiriyordu.

Yoldan geçen bir kamyona binip şehre döndüğünde ruh gibiydi. O gün açmadığı dükkânını bir daha açmadı. Kendini denize atamamış, ama mutfaktaki tüpü sonuna kadar açmıştı. Babası **kemençeci Âşık Seyit** tarafından tesadüfen bulunmasa, ölebilirdi.

Civar köy ve kasabalarda esprili cinsel manileri, renkli atışmalarıyla ünlü ihtiyar, sabah erkenden kalkmış, gençliğinden kalma, giyilmekten bozarmış siyah takımlarını çekmiş, Kanal SS'nin *Âşıklar Atışıyor* yarışmasına katılmak için minibüse binmişti. **Şoför Gagaburun Şahin** zırzopun tekiydi. *Arabada kadın kız var, ayıp olur, bi efendi olayım,* demez, cinsel anlamlar içeren çift yönlü bayat cümlelerle konuşmaya bayılırdı. Sayısız kere dayak yemiş, hatta bir keresinde haşmetli gagaburnu kırılmıştı, ama huyundan vazgeçmiyordu. O gün de dikiz aynasından kemençeci Âşık Seyit'e bakarak *Beyler arkadan vermeyen kalmasın!* deyince, yaşlı adam, *Arabanı sürerken önüne bak önüne / Paranı merak etme binen verir eline!* diyerek kısa bir maniyle mukabele etti, minibüsün tümü erkek olan yolcuları kahkahadan kırıldı. Yolcular Seyit'e bu cilalı kıyafetinin nedenini sordular, televizyonda âşıkların atışacağı yarışmaya katılacağını söyledi. Hepsi birden yaşlı adama gazı verdikçe verdiler, verdikçe verdiler, Âşık Seyit de şiştikçe şişti. İnmelerine yakın Gagaburun Şahin adama tekrar takıldı, *Ama giravatın yok Seyit Emice, televiz-*

yonda giravatsız oliy mi? dedi, çok inandırıcı bir ifadesi vardı, yolcular da Gagaburun'un sözlerini destekliyorlardı. Olurdu olmazdı derken, Âşık Seyit oğlunun dükkânına gidip bir kravat uydurmaya karar verdi.

Pasajlı Çarşı'ya vardığında Gülnazmiye Görgün dükkânın kapısında dikiliyordu. *Ne duriysin kızım burda?* diyen adama, çok gergin ve heyecanlı tavırlarla bir saattir beklediği halde dükkânın açılmadığını söyledi, sabırsızca çekip gitti. Durumda bir tuhaflık sezen Âşık Seyit çok endişelendi. Sessiz sedasız, kendi halinde, ama arı gibi çalışkan biri olan oğlu bu saatlere kadar dükkânını açmadan yapmazdı. Doğru evine gitti. Vardığında ev gazla dolmuş, patlamaya hazır bir bomba halini almıştı. Derhal bütün pencereleri açan yaşlı adam ortaparmağını oğlunun burgutlağına kadar soktuğu gibi, çocuğu şarıl şarıl kusturdu. Sonra da sırtına vurduğu gibi Devlet Hastanesi'ne götürdü.

Midesi yıkanan, babasının *Ne derdun vardu da gaza vurdun genduni!* şeklindeki ısrarlı sorularını cevaplamayan İsmet çabucak toparlanmış; içi bir parça rahatlayan Âşık Seyit de bir kravat bulup takamadan, güçbela programa yetişmişti. Yarışma sırasında aklı hastanede yatan oğlunda olduğu için çok tutuktu. Sıra ona geldiği halde dalıp gitmiş, rakibine sıkı bir maniyle karşılık vermesi gerektiğinde de kafasını toparlayamamış, taşı gediğine koyamamıştı. Birinci olacağına garanti gözüyle bakan adam çok tutuk bulunduğu için halk jürisi tarafından elendi.

Gözleri incecik bir yaş tabakasıyla kaplı, canına kıymaya kalkacak kadar büyük bir derdi olduğunu düşündüğü oğlunu da alıp köye döndü. Yarışmada elendiği için kendisini bozuk bir yüzle karşılayan karısına *Böyleyken böyle..* diyerek oğlunun aygazı açıp ölmeye kalktığını anlattı. Kadıncağız üzüntüden mahvoldu. Âşık Seyit bir taraftan, kendisi bir taraftan İsmet'i çok sıkıştırdılar. Ama derdini söyletemediler. Sonunda oğullarını bu hallere düşüren şeyin ümitsiz bir karasevda olduğuna hükmettiler.

Televizyonda *Âşıklar Atışıyor* yarışmasını izleyen

köylüler Âşık Seyit'in, daha ilk turda elenmesi üzerine hem hayal kırıklığına uğramışlar; hem de adamcağızı iğneleyip üzmek fırsatını kaçırmamışlardı. Daha bismillah merhaba demeden, pis pis sırıtarak başarısızlığını yüzüne vurdular. Âşık Seyit oğlunun derdini falan unuttu, ciddi ciddi öfkelendi. Köylülerin sözlerine şiddetle itiraz etti. Aslında birinci olan dürzüyü çarpa çarpa okutmuştu. Ama işte, kravatsız olduğu için onu elemişlerdi. Gagaburun Şahin de şahitti.

İsmet vaktini saatlerce uyuyarak; haline hüngür hüngür ağlayan annesinin zoruyla arada bir, iki lokma yemek yiyerek; kimseyle tek kelime konuşmadan dere boyunca dolaşarak veya fındık, mısır kuruttukları, fareler çıkamasın diye rendeyle pürüzsüz hale getirilmiş dört ahşap direk üstüne kurulu, küçücük serenderde oturup düşünerek geçirmeye başladı. Ne soğuğu ne açlığı hissediyor; haline baktıkça içi parça parça olan annesi, devasız bir aşka düştüğünü sandığı oğlunu bu dertten kurtarması için üfürükçü hocaların kapısını aşındırıyor, türlü büyüler yaptırıp yatağının orasına burasına koyuyordu.

Âşık Seyit oğlunu tekrar açmaya ikna edemeyince, dükkânını gri gözleri yuvalarında fıldır fıldır oynayan, **Müslüm Gürses hastası korsan DVD'ci Talip**'e devretti. Kahvede âşıklarla atışırken laf yetiştirmekte üstüne yoksa da, para hesabına pek aklı ermeyen yaşlı adam dükkâna bir çare aramak için köyden şehre gelip gitmekten bezmiş, ağzı kalabalık neşeli Talip'e içindeki malla birlikte üç otuz paraya vermişti. Talip ilk iş malı inceledi, erotik çamaşırları arkadaşlarına dağıttı, kalanı bir manifaturacıya toptan sattı. Yaptırdığı yeni raflara bol miktarda kaset, biraz CD, biraz da tutulan filmlerin yasal DVD'lerini dizdi, el altından korsan DVD satmaya başladı.

Pasajlı Çarşı'da dükkân açmasıyla birlikte, sinema hakkında çok tutulmuş Amerikan filmlerinin başoyuncularının adlarından başka bir şey bilmeyen Talip'in hayatında iki şey oldu. Birincisi Âlim Kâhkeci ile tanıştı. Doktor dükkânına düzenli uğruyor, korsanını veya orijinalini bul-

masını istediği filmlerin adlarını ve yönetmenlerini söylüyordu. O güne kadar sinemada yönetmenin önemi hakkında en ufak bir fikir sahibi olmayan Talip, doktorun ısrarla istediği filmleri merak etti, izlemeye başladı.

Başlangıçta hiçbir şey anlamadı. Ama kerli ferli doktorun bir bildiği vardı ki, piyasa filmlerini bedavaya verse bile istemiyor, ısrarla bunları istiyordu. ***Dövüş Kulübü*** ile başlayan öğrenme süreci sırasında ***U Dönüşü, Mulholland Çıkmazı, Fargo, Barton Fink, Üç Renk Mavi-Beyaz-Kırmızı, Sırlar Oteli, İtiraf, Köprüüstü Âşıkları, Paramparça Aşklar ve Köpekler*** gibi birbirine benzemeyen, ama hepsi kalburüstü filmlerden çok etkilenen Talip Erbaş'ın sinema kültürü şaşılacak bir şekilde ilerledi. İzlediği bu seçkin filmlerin ne anlattığını anlatamasa da bir farklılık hissediyor, bundan da hoşlanıyordu. Zamanla şehirde, Cannes'da Altın Palmiye, Berlin'de Altın Ayı, İstanbul'da Altın Lale ödüllerini en iyi yardımcı oyunculara varana kadar kimin aldığını bilen iki kişiden biri oldu, diğeri de tahmin edilebileceği gibi Doktor Âlim Kâhkeci'ydi.

Bir de, yirmi yedi gün hapis yattı. Bir gün, sinemaya ilgisinin artmasıyla birlikte, Müslüm Gürses'in ilk dönem şarkılarından son dönem şarkılarına geçen Talip, dükkânın raflarına *Bir Ömür Yetmez* şarkısını mırıldanarak yasal sinema DVD'lerini dizerken, sözde yardım etmek amacıyla dükkânına gelen Remzi'nin ufaktan kolunu okşadığını hissetmiş, şemsiyecinin dolma parmaklı kıllı elini kolunun üstünde görünce aklı yerinden oynamıştı. Bir an *Yanlış görüyorum herhalde*, diye düşündü. Başını kaldırınca Remzi'nin yavşak sırıtmasıyla karşılaştı.

O anda gözü dönen çelimsiz Talip yumruğunu adamın burnuna yapıştırmış, sırf şarkı mırıldandığı ve korsanı *İbne Kovboylar* adıyla piyasaya çıkan ***Brokeback Mountain*** filmini beğendiğini ağzından kaçırdığı için eşcinsel olduğunu zanneden Remzi'yi öldüresiye döverek hastanelik etmişti. Remzi'nin burnunu kırmasaydı yirmi yedi gün de yatmazdı, ama Remzi'nin çirkef karısı yakasına yapışıp or-

talığı ayağa kaldırdı. Mahkemede bu dayağın sebebini ne Remzi söyleyebildi ne de Talip. *Borç yüzünden tartıştık*, diye kestirip attılar. Karısı başının etini yese de, Remzi şikâyetçi olmaya cesaret edemeyince konu kapandı gitti.

Kız İsmet'in aygazı sonuna kadar açıp yatağa girdiği sırada, Gülnazmiye, dükkânın açılmayacağına kanaat getirmiş, Pasajlı Çarşı'dan çıkmıştı. Şehirde ne kadar çamaşırcı varsa bir bir dolaştı, sonunda rüyasına girip çok üşüdüğünü söyleyen yeşil gözlü Barış'ına, kalitesi tam içine sinmese de idare eden yün çamaşırlar aldı. Hastaneye vardığında akşam olmak üzereydi. Kalın bulutların arkasından yüzünü göstermeyen güneşin batmasına birkaç saat kalmıştı.

Deli gibi âşık kız Servinaz ablasından fırça yiyeceğini sanıyor, söyleyecek yalan arıyordu. Oysa geceki yangından beri heyecanın bir türlü yatışmadığı hastanede Gülnazmiye'nin o saate kadar işe gelmediğini fark eden bir Allahın kulu bile yoktu. Sevgilisini bir an önce bulup ısıtmak istediği için, sağına soluna bakmadan hızla yürürken, Tavşandudaklı Ayşe Nuran Serbest'le çarpıştı, çamaşır poşetini düşürdü. Öfkeli kadın yanından bir özür bile dilemeden geçip gitti.

Barış'ın koğuşunda yangın çıktığını öğrenince, sevgilisine bir şey oldu diye Gülnazmiye'nin yüreği oynadı. Her yerde tırım tırım Barış'ı aradı, bulamadı. Sonunda, çekine çekine Servinaz ablasına sordu. Kadın Barış'ın tespit edilip ilaçlarla uyutulduğunu söyleyince dünya başına yıkıldı. Nedenini bile sormadan hızla Başhekim'in odasına yöneldi.

Bu olayda, Romanya Elçiliği Maslahatgüzarı Emil Pavulescu ile aşk hayatı yaşadığını bizzat Barış'ın ağzından duyduğu *hain anne* Veda Alkan'ın parmağı olduğundan kuşkusu yoktu. Ne olduğunu tahmin edemiyor, ama kendisi Barış'ı kurtarmak istedikçe annesinin çocuğu daha da batağa yolladığını düşünmekten kendini alamıyordu. Mesleki kariyerinin daha başlamadan sona ermesini göze aldı, internetin başında iyice salaklaşmış sekreteri Nemişo'yu gafil avlayarak Başhekim'in odasına daldı.

Adam çok kötü bir gün geçiriyordu. Geceki yangınla bozulan sinirleri, kimseye bir şey olmaması ve olayın büyümemesi nedeniyle bir parça düzelmiş, jinekologun bardağının dibindeki çayı yüzüne fırlatmasıyla tekrar bozulmuştu. Genç psikologu alı al moru mor, nefes aldıkça iri göğüsleri inip kalkar bir halde karşısında görünce aklı karıştı: kıza *Gül Hanım* diyecek yerde, *Melek Hanım* dedi.

Gülnazmiye Görgün'ün kariyerini Allah korudu o gün. Tam cırlayacak, Başhekim'i hain bir komplonun parçası olmakla suçlayacak, böylece Barış'a olan büyük aşkını ağzından kaçıracak, sonrasında büyük olasılıkla bu yakışıksız davranışı siciline işlenecek, hatta belki de ceza alacakken, Başhekim'in telefonu çaldı.

Başhekim gençliğinin seks ilahesi Melek Görgün'ü aklından geçirerek iri göğüslerine baktığı kıza *Melek* dediğini, ağzından çıktığı anda fark etmiş ve kız bakışlarını yakalayacak *Vay göğüslerime baktı, beni taciz etti!* diyerek olay çıkaracak diye ödü kopmuştu ki telefon imdadına yetişti. Gülnazmiye'ye *Bir saniye*, deyip telefona bakarken, daha konuşanın kim olduğunu anlamadan, bodur Nöropsikiyatr Nebahat Özdamar odaya girdi, hademe Kulaksız Ziya'yı şikâyete başladı. Kadın zırıl zırıl ağlıyor, Ziya'nın, *Taşıyıver*, dediği kutuları taşımadığını, odasının tozunu almadığını, koridoru paspas yapmadığını ardı ardına anlatarak, kimsenin kendisini adam yerine koymamasından yakınıyordu. Gülnazmiye iki gözü iki çeşme nöropsikiyatrı bastırmak isteyerek, son derece üst perdeden bir sesle, *Hocam Barış Bakış'ı neden tespit ettirdiğinizi sorabilir miyim?* diyordu ki, Nemişo içeri girip Başhekim'e hamamın su vanasının patladığını, bodrumu dize kadar su bastığını haber verdi. Başhekim fena halde bunaldı, elindeki ahizeyi fırlattı, *Yeteeer!* diye bağırıp çıktı gitti.

Bütün ısrarlara rağmen saçlarını üç numaraya vurdurmaktan vazgeçmeyen bodur nöropsikiyatr kocasının kendisini terk etmesi hikâyesini henüz bütün ayrıntılarıyla anlatma fırsatı bulamadığı Gülnazmiye'yi sürükleyerek odasına kahve içmeye götürürken, Başhekim teknisyen-

leri hamamda görevlendirmiş, *Yarın sabah burayı kupkuru görücem!* diye bangır bangır bağırmış, ardından soluğu, Üçkardeşler Pastanesi'nde almıştı.

Şehir halkının yavaş yavaş işlerinden çıkıp evlerine gitmeye hazırlandıkları saatlerde sıcak bir salep içip kendine geldi. Emekli olmayı ilk kez ciddi ciddi düşündü. Niye çekiyordu ki bunca saçma sapan derdi? Evine kapanıp rahat rahat kitabını yazabilirdi.

Ama hastaneden uzaklaşmayı içtenlikle istemediği için, farkına bile varmadan aklı dağıldı, zihni oradan oraya sıçradı, sonunda kendini budaklı parke desenli muşambanın konferans salonuna yakışmadığını, eskiyen koltukların hiç değilse ön sırasının değiştirilmesi gerektiğini düşünürken buldu. *Bir sponsor bulmak lazım,* diye mırıldandı.

Belediye başta olmak üzere çeşitli devlet kurumlarıyla salonsuzluktan yakınan tıp fakültesinin ve ilaç firmalarının talepleriyle belli aralıklarla konferans düzenlenen salon, hastanenin en ücra köşesindeydi. Yolunu bulmak bile meseleydi. Başhekim geçen yıl ok işaretli tabelalar yaptırmış, hastanenin her köşesine koydurmuştu, ama gene de planı bir labirenti andıran hastanede, yanlış yerlere gitmeden konferans salonuna ulaşabilen yok denecek kadar azdı.

Oysa dönemin yöneticileri, bilhassa **Müsteşar Cevdet Pektaş,** hastane planı çizilirken, konferans salonu için en ücra köşenin değil, en gösterişli yerin seçilmesini istemişlerdi. Cevdet Bey 1898 yılında temeli atılan ve 1902'de hizmete giren, cumhuriyet döneminde bir tuğla eklenmediği için, ilk binası yetersiz kalan hastanenin, modern metotlarla yapılacak çok daha büyük ve gelişkin yeni binasında şık, modern bir konferans salonunun bulunmasını şart koşmuştu.

Ülkeyi özgürlük ruhuna boğan 1961 Anayasası'nın coşkusu azalmaya, bilim ve kültürün parlayan yıldızı sönmeye yüz tutmuşsa da, üst düzey bürokratlar bilim ve kültüre hizmet ediyor gibi görünmekten hâlâ hoşlanıyorlardı. Cevdet Bey, hastanenin en değerli kısmında yer almasını

istediği bu salonda, dünyanın dört bir tarafından gelen bilim adamlarının konferanslar vereceğini, böylece hastanenin sadece hastane olarak değil, aynı zamanda bir ilim irfan yuvası olarak anılacağını, bunun da şehrin itibarını kat kat artıracağını iddia ediyor, her şeyle bizzat ilgileniyordu. İşi gücü bırakmış, kendini hastanenin yeni binasına adamıştı. Daha temel için kazma vurulmadan masasının üstü envai çeşit katalogla, fayanstan elektrik prizine kadar, hepsi birbirinden yeni model bir yığın inşaat malzemesi örnekleriyle dolmuştu.

Gerçi Cevdet Pektaş'ın tüm varlığını bu binanın inşaatına adamasının nedeni bilime duyduğu inanç değil, aşktı. Adam aşktan kanatlanmıştı, ayakları yere basmıyordu. Milli Eğitim Bakanlığı'nda üst düzeyde görevli bir dostunun odasında gördüğü **Badem Gözlü Şehriban Öğretmen**'e körkütük âşık olmuştu.

O badem gözleri kapı aralığından görür görmez odaya dalmış, Şehriban'ın karşısına geçip oturmuş, kapakları sulu sulu, şekilsiz gözlerini bu badem gözlerden alamamıştı. Bürokrat arkadaşı birer sade kahve söyledi o gün, Müsteşar hemen yassı *Yenice* paketini çıkarıp hem arkadaşına, hem Şehriban'a sigara ikram etti. Sigaranın henüz insanlığın sonunu getirecek korkunç bir tehlike olarak ilan edilmediği, önüne gelenin her yerde sigara içtiği yıllardı. Şehriban *Mersi, kullanmıyorum,* dedi. Müsteşar'ın kafasında günlerce bu söz yankılandı. *Mersi, kullanmıyorum.*

Çocukluğunda geçirdiği iltihaplı bir göz hastalığı nedeniyle bir gözü diğerinden küçük kalan, ama çıplak gözle görülmesi mümkün olmayan bu kusuru gizlemek için gözlerinin çevresini siyah kalemle çizmeyi âdet edinen Şehriban'a yakınları *Badem Gözlü Şehriban* diyorlardı.

Şehriban yıllar sonra Ayvalık'ta tarçınlı lokma tezgâhının başında otururken, bir zamanlar kendisine Badem Gözlü Şehriban dendiğini acıyla hatırlamış, birkaç saniye içinde bütün hayatı gözünün önünden geçmişti. Buna birkaç kadının Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği yararına ikinci el kitap sattıkları tezgâhtan aldığı, **Gül-**

riz Sururi'nin *Kıldan İnce Kılıçtan Keskince* adlı anı kitabı neden oldu. Hikmetli göz kaleminin kendi buluşu olduğunu sanan Şehriban ünlü tiyatrocunun da aynı sorunu yaşamış ve aynı hikmeti keşfetmiş olduğunu okuyunca, gayri ihtiyari tezgâh camına yansıyan yüzüne bakmış, kendini iyice yaşlanmış bularak içi sızlamıştı.

Müsteşar'ın kendisine vurulduğu gün, bir doğu şehrinin en ücra köyüne çıkan tayininin hiç değilse Ankara'nın ilçelerinden birine, mesela Haymana'ya, Ayaş'a veya Bâlâ'ya alınması için umutsuzca ricada bulunmaya gelmişti. Ailesinin yaşadığı şehirde özgürce hareket edemeyeceğini bilen Şehriban, başkentin modern düzeni içinde kendine okkalı bir yer bulmak, şehrin kibar kadınları arasına katılmak için can atıyordu.

Müsteşar Cevdet Bey, Şehriban Öğretmen'in hastanenin yeni binasının yapılacağı şehrin kız öğretmen okulunun ilk mezunlarından olduğunu, ailesinin hâlâ orada oturduğunu öğrenince, ilişkilerini kullanıp kızın tayininin, ne Haymana'sı, Bâlâ'sı; Ankara Merkez'e, hem de başkentin en havalı ilkokulu olan Cumhuriyet İlkokulu'na çıkarılmasını sağlamakla kalmadı, bu badem gözlerle kolayca iletişim kurmasına yardım edecek bahaneyi de buldu.

Artık varsa yoksa hastane, varsa yoksa Şehriban'dı. Genç öğretmen kızı ikide bir arıyor, *Hastanenin giriş kapısı şöyle mi olsun böyle mi olsun? Poliklinikler önde mi olsun arkada mı olsun?* diye abuk sabuk sorular soruyor, Şehriban *Ben bilmem,* dedikçe, şekerli bir sesle *Ama senin memleketine yapılacak,* diye üsteliyordu.

En iyi planı çizdirmek için emlak işleri dairesinde gecesini gündüzüne kattığı yeni bina, sanki herhangi bir kamu binası değil, deliler gibi âşık olduğu Şehriban'ın doğup büyüdüğü, müstakbel kayınpederi ve kayınvalidesinin yaşamakta olduğu, bu nedenle sık sık gideceği daha şimdiden belli olan şehre vereceği bir düğün hediyesiydi.

Makam arabasında birlikte görünmekten çekindiği için taksiye bindirerek kuytu lokantalara götürdüğü; mantodan ipek bluza, ayakkabıdan kombinezona çeşit çeşit gi-

yim eşyaları, kaçak parfümler, içine kendi vesikalık fotoğrafını keserek koyduğu, kalp şeklinde kolye ucu hediye ettiği; pelür kâğıtlara eciş bücüş bir el yazısıyla, *Altın yüzük yaptırdım / Tokat ustalarına / Doktor rapor vermiyor / Gönül hastalarına* veya *Ata binesim geldi / Çayda inesim geldi / Badem gözlü o yâri / Gine göresim geldi* gibi maniler yazıp odacısıyla yolladığı sevgilisi Şehriban'ın memleketine yapılacak hastane binası için kolları sıvadı.

Ama kolları sıvayınca yaptığı ilk iş inşaata el atmak değil, gut hastası olduğu için ayakları şişen, **yaz kış kırk iki numara terliklerle dolaşan karısı Naime Pektaş**'ı terk etmek, eklemlerinin ağrılarından sabahlara kadar inleyen kadıncağızı dört kız çocuğuyla baş başa bırakmak oldu.

Torun torba sahibi Naime Hanım bunca yıllık kocasının gencecik bir öğretmene gönül verdiğini duyunca neye uğradığını şaşırdı. En büyüğü evli ve çocuklu, en küçüğü lisede okuyan kızları altüst oldular. Cevdet Bey ne karısıyla çocuklarının gözyaşlarına aldırdı; ne yakınlarının teessüflerine, ikazlarına, hatta damadının tehditlerine kulak astı. Zavallı kadıncağızı kandırdı, boş bir kâğıda imza attırıp boşadı. Anlı şanlı, davullu zurnalı düğün yapacak kadar da utanmaz biri değildi; sade ama çok şık, Bakan Bey'in bile çelenk yolladığı bir nikâh töreniyle yetindi, böylece Şehriban'ına kavuştu.

Ancak çok geçmedi, Şehriban'ın gözü ne doğup büyüdüğü şehri ne hastane binasını ne de müsteşar kocasını görür oldu. Yeni binanın memlekete hizmet vermesine daha çok uzun yıllar varken, Cevdet Bey'i, çalıştığı ilkokula komşu kız lisesinin **beden eğitimi öğretmeni ve voleybol takımının antrenörü Civan Caymaz**'la boynuzlamaya başladı.

Belediye tahsildarının güzel kızı Şehriban'ın gözleri, Müsteşar'ın makam arabası, makam şoförü, odacısı, kapıcısı, başkentin üst düzey bürokratlarıyla olan dostluğu ve Kavaklıdere'nin en güzel apartmanlarından birinin dördüncü katındaki çifte dairesi nedeniyle kamaşmış; ama kendinden yirmi beş yaş büyük adamın yatakta son dere-

ce başarısız ve itici olduğunu daha ilk gece anlayınca fena halde hayal kırıklığına uğramıştı. Başladığı işi kendisi için bile bitiremiyordu Müsteşar, burnundan kesik kesik nefes alıp veriyor, çok yoruluyordu. Üstünde boylu boyunca yatan adamın, memelerine yapışıp kalmış kara göğüs kıllarını bir bir toplarken kızcağızın midesi bulanıyordu. Kırıştırdıkları süre boyunca kendisi için ölüp biten Müsteşar'a *Evlenmeden olmaz,* diyerek bir öpücük bile vermemekle ne kadar yanlış yaptığını acıyla anladı.

Müsteşar sadece yatakta karısını mutlu edemeyen bir adam olsa kolaydı, sevgilisi Civan arzularını kat kat gideriyordu. Ama koca diye koynuna girdiği adamın çoraplarıyla yatan, üstüne bir *estağfurullah* deyince geğirmenin mubah olduğunu zanneden, uyurken yellenen bir zavallı olduğunu anlayınca kocasından adamakıllı tiksinmişti. Bu nedenle daima sinirleri bozuktu Şehriban'ın, daima ilaç alması, daima *Başım ağrıyor Cevdet, varma üstüme!* deyip erken yatması gerekiyordu. Buna karşılık Müsteşar'ın da Tokat'ın Erbaa kazasında bulunan bağını bahçesini dönüm dönüm satıp Şehriban'a pahalı hediyeler vermesi, ayaklarına kapanması, genç karısını tatillere, gezilere yollaması gerekiyordu. Şehriban oturdukları yayla gibi daireden, bindikleri makam arabasından, artık içlerinden biri olduğu *üst düzey bürokratların kıymetli eşleri* sınıfından vazgeçemiyor, Civan'la arkadaş evlerinde, ucuz otellerde gizli saklı buluşup yatmakla yetiniyordu.

Ama bir gün beklenmedik bir şey oldu. Civan Caymaz Şehriban'dan ayrılmak gereğini bile duymadan, çalıştırdığı voleybol takımındaki kızlardan birine, fileye yükseldiğinde atkuyruğu yaptığı sarı saçlarının ensesini yaladığını gördükçe içinin bir hoş olduğu **lise iki talebesi voleybolcu Sedef**'e âşık olup evlenmeye kalktı. Şehriban öğretmenler odasında sevgilisinin sözlendiği haberini aldığında neredeyse bayılıyordu. Civan'la daha bir gün önce Keçiören'de bir arkadaş evine on beş dakika arayla girerek buluşmuşlar, üst kattakiler duyacak, rezalet çıkacak diye korkudan dudaklarını ısıra ısıra sevişmişlerdi.

Bir kutu diazem içerek intihara yeltendi. Akşam evine odacısının taşıdığı kilo kilo kuzu pirzola, kuşgönü pastırma, kalamata zeytin, eski kaşar ve Anamur muzuyla gelen Müsteşar Şehriban'ı ağzı köpükler içinde bulup hastaneye kaldırdı.

Şehriban kendini o kadar kötü hissediyordu ki, midesi yıkanıp özel odaya alındıktan sonra, sözde hatırını sormaya, aslında *Bir eli yağda bir eli balda bir kadın neden intihara teşebbüs eder?* diye merak ettiği için **ağzını aramaya gelen Hemşire Emel Yanık**'a gözyaşları içinde her şeyi anlatıverdi. Kendisini bu seferlik kurtarmış olabilirlerdi, ama Civan'sız yaşaması mümkün değildi. Gene intihar edecek, sonunda ya Civan'ın ya toprağın olacaktı.

Hemşire Emel Yanık kendine ait olmayan sırları tutmaktan hoşlanan bir kadın değildi. Ama duyduklarını olduğu gibi de ifşa etmez, kendisine duyulan güveni zedelemezdi. Biraz kıvrandı, Müsteşar'ın karısını yoklamaya gelen doktora *Acaba midesini yıkayıp göndermek kâfi mi?* diye manidar bir cümle kurdu. Hemşirenin *haddi olmayarak* ve *mesuliyet hissiyle* doktora tavsiyesi, *Hanfendiyi bi de bi asabiyecinin görmesinin icap* ettiğiydi. Şehriban Hanım'ın gözyaşları içinde kendisine anlattıklarından *gene haddi olmayarak, bi daha teşebbüs edeceği gibi bi netice* çıkarmıştı. Müsteşar Bey'in karısı kendisini çok endişelendirmiş, *Ya ismi lazım değil bi kişinin ya toprağın olacağım!* demişti çünkü.

Bu cümleyi duyduktan sonra meraklı doktorun hemşireyi sıkıştırması kaçınılmazdı. Emel Yanık Şehriban'ın söylediklerini tamamen *hastanın ruhi sıhhati hususunda endişe* duyduğu için anlattı, ismi lazım değil kişinin kim olduğunu söylemeye de *mecbur* kaldı.

On dakikayı geçmeyen bu konuşmadan sonra, doktor daha Şehriban'ın yattığı kattan çıkmadan servis hemşireleri, sabah olmadan nöbetçi doktorlar, ertesi gün bütün hastane, bir hafta içinde de bütün başkent, Şehriban'ın müsteşar kocasını yakışıklı bedenciyle aylardır boynuzladığını öğrendi.

Müsteşar'ın yirmi yedi yıllık karısını boşayıp kızı yaşında bir öğretmenle evlenmesinin dedikodusunu henüz bitiremeyen, hepsi *kesinlikle* namuslu aile kadınları ve evine barkına düşkün aile reisleri büyük bir rezalet çıkmasının, ahlaksız Şehriban'ın kocası tarafından vurulmasının, hadi o olmadı, rezil rüsva bir halde sokağa atılmasının an meselesi olduğunu sanırlarken, Müsteşar şaşılacak bir şey yaptı, bütün bu namuslu camiayı iftiracı olmakla suçladı. Genç ve güzel bir kadınla evli olmasını çekemiyorlar, pörsümüş karılarına baktıkça hasetlerinden çatlıyorlar, badem gözlü Şehriban'ına nasıl çamur atacaklarını bilemiyorlardı. Karısı yasak aşkından intihar filan etmemiş, akşam yediği balıktan zehirlenmişti.

Şehriban'ın iyileşip eve dönmesinden, Müsteşar'ın sevgili karısını bağrına basmasından sonra, adama verilen selamlar hızla azaldı. Şehriban, görev yaptığı okulun tamamı çok yüksek ahlaklı müdürü, muavinleri, öğretmenleri tarafından dışlandı; hatta velilerin arasından ileri gidenler, çocuğunun başka öğretmene verilmesini isteyenler oldu. Şehriban rapor alıp okuldan uzaklaşmak zorunda kaldı.

Ama bu skandaldan asıl zararı yakışıklı beden eğitimi öğretmeni Civan Caymaz gördü. Dedikodular voleybolcu Sedef'in babası, beş yıl içinde, her biri altışar katlı, on yedi apartman dikerek başkentin ileri gelen işadamları arasına giren, aslen **Niğdeli müteahhit Abdülkadir Çemiş**'in de kulağına ulaştı. Adamın gözü, saçları briyantinden ayna gibi parlayan, artist kılıklı bu adamı başından beri tutmamıştı. Yakışıklılığından başka hiçbir boku olmayan damat adayına fena halde gıcıktı. Ama anasını daha doğarken kaybettiği için alabildiğine şımarttığı biricik kızı Sedef dadısının dizlerinde ağlayarak *Beybam beni Civan'a vermezse kendimi öldürürüm!* diye tutturup yemeden içmeden kesilince, önce liseyi bitirmesi şartıyla kabul etmek zorunda kalmıştı.

Müstakbel damadın spor mpor gibi lüzumsuz işlerle uğraşmasından da hiç hoşnut değildi. Öğretmen oluşunu

kısmen benimsiyorsa da, antrenörlüğü bir meslek olarak görmüyor, Civan'ın adam gibi bir iş güç sahibi olmasını, yani yanında çalışmasını istiyordu. Hatta söz kesildikten sonra, bir sabah kahvaltıda bu spor meselesini açtığında, Sedef lafı babasının ağzından alıp Civan'la ileride bir spor salonu açmak istediklerinden söz etmişti.

Civan'ın büyük hayalini Sedef de paylaşıyor, –elbette Abdülkadir Bey'in servetinden koparılacak külliyetli bir parçayla– tenis kortundan jimnastik salonuna kadar birçok ünite ve birbirinden yakışıklı ve güzel spor hocalarıyla üst sınıfa üst düzeyde hizmet verecek bir spor kompleksi kurmayı çok istiyordu. Bu ham hayali kızının ağzından dinleyen ve kan beynine çıkan Abdülkadir kendini tutmayı başardı, sözü biter bitmez kızına uzun bir nutuk çekti.

Spor salonu filan, boş hayallerdi bunlar. Bunlardan para kazanılmazdı. Ayrıca spor ancak kızı gibi gençlerin okul zamanında sıhhatli olmalarına, akıllarını fingirdeşmekten uzak tutmalarına yarardı. Gerçi vaziyete bakılırsa onu da yanlış biliyordu, sporun bir faydası olmamış, biricik kızı zibidinin tekine âşık olmuştu.

Bu öfkeli sözleri dinleyen Sedef şaşırdı, reçelli ekmeği ağzında, kalakaldı. Müteahhit biraz daha ileri gidecek, Civan hakkında atıp tutacak oldu. Sedef'in gözlerinin dolduğunu, dudaklarının titrediğini görünce sesini yumuşattı, nasihat frekansına geçti. Vakti gelip yuva kurunca kızı da bu boş hayalleri bırakacak, kendini ailesine, yuvasına adayacaktı. *Diğ mi kızım?* diye tatlı tatlı sordu. Sedef babasının asıl kastının Civan olduğunu anlamamıştı, sözlüsünün kendisine fileye yükselirken âşık olduğunu hatırlayarak *Veleyboldan katiyen vazgeçmem!* dedi. Müteahhit tartışmayı uzatmadı. *Vakti gelince kocan bilir orasını artık,* diye başını salladı. Bir mucize olsa da kızı bu zibididen kurtulsa diye dua ediyordu.

Şehriban'ın intihar girişimiyle Abdülkadir Bey'in duaları kabul oldu. Civan'ı evine içgüveysi alarak kontrol altında tutabileceğinden pek de emin olamayan müteahhit, skandalı nimet bilmiş, dedikoduları araştırmaya bile gerek

görmemişti. Biricik kızını bu utanmaz, rezil adama vermekten vazgeçtiğini ilan etmekle kalmadı, forsunu kullanıp Civan'ı hem takım antrenörlüğünden hem öğretmenlikten attırdı. Sedef ağlayıp zırladı, üzüntüsünden kendini odalara kapattı, ama sonunda eğitimine İstanbul'da, halasının yanında devam etmeye razı oldu. Zaten bu dedikodulardan sonra o da soğumuştu Civan'dan. Hele hele kendisini badem gözlü Şehriban diye bilinen, evli bir kadınla aylardır aldatıyor olmasını, imkânı yok kabullenemezdi.

Civan'ın yediği halt duyulunca, Sedef'in, vakitsiz ölen iki kocasından kalan hanların hamamların geliriyle **paşalar gibi yaşayan halası Keriman Sevimli** biricik yeğenini teselli etmek için yataklı trene atladığı gibi Ankara'ya geldi. Sedef'e, *Gel yanımda liseyi bitir, sonra da üniversiteyi oku,* dedi. Sedef hık mık edecek oldu, halası ona yaşıtı kızların İstanbul'da yaşadığı hayatı en iç gıcıklayıcı ayrıntılarla tasvir etti. Bu tasvirlerin Sedef'in üstünde çok olumlu etkisi oldu. Keriman Sevimli'nin oturduğu, bahçesi çifte palmiyeli Neşe Apartmanı, yakışıklı ve azman gençleriyle meşhur Saint Joseph Lisesi'nin tam karşısındaydı. Moda ve civarı güzel gençlerle kaynıyordu.

Babasının, *Önce bir havası değişsin, sonra duruma bakarız,* diyerek gönderdiği Sedef, Moda Deniz Kulübü'nde oğlanlarla rahat rahat kırıştırıp kaybettiği özgüvenini katbekat kazandığı ilk geceden sonra Civan'ı unutmakla kalmadı, kabak çiçeği gibi açıldı. Kılık kıyafetini, saçını başını yeniledi, bütün dansları öğrendi, daha yaz bitmeden de dört flörtten ayrılarak rekor kırdı. Fen Fakültesi'ne başladığında, Moda'nın adı çıkmış kızları arasında anılsa da, bakire kalmayı başarmıştı.

Üçüncü sınıftayken **hukuk talebesi Kenan Canıtez**'e fena halde tosladı. Kaba bir yakışıklılığı olan, asık suratlı Kenan kendini bulunmaz Hint kumaşı zannediyor, işin kötüsü kızlar da öyle olduğunu düşünüyorlardı. Delikanlı, Sedef'in beraberce danslı partilere, muhallebicilere gittiği erkek arkadaşlarına benzemiyor, ağır takılıyordu. Bu sıra dışı haller, sert tavırlar, dalgın bakışlar filan Sedef'in

gönlünü çelmişti, ama Kenan kızların hiçbirine, özellikle Sedef'e yüz vermiyor, hepsini inim inim inletiyordu.

Tam Sedef'in özgüveni yine yerle bir olacaktı ki, bir kıpırdanma emaresi görüldü. Sahaflar Çarşısı'nda bakıştılar, yemekhanede yan yana geldiler. Derken, ne tesadüf, sinema fuayesinde karşılaştılar. Sonunda Sedef Kenan'ın ağzından girdi, burnundan çıktı, güzelliğine doyulunca ne kadar sıkıcı olduğunu bilmediği bu genci tavlamayı başardı. Evlenmeye karar verdiler.

İstanbul'da seçkin bir çevre içinde yaşayan Keriman Hanım, aralarındaki kültür seviyesi farkı nedeniyle bu evliliğe şiddetle karşı çıktı. Ama kızını uzaktan da olsa izlemeyi sürdüren ve gidişatını hiç de hayırlı görmeyen Abdülkadir Çemiş, birkaç yıl daha Modalı gençlerle düşüp kalkacak olursa, kızını kimsenin almayacağından korkarak bu beraberliği destekleyince, Keriman Hanım itirazlarına son vermek zorunda kaldı.

Damadın memleketi Rize Arhavi'de, yüzlerce merminin atıldığı, horonların tepildiği, tulum ve kemençelerin susmak bilmediği, büyük bir düğünle evlendiler. Sedef Çemiş Kenanların maaile oturdukları dört katlı apartmanın bir katına yerleşti, üstte kayınvalide-kayınpeder, bekâr görümceler, altta eltiler kayınbiraderler, onların çocukları, hep birlikte, gürültüyle yaşamaya başladılar.

O yıllarda, köyden hallice bir yer olan Arhavi'nin önemli bir ailesine mensup, avukat damadıyla gurur duyan Abdülkadir Çemiş, kızının doğru bir evlilik yaptığından emindi. Sık sık ziyaretlerine geliyor, düğünden on ay sonra doğan **ilk erkek torunu Kürşat**'ı doya doya seviyor, havası temiz bu kasabada, pırıl pırıl bir denizin kıyısında yürümekten çok zevk alıyordu.

Ama zamanla Kenan'ın kalabalık ailesinin bağırış çağırış konuşmalarından, her konuda sınırsızca atıp tutmalarından, içyağıyla pişirilmiş karalahanayı *Ye daa!* diye tutturmalarından, akıllarına estikçe silaha davranıp oraya buraya ateş etmelerinden usanıp gitmez oldu. Ama içi rahattı. Çocukluğu yalnızlık içinde geçmiş olan biricik kızı,

çok sevildiği bu kalabalık, gürültücü ama çok neşeli ailenin içinde, doğurduğu iki oğlanı eltilerinin, görümcelerinin ellerinde bırakarak yaşamaktan memnundu. Evliliğinin daha senesi dolmadan Kenan'ın ağırbaşlı olmak sandığı hallerinin biraz da angutluktan kaynaklandığını anlamış, güzelliğine doyunca kocasını sıkıcı bulmaya başlamıştı. Ama içi dışı bir olan bu adamı gerçekten seviyor, ona yol yordam öğretmekten hoşlanıyor; çocukluğu ve genç kızlığı hüzünlü bir baba ile sessiz dadılar arasında, coşkusuz geçen genç kadın el üstünde tutulduğu, hemen benimsenip kucaklandığı ailede kaygısız bir hayat yaşıyordu.

Aradan yıllar geçti. Sedef, babası Abdülkadir Çemiş'in uykusunda öldüğünü haber aldığı gün, Ruh Sağlığı Hastanesi'ndeydi. Görenlerin kardeşi sandığı en büyük oğlu Kürşat'la birlikte, **hiperaktif torunu Kayra'yı** doktora göstermeye gelmişlerdi. İkinci çocuğunu doğurmak üzere olan gelini evindeydi, doktoru hamileliği zor geçen kadının yola çıkmasına izin vermiyordu. Bir saniye bile yerinde duramayan, yaramazlıklarıyla ev halkını canından bezdiren Kayra'ya Trabzon'da *dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu* tanısı konmuş, ama uygulanan tedavi sonuç vermeyince, çocuğu bir de şöhreti ta Arhavi'ye kadar ulaşan çocuk psikiyatrı Faik Abacı'ya göstermek istemişlerdi. Fakat aksilik bu ya, Faik Abacı'nın acil bir işi çıktı, randevuyu akşamüstüne ertelemek istedi. Ana-oğul *İptal edip Arhavi'ye dönelim mi, dönmeyelim mi?* diye konuştular. Sonunda tekrar gelmelerinin eziyet olacağını düşünerek randevu saatini beklemeye karar verdiler.

Hastanede oturmak yerine, kolu bacağı yara kabuklarıyla dolu çocuğu alıp kefal balığı yemek için Sultan Restaurant'a gittiler. Babası Kenan Canıtez gibi avukat olup onun bürosuna yerleşen Kürşat iş için sık sık bu şehre geliyor, her gelişinde bilhassa kefaline doyum olmayan Sultan Restaurant'ta balık yiyordu. Yola çıkarlarken de annesine nefis bir kefal yedireceğine söz vermişti.

Sedef'in torunu restoranda da hiç rahat durmadı, devasa bir saksıyı devirdi, garsonlara çarptı, masada müte-

madiyen hareket edip sözlerini keserek, yedikleri iki lokma balığı zehir etti. Tam kalkacaklardı ki, Kürşat'ın cep telefonu çaldı. Acı haberi annesinden gizlemedi. Abdülkadir Bey'in ölümü bekleniyordu. Faik Abacı'yla olan randevularını boş verip gerisin geriye Arhavi'ye döndüler. Hemen gecesinde de arabaya atlayıp Ankara'ya gittiler. Abdülkadir Çemiş, torunlarının, hatta torununun oğlu Kayra'nın bile katıldığı, damadın ailesinin eltilerden kayınbiraderlere, çoluk çocuklarına kadar tam kadro hazır bulunduğu, bol ağlayışlı, çelenkli, dualı, görkemli bir cenaze töreniyle defnedildi. Sözlüsünün ihanetiyle yıkılan Sedef, Kenan'la aşk kısmı geçici de olsa– sevgiyi ve mutluluğu bulmuştu, babası huzur içinde ölmüştü.

Sedef'in İstanbul'a yeni gittiği, Kenan'ı daha tanımadığı, Saint Joseph'in bahçesinde futbol oynayan yağız, enerjik delikanlıları hazla seyrettiği sırada, intihar teşebbüsü sonuçlanmayan ve evine müsteşar kocasına dönen Şehriban, ölene kadar Civan'ı sevmeye, yakasından düşmemeye karar vermişti. Gururu filan bir kenara bırakarak adama yazdığı sayısız mektupta, *Sensiz yaşamaktansa ölmek evladır, ya beni koynuna al ya taze bir mezar kazdır!* gibi içli sözler sarf ediyor, önüne gelenle Civan'a haber yolluyordu.

Civan, müteahhit Abdülkadir Çemiş'in borusunun gürül gürül öttüğü Ankara'da tutunmasının artık mümkün olmadığının farkındaydı. Şehriban'ın kendisi için ölümü göze almasından da ayrıca etkilenmiş, gururu pırıl pırıl cilalanmıştı. Badem gözlü sevgilisinin aşk için yalvaran mektuplarının da sonu gelmiyordu. İntihar girişiminden iki buçuk ay sonra, Kuğulu Park'ta gözyaşları içinde buluştular. Şehriban hemen o gün valizini kaptığı gibi Müsteşar'ı terk etti. Altın bileziklerini, Müsteşar'ın Şehriban'a hediye edebilmek için Tokat Erbaa'daki bağının son dönümünü de satmak zorunda kaldığı elmas küpelerini ve tektaşını, portatif pikabını ve plaklarını da yanına almayı ihmal etmemişti.

Ankara'yı terk ettiklerinde Şehriban'ın raporu bitmiş,

ama neyse ki tatil gelmiş, okullar kapanmıştı. *Hem beraber oluruz, hem de tatil yaparız,* diyerek Ayvalık'a gittiler, bir pansiyona yerleştiler. Bu aşk dolu, uzun tatile maaşın yetmeyeceği anlaşılınca, Şehriban bileziklerinden birini bozdurdu, diğerlerini de bozdurmak zorunda kalmamak için dikkatli olması gerektiğini anladı. Artık hayatında bir elini yağdan bir elini baldan çıkarmayacak bir müsteşar yoktu.

Ayvalık meşhur bir yer değildi o zamanlar, sevimli, küçük bir kasabaydı. Burayı çok sevdiler, Şehriban tayinini istedi. Civan öğretmenlikten ayrılmıştı. Evlendiler, eski bir Rum evine yerleştiler. Doğru düzgün birkaç eşya almak için Şehriban'ın bir-iki bilezik daha bozdurması gerekti. Bir süre Şehriban'ın maaşıyla geçindiler. Sonra Civan'ın babası öldü, kalan ufak parayla Şehriban'ın son bileziklerinin, elmas küpelerinin, tektaşının parasını birleştirdiler, bir zeytinlik aldılar. Ama işi yürütemediler, dünyanın parası çarçur olup gitti.

Beklenen de olmadı öte yandan, ayrılmadılar, hatta iki çocukları oldu. O narin, minyon, dal gibi ince, badem gözlerinin uğruna Müsteşar'ın hayatını mahvetmekten çekinmediği kadın; yıllar içinde, iki doğum bir düşükten sonra, kırk beş kilo aldı; şişmanlıktan boynuyla çenesi birleşti, gıdığı kat kat sarktı. Komşuları, bir zamanların badem gözlü Şehriban'ına kendi aralarında *Hindi Gerdan Şehriban* der oldular. Kadın denize girdikçe boyası aktığı için gözlerinin çevresini siyah kalemle çizmeyi de bırakmıştı, kendini adamakıllı saldı.

Öğretmenlikten ayrıldıktan sonra bir baltaya sap olmayı başaramayan Civan ellisini geçinceye kadar pek değişmedi, sadece saçları beyazladı. Ama yaz kış bronz olan teniyle şahane bir kontrast oluşturan beyaz saçları, Cunda'ya tatile gelen kadınların kendisine daha çok asılmasına neden oldu. Ama ellisini geçince birden çöktü, henüz olmadığı halde neredeyse yetmiş yaşında göstermeye başladı.

Şehriban emekli olduktan sonra, geçinebilmek için yazları Cunda'da Taşkahve'nin önünde açtığı bir tezgâhta

tarçınlı lokma satmaya başladı. Kışları akşama kadar Dibekli Kahve'de tavla oynayıp kasaba halkıyla çene çalan Civan, yaz gelince plajda turistlere kano ve deniz bisikleti kiralıyordu. Yazın elleri bollaşıyordu biraz. Ama kışın turistler de gidince yine daralıyordu. Çocuklardan yana da pek şanslı olmadılar. İkisi de doğru dürüst okumadı. Büyük oğulları Romanya'da bir ekmek fırını açmıştı, iyi kazanıyordu. Ama yıllardır gelip gittiği, ailesine bir el uzattığı yoktu. Şehriban razıydı, yeter ki küçük oğlu gibi üstlerine yük olmasın.

Küçük oğlu, yazları karısını çoluk çocuğunu toplayıp geliyor, postu anne babasının evine seriyor, elini cebine atmadan, her akşam rakı sofraları kurup mangal yakarak en az iki hafta tatil yapıp gidiyordu. Ufak, batakçı bir şirkette pazarlama müdürü adı altında satıcılık yapan, iki kazandığı halde üç yiyen, başı hacizden kurtulmayan küçük oğlunun maddi durumu bir türlü düzelmiyor, tasası da annesine düşüyordu.

Şehriban'la Civan her şeye rağmen mutluydular ama. Geceleri, kabak çiçeği dolmasının ve ahtapot salatasının eksik olmadığı çilingir sofrasında bir büyüğü beraberce devirmeden yatmazlardı. Son zamanlarda Civan'ın sağlığı çok bozulmuştu yalnız. İçkiyi bırakması lazımdı, ama bırakamıyordu. Kendi sıkıntısının yanı sıra, küçük oğlunun borçlarından da bunalan Şehriban, bazen, kızgın tavanın başında lokma dökerken, Müsteşar'la evli kalsaydı nasıl bir hayatı olurdu, onu düşünüyordu. İlk aklına gelen, adamın vücuduna yapışan iğrenç kılları olunca, bütün gün kahvede tembel tembel vakit öldüren işe yaramaz kocasını sevgiyle süzüyordu.

Müsteşar ise boşanma ilamını eline alıp Şehriban'ı sonsuza kadar kaybettiğini anlayınca, *Pişmanım!* diyerek eski karısının ayaklarına kapanmak, *Şerefsiz, haysiyetsiz, beş para etmez bir kadın uğruna dağıttığı yuvasına tekrar dönmek* istemişti. Ama gururlu Naime Hanım, Cevdet Bey'i evine de hayatına da kabul etmedi. Eski kocası umurunda bile değildi artık. Aile içinde ne zaman Müsteşar'ın

adı geçse, ağzından tükürükler saça saça *Boynu altında kalsın! Teneşirde paklansın!* diye beddua ediyordu. Sonuncusu da fakülteye başlayan, biri evli barklı dört çocuğuyla kendine yeni bir hayat kurmuştu. Müsteşar'ın, çocuklarının düşmanca tavırlarından çekinerek sektirmeden ödediği nafaka ve yine Tokat Erbaa'da, kendi babasından kalan bir-iki parça mal mülkün geliriyle iyi kötü yaşıyordu, eski kocayı tekrar eve alıp rahatını bozmaya hiç niyeti yoktu. Zaten eklem ağrılarından başka bir şey düşünecek halde değildi. Müsteşar barışmak isteyince *Kıymetimi vaktiyle bilecekti, adımı bile anmasın, beni yok bilsin,* diye haber gönderdi. Çocukları da analarına destek çıktılar, kapıya dayanan babalarını ağır hakaretlerle kovdular.

Ortada kalan Müsteşar kendini içkiye vurdu. O kadar titizlendiği, üstüne titrediği yeni hastane binasını çoktan unutmuştu. İnşaatın durdurulduğu sıralarda, Çınçın bağlarında kötü bir ayakçı meyhanesinde *Şehriban, Şehriban!* diye inleyerek içerken beyin kanaması geçirdi, üç ay komada yattıktan sonra öldü.

Müsteşar'ın ortanca kızı, Dil-Tarih'te felsefe öğrencisi Çiçek Şehriban'dan iki yaş küçüktü. Babasına en çok kin duyan o olduğu halde, hastalandığını öğrenince annesinden ve kardeşlerinden gizli babasını ziyarete geldi.

Cevdet Bey'in şuuru kapalıydı. Kız, hiç tanımadığı bir adama bakar gibi baktı, babasının eğri büğrü kemiklerle iğrenç bir deriden ibaret görünen zavallı bedenine. Bu kırışmış, büzülmüş deriyle kaplı beden, gözleri kafatasının içine gömülmüş bu kafa, yanık kâğıdı andıran dudaklar, sapsarı tırnakları pençe gibi kıvrılmış bu eller babasının olamazdı. Gözünün önündeki hazin manzaraya öyle yabancı hissetti ki kendini, babası için değil, tanımadığı bir adam için üzüldü.

Ölüm kalabalık bir koğuşta kimsesiz yatan bu zavallı adama yakın, ama babası diye bildiği adama çok uzak görünüyordu. Sanki bu iskelet babası değildi. Şehriban denen ahlaksız bir kadın için ailesini terk eden babası, bir yerlerde davudi sesiyle gürlüyor, rakı kadehlerini yuvarladıkça yüzü kıpkırmızı kesiliyor olmalıydı.

Acıklı bedene bakarken tanıdığı tek şey, babasının sağ elinin serçeparmağında oldum olası gördüğü, üstünde çeyrek cumhuriyet altını bulunan şövalye yüzük oldu. Birilerinin yüzüğü hâlâ yürütmemiş olmasına çok şaştı, etrafına bakınıp uzandı, ölü bir kuşun ayaklarına dönmüş, derisi pul pul olmuş elinden neredeyse düşecek yüzüğü çıkardı, çantasına attı.

Bu ziyaretten kısa bir süre sonra Müsteşar öldü. Çiçek babasının ölüm haberini alınca odasına kapandı, ziyaretine gittiği canlı cenaze için değil; kendisini, dizlerine oturtup ellerini tutarak, usulca yere eğip kaldırırken *Fış fış kayıkçı, kayıkçının küreği, akşama fincan böreği,* diyerek oynatan, ta çocukluğunda kalmış bir baba resmi için ağladı çok.

Aylar sonra annesi sakladığı şövalye yüzüğü buldu, *Vay sen babanın ziyaretine mi gittin?* diye kıyameti kopardı. Çiçek *Gittim ne var? İyi ki de gitmişim, yoksa yüzüğünü yürüteceklerdi!* dedi kuru, duygusuz bir sesle. Fış fış kayıkçı resmi çoktan solmuştu. Babasının ne hastanedeki halini ne çocukluğundaki neşesini hatırlamak duygulandırıyordu onu artık.

Naime Hanım el koyduğu yüzüğe baktı, baktı; bir zamanlar evlendiği, ara ara mutlu da olduğu kocası için biraz ağladı. Sonra ocaktaki süt taştı, yandı, kadın yanık süt kokusunu duyunca fırladı. Söylene söylene ocağı temizlerken, ardından biraz gözyaşı döktüğü kocasını unuttu. Bir daha da, Çiçek'i, *İlla da gidicem!* diye tutturduğu Ilgaz gezisine göndermek için yüzüğü kuyumcuya sattığı gün dışında, böyle duygulu bir şekilde hatırlaması için bir neden olmadı. Dört çocuk babası Müsteşar ölümünden kısa süre sonra tamamen unutuldu gitti.

Bu hazin ölümden on dört yıl sonra, eklem ağrılarını dindirmek amacıyla –doktorlardan ümidini çoktan kestiği için– çeşit çeşit kocakarı ilacı deneyen Naime Hanım'a, eş dost sıcak kuma girmesini tavsiye edince, dördü de meslek sahibi olmuş, evli barklı kızları annelerini Amasra İnkum'a götürdüler. Gittiklerinin ikinci günüydü. Torun-

ları Naime Hanım'ın bacaklarını kuma gömmüşler; kızları, başına güneş geçmesin diye eline uyduruk bir şemsiye verip damı eğreltiotlarıyla kaplı çay bahçesinde elli bir oynamaya oturmuşlardı.

Karadeniz'in sağı solu belli olmayan havası birden bozdu, gök gürlemeye, şimşek çakmaya başladı. Yağmurdan kaçıp çocuklarının yanına gitmeye çalışan kadıncağıza yıldırım çarptı, anında öldü. Sağanak sırasında çay bahçesine sığınan tatilciler, yıldırımın şemsiyenin üstüne indiğini ve ortalığı keskin mavi bir ışığa boğduğunu görünce dehşete kapılmışlardı.

Cevdet Pektaş'ın Şehriban'ın aşkıyla yandığı sıralarda hastanenin temeli atılmış, ilk katı çıkılmıştı. Ancak **Müsteşar'ın bizzat kefil olduğu yeteneksiz Mimar Halil Uyanık**'ın çizdiği planda baca sistemlerinin yer almadığı ortaya çıktı. Üstünkörü yapılan kontrollerde de gözden kaçan bu ve benzeri eksiklikler büyük bir problem yaratınca, müteahhit yan çizmeye başladı. Ödenek de kesilmişti zaten, inşaat durduruldu. İkinci katının demir filizleri görünen bina kaderine terk edildi.

O zamanlar DMMA diye anılan mimarlık akademilerinin birinden güçbela mezun olan Halil Uyanık, başarısızlığını başkalarına yıkmaya çalıştı, olmadı. Sonrasında hasbelkader çizdiği planlarda da başarısızlığa uğrayınca, asıl yetenekli olduğu konunun mimarlık değil, yağmalanacak arazilerin kokusunu almak olduğunu fark etti, Ankara'da emlak komisyonculuğuna başladı. Bu konudaki üstün yeteneğiyle imar aflarından, istimlak kararlarından, hazine arazilerinden veya iskâna açılacak bölgelerden herkesten önce haberdar olup yok pahasına arazi kapatarak kısa sürede çok zengin oldu.

Şehriban'a olan aşkı nedeniyle kendini şehrin sevgili damadı zanneden Müsteşar Cevdet Pektaş'ın Sağlık Bakanı'yla birlikte katıldığı davullu zurnalı temel atma töreninden uzun yıllar sonra, inşaata tekrar başlandığında, ülke darbe sonrası ilk seçimlere hazırlanıyor; yıllar içinde mimarlık yapmaktan tümüyle vazgeçmiş olan Halil Uya-

nık, birçok akıl durdurucu görüş ve düşüncelerinin yanı sıra, ***Faşizm komünizm kadar tehlikeli değildir,*** **diyerek tarihe geçen Turgut Sunalp Paşa**'nın partisinden milletvekilliğine adaylığını koyuyordu.

Halil Uyanık, yağmalanacak arazilerin kokusunu çabucak alıyor, ama siyasetin kokusunu alamıyordu ne yazık ki. **Darbenin Başı Kenan Evren**'in, Huzur istiyorsanız ille de bu partiye oy vereceksiniz türünden sözlerle ve katı bir ısrarla işaret ettiği Milliyetçi Demokrasi Partisi seçimlerde nal toplamış, yeteneksiz mimar Meclis'e girememişti. Oysa darbenin hemen ardından resmini duvarına astığı Kenan Paşa'nın doğruyu işaret ettiğinden ve Sunalp Paşa'nın iktidara geleceğinden adı gibi emindi. Nasıl olup da yanıldığını anlayamıyordu. Siyasetin çapraşık ilişkilerinde bir türlü doğruyu bulamayan Halil Uyanık, uyanıklığını gösterdi, bir süre sonra Meclis'e girme sevdasından vazgeçip her görüşten siyasetçinin yakın dostu olmayı seçti ve böylece daha da zengin oldu.

Tarihin kendini ve diğer paşa arkadaşlarını yargılamak bir yana, baş tacı edeceğinden kuşku duymayan Kenan Evren yanılmamış; resmi tarihi ve onun her türlü yan ürününü üretenler darbeci paşayı ve arkadaşlarını yargılamadıkları gibi, kendisinin anayasaya koydurduğu geçici maddeler ve çıkardığı yasalar sayesinde, uzun bir süre hakkında değil dava açmak, kötü bir söz bile söylenememişti.

Sivil tarihin yıllar sonra yazılan kimi metinlerinde genç kuşaklara darbeci kimliği kanıtlarla ve ayrıntılarla anlatılan, ama gençlerin ***Sibel Can****'ın poposunun resmini yapan emekli asker* diye bildiği Kenan Evren Marmaris'teki villasında, şövalesinin başına geçip kendini iyiden iyiye ressam zannettiğinde, yeteneksiz Mimar Halil Uyanık prostat kanseriyle cebelleşiyordu. Ölümüne çeyrek kaldığı halde, hâlâ Rize'de davası bir türlü sonuçlanmayan iki yüz kırk dönümlük bir arazinin derdindeydi. Karşı tarafın avukatı Arhavili Kenan Canıtez dişli çıkmıştı, araziyi Halil Uyanık'a yedirmiyordu.

Bir tür kimlik bölünmesine uğrayıp **Pinochet** ile **Picasso** arasında gidip gelen Kenan Evren'in Picasso'yu bile aştığını ilan ettiği gün uyanık arsa simsarı öldü. Davayı kaybettiğini öğrenmiş, beceriksiz avukatını haşladıktan sonra fenalaşmıştı. Ölümünden sonra, uzun süren ıstıraplı hastalığı nedeniyle yiyemediği arazileri, mirasçıları arasında yağmalandı.

Hastanenin, Cevdet Pektaş'ın büyük umutlarıyla başlanan yeni bina inşaatı çürümeye terk edildikten sonra hayvan sürülerine, şehrin serserilerine, mahpushane kaçkınlarına barınak oldu. İçine hayvanlar pisledi, kaçakların yaktıkları ateşlerin dumanı duvarlarında simsiyah izler bıraktı.

Binanın çürümeye bırakılmasından sonraki ilk yazdı. Bir Çingene obası, üstü eğreti çadır bezleriyle kaplı, arkasında tangır tangır tencere tava sallanan at arabalarıyla yollara düşmüştü. **Çeribaşı Kıvırcık** geçen yıl temeli atılırken gördüğü inşaatın yanından geçerken obayı durakladtmış; kadınlar inşaat alanına dalıp genç işçilere musallat olmuşlar, *Atasın bi beş kuruş, bakayım falına*, diye tutturarak itiş kakış baklaları yere saçmışlar; obanın ufak çocukları işe yarasın yaramasın, bir-iki kırık kalas, bir kova kireç tozu, bir avuç çivi gibi ufak tefek şeyler toplamışlardı. Fallar bakıldıktan, darbukalar çalınıp göbekler atıldıktan sonra Çeribaşı Kıvırcık obayı tekrar toplamış, yola koyulmuşlar, şehrin eteklerindeki cılız çayın yanına çadırlarını kurup yerleşmişlerdi. Kadınlar gündüzleri çayın kirli suyunda bebeklerin boklu çamaşırlarını yıkıyorlar, dipleri kara kazanlarda yemek pişiriyorlar, akşamları darbuka çala çala şehirden dönen erkekleri karşılıyorlar, gece boyunca yıldızların altında şarkı söyleyip göbek atarak özgürlüğün, eğlencenin –ve parasızlığın– tadını çıkarıyorlardı.

Çingene obası bir yıl sonra tekrar aynı yoldan şehre geliyordu. Yine cılız çayın kenarında çadırlarını kuracaklardı. Çeribaşı inşaatın terk edilmiş olduğunu görünce şaşırdı, at arabalarını durdurdu, inip ortalığı bir kolaçan etti,

kimseler yoktu. İnşaat için açılmış kuyuda hâlâ su bulunduğunu sevinçle tespit etti. Cılız çaya kadar gitmeye lüzum görmedi, oba inşaata ve çevresine hemen yayıldı.

O kadar hızla yerleştiler ki, çeribaşı daha *Kalsak mı gîtsek mi?* diye düşünürken karısı döşeklerini inşaatın birinci katına, açık havaya serivermiş, kızlar kuyuya sarkıttıkları paslı tenekelerle su çekmeye başlamıştı bile. Hemen sağda solda kalan tahta parçaları toplandı, ateşler yakıldı, üstüne akşam çorbasını kaynatmak için kazanlar yerleştirildi, günlerdir su yüzü görmemiş çocuklar yakalanıp kuyunun dibindeki yalakta kıçlarına vura vura yıkandı. Çeribaşı inşaatın kolonlarını kurcalıyor, sağını solunu eşeleyip *Demirleri çıkartabilir miyim, çıkartsam kesebilir miyim?* diye düşünüyordu.

İnşaat alanı şehrin epeyce dışındaydı. Çevrede bulunan birkaç viranede oturanlar sahipsiz arazilere mısır ekerler, hayvan otlatırlardı. Onlar da inşaatın terk edildiğini anlayınca, bir katı çıkılmış binayı ağıl olarak kullanmak için gözlerine kestirmişler; hatta obanın gelip yayılmasından önce, kuyunun yanına hayvanlar için bir yalak yapmışlar; kesik otlarını, saman balyalarını içeriye yığmışlardı.

Akşam olurken civara yayılmış hayvanlarını toplayıp inşaata geldiler. Koyunlar, keçiler aralıksız meliyor, batan güneş inşaatın grisini kızıla boyuyordu. Köylüler obanın inşaata yayılmış olduğunu görünce itiraz ettiler. Çeribaşı *Gitmeyiz!* diye tutturup hayvanları içeri sokmalarına engel olmak isteyince, aralarında taşlı sopalı bir kavga çıktı. Yoldan geçenler jandarmaya haber verdiler. Çeribaşı geri adım atmıyor, jandarmaya rağmen eline geçirdiği kalaslarla köylülerin üstüne yürüyordu. Köylülerin başındaki adama salladığı şiddetli bir yumruk, terhisine bir gün kalan **Düzceli jandarma er Süslü Salih**'in gözüne gelince olay iyice büyüdü.

Köylüler *Vay askerimize yumruk attı!* diye Çeribaşı Kıvırcık'ın kafasına çivili sopalarla vurmaya kalkışınca jandarma kavgayı durdurmak için havaya ateş açmak

zorunda kaldı. Sonunda kavganın elebaşları karakola götürüldü, hepsi bir temiz dayak yedi. Çeribaşı da tabanları sızlaya sızlaya obasını toplayıp tekrar çayın kenarına yerleşmek üzere yola koyuldu.

Yediği yumrukla gözü moraran Düzceli Salih ertesi gün terhis oldu. Çocuğun Abaza olan ailesi oğullarının askerden dönüşü şerefine köye yemek verme hazırlığındaydı. Anası yuvarlak dipli *abısta* tenceresini bir güzel kalaylatmış, günler öncesinden taze *pırpılcıka* hazırlamış, *haluja* yapmak için hamur açmış, cevizli tavuğun cevizini ezip yağını çıkarmış, tavukları kestirmişti. Yemekte gençler sıcak abıstanın içine sokulunca eriyen Abaza peynirini çekerek gülüşe gülüşe ne kadar uzadığına bakacaklar, sonra da kızlar erkekler bir arada muhabbete gidecekler, akordeon çalıp Abazaca şarkılar söyleyecekler, Kafkas dansları yapacaklar, eğlenceyi yöneten kişi *eyhabi*'nin gözetiminde usturupluca flört edeceklerdi. Akrabaları dört gözle *Süslü* diye ad taktıkları Salih'in dönüşünü bekliyorlardı.

Düzce'de herkesin süslü dediği Abaza Salih bu lakabından hiç gocunmuyordu, süslüydü gerçekten. Giyim kuşamına fazla önem verir, hatta abartırdı. Anasının ütüsünü de ablalarınınkini de beğenmez, takım elbisesinin pantolonunu, yeleğini iyice ıslatıp sıktığı ütü bezini özenle yayarak kendisi ütüler, içi kor dolu kömür ütüsünü basınca yükselen buhardan gelen sabun kokusuyla mest olurdu. İlçede yeni yeni moda olmaya başlayan geniş yakalı, iri desenli gömlekleri ilk giyen, düğmelerini neredeyse göbeğine kadar ilk açan, üstünde *Salih* yazılı gümüş künye takan, Düzcespor amblemli anahtarlığı pantolon kemerinden sallandıran hep o oldu. Bu kadarla da kalmıyordu. İlçe halkının sadece Yeşilçam filmlerinde gördüğü türden fularlar, tuhaf madalyonlar takıyor, seyrederken halde ensesine kadar uzattığı saçlarını yandan ayırıp tarıyordu.

Görünüşüne haddinden fazla önem veren genç adam, elmacıkkemiğine kadar kan oturan gözünün morluğu geçmeden köye dönüp kızların karşısına çıkmak istemedi, düzelinceye kadar Geyve'de halasının yanında kaldı.

Orada bir **Pomak kızı**nın sesine âşık oldu. Gözü mosmor olduğu için odadan dışarı çıkamamış, halasıyla mırıl mırıl konuşan kızın yüzünü deli gibi merak etmiş, kapıyı aralayıp baksa da yüzünü görmesi mümkün olmamıştı. Halası Geyve'de en yeni filmleri gösteren Yıldız Sinemasının tam karşısında oturuyordu, Pomak kızı da sinemaya çok meraklıydı. Oğlan kardeşini alıp sinemaya gidiyor, dönüşte Salih'in halasına uğruyor, izlediği filmi karesi karesine anlatırken, içerdeki odada oturan Salih kulağını kapıya dayayıp kızın billur sesini dinliyordu.

Morlukları geçip insan içine çıkar hale gelince kızı gördü, aklı durdu. İlçenin tarımla uğraşan birkaç Pomak ailesinden birine mensup kız öyle böyle güzel değildi, dünya güzeliydi. Yüzünün güzelliği, sesinin güzelliğini kat kat aşıyordu. Böylece Salih Geyve ile Düzce arasında mekik dokumaya başladı. Ama sinemaya, artistlere, bilhassa **Ediz Hun**'a çok düşkün olsa da erkekte süsten püsten hiç hazzetmeyen, kendine koca olarak tuhaf tuhaf giyinen, parmaklarının üstü bile kızıl tüylerle kaplı bir oğlan değil; ter kokan, parmakları nasırlı, adam gibi bir adam isteyen Pomak kızı Salih'in usanmadan tekrarladığı evlenme teklifini defalarca reddetti.

Reddedilmekten yorulan Salih şaşırtıcı bir şekilde, kısa bir süre eve kapandı; düğünlere, eğlentilere katılmadı. Köylüleri Salih'in mecnun olduğunu sandılar, aşk yüzünden delirecek diye korktular. Salih fazlasıyla dışa dönük, kimilerinin gamsız zannettiği, bulunduğu ortamlarda kendini göstermekten çok hoşlanan bir gençti. Rol yapmayı sever, kitaptan alınmış gibi abartılı cümlelerle konuşur, ilgiyi her an üstüne toplamak isterdi. Askerliğinin son gününde başına gelenler de içindeki bu *sahne almak* arzusu yüzündendi. Başında komutanı olduğu halde çeribaşı ile köylüler arasındaki kavgaya karışmadan duramamış, dövüşen adamların arasından başını uzatıp *Yakışıyor mu sizin gibi efendi insanlara böyle kavga etmek?* gibi, yaşını başını, haddini aşan, kan beynine sıçramış köylülerin de çeribaşının da öfkesine uygun düşmeyen cümleler etmeye kalkınca, gözüne yumruğu yemişti.

Ama aşk hastalığı nedeniyle eve kapanması uzun sürmedi. Anne babasının veya akrabalarının zannettiği gibi içine dönmemiş; aksine, eve kapandığı bu süre içinde gelecek günlerine nasıl bir şekil vereceğini düşünmüştü. Evlenme teklifini sürekli reddeden Pomak kızının karşısına başka bir biçimde çıkmayı kafaya koymuştu.

İstanbul'a gitti. Maksadı artist olup Pomak kızına kendisini reddetmekle neyi kaçırdığını ispat etmekti. Göynük'te, babasıyla ortak bir **un değirmeni işleten Adapazarlı prodüktör Coşkun Bayraktar** zır yeteneksiz olmayan, rol yapmayı az buçuk beceren Salih'in elinden tuttu. Kızıl kafalı oğlanı önce birkaç filmde diyaloglu figüran olarak denedi, fena bulmadı. Salih'te iş vardı. Prodüktörün bu samimi fikri Salih'in geleceği parlak bir aktör olduğuna inanmasına ve kendine müthiş güvenmesine yetti.

İkinci sınıf filmlerin birinci sınıf rejisörü Erdinç Sönmez, büyük umutlar bağladığı ve kendisini ustalar ligine çıkaracak olan ***Hüzünbazlar*** adlı yeni filminde süslü Salih'e önemli bir rol vermek zorunda kaldı. Sevinçten neredeyse aklını kaçıracak olan Salih başroldeki kadına musallat olan, elde edemeyince kendini asan, sefih, manyak bir âşığı oynayacaktı. Filmini haddinden fazla önemseyen rejisör Erdinç, Salih'i oynatmayı hiç istemiyor, bu rolde Yeşilçam'ın en kaliteli ikinci adamlarından **Süleyman Turan**'ın döktüreceğine inanıyordu. Ama Salih para almayacağını, aksine gerekirse filme koltuk çıkacağını hissettirince, prodüktör Coşkun Bey yeteneğini hararetle övdüğü Salih'in oynatılmasını şart koştu.

Hak ettiği yerde olmadığına inandığı için sürekli isyan halinde olan, iyi rejisörlere çömezlik yaptığı zamanlardan beri *author* olmayı düşleyen Erdinç, Yeşilçam'ın aktif senaristleriyle çalışmak istememiş, *Kendi senaryomu kendim yazıcam!* diye tutturmuştu. Prodüktör bir de senaryo parası vermeyeceği için bu fikri destekleyerek Erdinç'e acayip gaz verdi. Ama *author* rejisör orijinal bir hikâye yaratamamıştı. Günlerce kıvrandı. Yeşilçam kahvelerinde tütün sarıp *Aklımda bişeyler var*, havasıyla uzaklara bak-

tı. Sonunda iyi bir senaryonun en iyi yolunun edebiyattan geçtiğini anladı. Ama kulaktan dolma bilgilerle Türk edebiyatını sınıflara ayırmış, yazarları paketleyip kaldırmış olan *author* rejisör, olay örgüsü sağlam, aksiyonu bol, melodram tadında, gişe yapması garanti romanlara gönül indirmiyor; üstüne üstlük filmin adını bir romancıyla paylaşıp *author*'luğuna halel getirmek de istemiyordu. Bir gün **Ahmet Hamdi Tanpınar**'ın ***Huzur***'unu okudu, çarpıldı. Tanpınar'ın adını anmadan, Mümtaz ile Nuran'ın aşkını çekmeye karar verdi. Romanda çok etkili bir karakter olan Suat'ı da Salih oynayacaktı.

Prodüktörle rejisör *aldım verdim* yaptılar. Prodüktör *Salih!* diye diretmiş, rejisör Erdinç de **adını Sevil Yanar olarak değiştiren artist Nesrin Temiz**'in kadın başrolü oynamasını istemişti. Aslında, öyle aman aman bir güzelliği veya yeteneği olmayan, ünsüz bir kadını oynatmakla büyük bir riske giriyordu. Ama **Türkân Şoray, Filiz Akın** gibi ünlü oyuncuları oynatması halinde, onların isminin kendininkini ezmesinden çekinmişti. Sıradan bir oyuncuyu müthiş bir biçimde oynatmayı başararak, bir türlü ispat etme fırsatı bulamadığı rejisörlük dehasını göstereceğine kesinlikle inanıyordu.

Filmden büyük gelir beklemeyen, zararsız kapatsa yeteceğini düşünen prodüktör kabul edince anlaştılar. Şöhret olabilmek için onun bunun yatağına girmekten helak olan Nesrin rejisörün yatağına demir atmaya hazırdı. Ama buna gerek kalmadı. *Author* rejisör, öyle başrol oyuncusuyla filan yatıp filminin maneviyatını kirletmek istemiyordu. Gerçi kadını zihninde tümüyle reddetmiş de değildi, film bittikten sonra ödülden ödüle koşarlarken nasıl olsa yatma fırsatı da bulurlardı.

Rejisör Tanpınar'ın adını anmamak için romanı tanınmayacak kadar değiştirmiş, Suat'ın adını Feridun yapmış, Ada sahnelerini Boğaz hattına taşımış, Nuran'ın romanda var olan kızını yok etmişti. Her şey iyi gidiyordu. Salih'in oynayacağı intihar sahnesi Tarabya Oteli'nde çekilecekti. Erdinç bu konuda asla geri adım atmamış, pro-

düktörün bedavaya anlaştığı Ataköy'deki uyduruk moteli kesinlikle kabul etmemişti. *Author* rejisör son sahneyi son güne sakladı. Salih Tarabya Oteli'nin denize bakan odasında kendini astı. Bir set işçisi ayaklarını tutarken boynuna ipi geçiren Salih *Ya bırakırsa.. ulan geberip gidecez bi film için!* diye kaygılanıyordu.

Film büyük aksilikler olmadan, tam zamanında çekilip bitirildi. Prodüktörün planladığı tarihte de gösterime girdi. Salih'in artist olduğu Düzce'den Hendek'e, Akyazı'dan Geyve'ye kadar, Abazaların yaşadığı tüm ilçelerde duyuldu, hepsi sinemaya koştular. Her seansta salonlar tıklım tıklım doluyor; Salih'in göründüğü sahne başlayınca ayağa fırlayan Abazalar bağırlarından çıkan bu taze artistlerini avuçları patlayasıya alkışlıyorlardı.

Salih'i defalarca reddettikten sonra kısmeti tümden kapanan, ufukta herhangi bir söz, nişan filan göremeyen Pomak kızı da Salih'in artist olduğunu duymuştu, sinemaya koştu. Film başladığında *Acaba kızıl kafalı bu oğlana evet dese miydim?* diye içi içini yiyordu. Ama perdede kocaman bir *Son* yazdığında çok rahatladı, evlenme teklifini defalarca reddetmekle çok iyi yaptığını anladı. Filmi de, Salih'i de hiç beğenmemişti.

Salih'i beğenmeyen bir tek Pomak kızı değildi. Erdinç de beğenmemişti. Hatta umduğu başarıyı bulamayan *author* rejisör faturayı olduğu gibi Salih'in kızıl kafasına kesti. Tümüyle renkli film dönemine geçilmişti ve hevesli artist bu meslekte idare edecek kadar yetenekli olsa da, seyrelmiş, tepesi açılmış, kızıl saçlarla kaplı kafası ve kızıl kaşlarıyla rejisörün ömrünü adadığı filmi mahvetmişti.

Aslında Erdinç büyük ölçüde haksızdı. Tamam, Salih hem kel, hem kızıldı; şeffaf denecek kadar ince ve pembe teniyle yakışıklılıktan ölmüyordu. Ama yine de idare edebilirdi, oyunculuğu hiç fena değildi. Filmi görsel olarak mahveden teknik unsurlar oldu. Adapazarlı prodüktör ucuza kaçmış, kötü kalitede film kullandırmış, yıkamak için ucuz bir laboratuvarla anlaşmış; Erdinç de büyük ustalarla çalıştığı için gözüne kestirdiği, ama son dönem-

de gözlerinin bozulduğu yetmezmiş gibi, teknik isteklerini de hiç iplemeyen bir kameramanla çalışmıştı. Sonuçta kalitesiz film, bozuk kamera ayarı, kötü yıkanan negatifler bir araya geldi ve esas kızı baştan çıkarması gereken çok önemli bir karakterin, kızıl bile değil, *albino* sanılmasına yol açtı. Ama filmin başarısızlığının esas nedeni bunlar değil, bozuldukça iler tutar yeri kalmayan hikâyeydi.

Adapazarlı prodüktör umduğunu bulamadığı sektörden uzaklaşınca Salih piyasada yalnız kaldı. Başka rol çıksın diye çok bekledi, çok uğraştı. Küçük-büyük bütün film şirketlerinin kapısını aşındırdı, oyuncu kahvelerinde ona buna yalakalık etti, ama olmadı, olmadı, olmadı. Adam kıtlığı nedeniyle kendisine verilen figürasyon düzeyindeki birkaç rolden sonra bu işte dikiş tutturamayacağını acıyla anladı, Düzce'ye geri döndü.

Döndüğünde, artık iyice kelleşen başını kaşlarının renginde, pırıl pırıl parlayan kızıl bir peruk süslüyordu. Böylece *Süslü Salih* olan adı, gün itibariyle *Peruklu Salih* oldu. Ama *Artisttir ne yapsa yeridir,* diyen akrabaları, başta çok yadırgasalar da, peruk takıyor diye çocuğu küçümsemediler, öyle ağır sözlerle dalga geçmediler, ara sıra şakadan takılmakla yetindiler.

Salih hüsranla sonuçlanan artistlik hevesinin etkisinden çabuk kurtuldu. Babası varlıklı bir adamdı, köyden ilçeye göç edip oğluna Hastane Caddesi'nde büyük bir manifatura dükkânı açtı. Salih dükkânının her yanına, her birinde ayrı bir poz kestiği fotoğraflarını astı. Çok geçmeden de, Pomak kızı hikâyesi duyulduğundan beri bağrına taş basan, oldum olası Salih'e âşık, eli yüzü düzgün bir kızla evlendi. **Sakin, sessiz, ama için için gülen, muhacir kızı Müzeyyen** ile Salih birbirlerine denktiler, sanki birbirleri için yaratılmışlardı. Çok mutlu bir evlilik yaşadılar.

Salih zaman içinde ilçenin muhafazakâr hayatında dalgalanmalara neden olan öyle şeyler yaptı ki, peruklu olması bunların yanında solda sıfır kaldı. Birkaç sanat dergisine abone olan başarısız artist kendi kendine resim yapmaya başlamış; resim denince aklına meyveli natürmortla

dereli manzaradan başka bir şey gelmeyen küçücük ilçede bir de resim galerisi açmıştı. Bunda garip bir şey yoktu. İlçenin aklı başında aydınları tarafından da içtenlikle takdir ediliyordu. Kısa sürede meraklı halkı özendirip Belediye Pasajı'nda bulunan galerisinde öğretmenlerin suluboyalarından; halk eğitimin el işi kurslarına giden kızların nohut, mercimek, buğday başağı, ayçiçeği gibi malzemelerle yaptıkları tablolardan veya emekli memur teyzelerin karakalem Atatürk resimlerinden oluşan sergiler açtı. Her ne kadar alışılmadık bir girişim olsa da, ardı arkası kesilmeyen bu sergiler ilçe halkı tarafından kolayca ve takdirle kabullenilmişti.

Ama İstanbul'daki sinema macerası sırasında dostluk ettiği bir ressamı davet edip kendini fasulye gibi nimetten sanan adamın pek çok kişinin hayâsızca bulduğu çıplak kadın resimlerinden oluşan sergisini açınca epeyce tantana çıktı. Sağ-sol kavgasının iyice yükseldiği bir dönemdi, MHP'li gençlerden oluşan bir grup galeriyi bastı, camlarını yere indirdi, Salih'e ve ressam arkadaşına saldırıp dövdüler. Allahtan polis çabuk geldi, dayak yiyen zavallıları bir binaya sokup korumaya aldı. Ertesi gün eşraftan aklı başında birkaç kişi ve bir grup solcu Salih'e destek oldu, arabulucular geldi gitti, uzlaşma sağlandı. Galeriye saldıranlar resimlerin tümünün kaldırılmasını istediyse de, Salih en tahrik edici olanlarını kaldırmayı kabul etti, böylece ***Ebedi Günah*** adlı çıplak kadın resimleri sergisi daha büyük olaylar çıkmadan atlatıldı.

Ama Salih'in peruklu oluşunun önemini kaybetmesine neden olan şey resim galerisi ve açtığı sergiler değil, adamın giderek tuhaflaşan kılık kıyafeti, hali tavrıydı. Durup oturma yaşı gelmiş olduğu halde coşkulu halinden ödün vermeyen manik Salih, artık boynuna ipek fular yerine oyalı yemeniler bağlıyor, parmaklarına iri gümüş yüzükler takıyor, **Barış Manço**'ya özenip kaftanlar yaptırıyor, yakasız şilebezi gömlekler, kızıl tüylü ayak parmaklarını açıkta bırakan sandaletler giyiyor, süslü lakabının hakkını fazla fazla veriyordu. Kırk yaşında top sakal bıraktı, kırk beş yaşında koluna kelebek dövmesi yaptırdı.

İlçede büyük saygı gören, herkes tarafından sevilen babası **Atçba Ferit diye bilinen Ferit Öztürk** sinema macerasını bitirip döndüğünden beri Salih'le uğraşmaktan vazgeçmişti. Peruklu diye gizli gizli dalga geçilen oğlunun bütün bu hallerini sineye çekiyor, hatta çok ileri giden olursa canla başla savunuyordu. Ama Abaza âdetlerinde asla yeri olmayacak biçimde, aile büyüklerinin yanında karısına *Hayatım.. sevgilim.. güzel gözlüm..* falan diye hitap etmesi, karısını herkesin içinde dudaklarından öpmesi, geleneklerine bağlı yaşlı adamın her defasında fenalaşmasına, oğluyla da, bu edepsiz hareketlere dur demeyen gelini Müzeyyen'le de zaman zaman küs kalmasına yol açıyordu.

Aşırı hareketleri ailesi tarafından üzüntüyle, şehir halkı tarafından ilgiyle izlenen peruklu Salih'in üç oğlu olmuştu. Şenol adını koyduğu üçüncü oğlunun doğumundan bir hafta sonra yine şakacılığı tutup ana babasının gözünün önünde *Amanın ne kadar da kocaman olmuş bunlar,* diyerek loğusa karısının memelerini mıncıklayınca, bu kadarına da dayanamayan Atçba Ferit kalp krizi geçirdi, hastaneye yetiştirilemeden öldü.

Başta annesi olmak üzere, bütün ailesi *Senin yüzünden öldü!* diye üstüne gelince, Salih müthiş bir vicdan azabına kapıldı. Oysa bu kadar azap çekmesine, kendisini suçlamasına gerek yoktu. Günün yirmi dört saati başı önünde, gözleri yerde, terbiyeli terbiyeli otursa da babası ölecekti. Dal gibi zayıf olduğu halde, şaşılacak şekilde iştahlı olan, bir oturuşta yarım kilo tereyağıyla bir kâse pırpılcıkayı kızarmış köy ekmeğine sürüp yiyen yaşlı adamın kalbi çok hastaydı, ölüme gün sayıyordu.

Salih cenaze sabahı aynaya baktığında, yıllardır başından çıkarmadığı kızıl peruğun bu acılı güne hiç uygun düşmediği kanısına vardı. Peruğunu çıkardı. Ama çıplak başını kaplayan, yangılı lekeler halinde kızarmış, pul pul kabarmış kafa derisi o kadar korkunç görünüyordu ki, bu halde insanların karşısına çıkacak yerde ölmeyi tercih ederdi. Artist olma hevesini geçmişe gömüp Düzce'ye

dönerken yanında getirdiği ve aşırı coşkulu hallerinden rahatsız olmayan arkadaşlarına küçük skeçler oynarken kullandığı siyaha yakın koyulukta kestane rengi bir peruk taktı.

Cenaze sırasında musalla taşının önünde saf tutanlar arasında Salih'in kızıl kafasını arayanlar, onu başında siyah perukla görünce tanıyamadılar önce. Cemaatte bir dalgalanma oldu, kıkırdaşmalı fısıldaşmalar arttı. Cenazeye katılanlar, böyle acılı bir günde üzüntüden ve vicdan azabından bitkin düşmüş adama gülmemek için çok çaba sarf ediyorlar, *Merhumu nasıl bilirdiniz?* diye soran imam bile, Salih'e bakıp da gülmemek için başını çeviriyordu.

Atçba Ferit defnedilip herkes evine döndükten sonra, odalarda, salonlarda, işyerlerinde o ana kadar tutulmuş kahkahalar koptu; görenler görmeyenlere, bilenler bilmeyenlere kızıl peruklu Salih'in babasının cenazesinde siyah peruk taktığını anlattılar. Kahkahalar durulduktan sonra, Salih'in bundan böyle siyah perukla gezeceği sanıldı, ama öyle olmadı. Salih, babasının yedisi okunduktan sonra, başındayken kendini çok daha iyi hissettiği kızıl peruğunu tekrar taktı.

Yıllar geçmiş, o günden sonra cenazelerde siyah peruk takan manik Salih'in oğulları büyümüştü. **Büyük oğlu Sinan** orta ikiden sonra okumadı. Askere gidene kadar orda burda haytalık etti. Terhis olunca dayısının bir arkadaşının kereste atölyesinde çalışmaya başladı. Babasının manifaturayı bırakıp çeyiz eşyaları, incik boncuk, boya, fırça, dantel kukası, el işi malzemesi gibi kadınları ilgilendiren malları sattığı; tuhaf kılıklı insanların gelip gittiği dükkânının adını bile anmak istememiş, yorgunluktan bayılana kadar çalışacağı bir işi tercih etmişti. Arkadaşlarının gizlice dalga geçtiğini bildiği babasını o kadar göresi yoktu ki, daha ayı dolmadan, yirmi dört saat çalışan kereste atölyesinde gece vardiyasına geçti. Peruklu Salih akşam evine dönmeden işe gidiyor, sabaha kadar koca kütükleri hızarla kesiyor, sabah babası çıktıktan sonra eve gelip yatıyor, böylece baba-oğul birbirlerinin yüzlerini görmüyorlardı.

Ortanca oğlu Ertan okudu, fakülteyi bitirip inşaat mühendisi oldu. Salih'in hayatını dolduran boya, fırça, renkli kâğıtlar, parlak taşlar gibi şeylerin aksine kum, çimento, tuğla, demir gibi erkeksi ve güçlü malzemelerle hazır neşir olmayı seçti. Babasının hallerini onaylamıyorsa da tartışmıyor, uzak durmayı tercih ediyordu. Bir süre sonra da işini büyüttü, Bolu'ya taşınıp müteahhitliğe başladı, evlendi barklandı, kendine ailesinden uzak bir hayat kurdu.

Daha bacak kadar veletken belinde oyuncak silahla gezen en küçük oğlu Şenol, polis olmaya kararlıydı, oldu da. Adapazarı, ardından Düzce depremi yaşandığında, Bursa'da Polis Koleji'nde okuyordu. Sınıflarını takır takır geçti, üniformasını giyip mesleğe adım attı. Polislikten çok kabartılmış milliyetçilik duygularıyla yaşayan Şenol, Mardin'de bir Kürt milletvekilinin akrabasına tokat atınca Oltu'ya sürülmüştü. Marmarisli Nilgün'le kısa bir macera yaşadığı Oltu'da, kadının tırsıp Marmaris'e kaçmasından epeyce sonra, görev yaptığı karakolun arkasındaki bir sokakta, babasını babalıktan reddetti.

Eskiyen sentetik peruğunu yine kızıl, ama bu kez doğal saç kullanılarak yapılmış bir perukla değiştiren Salih, bir ressam dostunun davetiyle Trabzon'da açılan bir karma resim sergisine katılmış, sergilediği suluboya kış manzaraları çok ilgi görmüş, orada üç güzel gün geçirmişti. Düzce'ye dönmeye hazırlanıyordu. Bu kadar yakınına gelmişken Oltu'ya uğrayıp aylardır görmediği oğlunu görmek istedi.

Kılık kıyafeti her zamanki gibi canlıydı, üstünde onlarca rozet bulunan sırt çantası omzunda, depremden beri yanından ayırmadığı, ince bir zincirin ucunda sallanan düdüğü boynundaydı. Sokaklarda kendisine tuhaf tuhaf bakılmasına hiç aldırmadan karakola geldi, oğlunu sordu. Birbirlerine müstehzi ifadelerle bakan polis arkadaşları Şenol'un devriyede olduğunu söyleyip dudağının altındaki bir tutam uzun kızıl kılla oynayan düdüklü adamı misafir ettiler.

Çevresinde sert milliyetçiliği ve ölçüsüz maçoluğuy-

la takdir toplayan Şenol içeri girdiğinde, karakol arkadaşlarının, diplerine rengârenk boyalar sinmiş uzun tırnaklı elinde bir bardak çay, hararetle sergideki resimlerini tarif eden, yaşını başını iyice almış babasıyla *Şimdi senin bu çenedeki şey sakal mı oluyo amca?* diyerek kafa bulduklarını duydu. Babasının abuk sabuk kıyafetinin, düdüğünün, genç işi sırt çantasının yanı sıra, kestiği top sakalının yerine bıraktığı bu bir tutam kızıl kıl nedeniyle itibarının sıfırlanacağını, uğraşa didine yarattığı imajının yerle bir olacağını hissetti, tepesinden ayaklarına kadar bütün sinir uçları titredi.

Çok kısa bir kararsızlık anı geçirdikten sonra, *Baban Düzce'den seni görmeye gelmiş,* diyen arkadaşlarına çok şaşırmış gibi bakarak *Babam mıymış?* deyip güldü. Kollarını açmış oğluna sarılmak isteyen adamın kafasına hafif bir şaplak atıp peruğunu yerinden oynattı, *Hayrola Salih emmi.. buralarda ne işin var?* diye gülerek babasını resmen tanımazlıktan geldi, itiraz etmesine fırsat bırakmadan kolundan çekiştirdi. *Hadi gel de bi pide yedireyim sana,* diyerek ite kaka dışarı çıkardı.

Arkadaşları tarafından görülmeyeceğinden emin olduğu bir sokak arasında babasıyla karşı karşıya duruyordu. Öfkeden kudurmuş gibiydi, yüzüne tükürmemek için kendini zor tutuyordu. Yıllarca ondan nasıl utandığını, herkesin onunla nasıl alay ettiğini en acı sözcükleri seçerek söyledi. Çevreden gelip geçen olur, duyup da babası olduğunu anlarlar diye ödü kopuyor, tıslar gibi bir sesle konuşuyordu. *Tiksiniyorum senden anladın mı?* diyerek içindeki nefreti son sözcüğüne kadar kustu. Sonunda da adamın yeni peruğunu başından çekip alarak yere savurdu; artık onu artık tanımadığını, babalıktan reddettiğini açıkladı. O kadar kendini kaybetmişti ki, peruğun üstünde tepiniyor, sağa sola bakıp elleriyle çıplak başını örtmeye çalışan adamı itip kakıyor, eşek sudan gelene kadar dövmekle tehdit ediyordu.

Salih çukura kaçmış gözlerinin bütün acısıyla bakıyordu oğluna. Bu ezik ve yıkılmış ifadeyi görünce Şenol'un

içi yandı. Ama sözlerinden dönmeye hiç niyeti yoktu. Bir an acısını bastırmak isteyerek tokat atmak ister gibi elini kaldırdı. Bunu yaparsa her şey bitecek gibi gelmişti, ama yapamadı. Yumruğunu kendi bağrına vurduğunda gözlerinden yaş fışkırdı. Ardından hiçbir şey söylemeden, basıp gitti. Salih bir süre oğlunun ardından baktı, sonra yerde çiğnediği peruğunu aldı, şöyle bir silkeledi, tekrar başına taktı.

Rastladığı ilk caminin tuvaletine giren Şenol, hacıyağı kokan tuvaletçi duymasın diye sesini gırtlağında boğarak ağlamış, elini yüzünü yıkayıp biraz sokaklarda dolandıktan sonra arkadaşlarının yanına dönmüştü. Karakola vardığında kendi hikâyesini çoktan yazmıştı. İtibarını yeniden, tüm kuvvetiyle kazanması gerekiyordu. Babasını reddedişinin verdiği acı içinden uçup gitmiş; yerini, arkadaşlarının gözünde bir maymunun oğlu olarak görülmek korkusu almıştı.

Kızıl kafalı, peruklu adamın ailesini depremde kaybeden Düzceli bir meczup olduğunu söyledi. Zavallının karısı, aslan gibi iki oğlu, gelinleri, torunları, hepsi enkaz altında kalarak ölmüş, hayatta tek başına kalan adamcağız da kafayı oynatmıştı. Yoksa kendi babasıyla ne alakası olabilirdi ki? Arkadaşları kendilerinden biri bildikleri, cesaretini takdir ettikleri, zamparalığına hayran oldukları Şenol'un hikâyesine inanmaya dünden hazırdılar. *İnandınız mı yoksa babam olduğuna?* diye üstelemesine, *Yok lan inanır mıyız!* diye karşılık verdiler.

Kızıl peruklu Salih o gün otobüse binip Düzce'ye dönerken yolda cılız bir çay görmüş, aklına yıllar önce çeribaşının attığı yumruk gelmişti. O gün gözü morarıp da Geyve'ye gitmek zorunda kalmasa, Pomak kızına âşık olmasa artist olmaya kalkar mıydı? Artist olmaya kalkmasa aklına peruk takmak gelir miydi? Peruk takıyor olmasa oğlu ona bu korkunç muameleyi reva görür müydü? Kendine bir yığın soru soruyor, cevap arıyordu. Yan koltukta oturan adamın şaşkın bakışları altında başından peruğunu çıkardı, dizine geçirdi, tırnak dipleri boyalı elleriyle hasta

derili başını ovaladı. Peruğuna uzun uzun baktı, kendine sorduğu sorulara cevap bulamadı.

Ya sev ya terk et türünden milliyetçi internet sitelerine üye olan, *Kurtlaçakaldostolmaz* adıyla yazdığı forumlarda gençlerin milliyetçi duygularını tehlikeli bir şekilde kışkırtan ve tartışmasızca şiar edindiği cümlenin gereğini yaparak, sevmediği babasını terk eden Abaza Şenol henüz iki yaşındaydı. Ruh Sağlığı Hastanesi'nin inşaatı bırakıldığı gibi duruyordu. Hızla büyüyen şehir inşaata giderek yaklaşmış, hüzünlü harabe her gün biraz daha çürümüştü. Ortada artık bir inşaat da kalmamıştı, sadece arasında otlar bitmiş molozlardan oluşan bir yığın vardı. Belediye araziye talip olmak istiyor, encümen toplantılarında veya il genel meclisinde moloz yığınının durumu sıkça konuşuluyordu. Sağlık Bakanlığı'na başvurularda bulunuldu, yazılar yazıldı, çiziler çizildi, nihayet komisyonlarda mevzu ele alındı.

İnşaata tekrar başlanmasına karar verilen yıl, önceki yıllar gibi menhus bir yıldı. Sıkıyönetim baskısı artarak devam ediyor, ihtilalciler toplumu inim inim inletiyordu. O yıl onlarca siyasi davada binlerce kişi yargılanmış, yirmiyi aşkın suçlu takır takır idam edilmişti. Yüzlerce öğretim üyesinin işine son verildi, sayısız yazar, şair, yayıncı, ressam, müzisyen, bilim adamı yargılandı, yüz binlerce kişinin yurtdışına çıkması yasaklandı. Birçok gazetenin basımı sıkıyönetim tarafından durduruldu. O yıl adaletin gelecekte de yargılamayacağı darbeci Kenan Evren'e İstanbul Üniversitesi tarafından fahri profesörlük, aynı üniversitenin Hukuk Fakültesi tarafından fahri hukuk doktorası unvanları verildi. Adalet gülünç oldu.

Hayat korkutucu, çok acıklı, bir o kadar da gülünçtü. *Malkoçoğlu* **Cüneyt Arkın** hakkında, altı yıl önce oynadığı ***Yıkılmayan Adam*** adlı eğlencelik bir filmde komünizm propagandası yaptığı iddiasıyla dava açılmış, **TRT Genel Müdürü Macit Akman, Kemal Tahir**'in romanından uyarlanan ***Yorgun Savaşçı*** filmini yaktırdığını gururla ilan etmişti. Aradan yıllar geçip de internet çağına gelindiğin-

le, komünizm propagandası yapıldığı iddia edilen *Yıkılmayan Adam* filminin bazı sahneleri *Kopartan Sahneler* başlığıyla *youtube*'da ve daha birçok sitede gösterilecek, Cüneyt Arkın'ın bu filmde komünizm propagandası yaptığı iddiasına, en az filmin kendisi kadar gülünecek; ama devekuşu gibi kafasını kuma gömerek yaşayan bu toplumun hangi gerçekleri görmesi gerektiğine karar ve izin verme hakkını kendilerinde bulan yöneticileri, milenyum çağının en eğlenceli fenomeni olan *youtube*'u susturacaklar, yeni bir çağ yaşanıyor olsa da ülkede değişen fazla bir şey olmayacaktı.

O yıl işsiz sayısı üç milyonu geçmiş, son üç yılın fiyat artışları yüzde 250'yi bulmuş, kişi başına düşen milli gelir 1149 dolara gerilemişti. Ereğli'de bir maden ocağında grizu patlaması nedeniyle 102 işçi, Gebze'de içtikleri şehir suyundan zehirlenen 40 çocuktan dördü öldü. Diyarbakır'da kendi kendine çöken yedi katlı bir apartmanın enkazından 83 kişinin cesedi çıkarıldı. İstanbul'da kâğıt yokluğu nedeniyle kitap basımı durduruldu.

Ruh Sağlığı Hastanesi'nin yeni binasının inşaatına işte böyle menhus bir yılda tekrar başlandı.

İlk iş olarak hastane planı tadil edildi. Zaman değişmiş, şehrin artan nüfusunun acil sağlık ihtiyacı, belli belirsiz parıldayıp sönmüş olan bilim aşkını ezip geçmiş, yeni planda vaktiyle inşaatla ilgilenenlerin önemsedikleri konferans salonu ihmal edilmişti.

Planı tadil eden ekibin içinde yer alan Mimar Çetin Kansız yeni mezun olmuş, askerliğini bile yapmamış, tecrübesiz bir gençti. İlk planı çizen Halil Uyanık'tan daha yetenekli değildi. Ama kendini kanıtlama arzusuyla işe koyuldu, amirlerinin de onayıyla planı tümüyle değiştirdi, neredeyse baştan çizdi.

Yeni bina için tahsis edilen geniş arazi deniz kıyısındaydı. Genç Mimar Çetin Kansız, ana girişi güneye almış, binanın sırtını olduğu gibi denize döndürmüş, böylece Ruh Sağlığı Hastanesi'ni her görenin aklını kurcalayan, sonunda da muhakkak, bu projeyi çizen mimarın Ka-

radenizli olduğu esprisine bağlanan tuhaf durumun doğmasına yol açmıştı. Oysa Çetin Kansız Karadenizli değildi, Karadeniz'in bu şehrini de hayatında ilk kez hastane planı vesilesiyle görmüştü.

Hastanenin denize sırtını dönmesine, çok akıllıca bulup kendini kutladığı bir fikir neden oldu. Çetin Kansız iyi niyetliydi, bu büyük arsada yapılması istenen binanın çok küçük olduğuna hükmetmiş, kısa süre içinde bir ek bina yapılması gerekeceğini öngörmüştü. Öngörüsünde haksız değildi aslında. Müsteşar Cevdet Pektaş Badem Gözlü Şehriban'ının şehrine hediye etmek maksadıyla, yapılması için canla başla çırpındığı binanın bir an önce bitmesini istemiş, gelecekteki nüfus artışını hesaba katarsa inşaatın uzayacağından endişe ederek, ufarak bir binanın şık bir hediye için yeterli olacağını düşünmüştü.

Bu küçük binanın şehrin hızla artan nüfusunun sağlık ihtiyacını karşılamakta yetersiz kalacağının ayan beyan ortada olduğunu gören Çetin Kansız, amirlerine üstünkörü danışmış, önünde sonunda yapılması gerekecek olan ek bina ana binaya kolayca bitişsin ve denize de bu yeni bina baksın diye arka cepheyi kör hale getirmişti. Tam tersini de yapabilir, ana binayı denize iyice yakınlaştırıp diğer cepheyi kör tutabilirdi. Ama girişi deniz tarafına alması halinde, hastaların ana caddeden hastaneye kadar yürümesi için yol yapılması, çevre düzenlemesi, yok efendim bahçe aydınlatması, bilmem ne gibi şeyler gerekecekti. Oysa bütçe sınırlıydı, binayı bitirmeye bile yetmeyebilirdi.

Binanın sırtını denize veren genç mimarın içi rahattı. Ek binanın yapılma zamanı geldiğinde dehasının farkına varılacağına inanıyor, ihtiyacın doğması için sabırsızlanıyordu. Ancak genel hastane olarak tasarlanan bina yapıldıktan birkaç yıl sonra, buranın sadece Ruh Sağlığı Hastanesi olarak hizmet vermesine kadar verilince ek yapı ihtiyacı doğmadı; bu nedenle bina sırtını denize dönmüş bir garabet olarak kaldı. Çetin Kansız'ın dehasını fark eden kimse çıkmadığı gibi, takdir bekleyen mimar da gıyabında alay konusu oldu.

Çetin Kansız gerekli olduğuna inanmadığı, bu nedenle tek bir pencere bile koymadığı konferans salonuna da el atmaktan geri kalmamıştı. Müsteşar Cevdet Pektaş'ın hayallerini süsleyen beş yüz kişilik konferans salonunun kapasitesini üç yüz elli kişiye indirip en üst katın kuzey tarafına, bir penceresi olsa şahane bir deniz manzarası görecek olan en güzel yere kondurdu. Aslında konferans salonuna bodrum katta bir yer aramış, bulamayınca amirlerine *Bu salon sevdasından vazgeçelim*, demişti. Ama hastane de, plan da hiç umurlarında olmadığı için Çetin Kansız'ın her önerisine evet demiş olan amirlerin rahatsız olacakları tuttu, *Buna da yüz verdik, şimdi astar istiyor*, diye düşündüler ve *Binada bir konferans salonu olacak*, diye kestirip attılar. Bunun üzerine Çetin Kansız plana, ilerde rahat rahat odalara bölünüp başka amaçlarla kullanılabilecek şekilde bir konferans salonu koydu. Ama bu ihtiyaç da doğmadı, salonun bölünmesi gerekmedi.

Dört katlı hastanenin kör tarafında manasızca geniş ve penceresiz oluşuyla herkesi rahatsız eden uzun koridorlar yer alıyordu. Bunun da bir mantığı vardı aslında. Çetin Kansız ihtiyaç duyulacak bina eklendiğinde, kör duvara bitişik olan bu koridorların sorunsuzca açılmasını ve iki bina arasında geçiş kolaylığı sağlamasını istemişti. Kullanılmayacak pencereler için masraf yapmaya lüzum görmemiş, basitçe tuğla duvar örmenin daha ucuza geleceğini hesaplamıştı. Gerçi planda yer verdiği her buluşun bir mantığı yoktu. Ufukta yapılma ihtimali görünmeyen ek binayla uyum sağlasın diye bulduğu diğer çözümlerle planı içinden çıkılmaz bir hale getirmişti.

İşlemediği anlaşılınca, Çetin Kansız'ın planına göre yapılan hastanede gerekli tadilat yapılmış, yığınla duvar kırılmış, yeni duvarlar örülmüş, kapılar açılmış, bütün bu değişiklikler elektrik ve su tesisatı planlarını da altüst ettiği için yeni kablolar çekilmiş, dışarıdan borular geçirilmiş, yepyeni bina derme çatma bir hal almıştı.

Tam bir Türk işi inşaat klasiği olan hastane binası, aylar süren tadilatın sonunda hizmet vermeye başladı. Ama

nihayet yeni haline uyum sağlamıştı ki, bu kez devlet fikir değiştirdi, *Burası sadece ruh sağlığı hastanesi olsun,* denildi. Hadi, yeni baştan tadilatlar yapıldı, oraya buraya merdivenler, bazı bölümlere gidebilmek için ara geçişler eklendi, artık binada bulunmalarına gerek kalmayan polikliniker, laboratuvarlar, ameliyathaneler ve daha bir sürü bölüm iptal edildi; derken Çetin Kansız'ın eseri içinden çıkılmaz bir labirent haline geldi.

Çocukluğu boyunca pilot olma hayali kuran ve hava harp okulunun sınavlarına girmeye niyetlenen Çetin Kansız'ın aklından mimar olmak geçmiyordu aslında. İnşaatla ilgilenmez, mimariye ilgi duymazdı. Ama birçok insan gibi onun da kendinde var olduğunu bilmediği arızalar, hayatının yolunu değiştirmişti.

Orta sona geçtiği yaz, **Almanya'da hafta içi bir kimya fabrikasında, hafta sonları *Augustiner* adlı bir bira bahçesinde çalışan abisi Necmi Kansız'**ın yanına gitmesi gerekmişti. İlkokuldan sonra eğitim görmemişse de zeki ve dikkatli bir adam olan Necmi Kansız bir senedir Münih'te yaşıyordu. Daha gitmeden, bu modern memleket hakkında epeyce malumat edinmişti. Neyle karşılaşacağını az buçuk kestirebildiğinden, kendi memleketinden fersah fersah ileri bu ülkede bir-iki saatten fazla şaşkınlık yaşamamış, sıla hasreti çekmemişti. Hedefi belli, yolu açıktı.

Münih'e varışının daha haftasında Türkler için Almanca kursuna yazıldı, dört ay sonra herkesin kendisine *Kansız* diye seslendiği *Heim*'dan çıkıp Freising semtinde, çalıştığı fabrikaya yakın bir yerde, banyo-tuvaletin Yunanlı, İtalyan ve Hırvat kiracılarla ortaklaşa kullanıldığı, eski küçük bir daire tutacak kadar işlerini yoluna koydu.

Diğer işçiler birkaç yıl içinde dönecekleri gerekçesiyle *ja, nein, grüssgott* ve *was kostet das?* demekten başka tek kelime Almanca öğrenmemekte inat ederlerken, Necmi Kansız, altı ay içinde çat pattan çok daha fazla Almanca konuşur hale gelmiş, önce kursa yazılıp sürücü ehliyeti, ardından, o yılların meşhur bir eşkıyasından esinlenerek adını *Hamido* koyduğu, bej rengi bir Volkswagen araba al-

mış ve **karısı İnci Kansız**'a bir yüzme havuzunda temizlik işi bulmuştu. Karısını da Münih'e getirtmek, böylece daha hızlı para kazanmak istiyordu. Ama hayatında sadece iki kere Denizli Tavas'ın dışına çıkıp İzmir'e gitmiş olan İnci Kansız, yalnız başına Münih'e gitmekten çekinince, abisi gibi aklı başında bir çocuk olan Çetin Kansız'ın yengesine eşlik etmesine karar verildi.

Havaalanında yengesini peşi sıra sürükleyerek doğru yolu bulana kadar akla karayı seçen Çetin Kansız hayatında ilk kez uçağa biniyordu, şansına da pencere kenarı düştüğü için çok mutluydu. Ama tam kalkışa geçerlerken dışarı bakma gafletinde bulundu. Daha Yeşilköy Havalimanı'nın yakınındaki Ataköy bloklarının giderek küçüldüğünü, kibrit kutularını andırır hale geldiğini görünce başı dönmeye, gözleri kararmaya başladı, kemerlerinizi çözebilirsiniz komutu verilmeden yengesinin üstüne kustu. Böylece pilot olamayacağını acıyla anladı. Uçak, dorukları karlı dağların üstünden geçerken Çetin Kansız inliyor, bir an önce ayağını toprağa basmaktan başka bir şey düşünmüyordu.

İnci Kansız, kayınbiraderinin üstüne kusmasına hiç aldırmamıştı, hayatında ilk kez uçağa bindiği için çok mutluydu. Mendilini çıkarıp sakin sakin üstünü başını temizledi, arkasına yaslandı. Uçakta, otobüste, trende, hatta bebeklerin yanında bile sigara içildiği zamanlardı. Baktı, herkes sigaralarını yakmış, aile büyüklerinden gizli içtiği *Gelincik* sigarasını çıkardı, o da bir tane yaktı. Arada Çetin'i dürtüyor, *İyi misin?* diye soruyor, çocuğun bileklerine, şakaklarına kolonya sürüyordu.

İncecik bir hostes yemek servisi yapmaya başladı. İnci Kansız iştahlı, yemek yemeyi seven bir kadındı. Uçak saatini beklerken yolluk olarak yanlarına aldıkları peynirli böreği yedikleri halde, içi kazınıyordu. Diğer yolcuların nasıl yaptıklarına bakarak hem kendi masasını, hem de Çetin'inkini açtı. Lufthansa firmasının ikramı tavuk, yuvarlak beyaz ekmek, küflenmiş zannettiği için yemediği, pis kokulu bir parça peynir, iki dilim jambon, soyul-

muş greyfurt, kakaolu puding ve kahveden oluşan yemeğini, peynir hariç, son lokmasına kadar yedi; yetmedi, kendinden geçmiş bir vaziyette inleyen Çetin'inkini de yedi. Çetin'in gözü yemek görecek halde değildi. Terliyor, göğsü sıkışıyor, yengesinin verdiği, küçük plastik şişedeki limon kolonyasının sonunu da alnına bileklerine döküp ovunuyor, bu eziyetin bir an önce bitmesini diliyordu. Uçak tıklım tıklım Türk işçileriyle doluydu, tekerlekler yere değer değmez işçilerden alkış koptu. Çetin Kansız geldiklerini anladı, ama yere basıncaya kadar kendini toparlayamadı.

Oysa daha üç ay önce havacı subayların **12 Mart Muhtırası** nedeniyle gazetelerde çıkan resimlerini kesmiş, yatağının başucuna asmış; kendini, subaylarının uçak uçurmalarından başka hiçbir şeyiyle ilgilenmediği bu siyasi olayın kahramanları gibi apoletli mavi üniformalar içinde, göklerde savaş uçaklarıyla uçarken hayal etmişti. Şimdi küçücük valizleriyle havaalanında kurumlu kurumlu yürüdüklerini gördüğü bütün pilotlardan, rahat rahat uçabilen, mini etekli, çıtı pıtı hosteslerden, hatta yolculuk boyunca en ufak bir korku emaresi göstermeden yemeğini yiyip sigarasını tüttürmüş olan yengesinden nefret ediyordu.

Münih Havaalanı'ndan çıktıklarında akşam olmak üzereydi. Abisi onları *Hamido*'suyla aldı, eve götürdü. Çetin eve varır varmaz serilip yattı, ertesi sabah yakınlardaki bir kilisenin çanları güm güm sabah altıyı vurduğunda uyanabildi.

Çetin Kansız, gitmişken kaldığı iki buçuk ay boyunca, Münih'e *Münşen*, küçük yuvarlak ekmeklere *bröçen*, patatese *kartofel* demeyi öğrendi. Tıkanıncaya kadar sosis yedi. Cuma, cumartesi akşamları, bira bahçesi Augustiner'de, abisinin işe güce dalmasını fırsat bilip litrelik kupalardan gizli gizli Alman birası içti, tadına bayıldı. Geleli daha bir hafta olmadan memleket hasreti çekmeye başlayan ve yıllar içinde hasretini nar gibi kızarmış bütün bütün tavuklar, patatesler, beyaz sosisler, sebzeli jambonlar, Alman pastaları yiyerek bastıracağı için gelişinin yılı dol-

madan top gibi yuvarlak bir hal alacak olan İnci yengesiyle birlikte, radyoda *Türkiye'nin Sesi* programını dinledi. Abisinin verdiği harçlıkla gizlice *HB* sigarası aldı, içti. Biri Sicilyalı, diğeri Malatya Darendeli iki arkadaş edindi. Darendeliyle birlikte Sicilyalıya Türkçe küfür öğrettiler, ondan İtalyanca küfür öğrendiler. Marienplatz, Karlsplatz, Königsplatz'da, Bayer, Goethe, Neuhauser Strasselerde uzun uzun sürttü. Botanik bahçesini, *Zoo* denen hayvanat bahçesini karış karış gezdi. Mensch und Natur Museum'da gördüğü dinozor maketinden çok etkilendi, fizik bölümünde gördüğü düzenekler aklını başından aldı, bilimle ilgili bir şey okumaya karar verdi.

Okulların açılmasına az bir zaman kalmıştı, artık Tavas'a dönmesi gerekiyordu. Uçağın adını bile anmak istemediği için, trenle üç buçuk gün süren çok eziyetli bir yolculuktan sonra Sirkeci'ye vardı. Yanında, abisinin ev halkına gönderdiği hediyeler ve kendine aldığı eşyalarla dolu iki büyük bavul, bir çanta, Almanya'da öğrendiği üzere *tüte* deyip herkesi kendine güldürdüğü *Kaufhof* poşetleri, poşetlerde arkadaşlarının azıcık oynayabilmek için yalvardığı bir futbol topu, bütün ilçe halkının ilk kez gördüğü kramponlu ayakkabılar, üzümlü bademli çikolatalar ve daha bir yığın ıvır zıvır vardı.

Yolculuk boyunca her gümrük kontrolünde güçbela yerleştirdiği bavullarını açması, içindekileri görevlilere tek tek göstermesi gerekmiş, Bulgaristan'a girerken tüm yolculara *Komşi* diye hitap eden gümrük görevlisinin bir yassı şişe Johnny Walker viskiye ve bir karton HB sigarasına el koymasına abisinin tembihi üzerine sesini çıkarmamıştı. Sirkeci'den banliyö treniyle Topkapı'ya gitti, İzmir otobüsüne bindi. İzmir'den de, eşyalarına göz kulak olmaktan perişan bir halde Denizli'ye, oradan Tavas'a geçip eve vardığında akşam oluyor, günlerdir yolda olan Çetin'in gözü yataktan başka bir şey görmüyordu.

Evdeki ilk haftası meraklı konu komşuya Münih'i anlata anlata bitirememekle geçti. Mavi üniformalı pilotların resimlerinin yer aldığı gazete kesiklerini yırtıp atmış,

birkaç kere gezdiği gotik katedral Frauenkirche'nin kartpostalını yatağının başucuna yapıştırmıştı. Resme öyle çok bakmıştı ki, üniversite çağı geldiğinde, soğan kubbeli, ikiz kuleli, kulelerinin üç yüzünde birer meydan saati bulunan, *Dom* denilen bu katedral zihnine tümüyle nakşolmuştu.

Necmi Kansız kardeşinin ziyaretinden birkaç yıl sonra fabrikadaki işinden ayrılıp Bayerstrasse'de bir *export-import* mağazası açtı. Türk işçilerine tüylü Bavyera şapkası, sarı naylon yağmurluk, konuşan bebek, teyp, nivea krem, güneş yağı, çikolata gibi hediyelikler satmaya, bir yandan da permi ticareti yapmaya başladı, iki odalı, banyosu tuvaleti içinde yeni bir eve taşındı, Volkswagen'ini satıp ikinci el bir Mercedes aldı, vaziyetini iyice düzeltti.

Çetin Kansız, abisinin *Sen yeter ki oku, arkandayım,* demesi ve üniversite hayatı boyunca masraflarını karşılayacağını vaat etmesiyle mimarlık okumaya başladı. Bu fakülteyi seçmesi tamamen tesadüftü. Bütün öğrencilerin yaptığı gibi, ilk sıraya en yüksek puanlı tıp fakültesini yazmış, altına makine mühendisliği, elektrik mühendisliği, inşaat, mimarlık gibi fakülteleri sıralamıştı. Mimarlığı yazarken pek uzun boylu düşünmemişti, Frauenkirche gibi bir yapıyı belli belirsiz hayal etmişti sadece.

Kâh kopya çekerek, kâh ondan bundan yardım alarak, kâh hocalara yalvarıp yakararak güçbela da olsa fakülteyi bitirdi. Daha askere gitmeden, Ruh Sağlığı Hastanesi'nin planının tadil edilmesi işini üstlenen bir ekibin içinde yer aldı. Ancak ortada doğru dürüst bir ekip yoktu, herkes kaytarıyordu. Yeni mezun olmanın da verdiği aşkla bütün işi iyi kötü Çetin Kansız üstlendi. Sonuçta ortaya planının işlevsizliği nedeniyle sürekli sorun üreten bir bina çıktı.

Korkuyla yüz yüze geldiği Münih seyahatinden beri uçağa binmemiş olan Çetin Kansız, yıllardır buna mecbur kalmamak için elinden geleni yapıyor, çok zorda kalırsa, çileli bir yolculuğu göze alarak arabayla gidiyordu. Mimarlık mesleğine ısındıktan sonra, sırf hoşuna gittiği için kartpostalını başucunda tuttuğu Frauenkirche'yi tek-

rar görmek istediği halde, Münih'e bile gidemedi. Ama nadiren de olsa, iş için yurtdışına çıkması gerekti. İtalya'ya ve Yunanistan'a gemiyle, Avrupa'nın bazı şehirlerine de trenle gitti. **Karısı yetenekli Mimar Vildan Kansız** bilhassa genç kuşakların hayran olduğu alaylı Japon Mimar **Tadao Ando**'nun yapıtlarını çok merak ettiği için bir kez turla Japonya'ya gitti, ama Çetin Kansız'ın ona eşlik etmesi söz konusu bile değildi.

Vildan Japonya'ya gitti gitmesine, ama hayranı olduğu bu mimarın şaheserlerini görmek bir yana, doğru dürüst otelden bile çıkamadı. Birlikte seyahat ettiği grubunun başına gelmedik kalmadı çünkü. Daha Tokyo'daki ilk günlerinde, yolculardan biri, bir alışveriş merkezinde hırsızlık yaparken yakalandı, on altı kişi topluca karakollarda süründüler. Turizm şirketinin görevlendirdiği rehber aşırı alkol alıp hastanelik oldu, rehbersiz kaldılar. Leblebi gibi atıştırdıkları karidesler ve suşiler nedeniyle Vildan'ın midesi bozuldu, tuvaletten çıkamadı. Dönüş yolculuğunda uçak türbülansa girdi, iki yüz metre düştü, büyük bir panik yaşadılar. Kısacası Japonya seyahati Vildan'ın burnundan geldi.

Oysa neler hayal etmişti kadıncağız. Yapıtlarında kullandığı pürüzsüz blok betonun yalayarak tadına bakmasıyla meşhur bu dâhinin, merdivenini salyangoz kabuğu formunda tasarladığı müzesinin, haç işaretini sadece ışık kullanarak yaptığı minimalist kilisenin, suyla ışığın dans ettiği parkların, evlerin, kütüphanelerin, kültür yapılarının fotoğraflarını çekecek, büyütüp bastıracak ve ofislerine asacaktı. Ama Japonya'da kaldığı altı gün boyunca anasından emdiği süt burnundan gelen Vildan, kocasına getire getire *www.amazon.com*'dan kolaylıkla alabilecekleri büyük boy bir kitap getirebildi ancak.

Çetin Kansız karısının tek kare fotoğraf çekememiş olmasına üzülmüş göründü, ama aslında ne Tadao Ando, ne **Louis Kahn** veya **Gaudi** ne de diğer dâhiler umurundaydı. Ses getirmiş işlere imza atan bir mimar olarak bilinse de, mesleğine kafayı takmış biri değildi. Beceriksiz-

ce tadil ederek labirente çevirdiği hastane planından sonra, meslek hayatında uzun uzun düşünerek attığı doğru adımlar sayesinde tanınmış, İstanbul'da ünlü bir mimarlık bürosunun sahibi olmuştu, ama bu gelişmede olmayan mimarlık yeteneğinin hiç rolü yoktu.

Bu ünü elde etmesi kolay olmadı, kendisini zafere götüren akıllıca adımları öğrenciliğinden itibaren atması gerekti. Fakültenin daha ilk sömestrinde yanlış bir meslek seçimi yaptığını, aslında işletme, hukuk filan okuması gerektiğini anlamış, ama yaz tatilinde *İkinci sınıfa devam etsem mi, yoksa bu okulu bıraksam mı?* diye kara kara düşünürken çorabından kalemine, otobüs biletinden yurt ücretine kadar bütün üniversite masraflarını karşılayan abisi Necmi Kansız, Tavas'ta yeni yaptırdığı çirkin ötesi aile apartmanının geniş balkonuna kurdurduğu rakı sofrasında, yanında getirdiği biri Alman misafirlerine, *Aslan kardeşim be, mimar olacak mimar!* diye sırtına vura vura gururlanmış; anne-babası da oğullarının başarısını dünya âleme ilan etmişlerdi. Çetin Kansız dürüst olup *Yok, ben bu okulu yapamıyorum, yeniden sınava giricem,* diyemedi, bir yıllık masrafı heba etmeyi göze alamadı, mecburen devam etti.

Akıllı bir gençti. Fakülteden iyi kötü mezun olabileceğini, ama bu meslekte üstün başarılara imza atacak kadar yetenekli olmadığını çabucak gördü. Gelecekte ihtiyaç duyacağı en önemli şeyin iyi bir partner olduğunu anlayınca, derhal fakültenin en akıllı kızı Vildan'a yazıldı. Güzel kızların peşinde koşan, gençlikleri başlarına vurmuş arkadaşları, biraz gayretle fakültedeki en güzel kızlardan birini tavlayabilecek kadar yakışıklı olan Çetin'in öyle ahım şahım bir albenisi olmayan bu kıza niye kafayı taktığını anlayamadılar. Oysa Çetin gelecek planlarını çok yönlü düşünerek yapıyordu. Güzel kızlarla takılırsa fakültede epeyce hava basar, iyi vakit geçirir, acı-tatlı bir sürü aşk yaşardı, evet. Ama bir gün gençlik geçip gidecek, hayatın gerçekleriyle yüz yüze gelinecekti. O zaman ne olacaktı? Hayatını başarısız bir mimar olarak sürünerek mi geçirecekti?

İkinci sınıfın ortalarına doğru aklını ve yeteneklerini överek Vildan'ın kalbini kazandı. Güzellik veya çirkinlik kavramlarıyla bir derdi olmayan, *Aman güzel görüneyim,* diye çırpınmayı hiç düşünmeyen bu kendi halindeki kızla *Sınavlara birlikte çalışalım,* filan derken çıkmaya başladılar.

O güne kadar bir-iki önemsiz platonik macera dışında, başından doğru dürüst bir aşk hikâyesi geçmemiş, kendini hep derslerine vermesi gerektiği kafasına kazınmış olan Vildan, Çetin'in aşkıyla biraz sarsılmıştı. Fakülte kütüphanesinde veya civardaki çay bahçelerinde birlikte ders çalışırlarken Çetin'e kapılıp gidiyor, aklını derslerine veremiyordu. Bu nedenle ikinci sınıf notları biraz düşük geldi. Ama yeni sene başladığında, aşkın harareti de geçmiş olduğu için çabucak toparlandı, yine fakültenin en yüksek notları alan, en akıllı kızı oldu.

Çetin'le çıkmaya başladıktan sonra Vildan'ın gözü biraz açılmış, *Bunca güzel kız varken niye ben?* diye kendine sorar olmuştu. Ama Çetin bu akıllı kızla evlenip hayatına sağlam bir temel atmakta kararlıydı. Kuşkuya düşen kızı temin etmiş, dördüncü sınıfa geçtikleri yaz nişan yüzüklerini takmışlardı.

Mezuniyet projelerini hazırladıkları sırada, tansiyonu pek de yüksek olmayan bu aşkın kahramanlarının arası, Çetin'in gereksiz bir kaçamağı nedeniyle açıldı. Çetin'in bunalıma gireceği tutmuştu. Evlendikten sonra Vildan'ın avucuna düşeceğini, karısının ufacık bir kaçamak yapmasına bile fırsat vermeyeceğini biliyordu. O ufak kaçamağı, evlenmeden önce yapmaya kalktı. Bir iki kez başka fakülteden bir kızla gizli saklı takıldı. Ama Vildan duruma hemen uyandı. *N'oluyoruz?* diye hesap sordu. Çetin'in kıvırtma çabalarını da yemedi, nişan yüzüğünü suratına çarptı, mezuniyet projesi için yaptıkları maketi kafasına geçirdiği gibi çocuğu terk etti.

Çetin bu kızla evlendikten sonra herhangi bir kadınla yaşanacak sıradan bir macerayı rüyasında bile görmeye cesaret edemeyeceğinden emin oldu. Vildan'la evle-

nirse özgürlüğünü heba edecekti. Durumu tarttı, gelecek korkusu ağır basınca barışmak için kıvranmaya başladı. Vildan'ın kalbini yeniden kazanması için bu kez aklını övmesi yetmedi. Kız akıllı olduğunu zaten biliyordu, bunu bir de Çetin'den duymaya ihtiyacı yoktu. Çetin'in günlerce kapısında yatması, bir daha asla böyle bir şey yapmayacağına dair defalarca yemin etmesi, müstakbel gelinlerini pek seven ailenin araya girmesi gerekti. Sonuçta tekrar bir araya geldiler, fakülteyi bitirir bitirmez de evlendiler.

Çetin Kansız meslek seçiminde isabet tutturamamıştı, ama eş seçiminde on ikiden vurdu. Vildan hayatı tıkır tıkır işleten, Çetin'i rahat ettiren bir kadındı. Bir süre ayrı ayrı yerlerde, orada burada, devlette çalıştılar. Çetin Kansız hastanenin projesini o sıralarda çizdi. Askerden geldikten sonra, abisi Necmi Kansız'ın Bodrum yakınlarında aldığı arazi için Vildan'la birlikte hazırladıkları bilmem kaç adet yazlık konut projesinden iyi para kaldırdılar. Kendi bürolarını açtılar. Kısa süre içinde birçok başarılı işe imza attılar, daha doğrusu Vildan attı, Çetin Kansız da sebeplendi.

Kızcağız sabahın körlerine kadar uykusuzluktan gözleri dışarı fırlamış bir halde, hayalet gibi çalışırken, Çetin'in elinden karısına çay kahve taşımaktan fazlası gelmiyordu. Vildan, başı çizdiği planların üstüne düşüp uyuklayacak hale geldiğinde içinde bir üzüntü beliriyor, karısının beş-on dakika uyumasına izin veriyor; sonra koyu bir kahveyle gelip yorgun karısını ya işi bitiremezse endişesiyle, ama samimi bir sevgiyle omzundan dürtüyordu. Sorumluluk sahibi Vildan derhal uyanıp buz gibi suyla yüzünü yıkıyor, yeniden projenin başına geçiyordu.

Büroyu yeni açtıkları ve önemli bir işin altından başarıyla kalkarak derhal isim yaptıkları sıralarda, Vildan bir mimarlık dergisine verdiği röportajda dişe dokunur bir cümle edememiş olduğu için hayal kırıklığı yaratmış, Çetin'in düşen itibarı toparlaması zaman almıştı. Vildan'ın, gençliğinden beri, kendini iyi ifade edememek gibi bir sorunu vardı. Önemli durumlarda çok heyecanla-

nır, düzgün konuşamaz, iki kelimeyi bir araya getiremezdi. Bu nedenle çok başarılı işlere imza atsa da projesini sunamıyor, dinleyenlerin kafasında soru işaretleri belirmesine neden oluyordu. Çetin Kansız'ın ise karısının aksine hitabeti kuvvetli, ikna kabiliyeti yüksekti, en sıradan fikirleri bile süsleyip satmayı başarıyordu. Başarılı bir çene ile başarılı bir bilek yan yana geldi, kısa süre içinde müthiş bir ikili oldular.

Münih'e gitmek için uçağa binmesiyle birlikte bütün gelecek planları değişen Çetin, yükseklik korkusunun sadece uçakla sınırlı olduğunu sanıyordu. Uçağa binmiyor, şantiyelerde tepelere çıkıp aşağılara bakmıyor, durumu gayet güzel idare ediyordu. Ama bir akşam çok önemli bir iş yemeğine gitmeleri gerekti. Vildan'ın ehliyeti olmadığı için arabayı her zamanki gibi Çetin kullanıyordu. Köprünün üstündeyken bir kaza oldu, bir araç diğerine arkadan çarptı, trafik tıkandı. Bir türlü açılmayınca Çetin sabırsızlandı, durumu daha iyi görebilmek için arabadan inmek gafletinde bulundu. Adımını attığı anda köprünün takır takır sallandığını fark etti. Bir mimar olarak asma köprülerin sallandığını gayet iyi biliyordu, ama bilmekle yaşamanın aynı şey olmadığını ağır bir panik atak kriziyle öğrendi.

Denizden altmış küsur metre yüksekte olduklarının bilincine varınca, yine uçakta olduğu gibi başı döndü, gözleri karardı, haftada iki kere gıcır gıcır iç-dış yıkattığı arabasının kaputuna şaaar diye kustu. Vildan Kansız akşamüstü yarım ekmeğe midye tava yiyen pisboğaz kocasının yine midesinin bozulduğunu sandı, çok sinirlendi, yardım etmeye kalkışmayıp oturduğu yerde düzelsin diye bekledi. Ama Çetin Kansız bir türlü düzelmiyor, titreme nöbetleri geçiriyordu. Bu arada kazanın yarattığı tıkanıklık açılmış, bu kez Çetin'in yolun ortasında duran arabası nedeniyle gene tıkanmıştı. Arkadakiler aralıksız korna çalıyorlardı. Polis geldi, Vildan durumu anlatınca bir memur direksiyona geçti.

Çetin Kansız arka koltuğa yüzüstü uzanmıştı, inliyor-

du. Trafik açılıp köprüyü geçinceye kadar buram buram terledi. Vildan polisten arabayı uygun bir yerde park etmesini rica etti. Bir taksiye atlayıp iskeleye gittiler. Çetin Kansız köprüden bir daha asla geçemeyeceği için vapurla eve döndüler. Yemeğe de gidemediler, umdukları işi de alamadılar. Büroları üçüncü, evleri dördüncü kattaydı, her ikisini de birinci kata taşıdılar.

Çetin Kansız o günden beri panik atak tedavisi görüyordu. Artık sadece boğaz köprülerinden değil, viyadüklerden de geçemez olmuştu. Karşısına olmadık bir viyadük çıkacak diye korkudan araba da kullanamıyor, hele şehir dışına hiç çıkamıyordu. Tedavi için, Sigmund Freud Ödülü başta olmak üzere sayısız ödül kazanan, Nobel Barış Ödülü'ne aday gösterilen, **dünyaca ünlü Psikiyatr Vamık Volkan**'la aynı şehirde, Lefkoşa'da doğmuş olmaktan sonsuz gurur duyan **Kıbrıslı Psikiyatr Temuçin Birol**'a gitmeye başladı.

Vamık Volkan, Temuçin Bey'in psikiyatriyi seçmesine neden olan dehaydı. Yıllar önce Girne'de, plajda karşılaştıklarında, Temuçin Bey, heyecan ve hayranlıktan titreyerek bu büyük hocanın ellerine sarılıp öpmüş, psikiyatriyi seçmesine hocanın ***Kuş Teorisi***'nin sebep olduğunu belirtmiş ve tanımaktan şeref duyduğu bu büyük kişilikle sohbet etmek istediğini söylemişti. Vamık Hoca gördüğü ilgiden büyük memnuniyet duymuştu elbette. Ama gayet nazik sözlerle Temuçin Birol'a anlayışlı olması gerektiğini hissettirdi. Tatile gelmişti, *Kuş Teorisi* hakkında sohbet etmek yerine, denize girmek istiyordu. Genç doktoru taltif etti, memnuniyetini belirtti, gelecekte başarılar diledi ve havlusunu kuma bırakıp denize yürüdü.

1960'lı yıllarda Kıbrıs'ta bir salgın başlamış, bütün evlerde ve işyerlerinde, başta muhabbet olmak üzere sayısız kuş yetiştirilir olmuştu. Her evde birden fazla kafes, üstüne titrenen onlarca kuş bulunuyordu. Ada âdeta kuş şakımalarının istilası altındaydı, gecenin sessizliğini derinden gelen hüzünlü bir uğultu gibi bu kuş sesleri dağıtıyordu. Temuçin Birol'un dedesinin Lefkoşa'daki evinde

de kırktan fazla ahşap ve metal kafes içinde, hepsine tek tek ad verilmiş, şecereleri tutulan, elliyi aşkın muhabbetkuşu vardı. Ada halkı bastırılmış bir yeis içinde kuş yetiştiriyor, ne zaman üç kişi bir araya gelse kuşlardan söz ediyor, ama hiç kimse kuşlara neden böylesine düşkün oldukları hakkında düşünmek istemiyordu.

Vamık Hoca, Kıbrıs'ın Türk halkını kuvvetle etkisi altına alan bu kuş yetiştirme tutkusunu psikanalitik bir tutumla yorumladı ve bunun, bilinçaltında yatan derin bir özgürlük arzusuyla açıklanabileceğini, kendini özgür hissetmeyen bu halkın, yetiştirdikleri kuşlar aracılığıyla özgür olma dileklerini canlı tuttuklarını söyledi.

Kendisi de, halen on biri evinde, üçü muayenehanesinde on dört muhabbetkuşu besleyen, dedesi gibi beslediği kuşlara ad veren ve şecerelerini tutan Temuçin Birol'un kuş teorisinden kastı, Vamık Hoca'nın aniden gelişen bu tutkuya getirdiği psikanalitik yorumdu.

Temuçin Bey'in Vamık Hoca'ya hayranlığı öyle kuru kuruya, uzaktan bir hayranlık değildi. Yıllardır hocanın çalışmalarını olabildiğince yakından takip eder, hakkında çıkan her yazıyı okurdu. Hatta Erzurum Tıp Fakültesi'nde psikiyatri ihtisasına yeni başladığı sırada, *Karadeniz'in Sesi* adlı bir yerel gazetede Vamık Volkan'ın konferans vereceğini okumuş, beklediği fırsatın ayağına geldiğini görüp otobüse atladığı gibi, soluğu Çetin Kansız'ın planını çorbaya çevirdiği hastanede almıştı.

Yolculuk hiç de kolay olmamıştı. Bir gece önce eksi otuz ikiyi gördükleri çok soğuk bir kış günüydü. Şehirlerarası yolların bazıları kar ve tipi nedeniyle kapalıydı, Temuçin Birol gidemeyeceğinden endişe ediyordu. Neyse ki karayolları son anda yolları açtı, genç psikiyatri asistanı da uzun ve meşakkatli bir yolculuktan sonra şehre vardı.

Seyahat boyunca yolda kalıp eziyet çekmekten değil, hocanın konferansını kaçırmaktan korkmuştu. Klinik psikiyatrinin yanı sıra, toplumsal psikoloji ve bellek sosyolojisi alanlarının da önde gelen isimlerinden biri olan, Virginia Üniversitesi'nde görevli Profesör Vamık Volkan yaz

aylarının bir kısmını yavru vatanda geçirse de, anavatana pek sık gelmiyordu. Bu nedenle hocanın konferansını izlemek mucize gibi bir şeydi.

Konferans salonunun en ön sırasında yerini aldığında, birkaç yıl sonra Girne'de karşılaşacağı, ama henüz ellerine sarılma fırsatı bulamadığı Vamık Volkan'ı göreceği için içi içine sığmıyor, konferanstan sonra hocaya teşekkür edip kendisine duyduğu büyük hayranlıktan söz etmeyi umuyordu.

Ama konuk konuşmacının dünyaca ünlü Vamık Volkan değil, **Namık Volkan adında, akademik bir unvanı bulunmayan, sıradan bir psikiyatr** olduğunu görünce başından aşağıya kaynar sular döküldü. Zemin tahtaları henüz sağlam olduğu için muşambayla kaplanmamış sahneye, elinde el yazısıyla doldurulmuş birtakım kâğıtlarla çıkan, her an düşecekmiş gibi ayaklarını sürüye sürüye yürüyen, bu ufak tefek, orta yaşı geçmiş, kırpık bıyıklı doktor hastane mutemedinin akrabasıydı ve nihayet bu salonda kendisine *Erkek Çocuklarında Gece İşemeleri* konulu bir konuşma yapma fırsatı verilmişti.

Konuşmacı sözüne başlamadan önce burnunu siler, aksırır tıksırırken, Temuçin Birol bir yandan bu yanlışlığın nereden kaynaklandığını bulmaya çalışıyor, bir yandan da verdiği otobüs parasına mı yansın, kaybettiği zamana mı, çektiği eziyete mi, bilemiyordu. Bir yanlış anlama sonucu kendini Ruh Sağlığı Hastanesi'nde bulan genç asistan şaşkındı.

Lefkoşa'da yaşayan yaşlı anne babasına düzenli para göndermesi gerektiği için Erzurum'un merkezinde, tek başına yaşayacağı bir ev tutamamış, kendisi gibi ihtisas yapan, biri Karadenizli, diğeri Mersinli iki doktor arkadaşıyla ortak bir ev tutmuştu. Ne zaman kar yağsa, Erzurum'un yeni kurulan dış mahallelerinden birinde bulunan, her biri ayrı bir kötü inşaat örneği kooperatif bloklarının yolu kapanıyor, Temuçin Birol beyaz renkli, dökküntü Renault 12'sini çalıştıramadığı için fakülteye yürüyerek gidiyordu.

Vamık Hoca'nın konferansını dinlemek uğruna karlara bata çıka evden şehre kadar dünyanın yolunu yürüyen Temuçin, amcaoğlunun cenazesi için gittiği memleketinden yeni dönen; dönerken yanında bir teneke tuzlu balık, dört somun mısır ekmeği, bir çuval fındık ve iki tepsi de Laz böreği getiren Karadenizli arkadaşının, yolda okumak için aldığı *Karadeniz'in Sesi* adlı gazeteye göz atmış; Namık Volkan'ın söz konusu hastanede konferans vereceğini okumuş; dünyaca ünlü olduğu halde kendi ülkesinde hemen hiç tanınmayan Vamık Hoca'nın adının sık sık, hatalı bir şekilde *Namık* olarak yazıldığını da bildiği için, konferansı verecek kişinin Vamık Hoca olduğundan hiç şüphe etmemişti.

İklimi Erzurum'a göre çok daha yumuşak olan bu şehre vardığında, hastaneyi eliyle koymuş gibi buldu, ama konferans salonunu buluncaya kadar akla karayı seçti. Nihayet yerine oturmuş, salonun boşluğunu hocanın anavatanda ne yazık ki yeterince tanınmıyor oluşuna yorarak, kıymet bilmezlik üzerine derin derin iç geçirerek bekliyordu ki, karşısında Vamık Volkan yerine, Namık Volkan'ı görünce aklı başından gitti.

Temuçin Birol'un duyduğu büyük öfkeden habersiz olan zavallı konuşmacı üşütmüştü, durmaksızın hapşırıyordu. Bu konferanstan sonra, muayenehanesinin kapısını çalacak hasta sayısının artacağını umut eden doktorun oturduğu mahallede sular kesilmiş, dikkati dağınık, sarsak karısı da musluğu açık bıraktığının farkında olmadan, gezmeye gitmiş, sular gelince evi su basmıştı. Hastası randevusunu iptal edince, dörde doğru eve giden Namık Bey, bütün halıları dize kadar suyun içinde yüzer buldu. Karısı ortada yoktu. Biriken suyu söylene söylene apartman merdivenlerine süpürdü, vıcık vıcık halıları balkona attı. Bezlerle yerleri kurulamaya çalıştı. Ev kurusun diye kış ortasında salonla oturma odasının pencerelerini açık bırakıp yattılar. Böylece Namık Bey şifayı kaptı.

Adamcağız konuşmasını iptal etmek istemiş, ama hastanede kadro boşalırsa aday olmayı düşündüğü için

Başhekim Bey'in üstünde olumsuz bir etki bırakmaktan çekinmişti. Ateşi otuz dokuza dayandığı halde mecburen kürsüye çıktı. Sekiz-on dinleyicinin üstünde hiçbir etki bırakmayan, mantıksız ve savruk konuşmasının bir yerinde, tam karşısında oturan Temuçin Birol'un yüzüne hapşırınca, büyük ustayı dinlemek için karda kışta kilometrelerce yol tepmiş olan genç asistan daha fazla dayanamadı, sanki yanlış gelmek kendi hatası değilmiş gibi, sinirli bir tavırla salonu terk etti. Hemen Erzurum'a dönmek istiyordu, ama erken bir otobüs bulamadı.

Doğru dürüst araştırıp soruşturmadan yola çıktığı için kendini hırpalaya hırpalaya deniz kıyısında yürümeye başladı. O sırada Ruh Sağlığı Hastanesi'nin planındaki tuhaflık dikkatini çekti. Hastanenin denize bakan cephesinde tek bir pencere yoktu, bir anlam veremedi.

Ada çocuğu olan Temuçin Bey, denizli bir şehirde doğup büyümüş kişilerin denizden uzak kaldıklarında depresyona girdiklerini bizzat kendinde gözlemlemişti. Erzurum'da ihtisasa başladığında, şehir öyle ağır bir kış geçiriyordu ki, burnunda tüten şeyin deniz olduğunun farkına varacak fırsatı olmamıştı. Nihayet yaz geldi, Temuçin Bey *Deniz! Deniz!* diye inler oldu.

Sıcak bir gün, üç arkadaş Çifte Minare'nin arkasında bulunan, ünlü ama salaş bir kebapçıda cağ kebabı yiyecekler, ardından şehre dışarıdan gelen talebe kızlarla takılacaklardı. Temuçin Bey'in Renault 12'sine bindiler, yola çıktılar. Erzurum Tren İstasyonu'nu yukardan gören yolun başına geldikleri sırada, Temuçin Bey birden *Deniz!* diye bağırdı. Birkaç saniye boyunca, istasyonun arkasında uzanan, basbayağı sarı buğday tarlasını masmavi deniz zannetmişti.

Gördüğünün tarla olduğunun farkındaydı, ama yine de zihninin deniz düşüncesiyle dolu tarafı onu *Deniz!* diye bağırtmıştı. Girne sahillerinde güneş batarken denizin aldığı rengin tam da böyle bir sarı olduğunu söylemesi biri Karadenizli, öteki Akdenizli iki arkadaşının bu yanılgıyı, lapsusu, dil sürçmesini, artık her ne ise onu neşeyle dille-

rine dolamalarına engel olamadı. Bir işhanının bodrumunda bulunan gizli bir diskoda, teypten yükselen müzik altında, üniversite öğrencisi dört kıza Temuçin Birol'un bu halini tekrar tekrar anlatıp gülüştüler.

Penceresiz bir bodrumda olduğu için sigara dumanından göz gözü görmeyen bu havasız diskonun müşterileri her ihtimale karşı kamufle edilmiş cam bardaklarda verilen buz gibi biralarını içerler, Akdenizliyle Karadenizli kızlarla sakil hareketlerle dans ederlerken, Temuçin Birol'un anksiyetesi arttı. Kapalı yerde kalma korkusuna kapılmıştı, terliyordu. Arkadaşlarının muhabbeti iyice koyulaştırdığı kızlardan biri sürekli kendisine kesik attığı halde, orada daha fazla duramadı, dışarı çıktı. Midesi bulanmış, ter içinde kalmıştı.

Şehirdeki yabancıların volta atılacak başka yer olmadığı için *Mecburiyet Caddesi* adını taktığı Cumhuriyet Caddesi'ne çıktığında, Erzurum'un gelişmeye çok açık tıp fakültesinde kısa sürede elde edeceği parlak bir kariyer kendisini beklediği halde, ihtisasının bittiği gün, derhal, yanına eşyalarını bile almadan bu denizsiz şehri terk etmeye kesinlikle karar vermişti.

Panik ataktan mustarip Çetin Kansız köprünün üstünde yaşadığı mide bulantısını ve anksiyete halini soluğu kesilerek anlatırken, Temuçin Bey de o denizsiz şehirdeki gizli diskoda çektiği, hastasının anlattığına benzer azabı düşünüyordu.

Birden, bir süredir sesi sedası çıkmadığı için endişelendiği muhabbetkuşu Boncuk, *Ben Temuçin Birol, buyrun!* diyerek doktorun telefon hitabını taklit etti. Kuşunun ansızın eski canlılığına kavuşmasına çok sevinen doktor gizli diskoyu unuttu. Zihninde çağrışım çağrışımı kovaladı, önce diğer kuşlarını, sonra Vamık Hoca'nın Kuş Teorisi'ni, derken Hoca'nın yeni çıkan kitabı ***Atlarla Yaşayan Kadın***'ı hâlâ almamış olduğunu hatırladı. *Hoca acaba bir imza günü yapar mı?* diye düşünürken, zihni Namık Volkan'ın konferansına, oradan tek bir penceresi olmadığı için, bembeyaz köpüklü, o harikulade deni-

zi göremeyen salona atladı. O sırada kendi derdiyle meşgul olan Çetin Kansız, doktorunun *İnsanın eline bir balyoz alıp duvarları yıkası geliyordu,* diye mırıldandığını fark etmedi.

Temuçin Birol çok haklıydı aslında. Konuk konuşmacı Ülkü Birinci'nin kadın göğüs ve bacak resimleriyle süslediği makalesini yansıttığı beyaz perdenin kapladığı duvar yıkılacak olsa, ruha dokunan derin laciverdi ile müthiş bir açık deniz görülecekti. Bunun tek farkına varan Temuçin Bey değildi elbette. Oldum olası herkesin dikkatini çekiyordu yapının denize külliyen sırtını dönmüş olması.

Hatta şizofren Barış Bakış bir ara buna takmıştı. Kaldığı koğuşu yakmadan önce, hastaların tavla veya kâğıt oynadığı, bazılarının bir aşağı bir yukarı yürüyerek kendi kendine konuştuğu salonda, pencerenin önüne oturmuş, *Tam sırtımda deniz var.. tam sırtımda deniz var..* diye mırıldanırken, annesiyle az önce telefonda konuşan Başhekim Demir Demir salona gelmiş, asayiş berkemal mi diye bakınırken Barış'la göz göze gelince yanına oturup üç-beş kelime konuşmak zorunda kalmıştı. Başhekim'in amacı Barış'la sohbet etmek değildi. İkide bir yoluna çıkıp *Ne zaman gidicem burdan?* diye soran çocuğa *Vallahi evladım, annen ağzımdan girdi, burnumdan çıktı, gene beni kandırdı, daha epeyce buradasın,* diyecek hali yoktu. Bu nedenle olabildiğince Barış'ı görmezden gelir, çocuğun ısrarlı sorularına muhatap olursa, *Âlim Bey'e sor, o bilir,* diyerek başından savardı.

Hastaların sosyalleşmeleri, birbirleriyle iletişim kurmaları için çaba gösterilen bu salona gelmesinin nedeni, kitap yazma sevdasına kapılıp personeli kendi hallerine bırakmasının yarattığı otorite boşluğunun doğal sonucu olarak, burada yaşanan bir hadiseydi.

Şehrin ikinci sınıf firmalarının destekleriyle halısından çay bardağına, perdesinden sürahisine varıncaya kadar, ama en ucuz malzemeyle döşenmiş, bir evin oturma odası havasını vermek için ciddi bir gayret sarf edildiği halde başarılı olunamamış bu salona pek uğramazdı es-

kiden. Hatta bürokratik işlerden başını kaldırıp hastaların yüzünü gördüğü bile yoktu pek. Ama çalıştığı çimento fabrikasının yemekhanesinde sudan bir sebeple beşinci kez olay çıkarıp metal yemek tepsisini yine birilerinin kafasına geçirince hastaneye getirilen, rahatsızlığına tam teşhis konulamamışsa da, **şizoaffektif bozukluktan mustarip olduğu sanılan, kırk bir yaşındaki hasta İsmail Çeliktaş**, birdenbire **Ofli Durali denilen Hastabakıcı Durali Yılmaz**'ın kafasına tavlayla vurup adamı hastanelik edince, personeli sıkı tutması gerektiği kafasına dank etmişti.

Allahtan Ofli Durali ölmedi o gün, ölebilirdi de. Başhekim olaydan sonra ortalığı boş bırakmanın, görevlilerin yan gelip yatmalarına göz yummanın başına ciddi işler açabileceğini anladı, gün boyunca odasında oturup yazacağı kitap için hazırlık yapmak yerine, *Herkes görevinin başında mı*? diye çalışanları sık sık kolaçan etmeyi âdet edindi.

Hastabakıcı Ofli Durali yoğun bakımdan çıktıktan sonra, İsmail Çeliktaş'ın tavlayı durduk yerde kafasına geçirdiğini iddia etse de kabahatliydi aslında. Görevi hastalara nezaret etmek, oyun oynuyormuş gibi yaparak oyalamak olduğu halde, onlarla tavla oynarken kendini mahalle kahvesinde zannetmek gibi kötü bir huyu vardı. Oyunu fazla ciddiye alıyor; kazanmak için canını dişine takması, pul çalması, zar tutması yetmezmiş gibi her attığı çiftli kombinasyonda *Hep yeek! Alırım aklını üzümlü kek! Dubaraa! Du bağaarma!* gibi bayağı sözler söyleyip kazandığı oyundan sonra tavlayı hastanın koltuğunun altına sıkıştırmakta ısrar ediyor, bundan da müthiş zevk alıyordu. Ama bu zevki pahalıya ödedi. İsmail Çeliktaş'ın kafasına geçirdiği tavlanın sivri ucu beynini deliyordu nerdeyse.

Benzer hastalarda görüldüğünün aksine, hastaneye yatırıldığından beri her sabah düzenli dişlerini fırçalayıp saçlarını tarayarak ziyaretçi bekleyen, ama ne annesiyle kız kardeşlerinin ne de karısıyla en büyüğü askerden yeni dönen işsiz güçsüz serseri oğullarının ziyaretine geldiği İsmail Çeliktaş akıl hastası olduğu için değil, düpedüz

oyun sırasında sinirlerini bozduğu için tavlayı hastabakıcının kafasına geçirmişti. Durali'ye öyle illet olmuştu ki, akıl sağlığı yerinde bir adam olsa da, mahalle kahvesinde oynuyor olsalar, yine aynı şeyi yapardı.

İsmail'e gaipten gelen sesler, sık sık annesinin, karısının ya da oğullarının ziyaretine geldiklerini, bir tepsi de patatesli börek getirdiklerini söylüyor, tam pijamalarını giymiş yatağa yatacakken *Geldiler!* diye birden fırlıyor, koştura koştura kapıya gidiyordu. Görevliler gelen giden olmadığını anlatamıyorlardı bir türlü. *Verin böreğimi ulaan!* diye bağırarak bütün koğuşu ayağa kaldıran adama sussun diye ekmek arası peynir veriyorlar, güçbela yatağına yatırıyorlardı. İsmail karnı doyunca susuyor, ilaçlarının da etkisiyle mışıl mışıl uyuyor, ama ertesi gün *Bekçiler böreğimi çaldı,* diye şikâyet dilekçesi yazıyor, doktorların peşinde dolaşıp canlarından bezdiriyordu.

Oysa İsmail'in ziyaretine gelen, hatta telefonla arayıp soran bile yoktu, evinde başka bir kavga vardı çünkü. İsmail'in ne durumda olduğunu hiç de merak etmeyen **karısı Beyaz**'la, **anası Hatun** para için birbirlerini yiyorlardı.

Çalıştığı fabrika, hastalık raporu onaylanan İsmail Çeliktaş'ın maaşını bankaya yatırmıştı. Annesi Hatun Çeliktaş sanki daha iyisini bulacaklarmış gibi, tek tük çıkan orta halli kısmetleri beğenmeyip evde kalan, enine boyuna iki kızını yanına alıp oğlunun evine gelmiş, gelininden oğlunun maaşının yarısını istemişti. Gerekçesi de hazırdı. Gelininin de bildiği gibi, ellerinde avuçlarında bir şey yoktu, anasına kız kardeşlerine İsmail bakıyordu. Oğlu hastaneye yattığından beri sefil perişan olmuşlardı. Şimdi de gelini Beyaz oğlunun yaptığını yapmalı, fabrikanın bankaya yatırdığı maaşın yarısını avucuna saymalıydı. Gelin buna mecburdu, başka yolu yoktu.

Kaynananın sözlerinde doğruluk payı yok denecek kadar azdı. Evet, İsmail anasına bir miktar para veriyor, daha doğrusu yakasını kurtarabilmek için vermeye mecbur kalıyordu. Hatun her aybaşı fabrika kapısında bekler, ne yapar yapar, kendisiyle yüz yüze gelmemek için kırk

takla atan oğlunun karşısına çıkıp para isterdi. Anasının, inkâr etmesine rağmen- babasından kalan tarla tapan gelirini sezdirmeden iç ettiğini, yarıcının ödediği mısır ve fasulye parasından bir kuruş bile koklatmadığını gayet iyi bilen İsmail, para vermemek için küfür kıyamet kavga eder, sonunda millete rezil olmamak için maaşının dörtte birini verip başından savardı. Ana-oğul arasında uzun süredir sevgi ilişkisi değil, para ilişkisi vardı. O kadar ki, kadın kendisine ve kız kardeşlerine aslanlar gibi baktığını iddia ettiği oğlunu ilk yatırıldığı sırada bir kez görmeye gelmiş, gelirken sadece iki paket Anadolu sigarasıyla, yarım tepsi patatesli börek getirmiş, bir daha da ne aramış ne sormuştu. İsmail hastaneye yattığından beri ana-oğul arasındaki ilişki bundan ibaretti.

Kaynana dik dik konuşurken iki görümce bütün heybetleriyle analarının iki yanında dikiliyorlar, geline bir tür gözdağı veriyorlardı. Ama Beyaz heybette görümcelerinden hiç de aşağı kalmıyordu. Ellerini beline dayadı, vıdı vıdı söylenen kaynanasının karşısına dikildi, maaşın yarısını ona verirse evcek ne yiyip içeceklerini sordu. Kaynana sanki öz torunundan değil, herhangi birinden söz eder gibi *Sana da oğlun baksın!* diye diklendi. Bununla da kalmadı, *evlat diye yetiştirdiği serseri* hakkında atıp tuttu, kızları tasdik ettiler. Kaynanasıyla senelerden beri yıldızı barışmayan, yaşını başını almış, kaynana olma çağına gelmiş gelin *Ya sabır!* deyip mutfağa gitmeye kalktı. Büyük görümce yolunu kesti. Onun öyle maaşın yarısıyla filan yetinmeye niyeti yoktu. *Abimin bankamatik kartını bize vereceksin,* diye tutturdu.

İsmail Çeliktaş'ın karısıyla annesi ve kız kardeşleri arasında, ağız dalaşıyla başlayan kavga büyüdü. Gelin kaynananın yüzünü tırmaladı, kaynana gelini ısırdı, görümceler gelinin kafasına sopayla vurdular, Beyaz'ın başı yarıldı, başından akıp gözüne dolan, üstünü başını kıpkırmızı kesen kana aldırmayıp kaynanasının üstüne yürüdü. Adamakıllı birbirlerine girdiler. Ortalık karıştı, komşular polis çağırdı filan, sonuçta karakolluk oldular. *Ne cenazeme*

gel, ne cenazene geleyim! diye çığlık çığlığa bağrışarak birbirlerine rest çektiler.

Olmayan bir para için saç saça baş başa kavga ettiklerini bilmiyorlardı. Bankamatik kartını İsmail'in pantolonunun cebinde bulan büyük oğul **Rambo Fatih** babasının ev telefonunun ilk dört hanesinden oluşan ATM şifresini ikinci denemesinde şıp diye tahmin etmiş, maaşı çektiği gibi yemişti bile.

Fatih'e kendinden başka *Rambo* diyen yoktu. İlk günler bir-iki diyen olmuştu, ama sonra Rambo'luğuyla sadece dalga geçtiler. Askerliğini komando olarak Şırnak'ta yapan Fatih'in adı, terhisine dört gün kala terör yaralıları arasında geçmişti. Rambo lakabının kaynağı buydu. Ama işin içyüzü öyle değildi. Kışlanın mutfağında sakin sakin ıspanak ayıkladığı sırada, bir başka birlik dağda çatışmaya girmiş, Çorum Dodurgalı Fatih Çeliktaş yaralandığı halde, İsmail Çeliktaş'ın oğlu, Ordu Aybastı'da nüfusa kayıtlı Fatih Çeliktaş yaralandı sanılmıştı.

Hata çabucak düzeltildi, ama ailesine ulaşan bu düzelti mahalle halkına ulaşmadan Fatih terhis oldu, geldi. Bu yanlışlıktan haberi olmayan Fatih mahallede kahraman gibi karşılanınca çok şaşırdı. Daha *N'oluyo?* demeye kalmadan, *evladı vatan uğruna gazi olmuş ana* gururunu birkaç günlüğüne tadan ve bu yüceltici konumdan vazgeçmek istemeyen Beyaz durumu kulağına fısıldayıverince; Fatih, askerden önce bir türlü elde edemediği itibar fırsatının ayağına geldiğini anladı; hiç bozuntuya vermediği gibi, üstüne bir de kasılma hali geldi.

Rambo unvanını, mahalle gençlerinin okey oynadıkları bir kahvede, Dodurgalı yerine kendi adının geçtiği çatışma macerasını tümüyle uydurduğu gün almış, daha doğrusu kendine bizzat kendisi vermişti. Çatışmayı anlatırken kendinden sürekli *Rambo Fatih* diye söz ediyordu.

Babasının ATM şifresini tahmin etmeyi başarsa da, aptaldan halliceydi. ***Rambo 2*** filminden hayal meyal hatırladığı sahnelerle süslediği hikâyeyi anlatmaya çalışırken, Şırnak'ın kıraç dağlarında, sık yapraklı dallarının arasın-

dan PKK'lıları gözetlediği vahşi ormanın ne aradığı sorusuna cevap veremedi. Fatih'in gazi olduğu hikâyesini ilk birkaç gün yutan arkadaşları, durumdan şiddetle kuşkulandılar. Terhis olup gelen diğer gençlerden biri *Ne gazisi? Dallama mutfakta geçirdi bütün askerliğini..* deyince durum ortaya çıktıysa da, askerden yeni dönmüş, babası akıl hastanesinde yatan çocuğu yüzleyip de üzmek istemediler. Ama bir hafta sonra, hâlâ aynı hikâyeyi anlatıp göğsünden vurulduğunu iddia eden Fatih'e, *Yara izini göster,* diye tutturdular. Fatih olmayan yara izini gösteremeyince zaten yürürlüğe girmemiş olan Rambo unvanı geri alındı.

Birkaç gün hüküm süren itibarı kaybetmekten öte, bir de gençlerin alay konusu olan Fatih babasının cebinde bulduğu kartın şifresini ilk denemede çözmüş; paranın tümünü çekmiş; kendisine bir Rambo unvanını çok gören arkadaşlarını, belki su gibi para harcadığını görünce itibarını iade ederler diye içmeye götürmüş; bir aylık maaşı bir gecede yemişti. Dolayısıyla ortada para yoktu, zavallı İsmail Çeliktaş'ı görmeye de kimse gelmiyordu.

Kafası delinen hastabakıcı Ofli Durali iyileşip görevine başladı. Ama içinde bir hastane korkusu belirmiş, o zamana kadar elini kolunu sallaya sallaya dolaştığı; hastaları itip kakmaktan, sataşmaktan, alay etmekten çekinmediği hastanenin artık çok tehlikeli bir yer olduğunu düşünmeye başlamıştı. Çalışmaya da mecburdu öte yandan. Başka ekmek kapısı yoktu. Psikolog Gülnazmiye Görgün'e bu korkularından bahsetti, yardımcı olmasını istedi. Kızın yumuşak yüzünden, halim selim duruşundan etkileniyordu. Ama fena halde âşık psikologun kafasında tek bir düşünce, sevgilisi Barış Bakış'ı zorla tutulduğu bu cehennemden kurtarmak vardı. Durali'yi dinledi dinlemesine de, cevap olarak boş gözlerle baktı. Doktor Âlim Kâhkeci de sıkıntısını ciddiye almıyordu, ara sıra akıl vermekle yetinip kurallara uyduğu sürece korkacak bir şey olmadığını söylüyordu. Ama Durali ikide bir arkasına bakar, ortada fol yok yumurta yokken birden korkuyla sırtını duvara dayar oldu. Müstahdemi olduğu hastanenin hastası olması yakın gibi görünüyordu.

Başhekim örtbas edilen bu olaydan sonra, gene bir arıza çıkmasın diye uğramayı âdet edindiği salona girdiğinde, siyah kâküllerinin çevrelediği meleksi yüzü ve elinde kitabıyla diğer hastalardan belirgin biçimde ayrılan Barış Bakış'la göz göze gelince yanına gitmeye mecbur kaldı. Başhekim'i gören Barış Bakış ayağa kalkmış, yanını işaret ederek gelmesini istemişti.

Başhekim biraz sohbet edip oyalamazsa Barış'ın odasına geleceğini, bu kez üç-beş cümleyle oğlanın elinden kurtulamayacağını düşünerek yanına gidip oturdu. Barış'ın annesi Veda Alkan az önce Başhekim'i cebinden aramış; buğulu, iç gıcıklayıcı bir sesle, tane tane konuşarak oğlunun durumunu sormuştu.

Kadının sesini duyduğu an, Başhekim'in zihninde o hafif çilli, unutulmaz, bronz dekolte belirmiş, birden gevşeyivermişti. Telefonda biraz hoş beş ettiler. Kadın sözü oğlunun durumuna getirmeden önce, Avrupa'da dinmek bilmeyen yağmurlardan, işlerinin çokluğundan, şundan bundan bahsetti, Başhekim'le samimi olduğu duygusu veren cümleler kurdu. Kadının, kulağına narin bir kolda bir yığın altın bilezik şıngırdıyormuş gibi lezzetli gelen sesini dinledikçe Başhekim'in içi eridi. Ankara'nın seçkin çevrelerinin gözde şahsiyetine Barış'ın tedavide büyük ilerleme kaydettiğini söyledi ve gerine gerine müjdeyi verdi. *Oğlumuzu istediğimiz zaman taburcu etmemiz mümkündü, ne zaman istersek alıp eve götürebilirdik.* Umutluydu Başhekim, Veda Hanım'ın da bu harika sonuçtan memnuniyet duyacağını sanıyor, kadından minnet ve teşekkür bekliyordu.

Oysa Veda Hanım'ın duymak istediği şey bu değildi. Çok meşgul olduğunu, toplantılarının bitmek bilmediğini söyledi. Ama işleri nedeniyle oğluna ayıracak vaktinin olmadığını söylemesi de anneliğe sığmazdı. Dolayısıyla diplomasi yeteneğini kullandı, Başhekim'in sözlerini bitirmesini beklemeden, daha da iç gıcıklayıcı bir ses tonuyla derin memnuniyetini bildirdi. Başhekim Bey'e ne kadar teşekkür etse azdı. Oğlunun *böylesine değerli bir bilim ada-*

mının gözetimi ve tedavisi altında bulunmasından nasıl da memnun ve mütehassis olduğunu; ona, hastanesine ve bütün ekibine ne kadar güvendiğini en şekerli, en mültefit kelimelerle anlatarak adamı şişirdikçe şişirdi. Oğlunun iyileşme yolunda olmasından büyük mutluluk duymuştu, ama yurtdışı görevi daha üç ay sürecekti. Taburcu edilmesi halinde, Barış'ı zapt edecek bir yakını yoktu, bütün çabalar boşa gidebilir, sevgili oğlu eskisinden de beter bir hale gelebilirdi. Gerçi Başhekim ısrarlı olursa, elbette oğlunun yanında olmayı tercih eder, *memleket için hayati önem taşıyan görevinden derhal istifa edip* soluğu oğlunun yanında alırdı. Ama *Sevgili Başhekim* oğlunu taburcu edebileceklerinden emin miydi? Barış'ın üç ay daha kalması halinde, daha da ilerleme kaydedeceklerinden hiç kuşkusu yoktu. Söz veriyordu, ülkeye döner dönmez oğlunu almaya gelecekti. Bu arada, kendisine gerçekten minnettardı. Ülkeye döndüğünde karşılıklı bir yemek yiyerek teşekkür etme fırsatı bulursa, büyük memnuniyet duyacaktı.

Yarım saatten fazla süren bu flörtöz konuşmadan sonra telefonu kapattığında, Barış'ın yatışı üç ay uzamış; Başhekim, bronz dekoltenin vaat ettiği yemeği nerede yemelerinin doğru olacağını düşünmeye başlamıştı. Şehrin kalburüstü kesiminin uğrak yeri Sultan Restaurant'ta yemek katiyen doğru olmazdı. Veda Alkan Hanımefendi'yle öğle yemeği bile yeseler –ki akşam yemeğini tercih ederdi– bunu eşi Sevim Hanım'a da başkalarına da açıklaması mümkün değildi. Açıkladığını farz etse bile, Sultan Restaurant'ta çekici bir kadınla baş başa bir yemek yedikten sonra, şehirde anında yayılacak olan dedikodunun önünü alamazdı. En doğrusu hastaneye gelip yemeğe davet ettiğinde kadına teşekkür ederek *Alacağım olsun,* demek, ardından bir bahaneyle Ankara'ya gitmekti. Sağlık Bakanlığı ile uydurulacak bir iş pekâlâ vesile olabilirdi. Aslen Ankaralı olan eşi Sevim Hanım da muhakkak gelmek isterdi, hiçbir sakıncası yoktu. Birlikte giderler, karısını akrabalarına bırakır, ardından Veda Hanımefendi'nin ayağına giderek bizzat yemeğe davet ederdi.

Veda Alkan'ın telefonda verdiği gazla salona giren Başhekim, kendisine işaret eden Barış'ın yanına oturdu. Çocuğun elinde yine aynı kitap vardı. *Bir Deli Değilin Defterleri.* Yıllardır eline kitap almamış olan adam, çocuğun ne okuduğunu önemsememişti, sormak gereği de duymadı. Aksine, hatları fazlasıyla annesini andıran bu yakışıklı çocukla karşılıklı çay içip annesinden söz etmek, o unutulmaz bronz dekolte hakkında biraz bilgi almak istedi.

Ağız aramak gibi konularda tecrübesi yoktu, sağa sola bakındı, sonra söze girmek için *Bir çay içelim mi beraber?* dedi. Barış Bakış ne hayır ne evet dedi, boş boş baktı. Ofli Durali henüz raporluydu. Yerine taksici-hademe Cumali bakıyordu. Başhekim, fırsat buldukça kadın hastaları taciz etmekten zevk alan, ne iş verilse memnun olmayan, ikide bir yüksek sesle küfreden, ama Başhemşire Servinaz Ceviz'den de ödü kopan Cumali'den iki çay istedi.

Cumali'nin acayip canı sıkıldı. Katın mutfağında tüp bitmiş, çay demlenmemişti. Gece boyunca yine bacanağının taksisinde çalıştığı, sabah doğruca işe geldiği için uykusuzluktan gözü dönmüş olan hademenin canı iki kat aşağı inip çay getirmek istemedi, Başhekim'i duymazlıktan geldi. Hiç oralı olmadan gazete karıştıran Cumali'yi bir süre gözleriyle izleyen Başhekim, *Cumali, sana söylüyorum! Çay getir bize!* diye tekrarladı.

Cumali sözleşmesinin bitince yenilenmeyeceğini bildiği bu hastaneden nefret ediyor, *Bir arıza çıksa da şuradan bi siktirip gitsem,* diye düşünüyordu. *Hah, fırsat çıktı!* dedi içinden. Tam Başhekim'e *Tüp bitti, çay may yok!* diye şarlayacaktı ki, bacanağının taksisini satmak için birileriyle görüştüğünü hatırladı. Çok kısa bir an içinde kafasına yığınla dert üşüştü. Dünya kadar borcu vardı, işsiz kalmanın hiç zamanı değildi, mecburen kalktı. İçinden *Çayına da, sana da, hastanene de..* diye söylenerek iki kat aşağı inip çayları getirdi. Servis yaparken sanki az önce duymazlıktan gelen o değilmiş gibi gevşekçe gülümsüyor, Başhekim'in gözünün içine bakıyordu. *Başka bir emriniz Başhekimim?* dedi bütün yalakalığıyla. Başhekim

elinin tersiyle *Git..* der gibi bir işaret yapınca çok bozuldu. Öfkesi o kadar burnunun ucundaydı ki, kendini tutmasa geçim derdini falan unutup koskoca Başhekim'e ana avrat dümdüz gidecekti.

Başhekim, Barış'ın görenlerin içini eriten güzelliğine bakarken; çocuğun, uçak biletiyle yellediği bluzunun dekoltesinden görünen bronz ve dolgun göğüslerin sahibi annesini, başka kadınlara karşı pek de sık hissetmediği bir iştahla aklından geçiriyor ve kadınla baş başa olacaklarını ümit ettiği ve gerçekleşme ihtimali pek zayıf olan yemeğin hayalini kuruyordu ki, Sevim Hanım'ı bugüne kadar hiç aldatmadığını hatırladı. Karısını çok sevdiğinden veya sadakat meraklısı olduğundan değil, evlilik hayatıyla birlikte temizlik tutkusu da giderek arttığından ve seks için zahmete girmeye üşendiğinden yapmamıştı bunu hiç. Çekici kadınlara bakmaktan, onları çıplak hayal etmekten hoşlanıyordu aslında, ama karısını aldatma zahmetine girmeye değecek kadar temiz ve çekici bir kadın karşısına çıkmamıştı.

Bir keresinde, Kâhta Devlet Hastanesi'nden tayin olup gelen Zerrin Hemşire'yle bir macera yaşamayı aklından geçirmişti. Kadın öyle ahım şahım güzel değildi, aksine bacakları çarpıktı, kambur yürüyordu. Ama açık saçık fıkralar anlatmaya, küfürlü konuşmaya bayılıyordu, bu da Başhekim'in gözünde kadına inanılmaz bir çekicilik kazandırıyordu. Zerrin Hemşire haddini aşıp da bu fıkraları Başhekim'in yüzüne karşı anlatmıyordu elbette. Galatasaray Lisesi'nde yatılı okurken geniş bir açık saçık fıkra dağarcığı edinen; ama meslek sahibi olduktan sonra, edepli çevrelere girdikçe tümünü unutan Demir Bey birkaç kez kulak misafiri olmuş ve gençlik günlerini hatırlayarak neşelenmişti. Bu müstehcen fıkralar ve sözler fena halde tahrik etti adamı. Utanmaz bir yeniyetme gibi Zerrin Hemşire'nin peşinde dolanmaya başladı. Ama bir gün odasında dosya ararlarken yakın temasta bulunmak durumunda kaldıkları sırada, kadının teninin dolapta beklemiş beyazpeynir gibi koktuğunu fark edince Zerrin Hemşire'den de, seksten de tiksindi.

Öyle tiksinmişti ki, uzun bir süre burnundan ekşi peynir kokusu gitmedi. Oysa burnunu işgal eden kokunun nedeni, Zerrin Hemşire'nin teni değil, karısını aldatması halinde yaşayacağı suçluluk duygusuydu. Bilinçdışı Başhekim'in karısını aldatma eğilimini sezince hemen barikat kurmuş, kadının başkalarına çok çekici gelen teni bir kokuyorken, adama on kokuyor gibi gelmişti.

Barış'ın yanında otururken Veda Hanım'ın bronz, hafif çilli dekoltesi gözlerinin önüne gelince, heyecanlandı. Sanki az sonra kadınla yatağa girecekmiş gibi eli ayağına karıştı. Ama Barış'ın su yeşili derin gözlerine bakarken birdenbire aydı; abuk sabuk, imkânsız hayaller kurduğunu anladı. Bu çetin ceviz kadınla yatabileceğini düşünmeye nasıl cüret edebiliyordu ki? Kadın oğlunu biraz daha hastanede tutabilmek için resmen zaafından yararlanıyordu.

Kadının hastaneye geldiği gün hayranlıkla izlediği vücut dili birden kafasını meşgul etmeye başladı. Başhekim o gün karizmasını diri tutmaya çalışmış, ama Ankara'daki seçkin çevresinin yanı sıra, cinsel cazibe denen o müthiş gücü kullanmayı da gayet iyi bildiği her halinden belli olan Veda Hanım'ın karşısında, karizma falan kalmamıştı. Kadın adamı buldozer gibi ezip geçmiş, aşağılamıştı aslında. İşin ilginç yanı, Başhekim o gün bundan hiç de rahatsızlık duymamış, kadınla yaptıkları kısa ama etkili konuşmadan sanki yatmışlar gibi zevk almıştı. Ama şimdi müthiş rahatsızdı. Bilinçaltı yine takır takır işlemeye başlamış, unuttuğu şeyleri hatırlatmak için harekete geçmişti.

Bu meleksi çocuğun annesi tarafından aşağılanmış olduğunu aylar sonra ve birdenbire anlamak, Başhekim'e çok dokundu. Eli ayağı titredi. O bilmem nerelerde *Başuzmanım!* diye hava basan kadın, koskoca bir Başhekim'i öylesine önemsememişti ki, cinsel gücünü kullanmaya tenezzül bile etmemişti aslında. Dekoltesine bakmamak için kendini zorladığını kesinlikle fark ettiği halde, hareketlerinde en ufak bir duraksama, bir değişiklik olmamıştı.

Oysa vücut dili konusuna çok kafa yorardı Başhekim. Veda Alkan oğlunu hastaneye yatırmaya geldiği gün *Sorun çıkarma, seni cinsel gücümle parmağımda oynatırım,* demek isteseydi, dekoltesini çaktırmadan biraz daha açması gerekirdi. *Senden istediğim şey zaten görevin, bunun için cinsel gücümü kullanmama hiç lüzum yok,* demek isteseydi, bluzunun yakalarını çekiştirir, doğal bir hareketle kapatırdı. Ama kadın ikisini de yapmamış, Başhekim'i erkeklik dışı, değersiz bir alanda tuttuğunu, hatta bir yere koymak gereği bile duymadığını göstermişti.

Başhekim bunu şaşkınlık içinde, acıyla tespit ve itiraf etti. Bu kadarla kalmadı, hayatına girecek gibi olan, ama girmeyen kadınları, ardından karısını düşündü. Seks ve aşk hayatına ilişkin bir yığın ana başlığı hızla ve üzüntüyle zihninden geçirirken Barış'ın sesiyle irkildi. Çocuk derin yeşil gözlerini Başhekim'e dikmiş, o çok bildik ama cevapsız soruyu soruyordu: *Demir Bey, sizce Türkler neden denize sırtını döner?*

Başhekim'in Veda Alkan tarafından aşağılanmış olduğunu anlamasıyla sarsılan kafası, bu soruyla iyice allak bullak oldu. *Bu piçin anası beni çok fena aşağıladı,* diye üzülsün mü, yoksa *Ah evladım.. ben de burada göreve başladığım ilk günden beri bunu kendime soruyorum,* mu desin bilemedi. Bir süre, öylece boş boş bakıştılar. Kendini her soruya cevap vermeye mecbur zanneden Başhekim tam *Bunu bilen yok aslında..* diye başlayıp bir şeyler geveleyecekti ki, cevabını beklemeyen Barış Bakış kalkıp gitti. Salonun kapısında Gülnazmiye Görgün görünmüştü çünkü. Dudaklarını gül pembesine boyamış olan genç kızın her durumda kendini belli eden göğüsleri Başhekim'in gözlerini aldı, zihni Veda Alkan'ın lanet olası dekoltesinden Gülnazmiye'nin iri göğüslerine sıçradı.

Odasına giderken zihninden Veda Hanım'ın aşağılamasını silemeyen Başhekim'in karşısına **sosyal hizmet uzmanı anoreksik Buse Göçer** çıktı, Başhekim'i arıyordu. Adam elinde olmaksızın anoreksik kızın göğüslerine baktı. Hasta olduğunu asla kabul etmeyen genç kızın yal-

nız göğüsleri değil, bütün vücudu öyle korkunç bir haldeydi ki, Başhekim bronz dekoltenin aşağılamasını da, zaafından yararlanmasını da, Gülnazmiye'nin göğüslerini de derhal unuttu.

Gülnazmiye, Barış'ı dörtlü koltuk hurdasının üstünde yaptıkları sohbetten beri sevgilisi olarak görüyor; sanki annesiymiş gibi, çorabından çikolatasına, terleyip üşütme endişesinden düzenli uyku uyumasına kadar her şeyiyle ilgilendiği genç adama bütün aşk işaretlerini verdiğini düşünüyordu. Oysa tahmin edilebileceği gibi, Barış Bakış kendisini sol eliyle aldattığını düşündüğü muhayyel karısının derdindeydi. O dakikalarda Avrupa Birliği'nin Strazburg'daki merkez binasının yakınlarında, çok şık bir restoranda uzun bir öğle yemeği yemekte olan annesinin, bu genç kızı, kendisini izleyip durumunu rapor etmesi için parayla tutmuş olduğundan fena halde kuşkulanıyordu.

Kızın gösterdiği ilgi arttıkça, Barış Bakış'ın da kuşkuları artmıştı. Açık vermemek için Gülnazmiye'nin iç paralayan sevdalı ilgisine derhal ve ateşli karşılıklar veriyor, muhayyel karısından söz edecek, ağzından bir şey kaçıracak diye ödü kopuyordu. Gülnazmiye'yi gül pembesine boyanmış dudakları ve artık utanıp saklamaya çalışmak yerine, ilgi uyandırması için öne çıkardığı göğüsleriyle kapıda kendisine bakarken görünce, kafası karışık Başhekim'i bırakıp kızın peşinden gitmiş; Gülnazmiyecik de bunu Barış'ın aşkının büyüklüğüne yormuştu.

Barış ile Gülnazmiye yine hastanenin arkasındaki dörtlü koltuk hurdasının üstünde, öpüşmeye yakın bir temas halinde mırıl mırıl konuşurlarken, Başhekim anoreksik sosyal hizmet uzmanını odasına almak ve dinlemek zorunda kalmıştı. Buse Göçer, çevresinde *Haza hanımefendi* diye bilinen emekli edebiyat öğretmeni Zarife Gülercan'ın durumunun kötüleştiğini anlatıyordu. Başhekim'in durumla yakından ilgilenmesi gerekiyordu, çünkü Zarife Hocanım baba tarafından akrabasıydı, ayrıca bu tatlı kadını çok da severdi.

Doktor Âlim Kâhkeci, oğlunun ölümü üzerine başla-

yan gülme krizleri bir süre sonra kesilen ve aklı başına gelince *Benim bişeyim yok ki, niye burdayım?* diye sorup duran kadını bir kez daha muayene etmiş, krizinin geçici olduğuna hükmederek taburcu etmişti. Kadının yas nedeniyle ruhsal sorunlar yaşadığını düşünüyor, ilginç görünse de bu vaka üzerinde çalışmayı gerekli bulmuyordu. Gerçekten de, evine dönen Zarife Hocanım bir-iki gün tamamen normal bir hayat yaşamış, ancak tekrar sapıtmış, tedavi prosedürü gereği kendisini evinde ziyaret eden Buse Göçer'in yanında, büyük bir rezalete neden olmuştu. Anoreksik kız çok heyecanlıydı, tanık olduğu olayı bir an önce anlatmak istiyordu.

Haza hanımefendi Hocanım, geçmiş olsuna gelen bir komşu kadına, herkesin içinde *Orospu!* demiş, donup kalan ev halkına bakarak, *Önüne gelenle yatıp kalkıyo bu kaltak.. Digiturk takmaya gelen oğlanla kapının ağzında öpüşürken gördüm..* diye başlayıp giderek edepsizleşerek, kadının kocasını kimlerle boynuzladığını anlattıktan sonra, yine gülme krizine girmişti. Komşu kadın *Yalan, iftira!* diye ortalığı ayağa kaldırmış, ev halkı Zarife Hanım'ın hastalığını öne sürerek kadını teskin etmeye çalışmışlarsa da, apartmanda bir anda yayılan bu sözler, yarım saat içinde komşu kadının kocasının kulağına kadar ulaşmıştı.

Zarife Hocanım gerçekten de komşu kadını Digiturk takmaya gelen oğlanla kapının ağzında öpüşürken görmüştü. Hatta çocuk sağa sola bir göz atacakken bir adım geri çekilip kendini gizlemiş, oğlan da komşu kadının kapısından içeri dalıvermişti. Ama kadıncağızın hastalığı, başkalarının özel hayatlarıyla ilgilenmeyi ayıp sayan kafasını allak bullak etmiş, zihnindeki tüm barikatlar yıkılmıştı. Çevresi tarafından çok sevilen kadın kim hakkında ne düşünüyorsa açık açık üstelik hiçbir küfürlü sözcüğü esirgemeden sayıp dökmeye başlamıştı.

Koca *Geberticem!* diye bağırıp kıyameti koparıyor, kadın kapandığı odada ağlıyor, Hocanım'ın eşi **matematik öğretmeni Zeki Gülercan** kocayı teskin etmenin yolunu arıyordu. Anoreksik Buse Başhekim'e Zeki Bey'in bir ri-

casını iletiyordu. Acaba Hocanım'ın bu sözlerinin yalan olduğuna, hastalığı nedeniyle bunları uydurduğuna dair, *bi yazı, rapor bişey* verilebilir miydi? Komşu kadının delirmiş kocası *Hocanım'ın deli olduğunu ispat edin!* diye tutturmuştu ve kadın ispat edilemezse çevresini kendini öldürmekle tehdit ediyordu.

Başhekim sevgili akrabasının çok kötü bir durumda olduğu anladı, Zarife'nin kocası Zeki'yi arayıp derhal hastaneye getirmelerini söylemek üzere telefona uzandı. Gözleri, zayıflıktan bütün kasları erimiş olan Buse Göçer'in kaval kemiklerini örten kalın derisindeydi. Buruş buruş ve sarkmış derinin korkunçluğu, kemiklerin çarpıklığı adama telefonu niye eline aldığını unutturdu. *N'apıcaktım ben?* diye kendi kendine mırıldanırken, sekreteri Nemişo odaya girdi, *Antidepresan İlaçların Cinsel Hayata Etkileri* konulu bir konuşma yapacak olan misafirin geldiğini, konferans salonunun kulis odasına aldıklarını bildirdi.

Farmakoloji profesörü misafir bir ilaç firmasının orta kademe yöneticilerindendi. Firma arada bir cömertçe hastaneyi donatır, bu da yetersiz bütçe ve hasta fazlası nedeniyle bunalan Başhekim'i çok rahatlatırdı. Dolayısıyla misafirle ilgilenmek zorundaydı. Ayrıca peşine taktığı genç doktor ve hemşirelerden oluşan *misafir karşılayıcı ordusu*yla gövde gösterisi yapmaktan da çok hoşlanırdı. Resmi bir mektup, dilekçe veya rapor türünden bir şeyler yazması gerektiğinde, her cümleden sonra abuk sabuk sorular sorarak Başhekim'i çileden çıkaran, ama hastane içi organizasyon yeteneği yüksek, hafızası kuvvetli sekreteri Nemişo'yu durumu Doktor Âlim Kâhkeci'ye iletmekle görevlendirdi, karşılayıcı ekibini toplayıp konferans salonunun yolunu tuttu.

Tümü Başhekim gibi kar beyaz önlüklü karşılayıcılar, Mimar Çetin Kansız tarafından *İlerde bölünüp büro olur* diye düşünülerek fazla geniş tutulmuş kulis odasına girdiklerinde, Âlim Kâhkeci telefonla Zeki Bey'i aramıştı. Neodindar psikiyatr gülme krizleri yine başlayan ve giderek acı çekmeye dönüşen kadını taburcu ettiği için suçlu-

luk duyuyordu. Ama psikiyatrik bir sorun da bulamamıştı. Kocasına, Hocanım'ı tekrar bir muayene etmelerinin, hatta bir süre yatırmalarının iyi olacağını söylerken, konuşmanın daha başında elinde bir tabak üzümlü kekle odaya giren Nebahat Hanım lafa karıştı, *Beyin tümörünün marifeti bu Âlim Bey. Hemen bir beyin tomografisi çektirsinler,* dedi. Kendinden son derece emindi. Beyindeki bazı noktalara baskı yapan tümörlerin, hastaların kişiliklerine aykırı hareketlerde bulunmalarına yol açtıklarını biliyordu. Birçok tuhaf davranışı olsa da, mesleğinde başarılı bir kadındı, tıp literatürünü düzenli takip eder, kongreleri aksatmazdı. Tomografi konusunda çok ısrarcı oldu. Ama Âlim Bey mesleki bilgisine hiç güvenmediği kadını kesinlikle ciddiye almayarak, bu acil konuda Başhekim'e danışmak üzere konferans salonuna gitti, durumu anlattı.

Âlim Kâhkeci tarafından ciddiye alınmayan bodur nöropsikiyatr adamın peşine takılmış, elinde kek tabağıyla kulis odasına kadar gelmişti. Başhekim'in *Hoş geldiniz!* dediği misafirinin yanında tartışmaya başladılar. Farmakoloji profesörü ayakları terlikli, elinde mis gibi kokan altın rengi kekle, bıt bıt bıt konuşan kadını ilgiyle izliyordu. Bir süre sonra ilgisi kadında değil, hafif vanilya ve kakao kokusunda yoğunlaştı, yutkundu. Başhekim iki doktorla konuyu konuşurken farmakoloji profesörü, *Çayın yanında şundan da bir dilim verseler..* diye düşünüyordu.

Nebahat Hanım deliydi meliydi, bütün gün hastanede elinde kek tabağıyla geziyordu, ama Âlim Bey'in aksine, Başhekim onun mesleki bilgisine güvenirdi. Kadının mantıklı gerekçelerini dinledi, tartışmayı da kestirip atmak istiyordu. *Arayın kocasını, gitsinler bi beyin tomografisi çektirsinler,* dedi. Âlim Kâhkeci şaşırdı, itiraz edecek oldu, ama sonunda kabul etti. Nebahat Hanım da yüzünde bir zafer ifadesiyle çıkıp gitti. Kadın şıpıdık terlikleriyle çıkıp giderken farmakoloji profesörü uzaklaşan kekin ardından bakıyordu.

Bu tartışmadan sonra Başhekim misafiriyle sohbet edip bir orta kahve içmiş, konferans saati geldiğinde, hep

birlikte salona geçmişlerdi. Kafası bir yığın düşünceyle karışmış olan adam salona girer girmez Barış'ın sorusunu hatırladı ve beyaz perdenin bulunduğu devasa duvarın ardının boydan boya deniz olduğu, tam anlamıyla kafasına dank etti, mimarın hangi akla hizmetle böyle bir plan çizmiş olabileceğini merak etti.

Başhekim'in hastanenin tarihine ilgi duyması Barış'ın sorduğu o çok bilinen cevapsız soruyla iyice kuvvetlendi aslında. Farmakoloji profesörü kürsüde antidepresanların cinsel hayata olumsuz etkilerinin olabileceğini, ama bunun *o kadar da mühim bişey olmadığını* iddia ederken Başhekim adamı dinlememiş; zihni oradan oraya atlamış; profesörün birtakım havalı ilaç prospektüslerini yansıttığı beyaz perdenin arkasının boydan boya deniz olduğu düşüncesinde kilitlenip kalmıştı. Nebahat Hanım'ın elinde gördüğü kekten sonra, tatlı bir şeyler yemek için soluğu Üçkardeşler Pastanesi'nde almaktan başka bir şey düşünmeyen konuk profesörü aynı karşılayıcı ordusuyla uğurladıktan sonra Âlim Kâhkeci'nin odasının yolunu tuttu. Önce Zarife Hocanım'ın durumunu, ardından binanın boydan boya kör olan cephesini konuştular. Acaba bir-iki yere birer pencere açtırsa mıydılar?

Eskiden o harikulade denizi görmelerine engel olan kör cephe konusu, kimseyi meşgul etmezdi. Konu ezkaza açılacak olsa, *Devletin işine akıl ermez,* deyip kestirip atıyorlardı. Ama Barış Bakış hastanede önüne gelene *Türkler neden denize sırtını döner?* diye sormaya başladıktan sonra, kör cephe herkesin ilgisini çeker oldu. Hastane personelinin yanı sıra hastaların büyük çoğunluğu da uzman kesildi, bazıları işi gücü bırakıp çözüm yolu aramaya bile başladılar.

Aslında denizi görmek için kör cepheye pencere açmak çocuk oyuncağıydı. Ama koridorlara veya depo odalarına pencere açılsa ne olacaktı ki? Malzemeler mi denize bakacaktı? Konferans salonunun duvarı müsaitti, ama yıkıp denize bakmaya kalkışsalar, salon salonluktan çıkacak ya da salona yeni bir yer bulmak gerekecekti. Velev

ki yer bulundu, bu sefer de yapımına ayrılacak bir bütçe yoktu. Ona sıra gelene kadar, hastanenin yığınla acil ihtiyacı vardı.

Başhekim dışında hastanede çalışan hemen herkes, kimseye bir faydası olmayan sıkıcı toplantıların, resmi zevatın katıldığı ve yerel televizyonların sanki çok önemli bir tarihi anı tespit ediyorlarmış gibi büyük bir ciddiyetle kayda aldıkları panellerin, dolayısıyla konferans salonunun tamamen lüzumsuz olduğunu düşünüyordu. Gene de bir Allahın kulu cesaret edip, *Başhekimim, nemize lazım bizim konferans salonu. Yıkalım şu duvarı, bakalım denize.. hem burayı da kafeterya yaparız*, diyemiyordu.

Diyecek olsalar Başhekim kıyameti koparırdı. Hastaneye nitelik kattığını düşündüğü konferans salonundan vazgeçmesi söz konusu bile olamazdı. Ayrıca bu salonda konferans veren konuklara da meraklıydı. Karizmatik gösteriyor diye giydiği bembeyaz önlüğünün eteklerini savura savura konukları karşılamaya, buranın Allahı benim der gibi elini uzatarak *Başhekim Demir Demir!* diye kendini tanıtmaya, ciddiye aldığı kurumlardan gelen misafirlere hastanesini gezdirmeye bayılıyordu.

Ama bazı had bilmez konukların kartvizitine bakıp, *E-mail adresiniz yok mu?* diye sormalarına da sinir oluyordu. Kartında *e-mail*'i yazılı değildi. Gerçi vardı bir adresi de kullanmıyordu. Zerre kadar anlamıyordu internet denen şeyden. Bilgisayarcı çocuk Emrah *Şimdi şöyle Başhekimim.. bir posta kutusu düşünün, bi de PTT..* filan diye, ilkel metaforlar kurarak yüz kere anlattı nasıl bir şey olduğunu. Ama kafası almıyordu adamın, zorla değil ya. Sağlık Bakanlığı ile yazışmaların internetle yapılması gerekince bilgisayarın başında aptala döndü. Sonunda Nemişo'yu, *E-mail denen o haltı göndermeyi öğrenmezse* işten atmakla tehdit etti, hiç de şaka yapar gibi bir hali yoktu.

Bu tehdit Nemişo'nun çok ağırına gitti, bir saat ağlayıp zırladı, sonunda öğrenmeye mecbur kaldı. Birkaç gün sonra kimseden yardım almadan *e-mail* göndermeyi başarınca, müjde vermek için Başhekim'in odasına daldı. Baş-

hekim hüngür hüngür ağlattığı kızı aşırı bir neşe içinde görünce şaştı kaldı. Şaştığı şey Nemişo'nun *e-mail* göndermeyi başarmış olması değildi ama. Oldum olası kahverengi gözlü olan sekreteri o gün lens takıp *maviş Nemişo* olmuştu. Başhekim çok yadırgadı. Sekreterini gene *Kızım uzak dur böyle saçmalıklardan, nene gerek senin mavi lens!* diye azarladı. Nemişo inat etti, çıkarmadı. Ama kirli elleriyle gözünü kaşıdığı için bir haftada gözleri iltihaplanınca maviş Nemişo olmaktan vazgeçti.

Başhekim Demir Demir'in internetle imtihanı *e-mail*'le sınırlı kalmamıştı. Başına bir de hastanenin *web* sitesi derdi çıkınca canı iyice sıkılmıştı. Ama Allahtan korktuğu gibi olmadı. Hastanenin bütün bilgisayar işlerini halleden şirketin görevlendirdiği Emrah, *Site işi kolay Başhekimim, siz bilgileri temin edin yeter,* deyince rahatladı.

Hastanenin tarihini anlatan bir kitap yazmak fikri de, *web* sitesinin hazırlık döneminde iyice olgunlaştı, hatta haftasında masanın başına geçip ilk cümlelerini yazdı. Bilgisayarcı Emrah bir türlü aktif hale gelemeyen site için birtakım sayfa çıkışları getirmiş, *Buraya tıklayınca da hastanenin tarihini okuycaz,* demişti. Başhekim bunu hiç de gerekli bulmamıştı, ama Emrah önemli hastanelerin *web* sayfalarını gösterince, üç-beş satır yazılması gerektiğine ikna oldu.

Yazacaktı yazmasına da, hastanenin 1898'de, şehrin o zamanki ileri gelenleri tarafından kurulduğundan başka bir şey bilmiyordu. Ama şansı yaver gitmiş, hoş bir tesadüf sonucu, kaba hatlarıyla da olsa hastanenin tarihini öğrenmekle kalmamış, kurucularının resimlerini bile elde etmişti. Kerli ferli, ileri görüşlü, vatansever, hepsi birbirinden yakışıklı bu adamların resimlerini incelerken hastanenin kitabını bir an önce yazmasının artık farz olduğuna karar vermişti.

Kışa girdikleri halde güneşin enikonu ısıttığı bir pazar günüydü. Birkaç gün önce kar şöyle bir atıştırıp geçmiş, ardından hava pırıl pırıl açmıştı. Karısı Sevim Hanım'la evde otur otur, sıkıldılar, Üçkardeşler Pastanesi'ne, sumu-

hallebisi yemeye gittiler. Orada Türkiye'nin yaşayan en yaşlı kadın hâkimi Türkân Kaymakoğlu'yla karşılaştılar. Kadın sırtında kaşmir şalı, parmağında elmas taşlı damla yüzüğü, gözünde altın çerçeveli yakın gözlüğü ile her zamanki köşesinde oturmuş, kitap okuyordu. Şehrin en şık pastanesinin camlarla çevrelenmiş, ayaklı LPG sobaları yakılmış bahçesinin, denizden esen sert rüzgârı almayan bu köşesi, yaz kış Türkân Hanım için ayrılmıştı, ister gelsin, ister gelmesin, o masaya kimse oturtulmazdı.

Türkân Hanım sade kahvesini içip çifte kavrulmuş fıstıklı lokumunu yiyordu ki, pek sevdiği Başhekim'le zarif eşinin geldiklerini görünce, el sallayıp masasına davet etti. Başhekim'le karısı şeref duyacaklarını belirterek masaya oturdular, hal hatır sorup havadan sudan konuşmaya başladılar.

Derken Psikiyatr Âlim Kâhkeci, **kolejde okuyan on üç yaşındaki kızı Zehra**'yla birlikte pastaneye geldi. Tenise o gün başlayan baba kızın ellerinde, kılıfları içinde raketleri, spor çantaları vardı. Tenis oynarken giydiği bol paçalı beyaz eşofmanlarının üstüne pahalı bir marka palto giymiş olan Zehra, üstünü çıkarıp bir masaya oturdu, mönüye göz attı. Doya doya tatlı yemek istiyordu, tenis oynarken çok terlemiş, her lokmasını hak etmişti. Ama babası yaşına göre epeyce kilolu, böyle giderse obez olacağı kesin kızının sadece bir çeşit tatlı yemesine izin veriyordu. Zehra çok mızıldandı, sonunda baba-kız iki çeşit tatlıyı paylaşmak konusunda anlaştılar. Âlim Bey garsona sipariş vermek için başını çevirince, Başhekim'le göz göze geldi, canı sıkıldı.

Canını sıkan şey, Başhekim Demir Bey ve eşiyle rastlaşmak değil; karı kocanın, laik cumhuriyetin en katı tarifine bağlı olduğunu bildiği Türkân Hanım'la aynı masada oturuyor olmalarıydı. Selam vermek hiç içinden gelmese de, ülkenin yaşayan en yaşlı kadın hâkimine iki kelimeyle hatır sormazsa çok ayıp olacaktı. Mecburen kalktı, yanlarına gitti. Nazik bir gülümsemeyle yaklaşırken, yaşlı kadının kendisine sokacağından emin olduğu lafın altında kalsın mı, kalmasın mı, onu düşünüyordu.

Türkân Hanım'la mesafelice selamlaştılar, hal hatır sordular. Başhekim'le üç-beş cümle sohbet ettiler. Sevim Hanım Âlim Bey'in tesettürlü jinekolog eşi Tuğba Hanım'ın selamlarını iletti. İki dakikayı geçmeyen bu sohbet sırasında neodindar doktorun korktuğu olmamış, yaşlı kadın kızını ne zaman tesettüre sokacağını sorarak canını sıkmamıştı.

Tam masasına dönüyordu ki, *Hiç benim gibi yaşlıları düşünmüyorsunuz Âlim Bey*, dedi Türkân Hanım. *Bloguzdaki yazıların puntosu çok küçük, zemini de koyu, okuyamıyorum.* Âlim Bey öyle şaşırdı ki, *Blogum mu.. koyu mu..* diye kekeledi. Yaşlı kadın *blog*undaki yazılarından, kullandığı resimlerden, sayfaya eşlik eden müziklerden söz açınca, masaya oturmak zorunda kaldı. İnternet hakkında epeyce konuştular.

Başhekim hayret içindeydi, masa tenisi izler gibi bir Türkân Hanım'a, bir Âlim Bey'e bakıyordu. Türkân Hanım doktora *blog*unun kolayca okunabilir olması konusunda yapıcı eleştirilerde bulundu. Her ne kadar *blog*unda ortaya koyduğu görüşlerinin büyük çoğunluğuna katılmasa da, çabasını çok takdir ettiğini belirtti. Türkân Hanım'ın dostça yaklaşımından çok, internetle bu kadar içli dışlı olmasına hayret eden doktor teşekkür etti, eleştirilerini dikkate alacağını söyledi, müsaadelerini isteyip masasına döndü.

Türkân Hanım bu sohbet sırasında apışıp kalan Başhekim'e kendine niye bir *blog* yapmadığını sordu. *Blog* sözcüğü Başhekim'e Çince kadar uzaktı. Utana sıkıla ne demek olduğunu bilmediğini söylemek zorunda kaldı. *Ağ güncesi demek,* dedi Türkân Hanım. *Weblog'un kısaltılmışı..* Baktı ki, Başhekim sözlüye kalkmış zekâsı kıt bir öğrenci gibi bakıyor, bilgisayarcı Emrah'ın yapamadığını yaptı, internet dünyası hakkında Başhekim'i aydınlattı. Böylece Başhekim'le Türkân Hanım arasındaki konu Âlim Bey'in *blog*undan hastanenin *web* sitesine geldi. Başhekim daha ilk cümlede, yaşlı kadının konuyu gayet iyi bildiğini görünce dikkat kesildi, kadının akıllıca öğütlerini dinledi.

Osmanlı'nın değerli bilim adamlarından, **Darülfünun Ulum-ı Tıbbiye Şubesi Seririyat-ı Dâhiliye müderrislerinden Şekip Sami Bey**'in büyük torunu olan Türkân Hanım bir canlı tarihti, doksan yedi yaşındaydı. Ama maşallah hafızası yerindeydi, kafası hâlâ zehir gibi çalışıyordu. Yaşına rağmen fazlasıyla dinç ve genç ruhlu bir kadındı. Günde dört saatten fazla uyumaz, bütün günlük gazeteleri hatmetmeden güne başlamazdı. Her ne kadar artık ufalmış, minicik kalmış olsa da, hayattaki temel ilkesi her gün yeni bir şey öğrenmek olan yaşlı kadının, bastonla yürümek dışında hiçbir sağlık sorunu yoktu.

Eskiden sosyal hayatta çok daha aktifti, ama seksenini geçtiğinden beri şehrin etlisine sütlüsüne karışmaz olmuştu. Yine de resmi erkân ve kalburüstü aileler sık sık ziyaretine gelirdi. Arayı açarlarsa, o konağında bir davet verip herkesi bir araya toplar, şehrin sorunlarından söz açar, yetkililerin çözüm araması için gayret ederdi. Başhekim'in de konakta verilen, bir tek kuş sütünün eksik olduğu bu emsalsiz davetlere katılmışlığı vardı.

Türkân Hanım yaş haddinden emekli olduğundan beri, Etnografya Müzesi'nin karşısında bulunan, ikinci dereceden tarihi eser Kaymakoğlu Konağı'nda, yardımcılarıyla yaşıyordu. Üç buçuk katlı, on sekiz odalı, bodrum katında altmış metrekarelik, dört kurnalı, mermer bir hamam bulunan, tırabzan başları kristal topuzlu, porselen kapı tokmakları ve mineli dolap kulpları Floransa'dan getirtilmiş, cephesi çifte merdivenli bu taş konağın değeri yeni lirayla on milyonları buluyordu.

Yıllarca ülkenin dört bir tarafında adalet dağıtmaktan evlenmeye fırsat bulamamış olan Türkân Hanım'ın çoluk çocuğu yoktu. İki yeğeninden olma altı mirasçı, neredeyse iki ayağı da çukurda olan kadın ölünce, değer biçilemeyen bu konağın yanı sıra, şehrin göbeğindeki hanların, apartmanların, yüzlerce dönümlük arazilerin, İstanbul ve Ankara'daki diğer mal mülkün kendilerine kalacağını sanıyorlardı.

Kız çocuklarının çoğunluğuna doğru dürüst okuma

yazma bile öğretilmediği yıllarda Ankara Hukuk Fakültesi'nden mezun olan Türkân Hanım'ın bir tek **İmdat Hızır adında, balıkçılığa meraklı bir erkek kardeşi** vardı. Kuşaklar boyunca iyi eğitim alan bu ailenin yüzkarası olarak liseyi bile bitiremeyen İmdat Hızır, gençlik yılları boyunca serserilik ederek, irili ufaklı birçok hadiseye karışarak babasına kan kusturmuştu.

Oysa iki kardeşin babaları **Tütüncü Emrullah Kaymakoğlu**, Ankara Ziraat Mektebi'ni üstün başarıyla bitiren, ama babası Şekip Sami Bey'in izinden gidip bilim adamı olmak yerine, tütün tarımı ve ticaretiyle uğraşmayı tercih ederek memleketine dönüp kendini şehrin gelişmesine adayan bir adamdı. Eğitimini tamamladıktan sonra hayatını tütün tüccarı ve üreticisi olarak sürdürmüşse de, ziraat bilimini yakından takip etmekten geri kalmamış; ürüne girerek çiftçinin emeğini heba eden, yüzlerce aileyi aç açık bırakan tütün güvesiyle girdiği mücadeleyi kazanmış, üreticinin yüzünün gülmesini sağlamıştı.

Emrullah Bey'in halka hizmeti tütün güvesi mücadelesiyle sınırlı değildi. Birine genç yaşta kaybettiği karısının adını verdiği pek çok okul yaptırmış, halk eğitim merkezinde çeşitli meslek kursları açılmasına önayak olmuş, çoğunu bizzat finanse etmiş, Atatürk'ün *Ey yükselen yeni nesil, istikbal sizsiniz!* sözünü mürşit belleyerek, kız-erkek ayırmadan birçok gencin eğitim masraflarını üstlenmişti.

Ama kendini memleketine adayan pek çok öncü kişiliğe yapıldığı gibi, onun ölümünün ardından da, çeşitli nedenlerle hakkında hayâsızca bir karalama kampanyası başlatıldı. Halkın düşüncelerini kendi çıkarlarına göre yönlendirmek isteyen kimi siyasiler Emrullah Bey'in ilerici kişiliğinin gelecekte sağlam bir örnek oluşturmasından rahatsızlık duymuş, kimileri böylesine yurtsever ve mütevazı bir adamın şehrin tarihine bıraktığı derin izi düpedüz kıskanmıştı. Bu nedenle tütün güvesiyle asıl mücadele edenin filanca olduğundan, yaptırdığı okulların parasını devletten tahsil ettiğine kadar bir yığın gerçekdışı iddiada bulunanlar çıktı. Kimileri Emrullah Bey'in hizmetlerini halkın hafızasından silmek için canla başla çalıştılar.

Nankörlük bir ara öyle aldı yürüdü ki, ayağında donu yokken Emrullah Bey'in elinden tutup okuttuğu, tahsili sırasında dul anasına bile yardımda bulunduğu bir mühendis bile bu kervana katılmıştı. Emrullah Bey'in karşılıksız desteği olmasa en fazlası oto sanayide elleri kapkara bir usta olacakken, bisküvi fabrikası kurup şehrin sayılı zenginleri arasına giren adam siyasete atıldıktan sonra, *Bana verdiği üç kuruş bursun parasını bile devletten geri almış,* diyerek bu kampanyayı daha da ileriye taşımaya kalkışınca, nankörlüğün bu kadarı da çok fazla bulundu; şehrin, sayıları bir elin parmaklarını geçmeyen aklı başında kişileri *Pes!* diyerek duruma el koydular, söylentiler bir nebze duruldu.

Üstüne Türkân Hanım'ın emekli olup şehre yerleşmesi durumu iyice değiştirdi. Devletin pek çok yüksek kademesinde can ciğer dostları bulunan Hâkimanım'ın babasının hatırasını korumakta sınır tanımayacağı açıktı. Şehrin hayatında söz sahibi olacağı her halinden belli olan bu güçlü kadının gözüne girmek ve seçkin çevresinden yararlanmak isteyenler yapılan nankörlükten sözde utanıp çark ettiler.

Emrullah Bey bu kez aynı hızla övülüp göklere çıkarıldı. Kaymakoğlu Konağı'nın bulunduğu caddeye *Tütüncü Emrullah Bey Caddesi* adı verildi, her ölüm yıldönümünde yerel gazetelerde hizmetlerine övgüler düzülen yazılar yayımlandı. Ama övgülerde altını ısrarla çizdikleri nokta, kız çocuklarının okutulması konusunda gösterdiği hassasiyet değil, köylü için artık demode bir konu olan tütün güvesiyle giriştiği mücadele ve şehrin ekonomisine yaptığı katkıydı. Babasının hizmetlerini kaldığı yerden sürdürerek öğrencilere burs veren, birçok okulun Milli Eğitim Bakanlığı tarafından karşılanmayan temel ihtiyaçlarını düzenli olarak temin eden Türkân Hanım, çevresinden nemalanmak isteyen kişilerin tutumlarındaki ikiyüzlülüğün farkındaydı. Hiçbirine itibar etmedi, kapısında neredeyse kuyruk olan bu asalakların heveslerini kursaklarında bıraktı.

Emrullah Bey onlarca gencin hayatını değiştirmiş, hepsinin meslek sahibi, eğitimli kişiler olmasını sağlamış; ama güzellikle de, tekdir ve kötekle de terbiye edemediği öz oğluyla gururlanmayı başaramamıştı. Her sınıfı iki sene okuyan İmdat Hızır'ın diploma almasından ümidi kesmişti. *Belki evlenip barklanınca adam olur,* diye düşündü. Oğlunu, vaktiyle işçilerin bizzat başlarında durarak yaptırdığı **ilkokulun müdürü, Yalvaçlı Celal Öztaş**'ın kızıyla evlendirdi.

İmdat Hızır'ın askerden gelince, anlı şanlı bir düğünle evlendiği **huysuz, geçimsiz Nihan**'ın aile kurmaya, konağı çekip çevirmeye hiç de meraklı olmadığı, tek derdinin takıp takıştırıp gezmek olduğu, para harcamayı çok sevdiği daha ilk günden anlaşıldı. Emrullah Bey tutumluluğun erdem olduğuna inansa da, gelininden parayı esirgeyecek bir adam değildi. Sırf evde huzur olsun diye, kesesinin eskiden de çok sıkı tutmadığı ağzını açtı. Nihan'ın Trabzon bileziğinden incili broşa, ipek elbiseden kürk mantoya kadar ne isterse almasına göz yumdu, elini sıcak sudan soğuk suya sokmaması için konakta çalışanların sayısını hiç de gerekmediği halde artırdı.

Ama Emrullah Bey'in bu sınırsız hoşgörüsü ve anlayışı işe yaramadı. Nihan azdıkça azdı. Eve gelin gelir gelmez ilk iş olarak, ataları Sudanlı olduğu için her görenin bakakaldığı, çocukken İstanbul'dan getirilip yerleştirildiği bu **konağın mükemmel bir düzenle tıkır tıkır işlemesini sağlayan, zenci kırması Kalfa Rukiye**'yi dize getirmiş; Emrullah Bey'in sözüne itimat ve itibar ettiği bu aklı başında melez kadını safdışı bırakmıştı. Kaymakoğlu ailesine sonsuz bir sadakatle bağlı olan Melez Rukiye kan kustuğu halde ağzını açmamış, siyah teninden hiç beklenmediği için herkesi şaşırtan, ama bir o kadar da sevimli bulunan Karadeniz aksanı ile *Ha bu gelinune terbiyesuni ver!* dememişti. Rukiye konağın içinde Nihan'la her karşılaştığında iri dudaklarını sımsıkı kilitliyor, başını eğip geçiyor, gelinden yaka silken diğer çalışanlara sabırlı olmalarını öğütlüyor, bunun böyle gitmeyeceğini, er geç bir çare-

si bulunacağını söylüyordu. Konakta yatılı kalmayan kızlar itiraz etmeye kalkıştıklarında, onları ailenin gelinine karşı saygılı olmaları için haşladı. Emrullah Bey Rukiye'yi kendine yakın bilip iki kelime şikâyet edecek olsa, annesiz kaldığından beri bağrına bastığı İmdat Hızır'ın hatırı için katlamasını münasip bir dille rica etti.

Evin tek hâkimi olmak, kayınpederini bile dize getirip lüzumlu lüzumsuz her istediğini yaptırmak isteyen edepsiz gelin, vardan yoktan kavga çıkarmaya, kapıların camlarını şangır şungur aşağı indirmeye devam etti. Nihan'ın içinde sanki dipsiz bir hırs kuyusu vardı, sözünü geçirmek için kayınpederiyle açıkça çatışmaktan bile çekinmiyordu.

Emrullah Bey oğlunu bile bile ateşe atmış değildi. Aksine, bunun çok isabetli bir izdivaç olacağına inanmıştı. Hanım hanımcık, başı önde bir genç kız zannettiği Nihan'ı da, anne babasını da yıllardır tanırdı. Ne zaman evlerine gitse pıtı pıtı yürüyen genç kız *Emrullah Beyamcam rahat etsin,* diyerek sırtına yastıklar dizer, eliyle kahve pişirip getirir, etrafında pervane olur, son derece inandırıcı bir sevgi ve saygı gösterirdi.

Kadınların da çalışması gerektiğine inanan, Anadolu' nun ücra ilçelerinde hâkimlik yapan kızıyla iftihar eden, ama bütün bu ilerici düşüncelerine rağmen kendiyle çelişerek, oğlunu ailesine kol kanat gerecek, evini çekip çevirecek bir ev kızıyla evlendirmek isteyen Emrullah Bey, *Kenarına bak bezini al, anasına bak kızını al,* atasözüne güvenmiş, tam bir eş ve anne olan, **yumuşak huylu, becerikli Lütfiye Öztaş**'ın tıpkı kendisine benzeyen kızı Nihan'ın oğlunu değiştireceğini sanmıştı.

Nihan kocasını gerçekten de değiştirdi, ama bu değişim Emrullah Bey'in umut ettiği türden olmadı. Karısının geçimsizliği, kavgacılığı nedeniyle hayatından bezen İmdat Hızır serseri arkadaşlarından uzaklaştı, ama yaşama sevincini kaybetti, tamamen içine kapandı. Bütün günü babasının tütün deposunun önüne koyduğu bir sandalyede oturarak geçiriyor, uzaklara bakarak dalıp gidiyordu. Zamanla sabahlara kadar birlikte içip olay çıkardığı arka-

daşlarının yerini güvenilmez takalarla Karadeniz'in azgın sularında balığa çıkarak kelle koltukta yaşayan balıkçılar, şehrin en berbat meyhanelerinin yerini de tekne güvertelerinde kurulan mütevazı çilingir sofraları almıştı. İmdat Hızır öyle mutsuzdu ki, Nihan'la kavga etmemek için olabildiğince eve gitmiyor, kimi zaman bir hafta süren balık avı seferlerine çıkıyor, getirdiği yelken gibi kalkanları, kova kova hamsileri yemekle bitiremeyecekleri için konu komşuya dağıtıyordu. Delişmen oğlu içine kapanıp kararıdıkça, Emrullah Bey de üzüntüden kendini yiyordu.

Kızını, serserinin teki de olsa, şehrin en önemli şahsiyetinin oğluyla evlendirdiği için gerim gerim gerinen, ama her kavgadan sonra kızına akıl fikir vermek yerine, damadını babasına şikâyet etmekten usanmayan ilkokul müdürü, ikinci torununun doğumundan kısa süre sonra sağ bacağındaki tromboflebit nedeniyle hastaneye yatmış, tıkanan damarın kangrene yol açtığı anlaşılınca, bacağının kesilmesine karar verilmişti. Günde üç paket *Birinci* sigarası içen ilkokul müdürü ameliyattan çıktı, ama hastaneden çıkamadı, on iki gün yattıktan sonra, enfeksiyon nedeniyle öldü.

Arsız huysuz Nihan babasının ölümünden bile kayınpederini sorumlu tutmayı başardı. Emrullah Bey'i babasını özel bir hastaneye yatırmadığı, en iyi doktorları getirtmediği için açıkça suçlayınca, gelin ile kayınpeder arasında zaten incelmiş olan ipler tümüyle koptu. Oysa Emrullah Bey dünürünün hastalığından büyük bir üzüntü duymuş, yattığı devlet hastanesinin tüm doktorlarını tedavisi için seferber etmişti. Gelinle kayınpeder artık birlikte sofraya oturmuyorlar, birbirleriyle yüz yüze gelmemek için odalarından bile çıkmıyorlardı.

Bu durumu kazanılmış alan zanneden Nihan iyice ileri gitti. Aynı evin içinde yaşayan çocuklarının dedeleriyle görüşmesini yasaklamaya kalkışınca Emrullah Bey'in canına tak etti, gelinini evden kovdu, çocuklarını da vermedi. Nihan ağlaya sızlaya direndiyse de, adamın gürleyen öfkesiyle başa çıkamadı, Yalvaç'a annesinin yanına gitmek

zorunda kaldı. Evliliği boyunca çeşitli şehirlerde, modern bir hayat yaşamasına rağmen aklı hep kasabasında olan, döpiyes ve topuklu ayakkabı giymekten, yemekli misafir ağırlamaktan nefret eden Lütfiye Hanım, kocasının ölümünden sonra memleketine göçmüş, babadan kalma köy evinde *gislavet* lastiklerini ayağına geçirip bahçe ekerek, kümesinde tavuk yetiştirerek yaşamaya başlamıştı.

Nihan zamanla Emrullah Bey'in öfkesinin geçip kendisini geri çağıracağından, İmdat Hızır'ın da gelip ayaklarına kapanacağından emindi. Bu nedenle giderken *İlle de çocuklarım!* diye tutturmamış, ikisini de öpüp koklayıp *Yakında gelicem,* diyerek gitmişti. Ama kayınpederi sözünden dönmedi, kocası da gelip ayaklarına kapanacak yerde derhal boşanma davası açtı. Nihan itiraz etmeye kalkışsa da, pabucun pahalı olduğunu çabucak anladı; çocuklarının velayetini kocasına bırakmak şartıyla, kendisine sittin sene yetecek mal mülk karşılığında boşanmaya razı oldu.

Gerçi Yalvaç'ta, komşularının gül bahçesinde dolaşıp kayınpederini ona buna çekiştirirken rastladığı **karayağız Alişan**'a görür görmez âşık olmasaydı, Emrullah Bey'e kök söktürmeye niyetliydi. Ama esmer yüzünde gözleri kehribar gibi parlayan bu yakışıklı Kürt delikanlısına adeta çarpılınca gözü hiçbir şey görmez oldu.

Alişan Mardinliydi, ama İstanbul'da yaşıyor, kozmetik malzemesi üreten bir fabrikada satın almacı olarak çalışıyordu. Gül yaprağı alımı için sık sık Isparta'ya gelen, civar ilçeleri dolaşan genç adam da, Nihan'ı görünce çarpılmış, yolunu ikide bir Yalvaç'a düşürür olmuştu. İmdat Hızır'la evlenince parayı bulan, ama aşkı bulamayan Nihan, daha boşanma davası sonuçlanmadan gül bahçelerinde gizli gizli yatıp kalktığı Alişan'dan hamile kaldı. Son duruşmaya giderken dört aylık karnı belli olmasın diye sıkı sıkı kuşak bağlamış, mahkeme sırasında kayınpederi huylanır da tazminat ödemekten vazgeçer korkusuyla inci gibi gözyaşı dökmüştü.

Nihan'ın mahkemede döktüğü sahte gözyaşları çok

sürmeden gerçeğe dönüştü. İmdat Hızır'dan boşanıp Alişan'la evlenme hayalleri kurarken, dibine kadar âşık olduğu kehribar gözlü adamın Mardin'de evli olduğunu öğrendi. Daha on yedi yaşındayken evlendirilen Alişan'ın iki oğlu vardı, resmi nikâhlı karısını boşamaya da hiç niyeti yoktu. Aşkı Alişan'la tadan Nihan, imam nikâhına razı olmakla kalmadı; deli gibi sevdiği adam kendisini terk etmesin diye kulu kölesi, kapısının köpeği oldu; kayınpederinden kaldırdığı parayı olduğu gibi imam nikâhlı kocasına verdi.

İstanbul'a yerleştiler. Alişan bazen Mardin'de resmi nikâhlı karısı ve iki oğluyla, bazen İstanbul'da Nihan ve kızıyla gül gibi yaşamaya başladı. Keyfi gıcırdı, hayatından ve boşanma tazminatını çıtır çıtır yediği Nihan'dan bir şikâyeti yoktu.

Ama hayat Nihan için hiç de tozpembe değildi artık. Kocasıyla kayınpederinin ahı tutmuş, onlara çektirdikleri fitil fitil burnundan gelmişti. Gözleri babasınınkiler gibi kehribar kızından sonra iki de oğlan doğurmuş, kocasının canı istedikçe uğradığı evinde üç çocukla baş başa kalmıştı. Nihan'ın aşkına çabuk doyan Alişan, kadını ne ondurdu ne öldürdü. Tepesi attıkça adamakıllı dövdü. Üçüncü bir kadınla, iri yapılı, kapkara kaşlı, kapkara gözlü bir Azeri ile imam nikâhı kıyıp bir ev de ona açtı. Biri resmi üç karısıyla yetinmiyor, hayatına üç-beş aylık kadınlar da giriyor, bu maceraları saklamak gereği duymadığı için, ölene kadar Alişan'a âşık kalacak olan Nihan kabir azabı çekiyordu. Alişan'ın derdine öyle bir düşmüştü ki, birini beş diğerini iki yaşındayken bıraktığı, konakta başta Rukiye Kalfa olmak üzere, bir sürü kadın tarafından büyütülen oğlu ile kızını ancak hayal meyal hatırlar olmuştu.

Karısından ayrıldıktan sonra kendini iyice balıkçılığa veren İmdat Hızır ise, babasının muhalefetine rağmen elden düşme bir tekne almış, vaktini çocuklarının yüzünü görmeden denizde geçirir olmuştu. Torunlarına baktıkça Emrullah Bey'in içi parçalanıyordu. Ama adamcağızın çilesi bu kadar değildi, daha çekeceği vardı. İmdat Hızır

teknesinin şiddetli bir fırtınada batmasıyla rahmetli oldu. Cansız bedeni Karadeniz'in derinliklerinde kaybolduğunda, annelerinin yokluğunu dadılarıyla unutmaya çalışan oğlu yedi, kızı dört yaşındaydı.

Ailesinin yaşadığı dramdan kendini sorumlu tutan Emrullah Bey naaşını bulup da defnedemediği, başına bir servi ağacı dikemediği tek oğlunun iki çocuğuna da kol kanat gerdi, üstlerine titredi, ama ikisinin de birer mirasyedi olmasını önleyemedi.

Atalarının izinden gidip bilimi seçerek kimya tahsil eden büyük torun Şekip Sami Kaymakoğlu, dedesi Emrullah Bey hakkın rahmetine kavuşur kavuşmaz, mirastan payını almak için halası Türkân Hanım'la karşı karşıya gelmişti. Hakkına düşen mal mülkün tümünü bir kalemde istiyor, parasını çarçur edeceğini iddia eden halasını parlak projelerini hayata geçirmek konusunda tek engel olarak görüyordu. Aslına bakılırsa ikisi de kötü niyetli değildi, ikisinin de haklı olduğu taraflar vardı. Şekip Sami Bey bir kimya dehası olduğunu dünya âleme ispatlamak istiyor, Türkân Hanım ise yeğeninin zihnini yıllardır işgal eden büyük projelerin birer ham hayalden ibaret olduğunu düşünüyor, bu projelere yatırılması halinde paranın eriyip gideceğinden endişe ediyordu.

Gerçi halayla yeğenin birbirlerini çok da iyi tanıdıkları söylenemezdi. Konaktaki kısa yaz tatilleri sayılmazsa, birlikte vakit geçirdikleri, yakınlaştıkları günler sayılıydı. Türkân Hanım Anadolu'da hâkimlik yaparken Şekip Sami dedesinin gözetiminde büyümüş, üstüne titrenmiş, tahsili için hiçbir masraftan kaçınılmayarak İstanbul'a gönderilmişti. Emrullah Bey kendini o kadar suçlu hissediyordu ki, torunu rahat etsin diye Maçka Spor Caddesi'nde şahane bir daire satın almış, dört başı mamur bir şekilde dayayıp döşemişti.

Şekip Sami bir eli yağda bir eli balda bir öğrencilik hayatı geçirirken **Maçka'nın en güzel kızı Füruzan**'a âşık oldu, mezun olur olmaz da evlendi. Emrullah Bey sağlığında çifti paraya boğduğu, bir dediklerini iki etmediği

için, Şekip Sami'nin girdiği hiçbir işte dikiş tutturamaması göze batmamış, uzaktan bakıldığında her şey çok normal görünmüştü. Ama adamın ölümünden sonra, Türkân Hanım yeğenlerine mirastan paylarını azar azar vermek konusunda ısrar edince, Şekip Sami bir anda hırçınlaştı.

Kadın yıllar içinde insan sarrafı olmuştu, sezgilerinde yanıldığı çok nadirdi. Birlikte geçirdikleri kısa süreler içinde, yeğeninin her an yeni fikirlerin heyecanıyla dolup taşan bir hayalperest olduğunu anlamıştı. Şekip Sami'nin hayalleri uğruna hayatını heba etmekten çekinmeyecek bir tarafı olduğunu görüyor ve yeğeni için çok üzülüyordu.

Evlendiği kız aklı başında biri olsaydı, adaletin sadık bir temsilcisi olarak, mirasın hak sahiplerine paylaştırılması konusunda hiç zorluk çıkarmazdı. Ama Füruzan kocasını çekip çevirecek bir kadın izlenimi bırakmamış, daha kötüsü **Füruzan'ın dul anası Fatoş Hanım**'ın velfecri okuyan gözleri Türkân Hanım'ın kaygılarını iyice artırmıştı. Fatoş Hanım'ın diretmesi üzerine İstanbul'da, Hilton Oteli'nde yapılan, içkilerin su gibi aktığı, Maçka ve Nişantaşı'nın bütün şen dullarının boy gösterdiği, şaşaalı düğünde; yaşına rağmen kızından daha güzel görünen Fatoş Hanım, Şekip Sami'ye *Onu alma beni al* der gibi kayınvalidelik konumuna yakışmayan laubali bir samimiyet gösteriyor, güzelliğini ve kadınlığını tüm davetlilere hissettiriyordu. Türkân Hanım'ın hiç tasvip etmediği hareketlerdi bunlar. Hele bir de kaynananın gözlerinin, boynunda ve iki yüzükparmağında bulunan aile yadigârı mücevherlerde sabitlendiğini görünce, yeğeninin seviyesiz bir ailenin içine düştüğüne karar verdi, ama bu konuda tek kelime bile etmeyi kendine yakıştıramadığı için sustu.

Bir süre herhangi bir tatsızlık çıkmadan evlilik yürüdü. İlk torununun doğumundan sonra Şekip Samilere resmen yerleşen Fatoş Hanım'ın damadını baştan çıkarmak gibi bir niyetinin olmadığını, aşırı cilveli hareketlerinin hafifmeşrep yapısından kaynaklandığını anlamak Türkân Hanım'ın yüreğine su serpmişti. Kadının bildiği tek sanat kadınlık sanatıydı, başka türlüsü elinden gelmiyordu.

Bunun da tüm yönlerini iyi bildiğini, o cilveli hareketlerini bir kenara bırakıp bir başka kadın yüzünü, kan kusturan kaynana yüzünü zamanla ortaya çıkararak ispat etti.

Ama kendini kimya dehası zanneden Şekip Sami hayalciydi; kaynanası istediği kadar başının etini yesin, hiç oralı olmuyor, vaktini projelerini gerçekleştirmesini sağlayacak imkânları araştırmakla geçiriyordu. Büyük holdinglerle görüşüyor, üniversitelere başvurularda bulunuyor, yurtdışından bile kaynak arıyordu. Bir yığın projesi vardı. Mümkün olsa hepsini birden aynı anda gerçekleştirecekti. Dedesinin ölümü üzerine, hayallerine giden yol açıldığı için müthiş heyecanlanmıştı.

Türkân Hanım'ın **öteki yeğeni Zeynep İkbal**'den bir umudu yoktu, payına düşen mirası ona derhal intikal ettirecekti. Ama yine de şehirde kulağına çalınan bazı söylentiler nedeniyle temkinli olmak istedi. Her iki yeğenine de birer mektup yazdı. Miras haklarının bâki olduğunu, ama çarçur etmelerinden korktuğunu; üstünde anlaşacakları hatırı sayılır bir parayı her ay düzenli olarak hesaplarına yatıracağını bildirerek, mal mülkün idaresini kendisine bırakmalarını rica etti. O günlerde, dedesinin kalbinden silinen, ama bunu hiç umursamayarak Fransa'da Riviera sahillerinde gününü gün etmekte olan Zeynep İkbal halasının mektubuna *Hayır!* cevabını vermekte epey gecikmiş, böyle bir şeyin söz konusu bile olamayacağını düşünen Şekip Sami hemen telefona sarılmıştı.

Türkân Hanım, biri Karaköy Bankalar Caddesi, diğeri Kadıköy Altıyol'da bulunan iki işhanının kiracılarının kontratlarını yenilemek amacıyla İstanbul'a gelmişti. Pera Palas Oteli'nde kalıyordu. Yeğeniyle bu konuyu enine boyuna konuşmak istedi, evlerine gitti.

Gece boyunca tartıştılar. Tartışma sırasında şen dul kaynananın aldığı tavır, Türkân Hanım'ın kalitesini düşük bulduğu bu kadın hakkında yiğidi öldür, hakkını yeme diye düşünmesine yol açmıştı. Fatoş Hanım *Aman diyim hanımefendi, sakın vermeyin. Abuk sabuk işler peşinde, vallahi koca serveti batırır, mahvoluruz!* diyerek, açık-

ça ve içtenlikle halanın tarafını tutmuş, sandığı gibi paragözün teki olmadığını göstermişti. Türkân Hanım düğünde mücevherlerini inceleyen görgüsüz kadının, bunu maddi değerini merak ettiğinden değil, kadınca bir güdüyle yaptığını anlayarak, o ana kadar hiç hoşlanmadığı kadına bir anda ısındı.

Ama Fatoş Hanım'ın da gayretleri yetmedi, halayla yeğen anlaşamadılar. Türkân Hanım Şekip Sami'nin zamanla aklını başına toplayacağını düşünüp tartışmayı büyütmemiş, *Biraz düşün, gene konuşuruz,* diyerek oteline dönmüştü. Ama ertesi gün otele gelen **zibidi avukat Abbas Koşar** Türkân Hanım'ı çileden çıkarttı. Yolda yediği simidin susamları dişlerinde duran herif, Şekip Sami'nin avukatı olduğunu söyleyerek müvekkiline miras payının tümünün, hemen ödenmesini istediklerini, aksi halde mahkemeye gideceklerini kesin bir dille bildirdi.

Türkân Hanım o anda yeğeninin yüzünü bir daha görmek istemediğini hissetti. Avukatın sözlerini bitirmesine fırsat vermeden *Tamam,* dedi ve işlemlerin büyük bir süratle yapılması için kendi avukatını görevlendirdi. Şekip Sami'nin hakkına düşen ne varsa, konaktaki irili ufaklı eşya, aile mücevherleri de dâhil olmak üzere, hepsini verip yeğeniyle ilişkisini kesti.

Beklediği mirasa kavuşan Şekip Sami ruhunu ve bedenini, günbegün zihninde olgunlaştırdığı projelerini hayata geçirmeye adadı. Amacı sadece hayallerinin gerçekleştiğini görmek, bir kimya dehası olduğunu ispatlamak değil, sanki ihtiyacı varmış gibi, bu eşsiz projelerinden çok da para kazanmaktı. Bu amaçla projeci bir müteşebbis olarak kolları sıvadı.

İlk iş olarak, o yıllarda tarla ve bostanlardan ibaret olan İstanbul-Mecidiyeköy'nde modern bir cila fabrikası kurdu, yeni bir mobilya cilası üretmeye başladı. Formülü kendisine ait olan cila gerçekten de ahşap mobilyaları pırıl pırıl parlatıyor, çok güzel gösteriyor, ama çevreye yaydığı ağır koku gitmek bilmiyordu. Daha ilk parti mal dağıtılmıştı ki, büyük ümitlerle piyasaya sürdüğü, reklamı için

bir servet harcadığı ciladan şikâyetler ayyuka çıktı. Gerek küçük marangozlar, gerek orta boy ve büyük atölyeler cilaları ardı ardına geri göndermeye, zararlarının tazminini istemeye başladılar. Şekip Sami kokuyu giderecek formülü bulmak üzereydi, biraz zamanı olsaydı başaracaktı, ama müşterilerini ikna edemedi. Çok geçmeden fabrika gümbür gümbür battı.

Yaşadığı ilk hayal kırıklığının etkileri uzun sürdü. Günlerce yemeden içmeden kesildi, kendini zar zor topladı. Zamanla kimya dehası olduğunu dünya âleme ispatlamaktan vazgeçti, başının etini yiyen kayınvalidesine iyi bir işadamı olduğunu ispatlamanın derdine düştü. Gidecek bir işyeri olmadığı için, bütün günü beş odalı, yayla gibi evinde, henüz beşik çağındaki iki kızını pışpışlayarak geçiriyor, işleri kötü gittikçe, muhabbeti ve sevgisi hızla azalan kayınvalidesi Fatoş Hanım'ın aşağılamalarına maruz kalıyordu.

Öyle bunalmıştı ki, gel ortak olalım diyen herkese kanmaya hazır olduğu için, kelliğe çare bulduğunu iddia eden bir soytarıya inandı, dünyanın en ileri teknolojiye sahip kozmetik laboratuvarını da içerecek bir şampuan fabrikası projesine büyük para yatırdı. Ama üretecekleri şampuanın kelliğe çare olup olmadığını anlamaya zamanı olmadı. Ortağı para pul işlerine aklı ermeyen Şekip Sami'yi dolandırıp kaçtı.

Bunun üzerine, büyük projelere girişmekten ve başkalarına güvenmekten vazgeçti. Kısa vadede çok para kazanmayı, kaybettiklerini yerine koymayı hedefledi. Küçük bir şirket kurup İngiltere'den süttozu ithal etti. Ama süttozu pek gerekli bir mal olmadığı için sağlıksız depolarda beklerken küflendi. Yeni bir konserve yapma teknolojisi buldu, tam yürürlüğe koyacaktı ki, daha iyisini bulan birileri çıktı, projesi elinde patladı. İtalya'dan motopomp ithal etmeye kalktı, devalüasyon oldu. Bisküvi toptancılığı yapayım dedi, deposunu su bastı. Kâğıt fabrikası kurdu, fabrikada yangın çıktı. Tuttuğu her iş elinde kaldıkça kendini ardı ardına yuvarladığı viski kadehleriyle yatıştırmaya çalıştı.

Kayınvalidesinin sözünü dinleyip hiçbir projeye para yatırmadan, gönlünün dilediği gibi yaşasa, bankaların peşinde koştuğu muazzam serveti kendiliğinden iki katına çıkardı. Ama kader, bir türlü akıllanmayan Şekip Sami'yle mütemadiyen ve haksız yere uğraştı.

Yıllar içinde iki kızı daha olmuş, dört çocukla bir kayınvalidenin susmak bilmediği ev tam anlamıyla cehenneme dönmüştü. Bütün gününü ayna karşısında veya terzide, kuaförde geçiren, Allahın güzellik verip biraz aklı, sağduyuyu, birazcık basireti esirgediği Füruzan anasının ağzına bakıyor; iş hayatındaki beceriksizliğini iyice diline dolayıp adamcağıza hayatı zehir eden kadına bir *Sus!* demiyordu. Kendini bir türlü ispat edemediği için kaderine küsen kimya dehası tam intihar edecek raddeye gelmişti ki, iyice ilerleyen yaşına rağmen bronzlaşma sevdasından vazgeçmeyen kaynanası İstanbul'da en sevdiği mekân olan Hilton Oteli'nin havuzunda, güneş altında dört saat kaldığı için beyin kanaması geçirdi, hastanelerde epeyce süründükten sonra öldü.

Fatoş Hanım'ın ölümü karı kocayı birbirine yakınlaştırmış, evdeki kaynana dırdırı sona erince Şekip Sami Bey biraz rahat yüzü görür olmuştu. Ama bu huzur da fazla sürmedi. Bu kez anneannelerinin yıllar süren etkisiyle, beceriksiz babalarına diş bileyerek büyümüş kızlar rahat durmadılar, annelerini babalarına karşı kışkırttılar.

Şekip Sami Bey iş hayatında başına gelen talihsizlikler yüzünden çok sıkıntı çekmiş olsa da, kızlarının eğitimleri konusunda hiçbir masraftan kaçınmamış, hepsini en iyi okullarda okutmak için çırpınmıştı. Ama kızları kendilerine bir gelecek hedefi belirleyip sebat etmek konusunda çok gönülsüzdüler.

Koleji bitirdikten sonra, doğru düzgün bir okul kazanamayınca **Amerika'ya, uyduruk bir üniversitede iletişim okumaya giden büyük kızı Elif** bir Afro-Amerikalıyla evlenerek Los Angeles'a yerleşmiş, kaydoldukları sıradan üniversiteleri durmadan bölüm değiştirerek, güçbela bitiren ortanca kızları da ablalarını izlemişlerdi. Kızların gi-

rip çıktıkları bohem çevrelerde, Amerika'da sanat okumak yeni *trend*di; onların da bundan geri kalmaya niyetleri yoktu. İkisinin de derdi oyuncu, olmadı yönetmen, olmadı sanat yönetmeni, o da olmadı reklamcı olmak; bir şekilde kreatif bir mesleğin majör figürleri arasında yer almaktı. Babalarının her ay sektirmeden gönderdiği parayla, Los Angeles'ta oyunculuk, dans, yaratıcı yazarlık gibi kurslara gidiyorlar, bir yığın işe girip çıkarak, hiçbirinde dikiş tutturamayarak yaşıyorlardı.

Şekip Sami Bey'in en küçük kızı Esra üç ablasından biraz daha akıllıydı. Kısa süreler için gittiği Amerika'da hayat kurmanın hiç kolay olmadığını görünce İstanbul'da yaşamayı tercih etmişti. Onun da herhangi bir mesleki başarısından söz etmek mümkün değildi. Sözde bir sanat galerisinde yöneticiydi; ama yaptığı iş sanat çevrelerinde figürasyon olmaktan öteye gitmiyor, gidemiyordu. Bu seçkin çevrede bir baltaya sap olamamanın hırsını babasından çıkaran Esra, sırf adamı gıcık etmek için annesini kanatlarının altına almıştı.

Yıllarca annesinin ağzına bakan Füruzan Hanım, bir gün, akıllı olduğundan hiç şüphe etmediği kızı Esra'nın dolduruşuna gelip kocasını terk etti. Bu terk Şekip Sami Bey için sonun başlangıcı oldu. Karısı ve kızlarıyla böyle bir son yaşayacağı ölse aklına gelmezdi.

Ailenin tümüyle dağılmasına yol açan olaylar silsilesi basit bir tadilat kararıyla başladı. Maçka'daki şahane daire yıllar içinde çok eskimiş, iyi bir bakım yapılması kaçınılmaz hale gelmişti. Pencereler dökülüyor, musluklar su kaçırıyor, mutfak dolapları ellerinde kalıyordu. Nihayet tadilata karar verildi, kendini estet zanneden Esra kullanılacak malzemeyi tek tek seçti, hangi duvarın yıkılacağını, nereye ne yapılacağını belirledi, Şekip Sami Bey'in tuttuğu ustalara istediklerini küstah küstah anlattı, babasını evde bekçi bırakıp annesini alarak tatile gitti.

Füruzan Hanım tadilat sırasında evde bulunmak istememiş, Esra'yla birlikte **galerici Besim Varlık**'ın Assos' taki yazlığına gitmişti. Babasının eğitimi için döktü-

ğü kucak dolusu paraya rağmen kolejde öğrendiği akıcı İngilizce'den ve sığ sanat bilgisinden başka zihinsel bir varlığı olmadığı halde allame-i cihan edasıyla sanat çevrelerinde boy gösteren Esra; Varlık Sanat Galerisi'nde **D Grubu Ressamları**'nın bazı tablolarından oluşan ve ***C'den F'ye*** şeklindeki başlığı Ç harfi ihmal edildiği için tartışmalara neden olan bir resim sergisinin açılışında, galerinin sahibi Besim Varlık'la tanışmış; anneannesinden miras kalan güzelliği kendisinden yirmi küsur yaş büyük adamın dikkatini çekince, galeri yöneticisi olarak işe başlamıştı.

Bu sözde görev kısa sürede metresliğe dönüştü. İki oğul, üç torun sahibi evli galerici, deli gibi âşık olduğunu kimseden gizlemediği Esra'ya Cihangir Aslan Yatağı Sokak'ta, boydan boya deniz gören bir ev tuttu; haftanın birkaç gecesini kızla geçirmeye başladı.

Ana-kız Assos'ta her akşam deniz levrekleri, jumbo karidesler, kabak çiçeği dolmaları yiyerek, kırmızı-beyaz şaraplar içerek, gündüzleri Besim'in sürat motoruyla gezip açıktan denize girerek tatil yaparlarken; Şekip Sami Bey, otuz derece sıcakta buram buram terleyerek ustaların başında duruyor, karısının dönüşünden önce tadilatın bitmesi için canını dişine takmış uğraşıyordu.

Ancak vahim bir hata yapmış, dâhice olduğunu sandığı projelere yatırarak ziyan ettiği o muazzam servetten kalanlar da suyunu çekmek üzere olduğu için, kullandığı malzemelerde kızını dinlemeyip fena halde ucuza kaçmıştı. Esra, tatil dönüşü, İstanbul'un kaymak tabakasının yaşadığı en pahalı ve şık semtlerden biri olan Maçka'da, göz alıcı bir palasta bulunan muhteşem dairenin nasıl bir ucuzluğa büründüğünü görünce, beyninden vurulmuşa döndü. Babası seçtiği nefis malzemelerin hiçbirini kullanmamış, cânım daireyi bir Laz müteahhidin elinden çıkma hale getirmişti. Ne parkeler masif, ne armatürler Alman, ne seramikler İspanyol'du, ne de Esra'nın o ince zevkinin izini taşıyordu. Esra evi o halde görünce babasına aralıksız saydırmaya başladı. Ağzına geleni söylüyor, en ağır ha-

karetleri yağdırırken nefes bile almıyordu. Ama artık canı burnuna gelen Şekip Sami Bey suskun kalmayınca, baba-kızın şiddetli kavgası Esra'nın annesini alıp evden gitmesiyle sonuçlandı.

Bundan sonrası adamcağız için çok daha hazin oldu. Kızların dördü bir olup babalarının tek başına oturduğu o cânım daireyi, kalan birkaç malı mülkü sattırdılar, parasını aralarında paylaştılar. Böylece Şekip Sami Bey hayatta en büyük kazığı evlatlarından yemiş oldu.

Ama Allahın sopası yoktu. Babasıyla aralarındaki büyük kavgadan sonra, galerici Besim Varlık, yetişkin oğullarının *Ya biz ya o orospu!* diye rest çekmeleri üzerine Esra'yı terk edince, babası yaşındaki adama ciddi ciddi âşık olan kızın dünyası karardı. Ama yılmıyordu. Kendini çabucak toplayarak ayrılık depresyonundan çıktı; mücadele etmeye, sevgilisini geri almaya karar verdi. Sanki böyle bir hakkı varmış gibi adamın karısına *Düş Besim'in yakasından, kanını emdiğin yeter!* demek için evini basmaya kalktı. O sırada evde bulunan büyük oğuldan iyi bir dayak yedi, türlü rezaletler yaşandı, dedikodular ayyuka çıktı, kız üzüntüden mahvoldu.

Bohem çevreden dışlanmak, Esra'ya yaşadığı bütün rezaletlerden daha ağır geldi. Sanat piyasasının önde gelen kişilerinden Besim Varlık'ın sevgilisi olarak elde ettiği saygınlığı bir günde kaybetmiş, her gün gittiği kafelerde, galerilerde kimse yüzüne bakmaz olmuştu. Bir zamanlar kibirle boy gösterdiği mekânlarda selamını alan çıkmıyor, kısa bir süre öncesine kadar samimiyetle sohbet ettiği sanat dünyası insanları onu görmezden geliyordu.

Bu rezaleti unutturmak, bir süre kafasını dinlemek için annesini alıp Amerika'ya, ablalarının yanına giden Esra, orada **Afro-Amerikan eniştesinin kuzeni Edward**'la tanıştı. Mektuplarına cevap vermeyen, telefonlarına çıkmayan, ne kadar ısrar etse de *Dön, aşkımıza kaldığımız yerden devam edelim,* dedirtemediği galerici sevgilisini unutabilmek için uzun boylu düşünmeden bu sıcakkanlı siyahî adamla evlenip Chicago'ya yerleşti. Hırsın-

dan içi içini yemeseydi yumuşak başlı, sevgisinde candan, ince düşünceli Eddie'yle çok mutlu olabilirdi. Ama olmadı, ne yaptıysa Besim Varlık'ı unutamadı, daha doğrusu basit bir aşk hikâyesinde bu kadar ağır biçimde yenilmenin acısını içinden atamadı.

Kalan ömrünü, dört kızının evlerinde sığıntı gibi geçiren Füruzan Hanım kocasını terk ettiği için bin pişman olmuştu. Her kızında birkaç ay kalıyor, kaldığı süre boyunca kapı dışarı çıkmadan yemek pişiriyor, evlerini silip süpürüyor, torunlarına bakıyordu. Kız kardeşler bedavaya hizmetçi gibi çalıştırdıkları annelerini paylaşamıyorlar, kadıncağızın yanında hiç utanmadan *Vay sizin evde iki hafta daha fazla kaldı! Sen de geçen sefer on gün geç göndermiştin!* gibi sözlerle birbirlerine giriyorlar, annelerini hizmetçi olarak gördüklerini gizlemek zahmetine bile katlanmıyorlardı. Bunalıma giren Füruzan Hanım Türkiye'ye dönmek, Şekip Sami Bey'in ayaklarına kapanmak istiyordu. Ama kızları babalarının sözünü bile ettirmediler. Annelerinin dönmesine asla müsaade etmediler.

Füruzan Hanım günlerini kızlarına hizmetçilik yaparak geçirirken, Şekip Sami Bey, öz evlatlarından kurtarabildiği parayla Nişantaşı Topağacı'nda, Refet Bey Apartmanı'nın kaçak yapılmış tavan arasına kiracı olarak sığınmıştı. Elinde kalan az miktardaki parayı azar azar yiyor, kıt kanaat yaşıyordu.

Apartmana dışarıdan bakıldığında görünmeyen, çatıya gömülmüş bu dairenin hiç dış penceresi yoktu. Ama Allahtan altmış dört metrekarenin tam ortasında kocaman bir aydınlık boşluğu yer alıyor, iki büyük iç pencereden içeriye dolu dolu gün ışığı giriyordu. Şekip Sami Bey iki küçük oda, mutfak yerini tutan bir aralık ve küçücük bir banyodan ibaret olan bu tavan arasında epeyce yaşadı. Pankreas kanseri nedeniyle hastanelerde sürüne sürüne, tek başına öldüğünde; çocuklarına dünya kadar kira borcu ve inşaat sektöründe devrim yaratacağı hiçbir zaman bilinmeyecek olan, yepyeni bir dış cephe sıvası formülünün müsveddelerini bıraktı.

Kiracısı olduğu altmış dört metrekarenin sahibi Sevinç Okutan, Şekip Sami'nin son ve gerçek dostu olmuştu. Kadın birikmiş kira bedellerini istemek ne demek, her halinden asalet aktığını düşündüğü adamın hayatını yoluna koymayı kendine iş edinmişti. Ülser olduğunu sanan Şekip Sami Bey kanser olduğunu bilmiyor, ama Sevinç Hanım biliyordu. Yakın dostu sıfatıyla doktorlarıyla o konuşuyor, hiç sezdirmeden tedavi masraflarını ödüyor, hatta geceleri hastanede, kaderin merhamet etmediğine inandığı, ölüm döşeğindeki adama refakat ediyordu.

Şekip Sami Bey vardığı bu noktanın hangi yanlışlarından kaynaklandığını anlayamadan öldü. Onca uğraşmasına, bir dediklerini iki etmemesine rağmen karısının ve kızlarının sevgisini kazanamamıştı. Haklı olduğuna hâlâ inanmak istemediği halası Türkân Hanım onu defterden silmiş; kaç kere kapısına geldiği halde, yüzüne bile bakmadan geri çevirmişti. Evlatları tarafından terk edilmişliğinin acısını unutmak için hayattaki tek kardeşi Zeynep'le yakınlaşacaktı ki, elim bir kaza, Şekip Sami'yi kardeşsiz bırakmış; zaten pek güçlü olmayan bu dal da elinde kırılmıştı. Altı hastanın aynı anda inlediği bir hastane koğuşunda, içini heyecanla doldurup taşıran isteklerinin, parlak ama kontrolsüz zekâsının kurbanı olmuş, hayatta hiçbir şeyi başaramamış, tuttuğu her iş elinde kalmış, yapayalnız bir adam olarak, bir an önce ölmekten başka bir dileği yoktu artık.

Tanrı çok acı çeken kulunu daha fazla üzmedi. Her başarısızlıktan sonra küp gibi içen Şekip Sami pankreas kanserine yenildiğinde, Sevinç Hanım yanında değildi. Yaşlı kadın artık su bile içmek istemeyen adama belki bir kaşık yer umuduyla sütlü tatlı almak için dışarı çıktığı sırada, sessiz sedasız son nefesini verdi.

Gönlü gibi eli de bol olan Sevinç Hanım sadece Şekip Sami Bey'e değil, koğuştaki herkese tatlı alıp dönmüştü. Gözleri açık, öylece yatan adamcağıza mırıl mırıl konuşarak bir kaşık muhallebi yedirmek isterken ruhunu teslim ettiğini anladı. Kimsenin öldüğünü farketmediği Şe-

kip Sami'nin hâlâ sıcacık olan göz kapaklarını usulca örttü, sedyeye konulup morga götürülünceye kadar talihsiz cesedin başından ayrılmadı.

O da hayattaki son dostunu kaybetmişti. Öyle derin bir yalnızlık içindeydi ki, üç sokak ötedeki mağazasında, **tasarım ürünü objeler satan kızı Sevda Okutan** ile Beykoz'da yaşayan oğlu annelerinin bu derin yalnızlığının farkına varıp da tatlı canlarını üzmek istemedikleri için, kadıncağızı ziyaret etmeyi akıllarına getirmiyorlar, telefonla, ama sık sık aramakla yetiniyorlardı. Çocuklarını da bir anlamda kaybetmiş olan Sevinç Hanım'ın yalnızlığını giderecek yeni bir dost edinmeye ne zamanı ne de isteği vardı. Hayat artık ona da fazla geliyordu.

Tavan arasından bozma daireye gidip son dostunun evrakını karıştırdı. Avukatının eski bir kartvizitini buldu, arayıp durumu bildirdi. Yaşlı kadının kimden söz ettiğini anlamakta güçlük çeken zibidi avukat Abbas Koşar, söz konusu kişinin yıllarca parasını yediği Şekip Sami olduğunu anlayınca içinden *Ohooo.. Şekip Sami Bey milattan evvel müvekkilimdi, bi de onun derdine mi düşücem şimdi!* demişti. Ama Sevinç Hanım'ı gönülsüzce dinlerken güleç yüzünü birdenbire hatırladığı adamın trajik sonuna çok acıdı. O kadar da insanlıktan nasibini almamış biri değildi. Eski defterlerini karıştırdı, Türkân Hanım'ın ve küçük kızı Esra'nın telefonlarını buldu, ikisini de arayıp *Şekip Sami Bey'i maalesef kaybettik!* dedi. Sesinde hakikaten bir üzüntü vardı.

Hayatta aradığını bulamayan, ne aradığını da bilmeyen, bu nedenle daima mutsuz olan Esra, babasının ölüm haberini aldığında, Chicago'daki Türklerin çıkardığı ***Turkamerican*** adlı, İngilizce-Türkçe bir dergi için, **Nâzım Hikmet**'in *Karıma Mektup* adlı şiirinin *En fazla bir yıl sürer yirminci asırlılarda ölüm acısı* dizesini çevirmekle meşguldü. Resim sanatına küsmüş, kendini şiir çevirilerine vermişti. Babasının ölüm haberiyle çok sarsıldı, saatlerce ağladı. Kocası Eddie eve geldiğinde Esra'yı yüzü gözü şişmiş bir halde buldu.

Araları epeydir şekerrenk olan kız kardeşler bu vesileyle bir araya geldiler. Birkaç gün, büyük bir serveti saçma sapan projelere harcayarak bu hale düşmelerine sebep olduğu için yıllarca suçladıkları babalarını andılar, üzülüp yas tuttular. Ama Esra ve kardeşleri yirminci asırlı değil, yirmi birinci asırlıydı. Onlarda ölüm acısı bir yıl da sürmüyor, rüzgâr gibi esip geçiyordu. Daha haberi almalarının üstünden bir hafta geçmeden babalarının anısı çok uzakta kaldı. Aynı karmaşa, itiş kakış ve mutsuzluk içinde hayata devam ettiler. Babalarının ölümü nedeniyle kısa süreli şoka girmişlerse de, kalkıp Türkiye'ye gitmeyi, cenazesini kaldırmayı akıllarından geçirmiş değildiler.

Zibidi Avukat Abbas'ı da, dişlerindeki susamı da telefonda sesini duyduğu an hatırlayan Türkân Hanım'ın ise içinden bir şeyler kopmuştu. Çok üzüldü yeğeni için, benliğini alışık olmadığı bir suçluluk hissi yokladı. Ama öte yandan gerçekçi bir kadındı, insanların kaderlerini kendilerinin yaptığına inanırdı.

Şekip Sami Bey'in kahırlı ölümünün en derinden etkilediği insan ev sahibi Sevinç Okutan oldu. Birlikte uzun saatler, hatta günler geçirdiği bu hüzünlü adamla aralarındaki ilişki, cinsellik defteri çoktan kapanmış, birbirlerini rahatsız etmemek için yatak odalarını ayırmış, ama birbirlerine çok bağlı yaşlı bir karı-kocanın huzurlu ilişkisine benziyordu. Sevinç Hanım alışveriş listesine Şekip Sami Bey seviyor diye tahin pekmez ekler, Şekip Sami Bey de Sevinç Hanım'ın okuma gözlüğünü nerede bıraktığını bilirdi. Bu ilişkiye hiçbir zaman aşk demediler, ama ikisi de bunun aşktan başka bir şey olmadığını biliyordu. Kocasını kaybettiğinde bile bu kadar derin bir üzüntü yaşamayan yaşlı kadın, adamın bıraktığı boşluğa alışamadı. Şekip Sami Bey'in ölümünden altı ay sonra bornozunun kuşağıyla kendini gardırop demirine astı. Yetmiş ikinci doğum günüydü, muhakkak yapılacak çok önemli işleri olan çocuklarının doğum gününü kutlamak için gelmeyeceklerini, ama arayacaklarını biliyordu. Telefona cevap vermezse merak edeceklerini, cesedinin kokmadan bulunacağını hesaplamıştı, yanılmadı.

Şekip Sami'nin bitmek bilmeyen projelerine ait müsveddelerin ve eşyalarının bulunduğu tavan arası uzun bir süre öylece durdu. Türkân Hanım cenazesini özel ambulansla getirttiği yeğenini aile mezarlığına defnettirmekle yetinmiş, eşyasını tasfiye etmek için İstanbul'a gitmemişti. Yıllar içinde Şekip Sami'den kalan kırık dökük eşyayı kapkara bir toz kapladı.

Sevinç Hanım'ın yalnızlık nedeniyle hayatına son vermesinden beş yıl sonra, torunu **genç ressam Yalın Tağmaç**, İtalya'da ***Accademia Di Belle Arti di Firenze***'deki eğitimini tamamlayıp İstanbul'a döndü. Yapıtlarında kimyevi boya yerine çay, kahve, şarap, soya sosu, bitki suları gibi organik maddeler ve doğal kök boyalar kullanan; tuhaf malzemeleri bir araya getirmekten hoşlanan Yalın, anneannesinden miras kalan bu mekânı atölye yapmaya karar verdi. Çatıyı tümden kaldırıp camla kaplamak, böylece gün ışığından yararlanmak istiyordu. Hemen planını çizdi, bir mimarla anlaştı, işe girişti.

Yalın'ın, çıkık çene yapısı nedeniyle bozuk diksiyonuna bile kendine özgü bir aksan havası verecek kadar özgüven sahibi bir kadın olan annesi Sevda Okutan, özel tasarım, ama hepsi birbirinden abuk sabuk şeyler sattığı mağazasına üç sokak uzaklıkta olduğu halde, annesi hayattayken doğru dürüst adım atmadığı apartmana, ayak işlerine bakan adamını gönderip Şekip Sami Bey'den kalan eşyaları attırmak istemişti. Ama bir markette iş bulduğunu Sevda Hanım'dan gizleyen adam, yanında getirdiği akrabalarıyla birlikte daireyi resmen yağmalamış, canının istediğini almış, ortalığı pislik yuvası halinde bırakıp Sevda Hanım'ın kasasından yürüttüğü bin dolarla birlikte ortadan kaybolmuştu.

Yalın, satılabilir nitelikteki tüm eşyası götürülmüş daireyi kendisi elden geçirmek zorunda kaldı. Şekip Sami'nin hatırasının tozlandığı dairede yığınla boş içki şişesi, ta cila fabrikası zamanından kalma facit marka bir hesap makinesi, siyah eski usul bir telefon, bir masa lambası, eski püskü giysiler, İngilizce kimya dergileri, bir yığın

şirket kuruluş belgesi, ticaret sicil gazetesi ve kutular dolusu resmin yanı sıra, Şekip Sami'nin son projesi olan dış cephe sıvası formülünün müsveddelerini buldu. Hepsini atacaktı, ama adamın sepya renkli mürekkeple, inci gibi el yazısıyla yazdığı karmaşık kimya formüllerinin görüntüsü ve artık bulunmayan teksir kâğıtlarının dokusu hoşuna gidince, sıva formülünün çalışıldığı kâğıtları ayırıp diğer tüm eşyayı, belgeler ve resimlerle birlikte, atması için **kapıcı Mevlüt**'e verdi.

Sıra sıra jiplerin, BMW, Mercedes, Honda gibi birbirinden lüks arabaların dizildiği kapı önüne, arabadan çok konserve tenekesine benzeyen küçücük Suzuki Maruti'sini koymakta ısrar ettiği için **Yönetici Tijen Hanım'**la sürekli didişen Mevlüt, eşyayı karıştırdı, işe yarar bir şey bulamadığı için canı sıkıldı. Para etmeyeceklerini bile bile hesap makinesini, telefonu, kitap, dergi ve resimleri, bir de hâlâ giyilebilir durumda olan içi kürklü bir gocuğu ayırıp gerisini olduğu gibi attı. Gocuğu kendi giyecek, hesap makinesi ve telefonu eskiciye, diğerlerini de sahafa satacaktı.

Malları tam bagaja koyuyordu ki, Tijen Hanım'la karşılaştı. Bir ay önce yönetici seçilen kadın, kendi sokağı dolu olduğu için, koskoca Nişantaşı'nda yirmi dakika tur atıp park yeri aramış, sonunda Amerikan Hastanesi'nin arkasında, hiç de uygun olmayan bir yere park etmek zorunda kalmıştı, kan ter içinde yürüyerek apartmana geliyordu. Mevlüt'ün Suzuki Maruti'sinin yine kapının önünde durduğunu gördü, kapıcıyı üst perdeden bir sesle azarladı.

Ama Mevlüt'te torbayla laf vardı. Kadına fırsat vermeden açtı ağzını yumdu gözünü. Eşitlikçi, sosyal demokrat olduğunu iddia eden bir partinin mensubu olmakla övünen Tijen Hanım'ı kendisini kapıcı olduğu için küçümsemekle, ayrımcılık yapmakla itham etti. Arabasına başka bir yer bulmasını isteyen kadına, *Kapıcıyım diye arabamı Taksim Meydanı'nda yakayım mı?* diye sordu. *Benim de kapı önüne park etmeye hakkım yok mu?* Kapıcının argümanlarının çok sağlam olduğunu gören Tijen Hanım'ın ağzı açık kaldı. İlkokul üçten ayrılma, Kastamonulu ka-

pıcı makineli tüfek gibi aralıksız konuşarak, koskoca bir elektrik-elektronik mühendisine sıkı bir eşitlik dersi vermişti.

Kapıcının düzgün ve uzun cümleleri karşısında natıkası bağlanan yönetici, Mevlüt'ün arabasına binip Çukurcuma'ya gitmesini fırsat bildi. Üşenmedi, olmadık birinin girmesini önlemek için apartmanın girişinde duran eski bir sandalyeyi boşalan park yerine koydu, bıraktığı yere gidip Volkswagen Golf'ünü aldı, Mevlüt'ün çıktığı yere park etti. Uzaktan kumandayla arabasını kilitlerken, fırça yediği kapıcının döndüğünde park yeri bulamayacağını düşünerek manasızca seviniyordu.

Mevlüt, Şekip Sami Bey'den kalan iki parçayı satmak için, Ruh Sağlığı Hastanesi'nin tembel hademesi Kulaksız Ziya'nın, varlığından bile haberdar olmadığı akrabası Küpeli Ömer Çakır'ın eskici dükkânına gitmişti. Ama antikacı olmaktan umudunu yıllar önce kesen Ömer dükkânında yoktu; eşyasını komple kaldırdığı bir evde bulduğu, tam takım ***İstanbul Ansiklopedisi***'ni okutmak amacıyla bir arkadaşına gitmişti. Arkadaşı, **İstanbul'un tarihi çeşmeleri hakkındaki akıl almaz bilgisi nedeniyle *Çeşmeci* diye anılan Numan**, Aslıhan Pasajı'nda, Antikacı Haymon Yener'le ortak açtıkları sahaf dükkânını düzenlemekle meşguldü.

Her zaman şık, tiril tiril giyinmeye özen gösteren Haymon Yener, sahaflık bilgisine çok güvendiği ortağının insan çalıştırmaktan hoşlanmayan ters bir adam olduğunu bildiği için, o gün blucin-tişört giyip kollarını sıvamış; açılalı bir hafta olduğu halde, hâlâ tam anlamıyla düzenleyemedikleri dükkânı yerleştirmek için yardıma gelmişti. Klimaların tatlı bir hava üflediği şık galerisinde bir çay fincanını bile şurdan alıp şuraya koymayan, çalışanlarını bir saniye bile oturtmayan Haymon Yener kir pas demiyor, kolileri açıyor, kitaplara pat pat vurup tozunu silkiyor, akan terini dirseğine siliyordu. Ortodoks ikonaları kadar tarihi kartpostallara da meraklı olan antikacı, nadirattan olmayan efemera malzemesiyle dolu kolileri açarken *Bi muci-*

ze olur da bi ***Fruchtermann,*** *bi* ***Ottmar*** *veya* ***Rosenberg*** *kartpostalı çıkar mı?* diye dikkat kesilmişti. Bu nedenle, madde bağımlılığı üstüne çalışmak isterken psikoterapiye merak saran ve İstanbul'a yerleştikten sonra hızla ünlenen Psikiyatr Aydemir Güzeldere'nin sorusunu duymadı.

Ünlü psikiyatr birkaç gün önce Başhekim eniştesiyle telefonda konuşmuş, adam ona yazmaya çalıştığı kitaptan söz etmiş, ama nasıl yazacağını bilemediğinden yakınmıştı. Elinde bir örnek olsa inceleyebilir, belki bir yardımı olurdu, ama nereden bulacağı hakkında bir fikri yoktu. Konuşurlarken Bakırköy Akıl Hastanesi'yle ilgili bir kitabın yazıldığına dair bir şeyler işittiğini hatırlayan Aydemir Güzeldere Başhekim'e konuyla ilgileneceğini söylemiş, sözünü tutmak için yığınla sahaf dükkânının bulunduğu pasaja gelmişti.

Haymon'un duymadığı soruya, ikinci el polisiye romanları rafa dizen Numan, *Bakırköy değil ama* ***Mazhar Osman****'ın hayatı hakkında bi kitap yazılıyo..* diye cevap verdi. Bundan emindi, çünkü kitabı yazan doktorlardan biri ona gelmiş, Mazhar Osman hakkında evrak veya fotoğraf araştırmıştı. Ama bildiği kadarıyla kitap daha çıkmamıştı, yazarlar kitabı bastırmak için sponsor arıyorlardı. Aydemir Güzeldere cepten aradığı eniştesiyle, *Daha yazılıyomuş, zaten Mazhar Osman hakkındaymış,* diye konuşurken, kucağında *İstanbul Ansiklopedisi* takımıyla gelen Ömer Çakır'la çarpıştı. Karşılıklı *Pardon* dediler.

Ömer Çakır dükkâna girdi. Numan nadirattan sayılmasa da meraklısı çok olan bu ansiklopedinin cillop gibi duran ciltlerini açıp heyecanla karıştırırken; Mevlüt, Ömer Çakır'ın *Abi bırakma şimdi bunları, gözünü seveyim! Ömer Abi gelince ona verirsin..* diye sızlanan çırağına rağmen, getirdiklerini dükkâna bırakmış; Nişantaşı'na, Refet Bey Apartmanı'na dönmüştü bile.

Sokağa girdiğinde, kafayı park yeriyle bozan Tijen Hanım'ın yerini kapmış olduğunu gördü, hiç şaşırmadı. Kadın aportta bekliyordu zaten. Sakin sakin arka sokağa dönecekti ki, Yalın Tağmaç'la **çilli kız arkadaşı Ebru**

Başusta'nın çıktıklarını gördü. Apartmanın yaşlı ve kaprisli sakinlerinin mantıksız isteklerinden ve sızlanmalarından illallah diyen Mevlüt, yeni tanıştığı bu genç çifte çok ısınmıştı. Yalın, *Daireyi nasıl yapalım da adam edelim?* diye dolaşmaya geldikleri gün, sadece kendilerine değil, Mevlüt'le kızına da yemek sipariş edince çok gözüne girmiş, hele Mimar Sinan Üniversitesi'nde fotoğraf okuyan Ebru, saçları lüle lüle alnına dökülen, boynunda bir dizi mavi boncukla şirinlik muskası olan beş yaşındaki kızının bir yığın fotoğrafını çekince kalbinde taht kurmuştu.

Mevlüt Suzuki Maruti'sini geçişi kapatmayacak şekilde bir kenara çekip arabadan indi, Yalın'la Ebru'ya *bir emirleri* olup olmadığını sordu. Yalın, *Emir ne demek Mevlüt ya, ayıp ediyosun,* dedi, pat pat omzuna vurdu, Ebru'yla konuşarak arabasına bindi. Arabada, güneş ışığında çilleri altın noktalar gibi parlayan Ebru, birden babasını araması gerektiğini hatırlamış, *Kesin çok pahalı diyicek..* diye sıkıntıyla mırıldanarak telefonunu tuşlamıştı.

O sırada makam odasında Başhekim Demir Demir'i ağırlayan Büyükşehir Belediye Başkanı Tacettin Başusta, kızının aramasını fırsat bilmiş, telefonu Ebru'nun beklemediği kadar sıcak bir sesle *Kızıım?* diyerek açmıştı. Çok bunalmıştı çünkü. Sözünü kesip kabalık etmek istemediği Başhekim, ağdalı cümlelerle hastanenin tarihini anlatacağı kitabı hakkında bilgi veriyor, ne kadar önemli bir kültür hizmeti olacağını anlatıyor, sözü belediyenin kitabına sponsor olması isteğine getirmek için kıvranıyordu. Başkan hiç ilgilenmediği bu konuşmayı bitirir umuduyla telefona, *Acil mi kızım? Anladım.. Beş dakika sonra arıycam seni..* dedi. Ayağa kalkıp Başhekim'e özür diler gibi baktı, Başhekim gitmesi gerektiğini anladı.

Başhekim Demir Bey belediye koridorlarında bozuk bir suratla yürürken, az önce sevgi dolu bir sesle *Kızıım?* diyen Tacettin Başusta'nın sesindeki sevgi tonu giderek azalıyor, adam Ebru'nun almak istediği dairenin çok pahalı olduğunu, katiyen o kadar para veremeyeceğini söyleyerek kızını şaşırtıyor; aynı anda pencereden bakan Ti-

jen Hanım, Mevlüt'ün teneke arabasını yine kapının önüne park etmeyi basardığını görüp deliriyordu.

Ebru arabada babasına *Ne diyosun baba ya.. burası İstanbul, o parayla kümes bile yok!* diye sızlanırken, Tijen Hanım'ın kendisini gözlediğini bilen ve kıs kıs gülen Mevlüt apartmana girmişti. Kapıcı dairesinin bulunduğu bodrum kata yöneldiği sırada, yedi numaradan gelen canhıraş bağırtıyı duyup yukarı koşarken, çığlık atanın, yayvan burnu ve çukur gözleri nedeniyle yüzüne bakılır bulmadığı, ama sütun gibi bacaklarını da aklından çıkaramadığı **Filipinli Rufa Mañez** olduğunu anladı ve *Gitti galiba adam..* diye mırıldandı.

Bir buçuk yıldır İstanbul'da yaşadığı halde evet-hayır sözcüklerini bile öğrenmeyen, İspanyol-yerli kırması Rufa; geçirdiği felç nedeniyle beş yıldır yatağa bağlı yaşayan, **bir zamanların efsanevi beyin cerrahı Yaşar Mustaki**'nin bakıcısıydı. Bir iş bulma şirketi aracılığıyla, ünlü bir sanayicinin çocuğuna dadılık yapmak üzere İstanbul'a gelmiş, ama şansı yaver gitmemişti. Sanayici karısını şoförüyle en sevdiği antika otomobilinde sevişirken yakalayınca boşamış; işsiz kalan Rufa birçok iş denedikten sonra, hastabakıcılıktan hiç anlamadığı halde, Yaşar Bey'in evinde yatılı bakıcılığı kabul etmek zorunda kalmıştı. Henüz yirmi bir yaşındaki Rufa'nın tek böbrekli doğduğu için sağlık sorunları bitmeyen beş yaşında bir oğlu vardı, Manila'da anneannesiyle yaşayan çocuğun tedavisi için, ülkesinden binlerce kilometre uzakta hasta bakıp para kazanması şarttı.

Gerçi Rufa'nın yüksek bir teknoloji kullanılarak yoğun bakım ünitesi gibi donatılmış odada, gözleri tavana dikili bir halde yatan adam için fazla bir şey yapmasına gerek yoktu. Karısını on iki yıl önce kaybeden, çocuklarının ikisi de Amerika'da yaşayan Yaşar Bey'in evine gündüzleri profesyonel bir hemşire geliyor, her türlü tıbbi bakım ve temizliğini yapıyor, Filipinli Rufa'ya da iskambil falı açmak, televizyonda İngilizce yayın yapan kanalları izlemek ve annesiyle telefonda konuşmak kalıyordu.

İstanbul'dan Hayfa'ya göçtüklerinde, adı babası tarafından *Yeşua* olarak değiştirilen Yaşar Mustaki, Michigan'da bir nöroşirurji kongresinde **ünlü Beyin Cerrahı Gazi Yaşargil**'le tanışıncaya kadar Türkiye'ye yerleşmeyi düşünmüyordu. Bu tanışma hayatını değiştirdi.

Kongre sırasında, şöhretini iyi bildiği, çalışmalarını yakından izlediği ama yüzünü görmediği Gazi Bey'le tanışmak için sabırsızlanıyor, önünden her geçenin yaka kartını okuyordu. İlk gece verilen yemekte tesadüfen yan yana oturmuşlardı. Yaka kartında adını okuyunca, hayranlık duyduğu bu büyük cerraha, *Afiyet olsun efendim*.. demiş, beklemediği bir anda Türkçe sözler işitip şaşıran Gazi Bey'le aralarında mesleki bir sohbet başlamıştı.

O gece, aynı masada oturduğu meslektaşlarına meslek hayatındaki aşamaların yanı sıra, varlık vergisi zamanında bir mandıracı tarafından dolandırıldığı için ülkeye küsüp Hayfa'ya göç eden babası Rıfat Mustaki'nin ölene kadar Türkçe konuştuğunu, Türkçe müzik dinlediğini, hatta bazen coşup dindar olmasına rağmen koşeri moşeri boş vererek, sırf yoğurtlu kebap yemek için Beyrut'a, bir Türk lokantasına gittiğini anlattı. Mandıracı Hulki'nin ahlaksızlığı nedeniyle terk etmek zorunda kaldıkları Kostak Yalı'yı hatırlamak burnunun direğini sızlatmış, kıyısında büyüdüğü Boğaz'ın özlemi içini kavurmuştu.

Gazi Bey'in tanıştırdığı İstanbullu Nörolog **Ali Mukbil Özüpek**'in teklifi, Yeşua Mustaki'nin adını tekrar Yaşar yaparak İstanbul'a yerleşmesiyle sonuçlandı. Nörolog olarak yeni buluşlara, dâhiyane tedavilere imza atamasa da çok iyi bir yönetici olan Ali Mukbil Özüpek, o tarihlerde İstanbul'da eksikliği hissedilen büyük bir özel hastane kurma hazırlığı içindeydi, seçkin doktorlardan oluşacak bir ekibe şiddetle ihtiyacı vardı.

Ancak gecenin ilk konusu bu olmadı. Annesi Tahran'ın ileri gelen ailelerinden birine mensup olan Mukbil Bey, Paris'te kaldığı otel odasında havagazıyla intihar eden ünlü İranlı yazar **Sadık Hidayet**'in onulmaz bir hayranıydı ve yabancı hastanelerin organizasyon şemalarını ince-

lemekten fırsat buldukça, bu büyük yazarın ***Zinde Be-gûr*** adlı öyküsünü Türkçe'ye çevirmeye çalışıyordu. Çocukluğu annesi ve anneannesiyle Farsça konuşarak geçen, lise yıllarında Farsça okumaya yazmaya da başlayan cerrah, amcalarından dayılarına, halalarından kuzenlerine kadar herkesin doktor olduğu ailesinin izinden gidip tıp eğitimi aldığı, dilbilim okumadığı için pişman olsa da, bu saatten sonra mesleğini bırakmasının mümkün olmadığını görmüş, amatörce bir hevesle çeviriye sarılmıştı. Ama işe girişince bunun sandığı kadar kolay olmadığını gördü.

Öykünün, alt başlığı olan *Bir delinin notlarından* cümlesini ve ilk sayfasını çevirmiş, ama adını Türkçe söylemeyi başaramamıştı. *Zinde Defin* diyor olmuyor, *Sağlıklı Gömülü* diyor hiç olmuyordu. Ne eski dilden yanaydı, ne de o sıralarda çok revaçta olan Öztürkçeye gönül vermişti. Öyle bir dil kullanmak istiyordu ki, hem *Tercüman* gazetesinde ağızlarından köpükler saçarak Öztürkçecileri eleştirenlerden, hem de *Cumhuriyet*'teki köşelerinde, eski dilden yana olanlara veryansın edenlerden aferin alsın, her okuyan bu olağanüstü güzellikteki öyküye hayran kalsın. Metinle ilgili bir sorunu yoktu, çevirinin fena gitmeyeceği belliydi. Ama günlük hayatta sık sık kullandığı *zinde* sözcüğüne takılıp kaldığı için bir türlü buradan çıkamıyor, adını nasıl çevireceğini bulamıyordu. O gece Gazi Bey'in tanıştırdığı beyin cerrahıyla Türkçe sohbet ederken birden aradığı sözcükleri buldu.

Yeşua Mustaki, yemek sırasında, nazik bir konu olduğu için ne dediğine çok dikkat ederek, babası Rıfat Mustaki'nin İstanbul'u terk edip Hayfa'ya yerleştikten sonra nasıl eridiğini, Boğaz'ın özlemiyle nasıl yandığını anlatmıştı. Sesinde babası adına duyduğu bir mağduriyet, gözlerinde doğduğu topraklardan gitmeyi hak etmemişlerin ince acısı vardı. Rıfat Bey'in özellikle ömrünün son yıllarında, evinin penceresinden kıraç araziyi gösterip *Şurdan bakınca Arnavutköyü'nü. Bebek sırtlarını göremiyorum ya.. diri diri gömün beni daha iyi!* dediğini aktardığı anda, Mukbil Bey'in zihninde *Zinde Be-gûr*'un karşılığı belirdi. ***Diri Gömülen!***

Öykünün, otuz küsur yıl sonra, tıpatıp aynı adla *Diri Gömülen* adıyla Türkçe'ye çevrilip yayımlanacağını görmeye ömrü yetmeyen Mukbil Bey, farkında olmaksızın kendisine büyük bir iyilik yapan Yeşua Mustaki'ye bir anda sempati duydu ve hazırlıklarıyla uğraştığı özel hastanede önemli bir görev teklif etti. Sonraki günlerde bunu ayrıntılarıyla konuştular. Mukbil Bey geleceğinin parlak olduğu kongrede gördüğü ilgiden belli olan cerraha, hastanede çalışma şartlarını istediği gibi belirleyebileceğini söyleyip astronomik bir maaş telaffuz etti.

Yeşua Mustaki'nin ortak hayatlarına ilişkin kararlarını hiç sorgulamayan, kararına katılıp katılmadığını da belirtmeyen **edilgin ve depresif karısı İda Mustaki** şaşırtıcı bir şekilde heyecanlanmış, İstanbul'a yerleşmek konusunda çok istekli davranmıştı. Başarılı cerrahın yoğun meslek hayatı nedeniyle kendini hep yalnız ve ihmal edilmiş hisseden İda Hanım'ın bütün akrabaları İstanbul'da yaşıyordu. İçinden geçen, İstanbul'a yerleşmek ve orada yakınlarıyla birlikte gülüş ahenk yaşamaktı. Ancak kayınpederinin bu şehre duyduğu küskünlük nedeniyle gerçekleşmesi imkânsız sandığı arzusunu dile getirmekten hep kaçınmıştı.

İda'nın sevinci, Yeşua Mustaki'nin karar vermesini kolaylaştırdı. Kısa sürede evi ocağı toplayıp soluğu İstanbul'da aldılar. Bebek'te bahçe katı bir daireye kiracı olarak yerleştiler. İda Hanım kısa sürede hayat dolu bir kadına dönüştü. Depresif halleri, ağlama nöbetleri geçti, bütün gün akrabalarıyla bir araya gelip güler, söyler, eğlenir oldu.

Yaşar Mustaki'nin İstanbul'da ilk işi, içinde dünyaya gözünü açtığı Kostak Yalı'yı görmeye gitmek olmuştu. Bıraktığı gibi bulacağını sandığı evin epeyce harap bir halde olması içini çok acıttı, ama üstündeki satılık tabelası heyecanlanmasına yol açtı. Yalının kırık tahta perdesini itip bahçeye girmiş, deniz tarafına geçmiş, babası Rıfat Mustaki'nin yaz akşamları denizden kovayla su çekerek yıkadığı taşlıkta durup yalıya bakmış, geceleri yaka-

mozlanan Boğaz sularında yüzdükleri anları hatırlayınca, geri gelmeyecek günlere ilişkin müthiş bir özlem içini sarmıştı. Henüz yeterince varlıklı bir adam değildi, ama bir yerlerden para bulmak, gerekirse karısının ailesine borçlanıp yalıyı almak istedi. Geceleri yakamozlanan sularda yüzmelerinin çocukluğundaki kadar lezzetli olamayacağını bilse bile o günlere yakın olmak, geçmişini yeniden yaşamak, yalıyı gözyaşları içinde terk eden babasının ruhunu şad etmek istiyordu.

Kendini çocukluğundaki gibi Yaşar Mustaki olarak tanıtmaya başlayan cerrahın imdadına Ali Mukbil Özüpek yetişip, yardımcı olacağını vaat edince, mal sahibiyle buluşmak üzere emlakçının bürosuna geldi. Yaptığı kötülükle babasının İstanbul'a küsmesine yol açan mandıracının yalıyı çoktan elden çıkarmış olduğunu, geçmişin kıymetinden habersiz hödüğün tekiyle tatsız bir pazarlığa girişeceğini sanıyordu. Ama mal sahiplerinin temsilcisi olarak karşısına çıkan, altı yaşının en büyük aşkı, mandıracının kızı Bedia'ydı. Yaşar Mustaki aradan yıllar geçmiş olmasına rağmen Bedia'yı derhal tanıdı. Kadının bakanı içine çeken iri kahverengi gözleri aynen duruyordu.

Emlakçının işi çıkınca yalıyı görmeye ikisi gittiler. Bedia Hanım, bu yalıda doğan Yaşar Mustaki'yi, adam adını üstüne basa basa söylediği halde tanımamıştı. Oysa Yaşar Bey kadını tanıdığı anda, onun da kendisini hatırlayacağını ummuş; babası babasına çok ağır bir kazık atmış olsa bile, çocukluklarından, Bedia'nın mandıracının kızı olarak yalıya süt, yoğurt getirdiği günlerden konuşacaklarını, o zamanlar da şahane olan gözlerin sahibine duyduğu platonik çocukluk aşkını anlatma fırsatı bulacağını ve bu naif hatıraya birlikte güleceklerini sanmıştı. Bedia'nın bakışlarının soğuk, tavırlarının mesafeli olduğunu görünce, bu küçük dağları ben yarattım edalı kadının alt sınıfa mensup olduğu günleri yâd etmek istemediğini düşündü.

Oysa Bedia Hanım gerçekten hatırlamamıştı. Mandıracının kızı olarak geçen çocukluğundan utanan veya bu geçmişle yüzleşmekten kaçınan biri değildi. Öylesine öz-

güven sahibiydi ki, geçmişini değiştirip yeniden yazmak gibi bir şey aklından geçmemiş; ikide bir uluorta anlatma gereği duymamışsa da, yoksul çocukluğunu gizlememişti. Hatırlamış olsaydı, o günleri anmaktan kaçınmazdı. Ama üvey oğlu Erdem Bakırcıoğlu ile yaşadığı aşk nedeniyle hayatı darmadağındı, yalının bir an önce satılmasından ve parasını kardeşleriyle paylaşıp hayatını kurmaktan başka isteği yoktu.

Kadın, harap haline çeşitli mazeretler bulduğu Kostak Yalı'yı alt kattan başlayarak gezdirdi. Üst katı da bitirdikten sonra, tavan arasına çıkan dar merdiveni göstererek, *Yukarda da bi oda var. Biraz ufak, ama pencereden bakınca, insan kendini gemi güvertesindeymiş gibi hissediyor,* dediğinde, Yaşar Bey'in içinde bir şey kırıldı. Bedia Hanım'ın bahsettiği oda çocukluğunda içinde gemicilik oynadığı odaydı. Ne zaman o odaya çıkıp denize baksa, gazetede resimlerini gördüğü büyük bir transatlantiğin kaptanı olduğunu düşler, kendi kendine konuşur, olmayan tayfalarına emirler yağdırırdı.

Birlikte odaya çıktılar. Pencereden Boğaz'ın sularının anaforlanmasını izlerken, Yeşua Mustaki'nin içi kanıyordu. Artık yalıyı istemediğini, geçmişi geçmişte bırakması gerektiğini hissetti. Bedia Hanım'ın fiyatta kolaylık yapabileceklerine ilişkin imalarına aldırmadan *Pek düşündüğüm gibi değilmiş,* dedi. Yalan söylemiyordu, geçmiş hiç de düşündüğü gibi değildi.

Bebek'teki kira dairesinde, İstanbul'a taşınınca mutlu bir kadın olan karısı ve iki çocuğuyla oturan Yaşar Mustaki, kızı ilkokula başlayınca, Nişantaşı Refet Apartmanı'nın birini kendine ayırdığı dört dairesine temelden girdi. Biter bitmez yedi numaraya taşındılar.

Meslek hayatının en başarılı yıllarını geçirdiği yedi numaralı dairede, hiç beklemediği bir anda karısını kaybetti. İstanbul'a taşınıp hayatla barışık bir hale gelince haftanın yedi günü davetten davete koşan, çok kilo alan karısı şeker hastası olmuş, ama yemesinden içmesinden ufacık bir taviz vermemişti. İda Hanım özellikle tatlıya düşkün-

dü. Her bahar Şakayık Sokağı'nın dört yol ağzında, önlerinde pembe pembe gül yaprağı sepetleri ile oturan veya reçellik ham incir soyan Çingeneleri gördüğünde, *Almıycam!* dediği halde reçellik incir ve gül alır; yemeklerini yapan becerikli yardımcısına gül ve incirin yanı sıra vişne, çilek, kayısı, portakal reçeli de yaptırır; reçel kavanozlarını kocası görüp de kıyameti koparmasın diye üst katta oturan kuzeninin evinde saklardı. Yaşar Bey karısının şeker hastası olduğundan beri kahvaltıda çok az yediğini sanıyordu. Oysa yüksek şekerine hiç aldırmayan İda Hanım, kocasını hastaneye gönderdikten sonra apartman komşularıyla birlikte oturduğu zengin kahvaltı sofralarından bir kâse reçel yemeden kalkmıyor, günün çoğunu çeşit çeşit tatlı yiyerek geçiriyordu.

Yaşar Bey'in yurtdışında olduğu bir gün, o kadar çok tatlı ve çikolata yedi ki, akşamına girdiği şeker komasından çıkamadı. Cep telefonlarının henüz icat edilmediği bir zamandı. Yakınları Milano'da bir nöroşirurji kongresinde olan Yaşar Bey'e ulaşamadılar. O günkü oturumdan tüyen Yaşar Bey ve birkaç arkadaşı araba kiralayıp Siena'ya gitmişler, şehrin güzelliğinden başları dönmüş bir halde, sersem sepelek dolaşıyorlardı. Karısının ölüm haberini otele döndüğünde alan adam mahvoldu, uzun bir süre suçluluk duygusuyla mücadele etti. Tam kendini toplamış, karısının ölümünü unutmayı başarmıştı ki, bu kez beyin kanaması geçirip felç oldu. Meslek ve aile hayatında çok mutlu yıllar yaşadığı apartmanda, Filipinli bakıcısı Rufa salondaki yemek masasında iskambil falı açarken, sessiz sedasız, yapayalnız öldü.

Yaşar Bey'i İstanbul'a getirtip Türkiye'nin tıp camiasına kazandıran Ali Mukbil Özüpek, meslektaşından çok önce; hastanenin, hayalini kurduğu yüksek niteliklere kavuştuğunu göremeden ve *Zinde Be-gûr*'un çevirisini tamamlayamadan; geçirdiği bir kalp krizi sonucu, en verimli çağında ölmüştü. Dışarıdan bakıldığında imrenilesi bir hayatı olduğu sanılsa da, mutluluğu bulamamış bir adamdı. Daha yeni mezun bir hekimken deli gibi âşık olup üç

ay içinde evlendiği **isterik karısı Temaşa Özüpe**k'le ayrı dünyaların insanları olduklarını evliliğinin daha başında anlamış, ama o yıllarda boşanmak bir kadına yapılacak en büyük kötülük olarak görüldüğü ve karısı hemen hamile kaldığı için, ömrünün sonuna kadar çile çekmeyi sessizce kabullenmişti.

Aslına bakılırsa henüz on dokuz yaşında, el bebek gül bebek bir kızken evlenen ve ardı ardına üç çocuk doğuran Temaşa Hanım da evliliğinde aradığını bulamamıştı. Baba evinde olduğu gibi sınırsızca el üstünde tutulacağını, sonsuzca şımartılacağını sanmış, bir aile kurduğunu, birtakım sorumlulukları olduğunu bir türlü idrak edememişti.

Mukbil Bey'le günün her anında, incir çekirdeğini doldurmayan nedenlerle kavga ettiler. Temaşa Hanım hayata uyum sağlayıp mutlu olmak yerine, hayatını bizzat kendi eliyle cehenneme çevirmeyi tercih etti. Her türlü psikosomatik hastalıktan mustaripti. Bağırsakları çalışmaz, titreme nöbetleri geçirir, günler süren migren atakları yaşardı. Mukbil Bey dünyanın kendi etrafında döndüğünü zanneden karısının hastalığının adını koymuştu aslında, isteri. Ama bunu telaffuz etmesi halinde kendisini nasıl bir cehennemin beklediğini gayet iyi biliyor, evindeki bu koyu mutsuzluğa sessizce katlanıyordu.

Başlangıçta görülen semptomların gerçekten ciddi sağlık sorunlarına işaret ettiğini sanan Mukbil Bey durmayan kusmaların, kol uyuşmalarının, nabız düşmelerinin, geçici ağız çarpılmalarının psikolojik olduğunu anlayınca, karısını bir psikiyatra göstermek istemiş; *Ben deli değilim!* diye bağırarak bayılan Temaşa Hanım'ın tansiyonu beşe düşmüş; kadını hastaneye yatırmak zorunda kalmışlardı.

Doktorlar defalarca tepeden tırnağa muayene ettikleri kadında hiçbir şey bulamadılar. Onlar bir sorun bulamadıkça evlilik hayatları iyice çekilmez hale geldi. Başını alıp gitmeye ne ahlakı izin veren ne de bunu mevkiine yakıştıran Mukbil Bey yavaş yavaş evin içinde kayboldu. Anneleri ikide bir hastalandığı için zamanın çoğunu anneanneleriyle geçiren üç çocuğu da, karısı da bu tedrici kaybo-

luşun farkına varmayınca, ortada bir aile filan da kalmadı. Kendini kitaplarına ve bir türlü sonunu göremediği çevirilerine veren Mukbil Bey, üç duvarı boydan boya kitaplık olan yalnızlık odasında, zincirleme sigara içerek çeviri yaparken küt dedi gitti.

Kocasının ölümünden sonra hayatı zindan edeceği kimsesi kalmayan Temaşa Hanım'ın isteri nöbetleri giderek azalmış, ama bu kez kocasının hatırasına karşı yoğun bir nefretle dolmuştu. Adamın ölümünden kısa bir süre sonra, bu hale gelmelerinin tüm suçunu kitaplara yükledi. Mukbil Bey'in yıllar içinde didine didine, raf raf oluşturduğu zengin kütüphanesini **Dev-Yolcu Sahaf Oğuz**'a sattı. Kocasına duyduğu nefreti kitap denen nesnede cisimleştiren kadın, değeri hakkında en ufak bir fikir sahibi olmadığı kitaplar için gülünç denecek kadar düşük bir para istemiş, kitapların bir saat içinde kolilere doldurulup götürülmesinin ardından, çatır çatır söktürdüğü cânım kütüphaneyi apartmanın kalorifer kazanına arttırıp yaktırmıştı.

Küçük burjuva mı büyük burjuva mı, hangisi olduğuna bir türlü karar veremediği Ali Mukbil Bey'in evine, benliğinde derin bir sınıfsal düşmanlık duygusuyla giren Oğuz, daha elini attığı ilk rafta **Karl Marx**'ın ***Das Kapital***'inin, hem de Gotik harfli Almanca baskısını görünce, pazarlık yapmaya filan kalkışmadan, kitapların tümünü aldı; arabaya yüklediği gibi, yeni tuttuğu, kömürlükten bozma depoya götürdü.

Sol literatüre ait, tehlikeli kitapların evinde tutan Oğuz, Ali Mukbil Bey'in kitaplarını tadını çıkararak tasnif edecekti ki, polis evini bastı. Zulalarda sakladığı yasak kitapların hepsi bulundu. Yasadışı örgüte üye olmaktan şiddet kullanarak anayasal düzeni yıkmaya varıncaya kadar, her bir sözcüğü halkın üzerinde ayrı bir korku yaratan bir yığın cümleden oluşan, dönemin ünlü yasa maddeleri 141-142'den tutuklanarak, uzun yıllar yatacağı, açlık grevlerinde böbreklerinin iflas edeceği Metris'e götürüldü. Seneler sonra hapisten çıktığında, ağzına kadar dolu bıraktığı dükkânının yerinde yeller esiyor; gördüğü

işkence sonucu bir bacağı tutmaz olduğu için koltuk değneği kullanıyordu.

Oğuz'un komünistlikten tutuklandığını öğrenince, **deponun sahibi Nalbur Kadri**'nin etekleri tutuşmuştu. Komünist olduğunu bilmediği Oğuz'a kiraladığı depoda ne bulunduğunu bilmiyordu. Hemen depoya koştu, kitapları görünce aklı başından gitti. Bulunması halinde başına bin türlü bela getirecek olan bu kitapları derhal yok edecekti. Eve veya dükkâna taşıyıp sobada yakacak zamanı da yoktu. Polis Oğuz'u konuşturur, depoyu öğrenip basar, başı derde girer diye korkudan ölüyordu. Çevreye karşı temizlik yapıyormuş izlenimi vermek için bir yığın kırık dökük eşyayla birlikte Mukbil Bey'in çoğu Türkçe, bir kısmı İngilizce ve Almanca, bir kısmı da Farsça olan, kimi ilk baskı, kimi yazarından imzalı o güzelim kitaplarını yüreği güp güp ederek, hızla bir gazyağı variline doldurmaya başladı.

Ama eline Farsça kitaplar geçince şaşırdı. Farsça diye bir dilin varlığından bile haberdar olmayan Nalbur Kadri, kıttan da az bilgisiyle bunların İslam'la ilgili Arapça kitaplar olduğuna hükmetti. Eh, Arapça olduğuna göre komünistlikle alakalı olamazdı. Tehlikesiz olduklarını düşünerek, rasgele seçtiği birkaçını ayırdı. Aslında tümünü ayıracaktı, ama yanında bir tomar kitap taşımasının dikkat çekmesinden korktu. *Alayım mı almayayım mı..* diye epeyce kararsızlık geçirdikten sonra, aralarında Nâzım Hikmet'in ***Memleketimden İnsan Manzaraları*** adlı şiir kitabının çevirisinin de bulunduğu o canım Farsçaları da diğerleri gibi varile attı, ülkesine yıllarca hizmet etmiş bir aydının en değerli varlığını cayır cayır yaktı.

Sokaklarda siyasi şiddetin kol gezdiği, sıkıyönetimin kimseye nefes aldırmadığı kara yıllardı. Nalbur Kadri yaktığı kitapların sessiz bir ağıt gibi yükselen dumanının konu komşunun dikkatini çekmesinden çok korkmuş, gazı döküp *Bismillah!* diyerek kibriti çakarken eli zangır zangır titremişti. Allahtan mevsim kıştı, yoksul halkın en adisinden taşkömürü yaktığı, dumandan göz gözü görmeyen

mahallede, kimse birinin kitap yaktığını fark edecek durumda değildi.

Nalbur Kadri, ikisi Sadık Hidayet'e, biri **Ömer Hayyam**'a ait, diğerleri alelade konular hakkında yazılmış beş adet Farsça kitabı nalbur dükkânına götürdü. Kitaplar ufaktı, inceydi, cebine kolayca sığmıştı. Yolda polis çevirip bulsa bile, Arapça yazıldığı için komünistlikle alakası olmadığını kolayca anlatabilirdi.

Çarşıya vardığında **karşı komşusu Dönerci Niyazi** kan ter içinde döner kesiyor, **Niyazi'nin imam hatipte okuyan oğlu Cengiz** boşları topluyordu. Kadri kitapları Cengiz'e uzattı, Ömer Hayyam'ın şiirlerini göstererek, *Bunların ilahi olması lazım,* dedi. *Ama öbürlerini anlamadım.. bi bak bakalım nedir, Yasin-i şerif mi, dua kitabı mı?*

Her fırsatta okuldan kaçıp Kurbağalıdere'deki bilardo salonuna giden Cengiz, babasının yanında sınava çekileceği için sapsarı kesilmişti. *Nerden çıktı şimdi bunlar?* der gibi derin bir kızgınlıkla Kadri'ye bakıyordu. Niyazi kulakları dikti, oğlunun kitapları bülbül gibi okumasını bekledi. İmam hatibe başlayalı daha üç ay bile olmayan tembel çocuk biraz Arapça görmüştü, ama Farsça dersleri boş geçiyordu. Kitapları evirdi çevirdi, tek bir kelime bile anlamayınca, bunların Kuran'la bir alakasının olmadığını söyledi. Arap harfleriyle yazılmış her şeyin Kuran'la alakalı olduğunu sanacak kadar cahil bir adam olan dönerci, okumakla başı hiç hoş olmadığı için üç senelik ortaokulu beş senede bitiren oğluna kesinlikle inanmamıştı. Bu gidişle gene sınıfta kalacağı için öfkeden kendini kaybetti, *Sen adam olacan da ben görecem ha!* diyerek çocuğa tekme tokat girişti.

Nalbur Kadri'nin babasının elinden zor aldığı Cengiz o gece evden kaçtı. Oğlunun bu cüretine inanamayan Niyazi önce deliye döndü, sonra perişan oldu. Cengiz'i bulmak için çalmadık kapı bırakmadı, gazetelere kayıp ilanları bile verdi. Evden kaçıp orda burda dolaşan, çalıştığı inşaatlarda yatıp kalkan Cengiz, bir yıl sonra kodu mu oturtacak kadar kuvvetli, gözü kararmış bir genç olarak geri

döndü. Hiç beklemediği bir anda oğlunu karşısında gören ve çektiği üzüntüyü unutup hırslanan Niyazi, oğluna bu kez unutamayacağı kadar ağır bir ders vermek amacıyla elini kaldırdı. Ama tokadı indiremeden, Cengiz babasının bileğini sımsıkı yakaladı. *Sakın bana bi daha el kaldırayım deme!* dedi. Sadece fısıldamıştı, ama öyle bir fısıldamıştı ki, Niyazi'nin bileği bir hafta sızladı, bir daha da yalnız Cengiz'e değil, evdekilerin hiçbirine el kaldıramadı.

Sadık Hidayet hayranı Mukbil Bey'e ait *Zinde Be-gûr* ve diğer dört Farsça kitap, Kadri'nin Kadıköy çarşı içindeki nalbur dükkânında menteşe, kilit ve anahtar çeşitlerinin bulunduğu rafların birinde yıllarca durdu. Zaman içinde yanlarına gazetelerin kupon karşılığı verdiği, saçma sapan üç-beş kitap daha eklenmiş; nalbur dükkânında anlamsız bir kitap rafı oluşmuştu.

Dükkâna gelip gidenlerden hiçbirinin dikkatini çekmeyen bu raf, **Kadri'nin Rize'de ilahiyat okuyan yeğeni Gökhan**'ın dikkatini çekti. Fakülteyi bitirince din felsefesi üstüne yüksek lisans yapmak isteyen Gökhan, amcasının liseyi bile bitiremeyen çocuklarına göre kitaba çok meraklı sayılırdı. Kuzenleri yılda iki-üç kere dükkânın bütün raflarını indirip temizlik yaptıkları halde, kitapları oldukları yerde bırakmışlar, *Bu nedir, ne yazıyor içinde?* diye merak etmemişlerdi.

Gökhan İstanbul'da iyi bir fakültenin felsefe bölümünde yüksek lisans yapma şansı olup olmadığını öğrenmek için babasının uzaktan akrabası **Felsefe Profesörü Necip Özgenç**'e gitmişti. Farsça ve Arapça'yı iyi bilen Necip Bey, o sırada ***Leyla ü Mecnun***'u çeviriyordu. Felsefeden çok edebiyata meraklı olan adam, önemli bir yayınevinin doğu edebiyatı dizisinin gayri resmi editörüydü, işi başından aşkındı. Gökhan'ı dinler gibi yaparken bir yandan çalıştırıyor, *Bana şu kitabı buluver, şu mecmuayı buluver,* diyerek, odanın dört bir yanında dağılmış halde duran Arap ve Fars klasiklerinden oluşan koca yığınları işaret ediyordu.

Tiner, boya ve çeşitli inşaat malzemesi kokusunun ba-

şını döndürdüğü nalbur dükkânına döndüğünde, Necip Bey'den *Sen önce fakülteyi bi bitir, yüksek lisans kolay..* cümlesinden başka bir söz alamayan Gökhan'ın zihninde hâlâ Arap alfabesinin harfleri uçuşuyor; elifler, cimler dans ediyordu. Buz gibi bir gazoz içerken gözü kitaplardan birinin sırtındaki Hayyam yazısına takıldı, bir an gün boyunca bu alfabeyi gördüğü için *Bana öyle geldi herhalde,* diye düşündü; ama dikkatli bakınca *Zinde Be-gûr*'u, ardından ***Se Katre Hun***'u okudu. Heyecanlandığını fark eden amcası raftan indirdiği bu kitapları Arapça'yı iyi, Farsça'yı orta derecede bilen Gökhan'a verdi.

Gökhan Rize'ye dönerken bunları da yanında götürdü. Otobüse bindiğinde okumaya başladığı *Zinde Be-gûr*'u şehre vardığında bitirmişti. Uzun cümlelerin birçoğunu anlamasa da, öyküleri pek sevmişti. Necip Beyamcasını arayıp bu kitabı çevirmek istediğini söyledi. Çalıştığı yayınevine upuzun bir liste veren, ama çevirecek adam bulamayan Necip Bey hiç edebiyat çevirisi yapmamış olan çocuğun Farsçasını görmek için birkaç sayfa denemesini istedi. Gökhan hemen çalışmaya koyuldu. Ama daha öykünün adında takılmış, *be-gûr*'daki *be* ön ekine bir çözüm bulamamıştı. Üstünde durmadı, adını *Zinde Mezar* koydu, ilk üç sayfayı çevirip gönderdi.

Necip Bey Gökhan'ın yalnız Farsçasının değil, Türkçesinin de yetersiz olduğunu ilk bakışta anladı. Geniş bir vakitte, çocuğun şevkini kırmayan, ama Farsça kadar Türkçe eserler de okumasını tavsiye eden, ancak ondan sonra çeviriye girişmesinin yararlı olacağını anlatan, nazik bir mektup yazmaya karar verdi. Ama araya giren işler yüzünden ertelediği mektubu yazmayı tümüyle unuttu.

Necip Bey'den aylarca bir cevap alamayan Gökhan çeviriye de, Necip Bey'e de küstü. Böylece masasında duran *Zinde Be-gûr* yurt odasındaki küçük kitaplığına karıştı. Çok değer verdiği bir profesör akrabasından beklediği ilgiyi görememesi yüksek lisans arzusunu da söndürünce akademik kariyerden vazgeçti, Diyanet İşleri'nde çalışmaya karar verdi. Bir daha da edebiyat çevirisine hiç bulaşmadı.

Okulu bitirip de Isparta Yalvaç'ta yaşayan ailesinin yanına dönme vakti geldiğinde, yanında götürmeye gerek duymadığı, ama atmaya da kıyamadığı eşyalarını ve kitaplarını yurt arkadaşlarına dağıttı. Ömer Hayyam'ı alan fazla dindar arkadaşı şehvet ve şarap şiirlerini sökünce şeytan görmüş gibi korkmuş; kitabı yırtıp atmış; *Se Katre Hun*'u alan ise kapağını bile açmadan öylece kitaplıkta tutmuştu. Payına bir yığın polisiye romanla birlikte *Zinde Be-gûr* düşen yurt arkadaşı, biraz karıştırdığı kitabı okuyamayacağını anlayınca, Ortacami Arkası'nda açtığı tezgâhta **ikinci el kitap satan çakma Sahaf Gürbüz**'e parasız veriverdi.

Eski yazı okuyamadığı için arada bir eline geçen Osmanlıca kitapları değerlendiremeyen Gürbüz, çok değerli bir ilk baskı olduğunu bilmediği *Zinde Be-gûr*'u dini kitapların arasına koyarken; Gökhan'ın sayesinde modern İran öyküsünün kurucularından Sadık Hidayet'i hatırlayıp listesine ekleyen Necip Bey, **Fars filolojisinde öğretim üyesi olan inatçı çevirmen Emin Bey**'le kitabın adını tartışıyordu. Necip Bey yüz vermediği bu uzak akraba oğlu Gökhan'ın berbat çevirisinde, bir tek öyküye koyduğu adı beğenmişti, orijinaline pek takılmıyor, *Zinde Mezar*'ın güzel olduğunu iddia ediyordu. Çevirmen küplere binmişti, *mezar* sözcüğünün *gûr*'u karşıladığını ama *be-gûr*'u karşılamadığını söylüyor, adını *Diri Gömülen* koymazsa çevirisini çekeceğini söylüyordu. Farsça çevirmen kıtlığında bu inatçı adamla kapışmayı gözü yemeyen Necip Bey, saatler süren tartışmadan sonra kitabı baskıya gönderdi.

Gürbüz'ün tezgâhında günlerce bekleyen *Zinde Begûr*'un Türkçesi, inatçı çevirmenin istediği gibi *Diri Gömülen* adıyla yayımlandığında, Ruh Sağlığı Hastanesi'nin Başhekim'i Demir Bey'in akrabası, emekli edebiyat öğretmeni Zarife Gülercan'ın on yedi yaşındaki oğlu Cem daha Karadeniz'in dalgalarına kapılıp boğulmamış, Zarife Hocanım hastanenin yolunu tutmamıştı. Birkaç yıl sonra talihsiz ölümüyle herkesi acıya boğacak olan Cem'in *çevremizi tanıyalım* konulu gezilere meraklı annesi, öğretmen arkadaşlarıyla günübirlik bir Rize gezisi sırasında, Gürbüz'ün upuzun tezgâhını gördü, hemen yanaştı.

Tezgâh hafif aşk romanları, eski polisiyeler, yıllar öncesinden kalma mimarlık, sanat, gezi, kadın-moda dergileri, beyaz diziler, eskiden kalma fotoromanlar, çizgiromanlar ve benzeri yayınlarla başlıyor; ***Parma Manastırı, Uğultulu Tepeler, Jane Eyre*** gibi artık okunmayan klasikler, **Hüseyin Rahmi, Reşat Nuri** gibi yazarların eski baskı romanları, edebiyat dergileri, birkaç yıl önce yayımlanmış, kimsenin ilgi göstermediği sıradan öyküler, büyük bir hevesle açılıp birkaç ayda batırılmış küçük yayınevlerinin manasız kitapları, Nâzım Hikmet, **Orhan Veli** gibi şairlerin her zaman satılan şiirleri, siyaset, tarih, inceleme, biyografi kitaplarıyla devam ediyor, derken kapakları illaki yaldızlı basılan, çeşitli dini kitaplarla sona eriyordu.

Uzun uzun incelediği tezgâhtan **Mithat Cemal Kuntay**'ın ***Üç İstanbul***, **Bulgakof**'un ***Usta ile Margarita***, **Halide Edip Adıvar**'ın ***Yolpalas Cinayeti***, **James Joyce**'un ***Sanatçının Bir Genç Adam Olarak Portresi*** kitaplarını alan Zarife Hocanım, tezgâhı katedip dini yayınlar bölümüne gelmişti. Geçip gidecekti ki, herhangi bir yaldızı, süsü püsü olmadığı için dikkat çeken ve *Zinde* sözcüğünü okuyabildiği *Zinde Be-gûr*'u gördü. Biraz zorlanarak da olsa devamını getirdi, Sadık Hidayet'in adını okumayı başardı. Bu İranlı yazarın adını duymuşluğu vardı, kitabı karıştırınca okumaya heveslendi. Böylece edebiyat fakültesinde öğrenciyken Fecr-i Ati'cilere merak saran Hocanımın çok eskilerde kalan Farsça öğrenme aşkı yeniden depreşti. Eve döndüğünde, kitaplığını talan edip Farsça-İngilizce sözlüğünü buldu.

Farsça'ya merak sardığı yıllarda iyi bir Farsça-Türkçe sözlük bulamayan Zarife Hocanım epeyce maddi külfete katlanarak yurtdışından İngilizcesini getirtmiş; yerinden kalkmayan bu sözlüğü kullanırken, Farsça öğrenecek yerde İngilizcesini ilerletmişti. Sadık Hidayet'le birlikte koca sözlük tozlandığı raftan indi, Hocanım tekrar çalışmaya başladı. Birkaç ay çalıştı, sonra tavsattı, derken işin ucunu iyice bıraktı. Tam yeniden başlamaya niyetleniyordu ki, oğlunun ölüm haberi geldi.

Bu haberden sonra korkutucu gülme krizleri geçiren ve uygunsuz sözleri nedeniyle aklını kaçırdığı düşünülerek Ruh Sağlığı Hastanesi'ne yatırılan Zarife Hocanım, taburcu edilip evine döndükten sonra daha da kötüleşmiş, Başhekim Demir Bey Nöropsikiyatr Nebahat Hanım'ın tavsiyesine uyarak kadının beyin tomografisinin çekilmesini istemişti.

Başhekim, Büyükşehir Belediye Başkanı Tacettin Başusta'nın makamındaydı. Hastanenin tarihini anlatacağı kitabı konusunda başkanın desteğini almak için gelmişti. Başhekim'e bu konuda en ufacık bir vaatte bile bulunmayan başkan, fotoğraf öğrencisi kızı Ebru'yla telefonda konuşurken, Zarife Hocanım'ın tomografisi Doktor Âlim Kâhkeci'nin elindeydi. Adam arızalı ruh hali nedeniyle meslekten uzaklaştırılması gerektiğini düşündüğü Nebahat Hanım haklı çıktığı için şaşkına dönmüştü.

Başkanın destek vermeye niyetli olmadığını anlayıp çok bozulan Başhekim belediye binasından çıkıp arabasına yürürken cep telefonu çaldı. Doktor Âlim Kâhkeci arıyordu. Az önce Zarife Hocanım'ın tomografisinin geldiğini, Nebahat Hanım'la birlikte incelediklerini söyledi. Kadıncağızın beyninde tümör vardı. Çok kritik bir yerde bulunan tümör, bir grup sinire baskı yapıyor, bu nedenle hastanın ruh hali beklenmedik şekilde dalgalanıyor, beyni ağzından çıkan sözleri baskılayamadığı için, *Haza hanımefendi* diye bilinen Hocanım ona *Orospu*, buna *İbne* diyerek, çayı beş dakika geç geldi diye yardımcı kıza ana avrat dümdüz giderek ortalığı birbirine katıyordu.

Haberi alan Başhekim doğruca Zarife Abla'sının evine gitti. Kadını yine Farsça aşkı depreşmiş bir halde, bağıra bağıra *Zinde Be-gûr*'u okurken buldu. Az sonra Âlim Bey ve Nebahat Hanım da geldiler. Hastayı daha ilk gördüğünde *Beyin tümörünün işi bu, bi tomografi çektirin hemen!* diyerek teşhis koyan Nebahat Hanım, haklı çıktığı için sevinçten bastığı yeri bilmiyordu. Üç doktor durum değerlendirmesi yaptılar ve Zarife Hocanım'ın ameliyat edilmesi gerektiğinde birleştiler ve kocasına, Hocanım'ı bir nöroşirurji uzmanına göstermesini tavsiye ettiler.

Zarife Hocanım'ın kocası Zeki Hoca, oğullarını kaybettiklerinden beri elinde tutmasının anlamı kalmayan birkaç parça gayrimenkulünü karısının sağlığı için harcamaya hazırdı. Zarife Hocanım'ı en iyi beyin cerrahlarına göstermekten, ameliyatını gerekirse yurtdışında yaptırmaktan yanaydı. Oğlunun kaybıyla yüreğinin yarısı gitmişti. Diğer yarısını, karısını da kaybederse yaşayamazdı. En doğru ismi bulmak için Başhekim'den yardım rica etti.

Başhekim epeydir görmediği meslektaşlarını arayıp beyin ameliyatları konusunda güvenilir bir isim tavsiye etmelerini istedi. Hemen hepsi aynı ismi verdiler, **parlak ve genç Beyin Cerrahı Kerem Savul.** Başhekim'in sözleriyle yetinmeyen Zeki Hoca, Kerem Savul'u internette *search* etti, sitesini buldu, inceledi. Hacettepe Tıp mezunu olan Kerem Savul'un biyografisi ikna ediciydi, alanında ödüller bile almıştı, yaptığı çalışmaların listesi sayfalar sürüyordu. Ama biraz genç göründüğü için Zeki Hoca doğru isim olduğundan emin olamadı. Başhekim cerrahlıkta genç olmanın bir avantaj olduğunu anlattı. Genç doktorlar eskilere göre çok daha enerjik oluyorlar, yurtdışında kendilerini geliştiriyorlardı. Ayrıca teknoloji öyle bir noktaya gelmişti ki, ameliyatlarda tecrübe değil alet işliyor, ele övünmek kalıyordu. Zeki Hoca ikna oldu, elinden *Zinde Be-gûr*'u düşürmeyen karısını alıp İstanbul'a, Kerem Savul'un çalıştığı hastaneye götürdü.

Genç profesör talihsiz öğretmenin beynindeki tümörün sağ göz yuvasına yakın bir yerde olduğunu görünce, oftalmolog Berkay Özberk'in de fikrini almak istemişti. Birlikte tomografilere bakarlarken, epeydir aklı başında görünen kadın yeni bir gülme krizine girdi. Hem iki büklüm katıla katıla gülüyor, hem de *Neden kazıttınız kafaları? Kelsiniz diye kevaşeler beğenmiyo mu?* gibi seviyesizce sözler söyleyerek, genç doktorların pırıl pırıl parlayan dazlak kafalarına şaplak atıyordu. Kellik oftalmologun hassas noktasıydı, ikide bir kel başına vurarak karizmasını çizen kadına sinir olmuştu. Kerem Bey'e *Beni ilgilendiren bişey yok hocam bu hastada. Sen biraz daha bak, sonra konuşuruz,* deyip çıktı.

Koridorda Çeşmeci Numan'ı görünce uzaktan *Ferman falan geçerse eline, şöyle Osmanlı, bana bi haber et,* diyerek odasına gitti. Haftada on tane yaptığı ameliyatlardan bok gibi para kazanan oftalmolog, sosyal sınıfını ve hayat kalitesini sadece parayla yükseltemeyeceğini biliyordu. Ülkenin tıp tarihine geçmiş ünlü hocalarının hemen hepsinin bir hobisi, özel bir ilgi alanı vardı. Onları kendine örnek alan Berkay Özberk kendine bir ilgi alanı arıyordu.

Bir sürü şey denemişti. Fotoğrafçılık yaptı, baktı herkes fotoğrafçı, vazgeçti. Klasik müzik CD'si koleksiyonu yapmaya kalktı, sarmadı. Bir ara rafting yapmayı düşündü, ama hem zahmetliydi, hem de hayatını kazandığı ellerini tehlikeye atma riski vardı. 19. yüzyıl İstanbul kartpostalları ve portre fotoğrafları koleksiyonu yapan Kerem Savul aracılığıyla Çeşmeci Numan'la tanışınca, *Ben de ferman toplayayım bari,* demiş, koleksiyona başlamıştı. Ama sadece satın alıyor, dünyanın parasını verdiği kâğıt parçalarının tarihini merak etmeye üşeniyor, değerli fermanları, evde bir köşeye koyup unutuyordu.

Numan, ünlü fotoğrafçı Cosmi Sébah'ın çektiği, Kalemkâri Köse Kasım Paşa portresini Kerem Bey'e göstermeye gelmişti. Ama çok beklemesi gerekti. Kerem Savul ayrı bir odaya aldığı Zeki Hoca'ya, Türkiye'de Hocanım'ın beynini açmaya cesaret edebilecek tek bir kişi bulunduğunu söylemişti. Yaşar Mustaki. Ama ne yazık ki bu efsanevi cerrah hayatta değildi. Yüksek tansiyonuna yenilmiş, geçirdiği beyin kanaması felç olmasına yol açmıştı.

Kaderin garip cilvelerinden biriydi. Diyabetli karısı İda'nın ölümünden sonra aktif meslek hayatından uzaklaşan cerrah, kendi durumunda olan nice hastayı ameliyat ederek sağlıklarına kavuşturmuş, ama bu üstün maharetinin kendi beynine bir faydası olmamıştı.

Sabaha karşı kanama geçiren Bay Mustaki öğle saatlerinde bulundu. Ünlü doktorun sabah servisinde kapıyı açmaması üzerine meraklanan ve saatler geçtiği halde arabasının kapı önünde durduğunu gören Kapıcı Mevlüt, durumu cerrahın yakın ahbabı Sevinç Hanım'a bildir-

miş; yaşlı kadın Bay Mustaki'nin verdiği anahtar ile kapıyı açtığında, adamı yatak odasında, yüzüstü yere kapaklanmış, bedeninin bir tarafı tutmaz bir halde bulup hastaneye kaldırmıştı.

Yaşar Bey'in iki çocuğu da derhal Amerika'dan geldi. Adamın durumu ağırdı, ameliyat için çok geç kalınmıştı. Ünlü cerrah Amerikan Hastanesi'nin reanimasyon bölümünde üç ay yattı. Birkaç çeşit sigortası bulunmasına rağmen tedavisi çok masraflıydı, zaten hastanede kalmasının bir sonu da yoktu, iyileşmesi mümkün görünmüyordu.

New York'ta yaşayan oğlu işine dönmek zorundaydı, iki hafta sonra gitti. Chicago'da yaşayan kızı **Sarah Steinberg** ise babasının durumunu takip etme görevini üstüne aldı. Evin bir odasını yoğun bakım ünitesi haline getirdi, profesyonel bir hemşire ve hastabakıcı tuttu, babasının iyi bakıldığından emin oluncaya kadar yanında kaldı. Daha da kalacaktı. İstanbul'u çok özlemiş, Şişli Terakki'den arkadaşlarını arayıp bulmuştu, onlarla gezip dolaşıp hasret gideriyordu. Ama Alman Yahudisi kocası trafik kazası geçirip bacağını kırınca, Amerika'ya dönmek zorunda kaldı.

Chicago'daki işlerini yoluna koyar koymaz geri gelip babasının yanında kalmayı, kendine bir hayat penceresi de İstanbul'da açmayı hayal eden Sarah, çok istemesine rağmen gelemedi. Durmadan bir aksilik çıktı. Önce yeni bir ev aldılar, bir sürü eksik gedik nedeniyle taşınmaları uzun sürdü. Tam gelecekti, büyük kızı bebeğini düşürdüğü için depresyona girdi, yanında kalması gerekti. Büyük kızı badireyi atlattı, normale döndü, ama beklenmedik masraflardan bunalan Sarah ucuz bilet çıksın diye beklerken, bu kez Türkoloji eğitimi gören ve Türkçe-İngilizce yayımlanan dergilere, *Turkamerican*'a da kısa hikâyeler çeviren **küçük kızı Daisy**'nin uyuşturucu kullandığını öğrendi, mahvoldu. Daisy Fresno'da bir kliniğe yattı. Sarah kızının yanına gitti, tedavisi boyunca Fresno'da kaldı. *Bundan sonra giderim, şundan sonra giderim..* derken, aradan uzun zaman geçti. Dört yıl boyunca bir türlü İstanbul'a gelemedi, babasını hep telefonla takip etti.

Filipinli Rufa'nın çığlığı üzerine daireye koşan Mevlüt, Yaşar Mustaki'nin ölmüş olduğunu anlamıştı. Epeydir beklenen bir durumdu, hiç telaşa kapılmadı. Sarah Steinberg'in tembih ettiği gibi, önce Yaşar Bey'in Amerikan Hastanesi'ndeki doktorunu, ardından *Bayan Sara* diye hitap ettiği Sarah Steinberg'i aradı, babasının öldüğünü bildirdi.

Panik kraliçesi Rufa kendisine iş bulan şirketi telefonla arayıp gözyaşları içinde durumu anlatırken, Mevlüt, Yaşar Bey'in değerli resimler, antikalarla süslü evini alıcı gözle inceliyor, iyi para edeceğini bir bakışta anladığı eşya için Ömer Çakır'dan ne kadar koparabileceğini kestirmeye çalışıyordu. Babasını defnetmek için gelecek olan Sarah Steinberg'in eşyaların çoğunu kendisine vereceğinden hiç kuşkusu yoktu. Refet Bey Apartmanı'ndan gelip geçen birçok evlat, ölen anne babalarının ev eşyasıyla fazla ilgilenmemiş, kendilerince değerli bulduklarını seçip kalanları Mevlüt'e bırakmışlardı. O da hepsini Ömer Çakır'a okutup yolunu bulmaya alışmıştı.

Boktan talihine İngilizce küfreden Rufa'nın eşyalarını toplamasını izlerken, şeytan Mevlüt'e, Sarah Steinberg'i beklemesine gerek olmadığını, mesela şu yedi kollu gümüş şamdan *menora*'yı veya numaraları İbranice masa saatini şimdiden alıp gidebileceğini söylese de, şeytana uymayarak çok akıllılık etmişti. Çünkü *Hürriyet* gazetesine çeyrek sayfa ölüm ilanı vererek, babasının cenaze törenine yurtiçi ve dışından tüm dost ve akrabalarının, öğrencilerinin, hatta bazı hastalarının katılmasını sağlayan Sarah Steinberg; evdeki tuzluktan ayakkabı çekeceğine kadar her bir eşyanın varlığından haberdardı. Neyi ne yapacağını gelir gelmez planlamış, birkaç ay önce **Horhor'daki dükkânını Nişantaşı'na taşıyarak Haymon Yener'e rakip olan antikacı Mesut Hürel**'le Mevlüt'ün aklının almayacağı kadar iyi bir paraya anlaşmıştı.

Mevlüt, yaşlı bir apartman sakininin telefon faturasını yatırmak için bankaya gitmişti. Döndüğünde, Bayan Sara'nın, yanında kıranta bir adamla, kapının önüne ya-

naşmış gıcır gıcır bir kamyonun başında dikildiğini, hamallara eliyle koluyla işaret ederek babasının eşyasının götürülmesine nezaret ettiğini görünce başından aşağı kaynar sular döküldü. Kadın evde iğne bile bırakmamış, ne var ne yoksa Antikacı Mesut'a okutmuştu.

Dereyi görmeden paçaları sıvayıp Yaşar Mustaki'nin eşyasını satmak üzere pazarlık yaptığı Eskici Ömer Çakır da tam o sırada geldi. Kamyona doldurulan antikaları görünce Ömer'in de içi gitmişti. Kaça sattığını sormak, hatta punduna getirip birkaçına fiyat vermek için Sarah Steinberg'le iki kelime konuşmak istedi.

Antikacı birdenbire, kapı önüne kamyonu çektirdiği yetmezmiş gibi, bir de Mercedes'ini park etti diye kendisini azarlamaya kalkışan Yönetici Tijen Hanım'la kapışınca buna fırsat bulamadı. Volkswagen Golf'üne yine kapı önünde yer bulamayan kadın cüssesine hiç uymayan incecik sesiyle, kaldırımı gösterip, *Çekeceksiniz efendim arabanızı, ben bu apartmanda oturuyorum, buraya park etmek benim hakkım. Gidin nereye koyarsanız koyun!* diyerek antikacının sinirlerini bozuyordu. Müşterisi Sarah Steinberg'e ayıp olmasın diye alttan alan, yarım saat sonra gideceğini söyleyen Mesut Hürel, kadının *İyi vallahi, Allahın eskicisinin keyfini bekliycez!* diye söylendiğini duyunca kıpkırmızı kesildi, kadına *Kime eskici diyosun ulan sen? Senin yedi sülaleni satın alırım ben anladın mı!* diye bağırarak üstüne yürüdü. Boyun damarları şişmiş, tükürüğü dudaklarına yapışmıştı. Mesut Bey'in bu ani öfkesinden tırsan Tijen Hanım, karşılık vermeye cesaret edemedi, ama iyice alçalttığı sesiyle vır vır vır söylenmeye devam ederek, yer aramak üzere arabasına binip gitti. Mevlüt antikacının park yeri manyağı Tijen Hanım'ı paralamasını büyük bir zevkle izlerken, bu öfkeli adamın yanında Sarah Steinberg'le konuşmaya cesaret edemeyen Ömer Çakır *Sıçtın ulan günümün içine! Yiyemiyceğin bokun başına ne geçiyosun!* diyerek hıncını Mevlüt'ten aldı.

Mevlüt'ün hayal kırıklığına uğramış olmasına hiç aldırmayan Sarah bir emlakçıyla anlaştığını, daireyi kiraya

vereceğini söyleyerek, Sevinç Hanım'ın ölümünden sonra Mevlüt'e intikal eden anahtarı geri istedi. Dairenin kiraya verilmesinden de bir çıkar elde edemeyeceğini anlayan Mevlüt'ün canı iyice sıkıldı, cebindeki anahtarı kadının suratına çarptı. Kırgındı, öfkeliydi. Onca sene her hizmetlerine koşmuş, yeri geldiğinde felçli adamın başında bile beklemişti. Gördüğü karşılık bu mu olacaktı?

Kapıcının öfkeli tutumuna anlam veremeyen Sarah Steinberg babasının evini bir daha dönmemek üzere terk edeceği gün, Mevlüt'ten taksi çağırmasını istedi. Mevlüt araladığı kapıdan başını uzatıp kendisinden hâlâ yüzsüzce hizmet bekleyen kadına *İşim var benim, taksi maksi çağıramam!* diye bağırıp kapısını kapattı, bir güle güle bile demedi.

Baba evinin kapısını çekip çıkan Sarah yoldan çevirdiği bir taksiye yedi kollu şamdan menorayı, babasının hatıra resimleri, daha başka değerli bulduğu ufak tefeği doldurup havaalanına giderken, genç ressam Yalın Tağmaç, Şekip Sami'nin dış cephe sıvası formüllerini içeren teksir kâğıtlarını inceliyor, anneannesinden kalma tilki kürkünden bir manşonla yan yana getirip yeni yapıtını tasarlıyordu.

Tavanını cam kaplatarak şahane bir atölye haline getirdiği dairede, manşondan kırptığı kürk parçaları ve Şekip Sami'nin dış cephe sıvası formüllerini içeren kâğıtları kullanarak hazırladığı yapıt, sevgilisi Ebru Başusta'nın en beğendiği iş oldu. Yalın yapıtının amacının *Bütün ile parça arasındaki tartışmalı ilişki* olduğunu söylüyorsa da, asıl tartışmalı olan, ortaya çıkan işin bu cümleyle alakasıydı. Derdinin ne olduğu anlaşılmadığı halde görenlerin anlamış, hatta dâhiyane bulmuş gibi incelediği çalışmada, Yalın'ın doğal boyalar kullanarak yaptığı desenler gerçekten çok güzeldi. Genç sanatçı, zavallı Şekip Sami'nin dış cephe sıvası formüllerinin tam göbeğinde yer aldığı işini, ***İzafiyet*** gibi demode olmuş bir isim vererek, açtığı ilk sergiye koydu.

Genç ressam plastik sanatların kendi ülkesindeki du-

rumundan bihaberdi. Meslektaşlarının Avrupa'dakilerle yarışacak yeterlilikte olmasalar da, bilgiçlikte kimseden aşağı kalmadıklarının, *İzafiyet* başta olmak üzere yapıtlarına koyduğu ***Ying-yang*** veya ***Kuantumun Sonu*** gibi adlarla dalga geçtiklerinin farkında değildi, gerçi olsa da aldırmayacak kadar kendine güveniyordu.

Öte yandan genç meslektaşları, kısa sürede çark edip delice kıskandıkları genç ressamın dostluğunu kazanmak için çırpınmaya başladılar. Çünkü köklü ve ünlü bir aileye mensup olan Yalın Tağmaç'ın, İtalya'da önemli bir etkinlikte *Umut veren genç sanatçı* seçildiğini öğrenen sanat camiası duayenleri, henüz doğru dürüst bir işini görmeden çocuğu bağırlarına basmışlar, sanat kanonunun oybirliğiyle işaret ettiği ressam hakkında yazılar çiziler çıkmaya, dergilerde kendisiyle söyleşiler yapılmaya başlanmıştı.

Bu yoğun ilgide üst düzeyde bir zevke sahip Yalın Tağmaç'ın soyağacının parlaklığının yanı sıra; çok iyi fotoğraf veren, yakışıklı bir yüze sahip olmasının da büyük etkisi vardı. Gerçi yeteneksiz bir sanatçısı bozması değildi, ciddiye alınır bir sanat anlayışı, özgün bir tarz sahibiydi. Ama eciş bücüş biri olsa, isterse Osmanlı hanedanının yaşayan üyesi veya postmodern **Leonardo** olsun, dergi kapaklarında yer almasının zor olduğunu o da biliyordu, bu nedenle asıl sermayesine, yüzüne çok iyi bakıyordu.

Floransa'dan döndüğünde eski arkadaş çevresinden pek az kişiyi bulabilmiş, ne yapacağını bilemeden ortalıkta dolanırken umutsuzluğa kapılmıştı. Ama bir arkadaşının, Boğaz'ın ayaklar altına serildiği terasında verdiği mangal partisinde tanıştığı ve hemen o gece çıkmaya başladığı Ebru, Yalın'ı umutsuzluktan kurtarmakla kalmadı; sevgilisini, hiç vakit geçirmeden, daha öğrenciliği döneminde sempatisi ve yetenekleriyle kendini kabul ettirdiği sanat çevresine soktu. Tanınıp ilgi görmesini sağlayacak o muhteşem fotoğraflarını çekti. Yalın Tağmaç'ın *by Ebru Başusta* portrelerini gören herkes, istinasız *Kim bu çocuk?* diye soruyor, Ebru'ya da, varlığında Allah vergisi bir seksapel bulunan, özellikle kadınlarda derin bir sevme hissi uyandıran Yalın'ı cilalayıp parlatmak kalıyordu.

Daha ortada elle tutulur bir yapıtı yokken, kıskanç meslektaşlarının anlayamadığı bir şekilde üne kavuşan Yalın'ın, Besim Varlık'ın galerisinde açılan ilk sergisi çok tantanalı oldu. Küratörler, eleştirmenler, sanat yazarları, galericiler, koleksiyonerler ve gazetecilerden oluşan çok seçkin bir kitle salonu doldurmuştu. Yalın'ın, boşanmış oldukları halde bu tür durumlarda evlatlarına karşı görevlerini asla ihmal etmeyerek yan yana gelen annesi Sevda Hanım ile **babası Erel Tağmaç**, sanki ilk sergisini açmış genç bir sanatçının değil, **Andy Warhol**'un annebabasıydılar; kırmızı şarap dolu balon kadehleri ellerinde, gururdan çatlayacak şekilde salonda geziniyorlardı. Açılışa her ikisi de evli olmadıkları, ama birlikte yaşadıkları kişilerle gelmişlerdi. Anne, baba, annenin erkek arkadaşı ve babanın kadın arkadaşından oluşan bu çok medeni dörtlü, birbirleriyle düşman çatlatırcasına kahkahalar atarak sohbet ediyorlar, Yalın'ın çilli kız arkadaşı Ebru'ya iltifat etmekte yarışıyorlardı.

Serginin İstanbul'da yaşayan, sanat düşkünü birçok yabancının dışında, bir de diplomat konuğu vardı. Ruh Sağlığı Hastanesi'nin erkek melek güzelliğindeki hastası Barış Bakış'ın annesi siyasi başuzman Veda Alkan'ın fırsat buldukça aşk yaşadığı Romanya Elçiliği Maslahatgüzarı Emil Pavulescu o gün İstanbul'daydı. **Osmanlı tarihçisi ve Boğdan Prensi Dimitri Kantemir**'in adının verildiği Romanya Kültür Merkezi'nde bir toplantıya katılmıştı, ertesi gün Ankara'ya dönecekti. Aralarında Besim Varlık'ın da bulunduğu birkaç galerici, Türkiye'yle Romanya arasında kültür alışverişi başlatmak amacıyla bir ortak sergi projesini konuşmak üzere, Dimitri Kantemir Kültür Merkezi'ne gelmişlerdi. Orada Emil Pavulescu'yla tanıştılar. Besim Varlık diplomata sergisini açmaktan onur duyduğu genç yetenek Yalın Tağmaç'tan söz etti, adamı sergi açılışına davet etti.

Emil Pavulescu o akşam, İstanbul'a her gelişinde romantik bir gece geçirmek âdetinde olduğu, bütün çabalara rağmen dışişleri camiasının adını öğrenmeyi başara-

madığı hoş hanımefendi ile *Yutaka* adlı bir Japon restoranında yemek yemeyi, ardından yine her zaman yaptığı gibi hoş hanımefendiyle birlikte Divan Oteli'ndeki odasına çıkmayı planlamıştı. Uzun ve şehvetli bir geceden sonra, sabah uçağa yetişip Ankara'ya dönecekti. Ancak diplomatın hevesi kursağında kaldı. Hoş hanımefendinin kocasının yurtdışı seyahatini kısa keseceği tutmuş, kadın telefonda özür dileyerek buluşmayı belirsiz bir zamana ertelemek zorunda kalmıştı.

Ankara'da bu hoş hanımefendi hakkında rivayet muhteliftı. Diplomat takımı İstanbul sosyetesinin verdiği gayri resmi partilerde, Pavulescu ile samimi hallerde birkaç kez görülen ve çok hoş olduğu söylenen bu kadının kim olduğunu merak ediyor; Pavulescu da söylentileri işine geldiği gibi kullanıyordu. Camia ikiye bölünmüştü. İstanbul'da dillerde dolaşacak kadar hoş bir hanımefendiyle filan karşılaşmayan bazı kişiler böyle bir kadın olmadığını iddia ediyorlar, Ankara'daki elçilik âleminin tartışmasız en karizmatik ve yakışıklı diplomatının niye böyle hayali bir karakter uydurmaya gerek gördüğünü anlayamadıklarını söylüyorlardı. Bazıları ise Emil Pavulescu'yu İstanbul'da Yutaka Restaurant'ta hoş hanımefendiyle yemek yerken, hatta Divan Oteli'nin asansörüne binerken görmüşlerdi. Böyle bir kadının var olduğundan emindiler; ama neyin nesi, kimin fesi olduğunu deli gibi merak ediyorlardı.

Karizmatik ve yakışıklı diplomat, çevresinde örülen bu ***gizemli kadın efsanesi***ni beslemek için elinden geleni yapsa da, aslında ortada öyle çok da merak edilecek bir şahsiyet yoktu. Hoş hanımefendi belli bir yaşı geçtikten sonra mankenliği bırakıp **zengin bir koca bularak ortalıktan çekilen eski bir güzellik kraliçesi Harika**'dan başkası değildi. Gerçekten de dikkat çekecek kadar güzel bir kadın olmakla birlikte, alt sınıftan bir aileden geldiği, mesleğinde pek de parlak, öne çıkan biri olmadığı için İstanbul sosyetesine dahil olmasını sağlayacak üst düzeyde bir sanayici tavlayamamış, Romanya ve Kıbrıs'ta açtığı kumar-

hanelerde karanlık işler çeviren, kendi düğününde şarkıcılara demetle dolar saçacak kadar **görgüsüz bir öküz olan Arslan Özyılmazel**'le evlenmişti.

Yazışmalarda adındaki r harfinin unutulması halinde olay çıkaracak kadar kendine dönük, adıyla kafayı bozmuş bir kişi olan kumarhaneci Arslan Özyılmazel, amcaoğlu Maserati Reşat'la bile bu r harfi yüzünden kapışmış, Kıbrıs'ta ortak açacakları bir kumarhanenin belgeleri hazırlanırken, *Lan bi r işte, olsa n'olur olmasa n'olur!* dediği için sözleşmeyi yırtıp atmıştı. Aslında bu, işin bahanesiydi. Ortaklık konusunda görüşmeleri ilerledikçe, sanki kendisi sütten çıkma ak kaşıkmış gibi, Reşat'ın pis bir düzenbaz olduğunu anlayan Arslan, anlaşmayı bozmak için sudan bir sebep arıyordu, belgelerde unutulan r harfini fırsat bildi.

İki kuzenin Silivri'deki kapışması söz düellosuyla başladı. Maserati Reşat'ın adamı taze bodyguard Mustafa Keklik elini hemen beline, patronunun verdiği Glock'a atmış, alesta bekliyordu. Amcaoğullarının kavgası her iki tarafın da birbirlerine sıktıkları, Allahtan kimseye denk gelmeyen, daha doğrusu getirmek istemedikleri kurşunlarla sona erdi. İki kuzen, *Bi daha yüzüne bakarsam ecdadımı siksinler!* tarzında küfürlerle her türlü iş ve akrabalık ilişkilerini kestiler. Ama Arslan Özyılmazel Reşat'tan çok daha kuvvetli ve akıllı çıktı, kumarhaneyle başladığı işi ithalat-ihracatla iyice büyüttü; Maserati Reşat ise ülke içinde, ufak çapta bir kumarhaneci ve haraççı olarak kaldı.

Emil Pavulescu bu gizemli kadın efsanesini beslemek için elinden geleni yapıyordu. Ama kadını, manyak olduğu her halinden belli olan kocasına karşı zor duruma düşürmekten korktuğu için değil, hikâyesini yeterince sofistike bulmadığı için gizemi körüklüyor; fırsat buldukça yatmaktan öteye gitmediği Harika'ya, sanki sağı solu belli olmayan tehlikeli bir sevgili ya da şoke edecek kadar önemli bir ismin karısıymış süsü veriyordu.

Eski güzellik kraliçesi Harika, diplomatik dokunulmazlıkla her türlü tehlikenin yanı sıra, belinde çift şarjör,

Smith Wesson'la gezen kocasından da korunan Emil Pavulescu ile randevusunu kocası zamansız eve döndüğü için değil, canı istemediği için iptal etmişti. Arslan Özyılmazel hâlâ Kiev'deydi, kök salmak istediği Ukrayna'da işine taş koymaya kalkan bir dangalağın beynini dağıtmakla meşguldü, karısının kimle ne yaptığını hiç merak edecek durumda değildi.

Kocasının daha bir süre Kiev'de kalacağını bilen Harika, Pavulescu'yla olan ilişkisini artık bitirmek istiyordu. Yarım yamalak İngilizcesiyle anlaşmakta zorlandığı adama doyalı çok olmuştu. Uzatmaları oynuyordu. Kocasına Romanya'da birçok kapı açan diplomatın onlara artık bir faydası yoktu. Adam yapacağını yapmış, Arslan Özyılmazel'in kritik mevkilerdeki birçok Rumen yetkiliyle tanışmasını sağlamıştı. Bundan sonrası Harika için angaryaya giriyordu.

Emil Pavulescu arayıp İstanbul'da olduğunu, görüşmek istediğini söylediğinde; hiçbir erkeğe hiçbir zaman doğrudan *Hayır* denmeyeceğini, erkek milletini kıvama getirip istediklerini yolda yaptırmanın kadınlığın şanından olduğunu daha küçük yaşlarda öğrenen Harika, sevgilisinin buluşma teklifini gitmeyeceğini bile bile kabul etmişti. Ertesi gün Pavulescu'yu arayıp özür dilerken, televizyon dizileri ve reklam filmleri için *cast* ajansı kuran eski manken arkadaşlarından birinin vereceği çok neşeli bir pijama partisi için ipekli pijama seçiyordu.

Pavulescu randevu iptaline hazırlıklı olmadığı için, geceyi boş geçirmek yerine sergi açılışına gitmeyi tercih etti. Galeri sahibi Besim Varlık'tan özel bir yakınlık ve ilgi gördüğü, Yalın Tağmaç'ın artık geçkin kategorisine giren annesi Sevda Okutan'la tanışıp ayaküstü flört ettiği açılışta, sergilenen yapıtları tek tek inceledi, genç yeteneğin işlerini çok beğendi, aralarında *İzafiyet*'in de bulunduğu üç resmi satın aldı. Bir hafta sonra **Bükreş'te resim okuyan kızı Steliana Pavulescu**'nun on dokuzuncu yaş günü vardı, *İzafiyet*'i kargoyla Bükreş'e gönderdi, diğer ikisini Ankara'ya götürdü.

O sırada iki haftalığına Ankara'ya gelen Veda Alkan bu fırsatı değerlendirmek, hastaneye gidip oğlunu ziyaret etmek istiyordu. Epeydir görmediği için çok özlemişti. Bu ziyaretin ikisini de birkaç ay idare edeceğini düşünüyordu. Hatta gitmişken Başhekim'in de biraz gönlünü alır, adamı tavına getirip Barış'ın en az üç ay daha hastanede kalmasını sağlayabilirdi.

Brüksel'deyken annelik içgüdüsüyle vicdan azabının birbirine karışarak, kalbini hafifçe acıttığı anlardan birinde, çok şık ve pahalı bir mağazadan aldığı uğurböceği desenli pijamayla içi muflonlu terlikleri götürecek, Başhekim'in odasında oğluyla diz dize oturacak, ipeksi yanaklarını öpecek, hatta doktoru izin verirse Elmas Otel'deki Sultan Restaurant'ta kefal balığı yiyeceklerdi. Biricik oğluna bütün bir öğleden sonrasını ayırmayı planlamıştı. Veda Alkan gibi işleri çok yoğun bir siyasi başuzman için bu ciddi bir fedakârlık sayılırdı.

Zamanını iyi kullanması gerekiyordu. Cumartesi sabah gidip akşam dönmek üzere, uçak bileti rezervasyonu yaptıracakken, cep telefonu **ünlü Rumen opera sanatçısı Leontina Vaduva**'nın söylediği ***La Traviata***'dan bir pasajı çalmaya başlayınca, arayanın *sweetheart Emil* olduğunu hemen anladı, heyecanla açtı. Pavulescu'nun şurup gibi tatlı sesini duyunca da aylardır hastanede yatan oğlunu unutuverdi. Duştan yeni çıkmıştı, üstünde sadece bornozu vardı, kanepeye uzandı. Bir aydır arayıp sormadığı için kinayeli cümleler kurarak, *sweetheart Emil*'le konuşmaya başladı.

Emil Pavulescu araya çok incelikli seks çağrıları serpiştirerek onu çok özlediğini anlatırken; bu duygu-şehvet karışımı lafların aslında tümüyle tıraş olduğunu gayet iyi bilen Veda Alkan vücuduna nemlendirici losyon sürüyor; her ne kadar cazibesi hâlâ yerindeyse de giderek yaşlandığını, bu türden beklenmedik seks gecelerini çok az yaşar olduğunu acıyla düşünüyordu. Adamın etrafındaki gizemli kadın efsanesi elbette onun da kulağına gelmişti. Ama artık çağı geçmekteydi, bu konuda arıza çıkarıp elin-

de kalan az miktardaki sevgililerden de olmak istemiyordu. Veda Hanım telefonu kapattığında, tekrar hatırladığı oğlunu ziyaret etmeyi bir dahaki gelişine erteledi. İçi özlemiyle biraz yandıysa da çok işi vardı, çabuk unuttu.

Sweetheart Emil koltuğunun altında Yalın Tağmaç'ın bir yapıtıyla kapıyı çaldığında, bronz dekoltesini haddinden fazla ortaya çıkaran gülkurusu ipek bir bluz giymiş olan Veda Hanım, yıllanmış bir *chianti* şarabı açmış, mumları yakmıştı. Geliş saati yakınlaştıkça sabırsızlandığı, sevgilisi olduğuna kendini inandırmaya çalıştığı *fuck buddy*'sini bekliyordu.

Mum ışığında müthiş çekici görünüyordu kadın, hafif ışık yaşını iyice belirsiz kılıyordu. Biraz oturdular, rokfor yiyip şarap içerek sohbet ettiler. Emil Pavulescu kızına gönderdiği tablodaki tilki kürkü parçalarından ve kimya formülleri yazılı kâğıtlardan söz etti. Steliana babasını arayıp hediyesine bayıldığını söylemişti. Veda'nın da adı *Kuantumun Sonu* olan bu yapıtı beğeneceğini umuyordu. Şaraptan başları dumanlanıp yatak odasına geçtiklerinde Veda Hanım abuk sabuk malzemeler kullanılarak yapılmış bu resmi hiç beğenmediğini, ama bir yere asmak zorunda olduğunu düşünüyordu.

Şekip Sami'nin son projesini içeren müsveddeler genç bir sanatçının işi sayesinde, amacından fersah fersah uzak olsa da, Bükreş'te bir genç kızın odasında yaşamayı sürdürdü. Keşfedilememiş bu kimya dehasından iyi kötü bir iz kaldı hiç olmazsa yeryüzünde. Ama Yalova'ya giderken trafik kazasında hayatında kaybeden kız kardeşi Zeynep İkbal'den o bile kalmadı.

Emrullah Bey, üstüne titrediği küçük torunu Zeynep'in doktor olmasını istiyor, onu boynunda stetoskopla, dalga dalga saçları beyaz doktor önlüğünün omuzlarına dökülmüş bir halde hayal ediyordu. Ediyordu etmesine de, bunun gerçekleşmesi imkânsız bir hayal olduğunu da pekâlâ biliyordu. Çünkü Zeynep'in tıbbiye gibi zor bir tahsil görüp doktor olmaya, başarılarıyla herkesi kendine hayran bırakmaya hiç niyeti yoktu. İkide bir okuldan ka-

çıp orda burda sürten genç kız, kendinden sekiz yaş büyük Suphi Karakurt'la işi pişirmişti.

Okulu bırakıp evlenmek için ağız aramaya kalkmış, ama daha *Tıbbiye için çok zor diyolar..* diye başladığı cümlesini tamamlayamadan, dedesi korkunç hiddetlenmişti. Yaşlı adam sert bir mizaçlı biri olsa da, nadiren hiddetlenirdi. Aklının fikrinin hoppalıkta olduğundan öteden beri kuşkulandığı Zeynep'i adamakıllı payladı.

Zeynep dedesinin kararlılığını görünce, konuyu bir daha açmamıştı. Ama bir gün okuldan sonra konağa dönmeyiverdi. Emrullah Bey'in kendinden fazla güvendiği Rukiye Kalfa konağı çekip çevirmekle, yıllar içinde aksi bir ihtiyar olan Emrullah Bey'i idare etmekle kalmaz, edepsiz gelin Nihan'ın iki yaşındayken bırakıp gittiği Zeynep'i acıyarak sever, onun ufak tefek kabahatlerini örtmeyi de görev bilirdi. Emrullah Bey'in torunundan şikâyetçi olduğunun farkındaydı, o da Zeynep'in gidişatını hayırlı görmüyordu, ama yaşlı adamın büyük öfkesinden korkunca, Zeynep'in henüz eve dönmediğini söyleyemedi.

Emrullah Bey akşam yemeğine oturduğunda Zeynep'i göremeyince hemen nerede olduğunu sormuştu. Rukiye Kalfa sanki soruyu duymamış gibi yaparak karalahana sarmasını yeni pişirdiğini, pazardan aldığı manda yoğurdunun çok leziz olduğunu anlatmaya koyuldu. Amacı konağın çalışanları Zeynep'i bulup getirinceye kadar yaşlı adamı oyalamaktı.

Ama Emrullah Bey bunca yıllık kalfasını iyi tanırdı, sorusunu boğuntuya getirmeye çalıştığını anladı, kükreyerek *Rukiye sualime cevap ver, Zeynep nerde!* diye bağırdı. Sesi öyle öfkeli ve gür çıkmıştı ki, masadaki incecik kesme cam bardaklar çatır çatır çatlayacaktı neredeyse. Rukiye Kalfa Emrullah Bey'in yoğun öfkesi karşısında ne diyeceğini bilemeden donup kaldı. Tam o sırada kapı çalındı. Yıllar içinde konakta otorite sahibi olan ve gerektiğinde, ölümüne bağlı olduğu Emrullah Bey'e diklenme hakkını kendinde gören kalfa *Bağurma da, geldu kiz!..* diye söylenerek kapıya gitti. Ama gelen Zeynep değil, kırk yaşlarında, düzgün giyimli, efendiden bir adamdı.

Karakurt ailesinin eniştesi olan **arabulucu İbrahim** Zeynep'in **Suphi Karakurt**'a kaçtığını bildirmek üzere, Karakurt ailesi tarafından gönderilmişti. Adam, son derece saygılı bir tavırla, ailenin Zeynep'i gelin olarak bağırlarına basmaya hazır olduklarını bildirdi ve bu tür durumlarda her zaman olduğu gibi, tümüyle klişe cümlelerden oluşan, üstünde çalışılmış bir konuşma yaptı. Karakurt ailesi elbette Zeynep'i Allahın emri, peygamberin kavliyle istemeyi tercih ederlerdi. Ama birbirlerini sevmiş olan gençler, Emrullah Bey'in bu izdivaca, Karakurt ailesi tarafından *kâfi derecede sarih olmayan sebeplerle müsaade etmeyeceğini* düşünmüşler, her şeyin usulünce yürümesi yerine, böyle bir cahillik yapmışlardı. Ama madem olan olmuştu, bundan sonra ailelere düşen, ele güne karşı bu hadiseyi gizli tutmak, gençlerin cahilliğini affedip usulünce evlenmelerine müsaade etmekti. Karakurt ailesi Zeynep'i anlı şanlı bir düğünle gelin olarak almak üzere, dedesinin evine geri getirmeye hazırdı, falandı filandı.

Şehirde o yıllarda yayımlanan *Kıyı* gazetesinde köşe yazıları yazan arabulucu İbrahim, ikide bir puff diye nefes vererek tamamladığı konuşmasından sonra, Emrullah Bey'e ufak bir hediye takdim etti. Suphi'nin babası, **Milletvekili Mustafa Nadir Karakurt** tütün tüccarına özel yapım, Halep işi bir nargile göndermişti ve kabul buyrulması ricasıyla hürmetlerini arz ediyordu. Ama Karakurt ailesinin sözcüsü daha hediyeyi uzatamadan Emrullah Bey'e nüzul indi. Adamın önce sağ kolu boş çuvala döndü, ardından sandalyeden yuvarlandı.

Rukiye Kalfa tetikte duruyordu, yaşlı adamın ses çıkarmadan oturmasından şüphelenmişti. Onun tanıdığı Emrullah Bey bu boş konuşmanın devam etmesine asla müsaade etmez, arabulucunun kafasına bir şey fırlatıp siktir ederdi. Hemen atılıp başını bir yere çarpmasına engel olduysa da adamcağızın sağ tarafı tutmuyordu. Zeynep'in kaçtığı kocanın, siyasi olarak hiç hazzetmediği, muhafazakâr bir partiye mensup vekilin, karakteri beş para etmez oğlu olduğunu anlayınca beyninde bir damar

çıt etmiş, yaşlı adam ölümün eşiğine dayanmıştı. İzzeti nefis sahibi tütün tüccarını apar topar hastaneye kaldırdılar.

Olay derhal dilden dile aktarıldı. Kocaya kaçma meselesi gizli kapaklı halledilecekken, nüzulle birlikte bütün şehir tütün tüccarının biricik torunu Zeynep'in vekilin oğluna kaçtığını öğrendi. Zeynep'in dedesinin evine geri getirilmesine fırsat olmamış, Karakurt ailesinin çalışanları da çenelerini tutmamışlardı.

Türkân Hanım Ankara'dan kerli ferli profesörleri toplayıp babasının yanına geldi, tedavisiyle bizzat ilgilendi. Dedesine onun yüzünden inme indiği halde, konağa dönmeyip nikâhsız olarak Karakurt ailesinin sonradan görme aile konağında oturmaya devam eden yeğenine haber gönderip teessüf etti. Ama bu kınamaların, Zeynep'in üstünde, bir-iki gün ölkeyle ağlayıp zırlamak dışında bir etkisi olmadı. Annesi Nihan Hanım'ın evden kaçıp gitmesine yol açtığına inandığı dedesinden nefret ediyordu ve Suphi'ye deli gibi âşıktı. Allahtan yaşlı adam çabuk ayağa kalktı. Sağlam bir bünyesi vardı, çok azimliydi. Bir ay içinde kendini toparladı. Ama nüzul vücudunda iz bıraktı, sağ kolu tutmaz oldu.

Serseri arkadaşlar edinip doğru dürüst tahsil görmese de, babasının şerefini lekeleyecek kadar ağır bir kabahat işlemeyen, edepsiz Nihan'la yaptığı yanlış evlilik nedeniyle gençliği haram olan İmdat Hızır'ın emaneti Zeynep'in bu hareketi tütün tüccarını üzüntüden mahvetmişti. Her şey aklına gelirdi de, biricik torununun kocaya kaçacağı aklına gelmezdi. Ele güle rezil olmamak için bu evliliği kabullenmek zorunda kaldı.

Dünürler Emrullah Bey'in ayağa kalkmasını beklediler. Zeynep'le Suphi'yi, her iki tarafın da itibarını korumak için ne gerekiyorsa yapılan tantanalı bir düğünle evlendirdiler. Vekil Bey'in muhafazakâr bir partiye mensup olmasına rağmen, içkilerin su gibi aktığı açık hava düğününde, aile şerefinin lekelendiğini düşünen Türkân Hanım kuyruğu dik tutmaya çalışıyor; üzüntüsünden kan kusup kızılcık şerbeti içtim diyen Emrullah Bey artık dü-

nür olduğu riyakâr vekille istemeye istemeye dostluk etmeye çalışıyordu.

Zerre kadar hazzetmediği damat Suphi Karakurt'a kıymetli bir saat, Zeynep'e de aile yadigârı, antika bir gerdanlık taktı. Gerdanlığın damla zümrütleri Zeynep'in on yedi yaşının bütün taravetini yansıtan beyaz teninde ışıldıyor, ta uzaktan bile göz alıyordu. O sırada İstanbul'da kimya tahsil eden Şekip Sami, kız kardeşinin Allahın emriyle evlenmek varken kocaya kaçmasını şiddetle kınadığı için düğüne katılmamış, hatta Zeynep'i aileden dışlamadıkları için çok kızmıştı.

Şehrin ekâbirlerinin tam takım katıldığı, kayınpederin milletvekili arkadaşlarının ta Ankara'dan kalkıp geldiği düğünde talihsiz bir olay oldu. Yaşlı adam ne de olsa Karadenizliydi. Vekil Bey ve akrabaları bir çırpıda bir şarjör mermi yakarlarken onlardan aşağı kalmak istememiş, o da tabancasını çekmişti. Ama sağ kolu nüzullü olduğu için, sol eliyle, havaya ateş edeyim derken, misafirlere buz gibi soğutulmuş vişne şerbeti ikram eden hizmetçi **kız kurusu Saadet**'i omzundan yaralayınca düğün yarıda kaldı.

Emrullah Bey'i asıl yıkan, Zeynep'in kocaya kaçması değil, *Ne de olsa genç.. hem öksüz yetim.. yaptı işte bi cahillik..* diyerek, sürdüğü bu lekeyi sineye çekmesine rağmen, torunu tarafından düğününü mahvetmekle suçlanması oldu. Zeynep, omzundan akan kanı gördüğü anda kendini kaybeden, yerde debelenip *Öldüüm! Öldüüm!* diye çığlıklar atan Saadet'in derdine bile düşmemiş, yaptığını fark edince mahvolan dedesine, onca kerli ferli davetlinin önünde *Düğüne gelmesen ölür müydün? Bunak!* diye bağırmış, Emrullah Bey o anda canını almadığı için Allah'a çok sitem etmişti.

Dede ile torun düğünden sonra bir daha görüşmediler. Türkân Hanım babasına yerden göğe kadar hak verse de, topu topu dört kişi kalan ailesinin tümüyle dağılmasından korktuğu için, Zeynep'i affetmesini istiyordu. Ama çabaları boşa gitti. Tütün tüccarı Nuh dedi peygamber demedi. Torununu mirasından mahrum bırakmadı, ama yüzü-

nü bir daha görmeyi de kabul etmedi. Hayattan elini eteğini çekti. Sonsuzca uzanan tütün tarlalarının ve diğer sayısız mal mülkünün idaresini kâhyalarına, hesaplarının teftişini kızı Türkân'a bıraktı, Kaymakoğlu Konağı'na kapandı. Orada, dedesiyle barışmış barışmamış hiç umursamayan, hatta *Bir an evvel ölür de mirasını çıtır çıtır yerim inşallah!* diye beddua eden Zeynep'in dileğinin aksine, esnediğinde kendiliğinden havaya kalkan nüzullü kolunu ağır bir yük gibi taşıyarak uzun yıllar yaşadı.

Gene de içi yanıyordu yaşlı adamın. Evlenmeden önce hamile kaldığını bilmediği Zeynep'i değilse de, tam zamanında dünyaya geldiği halde, etrafa yedi aylık doğduğu söylenen bebeği görmek istemişti. Türkân Hanım affedilmek için hiçbir çaba göstermeyen yeğenine karşı gururunu bir tarafa bırakıp girişimde bulundu. Dünürlere haber gönderip, Ankara'da yaşayan Zeynep'in bebeğiyle birlikte dedesini ziyarete gelmesini beklediklerini bildirdi. Ama Zeynep'in *Benim Kaymakoğlu ailesiyle bi alakam yok!* diye cevap verdiğini öğrenince kulaklarına inanamadı. Bu cümleyi babasına tekrarlamaya içi elvermedi, *Seni dede diye saymayan torunun evladını niye görecekmişsin?* türünden sözlerle yaşlı adamı arzusundan vazgeçirdi.

Damadın babası Mustafa Nadir Karakurt üç dönemdir milletvekiliydi, kısa bir süre bakanlık da yapmıştı. Her ne kadar vekili olduğu meclisle ilişkisi zayıfsa da, çoğunlukla Ankara'da yaşıyor, memleketine arada bir seçmenlerin gönlünü hoş etmek için geliyordu. Oğluyla gelininin de Ankara'da yanında olmasını istemişti. Kavaklıdere'de, Niğdeli müteahhit Abdülkadir Çemiş'in yaptırdığı bir apartmanın en üst katını aldı. Dayadı döşedi, yeni evlileri buraya yerleştirdi. Zeynep böylece Ankaralı oldu, ailesini tümüyle defterden sildi. Soranlara *Tütün Tüccarı Emrullah Kaymakoğlu'nun torunuyum,* diyecek yerde, kayınpederinin eskide kalmış bakanlığıyla övünerek *Eski Devlet Bakanı Mustafa Nadir Karakurt'un geliniyim,* diyordu.

Vekil Bey'in biricik oğlu, yakışıklı damat Suphi, Siyasal Bilgiler Fakültesi'nden mezun olmuş, ama adam

olamamıştı. Babasının forsuyla girdiği Kültür ve Turizm Bakanlığı'nda sözde çalışıyor, ikide bir vekilin oğlu olma durumunu kullanıp yurtdışına, bilgi görgü artırma gezilerine gidiyor, oralarda kumar masalarından kalkmıyordu. Ama memlekette geçirdiği bir yıllık izin sırasında tanışıp alelacele evlendiği hamile karısını yalnız bırakmamak için bu heyecanlı gezilerine ara vermişti.

Cicim aylarıydı, karısının çevresinde pervane oluyordu. Kimi isterse onu hizmetçi olarak alabileceğini söyleyince, Zeynep, sırf dedesinin kulağına gitsin de adam iyice incinsin diye, kız kurusu Saadet'i istedi. Emrullah Bey kazayla vurduğu kıza tonla para vermiş, kendisini her anlamda gülünç duruma düşüren bu olayın daha fazla dillendirilmemesi için elinden geleni yapmıştı. Zeynep dedesini defterden silip vurduğu kızı himaye ederek adamı iyice üzmek ve küçük düşürmek istiyordu.

Ölmüş babası İmdat Hızır'ın adı dururken, kolay kolay ölecek gibi görünmeyen **kayınpederinin adını koyduğu oğlu Nadir**'in doğmasına birkaç ay kala, kız kurusu Saadet eve yerleşti. Evlenmekle kafayı bozan kızcağız iyiydi, hoştu, ama sanki kendisini koca Ankara'da bir tanıyan varmış gibi, *Düşerim müşerim.. Saadet kocası bulamayınca kendini altıncı kattan attı derler sonra!* diyerek, dairenin yere kadar uzanan geniş pencerelerini dışarıdan silmeye yanaşmıyordu. Başka zaman olsa Zeynep bu itirazı kız kurusu hizmetçinin burnundan getirmeyi bilirdi, ama hamileliğinin sonlarındaydı, Saadet'le uğraşacak hali yoktu.

Suphi, her an doğurması beklenen karısının sancısı tuttuğu anda kendisini araması için Saadet'i sıkı sıkı tembihlemiş, çalıştığı dairenin numarasını yazdığı kâğıdı telefonun üstüne yapıştırmıştı. Zeynep yatak odasında tembel tembel yatıyordu. Canı muz istedi. Yirmi dört saat akan sıcak suyla köpük köpük bulaşık yıkayan Saadet'e, *Söyle de şu karşıki manav muz getirsin bize*, dedi.

Saadet her alışverişten sonra filelerini asansöre kadar taşıyan, ayaküstü konuşurlarken karısının geçen sene tüberkülozdan öldüğünü öğrendiği, **pek tatlı dilli, kara bı-**

yıklı Manav Bahattin'e fena kesikti. Adam aslında gudubetin tekiydi. Üst ön dişlerinden biri eksik olduğu için ıslık çalar gibi konuşuyordu. Ama güler yüzlü, neşeli, boylu posluydu, evi kendisinindi, daha da önemlisi çocuğu yoktu. Kız kurusu olduğunun farkında olan Saadet, kısmetine Suphi Bey'in latif arkadaşlarından birinin düşmeyeceğini bildiği için yelpazesini geniş tutmuştu, her ihtimali değerlendirmek istiyordu. Zeynep Hanım'ın kaprisleri nedeniyle bir türlü dışarıda buluşma fırsatı bulamadığı, ama her işveli hareketine anında çapkın çapkın gülerek karşılık veren manavı birkaç ay içinde tava getireceğini umuyor, daha şimdiden evlenecekleri günün hayalini kuruyordu.

Balkona çıktı. *Bahattin! Sana zahmet, bize bi hevenk muz getiriversene!* diye seslenecekti ki, gönlünün aktığı kara bıyıklısının **kapıcının kırıtkan kızı Müjgân**'la konuştuğunu gördü. Bütün güzelliği kalçalarını döven upuzun saçlarından ibaret olan çiçekbozuğu suratlı Müjgân, dükkânda her karşılaştıklarında Saadet'e rakip olduğunu hissettiriyor, türlü cilveler yaparak *Bahattin benim, hiç elleşme!* demeye getiriyordu. Teklifsizce adamın kolunu tutması, yerli yersiz gülmesi, hele göğüs çatalını göstermek için, sanki farkında değilmiş gibi gömleğinin yakasını tutup aşağı çekmesi Saadet'i deli ediyordu, kısmetini elinden almak isteyen bu kızı öldüresi vardı.

Bahattin'le Müjgân konuşa konuşa karşıya geçtiler, apartmanın önüne gelip durdular. Arada bir görüş açısından çıkan ikiliyi dikkatle izleyen Saadet, ne halt yediklerini görmek isteyerek balkon demirlerinden sarkınca, bulaşıktan çıkmış, hâlâ sabunlu elleri bir anda kaydı, dengesini kaybetti ve *Saadet koca bulamayınca kendini altıncı kattan attı derler!* gerekçesiyle camları silmeyen kızcağız aşağıya, lepiska saçlı Müjgân'ın üstüne düştü.

Saadet hemen öldü, omurgası kırılan Müjgân sakat kaldı. Bu manzaraya tanık olan Bahattin kafayı yemiş, bir süre işe gelip gidememişti. Zamanla gözlerinin önünde meydana gelen bu olayı unuttu, dükkânın dışına açtığı tezgâhı Saadet'in beyninin dağıldığı yere kadar genişletti.

Saadet'in cesedi ile Müjgân'ın ağır yaralı vücudu yerde yatarken, çevredekilerden biri çenesi kilitlenen Bahattin'i bir köşeye oturtup eline bir bardak su vermişti. Millet Müjgân'ın başına toplaşmıştı, ama kimse dokunmaya cesaret edemiyordu. Polisin ve ambulansın gelmesini bekliyorlardı. O sırada Zeynep'in doğum sancıları başladı. *Saadet yetiiiş!* diye bağırdı, ama kimse imdadına gelmedi. Kızcağızın altıncı kattan düştüğünü bilmeyen Zeynep epeyce bir süre bağırındı, Saadet'in ortalıktan kaybolduğunu anlayınca kapıya çıkıp yardım istedi. Ama apartman halkı olduğu gibi aşağı inmişti, yan mahalledekilerin kulağına gidene kadar yüz kere kılık değiştirecek olan bu korkunç olay hakkında yorum yapıyorlardı.

Zeynep'i duyan olmadı. Nihayet telefon etmeyi akıl edip Suphi'ye haber verinceye kadar epeyce zaman geçti. Yüzü bembeyaz olmuş bir halde eve gelen Suphi'yle kapıdan çıktığında, kapı önündeki ambulansın kendisi için geldiğini zanneden ve sancısına rağmen kocasına aşkla gülümseyen Zeynep, Saadet'in balkondan düşüp öldüğünü öğrenince fenalaştı.

Vekil Bey'in Ankara'daki yakınlarının bir anda doluştuğu hastanede, on altı saat süren çok zor bir doğum yapan Zeynep'in hayatı, bu korkunç olayla birlikte değişti. Doğumdan sonra kucağında bebeğiyle eve gelirken münasebetsiz bir komşunun, kapı önünü gösterip *Saadet'in beyni tam burda dağıldı.. Kasap Hilmi, dükkânın camına yapışan beyin parçalarını sile sile bitiremedi,* demesiyle kapıldığı dehşet, ağır bir postpartum depresyon ile birleşince, lohusa kadın darmadağın oldu. Suphi ise, depresyondan bir türlü çıkamayan karısı işi intihar tehditleri savurmaya kadar vardırınca, bakanlıktan yine bir yurtdışı görev uydurdu. Üç aylık bebekleri Nadir'i annesine bıraktı, karısını alıp on beş gün sürecek, yapılması hiç de şart olmayan bir iş için Fransa'ya gitti.

Babası ne kadar sıkıştırsa da kumarbaz olduğunu itiraf etmeyen Suphi, evlendikten sonra kumardan el çekmek için azami gayret göstermiş, bir yıl boyunca eline is-

kambil kâğıdı almamıştı. Yine almayacaktı. Ama karı koca Nice'teydiler, baştan çıkarıcı Monte Carlo burunlarının dibindeydi ve Zeynep hâlâ depresyondaydı. Kendine, karısının kafasını dağıtmak gibi iyi bir gerekçe bulan Suphi, Zeynep'i Monte Carlo'ya götürdü. Oturdukları ilk kumar masası yalnız Zeynep için değil, aile için de uzun sürecek bir sonun başlangıcı oldu.

Zeynep'in, içinde uyuduğunu bilmediği kumar geni canlandı, harekete geçti, on beş gün boyunca poker oyunu genç çifti esir aldı. Orada tanıştıkları bir Türk olan Tarık Bakırcıoğlu ile ahbap oldular. Hem kumar masalarında hem havyarlı şampanyalı yemek masalarında ciddi miktarda para yediler. Tarık Bakırcıoğlu daha yeni bebekleri olan bu çifte evliliğin nimetleri konusunda hiç umut vermemiş, *Beddua* diye andığı ikinci karısı Bedia'nın oğlunu nasıl baştan çıkarttığını anlatmış, uzun ve renkli hikâyesini hazin gözyaşlarıyla bitirerek genç çiftin içini parçalamıştı.

Geziyi bitirip döndüklerinde, haftanın birkaç gecesini Ankara'nın gizli kumarhanelerinde geçirebilmek için oğulları Nadir'e yatılı bakıcı tuttular. Mustafa Nadir Karakurt'un düğün hediyesi olarak Suphi'nin üstüne yaptığı daireyi uğursuz olduğu gerekçesiyle sattılar, parasını kumarda yeme niyetlerini gizleyip kiraladıkları ev için Vekil Bey'e *Satın aldık*, dediler. Zeynep Suphi'den daha koyu kumarbaz çıktı. **İkinci oğlu Tarkan**'a hamileydi, doğum sancısı kumar masasında tuttu. Ama işi öyle abartmıştı ki, *Kırk yılda bir kazanıyorum, bırakamam!* dedi, suyu patlayıp yer gök ıslanıncaya kadar masadan kalkmadı.

Karı-koca bu alışkanlığı giderek ilerlettiler. Oturdukları evin kendilerinin olmadığının ortaya çıkmasıyla birlikte kopan kavgadan sonra Mustafa Nadir Karakurt öldü. Vekil Bey'in gölgesi ortadan kalkınca rahatlayan çift, adamdan kendilerine bir de hatırı sayılır bir miras intikal edince, Ankara'nın gizli köşelerde bulunan, pespaye kumarhanelerle yetinmediler, uçağa atladıkları gibi soluğu Fransız Rivierası'nda aldılar. Vekil babasının ölümüyle Kültür ve

Turizm Bakanlığı'ndaki ekmek elden su gölden iş hayatı sıkıntıya giren Suphi izni bitince dönmek istemiş; ama gündüzlerini havuz başında yakışıklı jigololarla kesişerek geçiren, akşam olunca okul çağındaki iki oğlu Nadir ile Tarkan'ı uyuttuğu gibi kumarhaneye koşan Zeynep kocasına *Sen çocukları al git, ben bikaç gün daha kalıcam,* demişti. Suphi de dönmemiş, bir mazeret dilekçesi uydurup göndererek iznini uzatmış, bu davranışı da dairedeki durumunu iyice sarsmıştı.

Vekil Bey'den kalan miras bitmek üzereyken bu kez Emrullah Bey öldü. Abisi Şekip Sami Bey'in zibidi avukatı Abbas Koşar Zeynep'i de aramış, mirasın paylaşımı için halasına dava açmak isterse avukatlığını üstlenmeye hazır olduğunu bildirmişti. Zeynep hiç oralı olmadı. Çünkü Türkân Hanım'ın aile mirasının yönetimi konulu nazik mektubuna *Hayır!* cevabını vermesini müteakiben hakkı olan pay kendisine derhal intikal ettirilmişti, avukata ihtiyacı yoktu.

Karısına kalan büyük miras başını döndürünce, Suphi artık eziyet haline gelen devlet memuriyetine devam etmek için bir lüzum görmedi, istifa etti. Ankara'da yaşamaları için de bir neden kalmamıştı. İstanbul'a taşındılar. Böylece sıra İstanbul kumarhanelerini fethetmeye geldi. İstanbul'da da uzun yıllar kumar oynadılar. Bazen o muazzam servetin erimekte olduğunu görüyorlar, endişeye kapılıp *Bırakalım!* diyorlar, birkaç ay efendi gibi oturuyorlar, sonra birinden birini şeytanın dürtmesiyle yine başlıyorlardı.

Karı koca son kırıntıları da, Yalova'da, polis baskını ihtimaline karşı göz boyasın diye birinci katında yoksul bir ailenin bedavaya oturtulduğu, üç katlı bir evin bodrum katında, sigara dumanından göz gözü görmez olmuş bir odada, poker masasında harcadılar. Borçları gırtlaklarına dayanınca, Suphi karanlık işler çeviren bir nakliyat şirketinde umum müdür olarak çalışmaya başladı.

Servet suyunu çekmişti. Tefecilerden aldıkları borç nedeniyle girdikleri çember daralıyor, Suphi ümitsizliğe

kapılıyor, ama Zeynep, halasının ölmesinin an meselesi olduğunu söyleyerek kocasının içini rahatlatıyordu. Çoluk çocuğu olmayan Türkân Hanım da öldüğü zaman, İmdat Hızır'dan kalan mirastan daha büyük bir servet Zeynep'in ve abisinin olacaktı. Ama Allah kahretsin ki, ihtiyar cadı bir türlü ölmek bilmiyordu.

Hayatlarını bitirecek olan kumar tutkuları çocuklarının kendilerinden nefret etmelerine yol açmıştı. İlgisiz, sevgisiz kendi kendilerine büyüyen iki oğulları daha üniversite çağlarında aileden koptular. Vekil dedesi gibi ağzı iyi laf yapan, insan ilişkilerinde başarılı Nadir, kendisini kurtarmak için mecbur olduğuna inandığı bir suç işledi. Babasının rolex saatini, annesinin damla zümrütlü gerdanlığını ve birkaç mücevherini resmen çaldı, parasıyla yurtdışına gitti. Zor zamanlarda kumarda yemek üzere kenara ayırdıkları servetlerinin oğulları tarafından çalındığını anlayan Suphi ile Zeynep deliye döndüler. Evlatlarının öz anne-baba malını çalmasından çok, sıkıştıklarında masaya sürecekleri küçük servetlerini kaybettikleri için öfkeliydiler.

Elindeki parayla kıt kanaat geçinmeyi beceren Nadir, önce Avrupa'da biraz dolaştı. Paris'te tanıştığı Kanadalı bir kızın peşinden Montreal'e gitti. Bir süre birlikte oldular. Kız orada Nadir'i terk etti, beş parasız, işsiz güçsüz bıraktı. Nadir benzincilerde, *McDonald's* türü yerlerde çalışarak ayakta kalma mücadelesi verirken, kader yine cilveli yüzünü gösterdi. Bir kumarhanede iş buldu. Anne babasının düştükleri durum nedeniyle kumar oynamayacağına yeminliydi, ama oynatmayacağına değildi. Krupiye olarak çalışmaya başladı. Zeki bir adamdı, işin inceliklerini çabuk kaptı, sektörün girdisini çıktısını öğrenince soluğu kumarın merkezinde, Las Vegas'ta aldı.

Annesinin neredeyse kumar masasında doğuracak olduğu kardeşi Tarkan, lise çağındayken erkeklerden hoşlandığının farkına varmış; küskün, gerilimli bir hayat yaşamaya başlamıştı. İçe kapalıydı, evdeki varlığı bile belli değildi. Okuldan gelince, hiçbir zaman düzenli yemek

bulunmayan evde buzdolabında ne bulursa atıştırıp odasına kapanır, içinin sıkıntısını ayna karşısında mim yaparak dağıtmaya çalışırdı. Oyunculuğa büyük yeteneği vardı. Çocukluğundan beri kendini oyalamasını sağlayan mim, konservatuvar sınavlarını da birincilikle kazanmasını sağlamıştı.

İkinci sınıftaydı. Sevgilisiyle duştayken babasına yakalanınca hayatı altüst oldu. Kan revan içinde, korkunç bir gece yaşandı. Aile henüz tam düşmemiş, Emrullah Bey'den kalan servet suyunu çekmemişti. Zeynep'le Suphi o gece Suadiye'de, yeni dadandıkları, ahşap bir konakta bulunan, kulüp süsü verilmiş bir kumarhaneye gitmişlerdi. Anne babasının kırk sekiz saatten önce eve dönmeyeceklerini bilen Tarkan, bebek gibi yüzü ve Davut heykelini andıran muhteşem vücudu sayesinde konservatuara girmeyi başaran, ama oyunculuk yeteneği kıt olduğu için, arkadaşlarının **Esat-ama-vasat** dedikleri, çocuğu eve getirdi. Henüz sevgili değildiler. İkisi de aralarındaki çekimi tüm hücrelerine kadar hissediyor olsalar da aşklarını itiraf etmemişlerdi. O gece hem sevgili oldular, hem de hayatlarının en korkunç, ama ikisini birbirine ölene kadar bağlayacak olan dakikalarını yaşadılar.

Esat-ama-vasat yeteneksiz olduğunun farkındaydı, ama bunu hiç dert etmiyor, şahane fiziğinin her kapıyı açacağını biliyordu. Nitekim açmıştı, bir buzdolabı reklamı için onlarca oyuncu arasından o seçilmişti. Yine de ilk işinde tümden başarısız olmamak için, yeteneği tüm hocaları tarafından tartışmasız kabul edilen Tarkan'dan kendisini çalıştırmasını istedi. Reklam filminde güzeller güzeli bir kızla nişanlı bir delikanlıyı oynayacak, buzdolabının önünde yanağından öpeceği kıza aşkından yandığına dair, tipik reklam cümleleri söyleyecekti. Canlı Davut heykeline körcesine âşık olan Tarkan, daha rahat çalışabilecekleri gerekçesiyle Esat'ı eve çağırdı. Çocuğun rolü bahane ettiğini anlamamıştı, niyetinin gerçekten çalışmak olduğunu sanıyordu. Mutfakta, tam takır kuru bakır buzdolabının önünde canla başla çalışırlarken beklenen aşk yıldırımı aralarına düştü, öpüşmeye başladılar.

Zeynep o dakikalarda *Doğaya Şefkatli Yaklaşımlar Kulübü* adı altında faaliyet gösteren kumarhanede, oturmak istediği masa dolu olduğu için alt kata inmişti. Gerçekten böyle bir kulüp olduğuna inanıp katılmak isteyenlerin gözünü boyamak amacıyla, çevre felaketlerini anlatan uyduruk posterler, ucuz basım broşürlerle dolu salonda kurulan zengin masadan bir şeyler atıştıracaktı. Füme dilli sandviçini yerken pencereden bakacağı tuttu, gördüklerinden fena halde huylandı. Sokakta olağandışı bir far kalabalığı vardı.

Farlar polis arabalarına aitti. Kulüp hakkında yapılan bir ihbarı değerlendiren polis baskın yapmak için konağın çevresini sarıyordu. Zeynep, konağa yaklaşan farların birer birer söndüğünü görünce, tuvalete gitmek için oyuna ara veren Suphi'ye korkuyla, *Polis baskına geldi!* dedi. Telaşa kapılan karı-koca derhal toparlanıp kimseye görünmeden, konağın bahçeye açılan arka kapısından kaçtılar. Her ihtimale karşı iki sokak arkaya park ettikleri arabalarıyla Bağdat Caddesi'ne çıkmak için binanın önünden geçerlerken, polisin suçüstünde yakaladığı kaşar kumarbazları bir bir dışarı çıkarttığını gördüler.

Tarkan ile Esat duştayken yürekleri hâlâ ağızlarında olan karı-koca eve döndü. Badireyi ucuz atlattıkları için ser ser seviniyorlardı. Kumarhaneden beri çişini tutan Suphi çok sıkışmıştı, doğru banyoya koştu, ama kapı kilitliydi. İçerden gelen su sesini duyunca oğlunun yıkandığını sanan Suphi *Aç ulan şunu, donuma yapıcam!* diye bağırmaya başlamıştı. Bir yandan da *Bakmam bakmam.. merak etme..* diyor, *He he he..* diye gülüyordu. İki sevgilisi bembeyaz kesilmişlerdi, korkudan öleceklerdi neredeyse. Tarkan kapıyı bir türlü açmayınca oğlunun şofbenin gazından zehirlendiğini sanan Suphi bir omuz attığı gibi kapıyı kırıp içeri girdi. Oğlunu sevgilisiyle çırılçıplak bir halde yakalayınca o ana kadar tuttuğu çişini bırakıverdi. Deliye dönmüştü. Ekmek bıçağını alıp her ikisini de doğramak üzere mutfağa giderken çişi paçalarından yere damlıyordu.

Yarım yamalak havlulara sarınmış gençleri odada kıs-

tırdı. Bangır bangır bağırıyor, ikisini de öldüreceğini, delik deşik edeceğini söylüyordu. Savurduğu bıçak kendini Tarkan'a siper eden Esat'ın yapılı, güzel göğsünü boydan boya yardı. Kocasına engel olmaya çalışan Zeynep bembeyaz banyo havlusunun kıpkırmızı kesildiğini görünce çığlık atarak bayıldı. Dakikalar süren ölüm-kalım mücadelesinden sonra, katil olmayı göze alamayan homofobik Suphi iki gencin kaçmalarına göz yumdu.

Esat'ın yoksul öğrenci evinde ağlaşarak göğsünü sardılar. Tarkan yol boyunca *Hastaneye gidelim,* diye yalvarmış, ama Esat polisin işe karışacağını, durumu açıklamak zorunda kalacaklarını, başı belaya giren Suphi Bey'in daha da azıp Tarkan'ın hayatını tehdit edeceğini söyleyerek kabul etmemişti. Esat'ın ölümcül olmayan yarasının kanı durdu, ama Tarkan'ın gözyaşları durmadı. Sabah otobüse atladıkları gibi Antalya'ya giderlerken, Tarkan'ın konservatuvarı bitirip büyük bir oyuncu olmak hayalleri suya düşmüş, Esat'ın düne kadar şahane olan göğsünde o gecenin hiç silinmeyecek izi kalmıştı.

Antalya'da beş parasızdılar, sürünüyorlardı. Daha yaz gelmediği için otellerde iş bulmaları çok zordu. Tarkan, Amerika'ya kaçtıktan sonra birkaç kez telefonda konuştuğu abisini arayıp para istedi. Nadir'in acımasız cevabı *Ben nasıl başımın çaresine baktıysam, sen de bak!* oldu. Tarkan böylece babasının bıçağından korumak için geniş göğsünü kendine siper eden Esat-ama-vasat'tan başka, hayatta kimsesinin olmadığını anladı.

Yaz gelip de tatil köyleri hareketlenince iş buldular. Tarkan mim yapmaya başladı. Önceleri çocuklara yemek yerken üstüne döken adam, iskelenin ucunda uçurtma uçururken denize düşen adam gibi basit gösteriler yapıyordu. Sonra yetişkinlere mimle acıklı bir aşk hikâyesi anlatmaya başladı. Olmayan sevgiliyle dans ediyor, sevişiyor, terk ediliyor, sonunda içli içli ağlıyordu. Gösterisi öyle etkileyiciydi ki, bittiğinde Tarkan'ın gözünde bir damla yaş olmamasına rağmen, seyirciler ağladığına yemin ediyorlardı. Bir-iki kez animasyonu deneyen, ama ne kadar

dikkatli olsa da yara izinin dikkat çekmesini önleyemeyen Esat garsonluk yapmayı tercih etti. Her şey dahil tatil köylerinde ne kadar çok yerlerse paralarının karşılığını o kadar aldıklarını düşünerek tatmin olan görgüsüz müşterilere servis yaparken soyunması gerekmiyor, izin günlerinde denize de girmeyince yara izini kimse görmüyordu.

Tarkan'ın yeteneği büyük bir oyuncu olmasını sağlamadı. Ama içinin tüm ateşini dışarı vurduğu gösterileriyle giderek büyüyen bir ün sahibi oldu. Repertuvarını genişletti, transfer teklifleri aldı. Derken kendi kulüplerini açtılar, iyi para kazanmaya, istedikleri gibi yaşamaya başladılar. Tarkan'ın gözü bir an bile Esat'tan başkasını görmedi. Tarkan'ı çok sevmesine rağmen aşkına onun kadar sadık olmayan Esat-ama-vasat arada bir kaçamak yapsa da, Tarkan, duyduğu büyük aşk ve minnet nedeniyle her defasında sevgilisini affediyor, dramatik kavgalarının ardından göğsüne yattığında dudaklarını Esat'ın göğsündeki yara izine dayayıp ağlıyordu.

Tarkan sanki dünyaya gökten inmişti. Resmi bir belge gerekmedikçe soyadını bile kullanmıyordu. Annesi trafik kazasında öldüğünde telefonunu bulan, arayıp cenazeyi haber veren, yüzünü bir kez bile görmediği büyük hala Türkân Hanım'a *Gelmem*, demişti. *Benim annem babam yok, hiç olmadı.* Tarkan'ın geçmişine ilişkin dillendirdiği son cümle bu oldu.

Varlıklarını ve onurlarını kumarda kaybederek yaşadıkça, Etiler'de iki yüz metrekarelik yayla gibi daireden Pendik'te sıradan bir apartmana düşen Zeynep ile Suphi, artık Yalova'da pespaye bir kumarhanenin müdavimi olmuşlardı. Müthiş sıcak bir temmuz günüydü. Suphi'nin parasızlık nedeniyle çalışmak zorunda kaldığı, karanlık işler çeviren nakliye şirketinin verdiği araba bozulduğu için servisteydi. Yalova'ya nasıl gideceklerinin derdine düşmüşlerdi. Artık yüzsüzlükte de sınır tanımaz bir hale geldikleri için, cenazeye gitmeleri gerektiğini, ama arabasız kaldıklarını söyleyerek güngörmüş bir çift olan karşı komşuları Turgut Bey'le Berat Hanım'ın *Renault Broadway*'lerini istediler.

O sırada *Cumhuriyet* gazetesinin pazar bulmacasını çözmekte olan Turgut Bey şaşalamış, ama şirin şirin gülümseyen komşusu Zeynep Hanım'a *Olmaz,* diyememiş, Berat Hanım da mecburen anahtarı uzatmıştı. Karı-koca arabaya binip gittikten sonra, oğulları basgitarcı Tümay *Baba niye verdin ya.. kaza yaparlarsa kim ödeyecek?* diye itiraz etti. Komşuluk ilişkilerine çok değer veren Berat Hanım *Komşu komşunun külüne muhtaçtır oğlum.. hem Yalova dediğin yer şurası..* diyerek konuyu kapattı. Ama içi hiç rahat değildi, pek sık görmediği adam hakkında bir fikri yoksa da, kadını hiç gözü tutmuyordu.

Basgitarcı Tümay haklı çıkmış, kumar masasına yetişmek için gaza basan ve batmakta olan güneşten rahatsız olup birkaç saniyeliğine gözlerini kapatan Suphi, karşıdan gelen bir kamyonun altına girmişti. Zeynep hemen öldü, ağır yaralanan Suphi hastaneye kaldırıldı.

Aynı anda, Zeynep'ten beş yüz kilometre uzakta hayatını kaybeden biri daha vardı. Emrullah Bey'in huysuz ve edepsiz gelini; Zeynep'in, tanımasına dedesinin engel olduğuna bütün kalbiyle inandığı annesi, hâlâ deli gibi âşık olduğu, artık ihtiyar bir adam olan Alişan'ın derdini çeken Nihan, sefil bir hayat yaşadığı Isparta Senirkent'te, sel nedeniyle dağdan akıp ilçe merkezini kaplayan korkunç ve ölümcül bir çamur deryasının içindeydi. Anne-kız aynı saniyelerde can verdiler. Bunu ne Şekip Sami Bey bildi, ne de Türkân Hanım. Zeynep'in ölüm haberini aldıklarında, her ikisi de, gazetede Kapıdağ'a yağan yağmurun Senirkent'e taşıdığı çamur nedeniyle yetmiş dört kişinin can verdiğini okumuşlar ve benzeri az görülen bu büyük çevre felaketi nedeniyle dehşete kapılmışlardı.

Zeynep'i toprağa vermek de, yeğenlerinden daha uzun ömürlü çıkan Türkân Hanım'a düşmüştü. *Evlatları var, onlar baksın çaresine,* demeden, öldükleri yerde bırakmadan, son görevini yapmış, farklı zamanlarda ölen iki yeğenini de Kaymakoğlu aile mezarlığına defnettirmişti.

Zeynep abisi Şekip Sami'den önce öldü. Türkân Hanım polis vasıtasıyla yeğeninin ölüm haberini alınca avu-

katlarına talimat verdi, Las Vegas'ta yaşayan Nadir'in de, nerede olduğu belli olmayan Tarkan'ın da telefonlarını buldurdu. Annelerinin elim bir kazada öldüğünü söyleyip cenazenin yerini saatini bildirdi. Nadir *Gelicem,* dedi, ama gelmedi. Cenaze boyunca Türkân Hanım'ın gözü yoldaydı. Suphi'nin akıbetiyle ilgilenmeyi Karakurt ailesine bırakmış, ama Zeynep için Kuran okutturmuş, Turgut Bey'le Berat Hanım'ın hurdaya çıkan *Renault Broadway*'lerinin bedelini de ödemişti.

Türkân Hanım, felç olmasına sebep olduğu dedesine *Bunak* diyecek kadar tıynetsiz olan Zeynep'in ölümünden etkilenmiş değildi. Küçük yeğeninde her zaman kötücül bir taraf, sevgisiz bir yürek bulmuştu. Ama miras nedeniyle aralarındaki tüm bağlar kopmuş olsa da, Şekip Sami'nin İstanbul'da, Şişli Etfal Hastanesi'nde bir başına, zavallıca öldüğünü öğrendiğinde baştan ayağa titremiş, parlak zekâsı hakkında düşünmekten kendini alamamıştı. Çocukluğunda büyük işler başaracağı ümit edilen Şekip Sami'nin zekâsına kontrolsüz heyecanları yön vermiş, zavallı yeğeni, bir ergenin ruh halinden çıkamamış, yetişkin olmayı başaramayınca zekâsı da, hayatı da ziyan olup gitmişti.

Şekip Sami için de Kaymakoğlu ailesine yakışır bir cenaze töreni düzenledi. Sami'nin dört yetişkin kızından hiç değilse birinin geleceğini umuyordu. *Babalarıdır, öldüğünü bilmeye hakları var.. gelmek isterler,* diye düşünüp Esra'yı aradı, ama büyük halanın telefonundan önce zibidi Avukat Abbas'tan babasının öldüğünü öğrenen Esra gelmeyeceklerini bildirdi. Türkân Hanım'ın yeğeni adına çok içi sızladı. Cenazesine bile sahip çıkmayacaksa evlat niye vardı? Tamam, Zeynep de Suphi de, hayırlı anne babalar sayılmazlardı, kendilerine kalan koskoca mirası yiyip bitirmişler, evlatlarına tek kuruş bırakmamışlardı. Ama cenazelerine gelmemeleri için bu bir neden olamazdı.

Türkân Hanım şapkasını önüne koydu. Babası Emrullah Bey'den kendisine kalan ve iyi işletildiği için akıl durduracak kadar büyüyen servetini ne yapacağına karar

vermesi gerekiyordu. Hiç tanımadığı bu altı hayırsız yeğen çocuğunun, yüzlerini bile görmediği bu cibilliyetsizlerin yemelerini istemedi. Avukatlarını çağırdı, servetini noter huzurunda Tema'dan Kızılay'a, Darüşşafaka'dan Türk Eğitim Vakfı'na kadar birçok kuruma paylaştırdı.

Ama Las Vegas'ta işi gereği Amerikalı avukatlarla tanışan Nadir Karakurt bir gün onlardan biriyle konuşurken büyük halanın hacir altına alınması halinde mirasın kendisine ve kuzenlerine kalacağına uyanıverdi.

Bir süredir kuzeni Esra'yla görüşüyordu. Bir gün tesadüfen eline geçen *Turkamerican* dergisinde yayımlanan Nazım Hikmet şiirinin çevirmeninin adının Esra Kaymakoğlu olduğunu görünce, bunun, çocukluğunda tek bir kez gördüğü dayısı Şekip Sami'nin kızı olabileceğini düşünmüş, kıza bir *e-mail* atmıştı. Dergide Esra'nın adını görünce, içinde bir akrabalık sevinci doğmuştu çünkü; kendini yapayalnız, geleceksiz hissettiği bu koca ülkede, çok uzakta yaşasa da bir akrabasıyla yakınlık kurmak istemişti.

Cevap hemen geldi. Esra da hiç görmediği ama babasından adını duyduğu Zeynep Halasının oğlu Nadir Karakurt'la karşılaştığına sevinmişti. İngilizce yazışmaya başladılar. Nadir Esra'yı Las Vegas'a davet etti. Bedava tatil canına minnet olan Esra epeyce tutan yol parasını denkleştirdi, siyahî kocası Eddie'yle bir hafta Nadir'in misafiri oldu. Las Vegas'ta gezdiler, tozdular, Nadir'in alt kademede çalıştığı kumarhanede ufak paralara oyun oynadılar, akşamları içki içip içlendiler. Onları bir araya getirmemiş, tanıştırmamış oldukları için anne babalarını suçladılar.

Derken konu büyük halanın hacir altına alınması halinde kendilerine kalacak mirasa geldi. Para kazanmak için göbeği çatlayan Nadir, mirasını hayır kurumlarına bağışladığını bilmediği, doksanını aşan ve bir türlü ölmeyen halanın servetini şimdiden ele geçirmeleri için birleşip bir avukatla anlaşmalarının yerinde olacağını söyledi. Esra bu fikre tüm kalbiyle katıldı. Şekip Sami'nin geçim sıkıntısı çeken diğer kızları da çok heyecanlandılar, ümitlendiler, peşin para bulmuş gibi sevindiler. Hemen inter-

netten buldukları, konsolosluk aracılığıyla vekâlet verdikleri ve **uyuzun teki olduğunu bilmedikleri Avukat Mithat Gürtunca** ile anlaştılar.

Ama Türkân Hanım tedbirini zamanında almış, akıl sağlığının yerinde olduğunu belgeleyen kapı gibi heyet raporunu ortaya koyarak, öldükten sonra servetinin doğru yerleri bulmasını sağlamıştı. Üstelik mirasını bıraktığı kurumlar da baldırı çıplak yeğen çocuklarına pabuç bırakacak cinsten değildi.

Beş kuzenin bulduğu Mithat Gürtunca arabasıyla şehre geldiğinde öğlen olmuş, adam kurt gibi acıkmıştı. Araştırmaya başlamadan önce sucuklu bir Karadeniz pidesi yemek istedi. Rastladığı ilk pideciye girdi. Dışarıdan bakıldığında kirli camları, dandik formika masaları, peçete yerine geçen, kesilip su bardağına konmuş pembe kâğıtlarıyla ***Davran Karadeniz Pidecisi***'nin bu kadar nefis pide yapacağına hiç ihtimal vermemişti. Bir sucuklu pide yemek için girdiği lokantadan bir de yumurtalı kaşarlı, yarım da kuşbaşılı yiyip çıktı.

Sucukludan sonra kaşarlı pidesini beklerken, dükkân sahibi olduğunu sandığı asık suratlı adama Türkân Kaymakoğlu'nu tanıyıp tanımadığını sormuştu. Adam esas pideci değil, yerine bakan halaoğluydu, Gümüşhaneliydi, Türkân Hanım'ın adını bile duymamıştı. Müşterilerden biri avukata yardımcı olmak istedi, ama kadını başkasıyla karıştırdı, *Öldü o*, dedi. *Ohoo, kaç sene oldu hem de!* Doksanını aşan kadının ölmüş olmasını çok doğal kabul ederek hemen inanan Mithat Bey çok sevindi. Hacir için akıl sağlığı raporudur, davadır, şudur budur hiç uğraşmadan, müvekkillerinden olağanüstü bir servet olduğunu öğrendiği mirasın işini tık diye bitirecek, acayip miktarda bir parayı cukkalayacaktı.

Mirasçıların durumunu öğrenmek için nüfus idaresine gitti. Yediği pideler midesine oturmuştu, durmadan esniyordu. Nüfus idaresindeki memur, Gümüşhanelinin aksine şehrin yerlisiydi, Türkân Hanım efsanesini de gayet iyi biliyordu. *Ne ölmesi birader.. seni beni gömer,* dedi

Türkân Hanım için. Hem ölse bile mirasçılar avuçlarını yalayacaklardı. Bu çok yaşlı kadının şehirdeki gücünü, zekâsını, gelmişini geçmişini bire bin katarak anlattı. Uyuz avukat böylece Türkân Hanım'ın çok dişli, mirasını bağışladığı hayır kurumlarının da çok sağlam olduğunu öğrendi, hiç mücadeleye girişmedi. Ama durumu müvekkillerinden gizledi. Sürekli harçtır, puldur, akıl raporu için şudur budur gibi uydurma nedenler bulup hukuktan bihaber olan açgözlülerden para sızdırmaya başladı.

Mirasının ölmeden doğru yerleri bulmasını sağlayan Türkân Hanım Üçkardeşler Pastanesi'nde internetten, Âlim Bey'in *blog*undan, ilgisini çeken web sitelerinden bahsederken, Başhekim hayret içinde yaşlı kadını dinliyor; sanal dünyaya ilişkin engin bilgisi karşısında kapıldığı hayranlığı ifade edecek kelime bulamıyordu. Uzun uzun sohbet ettiler, hastanenin nasıl bir *web* sitesi olması gerektiği konusunda fikir teatisinde bulundular. Daha doğrusu, Başhekim'in bir fikri olmadığını gören Türkân Hanım emir kipinde tavsiyelerde bulundu. Başhekim yaşlı kadını takdirle dinlerken, karısı Sevim Hanım üstüne gülsuyu dökülmemesini rica ettiği sumuhallebisini, yanında minik bir poşet içinde getirdiği kaşıkla yedi, garsona iki kez sildirdiği masaya parmaklarını değdirmemek için büyük çaba harcadı.

Kızı Zehra'yla birlikte az ötelerinde oturan Âlim Kâhkeci, hayret etmekte Başhekim'den aşağı kalır durumda değildi. Yaşı yüze dayanmış Türkân Hanım'ın, *blog*una ilişkin yaptığı eleştirilerin tümünde haklı olduğunu düşünüyordu. Baba-kız ısmarladıkları iki çeşit tatlıyı bitirdiler. hâlâ doymayan Zehra'nın mızıldanmasına rağmen kalktılar, tenis raketlerini, spor çantalarını aldılar. Âlim Bey iyi günler dilemek için yanlarına geldiğinde, Türkân Hanım Başhekim'e arşivinde **hastanenin kurucusu Mutasarrıf Hüsnü Simavi Bey** ve hastane kurulu üyelerinin fotoğraflarının bulunduğunu söylüyor, *Web sitesine koymanız çok münasip olur,* diyordu.

Türkân Hanım'ın arşivinde sadece hastane kurulu

üyelerinin değil, şehrin kalburüstü aileleri arasında adı geçen ve 19. yüzyılda doğup 20. yüzyılda ölen Ermeni fotoğrafçı Karnik Sabuncuyan'a fotoğraf çektirmiş hemen herkesin birer ikişer resmi vardı. Yaşlı kadın Kaymakoğlu Konağı'na yerleştikten sonra, sülalesinin beş göbektir yaşadığı bu şehrin tarihinin belgelerini biriktirmek istemiş, Sabuncuyan'ın küçük bir kısmı cam negatifler halinde olan ve yıllar içinde elden ele gezerken dağılan fotoğraflarından bazı kıymetli parçaları yavaş yavaş bir araya getirmişti.

Aslen Konya Meramlı olan Karnik Sabuncuyan'ın bu Karadeniz şehrinin görsel tarihine büyük katkısı vardı. Hatta şehrin resimli tarihini o yazdı denebilirdi. Sabuncuyan'ın birbirinden güzel sepya fotoğraflarına bakarken Türkân Hanım'a öyle geliyordu ki, 19. yüzyılın sonunda bu şehirden bir Karnik Usta geçmeseymiş, şehir sanki köksüz, tarihsiz kalacak; hatta şehir bile olamayacakmış.

Yıllardır her kurban bayramının dördüncü günü, tarihi Ulu Cami'de tüm ölmüşlerinin yanı sıra, şehre eli değmiş olan herkesin ruhu şad olsun diye mevlit okutturan kadın; dua kısmında Karnik Sabuncuyan'ın yanı sıra, **Ardıçoğlu Totodaki Bey, Kalustyan Ara Bey** gibi şehre hizmet etmiş diğer Ermeni ve Rumların da adlarının anılmasını istiyordu.

Eşraftan veya halktan buna karşı çıkan, *Elin gâvurlarına niye dua edecekmişiz?* diyen çok kişi olmuştu, hâlâ da oluyordu. Kimileri Türkân Hanım'ın aklı ve natıkası karşısında hayranlığa kapıldıkları için susuyorlar, kimileri de ileri yaşına rağmen hâlâ güçlü olan bu kadınla karşı karşıya gelmeyi göze alamadıklarından fısıldaşmakla yetiniyorlardı.

Son yıllarda çoğalan bu çatlak sesler, şehirde yüksek bir vızıltı halinde dolaşıyordu. Bazıları sanki sadece onlar için okutuluyormuş gibi, farklı dinden bu kişiler hakkında bir yığın kötü söz söyleyip halkı mevlide katılmaktan vazgeçirmeye çalışıyordu. Ama yoksul halk gene de mevlitten sonra verilen mükellef yemek sırasında cami avlu-

sundaki uzun masaları dolduruyordu. Gerçi *Türkân Hanım düşmanları* isimlerini tespit edecek olurlarsa, ramazanda aldıkları yardımları alamazlar diye korkup gelmeyenler ya da yemeğin kokusuna dayanamayıp masaya ilişen, ama bir an evvel kalkmak için atlı kovalıyor gibi hızla yiyen çoktu. Yine de, halkın mevlide değilse de, bölgede faaliyet gösteren yemek şirketlerinin en iyisi olan *Şükür Catering*'in cami avlusunda kurduğu uzun portatif masalardaki yemeklere itibar ettiği söylenebilirdi.

Şehrin, *Karlı bir günde Saat Kulesi ve şehir* konulu ünlü panoramik fotoğrafını çeken Karnik Sabuncuyan'ın Meram'ın namlı çapkınlarından olan babası **Taş Ustası Mıgırdiç** okumaya meraklı bir adamdı. Hayat izin verseydi okuyacak büyük adam olacaktı, ama olmadı. Mıgırdiç'in, evinde yaptığı katranlı sabunları satarak ailesini geçindiren babası **Sabuncu Agop**, kaynar kazanın üstüne devrilmesiyle haşlanarak ölünce; annesi, aklı fikri okumakta olan Mıgırdiç'i kolundan tuttuğu gibi, akrabası **taş ustası Puzant**'a götürmüş, *Eti senin kemiği benim, iş öğret eli ekmek tutsun*, diyerek teslim etmişti. Özellikle alçak kabartma işlerde bölgeye yayılmış bir üne sahip olan Puzant için kötü yürekli bir adam denemezdi, ama iyilik ettiğine inanarak eziyet etmekten de hoşlanırdı. Anakuzusu Mıgırdiç'in yaşının ufaklığına bakmamış, parmakları kanayıncaya kadar çalıştırmış, bağbozumu mevsiminde Meram bağlarına kaçıp sırtüstü yatarsa dövmüş, üç kuruş yövmiyesini avucuna koyarken her defasında eli titremişti. Ama işinin erbabıydı öte yandan. Döverek, söverek de olsa maharetini çocuğa birebir aktardı. Ustası gibi alçak kabartmada ünlenen Mıgırdiç, daha on yedi yaşına gelmeden *Boynuz kulağı geçermiş.. çırağı da Puzant'ı geçti*, diye nam saldı.

Ama Mıgırdiç'in mesleğinden çok şikâyeti vardı, taşla uğraşmaktan parmakları tutmaz olmuştu. Oysa çok iyi bir zanaatkârdı; oyduğu her taş, yaptığı her işleme hayret ve hayranlık uyandırıyordu. Hatta bir ara Ürgüp'te epeyce kalmış; orada bir konağın cephesine yaptığı işler dille-

re destan olmuş; Ürgüp'ün kimi Rum, kimi Türk beyleri kendi konaklarının cephesine de yapsın diye, Mıgırdiç'e akıl almaz paralar teklif ederek sıraya girmişlerdi. Ama el üstünde tutulduğu bu şehirde rahat durmayıp Rum kadınlardan birini baştan çıkarınca, beyler bu Mıgırdiç sevgisinden dönüverdiler. Anlı şanlı taş ustası, kadın kılığında şehirden kaçarak canını zor kurtardı.

Şair ve dilbaz bir tarafı olan, bu yeteneğiyle kadınların kalbini çalmayı bilen Mıgırdiç eline ne geçerse okurdu. Oğlu kendisi gibi ekmeğini taştan çıkarmasın, okuyup adam olsun istiyordu. Karnik'i lise tahsili için İstanbul'a, **Mıhitaryan Ermeni Okulu**'na gönderdi.

Oğlunun kalem efendisi olmasını istiyor, onu geniş bir masaya oturmuş, siyah kolluklar takmış, kalemini hokkaya batırıp yazı yazarken hayal ediyordu. Ama Karnik daha yatılı mektebin havasına suyuna, sert disiplinine alışamadan, su testisi suyolunda kırıldı. Mıgırdiç Meram bağlarında, bir oturak âleminde, kadın yüzünden çıkan bir kavgada bıçaklanarak öldürüldü. Postanın bile birkaç ayda yerine ulaştığı eski zamanlardı. Karnik acı haberi aldığında, babası gömüleli aylar olmuştu.

Annesi **kara saçlı Zabel** başında bir erkek olmadan ayakta duramayan kadınlardandı. Yoksuldu, ezikti. Hakkını istemeyi bilmez, başına geleni sessizce kabullenirdi. Mıgırdiç'in şehirde alıp yürüyen çapkınlık dedikodularının hesabını sormayı aklına bile getirmeyen, getirse de soracak gücü bulamayan kadın kocasının ölümüyle ortada kaldı. Türk, Ermeni, Rum komşularının destekleriyle ayakta duruyordu. *Belki kanatları altına alırlar,* dediği akrabaları bir süre içtenlikle acısını paylaştılar, el verdiler, ama sonra her biri kendi derdine gömüldü. Bir süre sonra kara saçlı Zabel'le kızını doğru dürüst arayıp soran kalmadı.

Kırk gün süren yasla birlikte siyahlara bürünen kara saçlı Zabel ve dokuz yaşındaki kızı **kara gözlü Maral** bir süre Mıgırdiç Usta'nın mütevazı cephesini alçak kabartmalarla süslediği tek katlı evlerinde, tütsü yakarak, dua

ederek, geceleri koyun koyuna yatıp ağlaşarak yaşadılar. Öyle sefil geceler geçirdiler ki, Zabel açlıktan ağlayan kızını oyalamak için sabaha kadar ilahiler söyledi, masallar anlattı.

Mıhitaryan'ın müdürü Serop Efendi, yüzü gülmeyen, sıska, sanki ince hastalığa tutulmuş gibi melül melül bakan çocuğun haline çok üzülüyordu. Babasının ölüm haberinden sonra Karnik'i arayıp soran olmamıştı. Annesiyle kardeşinin özleminden yanıp kavrulan çocuk sanki unutulmuş, hayat okyanusunda kâğıt bir kayık gibi bir başına ve çaresiz bırakılmıştı. Karnik her sabah iki gözü iki çeşme Serop Efendi'nin yoluna çıkıyor, *Beni Meram'a gönder!* diye yalvarıyordu. Ama adamcağızın yaşı ufak çelimsiz çocuğu tek başına oralara göndermesi imkânsızdı. Sonunda büyük perhiz bitmeden, kendi eliyle Meram'a götüreceğine, Paskalya'da annesine kavuşturacağına dair söz verdi. Karnik gün saymaya başladı.

Ama Meram'a gidemediler. Çevresinde kanatsız melek diye bilinen, orta yaşlı, bekâr ve dindar müdür verdiği sözü tutamadan görevinden ayrılmak zorunda kaldı. Serop Efendi cemaatinin güvenini kazanmış, öğrencileriyle yakından ilgilenen, efendiliğiyle tanınan bir adamdı. Ama kırk gün süren büyük perhizin otuz ikinci günü, şaşılacak bir delilik krizi geçirmiş, herkesin içinde **müzik öğretmeni Lerna Hanım**'a tecavüze yeltenmişti.

Bunca yıldır tek bir yanlış hareketine tanık olunmayan Serop Efendi'nin Lerna Hanım'a yaptığını görenlerin hiçbiri gözlerine inanamadı. Sabah gayet normal, her zamanki gibi davranan adam öğle yemeğinden bir saat sonra, bağıra bağıra şarkılar söylemeye başlamış, evli barklı genç kadının yolunu kesip saldırmıştı. Engel olmasalar masaya yatırdığı kadına düpedüz tecavüz edecekti.

Öğretmenler paniğe kapıldılar. Organını pantolonundan çıkarmasına ramak kalan Serop Efendi'yi Lerna'nın üstünden kaldırıp kadıncağızı güçbela evine gönderdiler. Ama ağırbaşlı müdür yatışmadı. Bu kez de Lerna'nın kemanını başka bir kadın öğretmenin eline verip *Çal!* diye

tutturdu. Bir yandan el şaklatıp dans ediyor, pantolonunu indirmeye kalkışıyor, kızlar hakkında küçük düşürücü sözler söylüyordu. Okul birbirine girmişti. Kadın öğretmenler kriz geçiriyor, erkek öğretmenler ordan oraya nedensizce koşuşuyor, kapı önünde biriken öğrenciler bağrışıyordu. Deliliği arttıkça kendi kendine konuşmaya, küfür etmeye başlayan, bacakları titreyen, yüzü seğiren, hademelerin ve erkek öğretmenlerin bir türlü zapt edemedikleri Serop Efendi beş saat sonra baygın düştü. Ertesi sabah ne yaptığının farkına varınca, derhal vakıf yönetimine istifa dilekçesini sundu.

Bu büyük rezalet sırasında da, sonrasında da Karnik'in acısını ve ümidini bir hatırlayan olmadı. Oysa ertesi gün Meram'a gitmek üzere yola çıkacaklarını ve annesine kavuşacağını sanan çocuk, *N'olur n'olmaz, hadi çıkalım yola deyiverir,* diye sabahın köründe buz gibi suyla yıkanmış, Serop Efendi'nin *Yarına hazır ol, Meram'a anneni bulmaya gidiyoruz,* demesini bekliyordu.

Yaşanan rezaletin bütün aşamalarını görenler adama ne olduğunu anlayamadılar. Serop Efendi de anlayamadı. Aslında olayın nedeni çok basitti. Büyük perhiz süresince ağzına hayvansal gıda ve içki koymayan müdür bir önceki gece *Beyim al, etin yerini tutar bu,* diyen seyyar satıcının birinden aldığı taze mantarı pişirmiş, ama teldolabında önceki geceden artan, üstüne ceviz dövdüğü yağsız makarnayı görünce, ziyan olmasın diye onu yemişti. Ertesi gün sefertasına koyup okula götürdüğü ve öğle yemeğinde tuz ekip kara ekmeğe katık ederek afiyetle yediği şey, öldürmeyen, ama kısa süreli deliliğe yol açan ***gelin mantarı***ydı.

Vakıf yöneticileri ve okul mensupları, nedenini bilemedikleri olağanüstü bir durum olduğuna kanaat getirip anlayışlı davransalar da, Vosgeperan Kilisesi cemaatinin sadık üyesi Serop Efendi, Lerna Hanım başta olmak üzere, okulda kimsenin yüzüne bakamayacağı gerekçesiyle kararını değiştirmedi. Öyle utanıyordu ki, çıkardığı rezalet herkes tarafından duyulduğu için Beyoğlu Sakızağacı'ndaki apartmanın giriş kattaki dairesinde bile

oturamadı. Kınalıada'ya taşındı. Orada çok az insanın arasında, günlük çalışıp günlük yiyerek yaşamaya, vaktinin çoğunu Surp Krikor Lusavoriç Kilisesi'nde dua ederek geçirmeye başladı.

Serop Efendi istifa edince Karnik'in memleketine gitme hayalleri suya düştü. İyice sahipsiz, mahzun kalmış, yerine gelen müdür çocuğun derdiyle üstünkörü ilgilenmiş, kilise aracılığıyla Karnik'in annesini sordurmakla yetinmişti. Ama gelen haberler hiç de iç açıcı değildi. Kara saçlarıyla maruf Zabel'in, **uzun boylu, güçlü kuvvetli bir eşkıya olan Laz Hüseyin** diye biriyle evlenip Maral'ı da alarak bir Karadeniz şehrine yerleştiği söyleniyordu. Gittiği yer hakkında rivayet muhtelifti. Her kafadan bir ses çıkmış, Zabel ile Maral'ın yaşaması muhtemel şehirlerin listesi, Hopa'dan Amasra'ya kadar uzamıştı. Karnik annesinin kendisini terk ettiğini, aklından çıkardığını zannederek içleniyor, babasının daha kemikleri çürümeden Laz Hüseyin denen adamla evlenmiş olmasını hazmedemiyordu.

Serop Efendi'nin deliliğe yol açan gelin mantarını yiyeceği tutmasa, ertesi gün birlikte yola çıkacaklar, bir haftadan fazla süren eziyetli bir yolculuktan sonra Meram'a varacaklar, Laz Hüseyin'in henüz evlenme teklif ettiği Zabel'i, kara gözlü kızı Maral'la ağlaşırken bulacaklardı. Zabel oğlunu karşısında görünce Laz Hüseyin'le evlenmeyi göze alamayacak, Karnik de tıpkı dedesi ölünce babasının yaptığı gibi, küçücük yaşında ailesini geçindirmeyi üstelenecek, hayata atılacaktı. Okumaya devam etmeyecek, kapı komşuları Türk nalbandın yanına çırak girecek ya da en iyi ihtimalle Rum eczacının dükkânının gün görmeyen arka odasında, porselen havanda ilaç döverek yaşlanıp gidecekti. Ama müdürün başına gelen bu talihsizlik Karnik'in hayatını baştanbaşa değiştirmekle kalmadı, yeteneğinin bu küçük Karadeniz şehrinin tarihinde kalıcı izler bırakmasına yol açtı.

Ortada kayıtlı bir nikâh olmasa da Laz Hüseyin ile kara saçlı Zabel'in Allah'ın huzurunda evlendikleri doğruydu. Mıgırdiç daha hayattayken yolu Meram'a düşen

Laz Hüseyin, bir sabah evinin bahçesinde, güneşe karşı kara saçlarını tararken görüp âşık olduğu, ama bağrına taş basıp kocası ölene kadar yan gözle bakmadığı Zabel'e, dul kalınca talip olmuş; bir akşam alacasında yolunu kestiği genç kadına *Allahın emriyle karım ol, seni ölene kadar başımın üstünde taşırım,* demişti.

Zabel ayaküstü aldığı bu evlenme teklifine hiç düşünmeden *Evet,* dedi. Karınlarının doyduğu kırk günlük yas biteli aylar olmuş, her biri hayat gailesi içindeki konu komşunun himmeti yok denecek kadar azalmıştı. Önleri kıştı, evde yakacak bir dal odun, pişirecek bir avuç bulgur yoktu. Kara gözlü kızı Maral günden güne zayıflıyor, o güzelim gözlerinin altındaki sarı çukurlar derinleşiyordu. Laz Hüseyin gerçekten sevdiği kadının adını lekelemek istemiyor, ama yüzünü görmeden de duramıyordu. O gece karanlık bastıktan, el ayak çekildikten sonra gizlice evine geldi. Zabel'in beline altın bir kemer taktı, ölene kadar ondan başkasına yan gözle bile bakmayacağına yemin etti.

O güne kadar hayatta hiçbir karar alması gerekmemiş olan, Mıgırdiç ne derse onu yapan Zabel cemaatinin kocasının hatırasına saygısızlık ettiğine dair şiddetli itirazlarına rağmen bir hafta içinde toparlandı, Maral'ı alıp Laz Hüseyin'in peşine takıldı. Boylu poslu, yakışıklı, gözleri çocuk gözleri gibi yumuşak eşkıyaya bir anda kanı kaynadığı için kendinden biraz utanıyorsa da, kocasının bitmek bilmeyen oturak âlemlerinden birinde, çapkınlık yaparken öldürülmüş olduğunu da aklından çıkaramıyordu.

Çocuk ruhlu eşkıya büyük bir aşkla sevdiği, kucağında kaybolacak kadar ufak tefek Zabel'i ve öz kızı gibi benimsemeye yemin ettiği Maral'ı aldı, Rize'de bir dağ köyüne götürdü. Anasının huzurunda kelime-i şahadet getirtti, köyün imamına nikâh kıydırdı. Laz Hüseyin'in **Lazca'dan başka dil bilmeyen yaşlı anası Guri,** elini öpen Zabel'e kendi kolundan çıkardığı bir bileziği takarak gelinliğe kabul ettiğini gösterdi. Laz Hüseyin Zabel hakkında annesine, Meram'da ana babası ölünce ortada kalan Ermeni bir kızoğlankız hikâyesi anlatmış, Maral'ın bu kara saçlı kadının kızı olduğunu saklayıp *Kardeşi,* demişti.

Yaşlı Guri parlak saçlarına hayran olduğu ve ***siyah güzel-uça miskva*** diyerek sevdiği Zabel'i bağrına bastı. Yokluk içinde, ama birbirlerini severek yaşamaya başladılar. Tarlaların dümdüz uzandığı, uçsuz bucaksız bir ovada doğup büyüyen Maral vahşi ormanlarla kaplı sarp yamaçlarda dolaşmaktan, derede yıkanmaktan, mısır ekmeği yemekten hoşlanıyor, doğanın muhteşem nimetleri ikisine de memleketlerini aratmıyordu.

Ama Karnik'in sandığının aksine, Zabel'in aklı oğlundaydı. Laz Hüseyin üstüne titrese, boncuk gözlü Guri *uça miskva* gelinini kendi elleriyle beslese de, Zabel'in içinin ateşi sönmüyor, her gece Karnik'ini hatırlayıp sıcak gözyaşları döküyordu. Daha üç aylık evlilerdi. Karısının derdini dert edinen Hüseyin en kısa zamanda İstanbul'a gitmeye, Karnik'i alıp getirmeye niyetliydi. Hayalleri vardı. Önce sevdiği kadını oğluna kavuşturacak, sonra orman içindeki viran kulübeyi genişletecek, Zabel dereye daha kolay insin diye sekiz on ağaç keserek kestirme bir yol yapacak, akşamları anasının yanık yanık Lazca türküler söylediği geniş sedirli odanın ocağını büyütecekti. Bütün bunlar olduktan sonra Zabel bir oğul daha doğuracak, sonra bir tane daha doğuracak, böylece geniş, büyük, mutlu bir aile olacaklardı. Belki o zaman artık eşkıyalığı da bırakır, başka bir iş tutardı. Ama bu hayallerini gerçekleştiremedi. Aynen iddia edildiği gibi azılı bir eşkıya olan Laz Hüseyin, mensubu olduğu çeteyle birlikte Trabzon yolunda giriştiği bir çatışmada öldürülünce, Zabel hem yeni kocasını, hem çok yaklaştığı mutluluğu, hem de oğlunu bulma ümidini kaybetti.

Öyle çaresizdi ki, okulda hayırsever kişilerin kol kanat gerdiğini ümit ettiği Karnik'in derdine düşemedi. Meram'a geri dönmek, orada akrabalarının yanına sığınmak istiyordu. Mavi gözleri bembeyaz teninde ışıklı taşlar gibi parlayan Guri gideceklerini anlamış, çatışırken ölen oğlu Laz Hüseyin'in tabancasını namlusundan tutarak Zabel'e uzatmış, *Yollarda kendinizi korumanız için al bunu*, demişti.

Zabel, tek bir sözcüklerinin bile ortak olmadığı bir dilde konuşan yaşlı kadını bütün benliğiyle anlamış, gerçek sevgiyi bulduğu ama çabuk kaybettiği Laz Hüseyin'in kabzası işlemeli tabancasını siyah çarşafının altına giydiği şalvarının beline bağlamıştı. Guri'yle ağlaşarak ayrıldılar. Zabel Meram'da yeniden bir hayat kurmak için Guri'nin bileğine taktığı bileziği bozdurdu, ama Laz Hüseyin'in hediyesi altın kemeri çıplak beline takarak sakladı.

Her ne kadar siyah çarşaflarla kendilerini gizleseler de, bir kadınla bir kız çocuğunun yanlarında bir erkek olmadan seyahat etmeleri neredeyse imkânsızdı. Karşısına Laz Hüseyin çıkana kadar Meram'ın dışına adım atmamış, hayat hakkındaki bilgisi ev içleriyle ve kiliseyle sınırlı olan Zabel nereye gittiğini bilmediği bir yolda, tabanları parçalanan kızını kucağına alarak saatlerce yürüyor, öküz arabalarına biniyor, ağır çileler çekiyordu. Öyle anlar yaşadı ki, yaşlı Guri'nin mavi gözlerinin bütün içtenliğiyle uzattığı ve sadece hatıra olarak saklayacağını sandığı tabanca hatıra olmaktan çıktı, kızının ve kendisinin namusunu korudu, hayatını kurtardı. Kaç kişinin canını aldığını bilmediği tabancaya rağmen bazı vicdansızlara inanıp dolandırılan, belindeki altın kemeri bile çaldırıp sefil perişan olan Zabel'le kızı, birçok kötü maceradan sonra kendilerini Meram yerine Bingöl'de buldular. Günlerdir boğazlarından sıcak bir lokma geçmemişti, bitkindiler. Güneş bir gün daha üstlerine batarsa öleceklerdi. Zabel'in en ufak bir umudu kalmamıştı, Tanrı'ya artık sadece kızını koruması için yalvarıyordu.

Akşamın kızıl vaktiydi. **Bingöl'ün önde gelen aşiretlerinden birinin reisi Kürt Fariz Ağa** konağına geliyordu. Kapısının önünde siyah çarşafı ağarmış, kir pas içinde, bir avucu dilenir gibi açık olarak yere uzanmış Zabel'i ve hemen yanında kedi yavrusu gibi büzülmüş Maral'ı gördü; adamlarını çağırıp bu iki zavallıyı içeri almalarını emretti. Konakta çalışan kadınlar Ermeni olduklarını çabucak anladıkları ana kızın karınlarını doyurdular, yıkayıp pakladılar, üstlerindeki lime lime pırtıları atıp Kürt işi işleme-

li güzel giysiler giydirdiler. Gözünün yaşı hâlâ durmayan Maral'ı, lokmasını her yutuşunda hıçkıran Zabel'i sırtlarını okşayarak yatıştırdılar.

Yalnız Bingöl'de değil, civar şehirlerde de sözü geçen Fariz Ağa cömert, geniş yürekli bir adam olmasına rağmen çok sert görünürdü. Marabalarından birini yanına çağırmak için kükrediğinde, konaktaki herkes yerinden fırlardı. Ama **en sevdiği oğlu Kör Reşo**'ya seslenirken sesi yumuşar, âdeta ballanırdı. Kadınların yüzüne bakmadan, gözlerini ufka dikerek konuşan Fariz Ağa, hallerine acıyıp bir hafta misafir ettiği Zabel'le Maral'ı karşısına alıp konuştu, ana-kızı konağının çalışanları arasına kattığını söyledi. Kürtçe bilmeyen Zabel ağanın sözlerinin arasındaki tek tük Türkçe sözcükleri seçerek mutfakta iş göreceğini, Maral'ın da Reşo'nun hizmetine gireceğini anladı, başını sallayarak kabul etti.

Reşo çocukken yakalandığı trahom nedeniyle kör olmuştu. Ama sanki görüyor gibi yaşıyordu. Atına atlayınca öyle hızlı gidiyordu ki, arkasında bıraktığı yoğun toz bulutundan, görenlerin gözü görmez oluyordu. Daha çocuk denecek bir yaşta olduğu halde, hayatın ağırlığını sırtında tüm gücüyle hisseden kara gözlü Maral, yüzüne bakmadan hizmetini gördüğü Reşo'nun kör olduğunu uzun süre anlayamadı.

Rize'den Bingöl'e gelene kadar geçen üç ayda iğne ipliğe dönen, bir zamanlar pırıl pırıl olan cildi katılaşıp yüzü çöken Zabel kaderine lanet ediyordu. Maral olmasa kalbine bir bıçak saplayacaktı. Sırf kızı için canını dişine takıp konakta hizmet görmeye başladı. Kürt Fariz Ağa'nın konağının üç odasında saat başı kurulan sofraların ünü Muş'tan Diyarbakır'a kadar uzanıyor, bazı günler elli kişiye yemek verildiği oluyordu. Zabel öyle yoruluyordu ki, akşamları çalışanlar için kurulan dört başı mamur sofrada ekmeğe uzanacak hali kalmıyor, ortalıktan el ayak çekilince yattığı yatakta gün doğana kadar ölü gibi uyuyordu. Mutfakta et doğramakla, ayran çalkalayıp bulaşık yıkamakla geçen üç yıldan sonra beli iyice bükülen Zabel'in artık doğ-

rulacak, hayattan bir şey isteyecek gücü kalmadı. Sanki yirmi yıl yaşlanmış, Meram'da kara saçlı diye anılmasına neden olan o güzelim saçları bembeyaz olmuştu. Fariz Ağa'nın Maral'ı Reşo'ya istemesinin ve şaşaası yıllarca anlatılacak olan düğünün ardından uykusunda son nefesini verdi. Reşo'nun Maral'ı sanki sırçaya dokunur gibi, okşayarak sevdiğini, Maral'ın da varlığını hissettirmek için buğulu nefesini Reşo'nun dudaklarına üflediğini görmüş; kızının sevip sevildiğinden emin olmuş; huzur içinde ruhunu teslim etmişti.

Hepsi iri yeşil gözlü ve birbirinden sağlıklı beş çocuk doğuran Maral, Kürt Fariz Ağa'nın en sevdiği gelini oldu. Ağa, Müslüman olan gelinin adının değişmesine gerek görmemişti. Maral gene Maral'dı. Ama yavaş yavaş Ermenice'yi unuttu. Bir tek Mayrik-Anne demeyi unutmadı. Abisi Karnik'i hayal meyal hatırlar gibi olduğunda, anadili zihninde delik deşik olmuş bir levhaydı artık. Zamanla Kürt gelini Maral'ın aslen Ermeni olduğunu bilen kimse de kalmadı. Akıcı bir Kürtçe'yle konuşan, çocuklarını Kürtçe seven, kocasına Kürtçe sitem eden Maral, çevresindeki Ermeniler ***tehcir*** nedeniyle yurtlarından sürülüp yollara dökülürken, ne Meram'daki çocukluk arkadaşlarının **Konya Valisi Celal Bey**'in sayesinde tehcirden kurtulduğunu öğrendi ne de abisi Karnik'in bir zamanlar umutsuzca onu aramış olduğunu.

Yıllar böyle böyle geçti. Kendisini aklından sildiğine inandığı annesini hayatı boyunca affedemeyen Karnik, fotoğrafçılık mesleğini, **kantocu kadınların tek gamzeli Niko dedikleri Bulgar asıllı fotoğrafçı Nikolay**'dan öğrenmişti. Bir yandan okula devam ediyor, bir yandan da harçlığını çıkarmak için Nikolay'ın Pera Caddesi'nde bulunan, bilhassa İstanbullu kantocular arasında çok meşhur olan dükkânında çalışıyordu. Sol yanağındaki gamzesi ve yıkık fesi ile her gün başka bir kalbi hoplatan hercai Niko, mahzun bakışlı çocuğun elinden iyi iş geldiğini fark edince, kadınların peşinde daha çok koşup dükkânına daha az uğramaya başlamış, Karnik de böylece çok hoşlandığı bu işte yeteneğini geliştirmek fırsatını bulmuştu.

Çoğunluğu Ermeni ve Rum olan kantocu kadınların müstehcen fotoğraflarını çekip el altından sattığının duyulması üzerine sırra kadem basan Nikolay, birkaç yıl sonra, sol yanağındaki gamzesinin üstünde yara iziyle ve *Bulgar Dimov* adıyla Kadıköy'de ortaya çıkıp yeni bir stüdyo açtığında; İstanbul'un ünlü fotoğrafçılarından **Pascal Sébah** üç yıl süren felçten sonra ölmüştü ve kader, Karnik Sabuncuyan'ı Karadeniz şehirlerine sürüklemeye hazırlanıyordu.

Tek gamzeli Niko ortadan kaybolunca, Karnik de efsanevi fotoğrafçı Pascal'in kardeşi **Cosmi Sébah**'ın stüdyosuna girmişti. Ama giderek hayatı zorlaşmış, İstanbul'a sığamaz olmuştu. Cosmi, ağabeyinin ölümünden sonra stüdyosunu tümüyle devralmış, Pascal'in genç oğlu **Jean Sébah** da stüdyonun yönetimine katılmıştı. Jean daha on altı yaşındaydı, ama baba mesleğini sürdüreceği belliydi. Amcası Cosmi'nin desteğini alarak, İstanbul'da çalışan bir başka ünlü fotoğrafçı **Policarpe Joaillier** ile ortaklık kurdu. Kendi stüdyosunda yeterince eleman çalıştıran Cosmi de Karnik'i yeni açılan bu stüdyoya postaladı.

Karnik, Cosmi Sébah'ın kendisini Jean'ın yanına göndermesine bozulmuştu, ama yeni stüdyonun üstün donanımı, seçkin müşterileri de aklını çelmiyor değildi. Zamanın en ileri stüdyosunda sabırla çalışmaya başladı. Hizmeti, sıradan müşterilerin fotoğraflarını çekmekle, karanlık odalarda asitli sular içinde çalışmakla sınırlı değildi. Genç Jean'ın stüdyo içindeki hizmetini de görüyor, seçkin müşterileri sigaralarını yakmaktan eliyle kahvelerini pişirmeye kadar özenle ağırlıyordu. Ama fazla genç patron Jean Sébah, Karnik'in sabrını yeterince takdir etmedi, yeteneklerini geliştirmesine olanak sağlamadı. Kendine burada gelecek göremeyen ve Jean'la da uyuşamayan Karnik giderek sinirli ve sabırsız bir eleman olunca, Jean Sébah abisi yaşındaki Karnik'i kapıya koydu.

İçi yanan Karnik istikbalini düşünüp başka bir stüdyoda çalışmak yerine, kız kardeşiyle annesini aramaya karar verdi. Bir gün bu kararı vermesi gerekeceğini, yol-

lara düşeceğini biliyordu. Sonu bilinmeyen bir maceraya atılması gerektiğinde hazırlıklı olmak için aç yatmış, delik pabuçla gezmiş, kazandığı paranın her kuruşunu biriktirmişti. Kendine elden düşme bir fotoğraf makinesi aldı, yola koyuldu.

Sırtında makineyle şehir şehir gezdi, bir yandan seyyar fotoğrafçılık yaparak karnını doyururken, bir yandan Zabel'i sordu, ama bir sonuç alamadı. Her gördüğü kadın siluetini annesi zannederek içi titriyor, geçen yıllar içinde ne kadar büyüdüğünü kestiremediği Maral'ı hâlâ saçları iki örgü olarak hayal ettiği için gözlerini sokakta gördüğü kız çocuklarından alamıyordu. Büyük küçük dokuz şehir dolaştıktan sonra yolu, Kalustyan Ara Bey'le tanışacağı Karadeniz şehrine düştü.

Deniz kıyısındaki kahvede makinesini kurarken, Mutasarrıf Hüsnü Simavi Bey konağına topladığı şehir eşrafına, *Efendiler! Her tütün denginden kırk para, tüccar konşimentosundan da otuz para kesilsin, bu güzel şehrimize bir hastane yapılsın!* diyordu.

Denize sırtını dönmüş olarak inşa edildiği için her görenin ilgisini çeken Ruh Sağlığı Hastanesi'nin tarihi, Mutasarrıf Hüsnü Simavi Bey'in bu cümlesiyle başlamıştı. Kalustyan Ara Bey birebir kâğıda aktardığı bu konuşmanın altına, diğer üyelerle birlikte imzasını attıktan sonra hastane kurulunu oluşturdular, bir sonraki müzakere gününü tespit edip dağıldılar.

Ara Bey çarşı içindeki dükkânına giderken Karnik'in fotoğraf çekmekte olduğunu gördü. Yaklaştı, kimsin necisin türünden sorular sorduktan, Karnik'in ünlü bir fotoğrafçının yanında yetişme Ermeni bir garip olduğunu anladıktan sonra, konağına çağırıp kızıyla kendisinin fotoğraflarını çekmesini istedi.

Karnik o akşam, Karadeniz'in azgın dalgalarının yalayacak kadar yakınlaştığı konakta, **Ara Bey'in nobran kızı Nıvart**'la tanıştı. Göğsü isyan etmeye hazırlanıyormuş gibi gerili duran, dudakları ince bir çizgiyi andıran Nıvart ciddi ve sert bakışlı bir kızdı. Ortadan ayırdığı gür kahverengi

saçlarını iki kalın örgü yapmış, taç gibi tepesine oturtmuştu. Mürdüm eriği rengi, kabarık eteği yerleri süpüren saten elbisesi, babasının ihtişamlı konağına inat çok sadeydi. Fotoğraf çekileceği sırada, Nıvart'ın boş gerdanı, küpesiz kulakları Ara Bey'in dikkatini çekti, kızından mücevherlerini takmasını istedi. Kız, tam ortasında fındık kadar birer kök yakut bulunan, çevresi sayısız pırlantayla işlenmiş gerdanlık, küpe ve yüzüğünü takıp geldiğinde, bunları üstünde taşımaktan hoşlanmadığı kalın kaşlarını çatmasından belli oluyordu.

Karnik, baba kızın birçok fotoğrafını çekti. İşleri bittikten sonra, bahçeye kurulan mükellef bir sofraya oturdular. Ara Bey bu mahzun yüzlü genci İstanbul'dan buralara sürükleyen hikâyenin ayrıntılarını öğrendi. Karnik özlem, acı, kırgınlık gibi içini dolduran duyguları gizleme gereği duymadan hikâyesini anlatırken, Nıvart ikide bir araya giriyor, Karnik'e fotoğraf hakkında sorular soruyordu. O gece ne Nıvart Karnik'e âşık oldu ne de Karnik Nıvart'a. Ama Ara Bey'in zihninde bir şimşek çaktı.

Zengin ve saygın mefruşatçı ince hastalıktan mustarip bir mecnuna benzeyen gencin içli hikâyesini dostları vasıtasıyla doğrulatınca, yüzünü solduran şeyin iç ağrısı olduğundan emin olmuştu. Kalbinin bir köşesi haline samimiyetle üzülüyor, bu çocuksu yüze bakarken içinin sızladığını hissediyordu. Öte yandan, gösterdiği sevgi ve ilginin altında kötü olmayan, ama çok da iyi sayılmayacak başka bir niyet vardı. Karnik'e bu şehre yerleşmesini, ona bir stüdyo açmayı teklif etti. Bütün umutsuzluğuna rağmen annesini ve kardeşini aramaya kararlı çocuğu ikna etmek için Karadeniz denilen yerin git git bitmeyecek kadar büyük olduğunu anlattı. Dokuz şehirde bulamadığı annesini, dokuz şehir daha aramakla bulacağı ne malumdu? Ömrü boyunca dolaşacak mıydı? Güzel bir yere gelmişti, buraya yerleşecek olursa, kendisini iyi bir istikbal bekliyor olabilirdi.

Annesini aramaktan yorulan, son ümit kırıntılarını da kaybeden Karnik, Ara Bey'in sözlerinden etkilendi, yerleş-

meye karar verdi. Yerleşmekle de kalmadı. Kalustyan'ın attan düşerek ölen nişanlısından çocuk düşürmüş olan kızı Nıvart'ı da anlı şanlı bir düğünle aldı. Böylece hem Ara Bey'in gizli niyeti gerçekleşti, hem de şehrin tarihinde iz bırakacak olan Sabuncuyan fotoğraf stüdyosunu açma imkânına kavuştu.

Ara Bey geçmişiyle başına dert olan Nıvart'ın nişanlısının öldüğünü Karnik'e söylemiş, ama nişanlısıyla zamanın ve şehrin ahlakına hiç de uygun düşmeyen bir ilişki yaşayarak çocuk düşürdüğünü gizlemişti. Bunun er geç ortaya çıkacağını biliyordu. Ama belki o zamana kadar Karnik'in iplerini iyice eline almış, istikbal vaadiyle çocuğu kendine bağlamış olurdu. Dedikodular nedeniyle insan içine çıkmakta zorlanan Ara Bey'in ferahlaması için Karnik'in evlenmeyi kabul etmesi yetmedi. Düğünden sonraki birkaç haftayı, *Damat öğrenince tası tarağı toplayıp kaçar mı?* korkusuyla geçirdi.

Nıvart hakkındaki dedikodular Karnik'in kulağına ulaştığında, *mıhsıçtı* diye bilinen Ara Bey paraya kıymış, şehrin en güzel yerinde, hem de ***Foto Sabuncian*** adıyla lüks bir fotoğraf stüdyosu açmış, böylece genç fotoğrafçının eline çok sevdiği mesleğini en iyi koşullarda icra etmek fırsatı geçmişti. Damat dedikodulara başta pek aldırmadı, ama doğruluğundan emin olunca aklı, duyguları birbirine karıştı. Delirmiş gibi oldu.

Bütün bir gün bu fırsatı tepmeyi, geldiği gibi gitmeyi düşündü. Gece, Ara Bey'in hiçbir masraftan çekinmeyerek dayayıp döşediği, kadife perdeli, saten örtülü, devasa bir Rus sobasının ısıttığı yatak odasında Nıvart'la korkunç bir kavgaya tutuştular. Daha doğrusu Karnik aralıksız bağırdı, Nıvart aralıksız ağladı. Öyle çok ağladı ki, Karnik'in kızı bırakıp gitmeye içi elvermedi.

Aslında bu nobran kızın ağlayışına kanacak kadar iyi yürekli biri değildi. Ama Nıvart babasından çok daha açık sözlü çıkmış, hıçkıra hıçkıra ağlarken vaktiyle nişanlısını çok sevdiğini, bu nedenle birlikte olmaktan çekinmediğini, yaptığından hiç de pişman olmadığını dürüstçe söyle-

mişti. Zavallı kız durumunu Karnik'in bildiğini sanıyor, adı dillere pelesenk olmasına rağmen nikâhına almayı kabul ettiği için minnet duyuyordu.

Sabaha karşıydı, Nıvart'ın gözünde akacak yaş kalmamıştı. Karnik stüdyosunda kendini ne kadar mutlu hissettiğini düşünüyor, ama kayınpederi tarafından aldatılmış olmayı da içine sindiremiyordu. Onuru ağır bastı, gitmeye karar verdi. Çok gergin, acıklı bir andı. Karnik tam kapıya yönelmişti ki Nıvart birden fırladı, gergin vücudunu kapıya siper etti. *Bir gün seni seveceğimi bilseydim, tertemiz sana gelmeyi tercih ederdim,* dedi.

Karnik Nıvart'ın karakterli, sıra dışı bir kadın olduğunu anladı. Birçoklarının pek güzel bulmadığı, ama düşünce ve duygu dolu olduğu gözlerinden okunan bu olgun ifadeli yüze, dürüstlüğüne, açık sözlülüğüne hayranlık duydu. Ara Bey'in kendi kadar kızını da oyuna getirdiğini anlamıştı. İçi birden Nıvart'a karşı sıcacık duygularla doldu. Dedikodulara göğüs gerebileceğini, zamanın Nıvart'ın geçmişini, onur yarasını unutturabileceğini hissetti. Öte yandan neredeyse İstanbul'dakilerle yarışacak kadar gelişkin stüdyosunu bırakıp gitmek fikri içini sızlatıyordu.

Böylece daha ilk günlerde sarsılan evlilikleri bir daha bozulmamak üzere yoluna girdi. Nıvart Karnik'in tası tarağı toplayıp gitmesi halinde dedikoduların artmasından, lekeli geçmişinin peşini bırakmamasından korktuğu için değil, tutku sahibi olduğunu anladığı genç adamı sevdiği için kalmasını istemişti. Sonradan doğan bir aşk yaşadılar. Evlilikleri ilerledikçe iki kız evlat sahibi oldular, birbirlerine daha çok bağlandılar.

Zamanla Karnik'in çektiği fotoğrafların ünü şehri aştı, Trabzon'dan Amasya'ya kadar civar illerin ileri gelenleri fotoğraf çektirmek için kapısında bekler oldu. İlk zamanlarda Karnik'in içini fena halde acıtan dedikodular, bu başarının altında unutuldu gitti. İşin ilginci, Nıvart hem minnettar, hem âşık olduğu kocasına stüdyoda yardım edeyim derken, farkında olmaksızın bu mesleğe intisap etmiş; Karnik kadar iyi bir fotoğrafçı olup çıkmıştı.

Bilhassa Müslüman kadınlar başları açık fotoğraf çektirmek için ona geliyorlar; Karnik'e duyduğu aşkla birlikte yumuşayan, tatlı dilli bir kadın olan, bir zamanların nobranı Nıvart'ın hoş muamelesinden de etkileniyorlardı.

Öyle bir zaman geldi ki, sanat hayatı yendi, Nıvart geçmişiyle değil, tamamen sanatıyla anılır oldu. Ancak tarih hiç de âdil değildi. Nıvart Sabuncuyan her ne kadar sanatıyla halkın kalbinde taht kurduysa da, *fotoğrafçı* olarak tarihe yazılan, sadece Karnik Sabuncuyan oldu.

Karnik portre, bilhassa kadın portresi çekme işini karısına bırakmış, stüdyodan dışarı çıkmıştı. Şehrin görkemli binalarının yanı sıra, çok sayıda manzara ve panoramik şehir fotoğrafı çekti. Hatta *Karlı bir günde Saat Kulesi ve şehir* konulu kuşbakışı manzarası, şehrin gelmiş geçmiş en iyi fotoğrafıydı. Dillere destan olan bu resim uzun yıllar, yine hastane kurulu üyelerinden Ardıçoğlu Totodaki Bey'in kâgir konağını süsledi.

Cumhuriyetin onuncu yılını göremeden ölen Totodaki Bey'in çocukları, babalarının ölümünden sonra birer birer önce İstanbul'a, ***6-7 Eylül Olayları***'ndan sonra da Yunanistan'a göçtüler. Totodaki Bey'in **şehri en son terk eden en küçük oğlu Stavro Ardıçoğlu**, İstanbul'a giderken, bir Türk aileye satılan muhteşem konaktan aile yadigârı birkaç parça dışında, iğne bile götürmedi. Ama Karnik Sabuncuyan'ın çektiği *Karlı bir günde Saat Kulesi ve şehir* manzarasını asılı olduğu duvardan almayı unuttuğunu fark ettiğinde iş işten geçmişti.

İstanbul'da Kurtuluş Son Durak'ta bulunan Aya Dimitri Kilisesi'nin hamilerinden olan Stavro Ardıçoğlu, ailenin Yunanistan'a göçmeyen tek üyesiydi. 6-7 Eylül olayları sırasında genç, bekâr bir tüccardı. Ortadoğu'daki ticaret imkânlarını araştırmak amacıyla Beyrut'tan başlayıp Tahran'da sona erecek uzun bir geziye çıkmıştı. Bu nedenle şehirde neler olup bittiğini hem çok geç duydu, hem de döndüğünde ortalık sütliman olmuştu. Severek oturduğu Kurtuluş'ta, kendi gibi Rum yurttaşların bir kısmının şehri terk etmesi nedeniyle oluşan boşluğun hüznünü yaşa-

dı, ama o ürpertici şiddeti görmediği için Atina'ya göç etmeyi düşünmedi.

Bay Stavro, Nişantaşı Bronz Sokak'taki antika galerisinin sahibi Haymon Yener'in vaftiz babasıydı. Yaşlı adam *Aymon* diye hitap ettiği antikacıyı kendi oğullarından ayırmaz, Haymon da vaftiz babasına saygıda kusur etmezdi. Bay Stavro sık sık galeriye geliyor, geniş salondaki antikalarla ilgilenmeden, doğrudan arka tarafa, malta taşı döşeli avluya açılan küçük odaya geçiyordu. Haymon böyle zamanlarda sırf onun için hazır tuttuğu nargileyi yaktırır, bir de sade kahve yaptırır, ardından albüm, fotoğraf, eski yazıyla doldurulmuş defter ve benzeri malzemeleri önüne yığardı. Stavro Ardıçoğlu kışsa içerde, yazsa avluda onlarca sayfa çevirip yüzlerce fotoğraf karıştırarak uzun saatler geçirirdi.

Haymon Yener'in eskiden Tünel Geçidi'nde bir dükkânı vardı. Efemera meraklıları arasında İstanbul kartpostallarının birinci adresi olarak bilinen dükkân; özellikle Max Fruchtermann'ın Breslau'da bastırdığı Osmanlı serisi kartpostalları ile ün yapmıştı. On yıla yakın bir süre sadece Fruchtermann değil, Rosenberg, Ottmar ve **Ebüzziya Tevfik** kartpostalları da sattığı bu dükkânı, antikacılığa ağırlık verince ihmal etti. Mal sahibiyle de kira yüzünden arası açılınca, efemera koleksiyonunu deposuna taşıyıp dükkânı kapattı.

1999 Marmara Depremi'nden sonra Ragıp Paşa Kütüphanesi'ndeki işinden istifa edip sahaflığa başlayan çeşmeci Numan da aynı dertten mustaripti. Mal sahibiyle anlaşamayınca Alyon Sokak'taki dükkânını Korsan Çıkmazı'nda bir bodrum katına taşımıştı. Fakat bodrum çok rutubetliydi, efemeraya zarar veriyordu. Aslıhan Pasajı esnafının düzenlediği bir efemera ve ikinci el kitap müzayedesi sırasında, tanışık oldukları Haymon'la yan yana düştüler, aynı mallara talip oldular. Kimini Haymon aldı, kimini Numan. Müzayededen sonra sohbet sohbeti açtı, söz dükkân dertlerine geldi. Numan sahaflıkta bir numaraydı, ama para işlerinden anlamıyordu. Haymon'un zihnin-

de bir ampul yandı. Aslıhan'da güzel bir dükkân bulmuştu. Ama başında duracak adam yoktu. Numan'a birlikte açmayı teklif etti, böylece ortak oldular.

Haymon çeşitli yollarla kendisine ulaşan efemera malzemelerini önce Bronz Sokak'taki antika galerisine götürüp elden geçiriyor, nadirattan olan malzemeyi seçkin müşterileri için ayırıyor, sıradan olanları Aslıhan'a gönderiyordu. Tarih kadar sosyal hayata da meraklı olan vaftiz babası Bay Stavro el yazısı Osmanlıca okumakta çok mahir olduğu için, her gelişinde adamın önüne yığınla fotoğraf veya defter koyup malzemeleri tanımlamasını rica ediyordu.

Müthiş bir hafızaya sahip olan ve bu işi zevkle yapan Bay Stavro önce çıplak gözle resimlere bakıyordu. *Bu doktor filanca, bu tüccar falanca..* diyerek, sosyete salonlarında, seçkin kulüplerde geçen gençlik ve olgunluk yıllarından, o yılların cemiyet dergilerinden tanıdığı yüzlerin adlarını birer birer söylüyor, kimi zaman bir cümleyle akıbetlerini anlatıyordu. *Bu defter imalatçısı Tarık Bey* diyordu mesela. *Baldızı Yurdanur intihar edince karısı Aydanur delirmişti.. kadın senelerce La Paix'de yattı.* Herkesi tanımıyordu elbette. Ama kalabalık bir fotoğrafta bir kişinin adını bilmesi bile Haymon'a yetiyordu. Bazen de fotoğraflarla hiç ilgilenmiyor, gümüş saplı büyütecini eline alıp büyük bir zevkle kâğıtları okumaya başlıyordu. *Bu bi delikanlının günlüğü. Kerata şıpsevdinin tekiymiş.. her hafta başka bir kıza âşık olmuş..* veya *Bu Mekteb-i Sultani'nin hovarda hendese hocasının masraf defteri. Epey borcu varmış keranecinin..* diyerek, kimi zaman kah kah gülerek, kimi zaman kaşlarını çatarak bilgi veriyordu.

Bir keresinde Haymon'un *Kim olabilir?* merakıyla uzattığı fotoğrafın arkasına kurşunkalemle yazılmış silik ibareyi okuyunca çok heyecanlandı. Resmi kaptığı gibi hiçbir şey söylemeden kalktı gitti. Ertesi gün geri geldi. *Bu Abdülaziz'in kıymetli paşalarından Kalemkâri Köse Kasım Paşa'nın resmi. İstikbal vadeden bi paşaydı. Budapeşte'de bi kaplıca otelinde kadın meselesi yüzünden beylik tabancasıyla kendini vurdu,* dedi.

Yaşlı adam müthiş bir keşif yaptığını düşünüyor, sevinçten bütün çehresi ışıldıyordu. Kalemkâri Köse Kasım Paşa adı bir şey ifade etmediği için vaftiz babası kadar heyecanlanmayan Haymon, Paşa'nın bıyıkları kalemle kalınlaştırılmış resmini Çeşmeci Numan'a verip *Senin şu portre toplayan doktor ilgilenir belki. İlgilenmezse üstüne düşme, müzayedeye koyarız*, dedi. Ama müzayedeye konmasına gerek kalmadı. Numan, Paşa'nın portresini Beyin Cerrahı Kerem Savul'a çok iyi bir fiyata okuttu.

Kalemkâri Köse Kasım Paşa'nın karısı muhteris Hürmüz'ün, Çengelköy'deki yalıdan kovulurken Paşa'nın yakut taşlı yüzüğüyle birlikte aşırdığı fotoğraf, Haymon'un deposuna fazla el değiştirmeden gelmişti. Bu nedenle, bir asırdan daha uzun bir süre, *tezhipli elyazması Kuran*'ın yaprakları arasında, Hürmüz'le birlikte dolaşan resim hiç hırpalanmamıştı, dün çekilmiş gibi sağlamdı.

Paşa'nın ölümüyle on dokuz yaşında dul kalan Hürmüz, yıllarca onun bunun kapatması olmuş, kucaktan kucağa geçmişti. Dili uzun ve geçimsiz olduğu için bedenine doyuldukça kapıya konulmuş, bohçasını koluna takıp o evden bu eve gitmişti. Ne yapıp edip bir yağlı kuyrukla nikâh kıymak istiyor, ama bir türlü başaramıyordu. Otuz altı yaşına geldiğinde bütün umutları tükenmişti. Yoksulluğun acısı iyice diline vuran anasının *Kırk adamın artığısın, bu saatten sonra seni hangi mezhebi geniş alacak?* türünden eziklemelerine de dayanamaz olunca, **Arnavut Arabacı Recep**'le evlenmeye razı olmuş, adamın Fatih Malta'daki yıkıldı yıkılacak ahşap evine yerleşmişti.

Ölmüş Paşa'nın yalısına göz dikip avucunu yalayan tamahkâr Hürmüz'ün Malta'daki viranede ne karnı doydu, ne yüzü güldü. Biri kör biri topal iki atın çektiği arabayla yük taşıyan Recep kazandığı üç kuruşun ikisini ayakçı meyhanelerinde yiyor, eve zil zurna sarhoş geliyordu. Hürmüz'ün tek umudu arabacının bir an evvel ölmesi, iyi kötü başını sokabileceği viranenin kendisine kalmasıydı. Ama Arnavut arabacının **gelinlik çağındaki kızı Safiye** tamahkârlıkta Hürmüz'ü ikiye katlıyordu. Üvey an-

neyle Safiye her gün hem birbirlerini, hem Recep'in başının etini yediler. Hürmüz'ün amacı ahşap viraneye konmak, Safiye'nin amacı babasına üçüncü karısını da boşatmaktı. Ama Recep Hürmüz'ün yataktaki cilvesini seviyordu. Kızının bütün doldurma çabalarına rağmen Hürmüz'ü boşamadı.

Üvey kız Safiye çaresiz yenilgiyi kabul etti, kafayı buldukça kapısına dayanıp ilanı aşk eden **kronik âşığı Ciğerci Bünyamin**'le evlendi. Ama gelin giderken, üvey anasının, içinde Paşa'nın yakut taşlı yüzüğü ile arasında Paşa'nın resminin durduğu *tezhipli elyazması Kuran*'ın ve birkaç parça değersiz çeyizinin bulunduğu bohçasını yürütmeyi ihmal etmedi. Bohçada ne olduğunu bilmiyordu, sırf Hürmüz'ü deli etmek için çalmıştı.

Taze koca Ciğerci Bünyamin Safiye'nin çaldığı bohçayı karıştırırken yakut taşlı yüzüğü buldu, parmağına taktı. Yüzüğü zorla geri almaya kalkan Safiye, daha bir haftalık gelinken kocasından bir temiz dayak yedi, böylece aşkın dayağa engel olmadığını, zaten kavuşulunca bittiğini öğrendi. Bünyamin kanlı ciğerleri doğrarken bile parmağından çıkarmadığı yüzükten başka, Safiye'nin çeyiz niyetine getirdiği hiçbir şeyle ilgilenmemiş, Kuran'ı pembe saten kılıfından bile çıkarmamıştı. Yüzüğü kocasına kaptıran Safiye, üvey anasından yürüttüğü Kuran'ı kılıfıyla birlikte yatağının başucuna çaktığı bir çiviye astı.

Bohçasının çalındığını fark etmeyen Hürmüz, dünyayı dar ettiği üvey kızı gelin olup gidince Recep'i kandırmış, evini üstüne yaptırtmayı başarmıştı. Ciğerlerinden hasta kocası ölünce ev onun olacaktı, adamın ölmesi de an meselesiydi. Ama oturduğu viranenin sefasını sürmeye fırsat bulamadı. Laleli ve Fatih'i kül eden korkunç 1918 yangınında ahşap evle birlikte yanarak öldüğünde daha kırk bir yaşındaydı. Safiye üvey anasının korkunç ölümünden etkilendi, biraz vicdan azabı ve korku çekti, ama zamanla unuttu. Yangın sırasında Pazartekke'de bir ayakçı meyhanesinde demlenen Arnavut arabacı ise Hürmüz'ü öyle çabuk unutmuştu ki, üç ay sonra, yaşına başına bakma-

dan dördüncüye evlenip Atikali'de bir kira evine içgüveysi girmişti.

Yıllar boyunca günde iki posta dayak yediği kocası Ciğerci Bünyamin'in ölümünden sonra beş parasız ortada kalan Safiye, **Sirkeci Nemlizade Han'da çay ocağı işleten damadı Kemal**'in yanına sığındı. Adam daha son nefesini vermeden parmağından çıkardığı yakut taşlı yüzüğü satmaya kıyamamış, içdonuna diktiği minik bir cebe saklamıştı. **Dünya yansa bir çuval samanı yanmayan kızı Necla** *Babamın yakut taşlı bi yüzüğü vardı, n'oldu o?* diye sorduğunda, *Nerden babanın oluyomuş?* diye şarlayacaktı nerdeyse. Kendini tuttu, *Musibet baban canım yüzüğü satıp parasını yiyeli seneleeer oldu!* dedi. Annesini zorlayıp söyletmeye bile üşenen Necla yüzüğü bir daha sormadı, Safiye de yıllarca içdonunun cebinde sakladı.

Üç odadan ibaret evde altı boğaz besleyen Ocakçı Kemal kaynanasına kömürlükten bozma, rutubetten duvarları kabarmış, dehliz gibi bir oda vermişti. Safiye yine başucuna bir çivi çaktı, bir gün bile kılıfından çıkarıp okumaya kalkışmadığı için, arasında Paşa'nın fotoğrafının bulunduğunu bilmediği Kuran'ı çiviye astı. Nemlizade Han'ın bodrumunda bulunan iki metrekarelik ocağında çaya karbonat katan, daha ucuz olduğu için kahveciden bayat kahve alan Kemal, kaynanasının boğazından geçen her lokmayı kafasına kakıyor; yaşlı haliyle sokakta kalmaktan korkan Safiye, kızı Necla yan gelip yatarken, damadının gözüne batmamak için, evin bütün işlerine koşuyor; koşmazsa önce kızından azar işitiyordu. Kıbrıs Barış Harekâtı'nın ikinci günü, karartma nedeniyle *oturma odasının lambasına mavi kâğıt sarayım* derken sandalyeden düşüp kalçasını kırdı. Kemal kaynanasını evde tutmadı. Doğru Vakıf Gureba Hastanesi'ne götürüp yatırdı. Orada da unuttu. Üç ay kimse tarafından aranıp sorulmadan hastanede yatan, kalçası bir türlü kaynamayan Safiye kızına da, damadına da ah ederek öldü.

Safiye'nin ahı çabuk tuttu. Ev sahibi dört çocuklu aileyi evden çıkardı. Kalçasını kıran anasını yerden kaldı-

ran Necla, kadını soyarken içdonunun minik cebinde yakut taşlı yüzüğü bulmuş, kırık kalçayla ilgileneceği yerde *Hani babam satıp yemişti? Niye yalan söyledin?* diye kıyameti koparıp yüzüğün üstüne oturmuştu. Evden çıkarılınca satıp Fındıkzade'de bir daire tuttular. Ev ufaktı mufaktı ama arkada güzel bir bahçesi; bahçesinde de meyveleri parmak parmak bir karadut ağacı vardı. Tam yerleşmişler, evin sefasını sürüyorlardı ki, Kemal'in çay için verdiği markaları sayan bir müşterisi yüz marka parası alıp doksan beş marka verdiğini fark etti. Kemal *Yanlışlıkla oldu*, diye yemin billah ettiyse de Kemal'in karbonatlı çayından, bayat kahvesinden, kötü muamelesinden usanan han kiracıları ayaklandılar; sahtekâr çaycıyı Nemlizade Han'dan kovdurdular.

Ocakçı Kemal ile karısı onlarca ev değiştirdiler. Bu arada çocukları büyüdü, hepsi birbirinden hayırsız çıktı. Baba evine kırk yılda bir uğradılar, uğradıklarında da ya analarını dövdüler ya para vermeyen babalarıyla yumruklaştılar. Karı-koca Aynalıçeşme'de bir Rum apartmanında, tuvaleti diğer kiracılarla ortak kullandıkları büyükçe bir odada yaşarlarken, Necla deri veremine yakalandı, inleye inleye öldü. Çok geçmeden Kemal de öldü.

Kemal'in ölümü çok hazin oldu. Bankalar Caddesi'nde yeni yapılan Tezgül İşhanı'nın ocağının işletmesini almıştı. Ama işler iyi gitmiyordu. Ofislerin çoğu boştu. Dolu olanlar da ocaktan çay isteyeceklerine elektrikli ısıtıcı kullanıyorlar, hazır kahve veya poşet çay içiyorlardı. Kemal bu yüzden boğazını zor doyuruyordu, ama hâlâ huyundan vazgeçmemişti. Markaları aşırıyor, malını beğendirip müşterileri kendine bağlayacağına, yine çaya karbonat katıyor, bardakları gıcır gıcır yıkayacak yerde şöyle bir suya tutuyordu. Bir cumartesi akşamüstü buhardan göz gözü görmeyen küçücük ocakta, dökmeye kıyamadığı berbat çaydan kendine bir bardak doldurdu, höpürdeterek içeyim derken nefes borusuna kaçırdı. İnin cinin top oynadığı handa çırpınışına kimse gelmeyince boğularak öldü.

Pazar günü hanın girişinden duman çıktığını görenler

hemen itfaiyeye haber verdiler. Çay kazanı yangına neden olmuştu. Ucuz teneke kazan içindeki su bitince kor haline gelmiş, bakalit saplı musluğu tutuşmuş, lehimlerinden kopup yere düşmüş ve yangının tahta döşemeye sıçramasına yol açmıştı. Allahtan civardakiler çabuk fark ettiler de koskoca han kül olmaktan kurtuldu. Kemal'in cesedi yangın söndürüldükten sonra bulundu. Bembeyaz köpüğün altında, kömürleşmiş bir haldeydi. Kemal olduğundan emin olunamadı, tahmin edildi. Yangın herkesin merakını kurcalamıştı. Yanarak ölen Kemal'in su bulunan bir ortamda yangını söndürmeye neden kalkışmadığına bir mana verilemedi.

Hayırsız çocukları Kemal'in yaşadığı tek göz odaya girip para aradılar; bir mendile sarıp yastığın içine, pamukların arasına sakladığı az miktardaki parasını buldular. Odayı öylece bırakıp çıktılar, bir daha da uğramadılar. Bina çok geçmeden olduğu gibi bir kimya şirketine satıldı. Şirketin alım satım işleriyle ilgilenen emlakçı, binayı temizletmek için **Hurdacı Gazanfer adında, Dolapdere'de deposu bulunan, dini bütün bir adamla** anlaştı.

İş hayatına çöp ayıklamakla başlayıp depo sahibi olmaya kadar vardıran Gazanfer adamlarını aldı geldi, binayı en üst kattan başlayarak dikkatle gözden geçirdi. Katlarda kiracılardan kalan ne varsa, pis döşeklerden hela ibriklerine kadar hepsinin ayıklanması, güzelce istiflenip çuvallara doldurularak depoya götürülmesi için talimat verdi. İş çoktu, hurdalar toplandıktan sonra kapılar, döşemeler, pencere pervazları sökülecek, çıkan malzeme cinsine göre ayrılacak, bina dört duvar haline getirilecek, ardından burayı merkez ofis yapmak isteyen kimya şirketinin içmimarlarına teslim edilecekti.

Gazanfer en alt kata geldiğinde, Safiye'nin öldüğü yatağın başucundaki çivide hâlâ asılı duran pembe saten kılıfın içindekinin Kuran olduğunu tahmin etmişti. Aptesi olmadığı için kitaba el süremedi. Binanın ortak kullanılan iğrenç tuvaletine gidip diz boyu pisliğin içinde aptes alıp geldi. *Tezhipli elyazması Kuran*'ı kılıfından çıkardı, öpüp

başına koydu. Belki arasında para vardır umuduyla karıştırırken Paşa'nın resmi eline geçti. Şöyle bir baktı, ama inceleyecek vakti yoktu, tekrar içine koydu. Adamlarını malı yüklemeleri, depoya indirmeleri için tembihledi, elyazması olduğunu bilmediği Kuran'ı aldı, patlak egzozundan korkunç bir gürültü çıkaran siyah Kartal'ına binip gitti.

Dolapdere'deki deposuna vardığında, **ipek tenli, kara kaşlı çırağı Memet** dükkânın önünde top sektiriyordu. Daha dokuz yaşındaydı. Hurdaların arasında patlak bir futbol topu bulunca çok sevinmiş, yandaki lastikçiye *Usta bee.. n'olur bee..* diyerek şişirtmişti. Lastik tamircisi neşeli, iyicil bir adamdı, senelerce Kasımpaşaspor'da sol bek oynamış eski bir futbolcuydu, Memet'i hiç yalvartmadı. Topa hava basmakla kalmadı, leş gibi topun patlağını da bir iç-lastik parçasıyla yamaladı.

Memet Gazanfer'in simsiyah bir duman salan egzozunun canhıraş sesini duyunca telaşlanmış, topu yola kaçırmıştı. Çocukluğunu yaşamamış, çocukluğa tahammülü olmayan Gazanfer Memet'in sektirdiği topu ayağından kaçırdığını gördü, arabasını topun üstüne sürdü, göstere göstere ezdi. Topunun yamyassı olduğunu görünce Memet'in sevinci kursağında kaldı. Daima siniri burnunun ucunda, daima çatacak yer arayan Gazanfer arabadan atladı, *Yedi ceddini sinkaf ettiğim.. içerde iş yok mu lan?* diyerek topunu ezmekle yetinmediği çocuğun suratına okkalı bir tokat attı. Memet Gazanfer'in tokadını yemeye alışıktı; canı yansa da, topunu ezmesine üzüldüğü kadar üzülmedi. Gazanfer açlıktan ölüyordu, cebinden bir avuç bozuk para uzatıp *Git bana iki tane yarım ekmeğe kokoreç al gel.. acısını bol koysun, fırla!* diyerek depoya girince, *Bok ye amına koyim!* diye söylenerek seyyar kokoreççiye gitti.

Hurdacı Gazanfer bulduğu Kuran'ın değerli olabileceği ihtimalini düşünmüyor değildi. Bir süre *Birine göstereyim mi, göstermeyeyim mi..* diye düşündü, sonunda elinde tutmaya karar verdi. Ne zamandır dükkânda bir Kuran-ı -Kerim bulunsun istiyordu, eli değip de bir tane alıp koyamamıştı. Paşa'nın, tamahkâr karısı Hürmüz'e nikâh

hediyesi olarak verdiği, yüz küsur yıl boyunca kılıfından sadece birkaç kez çıkarıldığı için yepyeni duran *tezhipli elyazması Kuran*'ı, camlı bölmeyle depodan ayrılmış yazıhanesinde, *Kırk Ayet Kırk Hadis, Açıklamalı Namaz Hocası, Herkese Lâzım Olan İman, Dinimi Öğreniyorum* gibi, kolayca bulunan, fiyatı ucuz dini kitapların bulunduğu rafa koydu.

1875'te Kalemkâri Köse Kasım Paşa tarafından, dönemin tanınmış hattatlarından **Yavaş İsmail Efendi**'ye yazdırılıp **Hafız Ömer Çelebi**'ye tezhipleri yaptırılan Kuran, Hurdacı Gazanfer yerine Antikacı Haymon Yener'in eline geçmiş olsaydı; Hurdacı'nın bir yılda kazandığı paradan daha yüksek bir açılış fiyatıyla yapılacak ilk müzayedeye konur; cildi pırıl pırıl, yaprakları dokunulmamış bu *tezhipli elyazması Kuran* için koleksiyonerler kıran kırana mücadele ederlerdi. Ama hattına da tezhiplerine değer biçilemeyecek canım kitap pis bir deponun pis bir rafında kaldı.

Memet kokoreçle içeri girdiğinde, Gazanfer, Paşa'nın bıyıkları Cosmi Sébah tarafından kalemle kalınlaştırılmış portresine bakıyordu. Mühim biri olduğunu tahmin ettiği bu zatın fotoğrafını saklamayı, evde bir köşeye koymayı düşündü. Paşa'nın delici bakışlarından, otoriter halinden etkilenmişti. Resmi masanın ucuna bırakıp kokorecine saldırdı. Yağlarını akıta akıta yerken, bir takım *Doğan Kardeş* dergisi, 1961-62 yıllarına ait *Hayat* dergileri, Zoğrafyon Lisesi'nde okumuş bir Rum'un kütüphanesinden çıkan Rumca ders kitapları, bir yığın ne idüğü belirsiz kitap ve çeşit çeşit basılı kâğıtla dolu, küflü bir kutudan oluşan yığını Memet'e gösterip *Bunlar Bay Haymon'a gidecek, ona göre,* dedi. Gazanfer'in okuma-yazması kıttı, bu türden malzemelerin değeri hakkında bilgisi de, öğrenme hevesi de yoktu. Ne zaman eline bu tür şeyler geçse, Bay Haymon'a haber verir, ötesini hiç merak etmezdi.

Yemeğini bitirdikten sonra, ellerini yıkamak için yan taraftaki lastik tamircisine giderken ceketinin ucu Paşa'nın resmine takıldı, resim masadan düşüp az önce Memet'e işaret ettiği yığının dibine kondu. İyi yürekli, neşeli lastik-

çinin duş teknesinden bozma yalağında, bulaşık deterjanıyla ellerini yıkıyordu ki, üç dükkân ötedeki egzozcu uğradı. Gazanfer'in patlak egzozla gezdiğini biliyordu. *Çıkma egzoz var, gel bi bak..* dedi. Gazanfer pazarlık yaparken, Bay Haymon'un adamı depoya geldi. Memet'in *Bunlar,* diye gösterdiği yığını arabaya taşırken, Paşa'nın portresinin yanlışlıkla düştüğünü zannederek yerden aldı, kutunun içine atıverdi. Cosmi Sébah'ın çektiği fotoğraf, böylece Haymon Yener'in eline geçti.

Gazanfer, Paşa'nın resmini günler sonra hatırladı. Memet'e sordu. Kalın kaşları alnında bitişen, ipek gibi yumuşak, kara tenli çocuk kara gözlerini açıp *Görmedim resim falan,* deyince, Gazanfer'in eline yine Memet'i tokatlamak fırsatı geçti, elinin tersiyle bir tane çaktı. Memet put gibi duruyor, *gerisi gelecek mi?* diye bekliyordu. Çocuğun kara gözlerinin ince bir buğuyla örtülmek üzere olduğunu görünce Gazanfer'in belli belirsiz içi sızladı. *Dayak arsızı yaptık çocuğu..* diye mırıldandı. Aşırıya kaçtığının farkındaydı, Memet'e bir süre iyi davranmaya karar verdi. O sırada ikindi okunmaya başladı, Gazanfer Memet'in gönlünü almayı erteledi, müezziniyle tanış olduğu Tahtakadı Camii'ne gitti.

Değerli olduğunu sandığı resmi kaybettiğine yanarak ikindi namazını kılarken, Haymon kutuyu boşaltmış, malzemeyi ayıklıyordu. Kalemkâri Köse Kasım Paşa'nın resminin ön yüzünde *Foto Sébah* ibaresini görünce arkasını çevirmiş, ama eski yazıyla yazılmış, silik yazıyı okuyamamıştı. Vaftiz babasına okutmak üzere bir kenara ayırdı. Tebrik ve bayram kartları, doktor kartvizitleri, düğün davetiyeleri, nadirattan olmayan şehir kartpostalları, bir zamanların ünlü lokantalarının yemek listeleri, tiyatro-konser afişleri ve el ilanlarıyla dolu kutuyu dergilerle birlikte Aslıhan Pasajı'ndaki dükkâna gönderdi.

Resmin arkasında bulunan, *Kalemkâri Köse Kasım Paşa'nın resmidir,* cümlesinden oluşan silik yazıyı okuyunca heyecanlanan yaşlı adam üşenmemiş, doğru Beyazıt Kütüphanesi'ne gitmiş, süreli yayınlar bölümünde

bulunan Osmanlıca gazetelerde Paşa'nın intihar haberini bulup okumuş, tarihçi dostlarına danışmış, dersini çalışıp ertesi gün dönmüştü. Haymon heyecanlanmasa da Bay Stavro bilgiye ulaşmanın verdiği doygun ve hoş bir duyguyla doluydu.

Vaftiz oğlunun malzemelerini sık sık elden geçiren; bu budur, şu şudur diyerek çok yararlı bilgiler veren Bay Stavro'nun gizli bir ümidi vardı aslında. İstanbul'a göçerken, babasının konağından almayı unuttuğu *Karlı bir günde Saat Kulesi ve şehir* konulu fotoğrafın bir gün karşısına çıkacağını umuyordu. Sabuncuyan imzasını derhal tanıyacağından emindi, resim dün gibi gözlerinin önündeydi.

Bay Stavro'nun yıllar geçtikçe daha çok özlediği esas memleketinin en güzel resminin bulunduğu Ardıçoğlu Konağı, 1886'da yapılan o güzelim Saat Kulesi'nin de yıkıldığı büyük depremde bayağı hasar görmüştü. Gerçi ciddi bir tamirat yapılsa oturulabilir durumdaydı. Ama Türk aile, yerine altı katlı, iğrenç bir apartman yaptırmak üzere hasarlı konağı yıktırdı.

Ailenin taşınması sırasında Sabuncuyan'ın *Karlı bir günde Saat Kulesi ve şehir* fotoğrafı da yok oldu. Yaşlılık ve hafıza arasındaki ilişkiyi ortaya koyan mum teorisini doğrularcasına, bugünü unuttukça dünü çok daha iyi hatırlayan Bay Stavro, Nişantaşı Bronz Sokak'tan Kurtuluş Caddesi'ndeki evine giderken yolunu kırk kere şaşırıyor, ama gençlik yıllarında kırıştırdığı kadınların yüzlerindeki benleri veya fotoğrafın bulunduğu selamlık odasındaki davetleri dünmüş gibi hatırlıyordu.

Bir dönem şehrin tarih ve kültürle ilgilenen az sayıdaki bireyi için bu fotoğrafın varlığı bir muamma haline gelmişti. Kimileri böyle bir fotoğrafın olamayacağını, çünkü şehirde Karnik Sabuncuyan diye bir fotoğrafçının hiç yaşamadığını; bu saçma sapan efsanenin, adamın torunu olduğunu iddia eden, mal mülk peşinde şarlatan bir Ermeni tarafından uydurulduğunu söylediler. Oysa **şehrin tarihini yüzde yüz Türk olacak şekilde yeniden yazmaya kalkan kişilerin şarlatan olduğunu iddia ettikleri müziko-**

log Michel Simonian, Karnik Sabuncuyan'ın özbeöz torunuydu ve dedesinin kim olduğunu da gayet iyi biliyordu.

Hastane kurulu üyelerinden Nemlizade Hayati Bey'in yakın dostu olan Karnik Sabuncuyan, ününün civar şehirlere yayılmasıyla yetinmemiş; başarısını, Balkanlar'da başlayan savaş nedeniyle sıkıntılı günler geçirmesine aldırmadığı payitahtta tekrar etmeyi istemişti. Hayati Bey'in Sirkeci'de bir Levanten mimara yaptırdığı Nemlizade Han'ın en alt katında gelişkin bir fotoğraf stüdyosu kurma hazırlığına girişti. Planlar çizdirmiş, *Foto Sabuncian-Stamboul* adıyla kartlar bastırmış, Paris'e yeni makineler sipariş etmişti. Umutluydu, savaş yılları olmasına rağmen mesleki geleceğinin parlak olacağından emindi.

Ama 1915'te tehcir başlayınca her şey altüst oldu. Anadolu'nun birçok yerinde olduğu gibi bu küçücük Karadeniz şehrinde de herkesin huzuru kaçmış, kimsede tat tuz kalmamıştı. Doğdukları yerlerden sürülen Ermeniler sefil perişan halde yollara dökülmüşler, terk etmeye zorlandıkları topraklardan gidiyorlardı. İstanbul'un en iyi fotoğrafçısı olma hayalini bir süreliğine donduran Karnik Sabuncuyan açmaya fırsat bulamadığı stüdyosunu öylece bıraktı, ailesini alıp Paris'e gitti. Orada ölmeyi düşünmüyor, bir gün geri döneceğini, hayatına kaldığı yerden devam edeceğini sanıyordu. Ama bunun öyle yakın bir zamanda mümkün olmayacağını çabucak ve derin bir acıyla anladı.

Gayretli, inatçı bir adamdı, mesleğini bu kez Paris'te sürdürmek istedi. Ama Paris birbirinden ünlü fotoğrafçı kaynıyor, Karnik bu çemberi kırıp da kendine bir yer açamıyordu. Yıllar geçtikçe umutları tükendi. Sonunda Hayati Bey'in savaş zamanı olmasına rağmen değerini bulacak şekilde satılmasına aracılık ettiği mal mülkünün parasını yiyerek, kaderin belirli aralıklarla kendisine oynadığı oyunun acısından kahrolarak öldü.

Ailesini koruma derdine düşüp bir zamanlar harikulade fotoğraflar çektiğini unutan Nıvart 2 Eylül 1939 günü kocasını Paris'te toprağa verdiğinde II. Dünya Savaşı başlayalı bir gün olmuş, Avrupa'nın üzerinde kan ve ateş bulutları birikmişti.

Ölümünden uzun yıllar sonra, efsanevi fotoğrafçının adının şehirde yeniden dillenmesine, torununun İstanbul'a yaptığı bir ziyaret neden oldu. Etnik müzik konusunda akademik çalışmalar yapan müzikolog Michel Simonian, Karnik'in Lübnanlı bir Ermeni'yle evlenen kızının en küçük oğluydu. UNESCO tarafından desteklenen bir proje çerçevesinde yerel müzik araştırmaları yapmak üzere iki haftalığına İstanbul'a gelmişti. Kaldığı süre boyunca ünlü ünsüz birçok müzisyenle görüştü, hem Ermenice hem Türkçe söylenen türküleri derledi, konservatuvarda açık fikirli küçük bir topluluğa yerel müzik semineri verdi.

Seminerin son gününde **taşbebek kadar güzel Arsen Melkonyan**'la tanışmasaydı, ertesi gün Paris'e dönecek, şehirde tartışmalara yol açan söyleşisi de yayımlanmayacaktı. Ama henüz yirmi iki yaşında, teni porselen gibi parlayan, burnunu hafifçe yukarı kaldırıp konuşan güzel kız seminerden sonra yanına gelmiş; pırıl pırıl bir Fransızca'yla İstanbul'u yeterince gezip gezmediğini sormuştu. Michel Simonian insana kucağına alıp havalara uçurma isteği veren, yaprak gibi narin Arsen'den daha o anda hoşlandı. İlk kez geldiği bu şehri doğru dürüst gezmediğini söyleyerek kendisine eşlik edip etmeyeceğini sordu. Arsen'in istediği bir gözdü, Allah iki göz vermişti. O da renkli konuşmasından, duduk ve ut çalarken dünyayı unutmasından, havasından, edasından çok hoşlandığı bu adamla vakit geçirmek istiyordu. Bir hafta boyunca İstanbul'u gezdiler. Michel yarı yaşındaki bu kıza deli divane âşık oldu.

Birlikteliklerinin daha dördüncü günüydü. Mısır Çarşısı'ndaki tarihi Pandeli Lokantası'nda patlıcanlı börekle hünkârbeğendi yerlerken; ince uzun, kuş kanadını andıran parmaklarını tutup okşamamak için kendini zor tuttuğu kıza bir müzik aleti çalıp çalmadığını sormuştu. Fransızcasının güzelliğini Notre Dame de Sion Lisesi'ne borçlu olan ve lisedeyken jimnastik takımının kaptanlığını yapan Arsen sporcuydu ve ne yazık ki müziğe hiç yetenekli değildi. *Ama büyük büyükannem Mıhitaryan Ermeni*

Okulu'nda müzik öğretmeniymiş, çok güzel keman çalarmış, diyerek, büyükannesi Lerna'nın, bir gün ansızın deliren Okul Müdürü Serop Efendi'nin saldırısına uğrayınca okulu da öğretmenliği de bıraktığını, bir daha eline keman almadığını, ailesinden dinlediği şekilde anlattı.

Michel Simonian Müdür Serop Efendi'nin geçirdiği delilik krizi sayesinde var olduğunu hiçbir zaman bilemeyecekti. Dindar ve ağırbaşlı müdür o gün öğle yemeğinde gelin mantarı yiyip delirmese, dedesini, küçücük yaşında yetim kalan Karnik'i elinden tuttuğu gibi Meram'a, götürecek, Karnik muhtemelen Meram'da kalacak, o küçük Karadeniz şehrine gitmeyecek, anneannesi Nivart'la tanışıp evlenmeyecek, kendisi de doğmayacaktı.

Hayatın gerçekleşmemiş bu olasılığından habersiz, öğle vakti içtiği rakı eşliğinde, içi eriyerek Arsen'i izleyen Michel Simonian kızın taşbebek yüzüne dalıp gitmişti. Ama bu yeni aşk içindeki tedirginliği geçirmiyor, aksine artırıyordu.

Arsen'le yaşadığına çok benzeyen, şiddetli ve ani bir aşkla tutulduğu **Hollandalı karısı Femke** ile çok mutsuzdu. Zamanında aşkları arkadaşlarının dillerinden düşmeyen, umutsuz çiftlere örnek olan karı-koca bir süredir aşkı nerede kaybettiklerini anlamaya çalışıyorlardı. Daha doğrusu Femke anlamak ve varlığının tek anlamı olan aşklarını yeniden inşa etmek için çırpınıyor, Michel de karısının çabasına anlayışla destek veriyordu. Mutsuzluğun ruhlarını duman gibi kapladığı gerçeğinden kaçamayacaklarını anlayınca **on altı yaşındaki oğulları Eric**'i Amsterdam'da yaşayan anneannesinin yanına göndermişlerdi. Eric orada yeni bir okula başlamıştı, anne-babasının aralarındaki sorunları çözeceklerini, gene eski mutlu günlerine döneceklerini umut ediyordu.

Mutluluğu bulacaklarını umarak taşındıkları, Paris'in biraz dışında bulunan, bahçeli iki katlı yeni evlerinde baş başa kalan çiftin, birbirlerine ruhlarını açma ve aşklarını yeniden bulma kürü olumlu sonuç vermiş, sanki ilk kez birlikte oluyorlarmış gibi, mumlu, çiçekli, bol mü-

zikli ve sevişmeli harika bir hafta geçirmişlerdi. Michel Femke'ye yeniden âşık olduğuna inanıyor, karısının yaşlanmaya başlayan tenini acımaya benzediğini inkâr ettiği bir sevgiyle okşuyordu.

UNESCO projesi kapsamındaki çalışmalar ve seminer için İstanbul'a Femke'yle birlikte gelmek istemişti. Ama aşklarını yeniden bulduklarına inanan kadın, hayatlarının yoluna girdiği ve iş için birbirlerinden ayrı kalacakları sürelerin aşklarını perçinleyeceği gerekçesiyle kocasına eşlik etmeyi kabul etmemiş, Michel'i arabayla Orly Havaalanı'na bırakmış, dudaklarından öperek uğurlamıştı.

Uçak havalanırken, Michel'i derin bir mutsuzluk sardı. Birlikte geçirdikleri haftayı dolduran bütün o dokunaklı müziğin, mumların, şarapların, aşk kürünün, evliliği kurtarmak amacıyla doktor reçetesi uygular gibi giriştikleri, kendiliğinden gelişmeyen iletişimin, özetle bütün bu çabaların aslında hiçbir işe yaramadığını, karısına tekrar âşık olmasının imkânsız olduğunu anlamış, üzüntüden içi katılmıştı. Uçak Yeşilköy Havaalanı'na indiğinde, Femke'ye aşkı yeniden bulmuş gibi davranmasının zalimlik olacağını düşünüyor, dönüşünde karısına *Olmadı, olmuyor, olmayacak.. boşuna birbirimizi yıpratmayalım,* demeye karar veriyordu.

Ama Michel'i asıl zalimleştiren, Arsen'e bir anda tutulması oldu. Paris'e döner dönmez Femke'yle açık açık, dürüstçe konuşup ayrılmayı; ardından İstanbul'a dönerek bebek yüzlü, genç sevgilisiyle birlikte olmayı planlıyordu. Arsen'le birlikte İstanbul'u gezdikleri ikinci gün bitmeden Femke çok uzaklarda kalmış, gelecek bambaşka renklere bürünmüştü.

Karısını arayıp tümüyle yalan gerekçeler bularak, dönüşünü bir hafta uzatmak zorunda kaldığını bildirdi. Semineri çok ilgi görmüştü, yeni projeler için öngörüşmeler yapması gerekiyordu, İstanbul şahane bir şehirdi, keşke Femke de gelseydi, ama olsundu, en kısa zamanda mutlaka birlikte gelecekler, bu muazzam şehrin tadını çıkacak-

lardı, falandı, filandı. Kocasına inanmak isteyen Femke'nin içinden, varlığını inkâr ettiği incecik bir acı geçerken, Michel telefonu kapattığı anda karısını unutmuştu bile. Arsen' le kuracakları geleceğin hayallerine dalmıştı. Belki birkaç yıl İstanbul'da yaşarlar, arada Paris'e gidip gelir, bu süre içinde Femke hayatını yoluna koyar, Eric üniversite eğitimi için Londra'ya gider, böylece herkes yolunu çizerdi. Bütün bunları planladığı gibi yapamasa bile, Femke'den ayrılmaya kararlıydı, hayatını değiştirmek için atması gereken ilk adım buydu.

Düşündüğünü de yaptı. Femke'ye Paris'e döner dönmez, daha akşamın ilk saatinde, dan diye ayrılmak istediğini söyledi. Karısı gene aynı aşk kürünü tekrarlamak ister gibi bir şeyler geveleyince sertleşti, İstanbul'da Arsen adında genç bir Ermeni kızına âşık olduğunu itiraf etti. Sesinin tonu suçluluk hissiyle dolu bir itiraftan çok, aşırı mutlu bir aşk ilanını andırıyordu. *Tekrar deneyelim, biz birbirimize aitiz,* türünden klişelere girmek, meseleyi uzatmak istemiyordu. Karısına acı vermesinin işleri kolaylaştıracağını hissetmişti. İpleri Femke koparsın, bir daha geri dönüş mümkün olmasın istiyordu.

Korkunç bir kavga ettiler. Kocasını alçaklıkla, sırtından vurmakla suçlayan Femke elindeki şarap şişesini başına fırlatınca, Michel kapıyı vurup çıktı. Bir otele gitti, odasına girer girmez telefona sarıldı, Arsen'i aradı. Karısıyla arasında her şeyin bittiğini, işlerini toparlar toparlamaz İstanbul'a geleceğini söyledi. Onsuz yapamayacağını anlamıştı, o nasıl istiyorsa öyle yaşayacaklardı, aşkları ölene kadar sürecekti. Arsen mutluluktan delirecekti neredeyse. Telefonda öyle uzun konuştular ki, resepsiyon görevlisi Michel'in telefonu açık unuttuğunu sandı.

Aynı dakikalarda, hâlâ büyük bir aşkla sevdiği kocasını bu kez kesinlikle kaybettiğini anlayan Femke sıcak suyla doldurduğu küvete girmiş, kocasının tıraş bıçağıyla bileklerini kesmişti. Michel ertesi gün eşyalarını, özellikle etnik müzik aletleri koleksiyonunu almak üzere minibüsüyle eve geldiğinde, Femke'yi suyu kıpkırmızı kesilmiş küvette buldu.

Femke, kırkıncı doğum gününü, yeni bir aşkın sularında yüzdüğünü bilmediği kocası aramadığı, *İyi ki doğdun!* demediği için gözyaşı dökerek, hüzün içinde ve tek başına kutlarken, ölmüş bir aşkı canlandırmanın mümkün olmadığını hissetmişti aslında. Aşk beden gibiydi, öldü mü ölüyordu. Michel'in İstanbul'dan dönüşünün onları mutlu günlere götürmeyeceğini hissediyor, sınırsızca sevdiği kocasını önünde sonunda kaybedeceğini biliyor, ama ölmüş bir aşkın yerini bu kadar çabuk ve bu kadar genç bir kızla dolduracağını hiç tahmin etmiyordu.

Vücudunda bir damla kan kalmayan ve teninin rengi küvetten ayırt edilemeyecek kadar beyazlaşan Femke'nin yüzüne bakan Michel Simonian mahvoldu. Karısına çok zalimce davranmıştı. Apar topar Amsterdam'dan gelen Eric yaşanan trajik geceye tanık olmadığı için Michel'i teselli etmeye çalışıyor, genç yaşının verdiği aşırı duygusallıkla kendisini babasının babası gibi hissediyor, sanki yaşı ondan büyükmüş gibi kolunu omzuna koyup birbirlerine destek olacaklarını söylüyordu.

Michel o kadar ağır bir suçluluk duygusu içindeydi ki, bir anda Arsen işlediği suçun sebebi haline geldi. Sanki kendisini tuzağa düşürmüş gibi kızdan nefret ediyordu. Gençliğinin bütün iniş çıkışlarını birlikte yaşadığı, en güzel anlarında da, en kötü zamanlarında da yanında olan, kırklı yaşları birlikte buldukları karısı Femke, grimavi gözleri ve tatlı gülüşüyle bütün zihnini dolduruyor; Michel, zihninde Femke'den kalan yere umutsuzca girmeye çalışan Arsen'in hayalini nefretle, hiddetle kovuyordu. Kıza iki satır yazıp aşklarına son verdiğini bile bildirmeyi akıl etmiyor, bir başka kalbi daha mahvetmek üzere olduğunu düşünmüyordu.

Sevdiği adamın yerini yurdunu bilmeyen, bu nedenle haber alamadıkça deliye dönen Arsen yemeden içmeden kesilmişti. *Belki Michel telefon eder,* diye evden çıkmıyor, günler geçtiği halde çalmayan telefonun başında oturuyordu. Üç hafta sonra Michel'den sevgisiz, kuru satırlarla dolu, aralarındaki yaş farkını bahane ederek bu

aşkın yürümeyeceğini bildiren acı mektup geldi. Michel yaşadığı şokun etkisinden sıyrıldıktan sonra, aklını başına toplamış, Arsen'in çıkıp gelme, kendisini arayıp bulma ihtimalini ortadan kaldırmak için iki satır ayrılık mektubu yazmıştı.

Nasıl bir trajedi yaşadığını bilmediği Michel'in kendisini kandırmış, kalbiyle oynamış olduğuna inanan Arsen de tıpkı Femke gibi bileklerini kesti. Gözyaşları içinde mektubu okuyan genç kız elindeki bardağı duvara vurup kırdığı gibi bileğine saplamıştı. Ama kızının yaşadığı bunalımın farkında olan ve gözünü üstünden ayırmayan annesi koşup geldi; çığlık çığlığa kendini ordan oraya atan Arsen'i kaptığı gibi Taksim İlk Yardım'a götürdü.

Michel'in Arsen'le birlikte bulutların üstünde yaşadığı sırada tesadüfen tanıştığı bir gazeteciyle yaptığı ve *Hürriyet* gazetesinde yayımlanan söyleşi şehirde epeyce yankılanmıştı. İstanbul'daki son günüydü. Arsen'le yaşadığı çok taze aşk nedeniyle tarifsiz ölçüde mutluydu, ama öte yandan ertesi gün Femke'yle yapmayı planladığı boşanma konuşmasının çok sert geçeceğini de tahmin ediyor, bu işten kolayca sıyrılmanın yollarını düşünüyordu.

Kaldığı otelde Yeşilçam'ın ikinci sınıf rejisörlerinden Erdinç Sönmez, konusunu Ahmet Hamdi Tanpınar'ın *Huzur* adlı romanından arakladığı *Hüzünbazlar* adındaki filmini çekiyordu. Sıra filmin kötü adamını oynayan süslü Salih'in kendini astığı son sahneye gelmişti. Hayalleri henüz misakı milli sınırlarıyla çevrili olduğu için Altın Portakal ödülüne çoktan fit olan, ötesini düşünmeye de zaten ülkesinin dış dünyaya kapalı pencereleri izin vermeyen rejisör, çekeceği karede hem Salih'in ipin ucunda kıvranan bedeninin tümünün, hem de arka planda görünen şahane Boğaz manzarasının yer almasını istiyor, ama bunu Salih'in ayaklarını tutacak olan set işçisini göstermeden nasıl yapacağını çözemiyordu.

Author rejisörün Türk sinema tarihine damga vuracağından emin olduğu bu sahnenin çekilişine şahit olmaları amacıyla çağırdığı gazetecilerden bir-ikisi gelmiş, kah-

valtılarını bitirmişler, üstüne tembel tembel çay içip dedikodu yapıyorlardı. Michel Simonian kahvaltıya inmişti. Az sonra Arsen gelecek, Kınalıada'ya, Arsenlerin yazlık evine gideceklerdi. Michel altı günlük sevgilisiyle bu gece yatabileceğini, damağında kızla yaşayacağı muhtemel sevişmenin lezzetiyle Paris'e döneceğini umuyordu. Alışık olmadığı beyazpeynir ve zeytinle kahvaltı yaparken, başta **kısa saçlı asistan kız** olmak üzere, sürekli koşturan, birilerine seslenen, telaşla oradan oraya bir şeyler taşıyan filmcileri ilgiyle izlemeye başladı.

Sabahın yedisinden beri sahnenin hazırlanmasını bekleyen Salih çok sıkılmış, filmcilerin çeşitli amaçlarla kullandıkları iki sopayı eline alıp bir bidona hafif hafif vurmaya, Abazaca bir şarkı mırıldanmaya başlamıştı. Kafkas müziğinin kendine özgü ritmini ve hiç aşina olmadığı garip bir dilde mırıldanılan şarkıyı duyan müzisyen Michel Simonian derhal kulak kesildi.

Salih'in tuttuğu ritimde sanki tanıdık bir şeyler vardı. Yanına gidip tahta sopalarla çaldığı şeyin ne olduğu sordu. Salih, Ermeni asıllı bu Fransız'ın yüzde doksan dokuzu Fransızca, yüzde biri Türkçe olan sözlerinden hiçbir şey anlamadı. Adamın *Gürültü yapma,* dediğini zannetti, *Pardon! Pardon!* diyerek bidona vurmayı derhal kesti. Ama Michel devam etmesini istiyor, el kol hareketleriyle *Çal!* demeye çalışıyordu. Sesi yüksek ve heyecanlıydı, gülüyor mu kızıyor mu anlaşılmıyordu. Salih iyice aptala dönmüştü. Filmin Türk sinemasına damga vurması muhtemel intihar sahnesini merak ettikleri için değil, Tarabya Oteli'nde Boğaz'a karşı beleş kahvaltı yapmak için gelen gazetecilerden biri Galatasaray Lisesi mezunuydu, Michel'in *Çal!* diye çırpındığını, Salih'in salak salak baktığını görünce, lafa karıştı, Abaza kökenli Türk ile Ermeni kökenli Fransız arasında çevirmenlik yapmaya başladı.

Sohbetin en tatlı yerinde kısa saçlı asistan kız Salih'i yukarı çağırdı. Işık yapılmış, set hazırlanmış, Salih'in boynunu geçireceği ip avize çengeline bağlanmıştı. Salih *Hazırım hocam, emredin!* diyerek içeri girdi. Ama tavandan sarkan ipi görünce ürpermekten kendini alamadı.

Rejisör Erdinç asistan kıza *Gastecileri de çağır, çekiyoruz. Gelsinler, fotoğraf mı çekecekler ne bok yiyeceklerse yesinler!* dedi. Çok sinirliydi. Başta **yılların kameramanı Tuncer** olmak üzere, çekeceği sahnenin Türk sinema tarihine vuracağı damgayı iplemeyen ekip üyelerinin tümüne fena halde kızgındı. **Lütfi Akad, Metin Erksan** gibi büyük yönetmenlerle çalışmış, olmazı oldurmuş, yoktan var etmiş olduğu için tercih ettiği kameraman, intihar sahnesinin istediği gibi çekilebilmesi için Salih'in gerçekten intihar etmesi gerektiğini söylemiş, *Başka türlü mümkün değil hocam!* diye kestirip atarak küçümser bir tavırla sigarasını yakmıştı. Karizması fena çizilen ama belli etmemek için esip gürleyen *author* rejisörün sahneyi parçalı planlar halinde çekmeyi kabul etmekten başka çaresi yoktu. Asistan kız *Hemen hocam!* diyerek gazetecileri çağırmak için fırladı. Kahvaltı salonuna geldiğinde, Salih'e çevirmenlik yaparken Michel Simonian'ın etnik müzik uzmanı olduğunu öğrenen **Galatasaray Lisesi mezunu gazeteci Osman** teybini açmış, Michel'le söyleşi yapıyordu. Asistan kız yalaka bir yüzle rejisörün *nazik* çağrısını iletti. Diğer iki gazeteci istemeye istemeye kalktı, ama Michel'le söyleşi yapmayı çok daha ilginç bulan Osman hiç oralı olmadı.

Osman müziğin yanı sıra, diasporada yaşayan Ermenilerin Türkiye'ye ilişkin olumsuz tutumlarına da hafifften değinen, ölçülü bir siyasi tat da içeren söyleşiyi *Hürriyet* gazetesinde yarım sayfa yayımlamış, habere koyduğu ***Hüzünbaz melodiler*** başlığını gören rejisör çileden çıkmıştı. Bizzat telefon edip sete çağırdığı *İtoğluit,* Tarabya Oteli'nde prodüktörün kesesinden dört dörtlük bir kahvaltı yaptığı halde, kendisiyle bir kelime bile konuşmamış, bir de üstüne utanmadan filminin adını çalmıştı.

Michel söyleşide, kucağında büyüdüğü fotoğrafçı dedesinin Karadeniz şehrinde bıraktığı izlerden bahsediyor, sözlerinin bir yerinde kendindeki kopyasını saklamadığına çok pişman olduğu *Karlı bir günde Saat Kulesi ve şehir* fotoğrafını tarif ediyordu. Gazeteci söyleşiye bir kutucuk eklemiş, Michel Simonian'dan aldığı bilgilere dayana-

rak Karnik Sabuncuyan'ın kısa bir biyografisini koymuştu. Ancak biyografide temel bir yanlış vardı. Michel dedesinin doğduğu şehrin, Meram'ın adını hatırlayamayınca, doğma büyüme Karadenizli diye kestirip atmıştı.

Bu küçük Karadeniz şehrinin adı büyük bir gazetede ve çok itibarlı bir şekilde geçince, Karnik Sabuncuyan efsanesi yeniden dolaşıma girdi. Gazetede adının geçmesiyle birden tarihsel bir kişilik niteliği kazanan Sabuncuyan'dan kalan herhangi bir fotoğrafın şehirde hava atmalarına yardımcı olacağını düşünen birkaç kişi *Acaba Sabuncuyan bizim aileyi de çekmiş midir?* diye büyüklerinden kalan albümleri karıştırmaya başladılar. Ama bu söyleşiden hiç hoşlanmayan kalabalık bir grup, şehre adım bile atmamış olan Michel Simonian'ı şarlatan ilan etti. Onlara göre ortada karlı, saat kuleli bir resim falan yoktu; bütün bu iddiaların altında, dünyanın dört bir tarafında Türk diplomatlarını öldüren Ermeni terör örgütü ASALA'nın eylemlerini unutturma çabası yatıyordu.

Okuma yazmaya eski yazıyla başlayan Türkân Hanım altına eski harflerle *Karlı bir günde Saat Kulesi ve şehir* yazılmış olan fotoğrafı da, fotoğrafın gül ağacından çerçevesini de gayet iyi hatırlıyordu oysa. Emekli olup Kaymakoğlu Konağı'na yerleştikten ve bir arşiv kurmaya karar verdikten sonra, şehrin tarihine ilişkin fotoğraflar toplamaya başlamıştı. Ne zaman böyle bir fotoğrafın olmadığı iddiası ortaya atılsa, resmin Ardıçoğlu Konağı'nın selamlık kısmındaki duvarda asılı olduğunu sert bir üslupla tekrar ederdi. Hatta Ardıçoğlu Totodaki Bey'in şehri ziyarete gelen **İsmet Paşa** onuruna verdiği davet sırasında çekilen bir resimde, arkadaki duvarda *Karlı bir günde Saat Kulesi ve şehir* açık seçik görülüyordu ve Milli Şef'in bu resmi, o zamanki yerel gazetelerden biri olan *Kıyı*'da basılmıştı.

Türkân Hanım'la olumlu ilişkiler içinde bulunmasının kendisine getireceği siyasi yararları iyi hesap eden **ilçe Belediye Başkanı Cumhur Eryıldıran** yaşlı kadının bu iddiasını doğrulamayı kendine görev bilmişti. O sıralarda henüz çok gençti, başkan falan da değildi. Bu makamı çok

uzak bir ihtimal olarak aklından geçiriyorsa da, siyasete atılacak cesareti, birikimi ve çevresi yoktu.

Gerçi Cumhur Bey'in o zamanki çabasını sadece siyasi çıkar beklentisiyle açıklamak adama büyük haksızlık olurdu. İlçe belediye başkanlığını yürütmenin yanı sıra, balık halinde dört dükkân ve iki balıkçı gemisi işleten, Ankara Dil Tarih'in Halkbilim Bölümü mezunu Cumhur Eryıldıran oldum olası kültür ve tarihe meraklı bir kişiydi. Büyükşehir belediyesi *Dostlar alışverişte görsün* konulu kültürel etkinlikler yapmakla yetinirken, Cumhur Bey, türkü festivali, kadınlara resim kursu, roman okuma seferberliği gibi ücretsiz faaliyetler için bütçe ayırmaktan çekinmiyordu. Yıllarca, Karadeniz boyunca sınıra kadar uzanan dağ köylerini dolaşıp sözlerini derlediği ve öykülerini kaleme aldığı *Hikâyeleriyle Karadeniz Türküleri* adlı, dört yüz seksen sayfalık, tam *Bitirdim*, dediği anda yeni bir türkü hikâyesiyle karşılaşınca baskıya vermekten vazgeçtiği, halkbilim açısından ciddi değer taşıyan kitabını bitirmişti. Dört yayınevinden ret cevabı alınca kendi çabasıyla yayımlamak istemiş ve Matbaacı Kamer'e teslim etmişti.

Karnik Sabuncuyan efsanesinin tartışma konusu olduğu yıllarda, okulunu yeni bitirip dönen ve türkü derlemek, siyasi bir çevre yapmak, balıkçı gemisi işletmekle yetinen Cumhur Bey, aynı yurtta kaldığı bir arkadaşı vasıtasıyla Türkân Hanım'ın sözünü ettiği gazeteyi araştırmış, Milli Kütüphane'nin Süreli Yayınlar bölümünde bulmuştu. Gerçekten de, şehirde bir vakitler en çok okunan gazeteler arasında bulunan, ama altmışlı yılların sonunda ulusal gazetelerin tirajıyla baş edemeyip kapanan *Kıyı*'nın birinci sayfasında, İsmet Paşa'nın fotoğrafı yer alıyor, arkadaki duvarda efsanevi resim *Karlı bir günde Saat Kulesi ve şehir*, gül ağacından çerçevesi içinde açık seçik görülüyordu. Cumhur Eryıldıran, o sıralarda mikro film veya tarayıcı imkânı bulunmadığı için gazetenin fotokopisini çektirmiş, getirip Türkân Hanım'a teslim etmişti.

Sabuncuyan efsanesinin varlığını ispat eden Türkân Hanım, sağa sola gazeteyi göstererek bu resmi aradığını

bildirmişti. Yıllar sonra bir gün kadim dostu, Huma İpekören söz konusu fotoğrafı bulduğunu bildirmiş, o gün nezleli olan Türkân Hanım kendisi gitmeyerek şoförü Hamdi Tutuş'u fotoğrafı almaya göndermişti. Ancak şoförü yolda ihtiyar hekim Nurettin Kozanlı'nın karısı Ebe Mualla Hanım'a çarparak ölümüne neden olunca, Türkân Hanım resmi falan unuttu, şoförünün yaptığı kazanın derdine düştü. Hamdi Tutuş'un zihinsel bozukluğunun ortaya çıkmasından ve hastaneye yatırılmasından çok sonra, Huma Hanım'ı bizzat ziyaret etti ve kadının uzattığı şeyi görünce büyük hayal kırıklığına uğradı. Huma Hanım'ın *Karlı bir günde Saat Kulesi ve şehir* olduğunu iddia ettiği şey fotoğraf değil, bir gazete kesiğiydi. Yaşı doksan yediyi bulduğu halde kafası zehir gibi çalışan Türkân Hanım, daha yetmiş yaşına yeni giren dostunun zihninin yerinde olmadığını fark etti. Sabuncuyan'ın efsanevi resmini bulamadığından çok, Huma Hanım'ın haline üzüldü.

Kadıncağızı kırmamak için aldığı gazete kesiğinde, karlı bir kış günü şehrin en yüksek noktasından çekilen renkli bir fotoğraf yer alıyordu. Karnik Sabuncuyan'ın resminde olduğu gibi, bunda da bir saat kulesi vardı. Ama bu, Padişah II. Abdülhamit'e bir saygı duruşu olarak yaptırılan ve büyük depremde yıkılan o canım kule değil, yerine yapılan zevksiz bir benzeriydi.

Sabuncuyan'ın fotoğraflarının birçoğu Türkân Kaymakoğlu tarafından toplanıp korundu. Gerçi hakkını yememek gerek, halk sepya basılmış bu muhteşem şehir fotoğraflarını Latif Tibuk sayesinde tanıdı. Latif Bey Türkân Hanım'la iyi geçindiği sıralarda, üstünde Latin harfleriyle *Foto Sabuncian* ibaresi bulunan manzara ve bina resimlerini ödünç alıyor, sahibi olduğu *Halktan Haber* gazetesinin arka sayfasında, *Bir Zamanlar* başlığı altında, kısa bir yazı eşliğinde yayımlıyordu. Böylece Karnik Sabuncuyan efsanesi diye bir şey olmadığını iddia edenler seslerini kesmek zorunda kaldılar.

Türkân Hanım, Moldovalı Anya'yla basılmasından sonra, şiddetle kınadığı bu olayın kahramanı Latif Tibuk'a

mesafe almıştı. Başlangıçta Asiye Tibuk'un tarafını tutuyor, kadını gönülden destekliyordu. Ama çatık kaşlı Asiye hiçbir şey olmamış gibi kocasını evine kabul edip poz poz fotoğraflar çektirince, fena halde gözünden düştü. Aileyle görüşmeyi tümden kestiği gibi, Latif Tibuk'a fotoğraf vermekten de vazgeçti. Kâhyasını gönderip elindeki fotoğrafları da geri istedi.

Türkân Hanım'dan oldum olası çekinen Latif Tibuk en iyisinden bir kutu madlen çikolata yaptırıp Kaymakoğlu Konağı'na geldi. Derdi *Bir Zamanlar* köşesi değildi elbette. Şehirde hâlâ sözü geçen bu yaşlı kadınla arasını düzeltmek istiyordu. Türkân Hanım'ın şehrin belli başlı kişilerine koyduğu tavır diğerlerinin de tutumunu belirliyordu çünkü. Dostluğunu tekrar kazanamazsa, bu mesafenin iş hayatına gölgesi düşebilirdi. Türkân Hanım bir kutu çikolataya kanacak bir kadın değildi, rahatsız olduğu gerekçesiyle Latif Tibuk'un ziyaretini kabul etmedi. Kös kös geri dönen adam o sinirle *Bir Zamanlar* köşesini kaldırdı. Yerine, dijital makineyle çekilen amatör resimlerin yer aldığı *Şehrimizden* köşesini koydurdu, ama yeni köşe hiç tutmadı.

Türkân Hanım da tıpkı Bay Stavro gibi *Karlı bir günde Saat Kulesi ve şehir* konulu fotoğrafı bir gün bulacağına inanıyordu. Ölümün kıyısına gelip dayanmış bu iki insan için Sabuncuyan'ın söz konusu şaheseri çok uzakta kalan zengin bir geçmişin ispatıydı sanki. Oysa boşuna arıyorlardı. Öyle bir fotoğraf yoktu, artık yoktu.

Konağı yıktırıp yerine apartman yaptırmak isteyen Türk aile, inşaat süresince oturacakları geçici eve taşınırlarken konakta bir yığın değersiz eşya bırakmışlar, **temizlikçileri Gülayşe Döngel**'e istediğini alabileceklerini söylemişlerdi. Evde bir yığın pılı pırtı kaldığını gören Gülayşe *Koşun kızlar!* diyerek kardeşlerini toplayıp geldi. Evi talan ettiler. Sapı kopuk kömür kovasından, lambası kırık idare kandiline, yamulmuş bakır ilistirden dökülecek havı kalmamış halıya kadar, iğne bırakmamacasına her şeyi toplayıp götürdüler. Ellerinden gelse kapıyı bacayı da götüreceklerdi.

Kız kardeşleri beş para etmeyen bu dökünteleri iştahla toplarlarken Gülayşe'nin gözü gül ağacından çerçevesi içinde *Karlı bir günde Saat Kulesi ve şehir* resmine ilişmişti. Dikkatini çeken resim değil, çerçevesiydi. Epeyce yükseğe asılı olan resmi indirebilmek için üşenmedi, yan komşunun derme çatma merdivenini alıp geldi. Çerçevesinden çıkardığı resmi yere attı. Sökük hırkaları, kırık sehpaları, çatlak kavanozları bile evirip çeviren kız kardeşleri, kirli ayaklarıyla resmin üstüne basıp geçtiler. Gülayşe Döngel evine götürdüğü gül ağacından çerçeveye kendi düğün resmini yerleştirirken, işli tavan göbeklerinin bile kıymetini bilmeyen yıkıcılar geldi, konağın depremde hasar görmüş duvarlarına balyozla vurmaya başladılar. Yoğun bir toz bulutu Karnik Sabuncuyan'ın efsanevi resminin üstüne yağdı, *Karlı bir günde Saat Kulesi ve şehir* molozlara karıştı, yok olup gitti.

Üçkardeşler Pastanesi'nde, sumuhallebilerini yerler, üstüne sade kahvelerini içerlerken Başhekim Türkân Hanım'a yıllardır aradığı o resmi bulup bulamadığını sormuştu. Laf olsun diye sormuştu. Sohbeti internetten uzaklaştırırsa, boş boş bakarak yaşlı kadını dinlemek yerine iki kelime edebileceğini sanıyordu. Bu soru Türkân Hanım'ın aklına hastane kurulu üyelerini getirdi. Arşivinde, hepsine büyük saygı duyduğu bu adamların Karnik Sabuncuyan tarafından çekilmiş portrelerinin bulunduğunu, siteye koymasının çok münasip olacağını söyledi. Hatta isterse, yazacağını işittiği kitapta da kullanabilirdi. O ana kadar sıkıntıyla başını sallayan Başhekim birden dirildi, heyecanlandı. Yaşlı kadına zahmet vermemek için, *Kopyalarını çıkarttırır, size aynen iade ederim,* diyecek oldu. Ama her türlü yenilikle haşır neşir olmaktan bir gün bile vazgeçmemiş, iki ayağı da çukurda olan yaşlı kadın, resimleri sekreterine tarattığını, her ne kadar *jpg* dosyalarını *e-mail*'le tek tek göndermesi mümkünse de, vakit kaybına lüzum olmadığını söyledi, resimleri bir CD'ye kaydettirip kendisine ulaştıracağını bildirdi.

Türkân Hanım'ın gönderdiği CD'de sadece kurul üye-

lerinin portreleri değil, 1898'de ilk adımı atılan, 1902'de hizmete giren hastanenin, yine Karnik Sabuncuyan tarafından çekilmiş açılış fotoğrafı da vardı. Fotoğrafta kurul başkanı Mutasarrıf Hüsnü Simavi Bey, üyeler Kalustyan Ara Bey, Ardıçoğlu Totodaki Bey, Nemlizade Hayati Bey ve **Yelkencizade Rahmi Bey**'in yanı sıra, aylık on altın lira maaşla Fransa'dan getirtilen **Türk dostu olarak bilinen, hastanenin ilk Başhekim'i Alain Latour** da yer alıyordu. Hepsi yakışıklı, hepsi karizmatik adamlardı, fevkalade fedakâr ve vatanperver oldukları kuşkusuzdu. Başhekim bu fotoğraftan o kadar etkilendi ki, hamasi duygular gözlerinin dolmasına yol açınca, arada bir gözü korktuğu için yazmaktan vazgeçer gibi olduğu kitabın, hiçbir menfaat beklemeksizin halka hizmet etmiş bu ulvi adamlara ödenmesi gereken bir borç olduğuna karar verdi.

Şehirde o yıllarda iki katlı ahşap bir konakta yoksul ve yaşlı hastaların bakıldığı basit bir hastaneden başka sağlık kurumu yoktu. Biri Rus ikisi Türk üç doktor, birini çok yaşlı bir Rum'un diğerini şaşı bir Ermeni'nin işlettiği iki eczane şehrin sağlık ihtiyacına yetişemiyordu. Ciddi hastalıklar söz konusu olduğunda yoksullar çabucak ölüyor, zenginlerin İstanbul'a ulaşabilenleri yaşıyor, kalanı da yollarda telef oluyordu. Şehir halkı sağlık sorunlarını kocakarıların kimi zaman dehşetli ölümlere yol açan ilaçlarıyla çözmeye çalışıyordu. Başta mutasarrıf olmak üzere, ileri gelenler bunun büyük bir eksiklik ve üzüntü kaynağı olduğunun farkındaydılar.

Aynı tarihte, Padişah II. Abdülhamit, sekiz aylıkken difteriden ölen kızı **Hatice Sultan**'ın anısına, İstanbul'da Etfal Hastanesi adıyla bir hastane yapılmasını istemiş, Berlin'deki ünlü çocuk hastanesi *Kaiser und Kaiserin Friedrich Kinderkrankenhaus*'un planları örnek alınarak modern bir hastanenin inşaatına başlanmıştı. Payitahttan bunca uzak bir şehirde, Devlet-i Âli'den herhangi bir yardım göremeyeceklerinin bilincinde olan Mutasarrıf Hüsnü Simavi Bey İstanbul'da yapılan görkemli hastaneden haberdardı ve kendi şehrini düşündükçe içi sızlıyordu.

Kendi hastaneni kendin yap en iyisi! diyerek ilk adı-

mı attı. Osmanlı tebaasının genlerinde bulunan *Kendi ihtiyacını kendin gör!* anlayışı, cumhuriyet ve demokrasiyle birlikte yerini devletten hizmet talep etmeye bırakacağına, ileriki yıllarda halk tarafından daha da benimsenecek; devletten hizmet istemeye korkan, ezkaza görecek olursa minnettarlığından ne yapacağını şaşıran Anadolu halkı, yüz yıl sonra *Kendi okulunu kendin yap,* kampanyasına şaşılası bir coşkuyla destek verecek, bir Allahın kulu çıkıp *Okulumuzu da kendimiz yapacaksak devlet niye vergi alıyor?* diye sormayacaktı.

Hamidiye Etfal Hastanesi Padişah hazretlerinin himayesi ve Osmanlı hazinesinin çil çil altınlarıyla bir yılda tamamlanıp hizmete girerken, Mutasarrıf Hüsnü Simavi Bey başkanlığındaki ekip, İstanbul'a kıyasla mahrumiyet bölgesi sayılan bir şehirde yaptırdıkları hastanenin dört yılda bitirilmesini büyük başarı saydılar. Hastane, koskoca imparatorluğun hiçbir maddi desteğini almadan, neredeyse kusursuz yapılarak hizmete girmişti. Bu nedenle açılış töreninin Sabuncuyan tarafından çekilen fotoğrafında, binanın yapımında tüm emeği geçenler iftiharla tebessüm ediyorlardı.

Fransız Cerrah Alain Latour Türk dostuydu gerçekten. Ama bunun öyle abartılacak bir tarafı yoktu. Aslına bakılırsa Türk dostu olmaktan çok, kendi memleketinde kazanamadığı on altın lira aylığın yüzü suyu hürmetine gelmişti ve Başhekim Demir Demir'in gözlerinin sulanmasına yol açan gülümsemesinin altında, şehir halkının kendisini bağrına basmasından doğan mütehassis olma hali kadar, bu geri kalmış şehirde birkaç yıl çalışıp iyi bir birikim yapması halinde, Toulouse'da bir bağ evi satın alıp şarapçılığa başlayabilme ihtimalinin verdiği umut da vardı.

Gerçi Operatör Doktor Alain Latour görevini layığıyla yerine getirdi, mesleğini asla savsaklamadı, birçok hastayı ölümden döndürdü, hastaneyi tıkır tıkır işletti. İşin ilginç yanı *Birkaç yıl içinde dönerim,* diye düşünen Fransız'ın, gördüğü içten sevgi karşısında şehir halkına on iki yıl aralıksız hizmet vermesiydi. 1914'te, I. Dünya Savaşı'nın baş-

lamasıyla birlikte faaliyeti durdurulan hastaneyi gözyaşları içinde terk edip memleketine döndü. On iki yıl süren Karadeniz macerasından sonra Toulouse'da bir bağ evi alıp şarapçılık yapma hevesi kalmamış; Paris'teki büyük hastanelerde iş bulamayınca, doğduğu şehre Marsilya'ya yerleşmişti. Orada mütevazı şartlarda cerrahlık yaparak, Akdeniz ile Karadeniz'i karşılaştırıp Karadeniz'in sert havasını, vahşi dalgalarını tartışmasız daha çok sevdiğine karar vererek, bağıra bağıra konuşan, baca gibi sigara içen, aksi ama dost balıkçı arkadaşlarını özleyerek ölmüştü.

Başhekim bu tarihi hastanenin şöyle üç yüz-dört yüz sayfalık, kuşe kâğıda basılmış, deri ciltli, şömizli bir kitabı kesinlikle hak ettiğini düşünüyordu. Matbaacı Kamer *Baskısı benden Başhekimim, takmayın kafanıza,* dediği halde ürkütücü bir hesap çıktı. Kâğıdıdır, renk ayrımıdır, cildidir, şusudur busudur derken kitabın epey pahalıya mal olacağı anlaşıldı. Başhekim sponsor arayışındaydı. Henüz kitabı yazmış değildi gerçi, ama kabaca tasarlamıştı. Bir sponsor bulmasının motivasyonunu artıracağını düşünüyordu.

Hastanenin tarihini kronolojik olarak anlatacaktı. İlk sayfada hastanenin kurulmasına önayak olan Mutasarrıf Hüsnü Simavi Bey'in resmi yer alacak, ardından hastane kurulu üyelerinin resimleri gelecek; bu silsileyi takip eden resim, gerek hastanenin son Başhekimi, gerekse kitabın yazarı olması sıfatıyla kendisine ait olacaktı elbette.

Bütün resimlerini çıkarıp incelemiş, içine sinen bir tek resim bile bulamamıştı. Yalnızca yirmi bir yıl öncesine ait bir vesikalığı iyi gibiydi. Onda epeyce yakışıklı ve heybetli görünüyordu. Bıyıklı olmasa daha iyiydi, ama o yıllarda bıyık erkekliğin şanından sayılıyordu. Aslında kitaba yirmi yıl önceki halini gösteren bir resim koymasının gülünç bulunacağının farkındaydı. Ama artık yaşlandığını, eskisi kadar iyi görünmediğini de biliyordu.

Teknisyen çocuk Emrah, siteye koymak için Başhekim'den bir resmini isteyince, utana sıkıla konuyu açtı. *Nedense* fotoğraflarda hep göründüğünden daha yaşlı çık-

tığını söyledi. Başhekim'e yalakalık etme fırsatını kaçırmayan Emrah, *Başhekimim siz yeni bi tane çektirin, ben fotoşopla istediğiniz hale getiririm,* dedi.

Nedir bu *fotoşop*, Başhekim'in hiçbir fikri yoktu. Ama Emrah'a güveniyordu. Gerçi bir yığın anahtarı, ucunda Fenerbahçe amblemi bulunan adi bir anahtarlıkla blucininin kemer köprüsüne takan, daha askere bile gitmemiş bu çocuğun hastanede yatan madde bağımlılarına esrar ve hap temin ettiğini bilse dünyayı başına yıkardı. Hastanenin bilgisayar sistemiyle ilgili işlerin bir türlü bitmemesinin, Emrah'ın hastaneye neredeyse postu sermesinin nedeni buydu. Başhekim'in bunu anlaması hiç zor değildi aslında. Ehliyet alalı altı ay bile olmayan çocuğun nasıl olup da altına araba çektiğini, günde iki paket kırmızı Marlboro içecek parayı nereden bulduğunu merak etse yeterdi. Madde bağımlılarının yattığı kata bakan hademelerin işlerinden hiç şikâyetçi olmamaları, görev yerlerini değiştirecek olduğunda kıyametleri koparmaları da dikkat çekici bir hususdu. Ama kafayı yazacağı kitapla bozan Başhekim bunlara hiç dikkat etmiyordu.

Kitaba, bu değerli portrelerden sonra, hastanenin ilk binasının yine Sabuncuyan imzalı açılış fotoğrafını koyacaktı. Sonraki sayfaya sadece *Tarih* diye başlık atacak, ardından da asıl metin gelecekti. *Yıl 1898!* diye başlayacaktı da, gerisini nasıl yazacağını bilmiyordu. Birkaç kez yazmaya çalıştı:

Yıl 1898! Mutasarrıf Hüsnü Simavi Bey "Efendiler! Her tütün denginden kırk para, tüccar konşimentosundan da otuz para kesilsin, bu güzel şehrimize, şehrimiz kadar güzel bir hastane yapılsın!" dedi. Şehir halkı Mutasarrıf Hüsnü Simavi Bey'in arzusunu emir telakki etti. Yazabildiği satırlar henüz bu kadardı. Bu cümleleri de yine Türkân Hanım'ın arşivinde bulunan, hastanenin tarihinin anlatıldığı, 1950'li yıllarda üç buçuk yıl yayımlanmış bir gazetede okudu.

Gerisini getiremeyince, ilham gelir ümidiyle, Türkân Hanım'ın gönderdiği CD'de bulunan, hastanenin kurucu-

larının, Emrah'ın her birini kâğıda bastığı fotoğraflarına bakıyor; özellikle fesine rağmen, Avrupai kesilmiş keçisakalı, redingotu ve kravatıyla tam bir Batılı izlenimi uyandıran Mutasarrıf Hüsnü Simavi Bey'in yüzüne dalıp gidiyordu. Resmine her baktığında, yakışıklı Mutasarrıf'ı **Şair-i Azam Abdülhak Hamit Tarhan**'a benzetiyor, güftesi bu büyük şaire ait olan ***Her yer karanlık, pür-nur o mevki / Mağrip mi yoksa makber mi yarab!*** diye başlayan o meşhur şarkıyı mırıldanmaktan kendini alamıyordu.

Hüsnü Simavi Bey hakikaten çok yakışıklı bir adamdı, dört kere evlendi. **İlk karısı Ayşe Edibe**'yi kısır olduğu gerekçesiyle boşadı. İki senedir evli oldukları halde Ayşe Edibe'nin bir türlü hamile kalamayışı Hüsnü Simavi Bey'in itibarını fena halde sarsıyordu, buna daha fazla katlanması mümkün değildi. Zaten yüzünü görmeden evlendiği karısını ruhsuz, cansız, işvesiz buluyor, kadınla yatası da gelmiyordu. Sonunda doğuramamasını bahane edip babasının evine gönderdi. Kahrından öleyazan Ayşe Edibe Mutasarrıf'a korkunç kırıldı. Kısır olmadığından emindi, haksızlığa uğradığını düşünüyordu. *Mevkii benden aşağıdadır, ağa kızına yakışmaz,* demedi, babasının kâhyasının genç oğluyla evlendi. Daha evliliğinin senesini doldurmadan da nurtopu gibi bir oğlan doğurunca kısır olmadığı, Mutasarrıf'ın kadıncağıza haksızlık ettiği anlaşıldı.

Severek aldığı ikinci karısı asi Gülcemal hemen hamile kalmasaydı, Mutasarrıf'ın itibarını yerden toplaması mümkün değildi. Ayşe Edibe, Gülcemal'den önce doğurunca Mutasarrıf'ın erkekliğine ilişkin dedikodular ayyuka çıkmış, ikinci karısının karnı burnunda oluşu bile şehir kadınlarının fısıldaşmasını önlememişti. Doğan çocuğun kime benzeyeceği merakla bekleniyordu. Mutasarrıf'ın Gülcemal'den doğma ilk oğlunun hık demiş burnundan düşmüş olduğu anlaşılınca, adamcağız göğsünü gere gere dolaşır oldu.

Genç kızlığında at bindiği, ağabeylerinin pantolonlarını giyip takkelerini takarak kahveye gittiği, *Erkek değilim sesimi kesip oturayım,* demediği, gerektiğinde gözünü

budaktan sakınmadan kavgaya giriştiği için daha çocukluğunda adı *Asi*'ye çıkan Gülcemal çevreye verdiği isyankâr ve erkeksi hissin aksine çok doğurgan, çok dişi bir kadındı. Mutasarrıf garip bir önseziyle Gülcemal'in hemen hamile kalabileceğini hissetmiş; yakınlarının, sanki doğurganlıkla bir alakası varmış gibi kızın erkeksi tavırlarını üstü kapalı bir biçimde ima etmelerine aldırmamıştı. Haklı olduğu meydana çıktı. Anne olduktan sonra iyice yumuşayan, erkeksi hallerini de geride bırakan asi Gülcemal ilk oğlundan on bir ay sonra bir oğlan daha doğurdu. Bu iki oğlanı iki kız, ardından bir oğlan daha takip etti.

Mutasarrıf Hüsnü Simavi Bey beş çocuğunun annesi asi Gülcemal'i **on beşine yeni giren yumuk gözlü Esma**'ya âşık olduğu için boşadı. Aslında boşamak istememiş, *Sana bir ev açayım, çocuklarınla otur, ben de ara sıra gelirim,* demişti. Ama bu teklif **şehrin önemli tüccarlarından Uzunoğlu Yakup Bey**'in biricik kızı, haksızlığa asla boyun eğmeyen Gülcemal'in fena halde gururuna dokundu. Bu ayrılığı büyük bir tatsızlık çıkmadan halletmek isteyen Mutasarrıf'ın gönlünü almak için söylemeye yeltendiği sözlerin bir kelimesini bile dinlemedi, nikâhı altında kalmayı kabul etmeyerek babasının evine döndü. Bir zamanların asi Gülcemal'i perişandı. Boşanır boşanmaz arkasından atlı kovalıyormuş gibi Esma'ya nikâh kıyan kocasını affetmiyor, adama gece gündüz beddua ediyordu.

Beş çocuğunun annesini gözünü kırpmadan boşayan Mutasarrıf kendisinden yirmi yedi yaş küçük üçüncü karısı Esma'nın, daha evliliklerinin ilk günlerinde sarıhummaya yakalanması üzerine harekete geçti. Şehirde bir hastane olmayışının acı sonuçlarını idrak eden adam, şehrin ileri gelenleriyle bir aradayken her fırsatta konuyu sarıhummaya getiriyor, bir hastane yaptırmanın şart olduğunu söylüyordu. Ama hastane yaptırmak karısının hastalığına çare değildi, Esma için çok geç kalınmıştı. Mutasarrıf yumuk gözlü Esma'sına, Esma da gençliğine doyamadı. Evliliklerinin ayı dolmadan, daha ilk geceden hamile kaldığını kimsenin bilmediği kızı toprağa verdiler.

Selefinin acılar içinde öldüğünü öğrenen Gülcemal,

çarşafını giydiği gibi kendini dışarı atmış, başucunda Kuran okunmakta olan cansız bedenin yattığı konağın önüne gelip ellerini gökyüzüne kaldırarak avazı çıktığı kadar *Ey büyük Allahıuım!* diye bağırmaya başlamıştı. Aralıksız bağırıyor, acılı sesi adeta havayı yırtıyordu. Huşu içinde Kuran dinleyen kadınlar Gülcemal'in sesiyle pencerelere üşüştüler. Çarşafı başından sıyrılmış, dizlerinin üstüne çökmüş bir halde, sürekli *Ey büyük Allahıuım! Hikmetinden sual olunmayan yüce rabbiim!* diye bağıran delimsirek kadını ibretle izlediler. Gülcemal Esma'nın adını anmıyor, mütemadiyen kaderden, Allahın adaletinden dem vuran cümleler söylüyordu.

Hiç kimse beyaz çarşafla örtülmüş, şişmesin diye üstüne bıçak konulmuş bedenin yattığı odaya kadar ulaşan bu canhıraş feryatları durdurmaya yeltenmedi. Asi Gülcemal sesi kısılıncaya kadar *Ey büyük Allahım! Yüce rabbiiim!* diye bağırdı. Sonunda Gülcemal'in arşı inlettiğini duyan Uzunoğlu Yakup Bey ve Gülcemal'in büyük oğlu koşup geldiler, biraz tatlı sözlerle, biraz da çekiştirerek kadını alıp eve götürdüler. Vicdan azabıyla huzur arasında gidip gelen, yorgunluktan bitap düşen kadın oturduğu sedirde uyuyakaldığında, koskoca Mutasarrıf'ın içini çeke çeke ağladığını görenler, Gülcemal'in ahının bu kadar çabuk tutmasına hayret ediyorlardı.

Esma'nın ölümüyle yüreği bir nebze soğuyan, ama kocasını affetmeye yanaşmayan Gülcemal, babasının şehre modern bir hastane yapılması için dönümlerce arazisini tahsis ettiğini duyunca çıldırdı. Bunu öğrendiği sırada hamamdan yeni çıkmıştı, saçları ıslaktı, fildişi tarağıyla o güzelim saçlarını tarıyordu. Konağın çalışanları aralarında fısır fısır konuşurlarken kulak kabarttı, Mutasarrıf'ın adının geçtiğini duydu. Konağın hizmetini gören kızlar başından beri Gülcemal'den yanaydılar, Uzunoğlu Yakup Bey'in arazisini damadının emrine vermesini akılları almıyordu. Beyden çekinip durumu saklamaya kalkıştılarsa da, Gülcemal'in ateş saçan gözlerini görünce olup biteni fısıldayıverdiler. Gülcemal bir an düşecek gibi oldu, sonra yerinden ok gibi fırladı.

Akşamın o saatinde, saçım başım ıslak demeden evden çıktığı gibi, lapa lapa yağan karın altında, binek hayvanı ticareti yapan babasının Selçuklular döneminden kalma bir kervansarayda bulunan yazıhanesine gitti. Her biri kirli paslı işlerle meşgul onlarca erkeğin arasından tak tak yürüyerek geçip yazıhaneye giren başka bir kadın olsaydı, erkekler kadına rahat huzur vermezler; kocasını, babasını, ağabeyini, iplerini elinde tutan erkek her kimse onu, insan içine çıkamaz hale getirirlerdi. Ama gelen asi olduğu kadar asabi de olan Gülcemal'di. İçlerinden biri kazara *Bacım akşamın bu vaktinde sokakta işin ne?* diye soracak olsa, soranı Alimallah duvara yapıştırırdı.

Gülcemal yazıhaneye daldığı gibi babasına hesap sordu. *Bana lazımmış de, bişey de geri al arazini!* diye tutturdu. Eski kocasının hanesine yazılacak bu iyilikte babasının da payı olsun istemiyordu. Ama Uzunoğlu Yakup Bey *Söz ağızdan çıktı bi kere, verdim gitti,* dedi, başka da bir şey demedi. Adam Gülcemal'e hak veriyordu. Kızını boşayıp yüzünü yere eğdiren Mutasarrıf'ı o da affetmiş değildi. Ama memleketine bağlı bir adamdı, itibarı vardı, şehrin acil hastane ihtiyacının da farkındaydı. Ayrıca, *Sırf başında eski damadı olduğu için arazisini vermedi,* demesinler; hemşerilerinin muhabbetini kaybetmesin diye, güç bir mevzu olduğu için kelimeleri ağzında yuvarlayarak konuşan Yelkencizade Rahmi Bey'e sessiz sessiz bakmış, *Eski damadının bizzat talep etmeye yüzü yok.. lakin şehir için hastane elzem.. en münasip yer de senin arazin..* diye uzun bir konuşmaya girişen adamı hiç yormamış, *Memlekete lazım olan bize haramdır Yelkenci!* diyerek deniz boyunca uzanan arazisini hastaneye bağışlamıştı.

Aradan yıllar geçti, yeniden kocaya varmayan Gülcemal çocuklarını evlendirdi, torun torba sahibi oldu. Evlatlarının düğünlerinde de, torunlarının doğumunda yüzünü görmediği Mutasarrıf'ın on beşlik bir taze için kendisini terk etmesinin acısını unuttu. Gerçi Mutasarrıf ölüp gittikten sonra bile, her fırsatta *Ahrette de iki elim yakasında olacak!* diye ah etmeyi sürdürüyordu, ama yüreğini

artık yakmaz olan bu bedduayı boş, kuru bir söz gibi tekrarlıyordu sadece.

Üçüncü karısının zamansız ölümünün acısını çabuk atlatan Mutasarrıf, hastanenin dualı mevlitli açılış töreni yapıldığında **dördüncü karısı Nezaket Hanım**'la iki buçuk senelik evliydi. Gülcemal'den olan beş çocuğundan sonra, altıncıya kavuşmuştu, yedinci de yoldaydı. Ancak, büyük emeklerle kurulmasına önayak olduğu ve Padişah'a hürmeten *Hamidiye* adı verilen hastanenin adının 1908'de *Gureba* olarak değiştiğini görmeye ömrü yetmedi.

İkinci Meşrutiyet'in ilanından bir ay kadar önceydi. Gecenin bir vaktinde karnında şiddetli bir ağrı başladı. Kocasının tereyağında kızarmış hamsiyle mısır ekmeğini yine fazla kaçırdığını zanneden Nezaket Hanım, ocakta adamakıllı kızdırdığı bir tuğlayı birkaç kat havluya sararak Mutasarrıf'ın karnına koydu. Ama sıcak tuğla Hüsnü Simavi Bey'in sonunu hızlandırmaktan başka işe yaramadı.

Sabaha karşı sancısı iyice artan Mutasarrıf, ezana kadar zor sabretmiş; gün doğar doğmaz, başhekimlik görevini başarıyla yürüten Alain Latour'a görünmek için hastanenin yolunu tutmuştu. Ama Mösyö Latour hastanede değildi. Birkaç yıllığına geldiği halde şehre iyiden iyiye yerleşen mutlu cerrah cuma tatilini fırsat bilerek pek ahbap olduğu balıkçı arkadaşlarıyla balığa gitmişti.

Karadeniz'in coşkusuna kendini kaptıran Fransız epeyce Türkçe öğrenmişti, ama köyden köye bile değişen Karadeniz aksanının nüanslarını ayırt edemiyor, ağ atıp dağ gibi hamsi çeken, sağlam yapılı balıkçı arkadaşlarıyla sözcüklerden çok hareketlerle anlaşıyordu. Boncuk mavi gözlü, seyrek sakalları sapsarı bu adama dışarıdan bakıldığında Marsilyalı bir Fransız olduğuna kimse inanmazdı. Denize çıktığında balıkçılar gibi deri yelekler giyiyor, başına siyah el örgüsü bereler takıyor, güvertede kurulan çilingir sofrasında kafa çekmeye bayılıyordu. Ayna gibi parlak, canlı canlı kalkanları satırla parçalamayı, mısır ununa bulayıp kızdırılmış tereyağında kızartmayı ve sıcak sıcak ye-

meyi öyle seviyordu ki, elleri sıçrayan kızgın yağ veya satır yaralarının izleriyle doluydu. Ellerinin bu halini yakından gören hastalar kendilerini ona teslim etmek istemezlerdi.

Acıdan kıvranan Mutasarrıf **hastaneye yeni tayin olan genç Doktor Kılçık Seyfettin Efendi**'nin kalabalık ağzına hiç güvenmemiş, odacısına *Git Alain'i ara, nerdeyse bul getir.. ölüyo de, çabuk olsun!* demişti. Odacı denize açıldığını öğrendiği cerrahı bulmak için bir kayığa atladığında, müstahdemlerin zayıflığı nedeniyle *Kılçuk Seyfi* dedikleri genç doktor, Nezaket Hanım'ın koyduğu gaz sancısı teşhisini hararetle doğruluyor, mısır ununa bulanıp kızgın tereyağında kızartılmış iki tava dolusu hamsiyi hazmedemeyen midenin isyan ettiğini söylüyordu. Tıbbiye-i Şahane'nin geleceği parlak mezunlarından olan Kılçık Seyfi fazla nüktedandı. Muayene olmak için soyunan adama türlü latifeler yapıyordu, ama acı çeken Mutasarrıf'ın hiç gülecek hali yoktu.

Odacıyla kayıkçı uçsuz bucaksız Karadeniz'de mutlu cerrahı aramaya başladılar. Şansları yaver gitti, tam da balıkhanedekilerin tahmin ettiği yerde tekneyi gördüler. Yanaştıkları sırada, Mutasarrıf titreme nöbeti geçiriyordu. Nüktedan Doktor Seyfi, bağırta bağırta lavman yaptığı adamın zırıl zırıl terleyip titremesine bir anlam verememişti. Alain Latour'u bulan odacı kayıktan tekneye atladı. Balıkçılarla birlikte ağlardan tonlarca hamsi boşaltan Fransız'a bir çırpıda *Adamöliydayetuş!* dedi.

Alain Latour odacının ne demek istediğini çözünceye kadar çok zaman geçmiş, balıkçıların yardımıyla konuyu anlayıp hastaneye vardığında, Mutasarrıf patlayan apandisiti nedeniyle can vereli henüz on dakika bile olmamıştı. Nezaket Hanım'ın Mutasarrıf'ın karnına koyduğu kızgın tuğla iltihabını artırmış, Kılçık Seyfi'nin lavmanı da adamcağızın ömrünün son dakikalarını acı çekerek geçirmesine neden olmuştu.

Mutasarrıf Hüsnü Simavi Bey'in her bir taşına emek verdiği hastanesinde inleye inleye öldüğünü bilmeyen Başhekim Demir Bey, görev yapmaktan onur duyduğu bu

hastanenin saygıdeğer tarihini anahatlarıyla biliyordu. Ama asıl yapması gereken, bu başlıkların altını doldurmak, hastanenin belli başlı başarılarını, emeği geçenlerin faaliyetlerini, hatta mümkünse hayatlarını lezzetli bir dille kaleme almaktı. Ama bunun sandığı kadar kolay bir iş olmadığını görmüştü. Kitap kuru, duygusuz cümlelerle yazılmış olmasın, okuyanlar bu tarihten zevk alsın istiyordu. Metni istediği gibi kaleme alamayınca, kabahati kendinde değil, hastanenin tarihinde buldu. Pek de ilginç olmadığını düşünmeye başladı. Oysa çok yanılıyordu.

Mutasarrıf'ın ölümünden sonra hastanenin kaderi de kurucuların kaderi de çok acıklı bir seyir izlemişti. 1915 Ermeni tehcirini Türk dostları sayesinde zararsız atlatan Ara Bey eceliyle, ama üzüntüyle öldü. Damadı Karnik ve kızı Nıvart iki torununu da alıp Paris'e gidince kendini yapayalnız hissetmiş, kuruluşunda emeği geçmesinden onur duymuş olsa da hastaneden elini eteğini çekmiş, sadece bir an önce ölmeyi dilemişti. Dilediği gibi de oldu.

Ardıçoğlu Totodaki Bey de tıpkı Ara Bey gibi, selamlık duvarında *Karlı bir günde Saat Kulesi ve şehir* fotoğrafının bulunduğu konağında; eski, mutlu ve dost günleri özlemle anarak öldü. Balkanlar'daki savaş sırasında tadı kaçmış, şehir halkından aldığı selamlar iyice azalınca konağına kapanmış, şehrin hayatına katılmaz olmuştu. Cumhuriyetle birlikte doğan ilerici coşkuya o da içtenlikle katıldı, ama vatanı kabul ettiği ülkenin cumhuriyetinin onuncu yılını görmeye ömrü vefa etmedi. 6-7 Eylül Olayları'ndan sonra, beş çocuğundan bir tek Stavro Türkiye'de kalmış, diğerleri Atina'ya yerleşmişti. Çocukların orada gördükleri *Türkiyeli göçmen* muamelesinden kurtulmaları için bir kuşağın ölmesi gerekti. Aradan uzun yıllar geçip 90'lar başladığında ailenin hüzünlü tarihi unutuldu, köklerinin Ege'ye değil, Anadolu'ya, küçük bir Karadeniz şehrine uzandığını hatırlayan kimse kalmadı.

Hastane kurulu üyelerinin içinde, sonu en hazin olan Yelkencizade Rahmi Bey oldu. Birinci Dünya Savaşı sırasında faaliyeti durdurulan hastaneyi ayakta tutmak için

canını dişine takan Rahmi Bey Kuvay-ı Milliye'ye katıldığı gerekçesiyle hain ilan edilerek Osmanlı hükümeti tarafından tutuklandı; mahkemesi bile görülmeden, kahır içinde zindanlarda sürünerek öldü. Kuvay-ı Milliye'ye kesinlikle taraftardı. Kurtuluş Savaşı'na destek olmanın yolunu arıyor; ama bu zor günlerde şehre hizmet veren hastaneyi ayakta tutmasının da en az Kurtuluş Savaşı'na katılmak kadar önemli olduğuna inanıyordu. Osmanlı Hükümeti tarafından da olsa, *vatan haini* diye damgalanmak, vatan sevgisini her şeyin üstünde tutan bu saygıdeğer adamın içini parçalamıştı.

Yelkencizade Rahmi Bey ölünce hastanenin bir hamisi, bir koruyup kollayanı kalmadı. Savaş sırasında İngilizlerle Amerikalıların elinde oyuncak olan hastane, cumhuriyetin ilanından sonra özel idareye devredildi. Adı bu kez *Millet Hastanesi* oldu, büyük ve onurlu bir savaştan çıkan bitkin bir millete yeniden hizmet vermeye başladı.

Hastanenin tarihi hakkındaki bilgisi sadece ana başlıklardan ibaret olan Başhekim araştırmalarına başlayınca, gündemine *kaynak yokluğu* geldi oturdu. Türkoloji bölümünde okuyan bir öğrenciye okuttuğu üç-beş Osmanlıca gazete ve yaşlıların anlattığı tevatürle sınırlı olan bilgilerle bir tarih yazmasının olanaksız olduğunu düşünmeye başlamıştı. Tüm birimlerde hizmet vermesi planlanarak inşa edilen, ama yeni binanın hizmete girmesinden kısa süre sonra Ruh Sağlığı Hastanesi'ne çevrilen; böylece kör cephesinin bulunduğu yere ek bina yapılmasına gerek kalmayan hastanenin son otuz yılı ilginç değildi ama kaynak boldu. En azından yeni harflerle yazılmış devasa bir arşiv duruyordu önünde. Dönemin yerel gazeteleri de *Hastanemizde şu birim hizmete girdi.. Hastanemizi bu profesör ziyaret etti.. Büyük fedakârlıklara girilerek filanca alet alındı..* türünden bilgilerle doluydu. Başhekim iyi bir kitap için ciddi bir kaynak araştırmasına girişmesi, şehir hakkında yazılmış her türlü kitabı okuyup dipnotların izini sürmesi, kısaca iğneyle kuyu kazması gerektiğini bilmiyordu.

Gerçi Başhekim'den tarihçi titizliğiyle hazırlanmış bir kitap bekleyen yoktu. Kitabını içtenlikle kaleme alsa, Mimar Çetin Kansız'ı bulup binanın neden sırtını denize dönmüş biçimde yapıldığını anlattırsa, bu bile kitabı ilginç kılabilirdi aslında. Ama Başhekim kitap yazmak hakkında bir şey bilmiyordu.

Gerçi *İlginç bir şey yakalarım*, umuduyla çeşitli yöntemler denemiyor da değildi. Birkaç ay önce sekreteri Nemişo'dan konferans salonunda konuşma yapmış kişilerin isimlerini listelemesini istemişti. Hastanede konferans vermiş olması muhtemel önemli kişilerle konuşup hastane hakkındaki duygu ve düşüncelerini anlattırabileceğini düşünmüştü. Nemişo yıllardır yanında çalışmanın verdiği cesaretle, küstah küstah, *Neden?* diye sorunca Başhekim kulaklarına inanamadı. *İşine bak işine.. nedeni seni ilgilendirmez!* diye sert bir cevap verdi. Ağzının payını alan kız bu kez de *Nerden bulucam? Konferans salonuna kim girdi, kim çıktı bi yere yazan yok ki..* diye mızıldandı. Yine Başhekim yol gösterdi. *Evladım yaptığımız etkinlikleri Karadeniz'in Sesi gazetesinde duyurmuyo muyuz? Bu kadarını da akıl edemiyo musun?* dedi.

Bu kitabın neden yazılması gerektiğini hiç anlamayan Nemişo, neden yapılması gerektiğini de bir türlü anlamadığı bu listeyi aylardır yapıyordu sözde. Şimdiye kadar çoktan bitirmiş olması gerekirdi. Başhekim'in gazetenin arşivinden getirdiği *Karadeniz'in Sesi*'nin bine yakın nüshasının yer aldığı ciltleri tarayacak; konferans duyurusu yer almış mı almamış mı diye bakacak; almışsa konuşmacının adını, hangi konuda konuştuğunu bir kâğıda yazacaktı, hepsi buydu. Ama günde en fazla bir cilde bakıyordu. Kalın, ağır cildi kaldırıp masasına koyuyor, ilk birkaç sayfayı açıyor, varsa duyuruyu buluyor, tam gerekli notları yazacakken, *Genç gelin düğününde takılan altınları çalıp kaçtı*, veya *Ünlü şarkıcı filancanın Belediye Meydanı'nda verdiği konser izdihama sebep oldu*, türünden bir habere gözü ilişiyor, işi gücü bırakıp gazeteyi okumaya başlıyordu.

Başhekim *Karadeniz'in Sesi* gazetesine verdiği bir mülakatta hastanenin tarihini anlatan bir kitap yazacağını ağzından kaçırınca başına iş almış oldu. O ana kadar kimsenin haberdar olmadığı niyeti, herkes tarafından öğrenildi.

Hastanenin giderek yükselen hizmet kalitesini övmek amacıyla verdiği mülakat *Başhekim Demir Demir kitap yazıyor* başlığıyla yayımlanınca karısı Sevim Hanım çok bozulmuş, *Bütün şehir biliyo da, bi benim mi haberim yok? Yazıklar olsun!* diye ağlayarak küsmüştü. Küslüğü uzun sürmedi, Başhekim'in çocuksu heyecanı, eşten dosttan gelen *Hayırlı olsun!* telefonları Sevim Hanım'ı çabucak yatıştırdı.

Ama iş ciddiye binince evde sorunlar başladı. Sevim Hanım Başhekim'in bembeyaz bir defter alıp açacağını ve siyah mürekkepli *Mont Blanc* dolmakalemiyle temiz temiz yazmaya oturacağını sanıyor, kocasının önsözünde yer alacağından emin olduğu *Bu kitabın yazılması sırasında bana verdiği sonsuz destek için sevgili eşim Sevim Demir'e bütün kalbimle teşekkür ederim. Sevim sen olmasaydın bu kitap olmazdı!* cümlesinin hayalini kuruyordu. Oysa adamcağız biraz da hayatında Sevim olduğu için kitabını bir türlü yazamıyordu.

Hastanenin kalorifer dairesinin yanındaki arşivden bulup çıkardığı leş gibi evrak tomarlarını eve getirmeye kalkınca, obsesif kompülsif kişilik bozukluğundan mustarip kadın *Bu mikrop yuvalarını katiyen içeri sokmam!* diyerek fenalık geçirdi. Gözü önsöz mönsöz görmüyordu, laftan anlayacak gibi değildi. Başhekim istediği kadar *Sevim bunlara bakmaya mecburum, bak önsözde de sana sonsuz teşekkür..* filan diye inlesin, pislik yuvası poşetlerle eve girmesine izin vermedi. Bir bakıma haklıydı kadıncağız; yıllardır el sürülmemiş, parmak gibi toz bağlamış dosyaların üstünde fareler bile gezinmişti.

Başhekim resmi evrakı yüklenip gerisin geriye makam odasına götürdü. Alacagöz Sipahi'yi çağırıp bir dolap sipariş etti. Yıllar önce nöropsikiyatrın dolabını üç bu-

çuk ayda bitiren, bu nedenle kadının hâlâ selam vermediği Alacagöz, bir haftada cillop gibi dolap yapıp getirdi. Başhekim de böylece hastanede çalışmaya başladı. Ama mesai sırasında çok meşgul olduğu için doğru dürüst zaman ayıramıyordu kitabına. Sonunda her bir evrakın fotokopisini çektirmeye mecbur kaldı. Sevim Hanım kâğıtların temiz olduğundan emin olunca Hademe Cumali'nin yüklendiği yığınları eve sokmasına izin verdi, Başhekim böylece akşamları evinde çalışmaya başladı. Daha doğrusu çektirdiği fotokopilerde ne yazdığına bakabildi.

Tomarları doğru dürüst incelemediği için binlerce fotokopi çektirmişti. Salonun bir köşesine yığdığı evrakın tayinler, siciller, bordrolar, hastaneye alınan alet edevat ve benzeri resmi yazılardan oluştuğunu görünce hayal kırıklığına uğradı. Gerçi ne bulmayı ümit ettiğini de bilmiyordu. Dağ gibi yığından kitabına girmeye değer tek bir satır çıkmadı. Bunun üzerine hasta dosyalarını karıştırdı. Gerçi hasta öyküleri de gelişigüzel tutulmuş, kopuk kopuk yazılmıştı, ama en azından ilham verir diye bir kısmını yüklenip eve götürdü. Resmi belgelerin fotokopileri öyle büyük bir para tutmuştu ki, tamamını döner sermayeye fatura etmeyi gözü yemeyince bir kısmını cebinden ödemişti. Bu nedenle hasta öykülerinin de fotokopilerini çektirmeye hiç niyeti yoktu.

14 Şubat Sevgililer Günü sabahı Sevim Hanım'la şiddetli bir kavgaya tutuştular. Obsesif kompülsif bozukluktan mustarip olsa da, gezme tozmadan hiç geri kalmayan kadın, gece Lions Kulübü'nün verdiği yemeğe gitmişti. Beş yıldızlı Elmas Otel'in *kitsch* dekorasyon konusunda yıldızlarının hakkını veren balo salonunun hijyen standartlarını yüksek buluyordu, ama gene de evde karnını doyurup gittiği yemekten geç vakit döndü. Bütün gece dirseklerini masaya dayayıp oturmaktan her tarafı tutulmuştu. Antrede soyunup salona uğramadan doğru banyoya gitti. Yorgunluktan geberdiği halde uzun uzun yıkandı, saçlarını kurutup yatağa girdi. Gece boyunca yakın gözlüğünü takıp hasta öykülerini okumuş, bulduğu birkaç ilginç

şeyi de kareli harita metot defterine not etmiş olan kocasına sarıldı, hemen uyudu.

Sabah iyice dinlenmiş olarak kalkan Sevim Hanım, salondaki yemek masasının üstünde duran leş gibi hasta dosyalarını görünce aklını kaçırdı. Üstünde pis postal izleri bile bulunan dosyaları kaplayan yağlıkara toz her yere bulaşmış, kadıncağızın Prag'dan aldığı canım masa örtüsünü de mahvetmişti. Başhekim'in bu iğrenç şeylerle çalışırken içtiği çayın bardağı masada, çaydanlığın altına koyduğu nihale de sehpada duruyordu. Nihalede, tam Meryem Ana'nın yüzünün üstünde Başhekim'in simsiyah parmak izi vardı.

Sevim Hanım *Sen beni delirtmeye mi uğraşıyosun Demiiir!* diye avazı çıktığı kadar bağırınca, banyoda tıraş olan Başhekim jileti elinden kaçırıp çenesini kesti. Apar topar salona geldiğinde, karısı *Mahsustan yapıyosun di mi.. beni delirtmek için mahsustan yapıyosun!* diye bağırarak hüngür hüngür ağlamaya başlamıştı. Çenesindeki kesiğin kanı ellerine bulaşan Başhekim o öfkeyle karısına bağırmaya başladı, kadın da aynı şiddette karşılık verdi. Giderek büyüyen ağış dalaşı, konuyla hiç ilgisi olmadığı halde, Sevim Hanım'ın gençliğinde yaptırdığı kürtajlara gelince iyice alevlendi.

Kadın üç kere hamile kalmış, üçünde de kariyeri ile ilgili yeni bir gelişme içinde olan Başhekim *Zamanı değil,* diye karısının doğurmasını istememişti. Üçüncü kürtaj sırasında doktor hatası nedeniyle rahmi yırtılan kadın bir daha hamile kalamayınca, ikisi de çocuksuz bir hayata razı olmuşlardı. Masanın üstünü pis dosyalarla dolu bir halde bulan Sevim Hanım, *Senin için mesleğimi bıraktım, üç kere kürtaj oldum, ölümlerden döndüm, bu muydu karşılığı?* tadında, sızlanma sözlerine başlayınca; kürtaj meselesinin yıllardır kafasına kakılmasından usanmış olan Başhekim dayanamayıp, sanki her hamile kalışında anne olmak isteyen kadını ikna etmek için saatlerce dil dökmemiş gibi, *Ben mi git kürtaj ol dedim? Olmasaydın!* deyince, kulaklarına inanamayan kadın nihale olarak kullandı-

ğı, *Kucağında Bebek İsa'yı Taşıyan Meryem Ana* ikonasını kaptığı gibi Başhekim'in kafasına fırlattı.

Öyle bir şiddetle fırlatmıştı ki, ikona salon penceresinin koskoca camını kırarak yere düştü. 19. yüzyılda Tiflisli ressam Guram Çaliaşvili'nin dini duygulardan coşarak ahşap üstüne cıvalı boyalarla yaptığı ikona tam ortadan ikiye ayrılmış, İsa'nın bebek yüzü bir tarafta, Meryem'in olgun yüzü diğer tarafta kalmıştı.

Kavgadan birkaç saat sonra elinde süpürgeyle kapı önüne çıkan kapıcı neyin nesi olduğunu anlamadığı ikonanın kırık parçalarını topladı, evirdi, çevirdi, bir şeye benzetemeyince çöpe attı. Guram Çaliaşvili'den kalan canım eser böylece yoklara karıştı.

İkonayı kafasına yemekten kılpayı kurtulan Başhekim'in canı burnundaydı. Bir anda, tek satır bile ilerleyemediği kitabı yazmaktan vazgeçmesi için bu kavganın harika bir fırsat olduğunu fark etti, dosya yığınlarını kucakladığı gibi kapının önüne yığdı. Doğru banyoya gitti. Çenesi hâlâ kanıyordu. Kirli elleriyle lavaboyu, aynayı, dolabın kapağını her yeri elledi. Kucakladığı dosyaların tozu pisliği nedeniyle leş gibi olan pijamalarını da çıkardığı gibi ortalığa savurdu ki, hiç âdeti değildi. Ellerinden akan simsiyah su lavaboda yağlıkara izler bıraktı. Sonra tertemiz giyindi, eline geçen bir yara bandını çenesine yapıştırdı, sinirden tir tir titreyerek hastaneye gitti.

Şehri ve kendisini tam bir ***Kara Çarşamba***'nın beklediğinden habersizdi. Nevrotik suçluluk duygularının yarattığı şiddet ve gerilim nedeniyle hastanenin gediklisi olan Hamdi Tutuş, gene güvenlik görevlisinin kulübesinde oturuyordu. Başhekim'i görünce *Heeyt! Nereye böyle selamsız sabahsız!* diye bağırarak yoluna çıkıp kimlik sordu.

Doktoru Âlim Kâhkeci, bir yıl öncesine kadar, Hamdi Tutuş'un suçluluk duygularının kökenlerine inememişti. Çevresinde karıncayı incitmez diye bilinen adam, zamanının büyük bölümünü namaz kılarak, daha işlemediği günahları için tövbe ederek geçiriyordu. Ama bir gün çok garip bir şey olmuş, hastanenin en kıdemli psikiyatrı Âlim

Bey, Hamdi Tutuş'un hastalığının kökenini isabetle tespit etmiş ve hayatında ilk kez kızı Zehra'nın doğduğu gün cumayı kaçıran doktor, o gün üçüncü kez cumayı kaçırmıştı.

Şubat tatiliydi. Saçma sapan ödevleri nedeniyle sürekli mızmızlanan Zehra, sinirli kitapçı Özcan Durna'nın Cadde Kitabevi'ne gitmiş; okuyup özetini çıkarmak için, Ömer Seyfettin'in, özgün halleri genç kuşaklar tarafından anlaşılamıyor diye üstünkörü sadeleştirilmiş iki öykü kitabını alıp babasına gelmişti. Âlim Bey kızını özel ders aldırdığı İngilizce hocasına götürecek, oradan da cumaya gidecekti. Vizitini bitirip odasına girdiğinde, Hamdi Tutuş'un hüngür hüngür ağladığını gördü. Çok kötü bir şey oldu sandı, ödü koptu. Zehra da şaşkındı. *Baba vallahi billahi bişey yapmadım. Kitap okuyodum, ne okuyosun dedi. Anlatınca da ağlamaya başladı..* diyerek titreye titreye açıklama yapmaya çalışıyor, korkulu gözlerle Hamdi Tutuş'a bakıyordu. Âlim Bey kızını hastalarla muhatap olmaması gerektiği konusunda bir güzel haşladı. İzinsiz odasına girip oturduğu için Hamdi Tutuş'u da haşlayacaktı, ama adam ağlamaktan sarsılıyordu.

Âlim Bey Hamdi'nin ağlamasına neden olan şeyin Ömer Seyfettin'in *Kaşağı* adlı hikâyesi olduğunu görünce, suçluluk duygularından kıvranan adamın hastalığının kökeninde bir kardeş meselesinin yattığını birdenbire anladı. Öyle heyecanlandı ki, cumaya gitmesi gerektiğini unuttu. Yeni yatırılan bir hastanın belgelerini sormak için odasına uğrayan sosyal hizmet uzmanı anoreksik Buse Göçer'den Zehra'yı hastanenin önündeki duraktan taksiye bindirmesini rica etti, kızını öğretmeninin evine varınca annesine telefon etmesi için sıkı sıkı tembihledi ve Hamdi'yi karşısına aldı.

Yumuşacık bir sesle konuşmuş, *Senin bi kardeşin mi vardı Hamdi? N'oldu kardeşine Hamdi? Ama sen çok küçüktün o zaman di mi Hamdi?* gibi sorular sormuş, aldığı cevapları deşeleyerek, adamcağızın beş yaşındayken, deli gibi kıskandığı iki yaşındaki kardeşini kuyuya iterek ölümüne neden olduğunu öğrenmiş, hemen ilaçlarını değiştirmişti.

Hamdi Tutuş haftalar süren psikoterapiden sonra çocukluğunda kalan bu olayla kısmen yüzleşmeyi başarmışsa da durumunda bir değişiklik olmamış, aksine, suçluluk duygusu daha beter artmıştı. Yaşanan her kötü olaydan sorumlu olduğunu sanıp kafasını duvara vurarak, bir tarafını keserek kendini cezalandırmaya kalkışıyor, bu da daha büyük olaylara neden oluyordu. Defalarca iyileşti denilerek evine gönderildi. Ama her defasında yeni bir arızayla geri geldi.

O gün de, bekçinin yokluğunu fırsat bilip güvenlik kulübesine girmiş, olmayacak biri gelmesin diye gözünü kapıya dikmişti. Sinirden kaşları çatılmış bir halde, her zamanki dimdik duruşunun aksine kambur kambur yürüyerek gelen Başhekim'i tanıyamadı, kimlik sormaya kalktı. Tanıyınca da gereksiz bir paniğe kapıldı, özür dilemek istedi. Ağlayarak adamın ellerine yapışıyor, beline sarılıyor, *Affet kurban olayım,* diye yalvarıyor, Başhekim'in *Tamam Hamdi, bırak... affedecek bişey yok!* demesine aldırmıyordu. Hastanenin kapısına kadar peşini bırakmayıp kafasını camlı kapıya küt küt vurmaya başlayınca, Başhekim personelden yardım istemek zorunda kaldı. Hademeler koluna girip götürürlerken, Hamdi hâlâ *Gözüm kör olsun ki tanıyamadım Başhekimim.. tanısam sorar mıydım? Köpeğin olayım affet!* diye bağırıyordu.

Hamdi Tutuş'tan kurtulup odasına yönelen Başhekim koridorda Nöropsikiyatr Nebahat Hanım'la karşılaştı. Fark etmemiş gibi yaparak sıvışacaktı, ama gözü kadının elindeki keke ilişti. Karısıyla kavga etmekten kahvaltı yapmaya zaman bulamayan adam, cevizleri altın gibi parlayan keki görünce birden çok acıktığını hissetti, *Nebahat Hanım şundan bi dilim rica etsem..* dedi.

Bodur nöropskiyatr sinirleri hâlâ düzelmeyen Başhekim'e vanilya aromalı nefis bir filtre kahve yaptı, iki kalın dilim keki de bir kâğıt tabağa koydu, plastik çatalla birlikte getirdi. Sonra da karşısına geçip oturdu. Başhekim keki afiyetle yedi, kahveyi içti. Karnı doyunca da sinirleri bir parça düzeldi.

İki eski ahbap, emekli edebiyat öğretmeni Zarife Hocanım'ın talihsiz ölümünü konuştular. Kadının doktoru genç Cerrah Kerem Savul, *Bu hastanın beynini açmaya bir tek kişi cesaret edebilirdi. O da Yaşar Mustaki'ydi, ama hocayı maalesef yıllar önce kaybettik!* demesine, başarı ihtimalinin yüzde elliyi aşmayacağını, kadıncağızın büyük ihtimalle masada kalacağını söylemesine rağmen; Zeki Bey kiradaki dairesini yok pahasına satıp karısını Wisconsin'de, uzun araştırmalardan sonra bulduğu bir hastaneye götürmeye ve orada ameliyat ettirmeye karar vermişti. Ama gitmeye fırsat bulamadılar. İngilizcesi çok zayıf olan Zeki Bey, Anadolu Lisesi öğrencisi yeğeninin yardımıyla internette uçak bileti rezervasyonu yaptırırken kadıncağız fenalaştı, şiddetli bir kusma krizinin ardından hastaneye kaldırıldı. Ama yapılacak bir şey kalmamıştı, zavallı kadın birkaç gün içinde öldü.

Nebahat Hanım *Ben daha ilk gördüğümde anlamıştım tümör olduğunu, ama Âlim Bey sağolsun.. hiç sözümü dinlemedi,* diyerek iki lafın arasında meslektaşını bu konuda da şikâyet etmiş, üstelik gerçeği de çarpıtmıştı. Ardından eski kocasının da burnunun dikine giden bir adam olduğundan söz etmeye başlayınca, sözün yine aynı bayat hikâyeye geleceğinden ve kadının akşama kadar odasında yayılıp oturacağından korkan Başhekim bir bahane bulup çıktı. Sabahki kavganın sıkıntısını atmaya çalışıyor; kendisinin ve hastanesinin yaşayacağı olayların yanında Sevim Hanım'ın yarattığı arızanın solda sıfır kalacağını bilmiyordu.

Çıkar çıkmaz doktor Âlim Bey'in karısı Tuğba Hanım'la karşılaştı. Kadıncağız sapsarı kesilmişti, kekeliyor, derdini doğru dürüst anlatamıyordu. Öyle telaşlıydı ki, başörtüsünün kaydığının, pırıl pırıl kızıl saçlarının göründüğünün farkında değildi. Başhekim'in *Hayrola Tuğba Hanım?* demesine fırsat kalmadan bir jinekolog meslektaşını acilen hastaneye yatırıp yatıramayacaklarını sormak için geldiğini söyledi. Hastasıyla seansta olan kocasına telefonla ulaşamamış, gümüş rengi Toyota'sına atladığı gibi solu-

ğu burada almıştı. Söz konusu jinekologun yüzüne çay dökerek sinirlerini zıplatan Tavşandudaklı Ayşe Nuran Serbest olduğunu anlaması, Başhekim'in epeyce zaman aldı.

Bir gece önce Doğum Hastanesi'ne yeni tayin olan, olur olmaz da hastanede çalışan bütün kadınların yüreklerini hoplatan **hakikaten çok yakışıklı Jinekolog İskender Bey**'in yaş günü vesilesiyle genç hemşireler içkisiz bir parti düzenlemişlerdi. *Nasıl olsa gelmez,* diyerek Ayşe Nuran'ı da davet ettiler. Son derece tutucu bir hayat yaşayan ve bu tür partileri, hele hastane içinde, asla hoş karşılamayan, ama herhangi bir yöneticilik vasfı olmadığı için engel de olamayan Ayşe Nuran Serbest, İskender Bey'in yakışıklılığına dayanamayarak partiye katılmış, bunca yıldır daha parti dediklerinde vıdı vıdı söylenen doktorun başköşeye kurulması herkesi şaşırtmıştı.

Elinde fanta bardağıyla bir kenarda dikiliyor, genç güzel hemşireleri hasetle izliyordu. Bütün gece gözü İskender Bey'in üstünde oldu. Yakışıklı olduğunu gayet iyi bilen jinekolog çevresini saran kadınlarla ilgileniyor, daha geleli bir ay olmadan hepsinin kalbini fethetmiş olmanın tadını çıkarıyordu. İskender Bey bir ara Ayşe Nuran'a baktı; sonra kızcağızın alaylı, aşağılayıcı olduğuna hükmettiği bir gülümsemeyle fıstık gibi hemşirelerden biriyle konuşmaya başladı. Ayşe Nuran'ın sandığı gibi ona bakıp alay etmemiş, hatta kadını doğru dürüst fark etmemişti. Gerçi tavşandudaklı oluşu dikkatini çekmemiş değildi, bunu göreve başladığı ilk gün fark etmişti. Ama kızcağızı aşağılamadığı gibi, bir estetik cerrah arkadaşının mükemmele yakın bir sonuç elde ettiği ameliyatları hatırlamış; bu olanağı, vücudunu gayet mütenasip hatta arkadan bakıldığında bayağı bir çekici bulduğu kadına incitmeden nasıl söyleyebileceğini aklından geçirmişti.

Ayşe Nuran'ın zihninde olumsuz düşünceler fink atıyordu. İskender'in Bey'in yüzünde gördüğünü sandığı aşağılayıcı ifadeyi başka birinde görse yakasına yapışır, geceyi herkese zehir ederdi. Ama jinekologun yakışıklılığı karşısında eli kolu tutulmuştu. Ne çıkıp gidebiliyor ne

adama saldırabiliyordu. Partinin sonuna kadar öylece dikildi durdu.

Tahmin edilebileceği gibi, o gece Ayşe Nuran kendini korkunç çirkin hissetmiş, eve döndüğünde güneş doğana kadar küçücük odasında volta atmıştı. Sabah elini yüzünü yıkamak için banyoya girince aynada yüzünü gördü ve jiletle tavşandudaklarını doğradı.

Kızının banyodan bir türlü çıkmaması üzerine korkuya kapılan annesi Faika Hanım komşuların yardımıyla kapıyı kırıp içeri girdiğinde, Ayşe Nuran'ı ağzından şakır şakır kan akar bir halde buldu. Kız delirmişti. Lavabo, ayna, üstü başı, her yer kan içindeydi. Elindeki jiletle önüne gelene saldırıyor, nefret ettiği bu dudakları koparıp attığını söylüyor, ama ağzı parçalanmış olduğu için sözlerinden kimse bir şey anlamıyordu.

Geçkin kızı güçbela hastaneye kaldırdılar. Doğradığı dudakları olabildiğince diken doktor yaranın çok kötü olduğunu, kesinlikle iz kalacağını ve estetik ameliyat olsa bile yüzünün daha da kötü görüneceğini söylediğinde, Faika Hanım'ın neredeyse yüreğine inecekti.

Kızının her şeye rağmen hayatta olmasına sevinmişti, ama şöyle bir köşeye oturup sakinleşmeye fırsat bulamadı. Mengene gibi parmaklarıyla hemşirelere saldırıp kollarını morartan, ağzını sürekli oraya buraya vurarak pansumanını mahveden Ayşe Nuran, verdikleri hafif sakinleştirici etki etmeyince yatağa bağlanmıştı. Aralıksız çığlık atarak hastaneyi birbirine katıyordu. Annesi, kocasının psikiyatr olduğunu bildiği Tuğba Hanım'ı arayarak yardım istedi. Tuğba Hanım hemen hastaneye koştu. Gördüğü manzara korkunçtu. Izbandut gibi iki hastabakıcı, ağzı paramparça olmuş, yarası hâlâ kanayan kızı yatağa bağladıkları halde zapt edemiyorlardı.

Yediği kekte esrar bulunduğunu bilmeyen Başhekim Tuğba Hanım'ı dinledi, sonra *Bi ambulansa koyup getirsinler, hemen yatıralım,* dedi. Ama zihni yavaşlamaya başlamış, aklı adımlarının neden bu kadar ağırlaştığına takılmıştı.

O gün yalnız Başhekim'i ve hastaneyi değil şehri de çok olaylı bir gün bekliyordu. Hava sanki olacaklara hazırlanıyormuş gibi puslu, gri bir hal almıştı. Kuru bir ayaz vardı. İnsanlar omuzlarını kısmış yürüyorlar, arada bir esen sert rüzgâr ağaçların dallarını sarsıyordu.

Gagaburun Şahin'in minibüsünden inen Kız İsmet Pasajlı Çarşı'ya girmek üzereydi. Sabah ezanla kalkmış, aptes almış ve serenderin direğine bağladığı çamaşır ipine kendini asmak istemişti. Ama direğin çökmesiyle boynuna ipi geçiremeden yere düştü, çürümüş zemin tahtaları da çatır çatır kırılınca, kendini henüz kurumamış tezek kümesinin üstünde buldu. Yüzüne yapışan ıslak tezeği elleriyle silen İsmet, 14 Şubat Sevgililer Günü'nün sabahında da kendini öldürmeyi beceremeyince, babasının oluklu, çift ağızlı çelik bıçağını uzun gocuğunun cebine koydu, evden çıktı. Yol boyunca, kaloriferleri bozuk minibüste titredi, buz kesilmiş parmaklarını cebindeki bıçağın ağzına sürtüp durdu.

Şehrin dışındaki bir yazlık evde yaşadığı korkunç geceden beri adım atmadığı Pasajlı Çarşı'ya girdiğinde; Remzi'nin, geğiren kabzımal ve patlak gözlü komisyoncu Hidayet'le birlikte pasajın en sonundaki girintide bulunan; şemsiye, düdüklü tencere, çaydanlık kulpu, kahve değirmeni gibi şeyleri tamir ettiği iki metrekarelik dükkânının önünde, hasır taburelerde oturduklarını gördü. Leş gibi bir sehpaya Kürt böreği koymuşlar, koca koca lokmaları ağızlarına atıp şekerlenen parmaklarını yalayarak; ayaklarının dibindeki küçük tüpün üstünde kaynayan çaydanlıktan kirli bardaklarına çay doldurup içerek kahvaltı ediyorlardı.

İsmet'in kalbi sanki boğazına çıkmıştı, gümbür gümbür atıyordu. Bıçağını yokladı, nefret ettiği bu şer üçlüsüne doğru tak tak tak yürümeye başladı. İsmet'in geldiğini gören Remzi'nin yüzünde iğrenç bir gülüş belirdi. *Vaaay! Nerelerdesin bizim kız?* dedi. Ama *Özlettin kendini*.. demeye fırsat bulamadı. İsmet bıçağını çıkardığı gibi hart diye Remzi'nin boğazına soktu.

Şahdamarını parçalamıştı. Remzi'nin kanı, kabzımalla Hidayet'in üstüne oluk gibi fışkırdı. Kabzımalın gözlerine kan doldu, Kürt böreğinin üstündeki bembeyaz pudra şekeri kıpkırmızı kesildi. Göbeğini götüremeyen kabzımal şoka uğramıştı. Hidayet çığlık atıyor, Remzi yerde debeleniyordu. Bir dakikanın içinde dükkânların camları, duvarlar, yerler kanla boyandı. Fotokopicidekiler, bilgisayar tamircisinde oturanlar, çeyizci, züccaciyeci hepsi dışarı fırladı. İsmet'i elinde kanlı bıçakla görünce tekrar içeri kaçıp kapıları kilitlediler. Çeyizci elini beline atmış, tabancasını çıkarmıştı. Delirdiğini düşündüğü İsmet'in kendisine yönelmesi halinde ateş etmek üzere bekliyordu.

Kolunu okşadığı için öldüresiye dövdüğü günden beri sanki pasajda Remzi diye biri yokmuş gibi davranan korsan DVD'ci Talip'in gördüğü manzara karşısında aklı durmuştu. Ama İsmet'in yüzündeki trajik denecek kadar acıklı ifadeden bu cinayetin nedeninin ne olabileceğini kestirdi, yerinden kıpırdamadan olanları izlemeye başladı.

Kabzımalla Hidayet başlarına geleceği tahmin etmişler, kaçmaya yeltenerek pasajın öteki çıkışına koşmuşlardı. Ama çıkış kapalıydı. Beş dakika önce bodrum kattaki birahaneye bira getiren bir kamyon, kasaları taşımak kolay olsun diye kapıya iyice yanaşmış, iki dağıtımcı çocuğun indirdiği kasalarla koca koca bira fıçıları geçecek yer bırakmamıştı. Ortalığın kan gölüne döndüğünü gören dağıtımcı çocuklar fıçıları mıçıları bırakıp sıvıştılar. İsmet'in bıçağının kendilerine yöneleceğini anlayan kabzımalla Hidayet can havliyle fıçıların üstünden atlamak isterlerken, çarpışıp yere düştüler. İkisi de kendi canlarının derdindeydi, her biri diğerini İsmet'in bıçağına teslim edip kendini kurtarmaya hazırdı. İsmet önce Hidayet'i yakaladı, sırtüstü yere düşen adamı defalarca karnından bıçakladı. Durmaya niyeti yoktu. Ancak ayağa kalkıp kaçmaya çalışırken yüzüstü yere kapaklanan kabzımalın sırtına bıçağını soktuktan sonra durabildi.

Olanca kanı boğazından fışkıran Şemsiyeci Remzi hemen ölmüştü. Geğiren kabzımalla Hidayet can çekişiyor-

lardı. İsmet kabzımalın kürek kemiğine giren bıçağı çıkarmaya çalıştı, başaramayınca topuğuyla vurarak köküne kadar sapladı. Sonra kuvvetli bir nefes aldı, uyduruk bir spor giyim mağazasının önündeki askıda duran indirimli penyelerden birini kaptı, kan içindeki elini yüzünü güzelce sildi, penyeyi şemsiyecinin üstüne fırlattı, çekti gitti. Pasajdakilerin nutku tutulmuştu.

İsmet soluğu Millet Çay Bahçesi'nde alıp kanlı giysilerine hayretle bakan garsona bir orta kahve söylediğinde, kabzımal da öldü. Korsan DVD'ci 155 Polis İmdat'ı aramayı akıl etmese ve yarım saat içinde ambulans gelmese Hidayet de kesin ölecekti.

Şehir, siren seslerinin susmadığı bir gün geçiriyordu. Bir ambulans tavşandudaklarını doğrayan jinekologu Ruh Sağlığı Hastanesi'ne, ikincisi Hidayet'i Devlet Hastanesi'ne götürüyor, üçüncüsü de kabzımalla şemsiyecinin cesedini morga taşıyordu. Ortalık üç ambulansın ve sokaklarda İsmet'i arayan polis arabalarının sirenleriyle inliyordu.

Ambulanslar Üçkardeşler Pastanesi'nin önünden geçerken trafik tıkandı. Siren sesleri civarda oturanları da pencerelere dökmüştü. Üç ambulansı ve polis araçlarını gören halktan bazıları bir yerlerde bomba patladığını zannederek hemen televizyonu açtılar. Caddede kopan kıyamet *Aşk: Özveri mi? Benliği korumak mı?* başlıklı bir konuşma yapmak için sabahın erken saatlerinde şehre gelen ve Üçkardeşler Pastanesi'nde oturduğu koltuğun arkalığına başını dayayıp uyuyan konuk konuşmacı Ülkü Birinci'yi de uyandırdı. Pastanenin çalışanları kapı önüne çıkmışlar, sağa sola ne olduğunu soruyorlardı. Ülkü Birinci de meraklanmıştı, ama öyle uykusuzdu ki, trafik açılıp siren sesleri uzaklaştıktan sonra, başını tekrar arkaya dayadığı gibi uyumaya devam etti.

Sabah uçağıyla gelen Ülkü Bey hastaneye gitmeden önce güzel bir kahvaltı yapmak istemiş; kendisine iyi bir yer tavsiye etmesini istediği taksici de onu Üçkardeşler Pastanesi'ne götürmüştü. İçeri girdiğinde, ***nickname'i***

***Balbadem* olan biri**yle sabaha kadar *chat* yaptığı, hiç uyumadan uçağa bindiği için gözlerinden uyku akıyordu. Nar gibi kızarmış bir suböreği yiyip bir de demli çay içtikten sonra, dizüstü bilgisayarını açtı; ama ancak anahatlarını yazabildiği konuşmasına göz atamadan uyuyakaldı.

Balbadem'le gece on bir buçuk gibi *chat*'e başlamıştı. Cinsiyetinden bir türlü emin olamadığı sanal kişi kesinlikle kadın, *Hem de ne kadın!* olduğunu söylüyordu. Balbadem saat on ikide, an itibariyle sevgililer gününün başladığını, kendisinin de yirmi beş yaşına girdiğini belirtti ve hayatta en sevdiği şeyin seks olduğunu da üçüncü kez tekrarladı. Ülkü Bey o güne kadar hiç duymadığı renkli küfürlerle konuşan, kurguladığı fantezilerle aklını başından alan bu sanal kişiyle sabaha kadar sohbet etti. Balbadem tekrar görüşme vaadinde bulunup işe gideceği gerekçesiyle internetten çıkınca saatine bakan adam, uçağa iki saat kaldığını gördü, paniğe kapıldı. Alelacele yıkanıp giyinip havaalanına koştu. Vaktin nasıl geçtiğini anlamamış, konuşma metnini bitirmemişti.

Ambulanslarla polis araçları gittikten sonra, biraz konuşmasına bakmak istemiş, ama gözlerinin kapanmasına engel olamamıştı. Bir yarım saat daha kestirmek, konuşmasına dinç bir kafayla başlamak istiyordu. Ama bu kez de sinir bozucu gürültüler nedeniyle uyandı, *N'oluyo ya..* diye söylenerek çevresine bakındı. Ortalıkta yoğun bir hareket vardı. Pastaneye kalabalık bir televizyoncu grubu dolmuştu. Masalar çekiliyor, koltuklar itiliyor, kameraman açı bulmaya, ışıkçı ışık yapmaya çalışıyor, aküler taşınıyor, tripotlar açılıyor, gürültü dinmek bilmiyordu.

Ülkü Bey gözlerini ovuştururken, belgesel yönetmeni Çiğdem Taşpınar, incecik Davidoff sigarasını tüttürerek, pastanenin sahibinin oğlu, **kokain baronu kılıklı Serhat** ile hararetli hararetli konuşuyordu. Orta yaşın ortasını çoktan bulan kadın, uzun bacaklarına dizleri yırtık bir blucin, üstüne de çok cepli bir yelek giymiş; kısacık beyaz saçlarının bir tutamını uzun bir kuyruk halinde ensesinde bırakmıştı.

Barış'ın çevreci babası Menderes Bakış'tan ayrılmasına neden olan üçkâğıtçı Fransız Vincent Barratier'nin taş koyması üzerine *Bosna'nın Ağlayan Kadınları* adlı belgeselini kendi olanaklarıyla çekmek durumunda kalan mükemmeliyetçi yönetmen, filmi pek çok övgü aldığı, dünyanın dört bir tarafındaki belgesel film festivallerinde gösterildiği halde sıfırı tüketmişti. Projelerine kaynak aramaktan iflahı kesilen kadın uzun süre geçim sıkıntısı çekince sonunda çareyi haber ve belgesel yayınlayan büyük bir televizyon kanalına kapak atmakta bulmuştu.

Birkaç gün önce, çekmek için ölmediği ***Yollardaki Öyküler*** adlı on üç bölümlük bir belgesel için, Ruh Sağlığı Hastanesi'nin bulunduğu şehre gelmişti. Projenin özgün bir tarafı yoktu, çok bildik bir içeriği vardı. Ama kadın yine de özenli çalışıyor, her şeyi didik didik ediyordu. Geldiği gün *Davran Karadeniz Pidecisi*'nde sucuklu yumurtalı pidenin yapılışını çekmiş, aynı pideyi yirmi kez yaptırınca pideci kafayı oynatmıştı. Şimdi de şehrin en eski mekânlarından biri olan Üçkardeşler Pastanesi'ndeydi. Serhat'la konuştuktan sonra mutfağa girecek ve pastanenin spesiyalitesi sumuhallebisinin yapılışını çekecekti.

Ülkü Birinci'nin oturduğu köşeyi gözüne kestiren Çiğdem Taşpınar; ince çizgili siyah takımının içine kırmızı bir gömlek giymiş, yakalarını dışarı çıkarıp saçlarını adamakıllı jölelemiş genç patron Serhat Üçkardeşler'den müşterisini oradan kaldırmasını istedi. Az sonra kameranın karşısına geçip dedesinin vaktiyle basit bir tatlıcı dükkânı olarak açtığı pastanenin zamanla nasıl da gelişip şehrin en klas mekânı olduğunu anlatacak olmanın heyecanını yaşayan Serhat, Ülkü Birinci'yi omzundan dürterek uyandırıp başka bir masaya geçmesini söyledi. Dürtülmekten hiç hoşlanmayan ve uykusuzluğu da başına vuran Ülkü Birinci *Kalkmıyorum!* diyerek diklendi. Küçümseyen bir ifadeyle vır vır vır söyleniyor, eliyle koluyla sert hareketler yapıyordu. Serhat tam bir Karadenizliydi, birden parladı, *Ne demek ula kalkmıyorum!* diyerek Ülkü Birinci'nin yakasına yapışınca, genç çocuğun yüzündeki

öfkeyi gören ve dövüşmeyi göze alamayan Ülkü Bey, Çiğdem Taşpınar'ın *Beyefendi ben rica ettim, mümkünse..* türünden yumuşak sözlerle araya girmesini fırsat bildi, sanki film çekildiğini o anda fark etmiş gibi davranarak, *Haa, çekim yapıyosunuz.. öyle söylesenize..* diyerek sözde yumuşadı, eşyalarını toplayıp başka bir masaya geçti. Geçerken saman alevi gibi parlayan Serhat parladığı hızla sakinleşmiş, Ülkü Bey'i sanki kırk yıldır tanıyormuş gibi, boynuna sarılıp öperek özür dilemişti.

Serhat'ın, gönlünü almak için Ülkü Birinci'yi çay kahveye, pasta böreğe boğduğu sırada, karısıyla yaşadığı kavga nedeniyle kitabını yazmaktan kesinlikle vazgeçen Başhekim'e bir misafir geldi. Ruh Sağlığı Hastanesi'nin de sınırları içinde yer aldığı beldenin belediye başkanı olan Cumhur Eryıldıran Başhekim Bey'in heyecanla beklediği kitap projesini desteklemek istediğini; tüm basım, dağıtım, tanıtım işlerini üstlenmeye hazır olduğunu söylemek üzere gelmiş; gelirken şehir hakkında yazılmış birkaç kitabı, hastanenin tarihine değinen kısımlarını *post-it*'le işaretlemiş olarak yanında getirmişti.

Başhekim'e saygıda kusur etmeyen Cumhur Eryıldıran her birini fotokopi yaptırtıp dosyalattığı gazete kesiklerini, Müsteşar Cevdet Pektaş'ın, dönemin Sağlık Bakanı'yla birlikte mutluluktan uçar bir halde poz verdiği davullu zurnalı temel atma töreni sırasında çekilen siyahbeyaz, yarım kalan binanın seksenli yıllardaki inşaatı sırasında çekilen renkli fotoğraflarını önüne serdi.

Büyükşehir Belediye Başkanı Tacettin Başusta'dan yüz bulamayınca çok bozulan, bir de üstüne karısıyla kavga edince *Lanet olsun kitabına da hastanene de!* diyen Başhekim, küçük çaplı ama çalışkan başkanın coşkusu karşısında hastanenin tarihini anlatan bir kitap yazacağını dünya âleme duyurduğu için çok pişman oldu, ama iş işten geçmişti. Altından kalkmayacağını anladığı bu işten yakasını nasıl sıyıracağını bilmiyordu.

Ama o sırada aklını asıl meşgul eden şey bu mütevazı belediye başkanının iyi niyetli yaklaşımı değil, bede-

ninde ve ruh halinde şiddetle hissettiği tuhaflıktı. Nebahat Hanım'ın ikramı iki kalın dilim kekte okkalı miktarda esrar olabileceği aklının köşesinden geçmeyen Başhekim kendisine ne olduğunu anlamaya, bütün organlarını ve olası semptomları hatırlamaya çalışıyor; yüksek sesle konuştuğunun farkında olmadan, *Allallaaa.. n'oldu bana böyle?* diyerek koltuğunda kaykılıyordu. Kendini kötü hissetmiyordu, hasta değildi, ama tuhaftı. Zihninin bir tarafı, bu olağandışı halin hoşuna gitmiş olmasından dolayı çok tedirgindi. Düşünceleri hızla kontrolünden çıkmıştı.

Birdenbire karısıyla sabah yaptıkları tartışmayı bütün ayrıntılarıyla, kürtaj meselesine de girerek anlatmaya başladı. Bir yandan da doğru bir şey yapmadığını düşünüyor, susmak istiyor, ama başaramıyordu. Belde Belediye Başkanı özel hayatının son derece uygunsuz ayrıntılarını anlatan, anlatırken ağzı yayılan Başhekim'in sabahın bu saatinde sarhoş olup olamayacağını düşündü. Adamın haline bir anlam verememiş, hatta ufaktan tırsmıştı.

Cumhur Bey'in çekine çekine *Tansiyonunuza bi baktırsanız.. düşmüş olabilir,* demesi üzerine, hâlâ karısının otuz yıl önceki kürtajlarından bahseden Başhekim birden şiddetli bir öfkeye kapıldı. İşaretparmağıyla şakağına tık tık vurup, *Hasta hasta!* dedi. *Benim hanım temizlik hastası, burası sakat!..* Başhekim'in bir bakıma hakkı vardı. Sevim Hanım o anda gerçekten çok hastaydı.

Konuk konuşmacı Ülkü Birinci öğlene kadar ara ara uyukladıktan, kokain baronu kılıklı Serhat'ın aralıksız ikram ettirdiği çay kahveyi içtikten sonra Üçkardeşler Pastanesi'nden çıkmış, hastaneye gitmek üzere bir taksiye binmişti. Daha yüz metre gitmişlerdi ki, şehrin caddeleri bu kez dördüncü ambulansın sesiyle inlemeye başladı. Taksicinin fırsat bu fırsattır diye kıçına girdiği ambulanstaki kişi Başhekim'in obsesif kompülsif karısı Sevim Hanım'dı.

Tıraş olurken çenesini kesen Başhekim'in öfkeyle çıkıp gitmesinden sonra, geçirdiği üç kürtaj ve çocuksuzluk üstüne düşünüp uzun uzun ağlayan kadın banyoya gir-

miş, ortalığın halini görünce kudurmuştu. Başhekim'in pis dosyaları kucakladığı için mikrop yuvası haline gelen pijamaları ortalıktaydı, her yerde de kanlı parmak izleri vardı. Gördüğü manzaraya dayanamayan kadın bir şişe tuzruhunu küvete, bir şişeyi de klozete döktü, lavaboya ve yerlere çamaşır suyuyla birtakım kuvvetli temizleyicileri boca edip derin derin nefes alarak, ortalığı hırsla ovalamaya başladı. Çok geçmedi, küçücük banyoya dolan kuvvetli kimyasal buharları soluduğu için zehirlendi, birden kustu.

Banyodan çıkıp temiz hava alacak yerde kendi kusmuğunu temizlemeye kalkan kadın, son anda öleceğini fark ederek sürüne sürüne gidip karşı komşunun kapısını çalmış, bir parti de kapıyı açan kadının ayaklarına kusmuştu. Komşu kadın hemen Başhekim'i aradı. Ama Başhekim, *Belediye sizin Başhekimim, ne isterseniz emrinize amadeyim*.. diyerek bir an önce gitmek isteyen Belde Belediye Başkanı'nı yolcu etmiş; ardından şizoaffektif bozukluktan mustarip İsmail Çeliktaş'ın karşısına geçip hastabakıcı Ofli Durali'den aşağı kalmayan bir neşe ve gümbürtüyle tavla oynamaya başlamıştı. Panik içinde koşup gelen Nemişo durumu anlatmaya kalktığında, dikkatini toplayıp doğru düzgün dinleyemediği sekreterini, *Tavla oynuyorum kızım görmüyor musun?* diye gürleyerek azarlayınca hastalar bile şaşıp kaldı.

Başhekim'le konuşmayı başaramayan komşu kadın Sevim Hanım'ı çağırdığı ambulansa bindirmiş, Devlet Hastanesi'ne göndermişti. Sevim Hanım derhal tedaviye alınırken, uyanık taksicinin yol ayrımına kadar ambulansın peşinden gitmesi sayesinde çabucak Ruh Sağlığı Hastanesi'ne ulaşan Ülkü Birinci, İsmail Çeliktaş'la oynadığı tavladan sıkılıp kalkan Başhekim'le tanışıyor; kerli ferli, yaşlı başlı adamın yerli yersiz gülmelerine bir anlam vermeye çalışıyordu. Konferans salonunun kulisinde, yapacağı konuşmayı gözden geçirmek isteyen misafirini sekreterine teslim eden Başhekim *Her yer karanlık, pür-nur o mevki / Mağrip mi yoksa makber mi yarab!* şarkısını mırıldanarak, bir dilim kek daha yemek için Nebahat Hanım'ın birinci

katta bulunan odasına giderken, Çocuk Psikiyatrı Faik Abacı, Başhekim'in durumundan haberdar oldu.

Başını mahveden saçkıranlarından yakınırken, bir yandan da çocuklarda hiperaktivite ve dikkat eksikliğinde çok başarılı sonuçlar verdiği klinik araştırmalarla ispatlanan yeni bir ilacı öven röprezant İlhami'nin getirdiği eşantiyonları çekmecesine yerleştiren Faik Bey, Nemişo'nun *Doktor Bey Başhekim'e bişey oldu, n'olur bi bakın, kurban olayım!* diye yardım istemesi üzerine odadan çıkmış, hâlâ koridorlarda şarkı söylemekte olan Başhekim'in yolunu kesmişti. Nemişo bir yandan cep telefonuyla hastaneyi arayıp Sevim Hanım'ın durumunu öğrenmeye çalışıyor, bir yandan da Faik Bey'e Başhekim'in abuk sabuk hareketlerini anlatıyordu.

Faik Abacı alelacele Başhekim'in koluna girdi. Adamın hali gerçekten tuhaftı. Birinci katta ilk rastladığı odaya sokup tansiyonunu ölçtü, kalbini dinledi, tehlikeli bir durum tespit edemedi. Kırık sedyelerin, bozuk tekerlekli sandalyelerin, tamir bekleyen cihazların bulunduğu odada pis bir sedyeye oturan adam *Anlamadım Faik, Sevim Yengen sabah sabah delirtti beni.. ondan mı böyle tuhaf oldum acaba?* diyor, başını koyup uzanmaktan başka bir şey istemiyordu. Odasına gidip biraz kestirmek isterken, oturduğu sedyeye devrildiği gibi uykuya daldı. Aslında uyumuyor, içki miçki içmediği halde kafasının neden fırıl fırıl döndüğünü, hafiften midesi bulanmasına rağmen neden kendisini kötü hissetmediğini düşünüyordu. Nabzı normal sayılırdı, biraz hızlı olmakla birlikte düzenli nefes alıyordu. Faik Bey Nemişo'ya *Üstüne bi battaniye ört de uyusun biraz. Uyanınca tekrar bakarız,* deyip Sevim Hanım'ın durumunu öğrenmek üzere odasına döndüğünde Başhekim gerçekten de ağır, çok ağır bir uykuya daldı.

O sırada Ülkü Birinci konferans salonunun yayla gibi kulis odasında tek başına oturmuş, Kulaksız Ziya'nın getirdiği orta şekerli Türk kahvesini içerek, aslında çok da önemsemediği, ama kürsüde rezil olmamak için biraz doldurması gerektiğini düşündüğü konuşmasına göz atıyor-

du. Bitişikteki malzeme odasına giren küfürbaz Zerrin Hemşire ile Servinaz Ceviz'in muhabbetine ister istemez kulak misafiri oldu.

Binanın sırtını denize döndüren Mimar Çetin Kansız'ın gerektiğinde kolayca bölünüp üç-dört oda çıkarılır diye düşünerek çok geniş tuttuğu kulis odası bölünmemiş, ama planı labirentten farksız olan hastanenin birinci katındaki tıbbi malzeme deposu yeterli gelmeyince, kulis odasının hemen girişindeki bir bölüm, derme çatma bir şekilde ayrılarak, ince uzun bir depo haline getirilmişti. Aralarında kâğıt gibi ince bir sunta levhadan başka bir şey olmadığı için Ülkü Bey kadınların konuşmalarını gayet iyi işitiyordu.

İki kadın Zerrin Hemşire'nin 14 Şubat'a denk gelen doğum gününden bahsediyorlardı. Zerrin'i, taze sevgilisi, Trabzon Devlet Tiyatrosu'nda görevliyken nihayet **İstanbul'a tayini çıkan genç oyuncu Ozan Çağlar** aramış, böyle bir günde yanında olmamasının söz konusu bile olmayacağını söylemiş, akşam uçağıyla geleceğini bildirmişti. Ahım şahım bir özelliği olmayan Ozan'la, ahım şahım bir güzelliği olmayan, hatta hiç olmayan, ama garip bir biçimde seksi Zerrin Hemşire daha bir buçuk ay önce tanışmışlar, hemen o gece yatmışlardı.

Ozan Çağlar yılbaşı gecesi **Haldun Taner**'in ***Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım*** adlı oyununu boş salona oynadıktan sonra, arkadaşlarıyla birlikte yılbaşı vesilesiyle delicesine süslenen Trabzon Dedeman Oteli'ne gitmişti. Zerrin Hemşire de ordaydı. Ozan'ın, birçok kadın tiyatrocunun klişe örneği hayali gibi, onun da en büyük hayali Ofelya'yı oynamak olan, tiyatro edebiyatında Shakespeare'den ileri gidemeyen, aslında ona bile gelemeyen **oyuncu arkadaşı, Çöpçatan Pelin**'le karşılaşınca bağrış çağrış kucaklaştılar. Bir yıl önce, Zerrin'in ara sıra nöbet tuttuğu bir özel hastanede miyom ameliyatı olduğu sırada tanışmışlar, ahbap olmuşlardı. Aşk hayatı yeterince fırtınalı olmayan çirkin kadınların çoğu gibi, albenisiz Pelin de çöpçatanlık etmeye bayılırdı. Ozan'ın, hemşire arka-

daşının seksapelinden etkilendiğini fark edince kızı masalarına davet edip ikisini yan yana oturtmakla kalmadı, resmen aralarını da yaptı.

Zerrin Ozan'la tanışınca, kendisi gibi yalnız yaşayan ve belki birini buluruz umuduyla paraya kıyıp Trabzon'a yılbaşı balosuna gelen arkadaşlarıyla aynı masada oturmadı. Üç kız çok kötü bir yılbaşı geçirdiler. Kimseyi bulamadıkları gibi, Zerrin daha ilk dakikada bulup yanlarına hiç uğramadığı için acayip bozulmuşlardı. Otelin fiks mönü yemeklerini de beğenmemişler, program yapan sanatçılar onların masasına uğramamış, şık bir otelde yılbaşı geçirmek için ödedikleri dünya kadar para ziyan olmuştu. Ertesi gün, sanki bütün bunların suçlusuymuş gibi Zerrin'e küstüler, onu beklemeden otobüse bindikleri gibi döndüler. Ama mesaj atıp teessüf eden arkadaşlarının tutumu, öğlene doğru Ozan'ın yatağında gerine gerine uyanan Zerrin'in umurunda bile olmadı.

Ülkü Bey konuşmasına abuk sabuk ekler yaparken, daracık malzeme odasında bir sigara yakan Zerrin, Sevgililer Günü'yle doğum gününü kutlamak için ta İstanbul'dan gelecek olan ince düşünceli Ozan'ıyla kendisini romantik bir yemeğin, ardından kütür kütür bir sevişmenin beklediğini söylüyor; kocası Ekrem Ceviz'i öldürdüğünden beri üstüne cilveli bir hal gelen Servinaz Ceviz kıkır kıkır gülüyordu.

İki kadının aşk, seks ve Sevgililer Günü hakkındaki muhabbetini dinlerken geniş geniş sırıtan Ülkü Bey, Zerrin'in Servinaz'a söylediği bir cümleyle donakaldı. Sanki gece boyunca yaptığı hayâsızca erotik sohbetin metni üniversite senatosunda elden ele geziyormuş, herkes birbirine onu işaret ediyormuş gibi kıpkırmızı kesildi. Aşk muhabbetini bitirip mutfak personelinden şikâyet etmeye başlayan Zerrin *Bu Hacer Abla'dan da illet ettim artık.. karı her dakka bağırıyo, yırtık amın feryadı gibi..* deyince, gece boyunca yazıştığı kadının o olduğunu düşündü, sanki yüz yüze geleceklermiş, gelirlerse birbirlerini tanıyacaklarmış gibi sırtından ter boşandı.

Ülkü Birinci'nin fantezi ustası olduğunu, ama yazı ustası olmadığını düşündüğü *chat* arkadaşı Balbadem, yazışırlarken, bir ara *İnsanlara da illet ettim..* diye yazmış, sonuçta bir hoca olan Ülkü Birinci kendini tutamayarak *İllet ettim denmez, illet oldum denir,* diyerek deyimi düzeltmişti. Ama asıl üstünde durduğu bu cümle değil, hayatında ilk kez Balbadem'den duyduğu yırtık küfürdü. Yanlış kullanılan bir deyimi, yaygın işitilmeyen bir küfrü ve bir doğum günü tarihini bir araya getiren Ülkü Bey fantezilerini ateşleyen Balbadem'in sunta levhanın arkasında durmakta olduğundan emin oldu, kadınla rastlaşmadan bir an önce konuşmasını yapıp gitmenin derdine düştü.

Aslında kaygılanmasına hiç gerek yoktu, çünkü Balbadem adlı sanal kişinin Zerrin'le zerre kadar alakası bulunmuyordu. Zerrin'in kapıkarşı komşusu **Ağzıbozuk Cevriye Abla**'dan öğrendiği ve sıklıkla kullandığı bu küfür dilden dile gezerek Ülkü Birinci'nin *chat* yaptığı Balbadem'e kadar ulaşmıştı.

Küfür öyle fazla uzun bir yol izlemiş değildi. **Cevriye Abla'nın ağzı anasından da bozuk kızı stilist Gönül** yıllardır İstanbul'da bir terzi kadının yanında çalışıyordu. Dikiş atölyesine modaevi, kendisine de modacı denmesi konusunda çok titiz olan **terzi-modacı Piraye Hanım** stilistiyle fazla içli dışlıydı. Çirkin ama çok canlı, çok neşeli bir kız olan Gönül'ün zengin argo dağarcığından çok yararlanırdı. Kendisi de yakası açılmadık yığınla küfür bilen, bir şeyi överken de yererken de küfürlü cümleler kullanan Piraye, Gönül'den kaptığı bu küfrü hemen yakın çevresine satmıştı. Ünlü televizyon oyuncularını giydiren bir modacı arkadaşı vasıtasıyla kreatif işlerle uğraşan kişilerin yaşadığı Cihangir'e ulaşan küfür, özellikle kötü sesli şarkıcılar için kullanılmaya başlanmış, ağızdan ağıza geçerek şaşılacak bir hızla Cihangir tayfasının diline girip yerleşmişti.

Ülkü Birinci'nin yazıştığı Balbadem yaşadığı ağır menopoz nedeniyle sinirleri harap olmuş, işsiz bir reklamcı kadındı. Sürekli insan öğüten reklam dünyasından nefret ettiği halde, yine aynı sektörde iş arıyor, Cihangir kahve-

lerinde vakit geçirip karşılaştığı snop reklanıcıları iş çıkar mı diye yokluyordu.

Dili kullanmayı gayet iyi bildiği halde, Ülkü Birinci'yle yazışırken sırf eğlence olsun diye bilhassa bozuk bir Türkçe kullanan Balbadem, kendisine ders verip *İllet ettim denmez, illet oldum denir,* diyen ve profesyonel basketbolcu olduğunu söyleyen *zebb* takma adlı adamın hoca moca gibi bir şey olduğunu tahmin etmiş, kıs kıs gülmüştü. O gece yazışırlarken Cihangir kahvelerinde öğrendiği bu küfrü, gittiği her yerde son albümü çalınan ünlü bir pop şarkıcısı için kullanmış, saatlerdir yaptıkları erotik sohbetten beyni bulanan Ülkü Bey de *Neee????? Sprmissssss!!!!* gibi, olabildiğince az *ssli hrf* kullanarak, son harflere aralıksız basarak ve de yığınla ünlem, soru işareti, gülen surat vesaire ekleyerek tam *chat* diline uygun bir şekilde karşılamıştı.

Zerrin ile Servinaz gittikten sonra sakinleşen Ülkü Bey akıllıca düşünmeyi başardı. Sunta levhanın arkasında konuşan kadın Balbadem olamazdı, tesadüfün bu kadarı hayatın gerçeğine aykırıydı. Ayrıca olsa bile, yüzlerini tanımaları mümkün değildi, birbirlerine ne gerçek resimlerini göndermişler ne de web kameralarını açmışlardı. Ama hadi diyelim mümkün, birbirlerini tanıdılar; bundan, bir sağlık kurumunda çalışan devlet memuru hemşirenin kendisinden daha fazla tedirgin olacağı şüphesizdi. Dolayısıyla herhangi bir tehlike söz konusu değildi.

Ülkü Bey bunları düşünüp rahatlarken, şehir tam bir *kara çarşamba* yaşıyordu. Atatürk Bulvarı'nda, Üçkardeşler Pastanesi'nin hemen yanında bulunan, dört yıldızlı, düzgün bir otelden gelen silah sesleri, ardından *yine* polis ve ambulans sirenleri civarda oturanların *yine* heyecana kapılmasına neden olmuş; ortalık *yine* birbirine girmişti.

Sırtında astragan kürkü, başında kalpak şeklindeki astragan şapkasıyla Üçkardeşler Pastanesi'nin önünde Mercedes'inden inen Türkân Hanım, bir taksiden inen Asiye Tibuk'un az ilerideki otele girdiğini gördü. Son bir aydır yürümekte iyice zorluk çekse de zekâsında en ufak bir gerileme olmayan yaşlı kadın; belediye meclis üyesi

kocası Latif Tibuk'un yediği haltı sineye çekince gözünden düşen Asiye Tibuk'un çantasından çıkardığı bir tabancayı erkek gibi beline soktuğunu görünce olacakları az buçuk tahmin etmiş, ama bir şey yapamadan öylece kalakalmıştı. Şoförü koluna girip içeri götürmek isteyince eliyle dur diye işaret etti, gözlerini kısıp otelin kapısına bakmaya başladı.

Kokain baronu kılıklı Serhat sumuhallebisinin yapılışını çekmeyi nihayet bitirip ekibiyle birlikte Üçkardeşler Pastanesi'nin sonradan görme *füzyon* mutfağından soya filizli, cevizli bir şeyler yiyen yönetmenle sohbet ediyor, kendisine televizyona çıkma fırsatı veren, iki saat içinde ablası gibi yakınlık hissettiği ve senli benli olduğu *Çiğdem Abla*'ya yardımcı olmak için çırpınıyordu.

Türkân Hanım'ın geldiğini görünce *Senin asıl Türkân Hanım'la röportaj yapman lazım Çiğdem Abla!* diyerek kadını gösterdi. Türkiye'nin ilk kadın hâkimlerinden olan Türkân Hanım şehir hakkında her şeyi biliyordu, Serhat'ın hafif abartılı tahminine göre yüz üç-yüz dört yaşında vardı ve kadın tek başına belgesel konusuydu. Belgesel çekerken konuştuğu kişilerin *Asıl şunu görmen lazım.. asıl bunu çekmen lazım..* türünden cümlelerine illet olan Çiğdem Taşpınar hiç aldırmadı. Ama Serhat, sanki görmüş gibi, *Kadında bi eski fotoğraf arşivi var, ablacım bi görsen var ya.. yemin ediyorum kafayı yersin.. en az yüz yıllık hepsi..* deyince, kulakları dikti.

Üç gündür çekim yaptığı şehirde dişe dokunur bir şey yakalayamamış, kötü restore edilerek mahvedilen tarihi eserlerin görüntülerinden de hiç memnun kalmamıştı. Arşivinden yararlanabileceğini umduğu kadınla tanışmak istedi. Serhat bir işe yaramanın verdiği büyük memnuniyetle yerinden fırladı, kapının ağzında durup kadının içeri gelmesini bekledi. Ama Türkân Hanım'ın girmeyip uzakta bir noktaya bakmaya devam ettiğini görünce *Allallaaa.. niye girmiyo ki bu?* diye yanına gitti.

Tam *Hâkimanım buyurun,* diyecekti ki, Türkân Hanım'ın tahmin ettiği şey oldu. Önce bir el, sonra arka arka-

ya yedi el ateş edildi. Daha ilk kurşunun sesiyle yerinden fırlayan Çiğdem Taşpınar Serhat'ın yanına geldiğinde halk pencerelere üşüşmüştü. İçinde bir sesin *Burdan kesin bişey çıkar,* dediği yönetmen, kameramanını kaptığı gibi otele koştu.

Çiğdem ve **uysal kameramanı Bosnalı Damir** olay yerine vardıklarında, aşkından ölen Latif Tibuk'un vaatlerine kanarak, sınırdışı edildiği ülkeye kaçak yollarla geri gelen Moldovalı Anya çıplak vücuduna yorganı çekmiş, dehşet içinde haykırıyor; gözünü kırpmadan sekiz el ateş eden Asiye Tibuk dimdik bir vaziyette polislerin gelmesini bekliyordu. Çiğdem koridorda biriken kalabalığı yarıp içeri girdiğinde, Asiye Tibuk tabancasıyla kocasını işaret ederek Anya'ya *Al hayruni gör şimdi,* dedi.

Anya'ya değil sadece kocasına ateş etmiş, sekiz kurşunun beşi Latif Tibuk'un süt gibi beyaz ve kılsız bacaklarına, diğerleri karyolanın ayakucuna ve duvara isabet etmişti. Asiye kocasını öldürmek değil, sakat bırakmak istemiş, başarılı da olmuştu. Latif Tibuk acıdan geberdiği halde, bir önceki baskında olduğu gibi, gene kameramana saldırmaya çalışıyordu. Ama dizkapağı parçalandığı, kurşunu yiyen baldırlarından oluk oluk kan aktığı için yerinden kıpırdayamıyor, bir yandan çıplaklığını örtmek için yorganı çekiştiriyor, bir yandan da *Çekme ulaaaan, çekmeeee!* diye bağırıyordu.

Hastanenin üç yüz elli kişilik konferans salonunda çoğunluğunu hocalarının zoruyla gelen tıp fakültesi öğrencilerinin oluşturduğu dinleyici kitlesine konuşmasını yapan Ülkü Birinci, konuşmasının daha başında, herkesin esnediğini görünce sinirlenip *Aşk ne özveridir ne de benliği korumaktır. Aşk aslında sadece budur!* diyerek, perdeye yansıttığı çıplak bir kadın göğsünü ışıklı çubukla işaret ederken; yine ambulans ve yine polis arabaları yola çıkmış, sabahtan beri her siren sesiyle pencere koşan halk bir kez daha hareketlenmişti. Bu kez yaralının Belediye Meclis Üyesi Latif Tibuk olması ve karısı tarafından vurulması büyük heyecana yol açtı. Oysa şehrin *kara çarşambası* daha bitmemiş, asıl büyük olay henüz yaşanmamıştı.

Ruh Sağlığı Hastanesi'nin birinci katında, kimsenin uğramadığı taraftaki bir odada, Nemişo'nun üstüne battaniye örttüğü Başhekim horul horul uyuyor, şehrin öbür tarafındaki Devlet Hastanesi'nde tedaviye alınıp koluna serum takılan Sevim Hanım, kocası durumundan haberdar olduğu halde gelmediği için hüngür hüngür ağlıyordu. Sabahki kavga nedeniyle aralarında her şeyin bittiğini sanan kadıncağız Ankara'da oturan kardeşlerini aramış, hıçkırmaktan sesi boğularak temizlik yaparken zehirlendiğini söylemiş, hemen ardından Başhekim'den boşanmaya karar verdiğini eklemişti. Kendisi Devlet Hastanesi'nin bakımsız bir odasında can çekişirken, sırf sabah kafasına bir şey fırlattı diye yanına gelmeyen bir kocayla daha fazla yaşaması imkânsızdı. Ablalarının zehirlendiğini öğrenince paniğe kapılan iki erkek kardeş arabaya atladıkları gibi yola çıktılar. *Sevimişko*'larının abarttığını, hastaneye varıncaya kadar enişteniın de gelmiş olacağını, her şeyin yoluna gireceğini düşünüyorlardı.

Devlet Hastanesi'nde ağlayan bir tek Sevim Hanım değildi. İsmet'in çift ağızlı, oluklu bıçağından nasiplerini alarak hayatlarını kaybeden Şemsiyeci Remzi'yle kabzımalın yakınları morgun önünde saçlarını başlarını yolup ağıt yakarlarken; ağır yaralı Hidayet'in karısı, kardeşleri, yaşlı ana babası hastaneye koşmuşlar, AB negatif kan bulma derdine düşmüşlerdi.

Ruh Sağlığı Hastanesi'nde, Âlim Kâhkeci'nin ağır bir sakinleştirici vererek durumuna müdahale ettiği Tavşandudaklı Ayşe Nuran Serbest'in pansumanı yenilenmiş, enfeksiyon ihtimaline karşı antibiyotik verilmiş, ne olur ne olmaz diye yatağa bağlanan zavallı kızcağız derin bir uykuya dalmıştı. Jinekolog Tuğba Kâhkeci, kızının başında ağlayan Faika Hanım'ı evine götürmeye ikna etti. Zavallı anneyi uzun ve zor günler bekliyordu, gidip dinlenmeli, akşama tekrar hastaneye gelmeliydi. Kadıncağız üstüne başına bir şeyler almak için eve yollandı.

İsmet Millet Çay Bahçesi'nde çift kaşarlı tost yiyip ayran içerken yakalandı. Polise hiç direnmedi, kuzu kuzu ka-

rakola gitti, sorguya alındı. Başkomiser oğlunun durumunu öğrenince koşup gelen babanın, televizyonda *Âşıklar Atışıyor* yarışmasında izlediği ve SMS'le oy verdiği kemençeci Âşık Seyit olduğunu görünce adama sempati duymuş, İsmet'in durumu hakkında ayrıntılı bilgi vermiş, hatta iyi bir avukat tutmasını tavsiye etmişti. Bunca yıllık meslek hayatının verdiği tecrübeye dayanarak İsmet'in kolay kolay yakayı sıyıracak gibi görünmediğini düşünüyor, bir deli raporu uydurmaları gerektiğini söylüyordu.

Ülkü Birinci konuşmasına başlarken ortalık sakinleşmiş gibi görünüyordu, ama az sonra olacakların yanında bu sakinliğin ancak fırtına öncesi sessizlik olduğu söylenebilirdi. Başhekim'e iki okkalı dilim otlu kek yediren nöropsikiyatr, ince bir dilim de kendisi yemişti, kafası güzeldi. Yarım saat içinde üstüne bir neşe, bir sevecenlik gelmiş, Servinaz Ceviz'den hazzetmedikleri için sözünü dinlemeyen birkaç genç hemşire kıza da ince birer dilim kek ikram etmişti. Nebahat Hanım kekin tümünü dağıtmadan rahat edemedi. Hastanedeki işine fit olan ve sözleşmesi yenilenmez korkusuyla canla başla çalışmaya başlayan Hademe Cumali, Ülkü Birinci'nin konuşması başlamadan önce söylene söylene muşambaları silen Kulaksız Ziya, Başhekim'in saçma sapan davranışlarını bütün hastaneye ilan etmek zorundaymış gibi her önüne gelene anlatan Nemişo ve hatta bir süredir odasından çıkmayıp harıl harıl *Hastane Günlüğü* defterini dolduran Barış Bakış, cevizleri kıtır kıtır olmuş bu keki bayıla bayıla yediler.

Saat ikiye geldiğinde, personelin çoğu otlu kekin bir ucundan koparıp ağzına atmış bulunuyordu. En son, doğum yapan kız kardeşini özel bir odaya aldırdığı ve gayet yakın bir alaka gösterdiği için minnettar olduğu Jinekolog Tuğba Hanım'a teşekkür mahiyetinde, kocası Âlim Bey'in odasına bir kitaplık yapmak için ölçü almaya gelen marangoz Alacagöz Sipahi, kulaksız Ziya'nın yediği kek diliminin yarısını ağzına atmış, çiğnemeden yutmuştu. Kekten yiyen herkes nedensizce gülüyor, hiçbiri kendini neden *Bi hoş,* hissettiğini anlayamıyordu.

Bu ruh halini iyi bilen keş marangoz, kafası kısa sü-

rede güzel olunca çok şaşırdı. Kaçık doktorun kekinde ot olması ihtimaline inanamıyor, kendisinin sıkı bir esrar içicisi olduğu ortaya çıkar korkusuyla açık açık *Bu yediğim şeyde ot vardı galiba,* da diyemiyor, durumu anlayabilmek için sürekli ona buna *Keki kim yapmış? Neden yapmış? Ne koymuş içine?* gibi herkesin manasız bulduğu sorular soruyordu.

Koltuğunun altına sıkıştırdığı günlüğüyle, başıboş bir şekilde dolaşırken nöropsikiyatrın odasına da misafir olan ve kekten nasibini alan Barış, durup dururken kadına saati sordu. Saat kullanmayan, cep telefonununkine bakmaya da üşenen nöropsikiyatrın zaman algısını yediği otlu kek tümüyle bozmuştu, *Beşi yirmi geçiyo..* diye kafadan attı. Barış Bakış kadının *Biri yirmi geçiyo..* dediğini sandı, *Ooo.. daha erkenmiş,* diyerek odasına gitti; defterini yastığının altına koyup üstü başıyla yatağa girdi, yorganı başına çekti.

Oysa saat üçe on vardı ve Barış saat üçte hastanenin arka tarafında, dörtlü koltuk hurdasının orada Gülnazmiye Görgün'le buluşacaktı. Çok tedirgin ve dikkatliydi. Gülnazmiye'nin yardımıyla buradan kurtulmak istiyordu, ama planları genç kızınkilerden tümüyle farklıydı. Kendisini sol eliyle aldattığına inandığı muhayyel karısını bulabilmek için Gülnazmiye ile birlikte hastaneden kaçması şarttı. Dörtlü koltuk hurdasında kızla buluşacak, *Korkma, çok paramız var!* diyen kızın çantasını zorla alıp bir taksiye binecek, Ankara'da Bahçelievler'de oturduğunu düşündüğü karısına gidecek ve hesaplaşacaktı. Gülnazmiye çantasını vermemekte direnebilirdi, bu nedenle kızı akşam karanlığına kadar oyalamayı, sonra bir köşede boğmayı kuruyordu.

Saat üçte buluşacağı Barış'ı, bizzat çıkaracağı kargaşadan yararlanarak hastaneden kaçırmak isteyen Gülnazmiye aylardır yaptığı planın sonuna gelmişti. Sevgilisini iki kez normal yollardan çıkarmayı denemiş, ama Başhekim'in başına iş açılır korkusuyla hastane sınırları dışına çıkmaması için kesin tembihte bulunduğu sevgi-

lisinin güvenlik kulübesini aşmasını sağlayamamıştı. Nevrotik Hamdi Tutuş'la kanka olan, adamın güvenlik kulübesinde oturup ince ince doğradığı portakal kabuklarını elektrik sobasının tellerine asarken anlattığı **dini hikâyelere bayılan Bekçi Enver Abi**'ye sigaralar, baklavalar götürmüş, *Abi benim hastam ya.. biraz hava alması lazım, yarım saat sonra getiricem, vallahi bak..* türünden diller dökmüşse de, *Git Başhekim'den kâğıt getir, sonra nereye götürürsen götür*'den başka cevap alamayınca, sıra dışı bir yol bulması gerektiğine karar vermişti.

Önce şizofren falan olmadığı, annesi Romanyalı sevgilisiyle rahat rahat düzüşsün diye hastaneye yatırıldığına inandığı sevgilisini kaçmaya ikna etmesi gerekti. Beklediğinden de kolay oldu. Muhayyel karısının derdinde olduğunu bilmediği Barış çok heyecanlanmış, su yeşili o harikulade gözleri pırıl pırıl parlamıştı. Giysi, makyaj malzemesi, takı gibi gerekli eşyalarını valizine dolduran Gülnazmiye, zamanı gelince sevgilisini kaptığı gibi buralardan gidecekti.

Para bulmak için evinin tüm eşyasını satan ve bir haftadır yere atıp üstüne kıvrıldığı sünger yatakla ince bir yorgandan başka bir şey bırakmayan genç kız, Adana'da yaşayan diş teknisyeni abisine, Konya'da yaşayan, varlıklı bir çiftçiyle evli, üç çocuklu ablasına, Başhemşire Servinaz Ceviz'e, arkadaşlarına ayrı ayrı yalanlar atarak para istemiş; herkesten üç-beş lira koparmış; Emekli Sandığı'na borçlanmış; bordrosunu göstererek maaşının on katı tüketici kredisi almış; temin ettiği hatırı sayılır miktardaki nakit parayı yanından ayırmadığı suni deri, kocaman, koyu yeşil çantasına doldurmuştu. Barış'la kaçmayı kafaya koyduğu günden beri kirasını da ödemediği için Almanya'da yaşayan ev sahibi ikide bir telefon edip bağırıp çağırıyor, Gülnazmiye her seferinde kendisinin de inandığı yeni bir yalan atıyordu.

Dayısı ve dayıoğulları yaşadığı için İstanbul'u tehlikeli buluyordu, olmadık bir yerde onlardan biriyle karşılaşabilir, huzurları kaçabilirdi. Bu nedenle kendisini kimse-

nin tanımadığı İzmir'i gözüne kestirmişti. İşinden atılacağı, ailesinin peşine düşeceği muhakkaktı, ama bunlar aklına bile gelmiyordu. Kapısını çalacağı ilk hastanenin kendisini süper bir maaşla işe alacağından kuşkusu yoktu. Ayrıca ev sahibine *Cenazesini kaldırdığım için kirayı ödeyemedim,* dediği, oysa kocasından kalan cüzi emekli maaşıyla Ankara'da tek başına hayat mücadelesi veren zavallı annesinin trafik kazasında öldüğüne gerçekten inanıyordu.

Başlangıçta ham bir hayal ve ümitsiz bir arzudan ibaret olan bu aşk giderek inandığı bir gerçek haline gelmişti. Gece yarılarında olmayan telefon konuşmaları yapıyor; Barış'a sabırlı olmasını, yakında *sadece ikisi* olacaklarını, her şeyi yoluna koyacağını söylüyor; onu çok, ama çok, aklının almayacağı kadar çok sevdiğini anlatıyordu.

Apartmanda Gülnazmiye'nin keçileri kaçırdığına dair dedikodular başlamıştı. Akşam dokuza doğru dükkânını kapatıp gelen, bir bütün ekmeği eliyle koparıp yemeğin suyuna bana bana karnını doyurduktan sonra yatsı namazını kılıp yatan, **bitişik komşusu, kuruyemişçi Hacı Amca**, Gülnazmiye'nin evinden gelen konuşmalardan rahatsız oluyordu.

İlk duyduğunda yalnız yaşamasını hiç tasvip etmediği kızın eve erkek aldığını zannetti, *Kerhane mi ulan burası! Bu ne ahlaksızlıktır!* diyerek hiddetle kapıya dayandı. Kendisini içeri almak istemeyen kızı ittiği gibi eve girmiş, her yeri dolaşmış, ama erkek merkek hiç kimseyi bulamamıştı. Duyduğunun, Gülnazmiye'nin Barış'la ve ölesiye nefret ettiği annesi Veda Hanım'la yaptığı hayali konuşmalar olduğunu bilmiyordu.

Kızın kendi kendine konuşuyor olabileceğini akıl etmediği için sesin televizyondan geldiğini zannetti, *Bi daha sesini kıs şunun!* deyip gitti. Ertesi gece gene aynı konuşmaları duydu, dikkatle kulak verdi. Ama hiç de televizyondan geliyor gibi değildi. Aksine, bağıran Gülnazmiye'ydi. Kız son günlerde çok fena azmıştı. Barış'ın annesiyle kavga ediyor, *Sen sevgililerinin altına rahat rahat yat diye Barış'ı tımarhaneye tıkamazsın anladın mı!* diye yırtılır-

casına haykırıyor, tabak çanak eline ne geçerse duvara fırlatıyordu. Gülnazmiye bugün televizyonunu şu eskiciye, yarın buzdolabını bu öğrenciye satıp evde eşya bırakmayınca, Hacı Amca iyice endişelendi, ama *Allah ıslah etsin!* demekle yetindi.

Genç kızın aklının bir tarafı zehir gibi işliyor, her şeyi ince ince hesap ediyordu. Planına göre, doğacak akıl almaz kargaşa sırasında hastanenin arka tarafındaki duvardan atlayıp kaçacaklar, doğru otobüse binecekler, ortalık daha yatışmadan yolu yarılamış olacaklardı. Birlikte kaçtıkları anlaşılsa bile izleri bulununcaya kadar İzmir'e varmış, hayata karışmış olurlardı.

Yangın, birinci kattaki yatak yorgan deposunun bulunduğu odada başladığı sırada Barış *Daha erken,* diyerek odasına çıkmış; üst üste yığılı yatakların, battaniyelerin, nevresimlerin üstüne bir kutu tineri döküp kibriti çakan Gülnazmiye diğer üç tiner kutusuyla koridorun öbür ucundaki tıbbi malzeme deposuna gitmişti. Nakit parayla tıklım tıklım dolu çantası omzundaydı. Giderken kutunun birini de kullanılmayan oda kapılarının üstüne boca etti, bir diğerini kilitli tutulan tıbbi malzeme deposunun kapısının altından içeri döktü.

Kendisini kimsenin görmediğini sanıyordu, gerçi bir gören olsa da umursayacak değildi. O sırada abisi Matbaacı Kamer'le birlikte hastaneye gelen parafazi hastası Maviş hastane içinde dolaşmaya çıkmıştı. Hastanenin her türlü basım işlerini yapan Matbaacı Kamer **muhasebede çalışan Ceyda**'ya fena halde âşıktı. Kızı daha sık görebilmek için baskı işlerini azar azar yapıyor, bu nedenle hastaneye sık sık gelip gidiyor, Ceyda'nın *Ah canım.. yerim onu ben!* diyerek sevdiği, çakır gözlü kız kardeşi Maviş'i de yanında getiriyordu.

O gün niyeti, kendisine karşı boş olmadığını hissettiği Ceyda'ya açılmaktı ve bir kıza çıkma teklif etmek için 14 Şubat Sevgililer Günü'nden daha iyi bir gün bulunamazdı. Bu nedenle Maviş'i muhasebe odasında diğer kızlarla bırakmış; hastanenin hemen karşısında bulunan, üniver-

siteli gençlerin gittiği, minderleri kilim desenli ve çaldığı müzik arabesk olmakla birlikte, *macchiato*, *cappuccino* ve *espresso* içeren mönüsü açısından *zamane* denebilecek bir kafede kahve içmeyi teklif etmişti.

Muhasebeci kızlar Kamer'in Ceyda'ya fena halde kesik olduğunun farkındaydılar, kızı idare edeceklerini, yokluğunu kimsenin fark etmeyeceğini hissettirdiler ve Ceyda ile Kamer kafeye gitti. Sevgili olacakları belli olan çift daha dışarı çıkmadan, aşkın yanı sıra, –Kamer'in maddi durumu çok iyi olduğu için– parayı da bulan Ceyda'nın ne kadar şanslı olduğunu konuşmaya, Sevgililer Günü'nün uğuru hakkında yorum yapmaya başladılar.

Parafazi hastası olduğu için ne dediğini anlamayan muhasebeci kızlarla oturmaktan sıkılan Maviş dolaşmaya çıkmış, labirent hastanede yolunu kaybetmişti. Binaya sonradan eklenen ikinci merdivenin başında durduğu sırada Gülnazmiye'nin elindeki tiner kutularından birini oda kapılarına boca ettiğini gördü.

Tek dil kurduğu kişi abisi olduğu için vaktinin çoğunu matbaada onunla geçiren Maviş tiner gibi yanıcı, parlayıcı maddeleri hemen tanır, burnu çok iyi koku alırdı. Gülnazmiye'nin niyetini anladı, paniğe kapıldı, saçma sapan kelimeler söyleyerek, bağıra bağıra hastanenin içinde koşmaya başladı. Muhasebe odasını bulamamış, ama çıkış kapısını bulmuştu, ilk rastladığı kişi Bekçi Enver Abi'ye Gülnazmiye'nin yangın çıkarttığını söyledi. Ama söylediği *çakmak.. bulut.. gitti.. akıyor.. havada..* gibi sözcüklerden bu anlam çıkmıyordu. Bekçi Enver, matbaacının kardeşi olduğunu bildiği, derdini anlatmaya başaramayınca ağlamaya başlayan kızı elinden tuttu, oyalamak için hastanenin kantinine götürdü, bir *ice tea* aldı. *Abin şimdi gelir, hadi otur da aystiini iç* diyor, ama kızı susturmayı başaramıyordu. Maviş sonunda gördüklerini anlatmaya çalışmaktan usandı, kantinin önündeki banka oturdu, *ice tea*'sini içmeye koyuldu. Bekçi Enver kızın ne dediğini anlamış olsa veya kantine götürüp *ice tea* alacak yerde abisini bulsaydı yangına çok daha önce müdahale edilebilir, felaket bu kadar büyümeyebilirdi.

Gülnazmiye o sabah, şişkin, yeşil çantasıyla Hacı Amca'nın dükkânının bitişiğindeki nalbura girmiş, dört kutu tiner alıp çıkarken komşusuyla karşılaşmıştı. Şeffaf poşetlerin içindekileri gören Hacı Amca bu kadar tineri ne yapacağını sorunca, şaşılası bir sakinlikle *Boya yapıcam,* diyerek yürüyüp gitti. Hacı Amca kızdaki tuhaflığın farkına varmıştı, ama aklına en ufak bir şey gelmedi. Üç dakikanın içinde de kızı unuttu.

Gülnazmiye Barış'ı bulup saat üçte, her zaman buluştukları yere gelmesini söyleyinceye kadar epeyce zaman geçmiş, Hacı Amca'nın dikkatini çeken tinerin başkalarının da dikkatini çekebileceğini düşünerek; kutuları, Barış'a âşık olduğu gün yazdığı *Narsisist Kişiliklerde İlişki Şekilleri* başlıklı yazısının yayımlanması ümidiyle, her üç ayda bir aldığı, her seferinde hayal kırıklığına uğradığı *Bungun* dergisinden kopardığı kâğıtlara sarmış, masasının altına koymuştu.

Barış'ın, yatağına kolonya dökerek çıkardığı ilk yangına kafayı takan ve sevgilisini hastaneden kurtarmak için yangın çıkarmanın harika bir yöntem olduğuna karar veren Gülnazmiye'nin attığı kibritle birden parlayan tiner yatakları, yorganları, battaniyeleri alev alev yakıyordu. Yürüyen ateş tinere bulanmış oda kapılarının ve duvarların kat kat yağlıboyalarını hızla tutuşturdu. Yangın, esrarla tanıştığını bilmeyen Başhekim'in uyumakta olduğu odanın kapısına hemen ulaştı.

Alevler birinci katın büyük kısmını sarıp oda kapıları ateş topları halinde döküldüğünde; kocasının bedeni kavrulmadan önce, zehirli dumanlar ağzına burnuna dolduğu için öldüğünü bilmeyen Sevim Hanım, bunca yıllık evlilikten sonra yaşadığı duruma inanamıyor, damla damla akan serum şişesine bakarak ağlıyordu.

Kibriti çakmadan bir saat önce hastaneden çıkıp çarşı içinde, sık sık alışveriş yaptığı bir eczaneye *Bir saat burda durabilir mi?* diyerek valizini bırakan, eczanenin aynasında makyajını yapıp güzel göğüslerini öne çıkaran yeni sutyenini düzelttikten sonra tıklım tıklım para dolu çan-

tasıyla alelacele hastaneye dönen ve kimselerin görmediği arka tarafta, dörtlü koltuk hurdasının üstünde sevgilisini bekleyen Gülnazmiye sabırsızlanıyor; bir hızla ilerleyen yangına, bir saatine bakıyordu.

Şehir bu kez ambulanslardan ve polis araçlarından çok daha canhıraş sirenler çalarak yola çıkan itfaiye araçlarının gürültüsüyle inlemeye başladı. Yangın büyük kısmını sardığı birinci katı geçmiş, ikinciye ulaşmıştı. İçerde tam bir can pazarı yaşanıyor, herkes birbirini çiğniyordu. Aşırı zayıf olduğu için çok üşüyen, buna rağmen sanki meme yerine takır takır kaburgalarının göründüğü bağrı güzelmiş gibi yakası açık kazaklar giymekten vazgeçmeyen anoreksik Buse Göçer'in evinden getirdiği katalitik sobanın tüpü patladığında, odada kimse yoktu. Ama patlayan tüpün sesi, otlu kekin dumanladığı kafaları çığırından çıkardı. Normalde de aşırı tepkiler veren Nemişo delirmişti, alevler merdivenleri sarmadan dışarı çıkmayı başaran kız zapt edilemez vaziyetteydi. Kendini yerden yere atarak Başhekim'in birinci katta mahsur kaldığını söylemeye çalışıyor, ama ottan bulanmış beyni nedeniyle iki kelimeyi bir araya getiremiyordu.

Durumdan haberdar olan Belde Belediye Başkanı Cumhur Eryıldıran ve Büyükşehir Belediye Başkanı Tacettin Başusta hastaneye geldiler. Valilik, emniyet, ilçe belediyeleri bütün kurumlar seferber olmuş; haber Sağlık Bakanlığı'na kadar ulaşmıştı. Ülke çapında yayın yapan gazete ve televizyonların yerel muhabirleri merkezleri aramışlar, olayı anlatırken bire bin katmışlardı. Hastanenin üç yüz elli kişi olan kapasitesi muhabirlerin dilinde yedi yüze çıkmış, henüz kaç kişinin yandığının bilinmediği felaketin bilançosunun yüzleri bulacağı daha şimdiden bildirilmişti. Haber kanalları altyazı geçiyor, en az yüz ölü olmasından korkulduğu ilan ediliyordu.

Gülnazmiye'nin birinci katta her yere döktüğü tiner akıl almaz büyüklükte bir yangına yol açmıştı. İtfaiye müdürüyle konuşan devlet görevlileri bu kadar büyük bir yangının nasıl çıkmış olabileceğini anlamaya çalışıyorlar-

dı ki, çalıştığı mutfaktan çıkmaya uğraşan Hacer Abla'nın dumandan boğulur gibi öksürmeye başladığı sırada, sanayi tipi LPG tüpleri ardı ardına patlamaya başladı. Hacer Abla o anda öldü.

Civar ilçelerden yola çıkan itfaiye araçları farklı yollardan gelerek küçük şehrin dört bir tarafını siren seslerine boğuyorlardı. Çalışanların yakınları, hastaların aileleri olayı duyunca hastaneye koşmuşlar, panik içinde, çığlıklar atarak, ağlayıp dövünerek itfaiyenin söndürme çalışmalarını izliyorlardı. Şizoaffektif bozukluktan mustarip İsmail Çeliktaş'ın tavlayla kafasını delmesinden sonra üstüne bir deli korkusu gelen Ofli Durali de yangını izlemek için koşup gelenler arasındaydı. Alevlerin gökyüzüne ulaştığını görünce aklı durdu.

Bir gece önce madde bağımlıları koğuşunda, kafayı esrarla dumanladığını bilmediği Gececi Tahir'den çok fena dayak yemişti. Yeni paspas yaptığı yerlere ayakkabılarıyla basan Tahir'e açık açık *Basma!* demeye çekinip *Pokyiyenun oğli!* diye kendi kendine söylenmiş, bunu duyan Tahir gözlerini patlatırcasına açıp *Ne dedin lan sen?!* diye gürleyince, paspası kovayı bırakıp kaçmaya yeltenmişti. Ama kaçamadı. Canı sıkılan Gececi Tahir yolunu kesti, Ofli Durali'yi evire çevire dövdü. Durali kendini hastaneden dışarı zor attı, bir gözü morarmış, gömleği yırtılmış bir şekilde eve gitti, karısına da bir daha hastaneye gitmeyeceğini söyledi. Gerçekten de adım atmaya niyeti yoktu. Sabah olur olmaz tanıdıklarını aramış, hastaneden istifa ettiğini, yeni bir iş aradığını bildirmişti. Gececi Tahir'den ölesiye nefret ediyor, muhakkak intikam almayı planlıyordu. Başhekim'e ihbar mektubu yazacak, Gececi Tahir'in hastanede esrar içtiğini söyleyecekti. Ama yangını izlerken, nöbette pis esrarkeşten o dayağı yemese şu anda hastanede olabileceğini hatırlayınca, Gececi Tahir'i bulup yanaklarından öpesi geldi.

Hastanenin önü ana baba günüydü, polis içerde mahsur kalanların yakınlarını tutmakta zorlanıyordu. Hemşirelerin kocaları, hastabakıcıların karıları, idaresi perso-

nelin anaları, babaları, çoluk çocuk koşup gelmişlerdi, çıkardıkları yaygarayla felaketi birkaç kat büyütüyorlardı. Yangını izleyenler arasında keş marangoz Alacagöz Sipahi de vardı. Adamın kafası hâlâ çok güzeldi, yediği kekte esrar olduğundan hiç şüphesi kalmamıştı. Bir an bunu polise söylemek için hareketlendi. Ama daha bir adım atmıştı ki, esrarın azdırdığı muhayyilesi devasa boyutlara ulaştı, paranoyanın kucağına düştü. Esrarlı kek yediğini söylemesi halinde kendisinin suçlu bulunacağını, tutuklanacağını, hatta idama mahkûm edileceğini düşündü. Ortalığı kontrol altına almak için çırpınan polislerin kendisini yakalamak için harekete geçtiklerini sandı ve büyük bir korku içinde, koşarak yanan hastaneden uzaklaştı. Koşarken nefes nefese kalmış, evinden içeri girdiği anda tıkanmıştı. Karısını kimseye kapı açmaması için tembihleyip kendisini yatak odasına kilitledi.

Faik Abacı'nın mahcup karısı Gülümser hastaneye ulaşıp kocasını sağ salim bulmak için kendini bir taksiye atmış, Jinekolog Tuğba Hanım da gümüş renkli Toyota'sına atladığı gibi soluğu hastanede almıştı. Ama arabasını caddenin üstüne dikkatsizce park ettiği için, polislerden biri işi gücü bırakmış, yangına müdahale edecek araçların geçişine engel olan gümüş rengi Toyota'nın sahibini arıyordu.

Kulaksız Ziya'nın karısı Munise çarşıdaydı. Çocuklara ayakkabı bakmış, çok pahalı olduklarını görünce *Bu sene de idare etsinler*, diyerek almaktan vazgeçmişti. Bir köşe başındaki kestane tezgâhının önünde dikilirken itfaiye araçları geçmeye başladı. Yangının hastanede çıkmış olacağı aklının köşesinden geçmeyen Munise, Ziya'nın kestaneyi çok sevdiğini hatırladı, sıcacık bir sevgiyle paraya kıydı kocasına götürmek üzere bir külah kestane alarak hastanenin yolunu tuttu. Felaket bölgesine vardığında yangını görmüş, külahı fırlattığı gibi, *Ziyaaa!* diye bağırarak içeri koşmaya kalkmıştı. Ama itfaiyeciler Munise'yi tuttular, çektikleri şeridin arkasında gönderdiler.

Ziya çok hızlı hareket ettiğini sanıyordu, oysa otlu kekin etkisiyle hareketleri müthiş ağırlaşmıştı. Yangına mü-

dahale etmeyi akıl edecek kadar kafası çalışıyorsa da, yerinden güçbela kaldırdığı yangın söndürme tüpünü çalıştırmayı başaramadı. Binadan dışarı çıkmıyor, boğazına dolan duman nedeniyle boğulurcasına öksürerek tüpü çalıştırmaya uğraşıyordu ki, içeri giren bir itfaiye eri Ziya'yı sürükleye sürükleye dışarı çıkardı, kocasının sağ salim geldiğini gören Munise sevinçten düşüp bayıldı.

Sigortalar atmış, kablolar erimiş, ampuller patlamış, elektrik kesilmişti. Naylon perdeler, plastik jaluziler eriyor; masalar, sandalyeler, tonlarca kâğıt, kapılar, pencereler, duvarlar, yangının ulaştığı koğuşlardaki yataklar, dolaplar cayır cayır yanıyor, itfaiye aralıksız su sıktığı halde yangın sönmek bilmiyordu. Bütün binayı yoğun, öldürücü bir duman kaplamıştı. Merdivenlerin ahşap korkulukları da tutuşunca, zaten dumandan göz gözü görmeyen binada hiç kimse merdivenlere yönelemez oldu.

Özellikle kapalıda yatan hastalar tehdit altındaydı, alevler henüz onların koğuşlarına ulaşmamıştı, ama odalara yoğun bir duman dolmuştu. İtfaiyeciler ancak görevlilerde bulunan kapı kollarıyla açılabilen kapıları kırmaya, hastaları dışarıya çıkarmaya çalışıyorlar, çıkmamakta direnenlerle mücadele ediyorlardı. Dört katlı hastanenin labirentten farksız olan planı kurtarma çalışmalarını engelliyor, yangın merdiveninin bulunmaması işi büsbütün zorlaştırıyordu.

Denize bakan arka cephe tümüyle kör tutulacak yerde, her katta birkaç pencere bulunsaydı, içerdekileri tahliye etmek çok daha kolay olacaktı. Herkes pencerelere yığıldığı için hastanenin ön cephesinde büyük bir izdiham yaşanıyordu. İtfaiyenin branda germesini bekleyemeyen bazıları kendilerini ikinci, hatta üçüncü kattan attılar. Madde bağımlıları koğuşunda kalan ve bir gün önce Nebahat Hanım'a esrar veren, Ofli Durali'yi de evire çevire döven Gececi Tahir üçüncü kattan atlayınca iki bacağı da kırıldı.

Asıl felaket Ülkü Birinci'nin konuşma yaptığı konferans salonunda yaşandı. Yangın dördüncü kata henüz

ulaşmadığı halde, penceresi olmayan salonun daracık kapısının önünde çıkan izdihamda on beş kişi ezilmiş; bunlardan tıp öğrencisi bir genç kız başına aldığı darbeler, MR sırası beklerken uyumak için salona gelen yaşlı bir adam da kalp krizi nedeniyle hayatını kaybetmişti. Ülkü Bey kürsüde olduğu için kapı önünde izdiham yaşandığını görünce yerinde kaldı. Ama müthiş korkmuştu. Burada öleceğinden emindi, yangın salona ulaşmadan kalpten ölmeyi diliyordu. Koskoca salonda klostrofobiye tutuldu, manasızca bağırmaya başladı.

Hastaların büyük bir kısmı dışarıya çıkarılabilmişti. Özellikle kapalı bölümde yatanların çıkarılması için yoğun gayret sarf edilmiş, kurtarılanlar polis minibüslerine bindirilip Devlet Hastanesi'ne götürülmüş, orada kontrol altına alınmış, daha doğrusu alınamamıştı. Devlet Hastanesi'nin psikiyatrlarından biri hepsine ciddi miktarda ilaç vermek zorunda kaldı.

Hastaların bazıları halkın arasına karışmış yangını izliyordu, kimileri çoktan şehrin sokaklarında kaybolmuştu. İki şizofren bir müddet sokaklarda gezdikten sonra, şehrin stadyumuna girdiler, bir kenarda buldukları futbol topuyla oynamaya başladılar. Bir diğeri büyük depremde yıkılan Saat Kulesi'nin yerine yapılan çirkin kuleye geldi, kapısını zorlamaya başladı, kuleye çıkıp yangını oradan seyretmek istiyordu. Yangından haberdar olmayanlar pijamayla dolaşan, vitrinlerin önünde öylece durup bakan hastalara bir anlam veremiyorlardı. Mahkûmlar koğuşuna ulaşan itfaiyenin dışarı çıkardığı, belki bir deli raporu uydururuz, hapisten yırtarız diye gelenlerin beşi kaçmıştı. Biri soluğu otogarda aldığı gibi İstanbul'a doğru yola çıktı. Bir diğeri muhakkak yakalanacağını bildiği için evine, ailesini görmeye gitti.

Yaralıları üniversiteyle Devlet Hastanesi'ne ve şehirdeki üç özel hastaneye taşıyan on bir ambulans siren, yakınlarının hastaneye götürdüğü yaralıların bindikleri taksiler aralıksız korna çalıyordu. Civar ilçelerden gelen itfaiye araçlarının siren sesleri şehrin her köşesine yayılmıştı.

Asiye Tibuk'un kocasını vurduğunu öğrenen ve yangından haberi olmayan Türkân Hanım Atatürk Bulvarı'ndan geçen araçların seslerini duyunca ne olduğunu merak etmişti. Üçkardeşler Pastanesi'nde kendisine ayrılan masada oturuyor, kadınların bu memleketteki ikinci sınıf durumu hakkında düşünüyor, bir yandan Serhat'ın eliyle ikram ettiği kahvesini içiyordu. Boşanmak yerine elini kana bulamayı tercih eden Asiye için çok üzülmüştü, kadını cezaevinde muhakkak ziyaret edecek, bunun için gerekirse gücünü, itibarını kullanacaktı. Tam Serhat'a, *Evladım niye geçiyor bu itfaiye arabaları, yangın mı çıkmış?* diye soracaktı ki, ihtiyar hekim Nurettin Kozanlı geldi, teklifsizce yaşlı kadının masasına oturdu. Türkân Hanım afallamıştı. Nurettin Bey hal hatır sorma faslını çok kısa tutarak, kendisini Başhekim'le barıştırması için yalvarmaya başladı.

Gören herkesin içini ezen acıklı yüzü, yaşlı kadının içini her zamankinden fazla ezmişti. Nurettin Bey kambur duruşu, iki günlük sakalı, başına yapışmış tek tük saçları, çökmüş avurtlarıyla olduğundan çok daha yaşlı görünüyor; aylardır su görmeyen giysilerinden ağır bir koku yayılıyordu. Türkân Hanım adamın iyice içeri kaçmış gözlerinde tomurcuklanan yaşları görünce, uzanıp sadece kuru kemiklerden ibaret kalmış eline dokunmamak için kendini zor tuttu. Aylardır muayenehanesinin kirasını ödeyemeyen Nurettin Bey, bunca yıllık dostunun bir hiç yüzünden kendisine küstüğünü anlatıyor, barışmak için her şeyi unutmaya hazır olduğunu söylüyordu. Gururu filan bir kenara bırakmıştı, Başhekim'in himmetine muhtaçtı. Kafasından hızla, bu zavallı hekime sezdirmeden yardım yapmanın yollarını geçiren Türkân Hanım, en yakın zamanda Başhekim'in ziyaretine gidip bu küslüğü sona erdirmesi için rica edeceğine dair söz verdiği sırada; alevler Başhekim'in bedenini yalıyordu.

Faik Abacı'yla ilaç röprezantı İlhami kendilerini ilk dışarı atanlar arasındaydılar. Faik Bey birinci katta, yangının en yoğun olduğu yerde uyuyan Başhekim'i hatırla-

yarak paniğe kapılmıştı. İtfaiye Müdürü'nün yakasına yapışıyor, adamı çıkarmaları için yalvarıyordu. İtfaiye Müdürü bunun mümkün olmadığını söyledi. Zaten iş işten çoktan geçmiş, Faik Abacı'ya İtfaiye Müdürü'nün tartışmaları bitmeden Başhekim'in bedeni kömür olmuştu.

Otlu kek yedirip Başhekim'in kontrolden çıkmasına, yanarak ölmesine neden olan Nöropsikiyatr Nebahat Özdamar çok şanslıydı. Hastanenin ana kapısına yakın olan odasında kendine okkalı bir filtre kahve yaparken dumanı fark etmiş, kimseyi uyarma ihtiyacı duymadan, terlikli ayaklarını sürüye sürüye dışarı çıkmıştı. Olabildiğince uzaklaştığı yangına müdahale etmek için itfaiye araçları geldiğinde, geri döndü. Güvenlik şeridinin sınırında, kaderdaşı Şaban Sekban'la yan yana dikiliyor, önüne gelene Başhekim'in niye başlarında olmadığını soruyor, incecik sesiyle avazı çıktığı kadar bağırarak, cesedi kömürleşmekte olan adamı en zor zamanda hastanesini terk eden kötü bir yönetici olmakla suçluyordu.

Sabahın erken saatlerinde Başhekim'i tanıyamadığı için kendini suçlayan Hamdi Tutuş görevlilerden kurtulduktan sonra doğru güvenlik kulübesine gidip oturduğu için yangına maruz kalmamıştı. Ama alevlerin binayı sarmasıyla birlikte, yine suçluluk duygusuna kapılıp bağıra bağıra ağlamaya, kendini yangının ortasına atmaya kalkınca, canı burnunda olan polislerden biri, *Seninle mi uğraşıcaz lan, Allahın manyağı!* diyerek Hamdi'ye şıraak! diye bir tokat attı. Hamdi kendisini yere düşürecek kadar şiddetli tokadı yiyince, o sabah Başhekim'i tanımamış olmanın cezasını ödediğini düşünerek birden sakinleşmiş, susmuştu. Bir köşeye çekilince görevliler Hamdi'yi unuttular. O da doğru şehir mezarlığına gitti, evlerinin bahçesindeki kör kuyuya ittiği günden beri rüyalarını zehir eden kardeşinin mezarını aramaya başladı. Ama bulması imkânsızdı. Kardeşi bir kere asri mezarlığa değil, köy mezarlığına gömülmüştü. Gerçi köy mezarlığına gitse de bulamazdı, ölümünden birkaç yıl sonra tüm aile bireylerinin adını unuttuğu kardeşinin ölümünün üstünden elli yıl geçmiş, mezarı çoktan kaybolmuştu.

Başhekim'in ortada olmadığını fark eden Âlim Kâhkeci canla başla hastaları çıkarmak için çalışıyor, itfaiye müdürüne bilgi veriyordu. Karısını görünce *İyiyim* anlamında el sallayıp hangi duvarı yıkabileceklerini göstermek üzere itfaiyecilerle birlikte binanın arka tarafına gidecekken, birden üçüncü katta bir odada yatağa bağlanan Ayşe Nuran Serbest'i hatırladı. Güçbela bağladıkları kızcağızın başında kimse yoktu. İtfaiyecilerden yardım istedi. Ama kimse bir şey yapamadı. Ağır sakinleştirici verilen tavşandudaklı jinekolog itfaiye erleri odasına ulaşamadan dumandan boğularak ölmüştü.

Halk hastanenin önüne birikmiş, pencerelere çıkmış yangını izlerken, binayı cepheden gören bir muhasebe bürosunun penceresinin önünde şiddetli bir kavga vardı. Haberci olmadığı halde tesadüf ettiği olağandışı olaylar nedeniyle heyecana kapılan ve çalıştığı haber kanalıyla konuşup yangından müthiş görüntüler ulaştırmayı vaat eden Çiğdem Taşpınar kameramanı Bosnalı Damir'le birlikte olay yerine koşup gelmiş, çevreye bir göz atıp en iyi açıyı tespit etmişti. Büronun sahibi muhasebeciyle kısa bir konuşma yaptı, bürosu bir anda en önemli yer haline gelen muhasebecinin *Buyrun buyrun*..'larıyla birlikte içeri daldılar.

Aynı dakikalarda **Kanal SS'nin muhabir kameramanı Muzo** da büroya geldi. O da hastanenin bahçesindeki koşuşmayı, yangının pencerelerde dalgalanmasını ayna gibi gören bu açıdan çekim yapmak istiyordu. Çiğdem Taşpınar elinde telefon, kanalı arıyor, yangın haberini akşam bültenine yetiştirmeleri için gereken görüşmeleri yapıyordu.

Muzo, Damir'in kamerasının üstünde ulusal bir kanala ait olduğunu gösteren logoyu görünce sinir oldu. Bu büyük kanalların kendilerini bi bok zanneden adamlarına çok gıcığı vardı. Pencerenin önünde en şahane yeri kapmış, kamera ayarı yapan Damir'i itekleyip *Bilader sen yandaki büroya git bi zahmet. Burası bizim arkadaşın yeri, biz hep burdan çekim yaparız*.. dedi. İteklenince şaşıran Da-

mir Muzo'ya şöyle bir baktı, ama Türkçe bilmediği için cevap vermedi, işine devam etti.

Damir'in cevap bile vermemesi, sakin sakin işine devam etmesi Muzo'yu çileden çıkarttı. *Neyine güveniyo lan bu dallama? Büyük kanalda çalışıyo diye en kıyak yeri kapmaya ne hakkı var?* diye düşündü. *Arkadaşım bişey dedik di mi?* diye bağırıp Damir'i bu kez çok daha sert bir biçimde itekledi. Nedenini anlamadığı bu ikinci hareketle iyice irkilen Damir bir an durdu, kamerasını bıraktı, iki eliyle birden Muzo'yu omuzlarından itti. Boylu poslu, güçlü kuvvetli bir adamdı, bu hareket için fazla emek harcamasına gerek kalmamıştı.

Muzo düşmemek için geri geri iki-üç adım attı, büro sahibinin masasına çarptı, masadaki kuru çiçek vazosu, eşantiyon plastik saat, bakır kalemlik gibi *kitsch* ötesi malzeme yerlere saçıldı. Muzo uğradığı muameleye inanamadı, muhasebecinin şaşkın bakışları altında Damir'in üstüne uçtu. Amacı kafa atmaktı, ama o anda Damir aküyü fişe takmak için çekilince kafası boşluğa gelmiş, Damir'e sadece bedeni çarpmıştı.

Muhasebecinin *Durun, yapmayın!*'larına aldırmadan tekme tokat birbirlerine giriştiler. Telefonda görüştüğü montajcıyı daha iyi duyabilmek için dışarı çıkan Çiğdem Taşpınar döndüğünde iki kameramanı alt alta üst üste yuvarlanırken gördü. Araya girmeye kalktı, neredeyse iki kameramanın birbirlerine salladıkları yumruklardan birine maruz kalacaktı. Büro darmadağın olmuştu, muhasebeci ortalığı altüst ettikleri için delirdi. Çiğdem Taşpınar'a *İnsanlık ettik, buyrun yapın çekiminizi dedik! Defolun gidin, vermiyorum izin mizin!* diye bağırmaya başladı.

Ama Damir'le Muzo'nun kavgası bitmek bilmiyor, zavallı muhasebeci dünyanın parasını verip aldığı LCD bilgisayar ekranını kurtarmak için kucağında koskoca ekranla büroda ordan oraya koşuyordu. Çiğdem iki kameramanı ayırıp kavgayı bitirinceye kadar çok zaman geçmiş, yangının kayda alınması gereken en önemli anları bitmiş, iki kameraman toparlanıp işlerine döndüklerinde alevle-

rin yerini hiçbir şeyi görmelerine izin vermeyen simsiyah bir duman kaplamıştı.

Cenaze işlerinden para kazanamayınca düğün videoculuğuna geçen, ama sektördeki sert rekabet nedeniyle umduğunu bulamayan, fotoğraf malzemesi dükkânı açmak için çektiği banka kredisini ödeyemeyen, kredi kartları iptal olan, parasızlık başına vuran, ne yapacağını bilemez halde şehirde dolanıp duran Tolga, *Yangını değişik bi açıdan çekersem, belki kanalların birine satarım,* umuduyla kamerasını kapıp hastaneye gelmiş, ön cephenin tümüyle insan kaynadığını görünce arka tarafa dolanmıştı.

Yangının daha başıydı, penceresiz arka cephedeki yekpare duvar yangının bu taraftan ilerlemesini önlüyordu. Tolga bahçenin yıkık dökük duvarın üstüne tırmanıp kamera ayarı yaparken Gülnazmiye'nin dörtlü koltuk hurdasında oturduğu dikkatini çekti. Kız yangından korkuyor gibi değildi, hatta umursamıyordu. Kıza zum yaptı, dikkatle izlemeye başladı. Barış'ı beklerken bir sigara yakmak isteyen Gülnazmiye çantasını karıştırınca, Tolga çantanın para dolu olduğunu gördü, gözlerine inanamadı.

Dörtlü koltuk hurdasına oturup yangını izlerken *Hadi Barış! Hadi sevgilim gel artık!* diye mırıldanan Gülnazmiye Görgün iyice meraklanmıştı. Barış'ın yanıyor olabileceği aklına bile gelmiyordu. Sevgilisinin gelmemesine bir sebep arıyor, bulamadıkça deliriyordu.

Bir anda Veda Alkan'ın oğlunu kandırdığı fikrine kapıldı. Başka bir ihtimal söz konusu olamazdı. Muhakkak o orospu cadı gelmiş, Barış'ı Gülnazmiye aleyhinde dolduruyordu, yoksa biricik aşkı çoktan gelirdi. O kaltağı, Romanyalı kırığıyla rahat rahat düzüşmek için oğlunu tımarhaneye kapatmaktan çekinmeyen o adi orospuyu derhal engellemeli, sevgilisini annesinin elinden kurtarmalıydı. İçi tıklım tıklım para dolu yeşil çantasını dörtlü koltuk hurdasının üstünde bırakıp yerinden ok gibi fırladı.

Kızın fırlayıp gittiğini gören Tolga duvardan atladı, etrafı kolaçan ederek çantaya gitti. Usulca açtı. Gözlerine inanamadı. Çanta gerçekten para doluydu. Yangını mangı-

nı boş verip çantayı kaptığı gibi sıvıştı. Omzunda yeşil bir kadın çantası, elinde kamerayla hızla uzaklaşırken, Gülnazmiye *Barış annene inanmaaa! Sen deli değilsiiin, sakın inanmaaa!* diye bağırarak alevlerin oynaştığı kapıya koşmuştu. Debeleniyor, içeri girmesini engellemeye çalışan polisleri ısırıyor, tekme atıyor, *Bırakın beni! İçeri giricem! O adi orospuyu geberticem!* gibi, kimsenin bir anlam veremediği sözler söylüyordu.

İki polis Gülnazmiye'yi kollarından sımsıkı tuttuklarında, Muhasebeci Ceyda'ya çıkma teklif eden ve yarın buluşmak üzere söz alan Matbaacı Kamer, anlamsız sözler söyleyerek ağlayan kız kardeşi Maviş'i bulmuş, sıkı sıkı sarılmıştı. Maviş abisine Gülnazmiye'yi yangın çıkarırken gördüğünü söyledi. Yıllar içinde kız kardeşinin dilini çözmekte maharet kazanan matbaacı dehşete kapıldı. Kardeşinden duyduklarını İtfaiye Müdürü'ne anlatmaya giderken, Gülnazmiye'nin çantasını yürüten Tolga, heyecan ve korkudan tir tir titreyerek bir taksiye atladı. Kucağında sımsıkı tuttuğu çantayı hafifçe aralıyor, içindeki paranın miktarını kestirmeye çalışıyordu.

Gülnazmiye yangın söndürülünceye kadar polislerin kollarında çırpınmaktan yorgun düşüp boş çuval gibi yere yığıldığı sırada, uyanık kameraman Tolga evine girip kapıyı kilitledi. Taksi parasını ödemek için çantadan bir ellilik çekmek zorunda kalmış, hırsızlık yaptığı duygusu bütün benliğini dolaşmıştı. Ama eve vardığında bu duygu kayboldu. Resmen çaldığı çantadaki parayı yatağının üstüne boşalttı, desteleri hızlıca saydı, inanamadı. Paranın miktarı borçlarını kapatmaya yetiyor, ama bir kuruş bile artmıyordu. Canı sıkıldı. Birazcık daha fazla olsaydı, gözüne kestirdiği o deri montu alabilirdi.

Alevler odasının bulunduğu kata ulaştığı sırada duman kokusuyla uyanan ve Gülnazmiye'yle buluşmak üzere yatağından çıkan Barış Bakış, kapıyı açınca yangınla karşılaşmıştı. Bir süre yangının gürültüsünü dinledi. Duman odasına dolmaya başlamadan kapıyı kapattı. Yatağına döndü. Yastığının altından *Hastane Günlüğü*'nü çı-

kardı. Dolmakalemini buldu, özene bezene, *Bugün 14 Şubat Sevgililer Günü.. Karıcım, delirmiş bunlar!.* diye yazdı, defterini tekrar yastığının altına koyup yatağa girdi. Barış yangında hayatını kaybeden on iki kişi arasındaydı.

Ekim 2008

KARIŞIK DİZİN

12 Mart Muhtırası, 256
6-7 Eylül Olayları, 382, 418

A

Abbas Koşar *(zibidi avukat)*, 302, 310, 355
Abdülaziz *(Osmanlı İmparatorluğu'nun 32. padişahı)* 90, 384
Abdülhak Hamit Tarhan *(Şair-i Azam)* 412
Abdülhamit II *(Osmanlı İmparatorluğu'nun 34. padişahı)* 405, 408
Accademia Di Belle Arti di Firenze 312
Adnan Çolakoğlu *(Hilmi Ziya'nın birlikte çalıştığı asabiyeci meslektaşı)* 89, 101
Agunde *(Hayırsız Bolat'ın amcası Mamşirek'in karısı)* 102-104, 114, 115
Ağzı Bozuk Cevriye Abla *(Zerrin Hemşire'nin komşusu)* 441
Ahmet Hamdi Tanpınar 241, 400
Alacagöz Sipahi *(Ruh Sağlığı Hastanesi'nin keş marangozu)* 74-76, 178, 179, 199-201, 421, 422, 446, 455
Alain Latour *(Ruh Sağlığı Hastanesi'nin ilk başhekimi olan Fransız)* 408, 409, 416, 417
Ali Mukbil Özüpek *(İstanbullu nörolog ve Farsça çevirmen)* 318, 321, 323, 325
Âlim Kâhkeci *(Ruh Sağlığı Hastanesi'nin en kıdemli psikiyatrı)* 54, 74, 76, 77, 150, 151, 153, 154, 169, 178, 199-201, 205, 214, 215, 275, 282, 284-286, 289, 332, 365, 424, 445, 460
Altay Çamur *(psikoterapi profesörü, Bungun dergisi yayın kurulu üyesi)*, 7, 9, 170, 171, 205
Altın saçlı Zoltan *(Kalemkâri Köse Kasım Paşa'nın âşık olduğu Macar genç)*, 91-95

Andy Warhol, 340
Angela *(Dâhi Barhun'un Avustralyalı karısı)*, 122, 125
Ardıçoğlu Totodaki Bey *(Ruh Sağlığı Hastanesi'nin kurucularından)*, 366, 382, 403, 408
Arnavut arabacı Recep *(muhteris Hürmüz'ün son kocası)*, 385, 386
Arsen Melkonyan *(Michel Simonian'ın âşık olduğu güzel kız)*, 395
Arslan Özyılmazel *(güzellik kraliçesi Harika'nın kocası, Maserati Reşat'ın kuzeni)*, 342, 343
Arvıraşugd *(Mamşırek'in adı Asude olan kızı)*, 103
Asetin Halk Destanı, 120
Asiye Tibuk *(Belediye Meclis Üyesi Latif Tibuk'un karısı)*, 25-27, 406, 442-444, 458
Astrid Edström *(Ruhi'nin hamile bıraktığı Malmölü turist kız)*, 50
Aşk: Özveri mi? Benliği korumak mı?, 7, 432
Atçba Ferit *(Süslü Salih'in babası)*, 245, 246
Atlarla Yaşayan Kadın, 269
Aydanur Hanım *(Erdem Bakırcıoğlu'nun annesi)*, 68-71, 189, 384
Aydemir Güzeldere *(zabıta müdür yardımcısı Şaban Sekban'ın psikiyatrı)*, 81, 83, 84, 86, 315
Ayhan Işık, 16
Ayşe Edibe *(Mutasarrıf Hüsnü Simavi Bey'in ilk karısı)*, 412
Ayşe Nuran Serbest *(tavşandudağından mustarip jinekolog)*, 146-149, 216, 428, 429, 445, 460

B

Badem Gözlü Şehriban Öğretmen *(Müsteşar Cevdet Pektaş'ın ikinci karısı)*, 219-226, 229-234, 252
Balbadem *(Ülkü Birinci'nin internette yazıştığı nickname)*, 433, 441, 442
Balonla Beş Hafta, 205
Balseg *(Mamşırek'in adı Balkız olan kızı)*, 103
Barhun *(Kulaksız Ziya'nın dâhi abisi)*, 119-125
Barış Bakış *(Ruh Sağlığı Hastanesi'nin hastalarından, şizofren)*, 148, 150-155, 167, 169, 172, 178, 199, 205-207, 217, 270, 275, 276, 278, 281, 282, 286, 340, 446, 447, 463
Barış Manço, 244
Barton Fink, 215
Başhekim *(Bkz. Demir Demir)*
Bedia Hanım *(Başhekim'in yatakhane arkadaşı Erdem Bakırcıoğlu'nun karısı)*, 19, 20, 23, 63, 64, 66-68, 70-72, 113, 186-191, 321, 322

Berat Hanım *(Tülay'ın doğma büyüme Pendikli annesi)*, 138-141, 360-362
Berkay Özberk *(oftalmolog)*, 12, 13, 333, 334
Berrak Armağan *(gazeteci)*, 108, 109, 110, 111, 112
Beyaz *(şizoaffektif İsmail Çeliktaş'ın karısı)*, 272-274
Bir Deli Değilin Defterleri, 150, 153, 169, 178
Bosna'nın Ağlayan Kadınları, 160, 165, 434
Bosnalı Damir *(Çiğdem Taşpınar'ın uysal kameramanı)*, 444, 460, 461
Brad Pitt, 46
Brokeback Mountain, 215
Buddenbrook Ailesi, 168
Bulgakof, 331
Bungun *(psikiyatri-psikoloji dergisi)*, 170, 205, 452
Buse Göçer *(sosyal hizmet uzmanı anoreksik genç kız)*, 281-284, 425, 453

C

C'den F'ye, 306
Cadde Kitabevi, 171, 425
Cem Gülercan *(emekli Edebiyat Öğretmeni Zarife Hocanım'ın oğlu)*, 201, 330
Cengiz *(Dönerci Niyazi'nin imam hatipte okuyan oğlu)*, 327, 328
Ceyda *(Ruh Sağlığı Hastanesi'nde çalışan muhasebeci kız)*, 450, 451, 463
Ciğerci Bünyamin *(Hürmüz'ün üvey kızı Safiye'nin kocası)*, 386, 387
Civan Caymaz *(Badem Gözlü Şehriban Öğretmen'in sevgilisi)*, 221, 222, 224, 225, 226, 229, 230, 231
Cosmi Sébah *(İstanbul'un ilk fotoğrafçılarından)*, 97, 334, 377, 391, 392
Cosmi Sébah'ın çektiği Kalemkâri Köse Kasım Paşa portresi, 97, 334
Coşkun Bayraktar *(Adapazarlı film prodüktörü)*, 240
Cumali *(Ruh Sağlığı Hastanesi'nin taksicilik de yapan hademesi)*, 203, 204, 278, 422, 446
Cumhur Eryıldıran *(ilçe belediye başkanı)*, 403, 404, 435, 453
Cüneyt Arkın, 250, 251

Ç

Çeribaşı Kıvırcık, 236, 237

Çeşmeci Numan *(Osmanlı çeşmeleri uzmanı sahaf)*, 314, 315, 334, 383, 385

Çetin Kansız *(Ruh Sağlığı Hastanesi'nin sırtını denize döndüren mimar)*, 251-256, 258-260, 262-265, 269, 270, 284, 420, 439

Çiçek *(Müsteşar'ın ortanca kızı, Dil-Tarih'te Felsefe öğrencisi)*, 232, 233

Çiğdem Taşpınar *(Menderes Bakış'ın belgesel yönetmeni sevgilisi)*, 160, 433-435, 443, 444, 460, 461

Çorap jartiyeri, 24, 58-60, 3, 186

Çöpçatan Pelin *(genç oyuncu Ozan Çağlar'ın oyuncu arkadaşı)*, *438*

D

D Grubu ressamları, 306

Daisy *(Yaşar Mustaki'nin torunu, Sarah Steinberg'in kızı)*, 335

Das Kapital, 325

Davran Karadeniz Pidecisi, 364, 434

Define Adası, 205

Demir Demir *(Ruh Sağlığı Hastanesi'nin başhekimi)*, 16, 17, 128, 270, 287, 288, 316, 409, 421 (Bkz. Başhekim)

Demirci Sandor *(altın saçlı Zoltan'ın sevgilisi)*, 91-93, 95

Dev-Yolcu Sahaf Oğuz, 325, 326

Dila *(Ruhi'nin kızı)*, 49, 51, 52

Dilaver *(Eczacı Ruhi'nin muhasebeci arkadaşı)*, 41-47

Dimitri Kantemir *(Boğdan Prensi Osmanlı tarihçisi)*, 340, 382

Diri Gömülen, 319, 320, 330

Dönerci Niyazi *(Nalbur Kadri'nin dükkân komşusu)*, 327

Dörtlü arka koltuk hurdası, 153, 155, 169, 172, 205

Dövüş Kulübü, 215

E

Ebedi Günah (Peruklu Salih'in arkadaşının açtığı serginin adı), 244

Ebru Başusta *(Yalın Tağmaç'ın kız arkadaşı, Tacettin Başusta'nın kızı)*, 315-316, 338, 339

Ebüzziya Tevfik, 383

Eczacı Ruhi *(Marmarisli Nilgün'ün eczacı kocası)*, 32-36, 38-52

Ediz Hun, 239

Edward *(Esra'nın Afro-Amerikan kocası"Eddie")*, 307
Egon Schiele, 110, 111
Ekrem Ceviz *(Başhemşire Servinaz'ın sapık kocası)*, 173, 192, 440
Elbeg *(Bolat'ın babası, Alla'nın kocası)*, 102, 103, 114
Elif *(Şekip Sami'nin Amerika'da yaşayan büyük kızı)*, 304
Elmas Otel, 17, 19, 63, 124, 344, 422
Emel Yanık *(Şehriban'ın sırrını herkese söyleyen hemşire)*, 223
Emeti Hanım *(Eczacı Ruhi'nin annesi)*, 40, 46-48
Emil Pavulescu *(Romanya Elçiliği Maslahatgüzarı)*, 157, 158, 178, 216, 340-345
Emin Bey *(Fars filolojisinde öğretim üyesi olan inatçı çevirmen)*, 330
Emrah *(Ruh Sağlığı Hastanesi'nin bilgisayar işlerini yapan genç)*, 193, 198, 287-290, 410-412
Enver Abi *(Ruh Sağlığı Hastanesi'nin bekçilerinden biri)*, 448, 451
Enver Paşa, 102
Ercan *(Ruhi'nin ortağı)*, 52
Erdem Bakırcıoğlu *(Başhekim'in yatakhane arkadaşı)*, 16, 19, 23, 58, 66, 71, 186, 188, 189, 322
Erdinç Sönmez *(İkinci sınıf filmlerin birinci sınıf yönetmeni)*, 240, 400
Erel Tağmaç *(Genç Ressam Yalın Tağmaç'ın babası)*, 340
Eric *(Michel Simonian'la Hollandalı Femke'nin oğulları)*, 396, 398, 399
Ertan *(Süslü İsmail'in ortanca oğlu)*, 247
Esat-ama-vasat *(Tarkan Karakurt'un yakışıklı sevgilisi)*, 357, 359, 360
Eskici Zülfü *(Meryem Ana ikonasını Kınalı Meryem'den alan adam)*, 107, 109, 112
Esra *(Şekip Sami'nin en küçük kızı)*, 305-307, 310-311, 362, 363

F

Facebook, 9, 137
Fahrettin Daşçı *(Karadeniz'in Sesi gazetesi muhabiri)*, 193, 203
Faik Abacı *(çocuk psikiyatrı yakışıklı doktor)*, 61-63, 75, 76, 143, 228, 229, 438, 455, 458, 459
Faika Serbest *(tavşandudaklı jinekologun annesi)*, 147, 429
Fargo, 215
Farmakoloji profesörü misafir, 284, 286
Fatoş Hanım *(Şekip Sami'nin karısı Füruzan'ın dul anası)*, 300-304

Femke *(Michel Simonian'ın Hollandalı karısı)*, 396-400
Fendır *(bir Oset çalgısı)*, 102-103
Ferhat *(Berrak'ın birlikte yaşadığı erkek arkadaşı, Kürt gazeteci)*, 110, 111
Feriha *(muhasebeci Dilaver'in karısı)*, 42, 44-47
Feyyaz Kayacan, 150, 169
Filipinli Rufa Mañez *(Yaşar Mustaki'nin bakıcısı)*, 317, 336
Filiz Akın, 241
Foto Sabuncian, 380, 394, 405
Fruchtermann, 315, 383
Fulya *(Dilaver'in Ruhi'yle evlendirmek istediği baldızı)*, 41, 45-48
Füruzan *(Kimyacı Şekip Sami'nin karısı)*, 299, 300, 304, 305, 308

G

Gagaburun Şahin *(minibüs şoförü)*, 212-214, 430
Galatasaray Lisesi mezunu gazeteci Osman, 402
Galerici Besim Varlık, 305-308, 340, 343
Gamze Berberoğlu *(zabıta müdür yardımcısı Şaban Sekban'ın psikoterapisti)*, 84, 86
Gaudi, 259
Gazi Yaşargil *(dünyaca ünlü beyin cerrahı)*, 318
Geğiren kabzımal, 209, 430-432
George Clooney, 61
Gizemli kadın efsanesi, 341, 342, 344
Google, 137
Gökhan *(Nalbur Kadri'nin Rize'de ilahiyat okuyan yeğeni)*, 328-330
Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım, 439
Gunnar Edström *(Astrid'in babası)*, 50-52
Guram Çaliaşvili *(19. yüzyılda yaşamış Gürcü ressam)*, 104, 110, 111, 113, 424
Guri *(Laz Hüseyin'in Lazca'dan başka dil bilmeyen yaşlı anası)*, 372, -374
Gülayşe Döngel *(Ardıçoğlu Konağı'nın temizlikçisi)*, 406, 407
Gülcemal *(Mutasarrıf Hüsnü Simavi Bey'in ikinci karısı)*, 412-416
Gülnazmiye Görgün *(şizofren Barış Bakış'a âşık psikolog)*, 72, 128, 152-155, 169-173, 177-179, 194, 199, 201, 205-208, 211, 213, 216, 217, 275, 281, 282, 447-453, 462, 463
Gülriz Sururi, 219, 220
Gülümser Abacı *(Faik Bey'in mahcup ifadeli karısı)*, 61-63, 66
Gürbüz *(Rize'de ikinci el kitap satan adam)*, 330

H
Hacer Abla *(Ruh Sağlığı Hastanesi'nin mutfak işçisi)*, 82, 440, 454
Hacı Amca *(Gülnazmiye Görgün'ün bitişik komşusu)*, 449, 450, 452
Hafız Ömer Çelebi, 391
Haldun Taner, 439
Halide Edip Adıvar, 331
Halife Hazreti Ömer, 105
Halil Uyanık *(Ruh Sağlığı Hastanesi'nin ilk planını çizen yeteneksiz mimar)*, 234, 235, 251
Halktan Haber gazetesi, 29, 405
Hamdi Tutuş *(Türkân Kaymakoğlu'nun şoförü)*, 53-55, 130, 405, 424-426, 448, 459
Harika *(eski güzellik kraliçesi)*, 341, 343
Harry Potter, 171
Hastane Günlüğü, 150-169, 446, 463
Hatice Sultan *(II. Abdülhamit'in sekiz aylıkken ölen kızı)*, 408
Hattat Yavaş İsmail Efendi, 391
Hatun *(şizoaffektif İsmail Çeliktaş'ın anası)*, 272
Hayırsız Bolat *(hademe Kulaksız Ziya'nın tam adı Dzambolat olan dedesi)*, 101, 102, 113, 116
Haymon Yener *(Stavro Ardıçoğlu'nun vaftiz oğlu antikacı)*, 112, 113, 314, 336, 389, 391, 392
Heidi, 168
Helen *(Paşa'nın uğruna kendini öldürdüğü söylenen Macar kadın)*, 95
Her yer karanlık, pür-nur o mevki / Mağrip mi yoksa makber mi yarab, 412, 437
Hercai Sekban *(Ruh Sağlığı Hastanesi'nin muhasebe şefi)*, 77
Hıristiyan Alla *(Deli Emine'nin babaannesi, Bolat'ın annesi)*, 102
Hikmet Keleşoğlu *(vali muavini)*, 16, 129, 132
Hilmi Ziya Ötüken *(İstanbullu operatör doktor)*, 88-90, 97-101, 126
Hilton Oteli, 18, 22, 300, 304
Huma İpekören *(Kız Enstitüsü emekli müdürlerinden)*, 54, 405
Hurdacı Gazanfer, 389, 390, 391
Huysuz Virjin, 60
Huzur, 241, 400
Hüseyin Rahmi, 331
Hürmüz *(Kalemkâri Köse Kasım Paşa'nın muhteris karısı)*, 91, 95-97, 385, 386, 390
Hüzünbaz melodiler, 402
Hüzünbazlar, 240, 400

İ

İbrahim *(Zeynep İkbal'in kocaya kaçtığını bildirmeye gelen adam)*, 347
İda Mustaki *(Beyin Cerrahı Yaşar Mustaki'nin edilgin ve depresif karısı)*, 320
İlaç röprezantı İlhami *(ihtiyar hekim Nurettin Bey'in baldızının oğlu)*, 31, 458
İmdat Hızır *(Türkân Kaymakoğlu erkek kardeşi)*, 292, 294-298, 348, 351, 356
İnci Kansız *(Mimar Çetin Kansız'ın yengesi)*, 255
İskender Bey *(doğum hastanesinin yakışıklı jinekologu)*, 428
İsmail Çeliktaş *(şizoaffektif bozukluktan mustarip hasta)*, 271-275, 437, 454
İsmet Paşa, 403, 404
İstanbul Ansiklopedisi, 314, 315
İtiraf, 215
İzafiyet (genç Ressam Yalın Tağmaç'ın yapıtlarından biri), 338, 339, 343

J

Jacop *(Astrid'in Eczacı Ruhi'den olan oğlu Yakup)*, 51
James Joyce, 331
Jane Eyre, 331
Jean Sébah *(Pascal Sébah'ın oğlu)*, 377

K

Kahraman İnal *(Nöropsikiyatr Nebahat Hanım'ın radyolog kocası)*, 73, 84, 195, 196
Kalemkâri Köse Kasım Paşa *(Operatör Hilmi Ziya Ötüken' in büyük büyük dedesi)*, 90, 97, 100, 334, 384, 385, 391, 392
Kalustyan Ara Bey *(Hastanenin kurucularından)*, 366, 378, 408
Kameraman Tuncer, 402
Kanal SS *(Soner Sarıkaya'nın sahibi olduğu yerel kanal)*, 25, 27-29, 149, 212, 460
Kapıcı Mevlüt *(Nişantaşı Refet Bey Apartmanı'nın kapıcısı)*, 313, 334
Kapıcının kırıtkan kızı Müjgân, 352
Kara bıyıklı Manav Bahattin, 351, 352
Kara Çarşamba, 424, 442, 444
Kara gözlü Maral (Karnik Sabuncuyan'ın kız kardeşi), 368, 375

Kara saçlı Zabel *(Karnik Sabuncuyan'ın annesi)*, 368, 371
Kara yağız Alişan *(edepsiz gelin Nihan'ın Mardinli sevgilisi)*, 297, 298, 361
Karadeniz'in Sesi gazetesi, 58, 192, 203, 420, 421
Karl Marx, 325
Karlı bir günde Saat Kulesi ve şehir, 53, 367, 382, 393, 402-407, 418
Karnik Sabuncuyan *(19. yüzyıl sonunda Karadeniz'de yaşamış Ermeni fotoğrafçı)*, 53, 366, 367, 377, 382, 393, 394, 403-405, 407, 408
Karolin Pichler *(Avusturyalı çevreci)*, 155
Kaymakoğlu Konağı, 55, 292, 293, 350, 366, 403, 406
Kayra *(Sedef'in hiperaktif torunu)*, 228, 229
Kediler Kralı Karbonel, 168
Kekeme Hafız Süleyman *(Seten'in kocası)*, 105
Kel Hüseyin *(kaçak domuz avcısı)*, 163, 166
Kemal *(Safiye'nin Nemlizade Han'da çay ocağı işleten damadı)*, 387, 389
Kemal Tahir, 250
Kemençeci âşık Seyit *(Kız İsmet'in babası)*, 212, 446
Kenan Canıtez *(Sedef'in evlendiği hukuk talebesi)*, 226, 228, 235
Kenan Evren, 235, 236, 250
Kerem Savul *(genç ve parlak beyin cerrahı)*, 333, 334, 385, 427
Keriman Sevimli *(Sedef'in zengin halası)*, 226
Key-Chong Woon *(Barhun ile Angela'nın Koreli arkadaşları)*, 122-125
Kılçık Seyfettin Efendi *(Hastanenin ilk doktorlarından biri)*, 417
Kınalı Meryem *(Hafız Süleyman'la Seten'in kızları)*, 105, 107
Kısa saçlı asistan kız, 401
Kız İsmet, 59-62, 208, 216, 420
Kız Kurusu Saadet *(Zeynep'in hizmetçisi, Emrullah Bey'in yaraladığı kız)*, 349, 351
Komisyoncu Hidayet *(Pasajlı Çarşı esnafından)*, 208, 430
Konya Valisi Celal Bey, 376
Kostak Yalı, 20, 21, 64, 67, 318, 320, 322
Koyuncu Abdıraman *(bipolar Leyla Böğrü'nün babası)*, 180, 181
Köprüüstü Âşıkları, 215
Kör Reşo *(Kürt Fariz Ağa'nın en sevdiği oğlu)*, 375
Kuantumun Sonu (genç Ressam Yalın Tağmaç'ın yapıtlarından biri), 339, 345
Kubilay *(Ruhi'nin kayınbiraderi)*, 49, 51

Kucağında Bebek İsa'yı Taşıyan Meryem Ana İkonası, 19, 23, 103-104, 109, 110, 112, 113, 424
Kulaksız Ziya *(Ruh sağlığı hastanesinin hademesi, Dâhi Barhun'un kardeşi)*, 14, 16, 87, 115, 128, 217, 314, 438, 446, 455
Kuş Teorisi, 264, 265, 269
Kutsal ile Çıplak, 111, 112
Kübra *(Bedia Bakırcıoğlu'nun temizlikçisi)*, 186, 187, 191, 192
Küçükbakkalköylü Emriye, 211
Kürşat *(Sedef'le Kenan'ın oğulları)*, 227-229
Kürt Fariz Ağa *(Zabel'le kızını himayesine alan aşiret reisi)*, 374-376

L

La Traviata, 344
Latif Tibuk *(Moldovalı Anya'yla basılan belediye meclis üyesi)*, 25-28, 30, 149, 405, 406, 443, 444
Laz Hüseyin *(Kara Saçlı Zabel'in ikinci kocası)*, 371-374
Leonardo, 339
Leontina Vaduva, 344
Lerna Hanım *(Mıhitaryan Ermeni Okulu'nun müzik öğretmeni)*, 369, 370
Leyla Böğrü *(bipolar affektif bozukluk hastası)*, 179, 180, 182, 192-194, 199, 203
Leyla ü Mecnun, 328
Louis Kahn, 259
Lütfi Akad, 402
Lütfiye Öztaş *(Kaymakoğlu ailesinin edepsiz gelini Nihan'ın annesi)*, 293

M

Mamşırek *(Hayırsız Bolat'ın amcası)*, 101-105, 113-116
Mandıracı Hulki *(Bedia Hanım'ın babası)*, 20, 21, 64, 65, 67, 318
Marmarisli Nilgün *(Eczacı Ruhi'nin hafifmeşrep karısı)*, 32-35, 38-52
Mary Poppins, 167, 168
Maserati Reşat *(Erdem Bey'in başbelası, Arslan Özyılmazel'in kuzeni)*, 65, 185, 186, 190, 192, 342
Matbaacı Kamer, 129, 404, 410, 450, 463
Maviş *(Matbaacı Kamer'in semantik parafazi hastası kız kardeşi)*, 129, 132, 450, 451, 463
Mazhar Osman, 315

Melek Görgün, 152, 217
Memet *(Hurdacı Gazanfer'in çırağı)*, 390-392
Memleketimden İnsan Manzaraları, 326
Menderes Bakış *(şizofren Barış Bakış'ın babası)*, 155-158, 160, 164, 167, 434
Mesut Hürel *(antikacı)*, 336, 337
Metin Erksan, 402
Mıhitaryan Ermeni Okulu, 368, 395, 396
Millet Çay Bahçesi, 25, 57, 78, 133, 146, 432, 445
Milletvekili Mustafa Nadir Karakurt *(Zeynep İkbal'in kayınpederi)*, 347, 350, 354, 363
Mithat Cemal Kuntay, 331
Mithat Gürtunca *(Nadir Karakurt'la Esra'nın tuttukları avukat)*, 364
Mobby Dick, 168
Moldovalı Anya *(Latif Tibuk'la basılan genç kadın)*, 25, 26, 30, 149, 405, 444
Mualla Kozanlı *(Ebanım, ihtiyar hekim Nurettin Bey'in karısı)*, 24, 31, 53, 55
Muhacir kızı Müzeyyen, 243
Muharrem *(Vali Muavini Hikmet Keleşoğlu'nun yatılı okuyan oğlu)*, 136, 137, 141-145
Mulholland Çıkmazı, 215
Munise *(hademe Kulaksız Ziya'nın karısı)*, 122-125, 455, 456
Musa Eroğlu, 57
Mustafa Keklik *(bipolar Leyla Böğrü'nün kocası)*, 180-182, 184-186, 342
Mutasarrıf Hüsnü Simavi Bey *(Hastanenin kurucularından)*, 365, 378, 408-413, 417
Muzo *(Kanal SS'in muhabir kameramanı)*, 460, 461
Müfit *(Oltulu kuyumcu)*, 42-45
Müslüm Gürses, 214-215
Müsteşar Cevdet Pektaş *(Ruh Sağlığı Hastanesi'nin yapımıyla ilgilenen yönetici)*, 218-222, 231, 232, 234, 236, 252, 253, 435
Müzikolog Michel Simonian *(Karnik Sabuncuyan'ın torunu)*, 394, 396, 399, 401-403

N

Nadir Karakurt *(Zeynep'le Suphi'nin büyük oğulları)*, 351, 353-356, 359, 362, 363

Naime Pektaş *(Müsteşar Cevdet Pektaş'ın ilk karısı)*, 221, 231, 233, 234
Nalbur Kadri *(Sahaf Oğuz'un kiraladığı deponun sahibi)*, 326-328
Namık Volkan, 266, 267, 269
Narsisist Kişiliklerde İlişki Şekilleri, 170, 452
Nâzım Hikmet, 363
Nazife *(bipolar Leyla Böğrü'nün annesi)*, 180-183
Nebahat Özdamar *(Ruh Sağlığı Hastanesi'nin bodur nöropsikiyatrı)*, 72-77, 79-83, 87, 128, 131, 194-199, 204, 217, 285, 286, 332, 426, 427, 436, 437, 446, 456, 459
Necip Özgenç *(Doğu edebiyatı editörü, felsefe profesörü)*, 328-330
Necla *(Safiye'nin dünya yansa bir çuval samanı yanmaz kızı)*, 387, 388
Necmi Kansız *(Mimar Çetin Kansız'ın abisi)*, 254, 258, 260, 262
Nemişo *(Başhekim'in sekreteri)*, 130, 216, 217, 284, 287, 288, 420, 437, 438, 445, 446
Nemlizade Han *(Nemlizade Rahmi Bey'in Sirkeci'de yaptırdığı han)*, 20, 387, 388, 394
Nemlizade Hayati Bey *(Hastanenin kurucularından)*, 394, 408
Neodindar, 200, 284, 290
Nergis Şeker *(İhtiyar Hekim Nurettin Bey'in tek kızı)*, 31-33, 49, 52, 53, 55, 56
Nesrin Temiz *(Sahne adı Sevil Yanar olan oyuncu)*, 241
Nesteren *(Operatör Hilmi Ziya Ötüken'in güzel nişanlısı)*, 98-100
Nevrotik suçluluk duygusu, 54
Nezaket Hanım *(Mutasarrıf Hüsnü Simavi Bey'in dördüncü karısı)*, 416, 417
Nezir Dayı *(Atçalı Köyü muhtarı, kuralcı avcı)*, 163-166
Nivart *(Ara Bey'in nobran kızı)*, 378-382, 394, 396, 418
Nietzsche, 7
Niğdeli Müteahhit Abdülkadir Çemiş *(Sedef'in babası)*, 224, 225, 227-229, 350
Nihan *(Kaymakoğlu ailesinin edepsiz gelini)*, 294-298, 346, 348, 361
Niko Pirosmanaşvili, 113
Nişantaşı Bronz Sokak, 23, 112, 383, 384, 393
Nurettin Kozanlı *(başarısız ihtiyar hekim)*, 24, 25, 30, 31, 52, 53, 55-59, 405, 458

O
Ofli Durali *(hademe)*, 271, 275, 278, 437, 454, 456
Orhan Veli, 331
Otlu kek, 195, 197-199, 201, 446, 447, 453, 455, 459
Ottmar, 315, 383
Ozan Çağlar *(Zerrin Hemşire'nin sevgilisi genç oyuncu)*, 439

Ö
Öksüz yetim Suna *(Üç Etekli Deli Emine'nin annesi)*, 114-117
Ömer Çakır *(Kınalı Meryem'in resim okuyan oğlu)*, 105, 106, 113, 314, 315, 336, 337
Ömer Hayyam, 327, 330
Ömer Seyfettin, 87, 425
Önder *(şehrin meşhur çiçekçisi)*, 26, 28, 29, 71
Özcan Deniz, 186
Özcan Durna *(sinirli kitapçı)*, 171, 172, 206, 425

P
Paramparça Aşklar ve Köpekler, 215
Parma Manastırı, 331
Pasajlı Çarşı, 59, 63, 208, 211, 213, 214, 216, 430
Pascal Sébah *(İstanbul'un ilk fotoğrafçılarından)*, 377
Picasso, 236
Pinochet, 236
Policarpe Joaillier *(İstanbul'un ilk fotoğrafçılarından)*, 377
Pomak kızı, 239, 240, 242, 243, 249

R
Rambo 2, 274
Rambo Fatih *(şizoaffektif İsmail Çeliktaş'ın oğlu)*, 274
Rana Hanım *(şizofren Barış Bakış'ın anneannesi)*, 155, 157, 159, 167, 168
Refik Epikman, 113
Reşat Nuri, 331
Rıfat Başkomiser *(Şenol'un amiri)*, 36, 37
Rıfat Mustaki *(Beyin Cerrahı Yaşar Mustaki'nin babası, Kostak Yalı'nın ilk sahibi)*, 20, 21, 67, 318, 319
Rosenberg, 315, 383
Rostropoviç *(ünlü Rus orkestra şefi)*, 108
Rukiye *(Kaymakoğlu Konağı'nın zenci kırması kalfası)*, 294, 295, 298, 346, 347

S

Sabuncu Agop *(Karnik Sabuncuyan'ın dedesi)*, 367
Sadık Hidayet, 318, 327, 328, 330, 331
Safiye *(Arnavut arabacının gelinlik çağındaki kızı)*, 385-387, 389
Sait Faik, 16, 17
Sanatçının Bir Genç Adam Olarak Portresi, 331
Sarah Steinberg *(Yaşar Mustaki'nin kızı)*, 335-338
Sarıkamış Harekâtı, 102
Sarmaşık Güllü Yalı, 19, 22, 60, 77, 188
Se Katre Hun, 329, 330
Seçil Heper, 89
Seinfeld, 200
Selcen Akbaş *(Verecen Selcen lakaplı araştırma görevlisi)*, 8, 14
Selman Emice *(Başhemşire Servinaz Ceviz'in babası)*, 174
Serhat *(Üçkardeşler Pastanesi'nin kokain baronu kılıklı sahibi)*, 433-436, 443, 444, 458
Serop Efendi *(Mıhitaryan Ermeni Okulu'nun müdürü)*, 369-371, 396
Servinaz Ceviz *(Ruh Sağlığı Hastanesi'nin başhemşiresi)*, 172-177, 179, 185, 192-195, 197-199, 201, 203, 204, 216, 278, 439, 440, 442, 446, 448
Setena *(Mamşırek'in adı Seten olan kızı)*, 103
Sevda Okutan *(Şekip Sami'nin ev sahibi Sevinç Hanım'ın kızı)*, 310, 312, 343
Sevim Demir *(Başhekim'in karısı)*, 17, 421
Sevinç Okutan *(Şekip Sami Bey'in ev sahibi)*, 309-312, 332, 334, 338
Sezen Aksu, 172
Shakespeare, 171, 205, 439
Sırlar Oteli, 215
Sibel Can, 235
Sibylle Promberger *(Astrid'in Alman asıllı annesi)*, 50
Silifke kirpifaresi, 161
Sinan *(Süslü İsmail'in Büyük oğlu)*, 246
Soljenitsin, 108
Soner Sarıkaya *(Kanal SS'nin sahibi)*, 27-29
Stavro Ardıçoğlu *(hastanenin kurucularından)*, 382, 383
Steliana Pavulescu *(Diplomat Emil Pavulescu'nun Bükreş'te resim okuyan kızı)*, 343
Stilist Gönül *(Ağzı Bozuk Cevriye'nin kızı)*, 441

Sultan Restaurant, 17, 19, 228, 277, 344
Suphi Karakurt *(Zeynep İkbal'in kaçtığı koca)*, 346, 347, 349, 355
Süleyman Turan, 240
Süslü Salih *(Düzceli yakışıklı Polis Şenol'un babası)*, 237, 240, 243, 400

Ş

Şaban Sekban *(Hercai'nin zabıta müdür yardımcısı kocası)*, 77, 78, 81, 83, 84, 459
Şekip Sami *(Türkân Kaymakoğlu'nun kimyacı, müteşebbis yeğeni)*, 299-304, 309, 310, 312, 313, 338, 345, 349, 361-363
Şekip Sami Bey *(Türkân Kaymakoğlu'nun dedesi)*, 291, 292, 299, 304, 312-314, 355, 361
Şemsiyeci Remzi, 60, 61, 63, 208, 209, 211, 212, 215, 216, 430, 431, 445
Şenay Hanım *(Ülkü Birinci'nin görev yaptığı fakültenin sekreteri*, 7-10
Şenol *(Düzceli genç polis)*, 35-40, 245, 248, 250
Şevket Enişte *(Ruhi'nin halasının huysuz kocası)*, 48

T

Tacettin Başusta *(büyükşehir belediye başkanı)*, 16, 316, 332, 435, 453
Tadao Ando, 259
Tahir *(Ballıca sigara fabrikasının esrarkeş bekçisi)*, 195-198, 454, 456
Talat Şeker *(Nergis Şeker'in, Marmarisli Nilgün'le basılan astsubay kocası)*, 31-33, 49, 52, 56
Talip *(Müslüm Gürses hastası korsan DVD'ci)*, 214, 216, 431
Tarık Bakırcıoğlu *(Bedia Hanım'ın ilk kocası)*, 22, 23, 66-70, 89, 190, 354, 384
Tarkan *(Zeynep'le Suphi'nin küçük oğulları)*, 354-360, 362
Taş Ustası Mıgırdiç *(Karnik Sabuncuyan'ın babası)*, 367, 368, 371, 372
Taş Ustası Puzant *(Mıgırdiç'in ustası)*, 367
Tavşanlı Yalı, 100
Tehcir, 376, 394, 418
Tek Gamzeli Niko *(Karnik Sabuncuyan'a fotoğrafçılığı öğreten usta)*, 376, 377
Temaşa Özüpek *(nörolog Ali Mukbil Özüpek'in isterik karısı)*, 324, 325

Tembeller şahı Memnun *(Kulaksız Ziya ile Dâhi Barhun'un babaları)*, 118
Temuçin Birol *(panik atak hastası Çetin Kansız'ın Kıbrıslı psikiyatrı)*, 264-270
Tenis raketi hadisesi, 177, 206
Terzi-modacı Piraye Hanım, 441
Tezhipli elyazması Kuran, 97, 385, 386, 389, 391
Tijen Hanım *(Refet Bey Apartmanı'nın yöneticisi)*, 313, 315, 317, 337
Tiyoridazin *(kalp krizine yol açan etken ilaç maddesi)*, 175
Tolga *(Anya'yla basılması sırasında Latif Tibuk'u görüntüleyen kameraman)*, 26-29, 462, 463
Tren Yolculuklarının Ruh Sağlığına Faydaları, 17, 24, 58
TRT Genel Müdürü Macit Akman, 250
Tuğba Hanım *(Âlim Kâhkeci'nin tesettürlü jinekolog karısı)*, 200, 290, 427, 429, 445, 446, 455
Turgut Bey *(Tülay'ın hesap uzmanlığından emekli babası)*, 138-140, 360-362
Turgut Sunalp Paşa, 235
Turkamerican dergisi, 310, 335, 363
Tülay *(Vali Muavini Hikmet Keleşoğlu'nun tesettürlü karısı)*, 137, 138, 140, 143-145
Tümay *(Muharrem'in bilgisayar yazılımcısı ve basgitarcı dayısı)*, 136-138, 140, 142-145, 361
Türkân Kaymakoğlu *(Türkiye'nin ilk kadın hâkimlerinden)*, 53-56, 130, 289-293, 299-302, 309-312, 348-350, 355, 356, 360-362, 364-367, 403-407, 411, 442, 443, 458
Türkân Şoray, 241
Tütüncü Emrullah Kaymakoğlu *(Türkân Hanım'ın babası)*, 292-299, 345-351, 355, 357, 361, 362

U

U Dönüşü, 215
Uğultulu Tepeler, 331
Usta ile Margarita, 331
Uzunoğlu Yakup Bey *(asi Gülcemal'in hastaneye arazisini bağışlayan babası)*, 413-415

Ü

Üç Etekli Deli Emine, 101, 111, 117-121, 123, 124
Üç İstanbul, 331
Üç Renk Mavi-Beyaz-Kırmızı, 215
Üçkardeşler Pastanesi, 18, 54, 145, 218, 286, 288, 265, 407, 432, 434, 436, 442, 443, 458
Ülkü Birinci *(Konuk konuşmacı)*, 7-15, 198, 270, 432-442, 44, 457
Üstçavuş Mamoş, 126, 127

V

Vamık Volkan, 264, 267
Varlık Vergisi, 20, 318
Veda Alkan *(Barış Bakış'ın dışişlerinde siyasi başuzman annesi)*, 151, 152, 154-156, 158, 159, 178, 216, 276, 277, 280, 281, 340, 344, 345, 449, 462
Vildan Kansız *(Mimar Çetin Kansız'ın yetenekli mimar karısı)*, 259-264
Vincent Barratier, 161, 434
Voleybolcu Sedef *(Civan Caymaz'ın sözlendiği lise öğrencisi)*, 222, 224-229

Y

Yahya Kemal, 16, 17
Yakut taşlı yüzük, 485
Yalın Tağmaç *(Sevinç Hanım'ın torunu genç ressam)*, 312, 315, 316, 338-340, 343, 345
Yalvaçlı Celal Öztaş *(Emrullah Bey'in dünürü)*, 294
Yaşar Mustaki *(Rıfat Mustaki'nin efsanevi beyin cerrahı oğlu)*, 317, 318, 320-322, 334, 336, 337, 427
Yelkencizade Rahmi Bey *(Hastanenin kurucularından)*, 408, 415, 418, 419
Yıkılmayan Adam, 250, 251
Yıldırım *(Kübra'nın erkek kardeşi)*, 191, 192
Ying-Yang *(genç ressam Yalın Tağmaç'ın yapıtlarından biri)*, 339
Yollardaki Öyküler, 434
Yolpalas Cinayeti, 331
Yorgun Savaşçı, 250
Youtube, 134, 251
Yumuk Gözlü Esma *(Mutasarrıf Hüsnü Simavi Bey'in üçüncü karısı)*, 413, 414

Yurdanur Hanım *(Erdem Bakırcıoğlu'nun teyzesi)*, 68-71, 384
Yüzlük Sediye Hatun *(Deli Emine'nin anası Suna'yı büyüten kadın)*, 115

Z

Zafer Uzunköprülü *(biyokimya profesörü)*, 100
Zahit Öğretmen *(Dâhi Barhun'u yetiştiren Adıge kökenli etnik antropolog)*, 120, 121, 123
Zarife Gülercan *(beyninde tümör bulunan emekli edebiyat öğretmeni)*, 201, 202, 282, 283, 286, 330-333, 427
Zebb, 15, 442
Zehra *(Psikiyatr Âlim Kâhkeci'nin kızı)*, 289, 365, 425
Zeki Gülercan *(Zarife Gülercan'ın matematik öğretmeni kocası)*, 283, 284, 333, 334, 356, 427
Zerrin Hemşire *(genç oyuncu Ozan Çağlar'ın sevgilisi)*, 155, 192, 193, 279, 280, 439-442
Zeynel Canpolat *(vali muavininin başını derde sokan kütüphane memuru)*, 134-136
Zeynep İkbal *(Emrullah Kaymakoğlu'nun torunu, Şekip Sami'nin kız kardeşi)*, 309, 345-363
Zeynep İkbal *(Türkân Kaymakoğlu'nun kumarbaz yeğeni)*, 301
Zinde Be-gûr, 319, 323, 328-333

AYFER TUNÇ

BİR DELİLER EVİNİN YALAN YANLIŞ ANLATILAN KISA TARİHİ

CAN

ROMAN

Bir Deliler Evinin ***Yalan Yanlış*** *Anlatılan Kısa Tarihi*, inanılmaz bir hızda seyreden, durmadan kendini çoğaltarak gelişen bir roman. Mekân ve zaman sınırı tanımayan, bir ucu 19. yüzyılda, bir ucu günümüzde, yazınsal bir Türkiye panoraması. Şaşırtıcı bir öykünün bittiğinin sanıldığı yerde, okuru olmadık bir öyküyle yeniden afallatan bir "insan manzaraları" kitabı.

Bir Mâniniz Yoksa Annemler Size Gelecek adlı kült kitabın yazarı **Ayfer Tu** Karadeniz'in küçük bir kentinde denize sırtını dö llara durgunluk ve nceli bir roman öri sitte, siyasal ve toı mla-rında bıraktığ

Yalan Yanlış alle-rini yaşayaca yüze geleceksiniz.

KAPAK RESMİ: KEREM YEĞİN

ISBN 978-975-07-1024-7

9 789750 710247

http://www.canyayinlari.com

DV İÇİNDEDİR

26,50 TL